

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséil, 17 Samhain 2023
(OR. en)

11668/23

Comhad Idirinstitiúideach:
2023/0259 (NLE)

LIMITE

POLCOM 158
SERVICES 35
FDI 22
COLAC 90

GNÍOMHARTHA REACHTACHA AGUS IONSTRAIMÍ EILE

Ábhar: Comhaontú Eatramhach maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus
Poblacht na Sile

COMHAONTÚ EATRAMHACH MAIDIR LE TRÁDÁIL
IDIR AN tAONTAS EORPACH
AGUS POBLACHT NA SILE

BROLLACH

TÁ AN tAONTAS EORPACH,

agus

POBLACHT NA SILE, dá ngairtear ‘an tSile’ anseo feasta,

dá ngairtear ‘na Páirtithe’ anseo feasta,

DE BHRÍ na gceangal cultúrtha, polaitiúil, eacnamaíoch agus comhair láidir a thugann le chéile iad,

AGUS AIRD Á TABHAIRT ar an rannchuidiú mór chun na ceangail sin a neartú a rinneadh leis an gComhaontú Comhlachais lena mbunaítear comhlachas idir an Comhphobal Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, arna shíniú sa Bhruiséil an 18 Samhain 2002 (‘Comhaontú Comhlachais’),

AG CUR I dTÁBHACHT cineál cuimsitheach a gcaidrimh,

DE BHRÍ a ngealltanais an Comhaontú Comhlachais atá ann cheana a nuachóiriú chun réaltachtaí polaitiúla agus eacnamaíocha nua agus an dul chun cinn a rinneadh ina gcomhpháirtíocht a léiriú,

AG AITHINT DÓIBH a thábhachtaí atá córas iltaobhach láidir agus éifeachtach, bunaithe ar an dlí idirnáisiúnta, chun an tsíocháin a chaomhnú, coinbhleachtaí a chosc agus slándáil idirnáisiúnta a neartú agus chun dul i ngleic le dúshláin choiteanna,

AG DEARBHÚ DÓIBH a ngealltanais an comhar a neartú maidir le saincheisteanna déthaobhacha, réigiúnacha agus domhanda ar ábhar leasa choitinn iad agus na huirlisí uile atá ar fáil a úsáid chun gníomhaíochtaí a chur chun cinn atá ceaptha chun comhar idirnáisiúnta gníomhach cómhálartach a fhorbairt,

AG AITHINT DÓIBH gné eatramhach an Chomhaontaithe seo, a neartóidh an caidreamh déthaobhach eacnamaíoch agus trádála idir na Páirtithe, agus a scoirfidh d'éifeacht a bheith aige agus a gcuirfear an Creat-Chomhaontú Ardleibhéil ina ionad ar theacht i bhfeidhm don Chomhaontú sin,

AGUS É MAR DHÍOL SÁSAIMH DÓIBH gur glacadh Creat Sendai um Laghdú Rioscaí Tubaiste 2015-2030, arna ghlacadh ag an Tríú Comhdháil Dhomhanda de chuid na Náisiún Aontaithe in Sendai an 18 Márta 2015, Clár Oibre Gníomhaíochta Addis Ababa de chuid an Tríú Comhdháil Idirnáisiúnta um Maoiniú Forbraíochta, arna ghlacadh in Addis Ababa an 13 go 16 Iúil 2015, Rún 70/1 arna ghlacadh ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 25 Meán Fómhair 2015, ina bhfuil an doiciméad torthaí 'I mbun athraithe: clár Oibre 2030 don Fhorbairt Inbhuanaithe agus na 17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe' ('Clár Oibre 2030'), Comhaontú Pháras faoi Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, arna dhéanamh i bPáras an 12 Nollaig 2015 ('Comhaontú Pháras'), an Clár Oibre Uirbeach Nua, arna ghlacadh le linn Chomhdháil na Náisiún Aontaithe maidir le Tithíocht agus Forbairt Uirbeach Inbhuanaithe (Habitat III) in Quito an 20 Deireadh Fómhair 2016 ('Clár Oibre Uirbeach Nua') agus Gealltanais an Chruinnithe Mullaigh Dhomhanda maidir le Cúrsaí Daonnúla, arna nglacadh ag an gCruinniú Mullaigh Domhanda maidir le Cúrsaí Daonnúla in Iostanbúl an 23 agus 24 Bealtaine 2016, agus iad ag iarraidh go gcuirfear chun feidhme an méid sin,

AG ATHDHEARBHÚ DÓIBH a ngealltanais an fhorbairt inbhuanaithe a chur chun cinn ina gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil, a dtiomantas d'fhorbairt na trádála idirnáisiúnta ar bhealach a rannchuideoidh leis an bhforbairt inbhuanaithe sna trí ghné sin, a aithnítear a bheith idirnasctha go domhain agus a threisíonn a chéile, agus a ngealltanais gnóthú chuspóirí Chlár Oibre 2030 a chur chun cinn,

AG ATHDHEARBHÚ DÓIBH a ngealltanas a gcaidreamh trádála a leathnú agus a éagsúlú i gcomhréir le Comhaontú Marrakech lena mBunaítear an Eagraíocht Dhomhanda Trádála, arna dhéanamh in Marrakech an 15 Aibreán 1994, agus leis na cuspóirí sonracha agus na forálacha sonracha a leagtar amach sa Chomhaontú seo,

ÓS MIAN LEO a gcaidreamh eacnamaíoch a neartú, go háirithe a gcaidreamh trádála agus infheistíochta, trí rochtain ar an margadh a neartú agus a fheabhsú, agus rannchuidiú leis an bhfás eacnamaíoch, agus aird á tabhairt an tráth céanna ar an ngá atá le feasacht a mhúscailt maidir leis an tionchar eacnamaíoch agus sóisialta a bhíonn ag damáiste don chomhshaol, patrúin neamh-inbhuanaithe táirgthe agus tomhaltais agus an tionchar gaolmhar atá acu ar fholláine an duine,

ÓS DEIMHIN LEO go gcruthófar timpeallacht leis an gComhaontú seo ina bhféadfar an caidreamh eacnamaíoch inbhuanaithe eatarthu a fhorbairt, go háirithe in earnálacha na trádála agus na hinfeistíochta, ar earnálacha iad atá fíor- riachtanach chun forbairt eacnamaíoch agus shóisialta, nua- chóiriú agus nuálaíocht theicneolaíoch a bhaint amach;

AG AITHINT DÓIBH go bhfuil forálacha an Chomhaontaithe seo beartaithe gníomhaíocht ghnó atá tairbhiúil go frithpháirteach a spreagadh, gan an bonn a bhaint den cheart atá ag an dá Pháirtí chun rialáil a dhéanamh ar mhaithe le leas an phobail laistigh dá gcríoch,

AG AITHINT DÓIBH an dlúthchaidreamh idir an nuálaíocht agus an trádáil, chomh maith le hábharthacht na nuálaíochta don fhás eacnamaíoch agus don fhorbairt shóisialta, agus

AG MEABHRÚ DÓIBH a thábhachtaí atá na comhaontuithe éagsúla arna síniú ag an Aontas Eorpach agus ag an tSile, lenar cothaíodh comhar ar fud réimsí earnálacha an chaidrimh idir na Páirtithe, agus lenar méadaíodh trádáil agus infheistíocht,

TAR ÉIS COMHAONTÚ MAR A LEANAS:

CAIBIDIL 1

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 1.1

Bunú limistéir saorthrádála

Leis seo, bunaíonn na Páirtithe limistéar saorthrádála, i gcomhréir le hAirteagal XXIV de GATT 1994 agus le hAirteagal V de GATS.

AIRTEAGAL 1.2

Cuspóirí

Is iad seo a leanas cuspóirí an Chomhaontaithe seo:

- (a) trádáil earraí a leathnú agus a éagsúlú, i gcomhréir le hAirteagal XXIV de GATT 1994, idir na Páirtithe trí bacainní taraife agus bacainní neamhtharaife ar thrádáil a laghdú nó a dhíothú;
- (b) trádáil earraí a éascú, go háirithe trí na forálacha maidir le custaim agus éascú trádála, caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta chomh maith le bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta, agus ceart gach Páirtí chun rialáil laistigh dá chríoch agus chun cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach á gcaomhnú ag an am céanna;

- (c) léirscaoileadh na trádála i seirbhísí, i gcomhréir le hAirteagal V de GATS;
- (d) cúinsí eacnamaíochta a fhorbairt a bheidh fabhrach do shreafaí infheistíochta méadaithe, feabhas a chur ar na coinníollacha bunaíochta ar bhonn phrionsabal an neamh-idirdhealaithe agus, san am céanna, an ceart atá ag gach Páirtí a chaomhnú maidir leis na bearta is gá a ghlacadh agus a fhorfheidhmiú chun cuspóirí beartais dlisteanacha a shaothrú;
- (e) trádáil i seirbhísí agus infheistíocht idir na Páirtithe a éascú, lena n-áirítear trí aistriú saor íocaíochtaí atá ann faoi láthair agus gluaiseachtaí caipitil;
- (f) margaí soláthair rialtais na bPáirtithe a oscailt go héifeachtach agus go cómhalmartach;
- (g) an nuálaíocht agus an chruthaitheacht a chur chun cinn trí chosaint leordhóthanach agus éifeachtach ceart maoine intleachtúla a áirithiú i gcomhréir leis na hoibleagáidí idirnáisiúnta is infheidhme idir na Páirtithe;
- (h) coinníollacha a chur chun cinn lena gcothaítear iomaíocht neamhshaofa, go háirithe maidir le trádáil agus infheistíocht idir na Páirtithe;
- (i) trádáil idirnáisiúnta a fhorbairt ar bhealach a chuireann le forbairt inbhuanaithe ó thaobh a gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil de; agus
- (j) sásra um réiteach díospóidí a bheadh éifeachtach, cóir agus intuartha a bhunú chun díospóidí maidir le léirmhíniú agus cur i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo a réiteach.

AIRTEAGAL 1.3

Sainmhínithe a bhfuil feidhm ghinearálta acu

Chun críocha an Chomhaontaithe seo:

- (a) ciallaíonn ‘Creat-Chomhaontú Ardleibhéil’ an Creat-Chomhaontú Ardleibhéil idir an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, atá le tabhairt i gcrích;
- (b) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Talmhaíocht’ an Comhaontú maidir leis an Talmhaíocht atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (c) ciallaíonn ‘Comhaontú Frithdhumpála’ an Comhaontú maidir le hAirteagal VI den Chomhaontú Ginearálta um Tharaiñ agus Thrádáil 1994 a Chur chun Feidhme, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (d) ciallaíonn ‘Comhaontú Comhlachais’ an Comhaontú lena mbunaítear comhlachas idir a Comhphobal Eorpach agus Bhallstáit, de pháirt, agus Poblacht na Sile, den pháirt eile, a síníodh sa Bhruiséil an 18 Samhain 2002;
- (e) ciallaíonn ‘dleacht chustaim’ aon dleacht nó muirear d’aon chineál a fhorchuirtear ar allmhairiú earra nó i ndáil leis an allmhairiú sin, nach bhfuil na nithe seo a leanas san áireamh leis:
  - (i) muirear atá coibhéiseach le cáin inmheánach arna forchur i gcomhréir le hAirteagal 2.4 den Chomhaontú seo;

- (ii) dleacht frithdhumpála, dleacht choimirce speisialta, dleacht frithchúitimh nó dleacht choimirce arna gcur i bhfeidhm i gcomhréir le GATT 1994, leis an gComhaontú Frithdhumpála, leis an gComhaontú maidir le Talmhaíocht, leis an gComhaontú SCM agus leis an gComhaontú maidir le Bearta Cosanta, de réir mar is iomchuí; agus
- (iii) táille nó muirear eile a fhorchuirtear ar allmhairiú, nó i ndáil le hallmhairiú, a bhfuil teorainn lena mhéid le neaschostas na seirbhísí a tugadh;
- (f) ciallaíonn ‘CPC’ an tAicmiú Lárnach Táirgí Sealadach (Páipéir Staidrimh, Sraith M Uimh. 77, An Roinn Gnóthaí Eacnamaíocha agus Sóisialta Idirnáisiúnta, Oifig Staidrimh na Náisiún Aontaithe, Nua-Eabhrac, 1991);
- (g) ciallaíonn ‘laethanta’ laethanta féilire, lena n-áirítear an deireadh seachtaine agus laethanta saoire;
- (h) ciallaíonn ‘atá ann cheana’ a mbeidh éifeacht aige ar an dáta a thiocfaidh an Comhaontú seo i bhfeidhm;
- (i) ciallaíonn ‘GATS’ an Comhaontú Ginearálta maidir le Trádáil Seirbhísí, atá in Iarscríbhinn 1B a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (j) ciallaíonn ‘GATT 1994’ an Comhaontú Ginearálta um Tharaifi agus Thrádáil 1994, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (k) ciallaíonn ‘earraí de chuid Páirtí’ earra intíre mar a thuigtear i GATT 1994, lena n-áirítear earraí tionscnaimh de chuid an Pháirtí sin;
- (l) ciallaíonn ‘Córas Comhchuibhithe’ nó ‘CC’ an Córas Comhchuibhithe um Thuairisciú agus um Chódú Tráchtearraí, lena n-áirítear na Rialacha Ginearálta um Léirmhíniú, na Nótaí Roinne, na Nótaí Caibidle agus na Nótaí Fo- cheannteidil, arna bhforbairt ag an Eagraíocht Dhomhanda Chustaim;

- (m) ciallaíonn ‘ceanteideal’ na chéad cheithre dhigit den uimhir aicmiúcháin taraife faoin gCóras Comhchuibhithe;
- (n) ciallaíonn ‘duine dlítheanach’ aon eintiteas dlíthiúil atá comhdhéanta mar is cuí nó atá eagraithe ar bhealach eile faoin dlí is infheidhme, bíodh sin ar mhaithe le brabús nó eile, agus bíodh sé faoi úinéireacht phríobháideach nó faoi úinéireacht phoiblí, lena n-áirítear aon chorparáid, iontaobhas, comhpháirtíocht, comhfhiontar, dílseánacht aonair nó comhlachas;
- (o) ciallaíonn ‘beart’ aon bheart a dhéanann Páirtí, cibé acu i bhfoirm dlí, rialacháin, rialach, nós imeachta, cinnidh, gnímh riaracháin, ceanglais nó cleachtais, nó aon fhoirm eile;
- (p) ciallaíonn ‘beart de chuid Páirtí’ aon bheart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag:¹
- (i) rialtais agus údaráis ar gach leibhéal;
  - (ii) comhlachtaí neamhrialtasacha i bhfeidhmiú cumhachtaí arna dtarmligeán ag rialtais nó údaráis ar gach leibhéal²; nó
  - (iii) aon eintiteas atá ag gníomhú ar threoracha ó Pháirtí nó faoi stiúir nó faoi rialú Páirtí maidir leis an mbeart³;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear le ‘beart’ neamhghníomhartha Páirtí maidir le bearta a dhéanamh, ar bearta iad a bhfuil gá leo chun a oibleagáidí faoin gComhaontú seo a chomhlíonadh.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, beidh feidhm ag oibleagáidí Páirtí faoin gComhaontú seo maidir le fiontar faoi úinéireacht Stáit nó maidir le duine eile nuair a fheidhmíonn sé aon údarás rialála nó riaracháin nó aon údarás rialtasach eile arna tharmligeán chuige ag an bPáirtí sin, amhail an t-údarás chun ceadúnais a dhíshealbhú, a eisiúint, chun idirbhearta tráchtála a fhorghas nó chun cuótaí, táillí nó muirir eile a fhorghas.

³ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, má mhaíonn Páirtí go bhfuil eintiteas ag gníomhú faoi mar a thagraítear i bhfomhír (iii), is ar an bPáirtí sin atá an dualgas cruthúnais agus ní mór dó comharthaí nithiúla a sholáthar ar a laghad.

- (q) ciallaíonn ‘Ballstát’ Ballstát den Aontas Eorpach;
- (r) ciallaíonn duine nádúrtha:
- (i) i gcás an Aontais Eorpaigh, náisiúnach de Bhallstát de réir a dhlí¹; agus
  - (ii) i gcás na Sile, náisiúnach den tSile, de réir a dlí;
- (s) ciallaíonn ‘earra tionscnaimh’ earra atá incháilithe faoi na rialacha tionscnaimh a leagtar amach i gCaibidil 3;
- (t) ciallaíonn ‘duine’ duine nádúrtha nó duine dlítheanach;
- (u) ciallaíonn ‘sonraí pearsanta’ aon fhaisnéis a bhaineann le duine nádúrtha atá aitheanta nó inaitheanta;
- (v) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Bearta Cosanta’ an Comhaontú maidir le Bearta Cosanta atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (w) ciallaíonn ‘beart sláintíochta nó fiteashláintíochta’ aon bheart dá dtagraítear i mír 1 d’Iarscríbhinn A a ghabhann le Comhaontú SPS;
- (x) ciallaíonn ‘Comhaontú SCM’ an Comhaontú maidir le Fóirdheontais agus le Bearta Frithchúitimh, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;

---

¹ Chun críocha Chaibidlí 10 go 20, áirítear leis an sainmhíniú ar ‘dhuine nádúrtha’ duine nádúrtha a bhfuil buanchónaí air i bPoblacht na Laitvia nach saoránach de Phoblacht na Laitvia nó d’aon Stát eile é ach atá i dteideal, faoi dhlíthe Phoblacht na Laitvia, pas neamhshaoránaigh a fháil.

- (y) ciallaíonn ‘Comhaontú SPS’ an Comhaontú maidir le Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta a Chur i bhFeidhm, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (z) ciallaíonn ‘Comhaontú BTT’ an Comhaontú maidir le Bacainní Teicniúla ar an Trádáil, atá in Iarscríbhinn 1 a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (aa) ciallaíonn ‘tríú tír’ tír nó críoch atá lasmuigh de raon feidhme críochach an Chomhaontaithe seo mar a leagtar amach in Airteagal 33.8;
- (ab) ciallaíonn ‘Comhaontú TRIPS’ an Comhaontú maidir le Gnéithe de Chearta Maoine Intleachtúla a bhaineann le Trádáil, atá in Iarscríbhinn 1C a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (ac) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí’ Coinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí, arna dhéanamh i Vín an 23 Bealtaine 1969; agus
- (ad) ciallaíonn ‘Comhaontú EDT’ Comhaontú Marrakech lena mbunaítear an Eagraíocht Dhomhanda Trádála, arna dhéanamh an 15 Aibreán 1994.

AIRTEAGAL 1.4

An bhaint le Comhaontú EDT agus le comhaontuithe eile atá ann cheana

1. Dearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu i leith a chéile faoi Chomhaontú EDT agus faoi chomhaontuithe eile atá ann cheana a bhfuil siad ina bpáirtí iontu.

2. Ní fhorléireofar aon ní dá bhfuil sa Chomhaontú seo mar ní a cheanglaíonn ar cheachtar Páirtí gníomhú ar bhealach atá ar neamhréir lena oibleagáidí faoi Chomhaontú EDT.

3. I gcás aon neamhréireacht idir an Comhaontú seo agus aon chomhaontú atá ann cheana seachas Comhaontú EDT ar páirtí iad an dá Pháirtí ann, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle lena chéile láithreach d'fhonn réiteach sásúil a fháil don dá thaobh.

AIRTEAGAL 1.5

Tagairtí do dhlíthe agus do chomhaontuithe eile

1. Mura sonraítear a mhalairt, i gcás ina ndéantar tagairt sa Chomhaontú seo do dhlíthe agus do rialacháin Páirtí, tuigfear go mbeidh aon leasú ar na dlíthe agus na rialacháin sin san áireamh leo.

2. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, i gcás ina ndéantar tagairt do chomhaontuithe idirnáisiúnta sa Comhaontú seo nó ina ndéantar iad a ionchorprú sa Chuid seo, go hiomlán nó i bpáirt, tuigfear go mbeidh san áireamh leo aon leasú orthu nó a gcomhaontuithe comharba a thiocfaidh i bhfeidhm don dá Pháirtí ar dháta sínithe an Chomhaontaithe seo nó dá éis.

3. Má thagann aon cheist chun cinn maidir leis an gComhaontú seo a chur chun feidhme nó a chur i bhfeidhm mar thoradh ar aon leasú nó aon chomhaontú comharba dá dtagraítear i mír 2, féadfaidh na Páirtithe, arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, dul i gcomhairle lena chéile d'fhonn réiteach sásúil a fháil don dá thaobh.

AIRTEAGAL 1.6

Oibleagáidí a chomhlíonadh

1. Déanfaidh gach Páirtí aon bheart ginearálta nó sonracha a cheanglaítear chun a oibleagáidí a chomhlíonadh faoin gComhaontú seo.
2. Má mheasann Páirtí gur theip ar an bPáirtí eile aon cheann de na hoibleagáidí a chomhlíonadh, ar oibleagáidí iad ar a dtugtar tuairisc mar eilimintí riachtanacha d'Airteagal 1.2(2) nó 2.2(1) den Chreat-Chomhaontú Ardleibhéil, féadfaidh sé bearta iomchuí a dhéanamh. Déanfar bearta iomchuí agus lánurraim á tabhairt don dlí idirnáisiúnta agus beidh siad comhréireach leis an mainneachtain oibleagáidí a chomhlíonadh dá dtagraítear sa mhír seo. Ní mór tosaíocht a thabhairt do na bearta sin is lú a chuirfidh isteach ar fheidhmiú an Chomhaontaithe seo. Chun críocha na míre seo, le 'bearta iomchuí' féadfar cur ar fionraí, go páirteach nó go hiomlán, an Chomhaontaithe seo a áireamh.
3. Féadfar na bearta dá dtagraítear i mír 2 a dhéanamh gan beann ar fhorálacha ábhartha an Chreat-Chomhaontaithe Ardleibhéil a bheith á gcur i bhfeidhm go sealadach.

CAIBIDIL 2

TRÁDÁIL EARRAÍ

AIRTEAGAL 2.1

Cuspóir

Déanfaidh na Páirtithe trádáil earraí a léirscaoileadh de réir a chéile agus ar bhonn cómhalartach i gcomhréir leis an gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 2.2

Raon feidhme

Ach amháin mar a fhoráiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an trádáil in earraí de chuid Páirtí.

AIRTEAGAL 2.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 2:

- (a) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí’ an Comhaontú maidir le Nósanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (b) ciallaíonn ‘idirbhearta consalacha’ an nós imeachta chun sonrasc consalach nó víosa chonsalach le haghaidh sonrasc tráchtála, deimhniú tionscnaimh, lastliosta, dearbhú onnmhairiúcháin loingseora nó aon doiciméadacht chustaim eile i ndáil le hearra a allmhairiú, a fháil ó chonsal an Pháirtí is allmhaireoir i gcríoch an Pháirtí is onnmhaireoir, nó i gcríoch tríú tír;
- (c) ciallaíonn ‘Comhaontú maidir le Luacháil Custaim’ an Comhaontú maidir le hAirteagal VII de GATT 1994 a Chur Chun Feidhme, atá in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT;
- (d) ciallaíonn ‘nós imeachta um cheadúnú onnmhairí’ nós imeachta riaracháin lena n-éilítear iarratas nó doiciméadacht eile seachas iarratais nó doiciméadacht a éilítear go ginearálta chun críoch imréitigh custaim a chur faoi bhráid an chomhlachta nó na gcomhlachtaí riaracháin ábhartha mar réamhchoinníoll onnmhairiúcháin ó chríoch an Pháirtí is onnmhaireoir;
- (e) ciallaíonn ‘nós imeachta um cheadúnú allmhairí’ nós imeachta riaracháin lena n-éilítear iarratas nó doiciméadacht eile, seachas iarratais nó doiciméadacht a éilítear go ginearálta chun críocha imréitigh custaim, a chur faoi bhráid an chomhlachta nó na gcomhlachtaí riaracháin ábhartha mar réamhchoinníoll allmhairiúcháin isteach i gcríoch an Pháirtí is allmhaireoir;

- (f) ciallaíonn ‘earra athmhonaraithe’ earra a aicmítear i gCaibidlí CC 84 go 90 nó faoi cheannteideal 94.02, seachas earra atá aicmithe faoi cheannteidil CC 84.18, 85.09, 85.10, 85.16 agus 87.03 nó faoi fho-cheannteidil 8414.51, 8450.11, 8450.12, 8508.1 agus 8517.11, ar earra é:
- (i) atá comhdhéanta go hiomlán nó i bpáirt de pháirteanna a fuarthas ó earraí a úsáideadh roimhe;
  - (ii) a bhfuil coinníollacha feidhmíochta agus oibre aici atá comhchosúil leis an earra chomhionann agus riocht nua air; agus
  - (iii) a dtugtar an barántas céanna di agus a thabharfaí don earra chomhionann agus riocht nua air.
- (g) ciallaíonn ‘deisiú’ aon oibríocht phróiseála arna déanamh ar earra, gan beann ar aon mhéadú ar luach an earra sin, chun lochtanna oibriúcháin nó damáiste ábhartha a leigheas agus a bhfuil i gceist léi an t-earra a fhilleadh ar a fheidhm bhunaidh nó a áirithiú go gcomhlíonfaidh sé ceanglais theicniúla maidir lena úsáid, i gcás inarb amhlaidh nach bhféadfaí, gan an phróiseáil sin, an t-earra a úsáid ar an ngnáthbhealach a thuilleadh chun na gcríoch a bhí beartaithe dó; áirítear le hearraí a dheisiú, athchóiriú agus cothabháil, ach ní áirítear leis sin oibríocht nó próiseas:
- (i) lena scriostar saintréithe bunúsacha aon earra, nó lena gcruthaítear earra atá nua nó atá difriúil ó thaobh tráchtála de;
  - (ii) lena dtiontaítear earra neamhchríochnaithe ina earra críochnaithe; nó
  - (iii) a úsáidtear chun feidhmíocht theicniúil earra a fheabhsú nó a uasghrádú;
- (h) ciallaíonn ‘catagóir chéimnithe’ an tráthchlár chun dleachtanna custaim a dhíothú, is é sin idir 0 bhliain agus 7 mbliana, a mbeidh earraí saor ó dhleacht chustaim ina dhiaidh sin, mura sonraítear a mhalairt sna sceidil in Iarscríbhinn 2.

AIRTEAGAL 2.4

Cóir náisiúnta ar chánachas inmheánach agus rialáil

Tabharfaidh gach Páirtí cóir náisiúnta d'earraí an Pháirtí eile i gcomhréir le hAirteagal III de GATT 1994, lena n-áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis. Chuige sin, déantar Airteagal III de GATT 1994, agus na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid den Chomhaontú seo díobh *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 2.5

Laghdú nó díothú dleachtanna custaim

1. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, déanfaidh gach Páirtí a dhleachtanna custaim ar earraí de thionscnamh an Pháirtí eile a laghdú nó a dhíothú i gcomhréir lena sceideal in Iarscríbhinn 2.
2. Chun críocha mhír 1, is é a bheidh i mbonnráta na ndleachtanna custaim an bonnráta a shonraítear do gach earra sna sceidil in Iarscríbhinn 2.

3. Má laghdaíonn Páirtí a ráta dleachta custaim a chuirtear i bhfeidhm maidir lena náisiún barrfhabhair ('ráta NBF'), beidh feidhm ag an sceideal in Iarscríbhinn 2 a bhaineann leis an bPáirtí sin maidir leis na rátaí laghdaithe. Má laghdaíonn Páirtí a ráta NBF a chuirtear i bhfeidhm go dtí leibhéal atá faoi bhun an bhonnráta i ndáil le líne taraife áirithe, ríomhfaidh an Páirtí sin an ráta fabhrach is infheidhme lena ndéantar an laghdú taraife ar an ráta íslithe NBF a chuirtear i bhfeidhm, agus coinneoidh sé an corrlach fabhair coibhneasta le haghaidh na líne taraife áirithe sin fad is a bheidh an ráta NBF a chuirfear i bhfeidhm níos ísle ná an bonnráta. Comhfhreagraíonn an corrlach fabhair coibhneasta d'aon líne taraife ar leith i ngach tréimhse chéimnithe don difríocht idir an bonnráta a leagtar amach sa sceideal in Iarscríbhinn 2 a bhaineann leis an bPáirtí sin agus an ráta dleachta arna chur i bhfeidhm le haghaidh na líne taraife sin i gcomhréir leis an sceideal sin, arna roinnt ar an mbonnráta sin, agus arna shloinneadh i dtéarmaí céatadáin.

4. Arna iarraidh sin do Pháirtí, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle le chéile chun breithniú a dhéanamh ar dhlús a chur le laghdú nó díothú dleachtanna custaim a leagtar amach sna sceidil in Iarscríbhinn 2. Ag féachaint don chomhairliúchán sin, féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh chun Iarscríbhinn 2 a leasú chun dlús a chur leis an laghdú nó an díothú taraife sin.

AIRTEAGAL 2.6

Neamhghníomhaíocht

1. Mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo, ní mhéadóidh Páirtí aon dleacht chustaim arna shocrú mar an mbonnráta in Iarscríbhinn 2 ná ní ghlacfaidh sé aon dleacht chustaim nua ar earra de thionscnamh an Pháirtí eile.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfaidh Páirtí dleacht chustaim a mhéadú go dtí an leibhéal a leagtar amach in Iarscríbhinn 2 don tréimhse chéimnithe faoi seach tar éis laghdú aontaobhach.

AIRTEAGAL 2.7

Dleachtanna ar onnmhairí, cánacha nó muirir eile

1. Maidir le haon dleacht, cáin nó muirear eile d'aon chineál a fhorchuirfear ar onnmhairiú earra, nó i ndáil le honnmhairiú earra, chuig an bPáirtí eile, ní fhéadfaidh Páirtí é sin a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, aon cháin inmheánach nó muirear eile ar earra a onnmhaireofar chuig an bPáirtí eile a bheidh níos mó ná an cháin nó an muirear a d'fhorchuirfí ar earraí comhchosúla nuair a bheadh sé beartaithe lena dtomhaltas intíre.
2. Ní chuirfidh aon rud san Airteagal seo cosc ar Pháirtí táille nó muirear a cheadaítear de bhun Airteagal 2.8 a fhorchur ar earra a onnmhairítear.

AIRTEAGAL 2.8

Táillí agus foirmiúlachtaí

1. Na táillí agus na muirir eile a fhorchuirfidh Páirtí ar allmhairiú nó a onnmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile, nó i ndáil leis sin, déanfar a méid a theorannú do neaschostas na seirbhísí a rinneadh, agus ní bheidh sa mhéid sin cosaint indíreach ar earraí intíre ná ar chánachas ar allmhairí nó onnmhairí chun críoch fíoscach.
2. Ní thoibheoidh Páirtí táillí ná muirir eile ar allmhairiú nó ar onnmhairiú, nó i dtaca leis sin, ar bhonn *ad valorem*.

3. Ní fhéadfaidh gach Páirtí muirir a fhorchur ná costais a ghnóthú ach amháin i gcás ina dtugtar seirbhísí sonracha, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

- (a) tinreamh foirne custaim, ar iarratas, lasmuigh d'uaireanta oifigiúla oscailte oifige nó ag áitreabh seachas áitreabh custaim;
- (b) anailísí nó tuarascálacha saineolaithe ar earraí agus táillí poist as earraí a chur ar ais chuig iarratasóir, go háirithe i ndáil le cinntí a bhaineann le faisnéis cheangailteach nó le faisnéis a chur ar fáil a bhaineann le cur i bhfeidhm na ndlíthe agus na rialachán custaim;
- (c) iniúchadh nó sampláil earraí chun críocha fíoraithe, nó díothú earraí, i gcás ina mbeidh costais i gceist seachas an costas a bhaineann le leas a bhaint as foireann custaim; nó
- (d) bearta eisceachtúla rialaithe, i gcás ina mbeidh bearta den sórt sin riachtanach de bharr chineál na n-earraí nó riosca a d'fhéadfadh a bheith ann.

4. Foilseoidh gach Páirtí go pras gach táille agus muirear a fhorchuirfidh sé i ndáil le hallmhairiú nó le honnmhairiú ar bhealach a chumasóidh do rialtais, do thrádálaithe agus do pháirtithe leasmhara eile eolas a chur orthu.

5. Ní beidh idirbhearta consalacha de dhíth ar Pháirtí, lena n-áirítear táillí agus muirir ghaolmhara, i ndáil le haon earra de chuid an Pháirtí eile a allmhairiú.

AIRTEAGAL 2.9

Earraí deisithe

1. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm ar earra, beag beann ar a thionscnamh, a thiocfaidh isteach arís i gcríoch chustaim an Pháirtí tar éis an t-earra sin a onnmhairiú go sealadach óna chríoch chustaim go dtí críoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.
2. Níl feidhm ag mír 1 maidir le hearra a allmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna, a onnmhairítear lena dheisiú ansin agus nach n-athallmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna.
3. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm i leith earra, beag beann ar a thionscnamh, arna allmhairiú go sealadach ó chríoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú¹.

AIRTEAGAL 2.10

Earraí athmhonaraithe

1. Ní thabharfaidh Páirtí cóir is lú fabhar d'earraí athmhonaraithe an Pháirtí eile ná mar a thugann sé d'earraí comhchosúla a bhfuil riocht nua orthu, mura ndéantar foráil dá mhalairt sa Chuid seo den Chomhaontú seo.

---

¹ San Aontas Eorpach, úsáidtear an nós imeachta um próiseáil isteach mar a leagtar síos i Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Deireadh Fómhair 2013 lena leagtar síos Cód Custaim an Aontais (IO AE L 269, 10.10.2013, lch. 1) chun críocha na míre seo.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag Airteagal 2.11 maidir le toirmisc nó srianta ar allmhairiú agus onnmhairiú earraí athmhonaraithe. Má ghlacann nó má choinníonn Páirtí toirmisc nó srianta ar allmhairiú agus ar onnmhairiú ar earraí úsáidte ar bun, ní chuirfidh sé na bearta sin i bhfeidhm maidir le hearraí athmhonaraithe.

3. Féadfaidh Páirtí a éileamh go ndéanfar earraí athmhonaraithe a shainaithint amhlaidh lena ndáileadh nó lena ndíol ina chríoch agus go gcomhlíonfaidh siad gach ceanglas teicniúil is infheidhme a bhfuil feidhm acu maidir le hearraí coibhéiseacha a bhfuil riocht nua orthu.

AIRTEAGAL 2.11

Srianta ar allmhairiú agus ar onnmhairiú

Chuige sin, déantar Airteagal XI de GATT 1994, agus na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid den Chuid seo den Chomhaontú seo díobh *mutatis mutandis*. Ní ghlacfaidh Páirtí aon toirmeasc nó srian ar allmhairiú aon earra de chuid an Pháirtí eile nó ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú aon earra atá ceaptha do chríoch an Pháirtí eile, ná ní choinneoidh sé an méid sin ar bun, ach amháin i gcomhréir le hAirteagal XI de GATT 1994, lena n-áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha.

AIRTEAGAL 2.12

Comhartha tionscnaimh

Má chuireann an tSile ceanglais shainordaitheacha maidir le marcáil tíre tionscnaimh i bhfeidhm maidir le hearraí de chuid an Aontais Eorpaigh, féadfaidh an Coiste um Thrádáil a chinneadh go gcomhlíonann earraí a bhfuil marcáil ‘Déanta san Aontas Eorpach’ orthu, nó ar a bhfuil marcáil chomhchosúil sa teanga áitiúil, na ceanglais sin nuair a allmhairítear isteach sa tSile iad. Ní dhéanann an tAirteagal seo difear do cheart ceachtar Páirtí cineál na dtáirgí a shonrú a bhfuil ceanglais maidir le marcáil na tíre tionscnaimh sainordaitheach ina leith. Níl feidhm ag Caibidil 3 maidir leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 2.13

Nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí

1. Maidir leis na nósanna imeachta uile um cheadúnú allmhairí is infheidhme maidir le trádáil in earraí idir na Páirtithe áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh siad neodrach agus iad á gcur i bhfeidhm, agus go riarfar iad ar mhodh cóir cothrom neamh-idirdhealaitheach trédhearcach.
2. Ní déanfaidh Páirtí nósanna imeachta um cheadúnú allmhairí a glacadh ná a choinneáil ar bun mar choinníoll le haghaidh allmhairiú isteach chuig a chríoch ó chríoch an Pháirtí eile, ach amháin mura bhfuil aon nós imeachta iomchuí eile ar fáil go réasúnach chun cuspóir riaracháin a bhaint amach.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí aon nós imeachta neamh-uathoibríoch um cheadúnú allmhairí a ghlacadh ná a choinneáil ar bun mar choinníoll le hallmhairiú isteach ina chríoch ó chríoch an Pháirtí eile ach amháin más gá beart atá i gcomhréir leis an gComhaontú seo a chur chun feidhme. Aon Pháirtí a ghlacfaidh nós imeachta neamh-uathoibríoch um cheadúnú allmhairí, cuirfidh sé in iúl go soiléir an beart atá á chur chun feidhme tríd an nós imeachta sin.

4. Glacfaidh gach Páirtí aon nós imeachta um cheadúnú allmhairí i gcomhréir le hAirteagail 1, 2 agus 3 den Chomhaontú maidir le Níosanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí agus déanfaidh sé na níosanna imeachta sin a riar. Chuige sin, déantar Airteagail 1, 2 agus 3 den Chomhaontú sin a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid de, *mutatis mutandis*.

5. Páirtí a ghlacann níosanna imeachta nua um cheadúnú allmhairí, nó a dhéanann modhnuithe ar níosanna imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile laistigh de 60 lá ó dháta foilsithe na níosanna imeachta nua sin um cheadúnú allmhairí nó na modhnuithe ar níosanna imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana. Áireofar an fhaisnéis a shonraítear i mír 3 den Airteagal seo agus in Airteagal 5(2) den Chomhaontú maidir le Níosanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí san fhógra. Measfar go bhfuil Páirtí i gcomhréir leis an oibleagáid sin má thugann sé fógra faoi nós imeachta nua um cheadúnú allmhairí, nó faoi mhodhnú ar nós imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana, do Choiste um Cheadúnú Allmhairiúcháin i gcomhréir le hAirteagal 4 den Chomhaontú maidir le Níosanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí, lena n-áirítear an fhaisnéis a shonraítear in Airteagal 5(2) den Chomhaontú sin.

6. Arna iarraidh sin do Pháirtí, soláthróidh an Páirtí eile aon fhaisnéis ábhartha go pras, lena n-áirítear an fhaisnéis a shonraítear in Airteagal 5(2) den Chomhaontú maidir le Níosanna Imeachta um Cheadúnú Allmhairí, maidir le haon nós imeachta um cheadúnú allmhairí a bheartaíonn sé a ghlacadh nó a choinníonn sé ar bun chomh maith le haon mhodhnú ar nós imeachta um cheadúnú allmhairí atá ann cheana.

AIRTEAGAL 2.14

Nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí

1. Foilseoidh gach Páirtí aon nós imeachta um cheadúnú onnmhairí, nó aon mhodhnú ar nós imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana ar bhealach lena bhféadfaidh rialtais, trádálaithe agus páirtithe leasmhara eile eolas a fháil orthu. Déanfar foilseachán den sórt sin, nuair is indéanta, 30 lá sula dtiocfaidh éifeacht leis an nós imeachta nó modhnú, agus in aon chás, tráth nach déanaí ná an dáta a thiocfaidh éifeacht leis an nós imeachta nó leis an modhnú.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh an fhaisnéis seo a leanas san áireamh i bhfoilseachán na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí:
  - (a) téacs na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí, nó téacs aon mhodhnuithe a dhéanfaidh sé ar na nósanna imeachta sin;
  - (b) na hearraí atá faoi réir gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairí;
  - (c) i gcás gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairí, tuairisc ar an bpróiseas chun iarratas a dhéanamh ar cheadúnas agus ar aon chritéar nach mór d'iarratasóir a chomhlíonadh le bheith cáilithe chun iarratas a dhéanamh ar cheadúnas, amhail ceadúnas gníomhaíochta a bheith aige, infheistíocht a bhunú nó a choinneáil ar bun, nó oibriú trí chineál áirithe bunaíochta i gcríoch Pháirtí;
  - (d) pointe nó pointí teagmhála óna bhféadfaidh daoine leasmhara tuilleadh faisnéise a fháil maidir leis na coinníollacha a bhaineann le ceadúnas onnmhairiúcháin a fháil;

- (e) an comhlacht nó na comhlachtaí riaracháin ar cheart iarratas nó doiciméadacht ábhartha eile a chur faoina bhráid;
- (f) tuairisc ar aon bheart nó ar aon bhearta a bhfuil an nós imeachta um cheadúnú onnmhairí ceaptha iad a chur chun feidhme;
- (g) an tréimhse a mbeidh gach nós imeachta um cheadúnú onnmhairí i bhfeidhm lena linn, mura bhfanfaidh an nós imeachta i bhfeidhm go dtí go ndéanfar é a tharraingt siar nó a athbhreithniú i bhfoilseachán nua;
- (h) má bheartaíonn an Páirtí nós imeachta um cheadúnú onnmhairí a úsáid chun cuóta onnmhairiúcháin, cainníocht fhoriomlán agus, más infheidhme, luach an chuóta agus dátaí oscailte agus dúnta an chuóta a riar; agus
- (i) aon díolúine nó eisceacht a chuirtear in ionad an cheanglais maidir le ceadúnas onnmhairiúcháin a fháil, conas na díolúintí nó na heisceachtaí sin a iarraidh nó a úsáid, agus na critéir chun iad a dheonú.

3. Laistigh de 30 lá tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi na nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana atá aige cheana. Páirtí a ghlacann nósanna imeachta nua um cheadúnú onnmhairí, nó a dhéanann modhnuithe ar nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile laistigh de 60 lá ó dháta foilsithe na nósanna imeachta nua sin um cheadúnú onnmhairí nó na modhnuithe ar nósanna imeachta um cheadúnú onnmhairí atá ann cheana. Áireofar leis an bhfógra sin an tagairt don fhoinsé nó do na foinsí ina bhfoilsítear an fhaisnéis a éilítear i mír 2 agus más iomchuí, beidh seoladh an tsuímh nó na suíomhanna gréasáin rialtais ábhartha san áireamh freisin.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí ceadúnas allmhairiúcháin a dheonú, ná ní choisceann sé ar Pháirtí a oibleagáidí nó a ghealltanais a chur chun feidhme faoi Rúin de chuid Chomhairle Slándála na Náisiún Aontaithe, nó faoi chórais iltaobhacha neamhleata agus faoi shocruithe maidir le rialú allmhairí.

AIRTEAGAL 2.15

Luacháil custaim

Cinnfidh gach Páirtí luach custaim earraí an Pháirtí eile a allmhairítear isteach chuig a chríoch i gcomhréir le hAirteagal VII de GATT 1994 agus leis an gComhaontú maidir le Luacháil Custaim. Chuige sin, déantar Airteagal VII de GATT 1994, lena n-áirítear na Nótaí agus na Forálacha Forlíontacha a ghabhann leis, agus Airteagal 1 17 den Chomhaontú maidir le Luacháil Custaim, lena n-áirítear na Nótaí Léiritheacha, a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú seo iad mutatis mutandis.

AIRTEAGAL 2.16

Úsáid fabhair

1. Chun faireachán a dhéanamh ar fheidhmiú an Chomhaontaithe agus chun rátaí úsáide tosaíochta a ríomh, malartóidh na Páirtithe staidreamh cuimsitheach allmhairiúcháin go bliantúil ar feadh tréimhse a thosóidh 1 bhliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo go dtí 10 mbliana tar éis críoch a chur leis an díothú taraifí le haghaidh gach earra i gcomhréir leis na sceidil in Iarscríbhinn 2. Mura gcinnfidh an Coiste um Thrádáil a mhalairt, cuirfear síneadh leis an tréimhse sin go huathoibríoch go ceann cúig bliana. Féadfaidh an Coiste um Thrádáil cinneadh síneadh breise a chur léi.

2. Cumhdófar leis an malartú staidrimh allmhairiúcháin dá dtagraítear i mír 1 sonraí a bhaineann leis an mbliain is déanaí atá ar fáil, lena n-áirítear luach agus, i gcás inarb infheidhme, méid, ar leibhéal na líne taraife i gcás allmhairí earraí an Pháirtí eile a thairbhíonn de chóir fhabhrach dleachta faoin gComhaontú seo agus i gcás allmhairí na n-earraí sin a fuair cóir neamhfhabhrach.

AIRTEAGAL 2.17

Bearta sonracha maidir le bainistíocht na córa fabhraí

1. Rachaidh na Páirtithe i gcomhar chun sáruithe ar an reachtaíocht chustaim a bhaineann leis an gcóir fhabhrach a dheonaítear faoin gCaibidil seo a chosc, a bhrath agus a chomhrac i gcomhréir lena n-oibleagáidí faoi Chaibidil 3 agus faoin bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

2. Féadfaidh Páirtí, i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar síos i mír 3, cóir fhabhrach ábhartha na n-earraí lena mbaineann a chur ar fionraí go sealadach nuair a chinnfidh an Páirtí sin, bunaithe ar fhaisnéis oibiachtúil, láidir agus infhíoraithe, go ndearna an Páirtí eile sáruithe córasacha mórsála ar an reachtaíocht chustaim chun an chóir fhabhrach a deonaíodh faoin gCaibidil seo a fháil, agus nuair a chinnfidh sé:

(a) easpa córasach gníomhaíochta nó gníomhaíocht leordhóthanach ag an bPáirtí eile chun stádas tionscnaimh na n-earraí a fhíorú agus chun na ceanglais eile sa Phrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim a chomhlíonadh, agus sárú na rialacha tionscnaimh á aithint nó á chosc;

- (b) diúltú córasach ag an bPáirtí eile chun fíorú a dhéanamh ina dhiaidh sin ar an gcruthúnas tionscnaimh arna iarraidh sin don Pháirtí nó chun torthaí an fhíoraithe sin a chur in iúl in am, nó moill mhíchúí maidir leis an bhfíorú sin a chur i gcrích nó na torthaí a chur in iúl; nó
- (c) diúltú córasach nó mainneachtain ag an bPáirtí eile chun oibriú i gcomhar nó chun cúnamh a thabhairt maidir lena oibleagáidí faoin bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim i ndáil leis an gcóir fhabhrach.

3. Tabharfaidh an Páirtí a mbeidh cinneadh dá dtagraítear i mír 2 déanta aige fógra don Choiste um Thrádáil gan moill mhíchúí agus rachaidh sé i gcomhairle leis an bPáirtí eile laistigh den Choiste um Thrádáil d'fhonn teacht ar réiteach a bheidh inghlactha ag an dá thaobh.

Má mhainníonn na Páirtithe teacht ar chomhaontú maidir le réiteach a bheidh inghlactha go frithpháirteach laistigh de 3 mhí tar éis an dáta ar a dtabharfar an fógra, féadfaidh an Páirtí a rinne an cinneadh cinneadh cóireáil fhabhrach ábhartha an táirge/na dtáirgí lena mbaineann a chur ar fionraí go sealadach. Tabharfaidh an Páirtí sin fógra faoin bhfionraíocht shealadach sin don Choiste um Thrádáil gan moill mhíchúí.

Ní bheidh feidhm ag na fionraíochtaí sealadacha ach ar feadh na tréimhse is gá chun leasanna airgeadais an Pháirtí lena mbaineann a chosaint, agus ní bheidh feidhm acu ar feadh tréimhse níos faide ná 6 mhí. Mar sin féin, i gcás ina leanfaidh na coinníollacha as ar eascair an fhionraíocht de bheith ann ag dul in éag don tréimhse sé mhí, féadfaidh an Páirtí lena mbaineann cinneadh a dhéanamh an fhionraí a athnuachan. Beidh aon fhionraíocht shealadach faoi réir comhairliúcháin thréimhsiúla laistigh den Choiste um Thrádáil.

4. Foilseoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena nósanna imeachta inmheánacha féin, fógraí d'allmhaireoirí faoi aon fhógra nó aon chinneadh a bhaineann leis na fionraíochta sealadacha dá dtagraítear i mír 3.

AIRTEAGAL 2.18

An Fochóiste um Thrádáil in Earraí

Déanfaidh an Fochóiste um Thrádáil in Earraí a bhunaítear de bhun Airteagal 33.4(1) an méid seo a leanas:

- (a) faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme agus ar riar na Caibidle seo agus larscríbhinn 2;
- (b) an trádáil earraí idir na Páirtithe a chur chun cinn, lena n-áirítear trí chomhairliúcháin maidir le cóir taraife agus rochtain ar an margadh de bhun Airteagal 2.5(4) a fheabhsú agus maidir le saincheistean eile, de réir mar is iomchuí;
- (c) fóram a chur ar fáil chun aon saincheist a bhaineann leis an gCaibidil seo a phlé agus a réiteach;
- (d) aghaidh a tabhairt go pras ar bhacainní ar thrádáil earraí idir na Páirtithe, go háirithe na cinn sin a bhaineann le cur i bhfeidhm beart neamhtharaife agus, más iomchuí, ábhair den sórt sin a tharchur chuig an gCoiste um Thrádáil lena mbreithniú;
- (e) aon mhodhnú a bheadh le déanamh ar an gCaibidil seo nó aon rud breise a bheadh le cur léi a mholadh do na Páirtithe;
- (f) an malartú sonraí le haghaidh úsáid tosaíochta a chomhordú, nó aon fhaisnéis eile maidir le trádáil earraí idir na Páirtithe;
- (g) aon leasú a dhéanfaí ar an gCóras Comhchuibhithe amach anseo a athbhreithniú lena áirithiú nach n-athrófaí oibleagáidí gach Páirtí faoin gCuid seo den Chomhaontú seo, agus dul i gcomhairle chun aon choinbhleacht ghaolmhar a réiteach;
- (h) na feidhmeanna a leagtar amach in Airteagal 8.17 a dhéanamh.

CAIBIDIL 3

RIALACHA TIONSCNAIMH AGUS NÓSANNA IMEACHTA MAIDIR LETIONSCNAMH

ROINN A

RIALACHA TIONSCNAIMH

AIRTEAGAL 3.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 3-A go 3-E:

- (a) ciallaíonn ‘aicmiú’ aicmiú táirge nó ábhair faoi chaibidil, ceannteideal nó fo-cheannteideal áirithe den Chóras Comhchuibhithe;
- (b) ciallaíonn ‘coinsíneacht’ táirgí a chuirtear go comhuaineach ó onnmhaireoir amháin chuig coinsíní amháin nó atá cumhdaithe ag aon doiciméad iompair amháin lena gcumhdaítear seoladh na dtáirgí sin ón onnmhaireoir chuig an gcoinsíní nó, in éagmais doiciméad den sórt sin, a sheoltar le sonrasc amháin;
- (c) ciallaíonn ‘údarás custaim’:
  - (i) i gcás na Sile, an tSeirbhís Náisiúnta Custaim; agus

- (ii) i gcás an Aontais Eorpaigh, seirbhísí an Choimisiúin Eorpaigh atá freagrach as ábhair chustaim agus as na riaracháin chustaim agus aon údarais eile atá freagrach i mBallstáit as an dlí custaim a chur i bhfeidhm agus a fhorfheidhmiú;
- (d) ciallaíonn ‘onnmhaireoir’ duine, atá lonnaithe i bPáirtí, a onnmhairíonn nó a tháirgeann an táirge tionscnaimh agus a dhéanann amach ráiteas maidir le tionscnamh, i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar síos i ndlí an Pháirtí sin;
- (e) ciallaíonn ‘táirgí comhionanna’ táirgí a chomhfhreagraíonn i ngach slí do na táirgí a dtugtar tuairisc orthu i dtuairisc an táirge; ní mór tuairisc an táirge ar an doiciméad tráchtála a úsáidtear chun ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas le haghaidh il-lastas a bheith beacht go leor chun an táirge sin a shainaithint go soiléir, agus freisin na táirgí comhionanna atá le hallmhairiú ina dhiaidh sin bunaithe ar an ráiteas sin;
- (f) ciallaíonn ‘allmhaireoir’ duine a allmhairíonn an táirge tionscnaimh agus a éilíonn cóir fhabhrach taraiife dó;
- (g) ciallaíonn ‘ábhar’ aon substaint a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh, lena n-áirítear aon chomhpháirt, comhábhar, amhábhar, nó páirt;
- (h) ciallaíonn ‘táirge’ toradh an táirgthe, fiú má tá sé beartaithe é a úsáid mar ábhar chun táirge eile a tháirgeadh; agus
- (i) ciallaíonn ‘táirgeadh’ aon chineál oibríthe nó próiseála, lena n-áirítear cóimeáil.

AIRTEAGAL 3.2

Ceanglais ghinearálta

1. Chun an chóir fhabhrach taraife a chur i bhfeidhm arna déanamh ag Páirtí maidir le hearra tionscnaimh an Pháirtí eile i gcomhréir leis an gComhaontú seo, ar choinníoll go gcomhlíonann an táirge gach ceanglas eile is infheidhme a leagtar amach sa Chaibidil seo, measfar gur de thionscnamh an Pháirtí eile na táirgí seo a leanas:
  - (a) táirgí a fuarthas go hiomlán sa Pháirtí sin mar a fhoráiltear in Airteagal 3.4;
  - (b) táirgí a tháirgtear go heisiach as ábhair de thionscnamh an Pháirtí sin; agus
  - (c) táirgí a tháirgtear sa Pháirtí sin ina n-úsáidtear ábhair neamhthionscnaimh, ar choinníoll go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 3-B.
2. Má tá stádas tionscnaimh faighte ag táirge, ní mheasfar gur ábhair neamhthionscnaimh iad na hábhair neamhthionscnaimh a úsáideadh chun an táirge sin a tháirgeadh nuair atá an táirge sin ionchorpraithe mar ábhar i dtáirge eile.
3. Déanfar éadáil an stádais tionscnaimh a chomhlíonadh gan bhriseadh i gcríoch an Pháirtí.

AIRTEAGAL 3.3

Carnadh tionscnaimh

1. Measfar gur de thionscnamh an Pháirtí eile táirge de thionscnamh Páirtí má úsáidtear é mar ábhar i dtáirgeadh táirge eile sa Pháirtí eile sin, ar choinníoll gur mó an t-oibriú agus an phróiseáil a dhéantar ná ceann amháin nó níos mó de na hoibríochtaí dá dtagraítear in Airteagal 3.6.
2. Maidir le hábhair atá aicmithe i gCaibidil 3 den Chóras Comhchuibhithe agus ar de thionscnamh na dtíortha dá dtagraítear i bhfomhír (b) de mhír 4 iad agus a úsáidtear chun táirgí tuinnín stánaithe a aicmítear i bhfo-cheannteideal 1604.14 den Chóras Comhchuibhithe a tháirgeadh, féadfar a mheas gur de thionscnamh Páirtí iad ar choinníoll go gcomhlíontar na coinníollacha i bhfomhíreanna (a) go (e) de mhír 3, agus go seolann an Páirtí sin fógra maidir le scrúdú a dhéanamh ag an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 3.31.
3. Féadfaidh an Coiste um Trádáil a chinneadh, tar éis moladh a fháil ón bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 3.31, go bhféadfar a mheas gur de thionscnamh Páirtí ábhair áirithe de thionscnamh na dtríú tíortha¹ dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo má úsáidtear iad chun táirge a tháirgeadh sa Pháirtí sin ar choinníoll:
  - (a) go bhfuil comhaontú trádála i bhfeidhm ag gach Páirtí lena ndéantar limistéar saorthrádála leis an tríú tír sin, de réir bhrí Airteagal XXIV de GATT 1994;

---

¹ Ar mhaithe le tagairt, sainmhínítear ‘tríú tír’ i bhfomhír (aa) d’Airteagal 1.3.

- (b) go gcinntear tionscnamh na n-ábhar dá dtagraítear sa mhír seo i gcomhréir leis na rialacha tionscnaimh is infheidhme faoin méid seo a leanas:
- (i) comhaontú trádála an Aontais Eorpaigh lena ndéantar limistéar saorthrádála leis an tríú tír sin, má úsáidtear an t-ábhar lena mbaineann chun táirge a tháirgeadh sa tSile; agus
  - (ii) comhaontú trádála na Sile lena ndéantar limistéar saorthrádála leis an tríú tír sin, má úsáidtear an t-ábhar lena mbaineann chun táirge a tháirgeadh san Aontas Eorpach;
- (c) go bhfuil socrú i bhfeidhm idir an Páirtí sin agus an tríú tír sin maidir le comhar riaracháin leordhóthanach lena n-áirithítear cur chun feidhme iomlán na Caibidle seo, lena n-áirítear forálacha maidir le doiciméadacht iomchuí a úsáid i dtaca le tionscnamh ábhar, agus go dtabharfaidh an Páirtí sin fógra don Pháirtí eile faoin socrú sin;
- (d) go dtéann táirgeadh nó próiseáil na n-ábhar a dhéantar sa Pháirtí sin thar cheann amháin nó níos mó de na hoibríochtaí dá dtagraítear in Airteagal 3.6; agus
- (e) go comhaontaíonn na Páirtithe ar aon choinníollacha eile is infheidhme.

4. Is iad na tríú tíortha dá dtagraítear i mír 3:

- (a) Cósta Ríce, an tSalvadóir, Guatamala, Hondúras, Nicearagua agus Panama de Mheiriceá Láir; agus
- (b) an Cholóim, Eacuadór agus Peiriú, de thíortha na nAindéas.

AIRTEAGAL 3.4

Táirgí arna bhfáil go hiomlán

1. Measfar go bhfuarthas go hiomlán i bPáirtí na nithe seo a leanas:
  - (a) plandaí agus táirgí glasraí a fásadh nó a buaineadh sa Pháirtí sin;
  - (b) ainmhithe beo a rugadh agus a tógadh sa Pháirtí sin;
  - (c) táirgí a fuarthas ó ainmhithe beo a tógadh sa Pháirtí sin;
  - (d) táirgí a fuarthas trí shealgaireacht, gaistiú, iascaireacht, bailiú nó gabháil a rinneadh sa Pháirtí sin, ach nach raibh thar theorainneacha lasmuigh fharraige theorann an Pháirtí;
  - (e) táirgí a fuarthas ó ainmhithe maraithe a rugadh agus a tógadh sa Pháirtí sin;
  - (f) táirgí a fuarthas de thoradh dobharshaothraithe sa Pháirtí sin, más rud é gur rugadh nó gur tógadh orgánaigh uisceacha, lena n-áirítear éisc, moilisc, crústaigh, inveirteabraigh uisceacha agus plandaí uisceacha agus plandaí uisceacha eile as stoc síl amhail uibheacha, eochraí, gealóga, gilidíní nó larbhaí, trí idirghabháil sna próisis tógála nó fáis chun feabhas a chur ar an táirgeadh amhail stocáil rialta, beathú nó cosaint ó chreachadóirí;
  - (g) mianraí nó substaintí eile atá ann go nádúrtha, nach n-áirítear i bhfomhíreanna (a) go (f), a eastóscadh nó a baineadh sa Pháirtí sin;

- (h) táirgí iascaireachta mara agus táirgí eile a bhain soithí an Pháirtí sin as an bhfarraige lasmuigh d'aon fharraige theorann;
- (i) táirgí a rinneadh ar bord loinge monarchan de chuid Páirtí as táirgí dá dtagraítear i bhfomhír (h) agus as na táirgí sin amháin;
- (j) táirgí arna n-eastóscadh ag Páirtí nó ag duine de chuid an Pháirtí sin as ithir mhuirí nó as fo-ithir mhuirí lasmuigh d'aon fharraige theorann ar choinníoll go bhfuil cearta acu an ithir nó an fho-ithir sin a oibriú;
- (k) dramhaíl nó fuíoll a díorthaíodh ó tháirgeadh sa Pháirtí sin nó ó tháirgí úsáidte a bailíodh ansin, ar choinníoll nach bhfuil na táirgí sin oiriúnach ach amháin chun amhábhair a aisghabháil; agus
- (l) táirgí a táirgeadh sa Pháirtí sin as na táirgí dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) go (k) agus as na táirgí sin amháin.

2. Ciallaíonn na téarmaí 'soitheach de chuid Páirtí' agus 'long mhonarchan de chuid Páirtí' i bhfomhír (h) agus (i) de mhír 1 soitheach nó long mhonarchan:

- (a) atá cláraithe i mBallstát nó sa tSile;
- (b) a sheolann faoi bhratach Ballstáit nó faoi bhratach na Sile; agus
- (c) a chomhlíonann ceann de na coinníollacha a leanas:
  - (i) a bhfuil níos mó ná 50 % de faoi úinéireacht daoine nádúrtha de chuid Ballstáit nó de chuid na Sile; nó

(ii) atá faoi úinéireacht duine dlítheanach:

(A) a bhfuil a gceannoifig agus a bpríomháit ghnó acu i mBallstát nó sa tSile; agus

(B) a bhfuil níos mó ná 50 % de faoi úinéireacht daoine de chuid ceann de na Páirtithe sin.

AIRTEAGAL 3.5

Lamháltais

1. Mura gcomhlíonann ábhar neamhthionscnaimh a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh na ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 3- B, measfar gur de thionscnamh Páirtí an táirge sin, ar choinníoll:

- (a) i gcás gach táirge¹ seachas na táirgí a aicmítear faoi Chaibidlí 50 go 63 den Chóras Comhchuibhithe, nach mó luach iomlán na n-ábhar neamhthionscnaimh ná 10 % de phraghas an táirge díreach ón monarcha;
- (b) i gcás táirgí a aicmítear faoi Chaibidlí 50 go 63 den Chóras Comhchuibhithe, go bhfuil feidhm ag na lamháltais a shonraítear i Nótaí 6 go 8 d'Iarscríbhinn 3-A.

2. Níl feidhm ag mír 1 má tá luach nó meáchan na n-ábhar neamhthionscnaimh arna n-úsáid chun táirge a tháirgeadh os cionn aon cheann de na céatadáin do luach uasta nó meáchan uasta na n-ábhar neamhthionscnaimh mar a shonraítear sna ceanglais a leagtar amach in Iarscríbhinn 3-B.

---

¹ Caibidlí 1 go Caibidil 24 den Chóras Comhchuibhithe, i gcomhréir le Nóta 9 d'Iarscríbhinn 3-A.

3. Níl feidhm ag mír 1 maidir le táirgí a fuarthas go hiomlán i bPáirtí de réir bhrí Airteagal 3.4. Má cheanglaítear de bhun Iarscríbhinn 3-B go bhfuil na hábhair a úsáidtear chun táirge a tháirgeadh ina n-ábhair a fuarthas go hiomlán, beidh feidhm ag míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo.

AIRTEAGAL 3.6

Oibriú nó próiseáil neamhleor

1. D'ainneoin fhomhír (c) d'Airteagal 3.2(1), ní mheasfar gur de thionscnamh Páirtí táirge más rud é nach ndéantar ach ceann amháin nó níos mó de na hoibríochtaí seo a leanas ar ábhair neamhthionscnaimh sa Pháirtí sin:

- (a) oibríochtaí caomhnaithe amhail triomú, reo, coinneáil i sáile agus oibríochtaí comhchosúla eile i gcás gurb é an t-aon chuspóir amháin atá leo a áirithiú go bhfanfaidh na táirgí i riocht maith le linn a n-iompair agus a stórála;
- (b) briseadh agus cóimeáil pacáistí;
- (c) ní, glanadh; deannach, ocsaíd, ola, péint nó cumhdaigh eile a bhaint;
- (d) iarnáil nó preasáil teicstíle agus earraí teicstíle;
- (e) oibríochtaí simplí péinteála agus snasúcháin;
- (f) rís a scilligeadh agus a mhuilleáil go páirteach nó go hiomlán; gránaigh agus rís a shnasú agus a ghlónrú;

- (g) oibríochtaí lena ndéantar siúcra a dhathú nó a bhlaistiú, nó lena ndéantar cnapshiúcra, siúcra a mhuilleáil go páirteach nó go hiomlán;
- (h) torthaí, cnónna agus glasraí a scilligeadh, an craiceann a bhaint díobh agus na clocha a bhaint astu;
- (i) géarú, meilt shimplí nó gearradh simplí;
- (j) criathrú, scagadh, sórtáil, aicmiú, grádú, comhoiriúnú;
- (k) an táirge a chur go simplí i mbuidéil, i gcannaí, i bhfleascáin, i málaí, i gcásanna, i mboscaí, a dhaingniú ar chartaí nó ar chláir, agus gach oibríocht pacáistithe shimplí eile;
- (l) marcanna, lipéid, suaitheantais agus comharthaí idirdhealaithe eile den chineál sin a ghreamú de táirgí nó dá bpacáistíocht nó iad a phriontáil orthu;
- (m) táirgí, a mheascadh go simplí, bídis ina dtáirgí de chineálacha éagsúla nó ná bídis; siúcra a mheascadh le haon ábhar eile;
- (n) codanna d'earraí a chóimeáil go simplí chun earra iomlán a dhéanamh nó táirgí a dhíchóimeáil ina gcodanna;
- (o) uisce a chur go simplí le táirgí nó iad a chaolú, a dhíhiodráitiú nó a dhínádúrú go simplí; nó
- (p) marú ainmhithe.

2. Chun críocha mhír 1, measfar gur oibríocht shimplí í oibríocht mura bhfuil gá le scileanna speisialta ná meaisíní speisialta, ná le gaireas nó trealamh arna dtáirgeadh nó arna suiteáil go speisialta chun na hoibríochtaí sin a chur i gcrích.

AIRTEAGAL 3.7

Aonad incháilitheachta

1. Chun críocha na Caibidle seo, is é bheidh san aonad incháilitheachta an táirge sonrach a meastar gurb é an bunaonad é agus an táirge á aicmiú faoin gCóras Comhchuibhithe.

2. Má bhíonn líon táirgí comhionanna i gcoinsíneacht a aicmítear faoin gceannteideal céanna den Chóras Comhchuibhithe, cuirfear gach táirge aonair san áireamh agus an Chaibidil seo á cur i bhfeidhm.

AIRTEAGAL 3.8

Gabhálais, páirteanna spártha agus uirlisí

1. Gabhálais, páirteanna spártha agus uirlisí a sheoltar in éineacht le píosa trealaimh, meaisín, fearas nó feithicil, ar cuid den ghnáth- threalamh iad agus atá ar áireamh i bpraghas an ghnáth- threalaimh nó nach bhfuil sonrasc ar leith ag gabháil leo, measfar gur cuid den phíosa trealaimh, den inneall, den fhearas nó den fheithicil sin iad.

2. Ní chuirfear na gabhálaí, páirteanna spártha ná uirlisí dá dtagraítear i mír 1 san áireamh chun tionscnamh táirge a chinneadh ach amháin chun uasluach na n-ábhar neamhthionscnaimh a ríomh má tá táirge faoi réir luach ábhar neamhthionscnaimh mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 3-B.

AIRTEAGAL 3.9

Tacair

Measfar gur de thionscnamh Páirtí iad tacair, mar a shainmhínítear iad i Riail Ghinearálta 3 um Léiriú ar an gCóras Comhchuibhithe, más comhpháirteanna tionscnaimh iad a gcomhpháirteanna uile. I gcás ina bhfuil idir chomhpháirteanna tionscnaimh agus táirgí neamhthionscnaimh i dtacar, measfar gur tacar de thionscnamh Páirtí an tacar ina iomláine, ar choinníoll nach mó luach na gcomhpháirteanna neamhthionscnaimh ná 15 % de phraghas an tacair díreach ón monarcha.

AIRTEAGAL 3.10

Eilimintí neodracha

Chun a chinneadh an táirge de thionscnamh Páirtí é an táirge, ní bheidh sé riachtanach tionscnamh na nithe seo a leanas, ar féidir iad a úsáid le linn a tháirgthe, a chinneadh:

- (a) breosla, fuinneamh, catailaigh, agus tuaslagóirí;

- (b) trealamh, feistí agus soláthairtí a úsáidtear chun an táirge a thástáil nó chun iniúchadh a dhéanamh air;
- (c) meaisíní, uirlisí, díslí agus múnlaí;
- (d) páirteanna spártha agus ábhair a úsáidtear chun trealamh agus foirgnimh a chothabháil;
- (e) bealaí, gréisc, ábhair chumaisc agus ábhair eile a úsáidtear sa táirgeadh nó chun trealamh agus foirgnimh a oibriú;
- (f) lámhainní, spéaclaí, coisbheart, éadaí, trealamh agus soláthairtí sábháilteachta;
- (g) aon ábhar eile nach bhfuil ionchorpraithe sa táirge ach ar féidir a léiriú gur cuid de tháirgeadh an táirge é a úsáid.

AIRTEAGAL 3.11

Ábhair phacáistíochta agus phacála agus coimeádáin

1. Más rud é, faoi Riail Ghinearálta 5 maidir le Léirmhíniú an Chórais Chomhchuibhithe, go n-aicmítear ábhair phacáistíochta agus coimeádáin ina ndéantar táirge a phacáil lena mhiondíol in éineacht leis an táirge, déanfar neamhshuim de na hábhair phacáistíochta agus de na coimeádáin sin agus tionscnamh an táirge á chinneadh, seachas chun uasluach na n-ábhar neamhthionscnaimh a ríomh má tá táirge faoi réir uasluach ábhar neamhthionscnaimh i gcomhréir le hIarscríbhinn 3-B.
2. Ní chuirfear pacáistíocht agus coimeádáin le haghaidh loingsithe a úsáidtear chun táirge a chosaint le linn iompair san áireamh chun a chinneadh an táirge tionscnaimh é an táirge.

AIRTEAGAL 3.12

Deighilt chuntasaíochta le haghaidh Ábhair Idirmhalartacha

1. Déanfar ábhair idirmhalartacha tionscnaimh agus ábhair neamhthionscnaimh a dheighilt go fisiceach le linn stórála ionas go mbeidh a stádas tionscnaimh nó neamhthionscnaimh acu, de réir mar a bheidh. Féadfar na hábhair sin a úsáid chun táirge a tháirgeadh gan iad a bheith deighilte go fisiceach ó chéile le linn stórála ar choinníoll go n-úsáidtear modh deighilte cuntasaíochta.
2. Cuirfear an modh deighilte cuntasaíochta dá dtagraítear i mír 1 i bhfeidhm i gcomhréir le modh bainistíochta stoic faoi phrionsabail chuntasaíochta a nglactar leo go ginearálta sa Pháirtí. Áiritheofar leis an modh deighilte cuntasaíochta nach mó, tráth ar bith, líon na dtáirgí a d'fhéadfaí a mheas mar tháirgí de thionscnamh Páirtí ná an líon a gheofaí trí na stoic a dheighilt go fisiciúil le linn a stórála.
3. Chun críocha mhír 1, ciallaíonn “ábhair idirmhalartacha” ábhair chomhchineáil den cháilíocht tráchtála céanna, agus na tréithe teicniúla agus fisiceacha céanna acu, agus nach féidir a idirdhealú ó chéile nuair a chuirtear sa táirge críochnaithe iad.

AIRTEAGAL 3.13

Táirgí a thugtar ar ais

Má fhilleann táirge tionscnaimh de chuid Páirtí a onnmhairítear ón bPáirtí sin chuig tríú tír ar an bPáirtí sin, measfar gur táirge neamhthionscnaimh é murar féidir an méid seo a leanas maidir leis an táirge fillte a léiriú chun sástacht údarás custaim an Pháirtí sin:

- (a) tá sé mar an gcéanna leis an gceann a onnmhairíodh; agus
- (b) nach ndearnadh aon oibríocht air thar mar is gá chun bail mhaith a choimeád air le linn dó a bheith sa tríú tír sin nó le linn a onnmhairithe.

AIRTEAGAL 3.14

Neamhathrú

1. Maidir le táirge tionscnaimh atá dearbhaithe le haghaidh úsáid intíre sa Pháirtí is allmhaireoir, ní bheidh, tar éis a onnmhairithe agus sula ndearbhaítear le haghaidh úsáid intíre é, athrú ná claochlú ar aon bhealach déanta air ná ní bheidh oibríochtaí déanta air seachas chun bail mhaith a choinneáil air nó chun marcanna, lipéid, séalaí nó aon doiciméad eile a chur leis nó a ghreamú air chun a áirithiú go gcomhlíonfar ceanglais intíre shonracha de chuid an Pháirtí is allmhaireoir.
2. Féadfar táirge a stóráil nó a thaispeáint i dtríú tír ar choinníoll go bhfanfaidh sé faoi mhaoirseacht chustaim sa tríú tír sin.

3. Gan dochar do Roinn B, féadfar coinsíneachtaí a roinnt i dtríú tír más é an t-onnmhaireoir a dhéanann an roinnt nó más faoina chúram a dhéantar an roinnt agus ar choinníoll go leanann na coinsíneachtaí de bheith faoi mhaoirseacht chustaim sa tríú tír sin.

4. I gcás amhrais i dtaobh ar comhlíonadh na coinníollacha dá bhforáiltear i míreanna 1 go 3, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a iarraidh ar an allmhaireoir fianaise ar chomhlíonadh na gcoinníollacha sin a sholáthar. Féadfar fianaise den sórt sin a thabhairt trí mhodh ar bith, lena n-áirítear doiciméid iompair chonarthacha amhail billí luchta nó fianaise fhíorasach nó nithiúil bunaithe ar mharcáil nó uimhriú pacáistí, nó aon fhianaise a bhaineann leis an táirge féin.

AIRTEAGAL 3.15

Taispeántais

1. Táirgí tionscnaimh a sheoltar lena dtaispeáint i dtríú tír agus a dhíoltar i ndiaidh an taispeántais lena n-allmhairiú i bPáirtí, tairbheoidh siad ar a n-allmhairiú i gcomhréir leis an gComhaontú seo ar choinníoll go léireofar chun sástacht na n-údarás custaim:

- (a) gur choinsínigh onnmhaireoir na táirgí sin ó Pháirtí chuig an tír ina raibh an taispeántas ar siúl agus gur thaispeáin sé ann iad;
- (b) go ndearna an t-onnmhaireoir sin na táirgí a dhíol nó a dhiúscairt ar dhóigh eile le duine i bPáirtí;
- (c) gur coinsíníodh na táirgí, le linn an taispeántais nó go díreach tar éis an taispeántais sa stát ar seoladh isteach ann iad lena dtaispeáint; agus

(d) nár úsáideadh na táirgí, ó coinsíníodh iad lena dtaispeáint, chun aon chuspóir seachas chun iad a léiriú ag an taispeántas.

2. Déanfar ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas i gcomhréir le Roinn B agus a chur faoi bhráid na n-údarás custaim i gcomhréir le nósanna imeachta custaim an Pháirtí is allmhaireoir. Beidh ainm agus seoladh an taispeántais luaite air.

3. Beidh feidhm ag mír 1 maidir le haon taispeántas trádála, tionscail, talmhaíochta nó ceardaíochta, aon aonach nó léiriú nó taispeántas poiblí comhchosúil nach n-eagraítear chun críoch príobháideach i siopaí nó in áitribh ghnó d'fhonn táirgí eachtracha a dhíol agus a bhfanann na táirgí faoi rialú custaim ann.

4. Féadfaidh údarais chustaim an Pháirtí is allmhaireoir fianaise a éileamh lena léireofaí gur coinníodh na táirgí faoi rialú custaim sa tír taispeántais, chomh maith le fianaise dhoiciméadach bhreise ar na coinníollacha faoinar taispeánadh iad.

ROINN B

NÓSANNA IMEACHTA MAIDIR LE TIONSCNAMH

AIRTEAGAL 3.16

Éileamh ar chóir fhabhrach taraife

1. Tabharfaidh an Páirtí is allmhaireoir, cóir fhabhrach taraife do tháirge de thionscnamh an Pháirtí eile de réir bhrí na Caibidle seo ar bhonn éilimh ón allmhaireoir ar chóir fhabhrach taraife. Is é an t-allmhaireoir a bheidh freagrach as cruinneas an éilimh ar chóir fhabhrach taraife agus as comhlíonadh na gceanglas dá bhforáiltear sa Chaibidil seo.
2. Beidh éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar cheann de na nithe seo a leanas:
  - (a) ráiteas maidir le tionscnamh arna tharraingt suas ag an onnmhaireoir i gcomhréir le hAirteagal 3.17;
  - (b) eolas an allmhaireora faoi réir na gcoinníollacha a leagtar amach in Airteagal 3.19.
3. Áireofar éileamh ar chóir fhabhrach taraife agus an bonn atá leis an éileamh sin dá dtagraítear i mír 2 sa dearbhú allmhairiúcháin custaim i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir.

4. Allmhaireoir a bhfuil éileamh ar chóir fhabhrach á dhéanamh aige bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le pointe (a) de mhír 2, coinneoidh sé an ráiteas agus cuirfidh sé é faoi bhráid údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir é, arna iarraidh sin.

AIRTEAGAL 3.17

Ráiteas maidir le tionscnamh

1. Déanfaidh onnmhaireoir táirge ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas ar bhonn faisnéise lena léireofar gur táirge tionscnaimh é an táirge, lena n-áirítear, más infheidhme, faisnéis faoi stádas tionscnaimh na n-ábhar a úsáidtear i dtáirgeadh an táirge.
2. Is é an t-onnmhaireoir a bheidh freagrach as cruinneas an ráitis maidir le tionscnamh a tharraingeofar suas agus as an bhfaisnéis a sholáthrófar de bhun mhír 1. Má tá cúis ag an onnmhaireoir a chreidiúint go bhfuil faisnéis mhícheart sa ráiteas maidir le tionscnamh nó go bhfuil sé bunaithe ar fhaisnéis mhícheart, tabharfaidh an t-onnmhaireoir fógra láithreach don allmhaireoir faoi aon athrú a dhéanfaidh difear do stádas tionscnaimh an táirge. Sa chás sin, ceartóidh an t-allmhaireoir an dearbhú allmhairiúcháin agus íocfaidh sé aon dleacht chustaim is infheidhme atá dlite.
3. Déanfaidh an t-onnmhaireoir ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas i gceann de na leaganacha teanga a chuimsítear in Iarscríbhinn 3- C ar shonrasc nó ar aon doiciméad tráchtála eile ina dtugtar tuairisc leordhóthanach ar an táirge tionscnaimh ionas gur féidir é a shainathint in ainmníocht an Chórais Chomhchuibhithe. Ní cheanglóidh an Páirtí is allmhaireoir ar an allmhaireoir aistriúchán ar an ráiteas maidir le tionscnamh a chur isteach.
4. Beidh ráiteas maidir le tionscnamh bailí go ceann bliana amháin ón dáta a rinneadh amach é.

5. Féadfaidh ráiteas maidir le tionscnamh a tharraingt suas le haghaidh na nithe seo a leanas:

- (a) lastas amháin de tháirge amháin nó níos mó a allmhairítear isteach i bPáirtí; nó
- (b) il-lastais de tháirgí comhionanna isteach i bPáirtí laistigh den tréimhse nach faide ná 12 mhí a shonrófar sa ráiteas maidir le tionscnamh.

6. Arna iarraidh sin don allmhaireoir agus faoi réir aon cheanglas a dhéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir a fhorchur, ceadóidh an Páirtí is allmhaireoir úsáid ráiteas aonair maidir le tionscnamh i dtaca le táirgí neamhchóimeáilte nó díchóimeáilte, de réir bhrí Riail Ghinearálta 2(a) den Chóras Comhchuibhithe, a aicmítear faoi Ranna XV go XXI den Chóras Comhchuibhithe má dhéantar na táirgí sin a allmhairiú i dtráthchodanna.

AIRTEAGAL 3.18

Mion-neamhréireachtaí agus mionearráidí

Ní dhiúltóidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir d'éileamh ar chóir fhabhrach taraife de bharr mion-neamhréireachtaí idir an ráiteas maidir le tionscnamh agus na doiciméid a cuireadh faoi bhráid na hoifige custaim nó de bharr mionearráidí sa ráiteas maidir le tionscnamh.

AIRTEAGAL 3.19

Eolas an allmhaireora

1. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir, ina dhlíthe agus ina rialacháin, coinníollacha a leagan amach chun a chinneadh cé na hallmhaireoirí a fhéadfaidh éileamh ar chóir fhabhrach taraife a bhunú ar eolas an allmhaireora.

2. D'ainneoin mhír 1, maidir le heolas an allmhaireora gur táirge tionscnaimh é an táirge, beidh sé bunaithe ar fhaisnéis lena léirítear go gcáilíonn an táirge mar tháirge tionscnaimh agus go gcomhlíonann sé na ceanglais a leagtar amach sa Chaibidil seo chun stádas tionscnaimh a fháil.

AIRTEAGAL 3.20

Ceanglais maidir le Taifid a Choinneáil

1. Allmhaireoir a éilíonn cóir fhabhrach taraife le haghaidh táirge a allmhairítear isteach i bPáirtí, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

- (a) má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh, coinneoidh sé an ráiteas maidir le tionscnamh a tharraing an t-onnmhaireoir suas ar feadh 3 bliana ar a laghad ó dháta an éilimh ar thosaíocht don táirge; agus
- (b) má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach bunaithe ar eolas an allmhaireora, coinneoidh sé an fhaisnéis lena léirítear go gcomhlíonann an táirge na ceanglais a leagtar amach sa Chaibidil seo chun stádas tionscnaimh a fháil ar feadh 3 bliana ar a laghad ó dháta an éilimh ar chóir fhabhrach.

2. Onnmhaireoir a bhfuil ráiteas maidir le tionscnamh déanta amach aige, coinneoidh sé cóip den ráiteas maidir le tionscnamh agus de na taifid eile uile lena léirítear go gcomhlíonann an táirge na ceanglais chun stádas tionscnaimh a fháil, ar feadh ceithre bliana ar a laghad tar éis dó an ráiteas maidir le tionscnamh sin a dhéanamh.

3. Féadfar na taifid atá le coinneáil i gcomhréir leis an Airteagal seo a choinneáil i bhfoirm leictreonach i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir nó an Pháirtí is onnmhaireoir, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 3.21

Díolúintí ó na ceanglais a bhaineann le ráitis maidir le tionscnamh

1. Táirgí a sheolfar mar phacáistí ó dhaoine príobháideacha chuig daoine príobháideacha nó atá ina gcuid de bhagáiste pearsanta taistealaithe, ligfear isteach i gcáil táirgí tionscnaimh iad, gan gá le ráiteas maidir le tionscnamh a éileamh ina leith, ar choinníoll nach bhfuil na táirgí sin á n-allmhairiú lena dtrádáil agus gur dearbhaíodh go gcomhlíonann siad ceanglais na Caibidle seo agus nach bhfuil aon amhras ann go bhfuil an dearbhú sin fíor.
2. Allmhairí atá ócáideach agus nach bhfuil iontu ach táirgí lena n-úsáid go pearsanta ag na faighteoirí nó na taistealaithe nó a dteaghlach, ní mheasfar gur allmhairí lena dtrádáil iad más léir ar chineál agus ar chainníocht na n-earraí nach bhfuil aon chríoch trádála beartaithe dóibh, ar choinníoll nach mbeidh an t-allmhairiú ina chuid de shraith allmhairithe a d'fhéadfaí a mheas go réasúnach go ndearnadh ar leithligh iad chun an ceanglas i ndáil le ráiteas maidir le tionscnamh a sheachaint.
3. Ní sháróidh luach iomlán na dtáirgí dá dtagraítear i mír 1 EUR 500 nó a chomhionann in airgeadra an Pháirtí i gcás pacáistí, ná EUR 1 200 nó a chomhionann in airgeadra an Pháirtí i gcás earraí ar cuid de bhagáiste pearsanta taistealaí iad.

AIRTEAGAL 3.22

Fíorú

1. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú nó a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo, bunaithe ar mhodhanna measúnaithe riosca, a bhféadfadh roghnú randamach a bheith san áireamh leo. Chun críocha an fhíoraithe sin, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir iarraidh ar fhaisnéis a sheoladh chuig an allmhaireoir a rinne an t-éileamh ar chóir fhabhrach de bhun Airteagal 3.16.
2. Údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a sheolfaidh iarraidh de bhun mhír 1, ní iarrfaidh sé níos mó ná an fhaisnéis seo a leanas i ndáil le tionscnamh táirge:
  - (a) más ar ráiteas maidir le tionscnamh a bunaíodh an t-éileamh ar chóir fhabhrach, an ráiteas maidir le tionscnamh; agus
  - (b) faisnéis a bhaineann le comhlíonadh na gcritéar tionscnaimh, eadhon:
    - (i) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh ‘faighte go hiomlán’, an chatagóir is infheidhme (amhail buaint, mianadóireacht, iascaireacht) agus ionad an táirgthe;
    - (ii) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh bunaithe ar athrú ar aicmiú taraifí, liosta de na hábhair neamhthionscnaimh go léir, lena n-áirítear a n-aicmiú taraife (i bhformáid 2, 4 nó 6 dhigit, ag brath ar an gcritéar tionscnaimh);
    - (iii) i gcás inar bunaíodh an critéar tionscnaimh ar mhodh luacha, luach an táirge deiridh chomh maith le luach gach ábhar neamhthionscnaimh a úsáideadh sa táirgeadh;

- (iv) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh bunaithe ar mheáchan, meáchan an táirge deiridh chomh maith le meáchan na n-ábhar neamhthionscnaimh ábhartha a úsáideadh sa táirge deiridh; agus
- (v) i gcás ina bhfuil an critéar tionscnaimh bunaithe ar phróiseas táirgthe ar leith, tuairisc ar an bpróiseas sonrach sin.

3. Agus an fhaisnéis a iarrtar á cur ar fáil aige, féadfaidh an t-allmhaireoir aon fhaisnéis eile a mheasann sé a bheith ábhartha chun críche fíoraithe a chur isteach.

4. Má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le fomhír (a) d’Airteagal 3.16(2) arna eisiúint ag an onnmhaireoir, soláthróidh an t-allmhaireoir an ráiteas maidir le tionscnamh sin ach féadfaidh sé freagra a thabhairt d’údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir ina léireofar nach féidir an fhaisnéis dá dtagraítear i bhfomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo a sholáthar.

5. I gcás ina bhfuil an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar eolas an allmhaireora dá dtagraítear i bhfomhír (b) d’Airteagal 3.16(2), tar éis dó faisnéis a iarraidh ar dtús i gcomhréir le mír 1 den Airteagal seo, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a dhéanfaidh an fíorú iarraidh bhreise ar fhaisnéis a sheoladh chuig an allmhaireoir má mheasann an t-údarás custaim sin go bhfuil gá le faisnéis bhreise chun stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú nó chun a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir doiciméid shonracha agus faisnéis shonrach a iarraidh ar an allmhaireoir, más iomchuí.

6. Má chinneann údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir deonú na córa fabhraí taraife do na táirgí lena mbaineann a chur ar fionraí go dtí go bhfaighfear torthaí an fhíoraithe, féadfaidh sé deis a thabhairt don allmhaireoir na táirgí a scaoileadh. Mar choinníoll le haghaidh scaoileadh den sórt sin, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ráthaíocht nó beart réamhchúraim iomchuí eile a éileamh. Cuirfear deireadh le haon fhionraí ar chóir fhabhrach taraife a luaithe is féidir tar éis d'údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir stádas tionscnaimh na dtáirgí lena mbaineann nó comhlíonadh cheanglais eile na Caibidle seo a fhionnadh.

AIRTEAGAL 3.23

Comhar riaracháin

1. Chun cur i bhfeidhm cuí na Caibidle seo a áirithiú, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile, trína n-údaráis chustaim faoi seach, chun stádas tionscnaimh táirge a fhíorú nó chun a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil.
2. Má tá an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le fomhír (a) d'Airteagal 3.16(2), tar éis dó faisnéis a iarraidh ar dtús ón allmhaireoir de bhun Airteagal 3.22(1), féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir a dhéanfaidh an fíorú, iarraidh ar fhaisnéis a sheoladh chuig údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir laistigh de 2 bhliain tar éis dháta an éilimh ar chóir fhabhrach, má mheasann údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir go bhfuil gá leis an bhfaisnéis bhreise chun stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú nó chun a fhíorú cé acu a chomhlíontar nó nach gcomhlíontar na ceanglais eile a leagtar amach sa Chaibidil seo. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir doiciméid shonracha agus faisnéis shonrach a iarraidh ar údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir, más iomchuí.

3. Cuirfidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir an fhaisnéis seo a leanas san iarraidh dá dtagraítear i mír 2:

- (a) an ráiteas maidir le tionscnamh nó cóip de;
- (b) céannacht an údaráis custaim a d'eisigh an iarraidh;
- (c) ainm an onnmhaireora atá le fíorú;
- (d) ábhar agus raon feidhme an fhíoraithe; agus
- (e) aon doiciméadacht iomchuí, más infheidhme.

4. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí sin, an fíorú a dhéanamh trí dhoiciméadacht a iarraidh ón onnmhaireoir agus trí fhianaise a iarraidh, nó trí chuairt a thabhairt ar áitreabh an onnmhaireora, chun athbhreithniú a dhéanamh ar thaifid agus chun breathnú ar na saoráidí a úsáidtear i dtáirgeadh an táirge.

5. Tar éis dó an iarraidh dá dtagraítear i mír 2 a fháil, soláthróidh údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir an fhaisnéis seo a leanas d'údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir:

- (a) an doiciméadacht a iarraidh, má tá sí ar fáil;
- (b) tuairim maidir le stádas tionscnaimh an táirge;
- (c) tuairisc ar an táirge a bhí faoi réir fíorúcháin agus an t-aicmiú taraife atá ábhartha do chur i bhfeidhm na rialach maidir le tionscnamh;

- (d) tuairisc agus míniú ar an bpróiseas táirgthe a bheidh leordhóthanach chun tacú le stádas tionscnaimh an táirge;
- (e) faisnéis faoin gcaoi a ndearnadh stádas tionscnaimh an táirge a fhíorú de bhun mhír 4; agus
- (f) doiciméadacht tacaíochta, más iomchuí.

6. Ní dhéanfaidh údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir faisnéis dá dtagraítear i bhfomhír (a) nó (f) de mhír 5 a tharchur chuig údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir gan toiliú an onnmhaireora.

7. An fhaisnéis uile a iarrtar, lena n-áirítear aon doiciméad tacaíochta agus gach faisnéis ghaolmhar eile maidir le fíorú, ba cheart í a mhalartú go leictreonach idir údaráis chustaim na bPáirtithe.

8. Déanfaidh na Páirtithe, trí na comhordaitheoirí a ainmnítear i gcomhréir leis an gComhaontú seo, sonraí teagmhála a n-údarás custaim faoi seach agus aon mhodhnú orthu a sholáthar dá chéile laistigh de 30 lá ón modhnú sin.

AIRTEAGAL 3.24

Cúnamh frithpháirteach sa chomhrac i gcoinne na calaoise

I gcás sárú amhrasta ar an gCaibidil seo, soláthróidh na Páirtithe cúnamh riaracháin frithpháirteach dá chéile, i gcomhréir leis an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

AIRTEAGAL 3.25

Diúltú na n-éileamh ar chóir fhabhrach taraife

1. Faoi réir na gceanglas a leagtar amach i míreanna 3 go 5, féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife a dhiúltú sna cásanna seo a leanas:

- (a) laistigh de thréimhse 3 mhí tar éis na hiarrata ar fhaisnéis a fháil de bhun Airteagal 3.22(1):
  - (i) nach soláthraíonn an t-allmhaireoir aon fhreagra;
  - (ii) i gcásanna ina bhfuil éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar ráiteas maidir le tionscnamh i gcomhréir le fomhír (a) d'Airteagal 3.16(2), nár soláthraíodh an ráiteas maidir le tionscnamh; nó
  - (iii) i gcásanna ina bhfuil an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife bunaithe ar eolas an allmhaireora dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal 3.16(2), nach leor an fhaisnéis a sholáthair an t-allmhaireoir chun stádas tionscnaimh an táirge a dheimhniú;
- (b) laistigh de thréimhse 3 mhí tar éis na hiarrata ar fhaisnéis bhreise a fháil de bhun Airteagal 3.22(5):
  - (i) nach soláthraíonn an t-allmhaireoir aon fhreagra; nó
  - (ii) nach leor an fhaisnéis a sholáthair an t-allmhaireoir chun a dheimhniú gur táirge tionscnaimh é an táirge;

(c) laistigh de thréimhse 10 mí tar éis na hiarrata ar fhaisnéis a fháil de bhun Airteagal 3.23(2):

- (i) nach gcuireann údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir aon fhreagra ar fáil; nó
- (ii) nach leor an fhaisnéis a sholáthair údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir chun stádas tionscnaimh an táirge a dheimhniú.

2. Féadfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife a dhiúltú más rud é nach gcomhlíonann an t-allmhaireoir a rinne an t-éileamh sin ceanglais a leagtar amach sa Chaibidil seo seachas na ceanglais sin a bhaineann le stádas tionscnaimh táirgí.

3. Má bhíonn údar leordhóthanach ag údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir chun éileamh ar chóir fhabhrach taraife a dhiúltú i gcomhréir le mír 1 den Airteagal seo, agus i gcás ina mbeidh tuairim tugtha ag údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir de bhun fhomhír (b) d'Airteagal 3.23(5) lena ndeimhnítear stádas tionscnaimh na dtáirgí, tabharfaidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir fógra d'údarás custaim an Pháirtí is onnmhaireoir go bhfuil sé ar intinn aige an chóir fhabhrach taraife a dhiúltú laistigh de 2 mhí tar éis dó an tuairim sin a fháil.

4. Má tugadh an fógra dá dtagraítear i mír 3, tionólfar comhairliúcháin arna iarraidh sin do cheachtar de na Páirtithe, laistigh de 3 mhí tar éis dháta an fhógra sin. Féadfar síneadh a chur leis an tréimhse chomhairliúcháin ar bhonn cás ar chás trí chomhaontú frithpháirteach idir údaráis chustaim na bPáirtithe. Féadfar an comhairliúchán a dhéanamh i gcomhréir leis an nós imeachta arna leagan síos ag an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 3.31.

5. Ar dhul in éag na tréimhse le haghaidh comhairliúcháin, ní dhiúltóidh údarás custaim an Pháirtí is allmhaireoir an t-éileamh ar chóir fhabhrach taraife ach amháin mura mbeidh sé in ann stádas tionscnaimh an táirge a dheimhniú agus tar éis dó an ceart chun éisteacht a fháil a dheonú don allmhaireoir.

AIRTEAGAL 3.26

Rúndacht

1. Coimeádfaidh gach Páirtí, de réir a dhlíthe agus a rialacháin, rúndacht aon fhaisnéise arna cur ar fáil ag an bPáirtí eile dó, de bhun na Caibidle seo, agus cosnóidh sé an fhaisnéis sin ar nochtadh.
2. Ní fhéadfar úsáid a bhaint as faisnéis a gheobhaidh údarais an Pháirtí is allmhaireoir ach amháin chun críocha na Caibidle seo.
3. Áiritheoidh gach Páirtí nach ndéanfar faisnéis rúnda arna bailiú de bhun na Caibidle seo a úsáid chun críocha seachas chun cinntí agus cinntiúcháin a bhaineann le tionscnamh agus le hábhair chustaim a riaradh agus a fhorghníomhú, ach amháin le cead ón duine nó ón bPáirtí a sholáthar an fhaisnéis faoi rún.
4. D'ainneoin mhír 3, féadfaidh Páirtí cead a thabhairt faisnéis arna bailiú de bhun na Caibidle seo a úsáid in aon imeachtaí riaracháin, breithiúnacha nó garbhreithiúnacha arna tionscnamh de dheasc nár comhlíonadh dlíthe a bhaineann le custaim lena gcuirtear an Chaibidil seo chun feidhme. Tabharfaidh Páirtí fógra roimh ré don duine nó don Pháirtí a sholáthair an fhaisnéis lena mbaineann faoi aon úsáid den chineál sin.

AIRTEAGAL 3.27

Aisíocaíochtaí agus éilimh ar chóir fhabhrach taraife i ndiaidh allmhairiúcháin

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil go bhféadfaidh allmhaireoir, tar éis an allmhairithe, éileamh a dhéanamh ar chóir fhabhrach taraife agus ar aisíocaíocht ar aon dleachtanna breise a íocadh ar tháirge sna cásanna seo a leanas:

- (a) nach ndearna an t-allmhaireoir éileamh ar chóir fhabhrach taraife tráth an allmhairithe;
- (b) go ndéantar an t-éileamh tráth nach déanaí ná 2 bhliain tar éis dháta an allmhairithe; agus
- (c) go raibh an táirge lena mbaineann incháilithe le haghaidh cóir fhabhrach taraife nuair a allmhairíodh isteach i gcríoch an Pháirtí é.

2. Mar choinníoll le haghaidh cóir fhabhrach taraife ar bhonn éileamh a dhéantar de bhun mhír 1, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir a cheangal ar an allmhaireoir:

- (a) éileamh a dhéanamh ar chóir fhabhrach taraife i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí is allmhaireoir;
- (b) an ráiteas maidir le tionscnamh a sholáthar, de réir mar is iomchuí; agus
- (c) gach ceanglas eile is infheidhme a leagtar amach sa Chaibidil a chomhlíonadh seo ar an mbealach céanna amhail is gur éilíodh cóir fhabhrach taraife tráth an allmhairithe.

AIRTEAGAL 3.28

Bearta agus smachtbhannaí riaracháin

1. Forchuirfidh Páirtí bearta agus smachtbhannaí riaracháin i gcás inarb íomchuí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin faoi seach, ar dhuine a tharraingeoidh suas doiciméad, nó arb é is cúis le doiciméad a tharraingt suas, ina mbeidh faisnéis mhícheart chun cóir fhabhrach taraife a fháil do tháirge, nó nach gcomhlíonann na ceanglais a leagtar amach sna nithe seo a leanas:

- (a) Airteagal 3.20;
- (b) Airteagal 3.23(4) trí gan fianaise a chur ar fáil nó trí chuairt a dhiúltú; nó
- (c) Airteagal 3.17(2) trí gan éileamh ar chóir fhabhrach taraife arna dhéanamh sa dearbhú custaim a cheartú agus an dleacht chustaim a íoc de réir mar is íomchuí, más rud é go raibh an t-éileamh tosaigh ar thosaíocht bunaithe ar fhaisnéis mhícheart.

2. Cuirfidh an Páirtí san áireamh mír 3.6 d’Airteagal 6 den Chomhaontú maidir le hÉascú Trádála in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT i gcásanna ina nochtann allmhaireoir dá dheoin féin ceartú ar éileamh ar chóir fhabhrach sula bhfaighidh sé iarraidh fíorúcháin, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí sin.

ROINN C

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

AIRTEAGAL 3.29

Ceuta agus Melilla

1. Chun críocha na Caibidle seo, i gcás an Aontais Eorpaigh, níl Ceuta agus Melilla san áireamh leis an téarma ‘Páirtí’.
2. Maidir le táirgí de thionscnamh na Sile, nuair a allmhairítear isteach in Ceuta agus Melilla iad, beidh siad faoi réir na cóireála custaim céanna faoin gComhaontú seo, ar gach slí, leis an gcóireáil chustaim a chuirtear i bhfeidhm maidir le táirgí de thionscnamh chríoch chustaim an Aontais Eorpaigh de réir Phrótacal 2 d’Ionstraim Aontachais Ríocht na Spáinne agus Phoblacht na Portaingéile don Aontas Eorpach. Tabharfaidh an tSile d’allmhairí táirgí a chlúdaítear leis an gComhaontú seo agus de thionscnamh Ceuta agus Melilla an chóireáil chustaim chéanna agus a thugtar do tháirgí a allmhairítear ón Aontas Eorpach agus dá thionscnamh.
3. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag na rialacha tionscnaimh agus ag na nósanna imeachta maidir le tionscnamh faoin gCaibidil seo maidir le táirgí a onnmhairítear ón tSile go Ceuta agus Melilla agus maidir le táirgí a onnmhairítear ó Ceuta agus Melilla go dtí an tSile.
4. Measfar gur aon chríoch amháin iad Ceuta agus Melilla.

5. Tá feidhm ag Airteagal 3.3 maidir le hallmhairiú agus onnmhairiú táirgí idir an Aontas Eorpach, an tSile agus Ceuta agus Melilla.
6. Cuirfidh an t-onnmhaireoir ‘an tSile’ nó ‘Ceuta agus Melilla’ isteach i réimse 3 de théacs an ráitis maidir le tionscnamh in Iarscríbhinn 3-C, ag brath ar thionscnamh an táirge.
7. Beidh údarás custaim Ríocht na Spáinne freagrach as an Airteagal seo a chur i bhfeidhm in Ceuta agus Melilla.

AIRTEAGAL 3.30

Leasuithe

Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinntí a ghlacadh chun an Chaibidil seo agus Iarscríbhinní 3-A go 3-E a leasú, de bhun fhomhír (a) d’Airteagal 33.1(6).

AIRTEAGAL 3.31

An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh

1. Beidh an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh (‘Fochoiste’), arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), comhdhéanta d’ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as ábhair chustaim.

2. Beidh an Fochoiste freagrach as cur chun feidhme agus cur i bhfeidhm éifeachtach na Caibidle seo.
3. Chun críocha na Caibidle seo, beidh na feidhmeanna seo a leanas ag an bhFochoiste:
- (a) athbhreithniú agus moltaí cuí a dhéanamh, de réir mar is gá, chuig an gCoiste um Thrádáil maidir leis an méid seo a leanas:
- (i) cur chun feidhme agus cur i bhfeidhm na Caibidle seo; agus
- (ii) aon leasú ar an gCaibidil seo agus ar Iarscríbhinní 3-A go 3-E arna moladh ag Páirtí;
- (b) moltaí a dhéanamh don Choiste um Thrádáil maidir le nótaí míniúcháin a ghlacadh chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú; agus
- (c) aon ábhar eile a bhreithniú a bhaineann leis an gCaibidil seo mar a comhaontaíodh idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 3.32

Táirgí atá faoi bhealach nó atá á stóráil

Féadfaidh na Páirtithe an Comhaontú seo a chur i bhfeidhm maidir le táirgí a chomhlíonann an Chaibidil seo agus, ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, atá faoi bhealach nó atá á stóráil go sealadach i stóras custaim nó i saorlimistéir san Aontas Eorpach nó sa tSile, faoi réir ráiteas maidir le tionscnamh a chur faoi bhráid údaráis chustaim an Pháirtí is allmhaireoir.

AIRTEAGAL 3.33

Nótaí míniúcháin

Nótaí míniúcháin i ndáil le léirmhíniú, cur i bhfeidhm agus riar na Caibidle seo, leagtar amach iad in Iarscríbhinn 3- E.

CAIBIDIL 4

CUSTAM AGUS ÉASCÚ TRÁDÁLA

AIRTEAGAL 4.1

Cuspóirí

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá custam agus éascú trádála i dtimpeallacht athraitheach na trádála domhanda.
2. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil ionstraimí agus caighdeáin trádála agus custaim idirnáisiúnta mar bhonn do cheanglais agus nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras.
3. Aithníonn na Páirtithe go mbeidh a dhlíthe custaim agus a rialacháin chustaim neamh- idirdhealaitheach agus go mbeidh nósanna imeachta custaim bunaithe ar úsáid modhanna nua- aimseartha agus rialuithe éifeachtacha chun calaois a chomhrac, sláinte agus sábháilteacht tomhaltóirí a chosaint agus an trádáil dhlísteanach a chur chun cinn. Ba cheart do gach Páirtí athbhreithniú a dhéanamh go tréimhsiúil ar a dhlíthe custaim, a rialacháin chustaim agus a nósanna imeachta custaim. Aithníonn na Páirtithe freisin nach mbeidh a nósanna imeachta custaim níos troime ó thaobh riaracháin de nó níos sriantaí ó thaobh trádála de ná mar is gá chun cuspóirí dlisteanacha a bhaint amach agus go gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach atá intuartha, comhsheasmhach agus trédhearcach.
4. Comhaontaíonn na Páirtithe an comhar eatarthu a threisiú d'fhonn a áirithiú go gcomhlíonfar leis na dlíthe, an reachtaíocht agus na nósanna imeachta ábhartha maidir le custaim, agus le cumas riaracháin na gcóras riaracháin ábhartha chomh maith, na cuspóirí maidir le héascú trádála a chur chun cinn, agus rialú custaim éifeachtach á áirithiú san am céanna.

AIRTEAGAL 4.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo ciallaíonn ‘údarás custaim’:

- (a) i gcás na Sile, an *Servicio Nacional de Aduanas* (Seirbhís Náisiúnta Custaim), nó a comharba; agus
- (b) i gcás an Aontais Eorpaigh, na seirbhísí sin de chuid an Choimisiúin Eorpaigh atá freagrach as ábhair chustaim agus as na riaracháin chustaim agus aon údarás eile sna Ballstáit atá freagrach as dlíthe custaim agus rialacháin chustaim a chur i bhfeidhm agus a fhorfheidhmiú.

AIRTEAGAL 4.3

Comhar custaim

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le hábhair chustaim idir a n-údaráis chustaim faoi seach chun a áirithiú go mbainfear amach na cuspóirí a leagtar amach in Airteagal 4.1.
2. Forbróidh na Páirtithe an comhar, lena n-áirítear tríd an méid seo a leanas a dhéanamh:
  - (a) faisnéis a mhalartú maidir le dlíthe custaim agus rialacháin chustaim, a gcur chun feidhme, agus nósanna imeachta custaim, go háirithe sna réimsí seo a leanas:
    - (i) simpliú agus nuachóiriú nósanna imeachta custaim;

- (ii) forfheidhmiú cearta maoinne intleachtúla ag na húdaráis chustaim;
- (iii) gluaiseachtaí idirthurais agus trasloingsiú a éascú;
- (iv) caidrimh leis an bpobal gnó; agus
- (v) slándáil an tslabhra soláthair agus bainistiú riosca;
- (b) oibriú le chéile chun na gnéithe sin den slabhra soláthair trádála idirnáisiúnta a bhaineann le custam a dhaingniú agus a éascú i gcomhréir leis an gCreat Caighdeán SAFE de chuid na hEagraíochta Domhanda Custaim (dá ngairtear ‘EDC’ anseo feasta) chun an Trádáil Dhomhanda a Áirithiú agus a Éascú arna ghlacadh i mí an Mheithimh 2005;
- (c) breithniú a dhéanamh ar thionscnaimh chomhpháirteacha a fhorbairt maidir le nósanna imeachta allmhairiúcháin, onnmhairiúcháin agus nósanna imeachta custaim eile, lena n-áirítear dea-chleachtais agus cúnamh teicniúil a mhalartú, agus a áirithiú go gcuirfear seirbhís éifeachtach ar fáil don phobal gnó; féadfar a áireamh ar an gcomhar sin malartuithe maidir le saotharlanna custaim, oiliúint oifigeach custaim agus malartuithe maidir le teicneolaíochtaí nua le haghaidh rialuithe agus nósanna imeachta custaim;
- (d) an comhar eatarthu i réimse an chustaim a neartú in eagraíochtaí idirnáisiúnta amhail EDT agus EDC;
- (e) aitheantas frithpháirteach a bhunú, más ábhartha agus iomchuí, do chláir oibreoirí eacnamaíocha údaráithe, lena n-áirítear bearta coibhéiseacha éascaithe trádála;

- (f) malartuithe a dhéanamh ar theicnící bainistithe riosca, caighdeáin riosca agus rialuithe slándála, chun íoschaighdeáin a bhunú, a mhéid is féidir, maidir le teicnící bainistithe riosca agus ceanglais agus cláir ghaolmhara;
- (g) féachaint lena gceanglais sonraí le haghaidh nósanna imeachta um allmhairiú agus um onnmhairsiú agus nósanna imeachta eile um chustam a chomhchuibhiú trí chomhchaighdeáin agus comheilimintí sonraí a chur chun feidhme de réir Shamhail Sonraí EDC;
- (h) a dtaithí faoi seach a roinnt maidir lena gcórais ionaid ilfhreastail a fhorbairt agus a úsáid, agus, más iomchuí, tacaí choiteanna eilimintí sonraí a fhorbairt do na córais sin;
- (i) idirphlé a choinneáil ar bun i measc a saineolaithe beartais faoi seach chun úsáideacht, éifeachtúlacht agus infheidhmeacht réamhrialuithe le haghaidh údarais chustaim agus trádálaithe a chur chun cinn; agus
- (j) más ábhartha agus iomchuí, catagóirí áirithe faisnéise i ndáil le custam a mhalartú trí chumarsáid struchtúrtha athfhillteach idir údarais chustaim na bPáirtithe chun críoch ar leith, go háirithe feabhas a chur ar bhainistíocht riosca agus ar éifeachtacht rialuithe custaim, lena ndírítear ar earraí a bhfuil riosca ag baint leo ó thaobh bailiú ioncaim nó sláinte agus sábháilteachta de, agus lena n-éascaítear an trádáil dhlísteanach. beidh na malartuithe sin gan dochar do mhalartuithe faisnéise a d'fhéadfadh tarlú idir na Páirtithe i gcomhréir leis an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

3. Beidh aon mhalartú faisnéise idir na Páirtithe faoin gCaibidil seo, *mutatis mutandis*, faoi réir na gceanglas maidir le rúndacht faisnéise agus cosaint sonraí pearsanta a leagtar amach in Airteagal 12 den Phrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim, chomh maith le haon cheanglais rúndachta agus phríobháideachais a leagtar amach i ndlíthe agus rialacháin na bPáirtithe.

AIRTEAGAL 4.4

Cúnamh frithpháirteach riaracháin

Soláthróidh na Páirtithe cúnamh riaracháin frithpháirteach in ábhair chustaim dá chéile, i gcomhréir leis an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim.

AIRTEAGAL 4.5

Dlíthe custaim, rialacháin chustaim agus nósanna imeachta custaim

1. Áiríteoidh gach Páirtí go bhfuil an méid seo a leanas fíor maidir lena dlíthe custaim, a rialacháin chustaim agus a nósanna imeachta custaim:
  - (a) tá siad bunaithe ar ionstraimí agus caighdeáin idirnáisiúnta i réimse an chustaim agus na trádála, lena n-áirítear an Coinbhinsiún Idirnáisiúnta ar an gCóras Comhchuibhithe um Thuairisciú agus um Chódú Tráchtearraí a rinneadh sa Bhruiséil an 14 Meitheamh 1983, chomh maith le Creat Caighdeán SAFE chun Trádáil Dhomhanda EDC agus Samhail Sonraí EDC a Áirithiú agus a Éascú, agus más infheidhme, eilimintí substainteacha Choinbhinsiún Athbhreithnithe Kyoto maidir le Nósanna Imeachta Custaim a Shimpliú agus a Chomhchuibhiú, a rinneadh in Kyoto an 18 Bealtaine 1973 agus a ghlac Comhairle na hEagraíochta Domhanda Custaim i mí an Mheithimh 1999;
  - (b) tá siad bunaithe ar chosaint agus éascú trádála dlisteanáí trí cheanglais reachtacha a fhorfheidhmiú go héifeachtach agus trí na ceanglais sin a chomhlíonadh; agus

- (c) dlíthe agus rialacháin chustaim atá comhréireach agus neamh- idirdhealaitheach, lena seachnaítear ualaí neamhriachtanacha ar oibreoirí eacnamaíocha, lena ndéantar foráil maidir le héascú breise le haghaidh oibreoirí a bhfuil leibhéil arda comhlíontachta acu, lena n-áirítear cóir fhabhrach maidir le rialuithe custaim roimh scaoileadh earraí, agus lena n-áirítear coimircí in aghaidh calaoise agus gníomhaíochtaí atá aindleathach nó ar féidir díobháil a dhéanamh dóibh;
2. Chun feabhas a chur ar mhodhanna oibre, agus chun neamh- idirdhealú, trédhearcacht, éifeachtúlacht, sláine agus cuntasacht oibríochtaí a áirithiú, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:
- (a) ceanglais agus foirmiúlachtaí a shimpliú agus a athbhreithniú aon uair is féidir d'fhonn earraí a scaoileadh agus a imríteach go tapa;
- (b) oibriú i dtreo tuilleadh simplithe agus caighdeánaithe a dhéanamh ar shonraí agus ar dhoiciméadacht a éilíonn gníomhaireachtaí custaim agus gníomhaireachtaí eile chun na hualaigh ama agus costas a laghdú d'oibreoirí, lena n-áirítear fiontair bheaga agus mheánmhéide; agus
- (c) a áirithiú go gcoinneofar na caighdeáin is airde ionracais ar bun, trí bhearta a chur i bhfeidhm lena léireofar prionsabail na gcoinbhinsiún agus na n-ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha sa réimse seo.

AIRTEAGAL 4.6

Scaoileadh earraí

Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údaráis chustaim, a ghníomhaireachtaí teorann nó a údaráis inniúla eile an méid seo a leanas:

- (a) foráil a dhéanamh maidir le scaoileadh pras earraí laistigh de thréimhse nach faide ná mar is gá chun a áirithiú go gcomhlíontar a dhlíthe custaim agus dlíthe agus rialacháin agus foirmiúlachtaí eile a bhaineann le trádáil;

- (b) foráil a dhéanamh maidir le réamhchur isteach agus réamhphróiseáil leictreonach doiciméadachta agus aon fhaisnéis eile is gá sula dtiocfaidh na hearraí isteach;
- (c) scaoileadh earraí a cheadú sula ndéanfar cinneadh go críochnaitheach maidir le dleachtanna custaim, cánacha, táillí agus muirir, faoi réir ráthaíocht a chur ar fáil, má cheanglaítear sin lena dlíthe agus lena rialacháin, chun a n-íocaíocht deiridh a áirithiú; agus
- (d) tosaíocht iomchuí a thabhairt d'earraí meatacha agus aon scrúdú a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil á sceidealú agus á dhéanamh.

AIRTEAGAL 4.7

Nósanna imeachta custaim simplithe

Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta, nó cloífidh sé le nósanna imeachta, lena ligfear do thrádálaithe nó d'oibreacha a chomhlíonann na critéir a shonraítear ina dhlíthe agus ina rialacháin tairbhe a bhaint as simpliú breise ar nósanna imeachta custaim. Féadfar a áireamh ar na bearta sin dearbhuithe custaim ina bhfuil tacair laghdaithe sonraí nó doiciméid tacaíochta, nó dearbhuithe tréimhsiúla custaim chun dleachtanna custaim agus cánacha a chinneadh agus a íoc lena gcumhdaítear allmhairí iolracha laistigh de thréimhse áirithe tar éis scaoileadh na n-earraí allmhairithe sin, nó nósanna imeachta eile lena bhforáiltear maidir le scaoileadh gasta lastais áirithe.

AIRTEAGAL 4.8

Oibreoirí eacnamaíocha údaráithe

1. Déanfaidh gach Páirtí clár comhpháirtíochta um éascú trádála a bhunú nó a choinneáil ar bun le haghaidh oibreoirí eacnamaíocha a chomhlíonann critéir shonraithe (dá ngairtear ‘oibreoirí eacnamaíocha údaráithe’ anseo feasta).
2. Na critéir shonraithe chun cáiliú mar oibreoirí eacnamaíocha údaráithe, bainfidh siad le comhlíonadh nó le riosca neamhchomhlíonadh na gceanglas a shonraítear i ndlíthe, rialacháin nó nósanna imeachta gach Páirtí. Foilseofar na critéir shonraithe agus féadfar na nithe seo a leanas a áireamh sna critéir sin:
  - (a) easpa sárúithe tromchúiseacha nó sárúithe a ndearnadh an athuair ar reachtaíocht chustaim agus ar rialacha cánachais, lena n-áirítear gan aon taifead a bheidh ann maidir le cionta coiriúla tromchúiseacha a bhaineann le gníomhaíocht eacnamaíoch an iarratasóra;
  - (b) ardleibhéal rialaithe ar a oibríochtaí nó a hoibríochtaí agus ar shreabhadh na n-earraí á léiriú ag an iarratasóir, trí bhíthin córas sásúil chun bainistiú a dhéanamh ar thaifid tráchtála agus ar thaifid iompair, más iomchuí, a cheadaíonn rialuithe iomchuí custaim;
  - (c) sócmhainneacht airgeadais, a measfar a bheith cruthaithe i gcás ina mbeidh seasamh maith airgeadais ag an iarratasóir, lena gcuirfear ar a chumas nó ar a cumas a ghealltanais nó a gealltanais a chomhlíonadh, agus aird chuí á tabhairt ar shaintréith an chineáil gníomhaíochta ghnó lena mbaineann;
  - (d) inniúlachtaí cruthaithe nó cáilíochtaí gairmiúla a bhaineann go díreach leis an ngníomhaíocht a dhéantar; agus
  - (e) caighdeáin iomchuí slándála agus sábháilteachta.

3. Na critéir shonraithe dá dtagraítear i mír 2, ní cheapfar ná ní chuirfear i bhfeidhm iad chun idirdhealú treallach nó dochosanta a chruthú idir oibreoirí eacnamaíocha i gcás ina bhfuil na coinníollacha céanna i réim, agus ceadófar leo rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide.

4. Áireofar na tairbhí seo a leanas sa chlár comhpháirtíochta um éascú trádála dá dtagraítear i mír 1:

- (a) ceanglais ísle doiciméad agus sonraí, de réir mar is iomchuí;
- (b) ráta níos ísle cigireachtaí agus scrúduithe fisiceacha brostaithe, de réir mar is iomchuí;
- (c) nósanna imeachta scaoilte simplithe agus am scaoilte tapa, de réir mar is iomchuí;
- (d) úsáid ráthaíochtaí, lena n-áirítear, más infheidhme, ráthaíochtaí cuimsitheacha nó ráthaíochtaí laghdaithe; agus
- (e) imréiteach earraí ar áitreabh an Oibreora Eacnamaíoch Údaraithe nó in áit eile arna húdarú ag na húdaráis chustaim.

5. D'fhéadfadh sé go n-áireofaí tairbhí breise, amhail na tairbhí seo a leanas, sa chlár comhpháirtíochta um éascú trádála dá dtagraítear i mír 1:

- (a) íocaíocht iarchurtha dleachtanna, cánacha, táillí agus muirear;
- (b) dearbhú custaim aonair le haghaidh allmhairí nó onnmhairí uile i dtréimhse áirithe; nó

- (c) pointe teagmhála tiomnaithe a bheith ar fáil chun cúnamh a thabhairt in ábhair chustaim.

AIRTEAGAL 4.9

Ceanglais maidir le sonraí agus doiciméadacht

1. Áiritheoidh gach Páirtí an méid seo a leanas maidir le foirmiúlachtaí, ceanglais sonraí agus doiciméadachta allmhairiúcháin, onnmhairsiúcháin agus idirthurais:

- (a) go nglacfar leo agus go gcuirfear i bhfeidhm iad d'fhonn earraí a scaoileadh go tapa, ar choinníoll go gcomhlíonfar na coinníollacha don scaoileadh;
- (b) go nglacfar leo agus go gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach arb é is aidhm dó an t-am agus an costas a bhaineann le comhlíontacht a laghdú do thrádálaithe nó d'oibreoirí;
- (c) gurb iad an rogha is lú sriantach ar thrádáil iad, i gcás ina mbeadh dhá rogha mhalartacha nó níos mó ar fáil go réasúnach chun an cuspóir beartais nó na cuspóirí beartais i gceist a chomhlíonadh; agus
- (d) nach gcoinneofaí ar bun iad, lena n-áirítear codanna díobh, mura mbeadh gá leo a thuilleadh.

2. Cuirfidh gach Páirtí nósanna imeachta custaim coiteanna i bhfeidhm agus úsáidfídh sé doiciméid chustaim aonfhoirmeacha i ndáil le hearraí a scaoileadh ar fud a chríche custaim.

AIRTEAGAL 4.10

Teicneolaíochtaí faisnéise agus íocaíocht leictreonach a úsáid

1. Úsáidfídh gach Páirtí teicneolaíochtaí faisnéise lena mbrostaítear na nósanna imeachta atá i bhfeidhm aige le haghaidh earraí a scaoileadh chun trádáil a éascú, lena n-áirítear trádáil idir na Páirtithe.
2. Déanfaidh gach Páirtí:
  - (a) dearbhú custaim a chur ar fáil, trí mheán leictreonach, ar dearbhú é is gá chun earraí a allmhairiú, a onnmhairiú nó a chur ar idirthuras;
  - (b) cead a thabhairt chun dearbhú custaim a chur isteach i bhformáid leictreonach;
  - (c) modh a bhunú chun foráil a dhéanamh maidir le malartú leictreonach faisnéise custaim lena phobal trádála;
  - (d) malartú leictreonach sonraí idir oibreoirí agus údaráis chustaim a chur chun cinn, chomh maith le gníomhaireachtaí gaolmhara eile; agus
  - (e) córais leictreonacha bainistithe riosca a úsáid chun measúnú agus spriocdhíriú a dhéanamh lena gcuirtear ar a gcumas do na húdaráis chustaim a gcigireachtaí a dhíriú ar earraí ardriosca agus lena n-éascaítear scaoileadh agus gluaiseacht earraí a mbaineann riosca íseal leo.
3. Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta nó coinneoidh sé nósanna imeachta ar bun lena gceadaítear don rogha íocaíocht leictreonach a dhéanamh le haghaidh dleachtanna, cánacha, táillí agus muirear arna mbailiú ag údaráis chustaim agus arna dtabhú ar allmhairiú agus ar onnmhairiú.

AIRTEAGAL 4.11

Bainistíocht riosca

1. Glacfaidh gach Páirtí córas bainistíochta riosca nó déanfaidh sé é a choinneáil ar bun le haghaidh rialú custaim.
2. Déanfaidh gach Páirtí bainistiú riosca a dhearadh agus a chur i bhfeidhm ar bhealach go seachnófar idirdhealú treallach nó idirdhealú gan údar, nó srianta faoi cheilt ar an trádáil idirnáisiúnta.
3. Díreoidh gach Páirtí rialuithe custaim agus rialuithe ábhartha eile teorann ar choinsíneachtaí ardriosca agus déanfaidh sé scaoileadh coinsíneachtaí lena mbaineann riosca íseal a bhrostú. Féadfaidh gach Páirtí coinsíneachtaí a roghnú freisin, ar bhonn randamach, le haghaidh rialuithe den sórt sin mar chuid dá bhainistiú riosca.
4. Déanfaidh gach Páirtí bainistiú riosca a bhunú ar mheasúnú riosca trí chritéir iomchuí roghnaíochta.

AIRTEAGAL 4.12

Iniúchadh iar- imréitigh

1. D'fhonn scaoileadh earraí a bhrostú, déanfaidh gach Páirtí iniúchadh iar-imréitigh a ghlacadh nó a chothabháil chun a áirithiú go gcomhlíonfar dlíthe custaim agus dlíthe gaolmhara agus rialacháin ghaolmhara eile.
2. Déanfaidh gach Páirtí iniúchtaí iar- imréitigh ar bhealach rioscabhunaithe.

3. Déanfaidh gach Páirtí iniúchtaí iar- imréitigh ar bhealach trédhearcach. I gcás ina ndéantar iniúchadh agus ina mbaintear torthaí dochloíte amach, tabharfaidh an Páirtí fógra faoi na torthaí, na cúiseanna leis na torthaí agus cearta agus oibleagáidí an duine a ndearnadh iniúchadh ar a thaifead don duine sin gan mhoill.
4. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfar an fhaisnéis a fhaightear san iniúchadh iar- imréitigh a úsáid in imeachtaí breise riaracháin nó breithiúnacha.
5. I gcás inar praiticiúil, bainfidh na Páirtithe úsáid as toradh an iniúchta iar- imréitigh agus bainistíocht riosca á cur i bhfeidhm acu.

AIRTEAGAL 4.13

Trédhearcacht

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá comhairliúcháin thráthúla le hionadaithe trádála maidir le tograí reachtacha agus nósanna imeachta ginearálta a bhaineann le hábhair chustaim agus thrádála. Chuige sin, déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le comhairliúcháin iomchuí idir riaracháin agus an pobal gnó.
2. Áiritheoidh gach Páirtí, lena gceanglais chustaim agus a nósanna imeachta custaim, mar aon lena gceanglais agus nósanna imeacht gaolmhara faoi seach, go leanfar de fhreastail ar riachtanais an phobail gnó, dea-chleachtais a leanúint, agus go leanfaidh siad de bheith ar an méid is lúsrianta ó thaobh na trádála de.
3. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le comhairliúcháin thráthrialta iomchuí idir gníomhaireachtaí teorann agus trádálaithe nó páirtithe leasmhara eile laistigh dá chríoch.

4. Foilseoidh gach Páirtí go pras ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus inrochtana, lena n-áirítear ar líne, agus sula gcuirfear i bhfeidhm iad, dlíthe agus rialacháin nua a bhaineann le cúrsaí custaim agus éascaithe trádála, chomh maith le leasuithe agus léirmhínithe ar na dlíthe agus ar na rialacháin sin. Na dlíthe agus rialacháin sin, mar aon le leasuithe agus léirmhínithe orthu, áireofar orthu na dlíthe agus na rialacháin sin a bhaineann leis na nithe seo a leanas:

- (a) nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras (lena n-áirítear nósanna imeachta calafoirt, nósanna imeachta aerfoirt agus nósanna imeachta eile a bhaineann leis an bpointe iontrála) agus na foirmeacha agus doiciméid is gá;
- (b) rátaí feidhmeacha dleachtanna agus cánacha de gach saghas a fhorchuirtear ar allmhairiú nó onnmhairiú nó i ndáil le hallmhairiú nó onnmhairiú;
- (c) táillí agus muirir a fhorchuireann gníomhaireachtaí rialtais, nó a fhorchuirtear ar a son, ar allmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras nó i ndáil le hallmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;
- (d) rialacha chun táirgí a aicmiú nó a luacháil chun críocha custaim;
- (e) dlíthe, rialacháin agus rialuithe riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu a bhaineann le rialacha tionscnaimh;
- (f) srianta nó toirmisc ar allmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;
- (g) forálacha pionóis in aghaidh sáruithe ar fhoirmiúlachtaí allmhairiúcháin, onnmhairiúcháin nó idirthurais;
- (h) comhaontuithe nó codanna díobh le haon tír nó tíortha a bhaineann le hallmhairiú, onnmhairiú nó idirthuras;
- (i) nósanna imeachta a bhaineann le riaradh cuótaí taraife;

- (j) uaireanta oibriúcháin agus nósanna imeachta le haghaidh oifigí custaim ag calafoirt agus ag pointí trasnaithe teorann;
- (k) pointí teagmhála le haghaidh fiosruithe faisnéise; agus
- (l) fógraí ábhartha eile de chineál riaracháin i ndáil leis na fomhíreanna (a) go (k).

5. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh tréimhse réasúnach ama idir dlíthe, rialacháin agus nósanna imeachta agus táillí nó muirir atá nua nó leasaithe a fhoilsiú¹ agus a theacht i bhfeidhm.

6. Déanfaidh gach Páirtí pointe fiosrúcháin amháin nó níos mó a bhunú nó a choinneáil ar bun chun freagra a thabhairt laistigh de thréimhse ama réasúnach ar fhiosrúcháin ó rialtais, ó thrádálaithe agus ó pháirtithe leasmhara eile maidir le custam agus le hábhair eile a bhaineann le trádáil. Tabharfaidh na pointí fiosrúcháin freagra ar fhiosrúcháin laistigh de thréimhse réasúnach arna leagan amach ag gach Páirtí, ar tréimhse í a fhéadfar a athrú ag brath ar chineál nó castacht na hiarrata. Ní éileoidh Páirtí go n-íocfar táille chun fiosrúcháin a fhreagairt ná chun na foirmeacha agus doiciméid is gá a sholáthar.

AIRTEAGAL 4.14

Réamhrialuithe

1. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘réamhrialú’ cinneadh i scríbhinn a sholáthraítear d’iarratasóir sula n-allmhairítear earra a chumhdaítear leis an iarratas ina leagtar amach an chóir atá le soláthar ag an bPáirtí don earra tráth an allmhairithe i ndáil leis an méid seo a leanas:

- (a) aicmiú taraife an earra;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tagraíonn ‘foilsiú’ do dhlíthe agus rialacháin a chur ar fáil go poiblí.

(b) tionscnamh na n-earraí; agus

(c) aon ábhar eile de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

2. Eiseoidh gach Páirtí réamhrialú trína údaráis chustaim. Eiseofar an réamhrialú sin ar bhealach réasúnach agus faoi cheangal ama don iarratasóir a bhfuil iarraidh i scríbhinn curtha isteach aige, lena n-áirítear i bhformáid leictreonach, a bhfuil an fhaisnéis uile is gá ann i gcomhréir le dlíthe agus le rialacháin an Pháirtí is eisitheoir.

3. Beidh an réamhrialú bailí ar feadh tréimhse 3 bliana ar a laghad ón dáta a dtiocfaidh sé i bhfeidhm, mura rud é go bhfuil athrú tagtha ar an dlí, ar na fíorais nó ar na himthosca a thacaíonn leis an réamhrialú bunaidh.

4. Féadfaidh Páirtí diúltú réamhrialú a eisiúint má tá na fíorais agus na himthosca atá mar bhonn don réamhrialú faoi athbhreithniú riaracháin nó bhreithiúnach, nó mura mbaineann an t-iarratas le haon úsáid atá beartaithe don réamhrialú. Má dhiúltaíonn Páirtí réamhrialú a eisiúint, tabharfaidh sé fógra i scríbhinn don iarratasóir go pras, ina leagfar amach na fíorais ábhartha agus an bunús lena chinneadh.

5. Foilseoidh gach Páirtí, ar a laghad:

(a) na ceanglais chun iarratas a dhéanamh ar réamhrialú, lena n-áirítear an fhaisnéis atá le soláthar agus an fhormáid;

(b) an tréimhse ama faoina n-eiseoidh sé réamhrialú; agus

(c) an fad ama a bhfuil an réamhrialú bailí lena linn.

6. Má dhéanann Páirtí réamhrialú a chúlghairm, a mhodhnú, a chur ó bhail nó a neamhniú, soláthróidh sé fógra i scríbhinn don iarratasóir ina leagfar amach na fíorais ábhartha agus an bunús lena chinneadh. Ní féidir leis an bPáirtí réamhrialú le héifeacht chúlghabhálach a chúlghairm, a mhodhnú, a chur ó bhail ná a neamhniú mura raibh an rialú bunaithe ar fhaisnéis a bhí neamhiomlán, mícheart, bréagach nó míthreorach.

7. Beidh réamhrialú arna eisiúint ag Páirtí ina cheangal ar an bPáirtí sin i leith an iarratasóra. Beidh an réamhrialú ina cheangal ar an iarratasóir freisin.

8. Déanfaidh gach Páirtí, ar iarraidh i scríbhinn ón iarratasóir, athbhreithniú ar an réamhrialú nó ar an gcinneadh réamhrialú a chúlghairm, a mhodhnú nó a chur ó bhail a chur ar fáil.

9. Faoi réir ceanglais rúndachta ina dhlíthe agus ina rialacháin, déanfaidh gach Páirtí eilimintí substainteacha a réamhrialuithe a chur ar fáil go poiblí, lena n-áirítear ar líne.

AIRTEAGAL 4.15

Idirthuras agus trasloingsiú

1. Áiritheoidh gach Páirtí go n-éascófar agus go ndéanfar rialú éifeachtach ar ghluaiseachtaí idirthurais agus ar oibríochtaí trasloingsithe trína chríoch féin.

2. Déanfaidh gach Páirtí socruithe réigiúnacha idirthurais a chur chun cinn agus a chur chun feidhme d'fhonn trádáil a éascú.

3. Áiritheoidh gach Páirtí comhar idir a údaráis agus gníomhaireachtaí ábhartha lena mbaineann, agus comhordú maidir lena údaráis agus gníomhaireachtaí ábhartha lena mbaineann chun an trácht faoi bhealach a éascú.

4. Ar choinníoll go gcomhlíontar na ceanglais rialála uile, ceadóidh gach Páirtí aistriú earraí, a bhfuil sé beartaithe iad a allmhairiú, tríd a chríoach faoi rialú custaim ó oifig custaim iontrála go dtí oifig custaim eile ina chríoach óna ndéanfaí na hearraí a scaoileadh nó a imréiteach.

AIRTEAGAL 4.16

Bróicéirí custaim

1. Ní thabharfaidh Páirtí úsáid shainordaitheach bróicéirí custaim isteach mar cheanglas ar oibreoirí chun a n-oibleagáidí a chomhlíonadh maidir le hallmhairiú, onnmhairiú agus idirthuras earraí.
2. Tabharfaidh gach Páirtí fógra maidir le húsáid bróicéirí custaim agus foilseoidh sé a bhearta maidir le húsáid bróicéirí custaim.
3. Cuirfidh na Páirtithe rialacha trédhearcacha, neamh-idirdhealaitheacha agus comhréireacha i bhfeidhm agus bróicéirí custaim á gceadúnú acu.

AIRTEAGAL 4.17

Cigireachtaí réamhsheolta

Ní éileoidh na Páirtithe go ndéanfar cigireachtaí réamhsheolta, faoi mar a shainmhínítear iad sa Chomhaontú maidir le Cigireacht Réamhsheolta in Iarscríbhinn 1A a ghabhann le Comhaontú EDT, ná aon ghníomhaíocht chigireachta eile a dhéanann cuideachtaí príobháideacha ag an gceann scríbe roimh imréiteach custaim.

AIRTEAGAL 4.18

Achomhairc

1. Cuirfidh gach Páirtí nósanna imeachta éifeachtacha, prasa, neamh-idirdhealaitheacha ar fáil a mbeidh rochtain éasca orthu chun an ceart achomhairc a ráthú in aghaidh gníomhaíochtaí riaracháin, rialuithe agus cinntí de chuid údaráis chustaim nó údaráis inniúla eile a dhéanann difear d'allmhairiú nó d'onnmhairiú earraí nó d'earraí faoi bhealach.
2. Féadfar a áireamh ar na nósanna imeachta achomhairc athbhreithniú riaracháin ag an údarás maoirseachta agus athbhreithniú breithiúnach ar chinntí a dhéantar ar an leibhéal riaracháin i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin Páirtí.
3. Aon duine a bhfuil iarratas ar chinneadh curtha faoi bhráid na n-údarás custaim aige agus nach bhfuil an cinneadh faoin iarratas sin faighte aige laistigh de na teorainneacha ama ábhartha, beidh sé i dteideal ceart achomhairc a fheidhmiú freisin.
4. Áiritheoidh gach Páirtí go soláthróidh a údaráis chustaim nó údaráis inniúla eile na cúiseanna atá leis na cinntí sin do dhaoine a n-eisítear cinntí riaracháin dóibh chun nósanna imeachta achomhairc a éascú, i gcás inar gá.

AIRTEAGAL 4.19

Pionóis

1. Áiritheoidh gach Páirtí go bhforáiltear lena dhlíthe custaim agus lena rialacháin chustaim gur comhréireach agus neamh- idirdheallaitheach atá aon phionós arna fhorchur i leith sárúithe ar dhlíthe custaim, ar rialacháin chustaim nó ar cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim.
2. Áiritheoidh gach Páirtí nach bhforchuirfear aon phionós arna fhorchur as sárú ar a dhlíthe custaim, ar a rialacháin chustaim nó ar a cheanglais nós imeachta a bhaineann le custaim ach amháin ar an duine atá freagrach go dlíthiúil as an sárú.
3. Áiritheoidh gach Páirtí go mbunófar an pionós a fhorchuirfear ar fhórais agus ar imthosca an cháis agus go mbeidh sé ar cóimhéid le méid agus déine an tsáraithe. Seachnóidh gach páirtí dreasachtaí nó coinbhleachtaí leasa nuair a bheidh pionóis á measúnú agus á mbailiú.
4. Spreagtar gach Páirtí le nochtadh roimh ré don údarás custaim maidir leis na himthosca a bhaineann le sárú ar dhlíthe custaim, ar rialacháin chustaim nó ar cheanglais nós imeachta a chur san áireamh, mar fhachtóir maolaitheach féideartha agus pionós á shuí.
5. I gcás ina bhforchuirfidh Páirtí pionós as sárú ar a dhlíthe custaim, a rialacháin chustaim nó a cheanglais nós imeachta custaim, soláthróidh sé míniú i scríbhinn don duine ar a bhforchuirfidh sé an pionós lena sonrófar cineál an tsáraithe agus na dlíthe, na rialacháin nó na nósanna imeachta is infheidhme ar dá bhun a forchuireadh méid nó raon an phionóis don sárú.

AIRTEAGAL 4.20

An Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh

1. Bunaítear an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh ('Fochoiste') de bhun Airteagal 33.4(1).
2. Áiritheoidh an Fochoiste go ndéanfaidh na húdaráis inniúla an Chaibidil seo a chur chun feidhme go cuí mar aon le forfheidhmiú na gceart maoine intleachtúla ag teorainneacha i gcomhréir le Foroinn 2 de Roinn C de Chaibidil 25, an Prótacal maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim agus aon fhoráil bhreise a bhaineann le custam arna gcomhaontú idir na Páirtithe, agus scrúdóidh sé gach ábhar a eascraíonn as a gcur i bhfeidhm.
3. Áireofar ar fheidhmeanna an Fhochoiste:
  - (a) faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme agus ar riar na Caibidle seo agus Chaibidil 3;
  - (b) fóram a sholáthar chun dul i gcomhairle maidir le gach ábhar a bhaineann le custam, lena n-áirítear go háirithe nósanna imeachta custaim, luacháil custaim, córais taraife, ainmníocht chustaim, comhar custaim agus cúnamh riaracháin frithpháirteach maidir le hábhair chustaim, agus chun na hábhair sin a phlé;
  - (c) fóram a sholáthar chun dul i gcomhairle agus plé a dhéanamh maidir le saincheisteanna a bhaineann le rialacha tionscnaimh agus comhar riaracháin, agus bearta teorann le haghaidh cearta maoine intleachtúla; agus

- (d) comhar a fheabhsú maidir le forbairt, cur i bhfeidhm agus forfheidhmiú nósanna imeachta custaim, cúnamh riaracháin frithpháirteach in ábhair chustaim, rialacha tionscnaimh agus comhar riaracháin.

4. Féadfaidh an Fochoiste moltaí a dhéanamh maidir leis na hábhair a chumhdaítear le mír 2. Beidh sé de chumhacht ag an gComhairle um Thrádáil nó ag an gCoiste um Thrádáil cinntí a ghlacadh maidir le haitheantas frithpháirteach a thabhairt do theicnící bainistithe riosca, do chaighdeáin riosca, do rialuithe slándála agus do chláir chomhpháirtíochta um éascú trádála, lena n-áirítear gnéithe amhail tarchur sonraí agus tairbhí arna gcomhaontú go frithpháirteach.

AIRTEAGAL 4.21

Cead isteach sealadach

1. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn an téarma ‘cead isteach sealadach’ an nós imeachta custaim faoinar féidir earraí áirithe (lena n-áirítear modhanna iompair) a thabhairt isteach i gcríoch chustaim a scaoiltear go coinníollach ó dhleachtanna agus cánacha ar allmhairí a íoc agus gan toirmisc ná srianta de chineál eacnamaíoch ar allmhairí a chur i bhfeidhm. Ní mór earraí den sórt sin a allmhairiú chun críche sonraí agus ní mór a n-athonnmhairiú a bheith beartaithe laistigh de thréimhse shonraithe agus gan aon athrú a bheith déanta orthu seachas an gnáth-dhíluachadh de bharr na húsáide a bhaintear astu.

2. Déanfaidh gach Páirtí cead isteach sealadach a dheonú, mar a fhoráiltear ina dhlíthe agus ina rialacháin, maidir leis na hearraí seo a leanas, cead lena mbaineann faoiseamh coinníollach iomlán ó dhleachtanna agus ó chánacha ar allmhairí agus atá gan srianta nó toirmisc de chineál eacnamaíoch ar allmhairí¹:

- (a) earraí atá le cur ar taispeáint nó le húsáid ag taispeántais, ag aontáí, ag cruinnithe nó ag imeachtaí comhchosúla, rud a chiallaíonn earraí atá ceaptha lena gcur ar taispeáint nó lena dtaispeáint ag imeacht; táirgí a bheartaítear a úsáid i ndáil le táirgí eachtrannacha a chur ar taispeáint ag imeacht; trealamh lena n-áirítear trealamh ateangaireachta, gaireas taifeadta fuaime agus íomhá agus scannáin de chineál oideachasúil, eolaíoch nó cultúrtha atá beartaithe lena úsáid ag cruinnithe, comhdhálacha nó comhdhálacha idirnáisiúnta, agus earraí a fhaightear ag imeachtaí den sórt sin ó earraí a cuireadh faoi chead isteach sealadach; féadfaidh gach Páirtí a cheangal go n-eiseofar údarú rialtais nó ráthaíocht nó éarlais sula dtarlóidh an t-imeacht;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní bheidh cead isteach sealadach earraí dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo agus a thugtar isteach sa tSile ón Aontas Eorpach, faoi réir íocaíocht na táille a bhunaítear in Airteagal 107 d'Ordánas Custaim na Sile (*Ordenanza de Aduanas*) atá i bhForaithne 30 ón Aireacht Airgeadais, an Iris Oifigiúil, an 4 Meitheamh 2005, (*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 04 de junio de 2005*).

- (b) trealamh gairmiúil, rud a chiallaíonn: trealamh le haghaidh na meán, le haghaidh craoltóireacht fuaime nó teilifíse, atá ag teastáil ó ionadaithe ó na meáin, ó eagraíochtaí craoltóireachta nó teilifíse atá ar cuairt chuig críoch tíre eile chun críoch tuairiscithe, chun ábhar a tharchur nó a thaifeadadh le haghaidh cláir shonraithe; trealamh cineamatagrafach atá ag teastáil ó dhuine atá ar cuairt chuig críoch tíre eile chun scannáin shonraithe a dhéanamh; aon trealamh eile atá ag teastáil chun post, ceird nó gairm duine atá ar cuairt chuig críoch tíre eile chun tasc sonraithe a dhéanamh a dhéanamh, a mhéid nach n-úsáidfear é chun earraí a mhonarú ná a phacáistiú go tionsclaíoch nó (ach amháin i gcás uirlisí láimhe) chun acmhainní nádúrtha a shaothrú, chun foirgnimh a thógáil, a dheisiú ná a chothabháil nó chun cré a chartadh nó le haghaidh tionscadail ghaolmhara; gaireas coimhdeach le haghaidh an trealaimh thuasluaite, agus gabhálaí lena n-aghaidh); comhphárteanna arna n-allmhairiú chun trealamh gairmiúil a ceadáíodh isteach go sealadach a dheisiú; comhphárteanna arna n-allmhairiú chun trealamh gairmiúil a ceadáíodh isteach go sealadach a dheisiú;
- (c) earraí arna n-allmhairiú i ndáil le hoibríocht tráchtála i gcás nach oibríocht tráchtála a n-allmhairiú ann féin, amhail: ábhair phacála a allmhairítear líonta lena n-athonnmhairiú agus iad folamh nó líonta, nó a allmhairítear folamh lena n-athonnmhairiú agus iad líonta; coimeádáin, bídís líonta le hearraí nó ná bídís, agus gabhálaí agus trealamh le haghaidh coimeádáin arna gceadú isteach go sealadach, a allmhairítear le coimeádán atá le hathonnmhairiú leis féin nó le coimeádán eile, nó a allmhairítear leis féin agus atá le hathonnmhairiú le coimeádán agus comhphárteanna lena beartaíodh coimeádáin a dheisiú ar tugadh cead isteach sealadach dóibh; pilléid; samplaí; scannáin fôgraíochta;
- (d) earraí arna n-allmhairiú go heisiach chun críoch oideachais, eolaíochta nó cultúir (trealamh eolaíoch, ábhar oideolaíoch, ábhar leasa do mharaíthe, agus aon earraí eile arna n-allmhairiú i dtaca le gníomhaíochtaí oideachais, eolaíochta nó cultúir); páirteanna breise le haghaidh trealamh eolaíoch agus ábhar oideolaíoch ar tugadh cead isteach sealadach dóibh; uirlisí arna saindearadh chun trealamh den sórt sin a chothabháil, a sheiceáil, a thomhais nó a dheisiú;

- (e) earraí pearsanta, rud a chiallaíonn: gach earra, nua nó úsáidte, a theastóidh le réasún ó thaistealaí don úsáid phearsanta le linn an turais, agus imthosca uile an turais á gcur san áireamh, ach gan aon earraí arna n-allmhairiú chun críoch tráchtála a chur san áireamh); earraí arna n-allmhairiú chun críoch spóirt, amhail riachtanais spóirt agus earraí eile a d'úsáidfeadh taistealaithe i gcomórtais nó taispeántais spóirt nó le haghaidh oiliúna i gcríoch ina bhfuil cead isteach sealadach acu;
- (f) ábhar poiblíochta turasóireachta, rud a chiallaíonn earraí arna n-allmhairiú chun an pobal a spreagadh chun cuairt a thabhairt ar thír iasachta, go háirithe chun freastal ar chruinnithe nó taispeántais chultúrtha, reiligiúnacha, turasóireachta, spóirt nó ghairmiúla a réachtáiltear ansin, féadfaidh gach Páirtí a cheangal go soláthrófar ráthaíocht nó éarlais i leith na n-earraí sin;
- (g) earraí arna n-allmhairiú chun críoch daonnúil (trealamh míochaine, máinliachta agus saotharlainne agus coinsíneachtaí fóirithinte, cosúil le feithiclí agus córacha eile iompair, pluideanna, publiall, tithe réamhdhéanta nó earraí eile príomhriachtanais, arna gcur ar aghaidh mar chabhair chucu siúd a ndearna tubaiste nádúrtha agus tubaistí cosúla difear dóibh); agus
- (h) ainmhithe arna n-allmhairiú chun críoch sonrach, amhail: madraí nó capaill na bpóilíní, madraí brathadóireachta, madraí le haghaidh na ndall, madraí tarrthála, ainmhithe chun críocha rannpháirtíocht i seónna, taispeántais, comórtais, taispeántais, ainmhithe chun críocha siamsaíocht, amhail ainmhithe i gcomhair sorcais, camchuairteanna (lena n-áirítear peataí taistealaithe) feidhmeanna oibre nó iompair, nó feidhmeanna míochaine, amhail nimh nathair a sheachadadh.

3. Glacfaidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin¹, le cead isteach sealadach na n-earraí dá dtagraítear i mír 2 agus, gan beann ar a dtionscnamh, le *carnets* ATA arna n-eisiúint sa Pháirtí eile i gcomhréir leis an gCoinbhinsiún maidir le cead isteach sealadach, arna dhéanamh in Iostanbúl an 26 Meitheamh 1990, arna bhformhuiniú sa Pháirtí eile agus arna ráthú ag comhlachas atá ina chuid den slabhra ráthaíochta idirnáisiúnta, arna ndeimhniú ag na húdaráis inniúla agus atá bailí i gcríoch chustaim an Pháirtí is allmhaireoir.

AIRTEAGAL 4.22

Earraí deisithe

1. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘deisiú’ aon oibríocht phróiseála arna déanamh i ndáil le hearra chun locht oibriúcháin nó damáiste ábhartha a leigheas agus a bhfuil i gceist léi an t-earra a fhilleadh ar a fheidhm bhunaidh nó a áirithiú go gcomhlíonfaidh sé ceanglais theicniúla maidir lena úsáid, i gcás inarb amhlaidh nach bhféadfaí, gan an phróiseáil sin, an t-earra a úsáid ar an ngnáthbhealach a thuilleadh chun na gcríoch a bhí beartaithe dó. Áirítear le deisiú athchóiriú agus cothabháil, ach ní áirítear leis sin oibríocht ná próiseas:

(a) lena scriostar saintréithe bunúsacha aon earra, nó lena gcruthaítear earra atá nua nó atá difriúil ó thaobh tráchtála de;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcás na Sile, glacfar le *carnets* ATA mar a bunaíodh le Forathne Uimh. 103 de 2004 ón Aireacht Gnóthaí Eachtracha (*Decreto N°103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), lena n-achtaítear an ‘Coinbhinsiún maidir le Cead Isteach Sealadach’ agus Iarscríbhinní A, B1, B2 agus B3 a ghabhann leis, agus na forchoimeádais a ghabhann leo curtha in iúl go cuí, agus na leasuithe orthu.

- (b) lena dtiontaítear earra neamhchríochnaithe ina earra críochnaithe; nó
- (c) a úsáidtear chun feidhmíocht theicniúil earra a fheabhsú nó a uasghrádú.

2. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm ar earra, beag beann ar a thionscnamh, a thiocfaidh isteach arís i gcríoch chustaim an Pháirtí tar éis an t-earra sin a onnmhairiú go sealadach óna chríoch chustaim go dtí críoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.

3. Níl feidhm ag mír 2 maidir le hearra a allmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna, a onnmhairítear lena dheisiú ansin agus nach n-athallmhairítear faoi bhanna, isteach i gcriosanna saorthrádála, nó faoi stádas den chineál céanna.

4. Ní chuirfidh Páirtí dleacht chustaim i bhfeidhm i leith earra, beag beann ar a thionscnamh, arna allmhairiú go sealadach ó chríoch chustaim an Pháirtí eile lena dheisiú.

AIRTEAGAL 4.23

Táillí agus foirmiúlachtaí

1. Na táillí agus na muirir eile a fhorchuirfidh Páirtí ar allmhairiú nó a onnmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile, nó i ndáil leis sin, déanfar a méid a theorannú do neaschostas na seirbhísí a rinneadh, agus ní bheidh sa mhéid sin cosaint indíreach ar earraí intíre ná ar chánachas ar allmhairí nó onnmhairí chun críoch fíoscach.

2. Ní thobheoidh Páirtí táillí ná muirir eile ar allmhairiú nó ar onnmhairiú earra de chuid an Pháirtí eile, nó i dtaca leis sin, ar bhonn *ad valorem*.

3. Ní fhéadfaidh gach Páirtí muirir a fhorchur ná costais a ghnóthú ach amháin i gcás ina dtugtar seirbhísí sonracha, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

- (a) tinreamh foirne custaim, ar iarratas, lasmuigh d'uaireanta oifigiúla oscailte oifige nó ag áitreabh seachas áitreabh custaim;
- (b) anailísí nó tuarascálacha saineolaithe ar earraí agus táillí poist as earraí a chur ar ais chuig iarratasóir, go háirithe i ndáil le cinntí a bhaineann le faisnéis cheangailteach nó le faisnéis a chur ar fáil maidir le cur i bhfeidhm na reachtaíochta custaim;
- (c) iniúchadh nó sampláil earraí chun críocha fíoraithe, nó díothú earraí, i gcás ina mbeidh costais i gceist seachas an costas a bhaineann le leas a bhaint as foireann custaim; nó
- (d) bearta eisceachtúla rialaithe, i gcás ina mbeidh bearta den sórt sin riachtanach de bharr chineál na n-earraí nó de bharr riosca a d'fhéadfadh a bheith ann.

4. Foilseoidh gach Páirtí go pras gach táille agus muirear a d'fhéadfadh sé a fhorchur i ndáil le hallmhairiú nó onnmhairiú ar bhealach a chumasóidh do rialtais, do thrádálaithe agus do pháirtithe leasmhara eile eolas a fháil orthu.

5. Ní beidh idirbhearta consalacha de dhíth ar Pháirtí, lena n-áirítear táillí agus muirir ghaolmhara, i ndáil le haon earra de chuid an Pháirtí eile a allmhairiú.

CAIBIDIL 5

IMRÉITIGH THRÁDÁLA

ROINN A

DLEACHTANNA FRITHDHUMPÁLA AGUS FRITHCHÚITIMH

AIRTEAGAL 5.1

Forálacha ginearálta

1. Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu faoin gComhaontú Frithdhumpála agus faoi Chomhaontú SCM.
2. Chun críocha na Roinne seo, níl feidhm ag na rialacha tionscnaimh fabhracha faoi Chaibidil 3.

AIRTEAGAL 5.2

Trédhearcacht

1. Ba cheart imscrúduithe agus bearta frithdhumpála agus frith-fhóirdheontais a úsáid i gcomhréir iomlán leis na ceanglais ábhartha EDT a leagtar amach sa Chomhaontú Frithdhumpála agus i gComhaontú SCM agus ba cheart iad a bheith bunaithe ar chóras cóir trédhearcach.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, a luaithe is indéanta tar éis aon fhorchur beart sealadach agus in aon chás sula ndéanfar cinneadh críochnaitheach, go ndéanfar nochtadh iomlán ar na fíorais agus na breithnithe riachtanacha uile ar a mbunaíonn sé cinneadh chun bearta cinntitheacha a chur i bhfeidhm. Tá nochtadh den chineál sin gan dochar d’Airteagal 6.5 den Chomhaontú Frithdhumpála agus d’Airteagal 12.4 de Chomhaontú SCM. Nochtfaidh gach Páirtí na fíorais agus breithnithe fíor-riachtanacha sin i scríbhinn, agus tabharfaidh sé am leordhóthanach do pháirtithe leasmhara barúlacha a chur isteach ina leith.
3. Ar choinníoll nach gcuirfidh sé moill gan ghá ar dhéanamh an imscrúdaithe, tabharfar do gach páirtí leasmhar in imscrúdú frithdhumpála nó frith-fhóirdheontais deis iomlán chun a thuairimí a chur in iúl.

AIRTEAGAL 5.3

Leas an phobail a mheas

Cuirfidh gach Páirtí san áireamh staid a thionscail intíre, a allmhaireoirí agus a gcomhlachais ionadaíocha, a úsáideoirí ionadaíocha agus a n-eagraíochtaí ionadaíocha tomhaltóirí a mhéid a chuir siad faisnéis ábhartha ar fáil do na húdaráis imscrúdúcháin laistigh den tréimhse ábhartha. Féadfaidh Páirtí a chinneadh gan bearta frithdhumpála nó frithchúitimh a chur i bhfeidhm ar bhonn na faisnéise sin.

AIRTEAGAL 5.4

Riail na dleachta is lú

Má fhorchuireann Páirtí dleacht frithdhumpála ar earraí de chuid an Pháirtí eile, ní sháróidh méid na dleachta sin an corrlach dumpála. Aon uair is féidir, ba cheart an dleacht frithdhumpála a bheith níos lú ná an corrlach sin dá mba leor an dleacht níos lú sin chun deireadh a chur leis an díobháil don tionscal intíre.

AIRTEAGAL 5.5

Neamh-fheidhm an réitigh díospóidí

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir leis an Roinn seo.

ROINN B

BEARTA COIMIRCE DOMHANDA

AIRTEAGAL 5.6

Forálacha ginearálta

Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu de bhun Airteagal XIX de GATT 1994, an Chomhaontaithe maidir le Bearta Cosanta agus Airteagal 5 den Chomhaontú maidir le Talmhaíocht.

AIRTEAGAL 5.7

Trédhearcacht agus forchur beart cinntitheach

1. D'ainneoin Airteagal 5.6, déanfaidh an Páirtí a thionscnaíonn imscrúdú coimirce domhanda nó a bheartaíonn bearta coimirce domhanda a chur i bhfeidhm fógra i scríbhinn a sholáthar láithreach, arna iarraidh sin don Pháirtí eile agus ar choinníoll go mbeidh leas substaintiúil ag an bPáirtí sin, ina mbeidh an fhaisnéis ábhartha uile a thionscnófar imscrúdú coimirce domhanda nó a chuirfear i bhfeidhm bearta coimirce domhanda mar thoradh uirthi, lena n-áirítear i ndáil leis na torthaí sealadacha, más ábhartha. Tá an fógra sin gan dochar d'Airteagal 3(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta.
2. Agus bearta coimirce domhanda cinntitheacha á bhforchur ag gach Páirtí, féachfaidh sé leis na bearta sin a fhorchur ar bhealach a dhéanann an difear is lú don trádáil dhéthaobhach, ar choinníoll go bhfuil leas substaintiúil ag an bPáirtí a ndéanann na bearta difear dó mar a shainmhínítear i mír 4.
3. Chun críocha mhír 2, má mheasann Páirtí go gcomhlíontar na ceanglais dhlíthiúla maidir le bearta coimirce domhanda cinntitheacha a fhorchur, agus má bheartaíonn sé na bearta sin a chur i bhfeidhm, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile agus tabharfaidh sé an fhéidearthacht chun comhairliúcháin dhéthaobhacha a reáchtáil, ar choinníoll go bhfuil leas substaintiúil ag an bPáirtí eile mar a shainmhínítear i mír 4. Mura dtiocfar ar réiteach sásúil laistigh de 15 lá tar éis an fhógra, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir na bearta coimirce domhanda iomchuí a ghlacadh chun an fhadhb a leigheas.
4. Chun críocha an Airteagail seo, measfar go mbeidh leas substaintiúil ag Páirtí nuair atá sé ar cheann de chúig sholáthróir is mó an earra allmhairithe le linn na tréimhse 3 bliana is déanaí, arna thomhas i dtéarmaí dearbhthoirte nó dearbhluacha.

AIRTEAGAL 5.8

Neamh-fheidhm an réitigh díospóidí

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir leis an Roinn seo.

ROINN C

BEARTA COIMIRCE DÉTHAOBHACHA

FOROINN 1

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 5.9

Sainmhínithe

Chun críocha na Roinne seo:

- (a) ciallaíonn ‘tionscal intíre’, i leith earra a allmhairíodh, táirgeoirí na n-earraí comhchosúla nó na n-earraí atá iomaíoch go díreach ina n-iomláine a oibríonn ar chríoch Páirtí, nó na táirgeoirí sin arb ionann comhtháirgeadh na n-earraí comhchosúla nó na n-earraí díriomaíocha agus cuid mhór de tháirgeadh intíre iomlán na n-earraí sin;

(b) ciallaíonn ‘idirthréimhse’:

- (i) tréimhse 7 mbliana ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo; nó
- (ii) i gcás aon earra dá bhforáiltear sa sceideal in Iarscríbhinn 2 a bhaineann leis an bPáirtí a chuireann an beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm le haghaidh tréimhse um dhíothú taraife de 7 mbliana, is é sin an tréimhse um dhíchur taraife don earra sin móide 2 bhliain.

AIRTEAGAL 5.10

Beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm

1. D’ainneoin Roinn B, más rud é, mar thoradh ar dhleacht chustaim faoin gComhaontú seo a laghdú nó a dhíothú, go bhfuil earra de thionscnamh Páirtí á allmhairiú isteach i gcríoch an Pháirtí eile i gcainníochtaí méadaithe, i ndearbhthéarmaí nó i gcoibhneas le táirgeadh intíre, agus faoi choinníollacha a mbeadh mórdhíobháil ann dá mbarr do na táirgeoirí intíre a tháirgeann earraí comhchosúla nó earraí díriomaíocha nó dá mbagrófaí a leithéid, féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir bearta coimirce déthaobhacha iomchuí a dhéanamh faoi na coinníollacha agus i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar síos sa Roinn seo.

2. Má chomhlíontar na coinníollacha i mír 1, ní fhéadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ach ceann amháin de na bearta coimirce déthaobhacha seo a leanas a chur i bhfeidhm:

- (a) tuilleadh laghdaithe ar an ráta dleachta custaim ar an earra lena mbaineann a chur ar fionraí de réir mar a fhoráiltear sa Chomhaontú; nó

- (b) an ráta dleachta custaim ar an earra lena mbaineann a mhéadú go leibhéal nach mó ná an ráta is ísle díobh seo a leanas:
- (i) an ráta dleachta custaim arna chur i bhfeidhm ar an earra i leith an náisiúin barrfhabhair atá in éifeacht an tráth a chuirtear an beart i bhfeidhm; nó
  - (ii) an ráta dleachta custaim arna chur i bhfeidhm i leith an náisiúin barrfhabhair atá in éifeacht an lá díreach roimh dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

AIRTEAGAL 5.11

Caighdeán maidir le beart coimirce déthaobhach

1. Ní chuirfear beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm:
  - (a) ach amháin a mhéid, agus ar feadh cibé tréimhse, is gá chun mórdhíobháil don tionscal intíre a chosc nó a leigheas nó chun bagairt mórdhíobhála a chosc nó a leigheas;
  - (b) ar feadh tréimhse is faide ná 2 bhliain; féadfar 2 bhliain eile a chur leis an tréimhse má chinneann údarás inniúil imscrúdúcháin an Pháirtí is allmhaireoir, i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar síos sa Roinn seo, go leantar de ghá a bheith leis an mbeart chun mórdhíobháil don tionscal intíre a chosc nó a leigheas nó chun bagairt mórdhíobhála a chosc nó a leigheas, ar choinníoll nach bhfuil tréimhse fhoriomlán chur i bhfeidhm an bhirt coimirce dhéthaobhaigh, lena n-áirítear tréimhse an chur i bhfeidhm tosaigh agus aon síneadh a chuirtear leis sin, níos faide ná 4 bliana; nó
  - (c) tar éis dhul in éag na hidirthréimhse mar a shainmhínítear i bhfomhír (b) d’Airteagal 5.9.

2. Nuair a scoirfidh Páirtí de bheart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm, is é an ráta a bheadh in éifeacht don earra lena mbaineann roimhe sin an ráta dleachta custaim a bheidh ann, i gcomhréir lena sceideal in Iarscríbhinn 2.

3. Chun coigeartú ar an tionscal lena mbaineann a éascú i gcás inar faide fad ionchais an bhirt coimirce dhéthaobhaigh ná 1 bhliain amháin, déanfaidh an Páirtí a chuireann an beart i bhfeidhm é a léirscaoileadh de réir a chéile ag eatraimh thráthrialta le linn thréimhse an chur i bhfeidhm.

AIRTEAGAL 5.12

Bearta coimirce déthaobhacha sealadacha

1. In imthosca criticiúla, ina mbeadh moill ina cúis le díobháil a bheadh deacair a dheisiú, féadfaidh Páirtí beart coimirce déthaobhach a chur i bhfeidhm ar bhonn sealadach, gan ceanglais Airteagal 5.21(1) a chomhlíonadh, faoi réir réamhchinnidh go bhfuil fianaise shoiléir ann go bhfuil méadú tagtha ar allmhairí earra de thionscnamh an Pháirtí eile mar thoradh ar laghdú nó ar dhíothú dleachta custaim faoin gComhaontú seo, agus go bhfuil na hallmhairí sin ina gcúis le mórdhíobháil sa tionscal intíre nó go bhfuil bagairt mórdhíobhála ann mar thoradh orthu.

2. Ní sháróidh fad aon bhirt coimirce dhéthaobhaigh shealadaigh 200 lá, agus le linn na tréimhse sin comhlíonfaidh an Páirtí a chuireann an beart i bhfeidhm na rialacha nós imeachta ábhartha a leagtar síos i bhForoinn 2. An Páirtí a chuireann an beart coimirce déthaobhach sealadach i bhfeidhm, aisíocfaidh sé aon mhéadú ar tharaifí go pras mura bhfaightear amach mar thoradh ar an imscrúdú a thuairiscítear i bhForoinn 2 go bhfuil coinníollacha Airteagal 5.10(1) á gcomhlíonadh. Déanfar tréimhse an bhirt coimirce dhéthaobhaigh shealadaigh a áireamh mar chuid den tréimhse a dtugtar tuairisc uirthi i bhfomhír (b) d'Airteagal 5.11(1).

3. Cuirfidh an Páirtí a chuireann an beart coimirce déthaobhach sealadach i bhfeidhm an Páirtí eile ar an eolas ar an mbeart sealadach sin a dhéanamh agus déanfaidh sé an t-ábhar a tharchur láithreach chuig an gCoiste um Thrádáil lena iniúchadh má iarrann an Páirtí eile amhlaidh.

AIRTEAGAL 5.13

Cúiteamh agus fionraíocht lamháltas

1. Páirtí a chuireann beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm, rachaidh sé i gcomhairle leis an bPáirtí a bhfuil a tháirgí faoi réir an bhirt chun comhaontú frithpháirteach a dhéanamh maidir le cúiteamh iomchuí léirscaoilte trádála i bhfoirm lamháltais a bhfuil na héifeachtaí trádála acu atá coibhéiseach cuid mhaith. An páirtí a chuireann beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm, soláthróidh sé deis le haghaidh na gcomhairliúchán sin tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis chur i bhfeidhm an bhirt coimirce dhéthaobhaigh.
2. Mura dtagann comhaontú maidir le cúiteamh lena léirscaoiltear trádáil as na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 1 laistigh de 30 lá ó thús na gcomhairliúchán, féadfaidh an Páirtí a bhfuil a earraí faoi réir an bhirt chosanta cur i bhfeidhm lamháltas a chur ar fionraí atá coibhéiseach tríd is tríd maidir leis an bPáirtí a bhfuil an beart cosanta á chur i bhfeidhm aige.
3. Déanfaidh an Páirtí a bhfuil a earraí faoi réir an bhirt coimirce dhéthaobhaigh fógra i scríbhinn a thabhairt don Pháirtí eile 30 lá ar a laghad sula gcuirfidh sé lamháltais ar fionraí i gcomhréir le mír 2.

4. Maidir leis an oibleagáid cúiteamh a sholáthar de bhun mhír 1 agus an ceart cur i bhfeidhm lamháltas a chur ar fionraí de bhun mhír 2:

- (a) ní dhéanfar iad a fheidhmiú don chéad 24 mhí a mbeidh beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm lena linn, ar choinníoll gur cuireadh an beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm mar thoradh ar dearbhmheadú ar allmhairí; agus
- (b) tiocfaidh deireadh leo ar dháta foirceanta an bhirt coimirce dhéthaobhaigh.

AIRTEAGAL 5.14

Tréimhse idir dhá bheart coimirce déthaobhach
agus cur i bhfeidhm neamhchomhthreomhar na mbeart coimirce

1. Ní dhéanfaidh Páirtí beart coimirce déthaobhach dá dtagraítear sa Roinn seo a chur i bhfeidhm maidir le hallmhairiú earra a bhí faoi réir beart den sórt sin roimhe sin, mura rud é go bhfuil tréimhse imithe thart atá comhionann le leath na tréimhse inar cuireadh an beart coimirce i bhfeidhm lena linn don tréimhse díreach roimhe sin. Beart coimirce déthaobhach a cuireadh i bhfeidhm níos mó ná uair amháin, ní fhéadfar síneadh 2 bhliain eile a chur leis maidir leis an earra céanna mar dá bhforáiltear i bhfomhír (b) d’Airteagal 5.11(1).

2. Ní dhéanfaidh Páirtí, maidir leis an earra céanna agus le linn na tréimhse céanna, na nithe seo a leanas a chur i bhfeidhm:

- (a) beart coimirce déthaobhach nó beart coimirce déthaobhach sealadach faoin gComhaontú seo; agus

- (b) beart coimirce domhanda de bhun Airteagal XIX de GATT 1994 agus faoin gComhaontú maidir le Bearta Cosanta.

AIRTEAGAL 5.15

Na réigiúin is forimeallaí¹ de chuid an Aontais Eorpaigh

1. I gcás ina bhfuil aon táirge de thionscnamh na Sile á allmhairiú isteach go díreach i gcríoch ceann amháin nó níos mó de na réigiúin is forimeallaí den Aontas i gcainníochtaí méadaithe agus faoi choinníollacha a bheadh ina gcúis le meath tromchúiseach ar chás eacnamaíoch an réigiúin is forimeallaí lena mbaineann, nó dá mbagrófaí a leithéid, féadfaidh an tAontas Eorpach, tar éis dó scrúdú a dhéanamh ar réitigh mhalartacha, bearta coimirce déthaobhacha a chur i bhfeidhm ar bhonn eisceachtúil atá teoranta do chríoch an réigiúin lena mbaineann.
2. Chun críocha mhír 1, ciallaíonn ‘meath tromchúiseach’ deacrachtaí móra in earnáil den gheilleagar ina dtáirgtear earraí comhchosúla nó earraí díriomaíocha. Beidh an cinneadh maidir le meath tromchúiseach bunaithe ar thosca oibiachtúla, lena n-áirítear an méid seo a leanas:
  - (a) an dearbhmhéadú nó an méadú coibhneasta ar mhéid na n-allmhairí i gcomparáid le táirgeacht intíre agus le hallmhairí ó fhoinsí eile; agus

---

¹ Ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, is iad seo a leanas na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach: Guadalúip, Guáin na Fraince, Martinique, La Réunion, Mayotte, Saint-Martin, na hAsóir, Maidéara agus na hOileáin Chanáracha. Tá feidhm ag an Airteagal seo freisin maidir le tír nó le críoch thar lear a athraíonn a stádas go réigiún is forimeallaí trí bhíthin cinneadh ón gComhairle Eorpach i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach in Airteagal 355(6) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh ón dáta a ghlacfar an cinneadh sin. I gcás ina scoirfidh réigiún is forimeallaí den Aontas Eorpach, tar éis an nós imeachta sin, de bheith ina réigiún forimeallach, scoirfidh an tAirteagal seo d’fheidhm a bheith aige maidir leis an tír sin nó leis an gcríoch thar lear amháil ó dháta an chinnidh ón gComhairle Eorpach ina leith sin. Tabharfaidh an tAontas Eorpach fógra don tSile faoi aon athrú maidir leis na críocha a mheastar gur na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach iad.

(b) éifeacht na n-allmhairí dá dtagraítear i mír 1 ar staid an tionscail nó na hearnála eacnamaíche lena mbaineann, lena n-áirítear an éifeacht ar na leibhéil díolacháin, ar tháirgeacht, ar an staid airgeadais agus ar fhostaíocht.

3. Gan dochar do mhír 1, tá forálacha eile sa Roinn seo is infheidhme maidir le bearta coimirce déthaobhacha infheidhme freisin maidir le haon bheart coimirce arna ghlacadh faoin Airteagal seo. Tuigfear gur ‘meath tromchúiseach’ é aon tagairt do ‘mórdhíobháil’ i bhforálacha eile den Roinn seo nuair a chuirtear i bhfeidhm í maidir leis na réigiúin is forimeallaí den Aontas Eorpach.

FOROINN 2

RIALACHA NÓS IMEACHTA IS INFHEIDHME MAIDIR LE BEARTA COIMIRCE DÉTHAOBHACHA

AIRTEAGAL 5.16

An dlí is infheidhme

Chun bearta coimirce déthaobhacha a chur i bhfeidhm, comhlíonfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin gach Páirtí forálacha na Foroinne seo. I gcásanna nach gcumhdaítear leis an bhForoinn seo, cuirfidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin na rialacha a bhunaítear faoi dhlí Pháirtí an údaráis sin i bhfeidhm.

AIRTEAGAL 5.17

Nós imeachta coimirce a thionscnamh

1. Féadfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin Páirtí nós imeachta maidir le bearta coimirce déthaobhacha ('nós imeachta coimirce') a thionscnamh ar iarratas i scríbhinn a fháil¹ arna dhéanamh ag an tionscal intíre nó thar a cheann, nó in imthosca eisceachtúla, ar a thionscnamh féin.
2. Measfar gur iarratas ón tionscal intíre nó thar a cheann atá ann má thacaíonn táirgeoirí intíre leis arb ionann a n-aschur comhchoiteann agus níos mó ná 50 % de tháirgeadh intíre iomlán na n-earraí comhchosúla nó na n-earraí díriomaíocha arna dtáirgeadh ag an gcuid den tionscal intíre atá ag tacú leis an iarratas nó ag cur ina aghaidh. Ní thionscnóidh údarás inniúil imscrúduithe aon imscrúdú, áfach, i gcás inar lú na táirgeoirí intíre atá ag tacú leis an iarratas go sainráite ná 25 % de tháirgeadh intíre iomlán na n-earraí comhchosúla nó na n-earraí díriomaíocha arna dtáirgeadh ag an tionscal intíre.
3. A luaithe a thionscnóidh údarás inniúil imscrúduithe an t-imscrúdú, déanfar an t-iarratas i scríbhinn dá dtagraítear i mír 1 a chur ar fáil do pháirtithe leasmhara, seachas aon fhaisnéis rúnda atá ann.
4. Ar nós imeachta coimirce a thionscnamh, foilseoidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin fógra maidir le tionscnamh an nós imeachta coimirce in iris oifigiúil an Pháirtí. Sainithneofar na nithe seo a leanas san fhógra:
  - (a) an t-eintiteas a rinne an t-iarratas i scríbhinn, más infheidhme;

---

¹ I gcás an Aontais Eorpaigh, is féidir le ceann amháin nó níos mó de Bhallstáit an Aontais Eorpaigh an t-iarratas sin a dhéanamh thar ceann an tionscail intíre.

- (b) an t-earra allmhairithe atá faoi réir an nós imirce coimirce;
- (c) an fo-cheannteideal nó an uimhir míre taraife faoina n-aicmítear an t-earra allmhairithe;
- (d) cineál an bhirt atá beartaithe atá le cur i bhfeidhm;
- (e) an éisteacht phoiblí de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 5.20 nó an tréimhse inar féidir le páirtithe leasmhara iarraidh ar éisteacht a chur isteach de bhun fhomhír (b) d'Airteagal 5.20;
- (f) an áit a bhféadfadh scrúdú a dhéanamh ar an iarratas i scríbhinn agus ar aon dhoiciméad neamhrúnda eile a comhdaíodh le linn na himeachta; agus
- (g) ainm, seoladh agus uimhir theileafóin na hoifige a ndéanfar teagmháil léi chun tuilleadh eolais a fháil.

5. Maidir le nós imeachta coimirce arna thionscnamh de bhun mhír 1 ar bhonn iarratas i scríbhinn, ní fhoilseoidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin an fógra tionscnaimh faoi mhír 4 gan measúnú cúramach a dhéanamh ar dtús an gcomhlíontar ceanglais a reachtaíochta intíre agus ceanglais mhíreanna 1 agus 2 leis an iarratas, agus go n-áirítear fianaise réasúnach ann go bhfuil méadú tagtha ar allmhairí earra de thionscnamh an Pháirtí eile mar thoradh ar dhleacht chustaim a laghdú nó a dhíothú faoin gComhaontú seo, agus go bhfuil na hallmhairí sin ina gcúis leis an mórdhíobháil líomhnaithe nó go mbagraítear a leithéid.

AIRTEAGAL 5.18

Imscrúdú

1. Ní chuirfidh Páirtí beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm ach amháin tar éis dá údarás inniúil imscrúdúcháin imscrúdú a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 3(1) agus le fomhír (c) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta; chuige sin, déantar Airteagal 3(1) agus fomhír (c) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú seo díobh, *mutatis mutandis*.
2. San imscrúdú dá dtagraítear i mír 1, comhlíonfaidh an Páirtí ceanglais fhomhír (a) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta. Chuige sin, déantar fomhír (a) d'Airteagal 4(2) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú seo di, *mutatis mutandis*.
3. I gcás ina dhéanann Páirtí fógra de bhun mhír 1 den Airteagal seo agus d'Airteagal 3(1) den Chomhaontú maidir le Bearta Cosanta lena gcuirtear beart coimirce déthaobhach i bhfeidhm nó lena gcuirtear síneadh le beart coimirce déthaobhach, beidh na nithe seo a leanas san fhógra sin:
  - (a) fianaise go bhfuil allmhairí méadaithe earra de thionscnamh Páirtí eile ina gcúis le mórdhíobháil, nó bagairt ina leith, mar thoradh ar dhleacht chustaim a laghdú nó a dhíothú faoin gComhaontú seo; léireofar leis an imscrúdú, ar bhonn fianaise oibiachtúil, go bhfuil nasc cúisíoch idir allmhairí méadaithe an táirge lena mbaineann agus an mhórdhíobháil nó bagairt ina leith, déanfar imscrúdú ar fhachtóirí aitheanta seachas na hallmhairí méadaithe le háirithiú nach gcuirtear an mhórdhíobháil ná an bhagairt mórdhíobhála atá mar thoradh ar na fachtóirí sin i leith na n-allmhairí méadaithe.

- (b) tuairisc bheacht ar an earra atá faoi réir an bhirt coimirce déthaobhaigh, lena n-áirítear a cheannteideal nó a fho- cheannteideal faoi Chód CC, ar a bhfuil na Sceidil um dhíothú taraifí in Iarscríbhinn 2 bunaithe;
- (c) tuairisc bheacht ar an mbeart coimirce déthaobhach;
- (d) dáta thabhairt isteach an bhirt coimirce dhéthaobhaigh, a fhad a bhfuil coinne leis agus, más infheidhme, tráthchlár um léirscaoileadh forchéimnitheach an bhirt i gcomhréir le hAirteagal 5.11(3); agus
- (e) i gcás ina gcuirtear síneadh le beart coimirce déthaobhach, fianaise go bhfuil an tionscal intíre lena mbaineann á choigeartú.
4. Arna iarraidh sin do Pháirtí a bhfuil a earra faoi réir nós imeachta coimirce faoin Roinn seo, rachaidh an Páirtí atá i mbun an nós imeachta sin i gcomhairliúcháin leis an bPáirtí iarrthach chun athbhreithniú a dhéanamh ar fhógra faoi mhír 1 nó ar aon fhógra poiblí nó tuarascáil a d'eisigh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin maidir leis an nós imeachta coimirce.
5. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údarás inniúil imscrúdúcháin aon imscrúdú den sórt sin a chur i gcrích de bhun an Airteagail seo laistigh de 12 mhí ón dáta a thionscnaimh.

AIRTEAGAL 5.19

Faisnéis rúnda

1. Aon faisnéis de chineál rúnda nó a sholáthraítear ar bhonn rúnda, is mar sin a phléifidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin léi má léirítear go bhfuil cúis mhaith leis sin. Ní nochtfar faisnéis den sórt sin gan cead sonrach ón bpáirtí leasmhar a chuireann isteach é.
2. Iarrtar ar pháirtithe leasmhara a sholáthraíonn faisnéis rúnda achoimrí neamhrúnda di a chur ar fáil nó, má thugann na páirtithe sin le fios nach féidir an faisnéis sin a achoimriú, na cúiseanna nach féidir é sin a dhéanamh. Beidh na hachoirí sin mionsonraithe a ndóthain le go bhféadfar bunús na faisnéise a tiolacadh faoi rún a thuiscint. Má chinneann an t-údarás inniúil imscrúdúcháin nach bhfuil údar le hiarraidh ar rúndacht, áfach, agus má bhíonn drogall ar an bpáirtí lena mbaineann an faisnéis a chur ar fáil go poiblí nó a údarú go nochtfaí i bhfoirm ghinearálta nó achomair í, féadfaidh sé neamhaird a dhéanamh den faisnéis sin mura féidir a léiriú chun a shástachta ó fhoinsí iomchuí go bhfuil an faisnéis ceart.

AIRTEAGAL 5.20

Éisteachtaí

I gcaitheamh gach nós imeachta coimirce, déanfaidh an t-údarás inniúil imscrúdúcháin na nithe seo a leanas:

- (a) éisteacht phoiblí a réachtáil, tar éis fógra réasúnach a thabhairt, chun a cheadú do na páirtithe leasmhara uile agus d'aon chomhlachas ionadaíoch tomhaltóirí teacht i láthair go pearsanta nó ionadaíoch trí abhcóide chun fianaise a chur i láthair agus éisteacht a fháil maidir leis an mórdhiobháil ionadaíoch nó an bhagairt ina leith, chomh maith leis an leigheas iomchuí; nó
- (b) deis a sholáthar do na páirtithe leasmhara uile chun éisteacht a fháil má tá iarratas i scríbhinn curtha isteach acu, laistigh den tréimhse a leagtar síos san fhógra tionscnaimh dá dtagraítear in Airteagal 5.17(4), lena dtaispeántar gur dócha go ndéanfaidh toradh an imscrúdaithe difear dóibh agus go bhfuil cúiseanna speisialta ann go n-éistfí ó bhéal leo.

AIRTEAGAL 5.21

Fógraí, scrúdú sa Choiste um Thrádáil agus foilseacháin

1. Má mheasann Páirtí gurb ann do cheann de na cásanna a leagtar amach in Airteagal 5.10(1) nó 5.15(1), déanfaidh sé an cheist a tharchur láithreach chuig an gCoiste um Thrádáil lena scrúdú. Féadfaidh an Coiste um Thrádáil aon mholadh is gá a dhéanamh chun an imthosca atá tagtha chun cinn a leigheas. Mura ndéanfaidh an Coiste um Thrádáil aon mholadh dírithe ar an imthosca a leigheas, nó mura dtiocfar ar réiteach sásúil eile laistigh de 30 lá ón lá a dhéanann an Páirtí an cheist a tharchur chuig an gCoiste um Thrádáil, féadfaidh an Páirtí allmhairiúcháin an beart coimirce déthaobhach is iomchuí a ghlacadh chun na himthosca a leigheas i gcomhréir leis an Roinn seo.

2. Chun críocha mhír 1, soláthróidh an Páirtí is allmhaireoir an fhaisnéis ábhartha uile don Pháirtí is onnmhaireoir, lena n-áirítear fianaise ar mhórdhíobháil nó ar bhagairt ina leith ar tháirgeoirí intíre an earra chomhchosúil agus an earra dhíriomaíoch, atá mar thoradh ar allmhairí méadaithe, tuairisc bheacht ar an earra lena mbaineann agus ar an mbeart coimirce déthaobhach atá beartaithe, an dáta forchuir atá beartaithe agus fad ionchais an bhirt coimirce dhéthaobhaigh atá beartaithe.

3. An Páirtí a ghlacfaidh an nós imeachta coimirce déthaobhach, déanfaidh sé a thorthaí agus na conclúidí réasúnaithe ar ar tháinig sé maidir leis na saincheistanna ábhartha uile a bhain le fíorais agus dlí a fhoilsiú in iris oifigiúil an Pháirtí sin, lena n-áirítear an tuairisc ar an earra allmhairithe agus an cás ba bhun leis na bearta a fhorchur i gcomhréir le hAirteagail 5.10 (1) nó 5.15 (1), an nasc cúisíoch idir an cás sin agus na hallmhairí méadaithe, agus foirm, leibhéal agus fad na mbeart.

AIRTEAGAL 5.22

Glacadh le doiciméid sa Bhéarla i nósanna imeachta coimirce

Chun cur isteach doiciméad i nósanna imeachta coimirce a éascú, glacfaidh údarás inniúil imscrúdúcháin an Pháirtí atá i gceannas ar an nós imeachta le doiciméid a chuirfidh na Páirtithe leasmhara isteach sa Béarla, ar choinníoll go gcuirfidh na Páirtithe sin aistriúchán ar na doiciméid isteach níos déanaí i dteanga an nós imeachta coimirce, laistigh den sprioc-am a leagfaidh an t-údarás inniúil síos.

CAIBIDIL 6

BEARTA SLÁINTÍOCHTA AGUS FÍTEASHLÁINTÍOCHTA

AIRTEAGAL 6.1

Cuspóirí

Is iad seo a leanas cuspóirí na Caibidle seo:

- (a) sláinte daoine, ainmhithe agus plandaí a choimirciú i gcríocha na bPáirtithe agus trádáil ainmhithe, táirgí ainmhithe, plandaí, táirge plandaí agus táirgí eile a chumhdaítear le bearta sláintíochta agus fíteashláintíochta ('SPS') a éascú, idir na Páirtithe, trí na nithe seo a leanas:
  - (i) trédhearcacht, cumarsáid agus comhar maidir le bearta SPS idir na Páirtithe a fheabhsú;
  - (ii) sásraí agus nósanna imeachta a bhunú chun an trádáil a éascú; agus
  - (iii) prionsabail Chomhaontú SPS a chur chun feidhme a thuilleadh;
- (b) oibriú i gcomhar i bhfóraim iltaobhacha agus maidir le sábháilteacht bia, sláinte ainmhithe agus eolaíocht cosanta plandaí;
- (c) oibriú i gcomhar maidir le hábhair sláintíochta agus fíteashláintíochta eile i bhfóraim eile.

AIRTEAGAL 6.2

Oibleagáidí iltaobhacha

Athdhearbhaíonn na Páirtithe na cearta atá acu agus na hoibleagáidí atá orthu faoi Chomhaontú EDT agus, go háirithe, faoi Chomhaontú SPS. Beidh na cearta agus na hoibleagáidí sin mar bhonn taca ghníomhaíochtaí na bPáirtithe faoin gCaibidil seo.

AIRTEAGAL 6.3

Raon feidhme

Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) bearta SPS uile mar a shainmhínítear in Iarscríbhinn A a ghabhann le Comhaontú SPS a mhéid a dhéanann siad difear don trádáil idir na Páirtithe;
- (b) comhar i bhfóraim iltaobhacha a aithnítear faoi chuimsiú Chomhaontú SPS;
- (c) comhar maidir le sábháilteacht bia, sláinte ainmhithe agus eolaíocht cosanta plandaí; agus
- (d) comhar maidir le haon ábhar sláintíochta agus fiteashláintíochta eile in aon fhóraim eile, mar a fhéadfaidh na Páirtithe a chomhaontú.

AIRTEAGAL 6.4

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 6-A go 6-H:

- (a) tá feidhm ag na sainmhínithe in Iarscríbhinn A a ghabhann le Comhaontú SPS, chomh maith leo siúd sa *Codex Alimentarius*, laistigh de chreat na hEagraíochta Domhanda um Shláinte Ainmhithe agus sa Choinbhinsiúin Idirnáisiúnta maidir le Cosaint Plandaí, arna dhéanamh sa Róimh an 17 Samhain 1997; agus
- (b) ciallaíonn ‘crios faoi chosaint’, i gcás lotnaid rialáilte ar leith, cuid gheografach atá sainithe go hoifigiúil de chríoch Pháirtí arb eol nach bhfuil an lotnaid sin bunaithe ann in ainneoin dálaí fabhracha agus a láithreachta i gcodanna eile de chríoch an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 6.5

Údaráis inniúla

1. Is iad údaráis inniúla na bPáirtithe na húdaráis atá freagrach as cur chun feidhme na mbeart dá dtagraítear sa Chaibidil seo, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-A.
2. I gcomhréir le hAirteagal 6.12, cuirfidh na Páirtithe a chéile ar an eolas faoi aon athrú suntasach ar struchtúr, eagrú nó roinnt inniúlachtaí a n-údarás inniúil.

AIRTEAGAL 6.6

Aitheantas ar stádas i leith galair ainmnithe
agus ionfhabhtuithe in ainmhithe, agus i leith lotnaidí

1. Tá feidhm ag an méid seo a leanas maidir le stádas i leith galair ainmnithe agus ionfhabhtuithe in ainmhithe, lena n-áirítear zónóisí:
  - (a) aithneoidh an Páirtí is allmhaireoir sláinte ainmhithe an Pháirtí is onnmhaireoir nó a réigiún chun críocha trádála, mar a chinneann an Páirtí is allmhaireoir i gcomhréir le fomhír (a)(i) ó mhír 1 d'Iarscríbhinn 6-C, i leith na ngalar ainmhithe a shonraítear i bhFoscríbhinn 6-B-1;
  - (b) i gcás ina measfaidh Páirtí go bhfuil stádas speisialta ag a chríoch nó ag aon cheann dá réigiúin i leith galar ainmhithe sonrach seachas na galair ainmhithe a leagtar amach i bhFoscríbhinn 6-B-1, féadfaidh sé aitheantas ar an stádas sin a iarraidh i gcomhréir leis na critéir a leagtar amach i mír 3 d'Iarscríbhinn 6-C; féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir ráthaíochtaí a éileamh maidir le hallmhairiú ainmhithe beo agus táirgí ó ainmhithe atá iomchuí i ndáil le stádas comhaontaithe an Pháirtí sin;
  - (c) aithníonn na Páirtithe gur bonn na trádála eatarthu é stádas na gcríoch nó na réigiún, nó stádas earnála nó fo-earnála de chuid na bPáirtithe, a bhaineann le leitheadúlacht nó le ráta tarlaithe galair ainmhithe seachas na galair ainmhithe a leagtar amach i bhFoscríbhinn 6-B, nó le leitheadúlacht nó le ráta tarlaithe ionfhabhtuithe in ainmhithe, nó an riosca a bhaineann leo, de réir mar is iomchuí, arna sainiú ag na heagraíochtaí a leagann síos caighdeáin idirnáisiúnta a aithnítear faoi chuimsiú Chomhaontú SPS; féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir, mar is iomchuí, ráthaíochtaí a iarraidh i leith allmhairiú ainmhithe beo agus táirgí ó ainmhithe atá iomchuí i ndáil le stádas sainithe an Pháirtí sin i gcomhréir le moltaí na n-eagraíochtaí a leagan síos caighdeáin; agus

- (d) gan dochar d'Airteagail 6.9 agus 6.15, agus mura ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir agóid fhollasach agus faisnéis tacaíochta nó faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 6.11 agus 6.14, glacfaidh gach Páirtí, gan moill mhíchuí, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun trádáil a cheadú ar bhonn fhomhíreanna (a), (b) agus (c) den mhír seo.
2. Tá feidhm ag an méid seo a leanas maidir le stádas i ndáil le lotnaidí:
- (a) aithníonn na Páirtithe chun críocha trádála an stádas lotnaide i ndáil leis na lotnaidí a shonraítear i bhFoscúbhinn 6-B-2; agus
- (b) gan dochar d'Airteagail 6.9 agus 6.15, agus mura ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir agóid fhollasach agus faisnéis tacaíochta nó faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 6.11 agus 6.14, déanfaidh gach Páirtí, gan moill mhíchuí, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun trádáil a cheadú ar bhonn fhomhíreanna (a) den mhír seo.

AIRTEAGAL 6.7

Aitheantas ar chinntí réigiúnaithe

i leith galair ainmnithe agus ionfhabhtuithe in ainmhithe, agus i leith lotnaidí

1. Aithníonn na Páirtithe coincheap an réigiúnaithe, agus beidh feidhm aige maidir leis an trádáil eatarthu.
2. Glacfar cinntí réigiúnaithe i ndáil le galair ainmhithe talún agus uisceacha a liostaítear i bhFoscúbhinn 6-B-1 agus le lotnaidí a liostaítear i bhFoscúbhinn 6-B-2, i gcomhréir le hIarscúbhinn 6-C.

3. A mhéid a bhaineann le galair ainmhithe, agus i gcomhréir le hAirteagal 6.14, tabharfaidh an Páirtí is onnmhaireoir a bhfuil aitheantas ar chinneadh réigiúnaithe á lorg aige ón bPáirtí is allmhaireoir fógra faoina bhearta lena mbunaítear réigiúnú le míniú iomlán agus le sonraí tacaíochta dá shocruithe agus dá chinntí.
4. Gan dochar d'Airteagal 6.15, agus mura ndéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir agóid fhollasach agus faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 6.11 agus 6.14 laistigh de 15 lá oibre ón gcinneadh réigiúnaithe a fháil, measfaidh na Páirtithe gur glacadh leis an gcinneadh sin.
5. Is i gcomhréir le hAirteagal 6.14(2) a dhéanfar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir measúnú ar an bhfaisnéis bhreise laistigh de 15 lá tar éis dó an fhaisnéis bhreise a fháil. Déanfar an fíorú dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo i gcomhréir le hAirteagal 6.11 agus laistigh de 25 lá oibre ón iarraidh ar fhíorú a fháil.
6. A mhéid a bhaineann le lotnaidí, áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfear an stádas lotnaide atá aitheanta ag an bPáirtí eile san áireamh leis an trádáil i bplandaí, táirgí plandaí agus táirgí eile. An Páirtí is onnmhaireoir a bhfuil aitheantas á lorg aige ar chinneadh réigiúnaithe ón bPáirtí eile, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina bhearta agus a chinntí, faoi threoir na gCaighdeán Idirnáisiúnta ábhartha maidir le Bearta Fíteashláintíochta de chuid Eagraíocht Bhia agus Talmhaíochta na Náisiún Aontaithe ('FAO'), lena n-áirítear 4 'Ceanglais maidir le Limistéir atá saor ó lotnaidí a bhunú', 8 'Stádas lotnaidí a chinneadh i limistéar'. Gan dochar d'Airteagal 6.15, agus mura ndéanfaidh Páirtí agóid fhollasach agus faisnéis, comhairliúcháin nó fíorú breise á n-iarraidh aige i gcomhréir le hAirteagail 6.11 agus 6.14 laistigh de 3 mhí ón gcinneadh réigiúnaithe a fháil, measfaidh na Páirtithe gur glacadh leis an gcinneadh sin.

7. Is i gcomhréir le hAirteagal 6.14(2) a dhéanfar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir measúnú ar aon fhaisnéis bhreise laistigh de 3 mhí ó fhaisnéis bhreise den sórt sin a fháil. Déanfaidh gach Páirtí an fíorú dá dtagraítear i mír 4 den Airteagal seo i gcomhréir le hAirteagal 6.11 agus déanfar é laistigh de 12 mhí ón iarraidh ar fhíorú a fháil, agus bitheolaíocht na lotnaide agus an bhairr lena mbaineann á gcur san áireamh.

8. Tar éis na nósanna imeachta a leagtar amach i míreanna 2 go 7 den Airteagal seo a chur i gcrích, agus gan dochar d'Airteagal 6.15, déanfaidh gach Páirtí, gan moill mhíchuí, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun trádáil a cheadú ar an mbonn sin.

AIRTEAGAL 6.8

Coibhéis a aithint

1. Féadfaidh na Páirtithe coibhéis a aithint i ndáil le beart aonair, le grúpa beart nó le córas is infheidhme maidir le hearnáil nó maidir le fo-earnáil.

2. Chun críocha an aitheantais ar choibhéis, leanfaidh na Páirtithe an próiseas comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 3. Áireofar sa phróiseas sin léiriú oibiachtúil coibhéise ag an bPáirtí is onnmhaireoir agus measúnú oibiachtúil ar an léiriú sin ag an bPáirtí is allmhaireoir d'fhonn go bhféadfadh an Páirtí is allmhaireoir an choibhéis a aithint.

3. Laistigh de 3 mhí tar éis don Pháirtí is allmhaireoir iarraidh a fháil ón bPáirtí is onnmhaireoir ar aitheantas ar choibhéis maidir le beart amháin nó níos mó lena ndéantar difear d'earnáil amháin nó d'fho-earnáil amháin nó níos mó, féadfaidh na Páirtithe próiseas comhairliúcháin a thionscnamh, lena n-áireofar na céimeanna a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-E. I gcás iarrataí líonmhara ón bPáirtí is onnmhaireoir, comhaontóidh na Páirtithe laistigh den Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 6.16, arna iarraidh sin don Pháirtí is allmhaireoir, maidir le sceideal ama ar i gcomhréir leis a thionscnóidh an próiseas dá dtagraítear sa mhír seo.
4. Mura gcomhaontófar a mhalairt, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an measúnú ar choibhéis i gcrích, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-E, tráth nach déanaí ná 180 lá tar éis dó an léiriú coibhéise mar a leagtar amach san Iarscríbhinn sin a fháil ón bPáirtí is onnmhaireoir. Mar eisceacht i gcás barra séasúrach, tá bonn cirt leis an measúnú ar choibhéis a chur i gcrích tráth níos déanaí, más gá ionas gur féidir bearta fiteashláintíochta a fhíorú le linn tréimhse oiriúnach fáis bairr.
5. Na príomhearnálacha nó fo-earnálacha gach Páirtí a bhféadfar próiseas comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo a thosú ina leith, leagfar amach iad, i gcás inarb iomchuí in ord tosaíochta, i bhFoscríbhinn 6-E-1. Féadfaidh an Fochóiste dá dtagraítear in Airteagal 6.16 a mholadh go leasóidh an Chomhairle um Thrádáil an liosta sin, lena n-áirítear an t-ord tosaíochta.
6. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir aitheantas ar choibhéis a tharraingt siar nó a chur ar fionraí ar bhonn leasú ó cheann de na Páirtithe ar bhearta lena ndéantar difear don choibhéis lena mbaineann, ar choinníoll go leanfar na nósanna imeachta seo a leanas:
- (a) i gcomhréir le hAirteagal 6.13, cuirfidh an Páirtí is onnmhaireoir an Páirtí is allmhaireoir ar an eolas faoi aon leasú atá beartaithe ar bheart de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir a aithnítear coibhéis ina leith agus faoin éifeacht is dócha a bheidh ag an leasú atá beartaithe ar an gcoibhéis sin; laistigh de 30 lá oibre tar éis don Pháirtí is allmhaireoir an fhaisnéis sin a fháil, cuirfidh sé in iúl don Pháirtí is onnmhaireoir cé acu an leanfaí den choibhéis sin a aithint ar bhonn an leasaithe atá beartaithe; agus

(b) i gcomhréir le hAirteagal 6.13, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas faoi aon leasú atá beartaithe ar bheart de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir ar a bunaíodh aitheantas ar choibhéis agus faoin éifeacht is dócha a bheidh ag an leasú atá beartaithe ar an aitheantas ar an gcoibhéis sin; mura leanfaidh an Páirtí is allmhaireoir den choibhéis sin a aithint, féadfaidh na Páirtithe na coinníollacha maidir leis an bpróiseas dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo a thionscnamh an athuair a bhunú go comhpháirteach ar bhonn an leasaithe atá beartaithe.

7. Gan dochar d'Airteagal 6.15, ní dhéanfaidh an Páirtí is allmhaireoir aitheantas ar choibhéis a tharraingt siar ná a chur ar fionraí sula dtiocfaidh an leasú atá beartaithe ó cheachtar Páirtí i bhfeidhm.

8. Maidir le aitheantas ar choibhéis a aithint, nó a tharraingt siar nó a chur ar fionraí, is ar an bPáirtí is allmhaireoir amháin atá sé agus é ag gníomhú i gcomhréir lena chreat riaracháin agus reachtach féin lena n-áirítear, a mhéid a bhaineann le plandaí, táirgí plandaí agus earraí eile, cumarsáid iomchuí i gcomhréir le Caighdeán Idirnáisiúnta FAO maidir le Bearta Fíteashláintíochta 13 'Treoirínte maidir le fógra a thabhairt faoi neamhchomhlíonadh agus gníomhaíocht éigeandála' agus caighdeán idirnáisiúnta eile maidir le bearta fíteashláintíochta, de réir mar is iomchuí. Déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir míniú iomlán i scríbhinn agus na sonraí tacaíochta maidir leis na socrúithe agus na cinntí a chumhdaítear leis an Airteagal seo a sholáthar don Pháirtí is onnmhaireoir. I gcás neamhaitheantais ar choibhéis, nó i gcás go ndéantar aitheantas ar choibhéis a tharraingt siar nó a chur ar fionraí, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas faoi na coinníollacha maidir le haththionscnamh an phróisis dá dtagraítear i mír 3.

AIRTEAGAL 6.9

Trédhearcacht agus coinníollacha trádála

1. Cuirfidh na Páirtithe coinníollacha ginearálta trádála i bhfeidhm. Gan dochar do na cinntí a ghlactar i gcomhréir le hAirteagal 6.7, beidh feidhm ag coinníollacha allmhairiúcháin an Pháirtí is allmhaireoir maidir le críoch an Pháirtí is onnmhaireoir. I gcomhréir le hAirteagal 6.13, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas maidir lena gceanglais allmhairiúcháin SPS. Áireofar san fhaisnéis sin, de réir mar is iomchuí, na samhlacha d'aon deimhniú nó fianú oifigiúla a éileoidh an Páirtí is allmhaireoir.
2. Chun fógra a thabhairt faoi leasuithe nó leasuithe atá beartaithe ar na coinníollacha dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo, comhlíonfaidh gach Páirtí Airteagal 7 de Chomhaontú SPS agus Iarscríbhinn B a ghabhann leis an gComhaontú sin agus cinntí a ghlacfaidh Comhairle EDT Coiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta ina dhiaidh sin. Gan dochar d'Airteagal 6.15, cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an t-am iompair idir críocha na bPáirtithe san áireamh agus dáta theacht i bhfeidhm aon leasuithe ar na coinníollacha dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal.
3. I gcás nach gcomhlíonann an Páirtí is allmhaireoir na ceanglais maidir le fógra a thabhairt dá dtagraítear i mír 2, leanfaidh, ar feadh 30 lá tar éis dháta theacht i bhfeidhm an leasaithe lena mbaineann, de ghlacadh le haon deimhniú oifigiúil nó fianú lena ráthaítear na coinníollacha allmhairiúcháin is infheidhme roimh an leasú sin.
4. Nuair a thabharfaidh an tSile rochtain ar an margadh d'earnáil nó d'fho-earnáil amháin nó níos mó den Aontas Eorpach i gcomhréir leis na coinníollacha dá dtagraítear i mír 1, formheasfaidh an tSile aon iarrataí ar onnmhairiú a chuirfidh na Ballstáit isteach ina dhiaidh sin ar bhonn sainchomhad cuimsitheach faisnéise atá ar fáil don Choimisiún Eorpach, ar a dtugtar próifíl na Tíre, mura n-iarrfaidh an tSile faisnéis bhreise in imthosca sonracha teoranta agus nuair a mheastar gurb iomchuí sin.

5. Laistigh de 90 lá tar éis coibhéis a aithint i gcomhréir le hAirteagal 6.8, déanfaidh Páirtí na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun an aitheantas sin ar choibhéis a chur chun feidhme chun trádáil a cheadú idir na Páirtithe in earnálacha agus fo-earnálacha ina n-aithníonn an Páirtí is allmhaireoir go bhfuil gach beart SPS de chuid an Pháirtí is onnmhaireoir coibhéiseach. I gcás na n-ainmhithe, na dtáirgí ainmhithe, na bplandaí, na dtáirgí plandaí agus na dtáirgí eile a chumhdaítear leis na bearta SPS lena mbaineann, féadfar deimhniú dá bhforáiltear in Iarscríbhinn 6-H a chur in ionad shamhail an deimhnithe oifigiúil nó an doiciméid oifigiúil a éilíonn an Páirtí is allmhaireoir.
6. I gcás na dtáirgí dá dtagraítear i mír 5 in earnálacha nó i bhfo-earnálacha a n-aithnítear go bhfuil beart amháin nó roinnt beart (ach ní gach beart) coibhéiseach, leanfaidh na Páirtithe den trádáil eatarthu ar bhonn na gcoinníollacha dá dtagraítear i mír 1 a chomhlíonadh. Arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, beidh feidhm ag mír 7.
7. Chun críocha na Caibidle seo, ní chuirfidh an Páirtí is allmhaireoir allmhairí táirgí an Pháirtí eile faoi réir ceadúnas allmhairiúcháin.
8. A mhéid a bhaineann le coinníollacha ginearálta allmhairiúcháin lena ndéantar difear do na Páirtithe, rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin i gcomhréir le hAirteagail 6.14, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir, chun coinníollacha allmhairiúcháin malartacha nó breise de chuid an Pháirtí is allmhaireoir a bhunú. Déanfaidh na Páirtithe sin, más iomchuí, na coinníollacha allmhairiúcháin malartacha nó breise sin a bhunú ar bhearta an Pháirtí is onnmhaireoir a aithníonn an Páirtí is allmhaireoir a bheith coibhéiseach. Má chomhaontaíonn na Páirtithe ar choinníollacha allmhairiúcháin malartacha nó breise, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir, laistigh de 90 lá tar éis a mbunaithe, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun allmhairiú a cheadú ar an mbonn sin.

9. A mhéid a bhaineann le hallmhairí ainmhithe, táirgí ainmhithe, táirge de thionscnamh ainmhíoch agus seachtháirge ainmhithe, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir, arna iarraidh sin don Pháirtí is onnmhaireoir agus na ráthaíochtaí iomchuí ag gabháil leis an iarraidh, bunaíochtaí atá suite ar chríoch an Pháirtí is onnmhaireoir a fhormheas, gan réamhchigireacht, agus i gcomhréir le hIarscríbhinn 6-D. Mura n-iarraídh an Páirtí is onnmhaireoir faisnéis bhreise, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir, laistigh de 30 lá ón iarraidh ar fhormheas a fháil agus na ráthaíochtaí iomchuí ag gabháil léi, na bearta reachtacha agus riaracháin is gá chun allmhairiú a cheadú ar an mbonn sin.
10. Déanfaidh Páirtí liosta tosaigh na mbunaíochtaí a fhormheas i gcomhréir le hIarscríbhinn 6-D.
11. Arna iarraidh sin do Pháirtí amháin, soláthróidh an Páirtí eile míniúchán iomlán agus na sonraí a ghabhann leis le haghaidh na socruithe agus na gcinntí a chumhdaítear leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 6.10

Nósanna imeachta deimhniúcháin

1. Chun críocha nósanna imeachta deimhniúcháin, comhlíonfaidh na Páirtithe na prionsabail agus na critéir a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-H.
2. Eiseoidh Páirtí na deimhnithe nó na doiciméid oifigiúla dá dtagraítear i míreanna 1, 5 and 6 d'Airteagal 6.9 mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-H.
3. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 6.16 a mholadh go nglacfaidh an Coiste um Thrádáil nó an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh lena mbunófar rialacha a leanfar i gcás deimhniú leictreonach, nó deimhnithe a tharraingt siar nó a athsholáthar.

AIRTEAGAL 6.11

Fíorú

1. Chun críocha cur chun feidhme éifeachtach na Caibidle seo, beidh na cearta seo a leanas ag gach Páirtí:
  - (a) i gcomhréir leis na teoracha a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-F, clár rialaithe iomlán údaráis inniúla an Pháirtí eile, nó cuid den chlár sin, a fhíorú; is é an Páirtí a dhéanfaidh an fíorú a íocfaidh costais an fhíoraithe sin;
  - (b) ó dháta a bheidh le cinneadh ag na Páirtithe ar aghaidh, clár rialaithe iomlán an Pháirtí eile nó chuid den chlár sin agus tuarascáil maidir le torthaí na rialuithe a rinneadh faoin gclár sin a iarraidh ar an bPáirtí eile; agus
  - (c) i gcás tástálacha saotharlainne a bhaineann le táirgí de thionscnamh ainmhíoch, rannpháirtíocht an Pháirtí eile sa chlár tástála idirchomparáideach tréimhsiúil le haghaidh tástálacha sonracha arna n-eagrú ag saotharlann tagartha an Pháirtí iarrthaigh a iarraidh; is é an Páirtí rannpháirteach a íocfaidh na costais a bhaineann leis an rannpháirtíocht sin.
2. Féadfaidh gach Páirtí torthaí agus conclúidí a fhíoruithe a chomhroinnt le tríú tíortha agus iad a chur ar fáil go poiblí.
3. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 6.16 a mholadh go leasóidh an Chomhairle um Thrádáil Iarscríbhinn 6-F, agus aird chuí á tabhairt ar an obair ábhartha a dhéanann eagraíochtaí idirnáisiúnta.

4. Féadfaidh torthaí na bhfíoruithe dá dtagraítear san Airteagal seo rannchuidiú le bearta de chuid Páirtí nó na bPáirtithe dá dtagraítear in Airteagail 6.6 go 6.9 agus 6.12.

AIRTEAGAL 6.12

Seiceálacha allmhairiúcháin agus táillí iniúchta

1. Leis na seiceálacha allmhairiúcháin a dhéanann an Páirtí is allmhaireoir ar choinsíneachtaí ón bPáirtí is onnmhaireoir, urramófar na prionsabail a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-G. Féadfar rannchuidiú leis an bpróiseas fíorúcháin dá dtagraítear in Airteagal 6.11 le torthaí na seiceálacha sin.
2. Leagtar amach in Iarscríbhinn 6-G rátaí minicíochta na seiceálacha allmhairiúcháin fisiceacha a chuireann gach Páirtí i bhfeidhm. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 6.16 a mholadh don Chomhairle um Thrádáil sin Iarscríbhinn 6-G a leasú.
3. Féadfaidh Páirtí imeacht ó na rátaí minicíochta a leagtar amach in Iarscríbhinn 6-G, laistigh dá inniúlachtaí agus i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, mar thoradh ar dhul chun cinn a rinneadh i gcomhréir le hAirteagail 6.8 agus 6.9, nó mar thoradh ar fhíoruithe, comhairliúcháin nó bearta eile dá bhforáiltear sa Chaibidil seo.
4. Ní rachaidh táillí cigireachta thar na costais a thabhóidh an t-údaráis inniúil as seiceálacha allmhairiúcháin a dhéanamh agus beidh siad cothromasach i ndáil le táillí a ghearrfar chun cigireacht a dhéanamh ar tháirgí intíre comhchosúla.

5. Cuirfidh an Páirtí is allmhaireoir an Páirtí is onnmhaireoir ar an eolas faoi aon leasú, lena n-áirítear na cúiseanna atá leis an leasú sin, ar na bearta lena ndéantar difear do sheiceálacha allmhairiúcháin agus táillí cigireachta agus faoi aon athrú suntasach ar an nós imeachta riaracháin maidir leis na seiceálacha sin.
6. I gcás táirgí dá dtagraítear in Airteagal 6.9(5), féadfaidh na Páirtithe a chomhaontú minicíocht na seiceálacha allmhairiúcháin fisiceacha a laghdú go cómhalartach.
7. Féadfaidh an Fochoiste na coinníollacha maidir le formheas seiceálacha allmhairiúcháin gach Páirtí a mholadh don Chomhairle um Thrádáil, d'fhonn a minicíocht a oiriúnú nó seiceálacha eile a chur ina n-ionad, le bheith infheidhme ó dháta áirithe ar aghaidh. Áireofar na coinníollacha sin in Iarscríbhinn 6-G le cinneadh ón gComhairle um Thrádáil. Ón dáta sin ar aghaidh, féadfaidh na Páirtithe seiceálacha allmhairiúcháin a chéile a fhormheas le haghaidh táirgí áirithe d'fhonn a minicíocht a laghdú nó seiceálacha nua a chur ina n-ionad.

AIRTEAGAL 6.13

Malartú faisnéise

1. Déanfaidh na Páirtithe faisnéis is ábhartha maidir le cur chun feidhme na Caibidle seo a mhalartú ar bhonn córasach, d'fhonn caighdeáin a fhorbairt, dearbhú a thabhairt, muinín fhrithpháirteach a spreagadh agus éifeachtacht na gclár arna rialú a léiriú. Más iomchuí, áireofar malartú oifigeach i malartú na faisnéise.
2. Déanfaidh na Páirtithe faisnéis a mhalartú ar ábhair ábhartha eile, lena n-áirítear:
- (a) teagmhais mhóra a bhaineann le táirgí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, lena n-áirítear an malartú faisnéise dá bhforáiltear in Airteagail 6.8 agus 6.9;

- (b) torthaí na nósanna imeachta fíorúcháin dá bhforáiltear in Airteagal 6.11;
- (c) torthaí na seiceálacha allmhairiúcháin dá bhforáiltear in Airteagal 6.12 i gcás coinsíneachtaí diúltaithe nó neamhchomhlíontacha d'ainmhithe nó de tháirgí ainmhithe;
- (d) tuairimí eolaíocha atá ábhartha maidir leis an gCaibidil seo agus a chuirtear ar fáil faoi fhreagracht Pháirtí; agus
- (e) mear-rabhaidh atá ábhartha maidir le trádáil faoi raon feidhme na Caibidle seo.

3. Déanfaidh Páirtí páipéir eolaíochta nó sonraí eolaíochta a chur faoi bhráid an fhórait eolaíochta ábhartha chun bunús a thabhairt le haon tuairim nó maíomh a dhéantar i leith ábhar a eascraíonn as an gCaibidil seo chun meastóireacht a dhéanamh orthu go tráthúil. Poibleofar torthaí na meastóireachta.

4. Nuair a dhéanfaidh Páirtí an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo a chur ar fáil trí fhógra a thabhairt do EDT i gcomhréir le hAirteagal 7 de Chomhaontú SPS agus Iarscríbhinn B a ghabhann leis an gComhaontú sin, nó ar a shuíomh gréasáin oifigiúil, ar a bhfuil rochtain ag an bpobal agus atá saor ó tháillí, measfar an fhaisnéis dá bhforáiltear san Airteagal seo a bheith malartaithe.

5. I gcás lotnaidí atá ina gcontúirt aitheanta agus láithreach do Pháirtí, déanfar cumarsáid dhíreach chuig an bPáirtí sin tríd an bpost nó trí ríomhphost. Leanfaidh na Páirtithe an treoir arna soláthar ag Beart 17 de Chaighdeán Idirnáisiúnta FAO maidir le Bearta Fíteashláintíochta 'Tuairisciú lotnaidí'.

6. Déanfaidh na Páirtithe an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo a mhalartú trí ríomhphost, trí fhacs nó tríd an bpost.

AIRTEAGAL 6.14

Fógra agus comhairliúchán

1. Laistigh de 2 lá ó aon riosca tromchúiseach nó suntasach do shláinte an duine, sláinte ainmhithe nó sláinte plandaí, lena n-áirítear éigeandálaí rialaithe bia nó cásanna ina bhfuil riosca atá sainaitheanta go soiléir go mbeidh éifeachtaí tromchúiseacha sláinte ann a bhaineann le táirgí ainmhithe nó táirgí plandaí a chaitheamh, tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile faoin riosca sin agus go háirithe faoi na nithe seo a leanas:

- (a) bearta lena ndéantar difear do chinntí réigiúnaithe dá dtagraítear in Airteagail 6.7;
- (b) láithreacht nó éabhlóid galair ainmhithe nó lotnaide a liostaítear in Iarscríbhinn 6-B;
- (c) torthaí lena mbaineann tábhacht eipidéimeolaíoch nó rioscaí tábhachtacha gaolmhara i ndáil le galair ainmhithe agus lotnaidí nach liostaítear in Iarscríbhinn 6-B, nó maidir le galair ainmhithe nó lotnaidí ar galair ainmhithe nó lotnaidí nua iad; agus
- (d) aon bheart breise thar bhuncheanglais a mbeart SPS faoi seach a rinneadh chun galar ainmhithe a rialú nó a dhíothú nó chun sláinte an duine a chosaint, agus aon athrú ar bheartais choisctheacha, lena n-áirítear beartais vacsaínithe;

2. I gcás ina mbeidh imní tromchúiseach ar Pháirtí maidir le riosca do shláinte an duine, sláinte ainmhithe nó sláinte plandaí, féadfaidh an Páirtí sin comhairliúcháin a iarraidh ar an bPáirtí eile maidir leis an gcás. Cuirfear na comhairliúcháin sin ar siúl a luaithe is féidir agus, in aon chás, laistigh de 13 lá oibre tar éis dháta na hiarrata. Sna comhairliúcháin sin, féachfaidh gach Páirtí leis an bhfaisnéis uile is gá a sholáthar chun cur isteach ar an trádáil a sheachaint, agus chun teacht ar réiteach a bheidh inghlactha go frithpháirteach agus a bheidh comhsheasmhach le cosaint shláinte an duine, sláinte ainmhithe nó sláinte plandaí.

3. Féadfaidh Páirtí a iarraidh gur trí fhíschomhdháil nó trí fhíschomhdháil a thionólfar na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo. Ullmhóidh an Páirtí iarrthach miontuairiscí na gcomhairliúcháin, a bheidh faoi réir fhormheas na bPáirtithe. Chun críocha an fhormheasa sin, tá feidhm ag Airteagal 6.13(6).

AIRTEAGAL 6.15

Clásal coimirce

1. Má dhéanann an Páirtí is onnmhaireoir bearta intíre chun cúis a rialú ar dócha a bheidh ina riosca tromchúiseach do bheatha agus do shláinte an duine, ainmhithe nó plandaí, déanfaidh an Páirtí sin, gan dochar do mhír 2, bearta coibhéiseacha chun cosc a chur ar an riosca a thabhairt isteach i gcríoch an Pháirtí is allmhaireoir.
2. Féadfaidh an Páirtí is allmhaireoir na bearta sealadacha is gá a ghlacadh, ar fhorais riosca thromchúisigh do shláinte an duine, ainmhithe nó plandaí, chun sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint. I gcás coinsíneachtaí a bheidh á n-iompar idir na Páirtithe nuair a bheidh feidhm ag na bearta sealadacha sin, déanfaidh an Páirtí is allmhaireoir an réiteach is oiriúnaí agus is comhréirí a mheas chun cur isteach neamhriachtanach ar an trádáil a sheachaint.
3. An Páirtí a dhéanfaidh bearta dá dtagraítear san Airteagal seo, cuirfidh sé an Páirtí eile ar an eolas faoi sin laistigh de lá oibre amháin ón gcinneadh maidir leis na bearta sin a chur chun feidhme. Arna iarraidh sin do Pháirtí agus i gcomhréir le hAirteagal 6.14(2), cuirfidh na Páirtithe comhairliúcháin ar siúl maidir leis an seasamh laistigh de 13 lá oibre ón bhfógra. Ba cheart do na Páirtithe aird chuí ar aon fhaisnéis a chuirfear ar fáil le linn na gcomhairliúcháin sin agus féachfaidh siad le cur isteach neamhriachtanach ar an trádáil a sheachaint, agus torthaí na gcomhairliúcháin faoi Airteagal 6.14(2) á gcur san áireamh, más infheidhme.

AIRTEAGAL 6.16

Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta

1. Beidh an Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta ('Fochoiste'), arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), comhdhéanta d'ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as saincheisteanna SPS.
2. Déanfaidh an Fochoiste an méid seo a leanas:
  - (a) faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo, agus breithneoidh sé ar aon ábhar a bhaineann leis an gCaibidil seo, agus scrúdú a dhéanamh ar gach ábhar a d'fhéadfadh teacht chun cinn i ndáil lena cur chun feidhme; agus
  - (b) moltaí don Chomhairle um Thrádáil maidir le leasuithe ar na hlarscríbhinní de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6), go háirithe i bhfianaise an dul chun chinn a bheidh déanta faoi na comhairliúcháin agus na nósanna imeachta dá bhforáiltear sa Chaibidil seo.
3. Tiocfaidh an Fochoiste ar chomhaontú maidir leis na gníomhaíochtaí atá le tógáil chun cuspóirí na Caibidle seo a bhaint amach. Bunóidh an Fochoiste cuspóirí agus clocha míle le haghaidh na ngníomhaíochtaí sin. Déanfaidh an Fochoiste meastóireacht ar thorthaí na ngníomhaíochtaí sin.
4. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh don Chomhairle um Thrádáil nó don Choiste um Thrádáil, de bhun Airteagal 33.4(2), meithleacha teicniúla a bhunú, mar is iomchuí, ar a mbeidh ionadaithe ar leibhéal na saineolaithe ó gach Páirtí, a dhéanfaidh saincheisteanna teicniúla agus eolaíocha a eascraíonn as cur i bhfeidhm na Caibidle seo a shainnithint agus aghaidh a thabhairt orthu.

5. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh don Chomhairle um Thrádáil nó don Choiste um Thrádáil cinneadh a ghlacadh maidir le rialacha sonracha agus nósanna imeachta sonracha le haghaidh an Fhochoiste sin i bhfianaise shainiúlacht ábhair SPS.

AIRTEAGAL 6.17

Comhar i bhfórim iltaobhacha

1. Cuirfidh na Páirtithe an comhar chun cinn i bhfórim iltaobhacha atá ábhartha do chúrsaí SPS, go háirithe in eagraíochtaí idirnáisiúnta a leagann síos caighdeáin a aithnítear faoi chuimsiú Chomhaontú SPS.
2. Is é an Fochoiste arna bhunú in Airteagal 6.16 an fóram ábhartha chun faisnéis a mhalartú agus chun comhoibriú a dhéanamh maidir leis na hábhair a chumhdaítear le mír 1 den Airteagal seo.

AIRTEAGAL 6.18

Comhar maidir le sábháilteacht bia, sláinte ainmhithe agus eolaíocht cosanta plandaí

1. Féachfaidh na Páirtithe le comhar eolaíochta a éascú idir comhlachtaí de chuid na bPáirtithe atá freagrach as meastóireacht a dhéanamh i réimsí na sábháilteachta bia, na sláinte ainmhithe agus na cosanta plandaí.

2. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh go ndéanfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil, de bhun Airteagal 33.4(2), meitheal theicniúil um chomhar eolaíoch dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo a bhunú ('an mheitheal'), ina mbeidh ionadaithe ar leibhéal na saineolaithe ó na comhlachtaí eolaíoch dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo, arna gceapadh ag gach Páirtí.
3. An Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil a bhunóidh an mheitheal, déanfaidh siad sainordú, raon feidhme agus clár oibre na meithle sin a shainiú.
4. Féadfaidh an mheitheal faisnéis a mhalartú, lena n-áirítear faisnéis maidir leis na nithe seo a leanas:
  - (a) Faisnéis eolaíoch agus theicniúil agus
  - (b) bailiú sonraí;
5. Leis an obair a dhéanfaidh an mheitheal, ní dhéanfar difear do neamhspleáchas ghníomhaireachtaí náisiúnta nó réigiúnacha gach Páirtí.
6. Áiritheoidh gach Páirtí nach ndéanfar difear do na hionadaithe a cheapfar de bhun mhír 2 le coinbhleachtaí leasa faoi dhlí an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 6.19

Cur i bhfeidhm críochach i gcás an Aontais Eorpaigh

1. De mhaolú ar Airteagal 33.8, i gcás an Aontais Eorpaigh tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le críocha na mBallstát mar a leagtar síos in Iarscríbhinn I a ghabhann le Rialachán (AE) 2017/625 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹, agus a mhéid a bhaineann le plandaí, táirgí plandaí agus earraí eile, mar a leagtar síos in Airteagal 1(3) de Rialachán (AE) 2016/2031 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle².
2. Tuigeann na Páirtithe, a mhéid a bhaineann le críoch an Aontais Eorpaigh, go gcuirfear a sainiúlacht san áireamh agus go n-aithneofar an tAontas Eorpach mar eintiteas aonair.

---

¹ Rialachán (AE) 2017/625 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 15 Márta 2017 maidir le rialuithe oifigiúla agus gníomhaíochtaí oifigiúla eile arna ndéanamh lena áirithiú go gcuirfear i bhfeidhm dlí an bhia agus na beatha, rialacha maidir le sláinte agus leas ainmhithe, sláinte plandaí agus táirgí cosanta plandaí, lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 999/2001, (CE) Uimh. 396/2005, (CE) Uimh. 1069/2009, (CE) Uimh. 1107/2009, (AE) Uimh. 1151/2012, (AE) Uimh. 652/2014, (AE) 2016/429 agus (AE) 2016/2031 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Rialacháin (CE) Uimh. 1/2005 agus (CE) Uimh. 1099/2009 ón gComhairle agus Treoracha 98/58/CE 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE agus 2008/120/CE ón gComhairle, agus lena n-aisghairtear Rialacháin (CE) Uimh. 854/2004 agus (CE) Uimh. 882/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, Treoracha 89/608/CEE, 89/662/CEE, 90/425/CEE, 91/496/CEE, 96/23/CE, 96/93/CE agus 97/78/CE ón gComhairle agus Cinneadh 92/438/CEE ón gComhairle (an Rialachán maidir le Rialuithe Oifigiúla) (IO AE L 95, 7.4.2017, lch. 1).

² Rialachán (AE) 2016/2031 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Deireadh Fómhair 2016 maidir le bearta cosantacha i gcoinne lotnaidí plandaí, lena leasaítear Rialacháin (AE) Uimh. 228/2013, (AE) Uimh. 652/2014 agus (AE) Uimh. 1143/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoracha 69/464/CEE, 74/647/CEE, 93/85/CEE, 98/57/CE, 2000/29/CE, 2006/91/CE agus 2007/33/CE ón gComhairle (IO L 317, 23.11.2016, lch. 4).

CAIBIDIL 7

COMHAR MAIDIR LE CÓRAIS BIA INBHUANAITHE

AIRTEAGAL 7.1

Cuspóir

Is é cuspóir na Caibidle seo dlúthchomhar idir na Páirtithe a bhunú chun páirt ghlacadh san aistriú i dtreo inbhuanaitheacht a gcóras bia féin. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí is atá beartais a neartú agus cláir a shainiú a chuireann le córais bhia inbhuanaithe, chuimsitheacha, shláintiúla agus athléimneacha a fhorbairt agus a thábhachtaí is atá ról na trádála chun an cuspóir sin a bhaint amach.

AIRTEAGAL 7.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an gcomhar idir na Páirtithe chun inbhuanaitheacht a gcuid córas bia féin a fheabhsú.
2. Leagtar amach sa Chaibidil seo forálacha le haghaidh comhair maidir le gnéithe sonracha de chórais bhia inbhuanaithe, lena n-áirítear na nithe seo a leanas:
  - (a) inbhuanaitheacht an bhiashlabhra agus caillteanas agus cur amú bia a laghdú;

- (b) an comhrac i gcoinne na calaoise sa bhiashlabhra;
  - (c) leas ainmhithe;
  - (d) an comhrac i gcoinne fhrithsheasmhacht na bhfrithmhíocróbach; agus
  - (e) laghdú a chur ar úsáid leasachán agus lotnaidicídí ceimiceacha a bhfuil sé léirithe i measúnú riosca go bhfuil siad ina gcúis le rioscaí do-ghlactha don shláinte nó don chomhshaol.
3. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le comhar na bPáirtithe i bhfóraim iltaobhacha.
4. Tá feidhm ag an gCaibidil gan dochar do chur i bhfeidhm Caibidlí eile a bhaineann le córais bhia nó le hinbhuanaitheacht, go háirithe Caibidlí 6, 9 agus 26.

AIRTEAGAL 7.3

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo:
- (a) ciallaíonn ‘biashlabhra’ na céimeanna uile ón táirgeadh príomhúil go dtí díol leis an tomhaltóir deiridh, lena n-áirítear táirgeadh, próiseáil, monaraíocht, iompar, allmhairiú, stóráil, dáileadh agus díol leis an tomhaltóir deiridh;

- (b) ciallaíonn ‘táirgeadh príomhúil’ táirgeadh, tógáil nó fás táirgí príomhúla, lena n-airítear saothrú, buaint, bleán, agus táirgeadh ainmhithe feirme roimh mharú, chomh maith le fiach agus iascaireacht agus saothrú agus buaint táirgí fiáine; agus
- (c) ciallaíonn ‘córas bia inbhuanaithe’ córas bia lena soláthraítear bia slándáil, cothaitheach agus leordhóthanach do chách gan na boinn eacnamaíocha, shóisialta agus chomhshaoil is gá chun slándáil bia agus cothú a ghiniúint do na glúnta atá le teacht a chur i mbaol; baineann na nithe seo a leanas le córas bia inbhuanaithe den chineál sin:
- (i) tá sé brabúsach (inbhuanaitheacht eacnamaíoch);
- (ii) tá tairbhí leathana don tsochaí aige (inbhuanaitheacht shóisialta); agus
- (iii) tá tionchar dearfach nó neodrach ar an gcomhshaol nádúrtha, lena n-áirítear ar an athrú aeráide (inbhuanaitheacht chomhshaoil).

AIRTEAGAL 7.4

Inbhuanaitheacht an bhiashlabhra agus caillteanas agus cur amú bia a laghdú

1. Aithníonn na Páirtithe an t-idirnasc idir na córais bhia atá ann faoi láthair agus an t-athrú aeráide. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun tionchair dhíobhálacha chóras bia ar an gcomhshaol agus ar an aeráid a laghdú agus chun a n-athléimneacht a neartú.
2. Aithníonn na Páirtithe go mbíonn tionchar diúltach ag caillteanas agus cur amú bia ar ghnéithe sóisialta, eacnamaíocha agus comhshaoil na gcóras bia.

3. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimsí a fhéadfaidh na hábhair seo a leanas a áireamh:
- (a) táirgeadh inbhuanaithe bia, lena n-áirítear talmhaíocht, leas ainmhithe a fheabhsú, feirmeoireacht orgánach a chur chun cinn agus úsáid ábhar frithmhiocróbach, leasachán agus lotnaidicídí ceimiceacha a laghdú ar ina a leith a léirítear le measúnú riosca go mbaineann riosca do-ghlactha leo don tsláinte nó don chomhshaol;
  - (b) inbhuanaitheacht an bhiashlabhra, lena n-áirítear táirgeadh bia, modhanna próiseála agus cleachtais phróiseála;
  - (c) aistí bia sláintiúla agus inbhuanaithe, lena laghdaítear lorg carbóin an tomhaltais;
  - (d) astaíochtaí gás ceaptha teasa córas bia a laghdú, linnte carbóin a mhéadú, agus cailliúint na bithéagsúlachta a aisiompú;
  - (e) nuálaíocht agus teicneolaíochtaí lena rannchuidítear le hoiriúnú agus athléimneacht i gcoinne thionchair an athraithe aeráide;
  - (f) pleananna teagmhais a fhorbairt chun slándáil an tsoláthair bia a áirithiú in aimsir géarchéime; agus
  - (g) caillteanas agus cur amú bia a laghdú, i gcomhréir le le Sprioc Forbartha Inbhuanaithe 12, sprioc 12.3, mar a shainítear i gClár Oibre 2030.
4. Féadfar a áireamh sa chomhar de bhun an Airteagail seo malartú faisnéise, saineolas agus eispéireas a áireamh, chomh maith le comhar sa taighde agus nuálaíocht.

AIRTEAGAL 7.5

An comhrac i gcoinne na calaoise sa bhiashlabhra

1. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfar, le calaois, difear a dhéanamh do shábháilteacht an bhiashlabhra, inbhuanaitheacht na gcóras bia a chur i mbaol agus an bonn a bhaint de chleachtas cothrom tráchtála, de mhuinín tomhaltóirí agus d'athléimneacht na margáí bia.
2. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile chun calaois sa bhiashlabhra a bhrath agus a sheachaint tríd na nithe seo a leanas a dhéanamh:
  - (a) faisnéis agus taithí a mhalartú chun feabhas a chur ar bhrath agus ar chomhrac na calaoise sa bhiashlabhra; agus
  - (b) an cúnamh is gá a chur ar fáil chun fianaise a bhailiú maidir le cleachtais nach gcomhlíonann a rialacha, nó a bhfuil an chosúlacht orthu nach gcomhlíonann siad a rialacha, nó a bhfuil baol ag baint leo do shláinte an duine, ainmhithe nó plandaí nó don chomhshaol, nó a chuireann custaiméirí amú.

AIRTEAGAL 7.6

Leas ainmhithe

1. Aithníonn na Páirtithe gur neacha mothaitheacha iad ainmhithe agus go mbaineann freagracht as folláine na n-ainmhithe lena n-úsáid i gcórais táirgthe bia. Urramóidh na Páirtithe dálaí trádála d'ainmhithe feirmshaothraithe agus do tháirgí ainmhithe a bhfuil sé d'aidhm acu leas na n-ainmhithe a chosaint.

2. Tá sé d'aidhm ag na Páirtithe teacht ar chomhthuiscint maidir le caighdeáin idirnáisiúnta um leas ainmhithe na hEagraíochta Domhanda um Shláinte Ainmhithe ('WOAH').
3. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar maidir le forbairt agus cur chur chun feidhme caighdeán um leas na n-ainmhithe ar an bhfeirm, le linn iompair, agus i marú ainmhithe, i gcomhréir lena ndlí.
4. Déanfaidh na Páirtithe a gcomhar taighde i réimse leas na n-ainmhithe a neartú chun caighdeáin um leas na n-ainmhithe atá bunaithe ar an eolaíocht a fhorbairt.
5. Féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 7.8 aghaidh a thabhairt ar ábhair eile i réimse leas na n-ainmhithe.
6. Déanfaidh na Páirtithe faisnéis, saineolas agus taithí i réimse leas na n-ainmhithe a mhalartú.
7. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i WOAHA agus féadfaidh siad a bheith ag oibriú i gcomhar i bhfóraim idirnáisiúnta eile, agus é d'aidhm aige sin caighdeáin leasa ainmhithe agus dea- chleachtas leasa ainmhithe a fhorbairt a thuilleadh agus a chur chun feidhme.
8. De bhun Airteagal 33.4(2), féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil meitheal theicniúil a chur ar bun chun tacú leis an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 7.8 ó thaobh chur chun feidhme an Airteagail seo de.

AIRTEAGAL 7.7

An comhrac i gcoinne fhrithsheasmhacht na bhfrithmhiocróbach;

1. Aithníonn na Páirtithe gur bagairt thromchúiseach do shláinte an duine agus do shláinte na n-ainmhithe í an fhrithsheasmhacht fhrithmhiocróbach agus le húsáid ábhar frithmhiocróbach in ainmhithe, go háirithe iad a mhí-úsáid agus a ró-úsáid, go gcuirtear le forbairt fhoriomlán na frithsheasmhachta fhrithmhiocróbaí agus go bhfuil baol mór ann don tsláinte phoiblí. Aithníonn na Páirtithe go bhfuil gá le cur chuige trasnáisiúnta de bharr chineál na bagartha.
2. Cuirfidh gach Páirtí deireadh de réir a chéile le húsáid táirgí íocshláinte frithmhiocróbacha mar spreagthóirí fáis.
3. Déanfaidh gach Páirtí na nithe seo a leanas, i gcomhréir leis an gcur chuige Aon Sláinte Amháin:
  - (a) aird a thabhairt ar treoirlínte, caighdeáin, moltaí agus gníomhaíochtaí atá ann cheana agus a bheidh ann amach anseo arna bhforbairt in eagraíochtaí idirnáisiúnta agus tionscnaimh agus pleananna náisiúnta ábhartha á bhforbairt arb é is aidhm dóibh úsáid stuama agus fhreagrach ábhar frithmhiocróbach a chur chun cinn i dtáirgeadh ainmhithe agus i gcleachtais tréidliachta;
  - (b) i gcás ina gcinnfidh na Páirtithe amhlaidh go comhpháirteach, úsáid fhreagrach stuama ábhar frithmhiocróbach a chur chun cinn, lena n-airítear úsáid ábhar frithmhiocróbach i dtáirgeadh ainmhithe a laghdú agus deireadh a chur de réir a chéile le húsáid ábhar frithmhiocróbach mar spreagthóirí fáis i dtáirgeadh ainmhithe; agus
  - (c) tacú le pleananna gníomhaíochta idirnáisiúnta a fhorbairt agus a chur chun feidhme maidir leis an gcomhrac i gcoinne na frithsheasmhachta fhrithmhiocróbaí, má mheasann na Páirtithe gurb iomchuí sin.

4. De bhun Airteagal 33.4(2), féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil meitheal theicniúil a chur ar bun chun tacú leis an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 7.8 ó thaobh chur chun feidhme an Airteagail seo de.

AIRTEAGAL 7.8

An Coiste ar Chórais Bhia Inbhuanaithe

1. An Fochoiste um Chórais Bhia Inbhuanaithe ('Fochoiste'), arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), beidh sé comhdhéanta d'ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as chórais bhia inbhuanaithe.
2. Déanfaidh an Fochoiste faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo agus déanfaidh sé scrúdú ar gach ábhar a thagann chun cinn i ndáil lena cur chun feidhme.
3. Tiocfaidh an Fochoiste ar chomhaontú maidir leis na gníomhaíochtaí atá le tógáil chun cuspóirí na Caibidle seo a bhaint amach. Bunóidh an Fochoiste cuspóirí agus clocha míle le haghaidh na ngníomhaíochtaí sin agus déanfaidh sé faireachán ar dhul chun cinn na bPáirtithe maidir le córais bhia inbhuanaithe a bhunú. Déanfaidh an Fochoiste meastóireacht ar thorthaí chur chun feidhme na ngníomhaíochtaí sin i ngach tréimhse.
4. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh don Chomhairle um Thrádáil nó don Choiste um Thrádáil, de bhun Airteagal 33.4(2), meithleacha teicniúla a bhunú ar a mbeidh ionadaithe ar leibhéal na saineolaithe ó gach Páirtí chun saincheisteanna teicniúla agus eolaíocha a eascraíonn as cur i bhfeidhm na Caibidle seo a shainaithint agus aghaidh a thabhairt orthu.

5. Molfaidh an Fochoiste go mbunóidh an Coiste um Thrádáil rialacha chun coinbhleachtaí féideartha leasa a mhaolú le haghaidh rannpháirtithe chruinnithe an Fhochoiste agus rannpháirtithe aon mheithle teicniúla dá dtagraítear sa Chaibidil. Glacfaidh an Coiste um Thrádáil cinneadh lena mbunaítear na rialacha sin.

AIRTEAGAL 7.9

Comhar i bhfórim iltaobhacha

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí, i bhfórim iltaobhacha chun an t-aistriú domhanda i dtreo córas bia inbhuanaithe a éascú, ar córais iad lena rannchuidítear leis na cuspóirí arna gcomhaontú go hidirnáisiúnta maidir leis an gcomhshaol, an dúlra agus cosaint na haeráide a bhaint amach.
2. Is é an Fochoiste an fóram chun faisnéis a mhalartú agus chun comhoibriú sna hábhair a chumhdaítear le mír 1 den Airteagal seo.

AIRTEAGAL 7.10

Forálacha breise

1. Ní dhéanfar difear do neamhspleáchas ghníomhaireachtaí náisiúnta nó réigiúnacha na bPáirtithe le gníomhaíochtaí an Fhochoiste.

2. Ní dhéanfar difear do chearta agus d'oibleagáidí na bPáirtithe maidir le faisnéis rúnda a chosaint le haon ní sa Chaibidil seo, i gcomhréir le dlí gach Páirtí. Nuair a chuirfidh Páirtí faisnéis faoi bhráid an Pháirtí eile de bhun na Caibidle seo, ar faisnéis é a mheastar a bheith rúnda faoina dhlí, déileálfaidh an Páirtí eile leis an bhfaisnéis sin mar fhaisnéis rúnda, mura gcomhaontóidh an Páirtí atá á chur isteach a mhalairt.

3. Agus ceart gach Páirtí chun rialála á urramú go hiomlán, ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo go gcuirtear oibleagáid ar Pháirtí:

- (a) a chuid ceanglas maidir le hallmhairiú a leasú;
- (b) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;
- (c) gníomhartha a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bearta rialála, nó lena ndéanfaí iad a bhac, chun a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó
- (d) aon toradh rialála ar leith a ghlacadh.

CAIBIDIL 8

FUINNEAMH AGUS AMHÁBHAIR

AIRTEAGAL 8.1

Cuspóir

Is é cuspóir na Caibidle seo idirphlé agus comhar a chur chun cinn sna hearnálacha fuinnimh agus amhábhair chun leas frithpháirteach na bPáirtithe, trádáil agus infheistíocht inbhuanaithe agus chóir a chothú lena n-áiritheofar cothrom iomaíochta sna hearnálacha sin, agus iomaíochas na slabhraí luacha gaolmhara a neartú, lena n-áirítear breisluach, i gcomhréir leis an gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 8.2

Prionsabail

1. Coimeádann gach Páirtí an ceart ceannasach chun a chinneadh an bhfuil limistéir laistigh dá chríoch, agus sa chrios eacnamaíoch eisiach, ar fáil chun taiscéalaíocht a dhéanamh agus chun earraí agus amhábhair fuinnimh a tháirgeadh agus a iompar.
2. I gcomhréir leis an gCaibidil seo, athdhearbhaíonn na Páirtithe a gceart chun rialála laistigh dá gcríocha féin chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach i réimsí an fhuinnimh agus na n-amhábhair.

AIRTEAGAL 8.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 8-A agus 8-B:

- (a) ciallaíonn ‘údarú’ an cead, an ceadúnas, an lamháltas nó an ionstraim riaracháin nó chonarthach chomhchosúil lena dtugann údarás inniúil Páirtí cead d’eintiteas gníomhaíocht eacnamaíoch áirithe a fheidhmiú ina chríoch i gcomhréir leis na ceanglais a leagtar amach san údarú;
- (b) ciallaíonn ‘cothromú’ gach gníomhaíocht agus próiseas, i ngach amlíne, faoina n-áirithíonn oibreoirí córais tarchurtha, ar bhealach leanúnach, go gcoinnítear minicíocht an chórais laistigh de raon cobhsaíochta réamhshainithe agus go gcomhlíontar méid na gcúlchistí atá de dhíth i ndáil leis an gcáilíocht is gá;
- (c) ciallaíonn ‘earraí fuinnimh’ na hearraí as a ngintear fuinneamh agus a liostaítear leis an gcód CC comhfhreagrach in Iarscríbhinn 8-A;
- (d) ciallaíonn ‘hidreacarbóin’ na hearraí a liostaítear leis an gcód CC comhfhreagrach in Iarscríbhinn 8-A;
- (e) ciallaíonn ‘amhábhair’: substaintí a úsáidtear i monarú táirgí tionsclaíocha, lena n-áirítear mianta, tiúcháin, slaigeanna, luaithreach agus ceimiceáin; ábhair neamhshaoirsithe, phróiseáilte agus scagtha; dramhaíl mhiotail; dramh agus dramh lena athleá, a liostaítear sa chaibidil CC comhfhreagrach in Iarscríbhinn 8-A;
- (f) ciallaíonn ‘fuinneamh in-athnuaite’ fuinneamh a tháirgtear ó fhoinsí gréine, gaoithe, uisce, ó fhoinsí geoiteirmeacha, bitheolaíocha nó aigéin nó ó fhoinsí in-athnuaite comhthimpeallacha eile;

- (g) ciallaíonn ‘breoslaí in-athnuaite’ bithbhreoslaí, bithleachtanna, breosla bithmhaise agus breoslaí in-athnuaite de thionscnamh neamh-bhitheolaíoch, lena n-áirítear breoslaí sintéiseacha in-athnuaite agus hidrigin in-athnuaite;
- (h) ciallaíonn ‘caighdeáin’ caighdeáin de réir bhrí Chaibidil 9;
- (i) ciallaíonn ‘oibreoir córais’:
- (i) thar ceann an Aontais Eorpaigh: duine atá freagrach as an gcóras dháilte nó tarchurtha leictreachais a oibriú, agus cothabháil agus forbairt an chórais i limistéar ar leith a áirithiú, agus as cumas fadtéarmach na gcóras sin a áirithiú; agus
  - (ii) thar ceann na Sile: comhlacht neamhspleách atá freagrach as oibriú córas leictreachais idirnasetha a chomhordú, lena n-áirithítear feidhmiú éifeachtúil eacnamaíoch agus sábháilteacht agus iontaofacht an chórais leictigh, agus lena soláthraítear rochtain oscailte ar an gcóras tarchurtha; agus
- (j) ciallaíonn ‘rialacháin theicniúla’ rialacháin theicniúla de réir bhrí Chaibidil 9.

AIRTEAGAL 8.4

Monaplachtaí allmhairiúcháin agus onnmhairiúcháin

Ní dhéanfaidh Páirtí monaplacht allmhairiúcháin ná onnmhairiúcháin a ainmniú ná monaplacht allmhairiúcháin ná onnmhairiúcháin ainmnithe a choinneáil ar bun. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn monaplacht allmhairiúcháin nó onnmhairiúcháin ceart eisiach údaráis nó deonú eiseach údaráis a thabharfadh Páirtí d'eintiteas chun earraí fuinnimh nó amhábhair a allmhairiú ón bPáirtí eile nó chun earraí fuinnimh nó amhábhair a onnmhairiú chuige¹.

AIRTEAGAL 8.5

Praghsáil onnmhairiúcháin²

1. Ní fhorchuirfidh Páirtí praghas ar earraí fuinnimh nó amhábhair a onnmhairítear chuig an bPáirtí eile atá níos airde ná an praghas a ghearrtar ar na hearraí sin nuair a bhíonn siad le cur ar an margadh intíre, trí bhíthin aon bhearta lena n-áirítear ceadúnais nó ceanglais maidir le praghas íosta.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar do Chaibidlí 10, 11 agus 22 agus do na sceidil in Iarscríbhinní 10-A go 10-C agus 22, agus níl feidhm aige maidir le ceart a eascraíonn as ceart maoine intleachtúla a dheonú.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar d'Iarscríbhinn 22.

2. D'ainneoin mhír 1 den Airteagal seo, féadfaidh an tSile bearta a thabhairt isteach nó a choinneáil ar bun d'fhonn breisluach a chothú, trí amhábhair a sholáthar d'earnálacha tionsclaíocha ar phraghsanna fabhracha ionas gur féidir leo teacht chun cinn laistigh den tSile, ar choinníoll go gcomhlíonfar na coinníollacha a leagtar amach in Iarscríbhinn 8-B leis na bearta sin.

AIRTEAGAL 8.6

Praghais rialáilte intíre

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá margaí fuinnimh iomaíocha chun rogha leathan a chur ar fáil maidir le hearraí fuinnimh a sholáthar agus chun leas tomhaltóirí a fheabhsú. Aithníonn na Páirtithe freisin go mbíonn difríocht idir riachtanais agus cineálacha cur chuige rialála idir margaí.
2. I dtaca le mír 1, áiríteoidh gach Páirtí go mbunófar soláthar earraí fuinnimh ar phrionsabail an mhargaidh, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin.
3. Ní fhéadfaidh Páirtí an praghas a ghearrtar ar sholáthar earraí fuinnimh a rialáil ach amháin trí oibleagáid seirbhíse poiblí a fhorchur.
4. Má fhorchuireann Páirtí oibleagáid seirbhíse poiblí, áiríteoidh sé go ndéantar an oibleagáid sin a shainiú go soiléir, go bhfuil sí trédhearcach agus neamh-idirdhealaitheach, agus nach dtéitear thar a bhfuil riachtanach chun cuspóirí na hoibleagáide seirbhíse poiblí a bhaint amach.

AIRTEAGAL 8.7

Údarú le haghaidh taiscéalaíocht nó táirgeadh earraí fuinnimh agus amhábhair

1. Gan dochar do Chaibidil 13, má tá údarú de dhíth ar Pháirtí chun earraí fuinnimh agus amhábhair a fhiosrú nó a tháirgeadh, áiritheoidh an Páirtí sin go ndeonófar an t-údarú sin tar éis nós imeachta poiblí agus neamh-idirdhealaitheach¹.
2. Sonrófar sa nós imeachta poiblí sin, *inter alia*, cineál an údaráithe, an réimse ábhartha nó an chuid de is ábhartha agus an dáta nó an teorainn ama a mholtar chun an t-údarú a dheonú, ar bhealach lena gcumasaítear iarratasóirí arb ionchasach gur spéis leo é iarratais a chur isteach.
3. Féadfaidh Páirtí maolú ar mhír 2 den Airteagal seo agus ar Airteagal 13.3 in aon cheann de na cásanna seo a leanas a bhaineann le hidreacarbóin:
  - (a) bhí an limistéar faoi réir nós imeachta roimhe sin nár deonaíodh údarú dá thoradh;
  - (b) go bhfuil an limistéar ar fáil ar bhonn buan le haghaidh taiscéalaíochta nó táirgeadh earraí fuinnimh agus amhábhair; nó
  - (c) tarraingíodh siar údarú a deonaíodh roimh a dháta éaga.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcás ina mbeidh aon neamhréireacht idir an tAirteagal seo agus Caibidlí 10 agus 11 agus Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C, beidh forlámhas ag na Caibidlí agus na hIarscríbhinní sin a mhéid atá siad ar neamhréir le chéile.

4. Féadfaidh gach Páirtí a cheangal ar eintiteas ar deonaíodh údarú dó ranníocaíocht airgeadais nó ranníocaíocht chomhchineáil a íoc. Socrófar an ranníocaíocht airgeadais nó an ranníocaíocht chomhchineáil ar bhealach nach gcuirfear isteach leis ar bhainistíocht agus ar phróiseas cinnteoireachta an eintitis sin.

5. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás ina ndiúltaítear dá iarratas, go soláthrófar na cúiseanna leis an diúltú dá iarratas don iarratasóir chun go gcuirfear ar chumas an iarratasóra sin dul ar iontaobh nósanna imeachta le haghaidh achomharc nó athbhreithniú. Cuirfear na nósanna imeachta maidir le hachomharc nó athbhreithniú ar fáil go poiblí roimh ré.

AIRTEAGAL 8.8

Measúnú a dhéanamh ar an tionchar ar an gcomhshaol

1. Áiritheoidh Páirtí go ndéanfar measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol¹ sula ndeonófar údarú le haghaidh tionscadal nó gníomhaíocht a bhaineann le fuinneamh nó amhábhair a d'fhéadfadh tionchar suntasach a bheith aige ar an daonra, ar shláinte an duine, ar an mbithéagsúlacht, ar thalamh, ar ithir, ar aer nó ar aeráid, nó ar an oidhreacht chultúrtha nó ar an tírdhreach cultúrtha. Leis an measúnú sin, sainaitheofar na tionchair sin agus déanfar measúnú orthu.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil an fhaisnéis ábhartha ar fáil don phobal mar chuid den phróiseas chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar ar an gcomhshaol, agus tabharfaidh siad am agus deiseanna don phobal chun bheith rannpháirteach sa phróiseas sin agus chun tuairimí a thabhairt.

3. Déanfaidh gach Páirtí torthaí an mheasúnaithe ar an tionchar ar an gcomhshaol a fhoilsiú agus a chur san áireamh sula ndeonófar an t-údarú don tionscadal nó don ghníomhaíocht.

---

¹ I gcás na Sile, ciallaíonn ‘measúnú ar an tionchar ar an gcomhshaol’ an staidéar ar an tionchar ar an gcomhshaol, mar a shainmhínítear i nDlí 19.300 Teideal 1, Airteagal 2, litir (i), nó a chomharba, agus mar a rialaítear le hAirteagal 11 den Dlí céanna.

AIRTEAGAL 8.9

Rochtain ag tríú páirtí ar bhonneagar iompair fuinnimh

1. Áiríteoidh gach Páirtí go ndeonóidh oibreoirí córas atá ina chríoch rochtain neamh- idirdhealaitheach d'eintiteas ar bith de Pháirtí ar an mbonneagar iompair fuinnimh le haghaidh leictreachas a iompar. A mhéid agus is féidir, deonófar rochtain ar an mbonneagar leictreachais laistigh de thréimhse ama réasúnta ó dháta na hiarrata ar rochtain ag an eintiteas sin.
2. Cuirfidh gach Páirtí ar chumas eintitis de chuid Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, rochtain a fháil ar bhonneagar iompair fuinnimh le haghaidh leictreachas a iompar ar théarmaí agus coinníollacha neamh-idirdhealaitheach, agus an bonneagar sin a úsáid, lena n-áirítear neamh-idirdhealú idir cineálacha foinsí leictreachais, agus go mbeidh na taraifí léiritheach ó thaobh costais de. Foilseoidh gach Páirtí na téarmaí, na coinníollacha agus na taraifí maidir le rochtain a fháil ar bhonneagar iompair leictreachais agus maidir lena úsáid.
3. D'ainneoin mhír 1, féadfaidh Páirtí maoluithe sonracha ar an gceart chun rochtain tríú páirtí a fháil a thabhairt isteach ina dhlíthe agus a rialacháin, bunaithe ar chritéir oibiachtúla, nó maoluithe den sórt sin a choinneáil ar bun, ar choinníoll go bhfuil gá leo chun cuspóir beartais dlisteanach a chomhlíonadh. Foilseofar na maoluithe sin sula dtiocfaidh siad i bhfeidhm.
4. Aithníonn na Páirtithe ábharthacht na rialacha a leagtar amach i míreanna 1, 2 agus 3 maidir le bonneagar gáis freisin. Páirtí nach gcuireann na rialacha sin i bhfeidhm maidir le bonneagar gáis, féachfaidh sé leis an méid sin a dhéanamh, go háirithe, maidir le breoslaí in-athnuaite a iompar, agus difríochtaí maidir le haibíocht agus eagrú an mhargaidh á n-aithint ag an am céanna.

AIRTEAGAL 8.10

Rochtain ar bhonneagar ag soláthróirí leictreachais a tháirgtear ó fhoinsí fuinnimh in-athnuaite

1. Gan dochar d'Airteagail 8.7, 8.9 agus 8.11, áiríteoidh gach Páirtí go dtabharfar rochtain do sholáthróirí fuinnimh in-athnuaite an Pháirtí eile ar an ngréasán leictreachais le haghaidh saoráidí giniúna leictreachais in-athnuaite atá lonnaithe laistigh dá chríoch, agus an gréasán sin a úsáid, ar théarmaí agus coinníollacha réasúnta agus neamh-idirdhealaitheacha.
2. Chun críocha mhír 1, áiríteoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, go ndéanfaidh a ghnóthais tarchurtha agus a oibreoirí córais na nithe seo a leanas maidir le soláthróirí leictreachais in-athnuaite an Pháirtí eile:
  - (a) nasc a éascú idir saoráidí nua giniúna leictreachais in-athnuaite agus an gréasán leictreachais gan téarmaí agus coinníollacha idirdhealaitheacha a fhorchur;
  - (b) úsáid iontaofa an ghréasáin leictreachais a chumasú;
  - (c) seirbhísí cothromúcháin a sholáthar; agus
  - (d) a áirithiú go bhfuil bearta oibríochtúla iomchuí i dtaca leis an eangach agus a bhaineann leis an margadh i bhfeidhm chun ciorrú an leictreachais a tháirgtear ó fhoinsí in-athnuaite fuinnimh a íoslaghdú.
3. Tá mír 2 gan dochar do cheart dlisteanach gach Páirtí rialáil a dhéanamh laistigh dá chríoch chun cuspóirí dlisteanacha beartais a bhaint amach, amhail an gá atá le hoibriú agus cobhsaíocht an chórais leictreachais a choinneáil ar bun, ar bhonn critéir oibiachtúla neamh-idirdhealaitheacha.

AIRTEAGAL 8.11

Comhlacht neamhspleách

1. Déanfaidh gach Páirtí comhlacht atá neamhspleách ó thaobh feidhme de a choinneáil ar bun nó a bhunú a dhéanfaidh na nithe seo a leanas:
  - (a) na téarmaí, na coinníollacha agus na taraifí le haghaidh rochtain a fháil ar an ngréasán leictreachais agus le haghaidh a úsáide a shocrú nó a fhorghasadh; agus
  - (b) conspóidí a bhaineann le téarmaí, coinníollacha agus taraifí iomchuí le haghaidh rochtain a fháil ar an ngréasán leictreachais agus le haghaidh a úsáide a réiteach laistigh de thréimhse ama réasúnta.
2. Agus a ndualgais á gcomhlíonadh acu agus a gcumhachtaí a leagtar amach i mír 1 á bhfeidhmiú acu, gníomhóidh an comhlacht nó na comhlachtaí ar bhealach trédhearcach agus neamhchlaonta maidir le húsáideoirí, úinéirí agus oibreoirí córais an ghréasáin leictreachais.

AIRTEAGAL 8.12

Comhar maidir le caighdeáin

1. D'fhonn bacainní teicniúla neamhriachtanacha ar thrádáil in earraí fuinnimh agus amhábhair a chosc, a aithint agus a dhíothú, tá feidhm ag Caibidil 9 maidir leis na hearraí agus na hábhair sin.

2. I gcomhréir le hAirteagail 9.4 agus 9.6, déanfaidh na Páirtithe comhar a chur chun cinn, de réir mar is iomchuí, idir a gcomhlachtaí rialála agus caighdeánaithe ábhartha i réimsí amhail an éifeachtúlacht fuinnimh, fuinneamh inbhuanaithe agus amhábhair inbhuanaithe, d'fhonn rannchuidiú le trádáil, infheistíocht agus forbairt inbhuanaithe, *inter alia*, tríd na nithe seo a leanas:

- (a) cóineasú nó comhchuibhiú a gcaighdeán reatha faoi seach, más féidir, bunaithe ar an leas coiteann agus an chómhálartacht, agus i gcomhréir leis na módúlachtaí a bheidh le comhaontú ag na rialálaithe agus na comhlachtaí um chaighdeánú lena mbaineann;
- (b) anailísí, modheolaíochtaí agus cineálacha cur chuige comhpháirteacha, chun cabhrú le forbairt tástálacha agus caighdeán tomhais ábhartha agus chun an fhorbairt sin a éascú, i gcomhar leis na heagraíochtaí ábhartha um chaighdeánú faoi seach;
- (c) forbairt caighdeán comhchoiteann maidir leis an éifeachtúlacht fuinnimh agus fuinneamh in-athnuaite, más féidir; agus
- (d) caighdeáin a chur chun cinn maidir le hamhábhair, giniúint fuinnimh in-athnuaite agus éifeachtúlacht fuinnimh, lena n-áirítear dearadh táirgí agus lipéadú, más iomchuí, trí thionscnaimh chomhair idirnáisiúnta atá ann cheana.

3. Chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme, tá sé d'aidhm ag na Páirtithe forbairt agus úsáid caighdeán oscailte agus idir-inoibritheachta gréasán, córas, feistí, feidhmchlár nó comhpháirteanna in earnáil an fhuinnimh agus na n-amhábhair a spreagadh.

AIRTEAGAL 8.13

Taighde, forbairt agus nuálaíocht

Sainithníonn na Páirtithe gur príomhghnéithe iad an taighde, an forbairt agus an nuálaíocht chun éifeachtúlacht, inbhuanaitheacht agus iomaíochas sna hearnálacha fuinnimh agus amhábhair a fhorbairt a thuilleadh. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar lena chéile, mar is iomchuí, *inter alia*, maidir leis na nithe seo a leanas:

- (a) taighde, forbairt, nuálaíocht agus scaipeadh teicneolaíochtaí, próiseas agus cleachtas atá fóinteach ó thaobh an chomhshaoil de agus éifeachtúil ó thaobh na gcostas de a chur chun i réimsí an fhuinnimh agus na n-amhábhair;
- (b) breisiú luacha ar chomhleas na bPáirtithe a chur chun cinn agus feabhas a chur ar an acmhainneacht tháirgiúil i dtaca le fuinneamh agus amhábhair; agus
- (c) fothú acmhainneachta a neartú i gcomhthéacs tionscnamh taighde, forbartha agus nuálaíochta.

AIRTEAGAL 8.14

Comhar maidir le fuinneamh agus amhábhair

1. Rachaidh na Páirtithe i mbun comhair, de réir mar is iomchuí, i réimse an fhuinnimh agus na n-amhábhair d'fhonn an méid seo a leanas a dhéanamh, *inter alia*:
  - (a) beart a laghdú nó deireadh a chur leo a d'fhéadfadh trádáil agus infheistíocht a shaobhadh iontu féin nó in éineacht le bearta eile, lena n-áirítear bearta de chineál teicniúil, rialaitheach nó eacnamaíoch lena ndéantar difear d'earnáil an fhuinnimh nó d'earnáil na n-amhábhair;
  - (b) plé a dhéanamh, aon uair is féidir, ar an seasamh dá gcuid i bhfóraim idirnáisiúnta ina bpléitear saincheistanna ábhartha trádála agus infheistíochta, agus cláir idirnáisiúnta a chothú i réimsí na héifeachtúlachta fuinnimh, an fhuinnimh in-athnuaite agus na n-amhábhair; agus
  - (c) iompar gnó freagrach a chur chun cinn i gcomhréir le caighdeáin idirnáisiúnta a d'fhormhuinigh na Páirtithe nó a dtacaíonn na Páirtithe leo, amhail Treoirlínte ECFE d'Fhiontair Ilnáisiúnta agus, go háirithe, Caibidil IX díobh maidir leis an Eolaíocht agus an Teicneolaíocht.

Comhar téamach maidir le fuinneamh

2. Aithníonn na Páirtithe gur gá dlús a chur le cur in úsáid foinsí fuinnimh in-athnuaite agus ísealcharbóin, éifeachtúlacht fuinnimh a mhéadú agus an nuálaíocht a chur chun cinn, agus chun rochtain ar fhuinneamh sábháilte, inbhuanaithe agus inacmhainne a áirithiú. Comhoibreoidh na Páirtithe le chéile maidir le haon cheist ábhartha a bhfuil leas frithpháirteach acu inti, amhail an méid seo a leanas:
  - (a) fuinneamh in-athnuaite, go háirithe maidir le teicneolaíochtaí, comhtháthú sa chóras leictreachais agus rochtain air, stóráil agus solúbthacht, agus an slabhra soláthair iomlán na hidrigine in-athnuaite;

- (b) éifeachtúlacht fuinnimh, lena n-áirítear rialáil, dea-chleachtais, agus córais téimh agus fuaraithe atá éifeachtúil agus inbhuanaithe;
- (c) leictrea-shoghluaisteacht agus bonneagar athluchtúcháin a chur in úsáid; agus
- (d) margaí fuinnimh atá oscailte agus iomaíoch.

Comhar téamach maidir le hamhábhair

3. Aithníonn na Páirtithe a dtiomantas comhroinnte maidir le foinsiú freagrach agus táirgeadh inbhuanaithe amhábhar, agus a leas frithpháirteach chun comhtháthú slabhraí luacha amhábhar a éascú. Comhoibreoidh na Páirtithe le chéile maidir le haon cheist ábhartha a bhfuil leas frithpháirteach acu inti, amhail an méid seo a leanas:

- (a) cleachtais mhianadóireachta fhreagracha agus inbhuanaitheacht slabhraí luacha amhábhar, lena n-áirítear rannchuidiú na slabhraí luacha amhábhar le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe a chomhlíonadh;
- (b) slabhra luacha amhábhar, lena n-áirítear breisiú luacha; agus
- (c) réimsí leasa fhrithpháirtigh a shainaithint le haghaidh comhair maidir le gníomhaíochtaí taighde, forbartha agus nuálaíochta lena gcumhdaítear slabhra luacha iomlán na n-amhábhar, lena n-áirítear teicneolaíochtaí ceannródaíocha, mianadóireacht chliste agus mianaigh dhigiteacha.

4. Agus gníomhaíochtaí comhair á bhforbairt ag na Páirtithe, cuirfidh siad na hacmhainní atá ar fáil san áireamh. Féadfar gníomhaíochtaí a dhéanamh pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta atá ar fáil do na Páirtithe.

5. Is féidir gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme le rannpháirtíocht eagraíochtaí Idirnáisiúnta, fóraim dhomhanda agus institiúidí taighde, mar a chomhaontaítear idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 8.15

An t-aistriú fuinnimh agus breosla in-athnuaite

1. Chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme, aithníonn na Páirtithe rannchuidiú tábhachtach breoslaí in-athnuaite, *inter alia*, hidrigin in-athnuaite, lena n-áirítear a ndíorthaigh, agus breoslaí sintéiseacha in-athnuaite, le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú chun aghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide.
2. I gcomhréir le hAirteagal 8.12(2), oibreoidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, i gcomhar maidir le cóineasú nó comhchuibhiú scéimeanna deimhniúcháin, más féidir, le haghaidh breoslaí in-athnuaite, amhail scéimeanna i dtaca le hastaíochtaí saolré agus caighdeán sábháilteachta.
3. A mhéid a bhaineann le breoslaí in-athnuaite, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar d'fhonn na nithe seo a leanas a bhaint amach:
  - (a) bearta a d'fhéadfadh trádáil dhéthaobhach a shaobhadh a shainaithint, a laghdú agus a dhíothú, mar is iomchuí, lena n-áirítear bearta de chineál teicniúil, rialaitheach agus eacnamaíoch;
  - (b) tionscnaimh a chothú lena n-éascaítear trádáil dhéthaobhach, chun táirgeadh hidrigine in-athnuaite a chur chun cinn; agus
  - (c) úsáid breoslaí in-athnuaite a chur chun cinn, agus a rannchuidiú le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú á chur san áireamh.

4. Spreagfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, forbairt agus cur chun feidhme caighdeán idirnáisiúnta agus comhair rialaithigh i leith breoslaí in-athnuaite agus oibreoidh siad i gcomhar i bhfóraim idirnáisiúnta ábhartha d'fhonn scéimeanna ábhartha deimhniúcháin a fhorbairt lena seachnófar teacht chun cinn bacainní gan údar ar thrádáil.

AIRTEAGAL 8.16

Eisceacht i gcás córas leictreachais beag agus scoite

1. Chun an Chaibidil seo a chur chun feidhme, aithníonn na Páirtithe go bhféadfar foráil a dhéanamh lena ndlíthe agus lena rialacháin maidir le córais speisialta le haghaidh córais leictreachais bheaga agus scoite.
2. De bhun mhír 1, féadfaidh Páirtí bearta a choinneáil ar bun, a ghlacadh nó a fhorfheidhmiú maidir le córais leictreachais bheaga agus scoite a mhaolaíonn ar Airteagail 8.6, 8.7, 8.9, 8.10 agus 8.11, ar choinníoll nach ionann na bearta sin agus srianta faoi cheilt ar thrádáil nó ar infheistíocht idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 8.17

An Fochoiste um Thrádáil in Earraí

1. An Fochoiste um Thrádáil in Earraí ('Fochoiste'), arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), beidh sé freagrach as an gCaibidil seo agus Iarscríbhinní 8-A agus 8-B a chur chun feidhme. Tá feidhm *mutatis mutandis* ag na feidhmeanna a leagtar amach i bhfomhíreanna (a), (c), (d) agus (e) d'Airteagal 2.18 maidir leis an gCaibidil seo.

2. I gcomhréir le hAirteagail 8.12, 8.13, 8.14 agus 8.15, féadfaidh an Fochoiste a mholadh go mbunaíonn na Páirtithe modhanna eile comhair nó a éascú eatarthu i réimsí an fhuinnimh agus na n-amhábhar.
3. Má chomhaontaíonn na Páirtithe go frithpháirteach, tiocfaidh an Fochoiste le chéile i seisiúin atá tiomnaithe do chur chun feidhme na Caibidle seo. Agus seisiúin den chineál sin á n-ullmhú, féadfaidh gach Páirtí breithniú a dhéanamh, mar is iomchuí, ar ábhair ionchuir ó pháirtithe leasmhara ábhartha nó ó shaineolaithe ábhartha.
4. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú, lena n-áirítear trí rannpháirtíocht iomchuí ionadaithe Páirtí a áirithiú, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina shonraí teagmhála agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile go pras faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin. I gcás na Sile, is ionadaí ó Fho-Rúnaíocht Chaidreamh Eacnamaíoch Idirnáisiúnta na hAireachta Gnóthaí Eachtracha nó a comharba a bheidh an pointe teagmhála.

CAIBIDIL 9

BACAINNÍ TEICNIÚLA AR AN TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 9.1

Cuspóir

Is é is cuspóir don Chaibidil seo trádáil earraí idir na Páirtithe a fheabhsú agus éascú trí bhacainní teicniúla ar thrádáil nach bhfuil gá leo a chosc, a shainaithint agus a dhíothú agus trí chomhar rialála níos fearr a chur chun cinn.

AIRTEAGAL 9.2

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis na caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta uile a shainmhínítear sa Chomhaontú BTT lena bhféadfar difear a dhéanamh don trádáil in earraí idir na Páirtithe a ullmhú, a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm.
2. D'ainneoin mhír 1, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:
  - (a) sonraíochtaí ceannaigh arna n-ullmhú ag comhlachtaí rialtais le haghaidh ceanglais táirgthe nó tomhaltais de chuid na gcomhlachtaí sin a chumhdaítear le Caibidil 21; nó

- (b) bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta a chumhdaítear le Caibidil 6.

AIRTEAGAL 9.3

Forálacha áirithe de Chomhaontú BTT

Déantar Airteagail 2 go 9 d'Iarscríbhinní 1 agus 3 a ghabhann le Comhaontú BTT a ionchorprú sa Chomhaontú seo, agus déantar cuid de mutatis mutandis.

AIRTEAGAL 9.4

Caighdeáin idirnáisiúnta

1. Measfar gurb iad na caighdeáin idirnáisiúnta arna bhforbairt ag na heagraíochtaí a liostaítear in Iarscríbhinn 9-A na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha de réir bhrí Airteagail 2 agus 5 agus Iarscríbhinn 3 de Chomhaontú BTT ar choinníoll gur chomhlíon na heagraíochtaí sin, agus iad á bhforbairt, na prionsabail agus na nósanna imeachta a leagtar amach sa Chinneadh ó Choiste EDT um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil i ndáil le Prionsabail maidir le Caighdeáin, Treoracha agus Moltaí Idirnáisiúnta a Fhorbairt i ndáil le hAirteagail 2, 5 agus le hIarscríbhinn 3 de Chomhaontú BTT¹.
2. Arna iarraidh sin do Pháirtí, féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh Iarscríbhinn 9-A a leasú, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6).

---

¹ G/TBT/9, 13 Samhain 2000, Iarscríbhinn 4.

AIRTEAGAL 9.5

Rialacháin theicniúla

1. Sainaithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé measúnú tionchair rialála a dhéanamh ar rialacháin theicniúla atá beartaithe, i gcomhréir le rialacha agus nósanna imeachta gach Páirtí féin.
2. Déanfaidh gach Páirtí measúnú ar na roghanna malartacha rialála agus neamhrialála atá ar fáil in ionad an rialacháin theicniúil atá beartaithe a d'fhéadfadh cuspóirí dlisteanacha an Pháirtí a chomhlíonadh, i gcomhréir le hAirteagal 2.2 de Chomhaontú BTT.
3. Úsáidfídh gach Páirtí caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha mar bhonn dá rialacháin theicniúla ach amháin i gcás inar féidir leis a léiriú go mbeadh na caighdeáin idirnáisiúnta sin ina meán neamhéifeachtach nó míchuí chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar a shaothrú a bhaint amach.
4. I gcás nár bhain Páirtí leas as caighdeáin idirnáisiúnta mar bhonn do rialachán teicniúil, arna iarraidh sin ag an bPáirtí eile, déanfaidh sé aon diall substaintiúil ón gcaighdeán idirnáisiúnta ábhartha a shainaithint, míneoidh sé na cúiseanna ar measadh na caighdeáin sin a bheith neamhéifeachtach nó chun an cuspóir a chomhlíonadh, agus soláthróidh sé an fhianaise eolaíoch nó theicniúil ar a bhfuil an measúnú sin bunaithe.

5. I dtaca le hoibleagáid gach Páirtí de bhun Airteagal 2.3 de Chomhaontú BTT, déanfaidh gach Páirtí athbhreithniú, i gcomhréir lena rialacha agus lena nósanna imeachta féin, ar a rialacháin theicniúla d'fhonn cóineasú na rialachán teicniúil sin le caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha a mhéadú. Cuirfidh gach Páirtí san áireamh, *inter alia*, aon fhorbairt nua sna caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha agus cibé atá nó nach bhfuil na himthosca ann i gcónaí as ar eascair aon dibhéirseacht ó aon chaighdeán idirnáisiúnta ábhartha.

AIRTEAGAL 9.6

Comhar rialála

1. Aithníonn na Páirtithe gurb ann do raon leathan sásraí um chomhar rialála arbh fhéidir leo a bheith cuiditheach ó thaobh cruthú bacainní teicniúla ar an trádáil a dhíothú nó a sheachaint.
2. Féadfaidh Páirtí gníomhaíochtaí comhair rialála is sonrach d'earnáil faoi leith, atá i réimsí a chumhdaítear sa Chaibidil seo, a mholadh don Pháirtí eile. Tarchuirfear na tograí sin don phointe teagmhála dá dtagraítear in Airteagal 9.13, agus is éard a bheidh iontu:
  - (a) malartuithe faisnéise faoi chuir chuige agus cleachtais rialála; nó
  - (b) tionscnaimh chun rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a ailíniú níos mó leis na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha;

Freagróidh an Páirtí eile an togra laistigh de thréimhse réasúnta ama.

3. Cuirfidh na pointí teagmhála dá dtagraítear in Airteagal 9.13 an Coiste um Thrádáil ar an eolas maidir leis na gníomhaíochtaí comhair a dhéantar de bhun an Airteagail seo.
4. Féachfaidh na Páirtithe le malartú agus comhoibriú a dhéanamh maidir le sásraí chun glacadh le torthaí measúnaithe comhréireachta a éascú, chun bacainní teicniúla ar thrádáil nach bhfuil gá leo a dhíothú.
5. Spreagfaidh na Páirtithe comhar idir na heagraíochtaí dá gcuid a bhfuil an fhreagracht as rialú teicniúil, caighdeánú, measúnú um chomhréireacht, creidiúnú agus méadreolaíocht orthu, bídis eagraíochtaí rialtais nó neamhrialtais, d'fhonn aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna a chumhdaítear sa Chaibidil seo.
6. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí:
- (a) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;
  - (b) gníomhartha a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bhearta rialála, nó iad a bhac, chun a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó
  - (c) aon toradh rialála ar leith a bhaint amach.
7. Chun críocha an Airteagail seo agus na forálacha maidir le comhar faoi Iarscríbhinní 9-A go 9-E a ghabhann leis an gCaibidil seo, gníomhóidh an Coimisiún Eorpach thar ceann an Aontais.

AIRTEAGAL 9.7

Comhar maidir le faireachas margaidh agus maidir le sábháilteacht agus comhlíontacht táirgí neamhbhia

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le comhar maidir le faireachas margaidh, le comhlíontacht agus sábháilteacht táirgí neamhbhia chun trádáil a éascú agus chun tomhaltóirí agus úsáideoirí eile a chosaint, agus an tábhacht a bhaineann le hiontaoibh fhrithpháirteach a fhorbairt bunaithe ar fhaisnéis chomhroinnte.
2. Chun críocha an Airteagail seo:
  - (a) ciallaíonn ‘táirgí tomhaltais’ earraí a bheartaítear a úsáid nó ar dóigh go n-úsáidfídh tomhaltóirí iad, cé is moite de bhia, d’fheistí leighis agus de tháirgí focshláinte; agus
  - (b) ciallaíonn ‘faireachas margaidh’ gníomhaíochtaí agus bearta a dhéanann údaráis phoiblí, lena n-áirítear gníomhaíochtaí agus bearta a dhéantar i gcomhar le hoibreoirí eacnamaíocha, ar bhonn nósanna imeachta de chuid Páirtí a chuirfídh ar chumas an Pháirtí sin faireachán a dhéanamh nó aghaidh a thabhairt ar chomhlíontacht táirgí leis na ceanglais a leagtar amach ina dhlíthe agus ina rialacháin nó ar a sábháilteacht.
3. Chun feidhmiú neamhspleách neamhchlaonta an fhaireachais margaidh a ráthú, áiritheoidh na Páirtithe an méid seo a leanas:
  - (a) deighilt feidhmeanna faireachais margaidh ó fheidhmeanna um measúnú comhréireachta; agus
  - (b) easpa aon leasa a dhéanfadh difear do neamhchlaontacht na n-údarás um fhaireachas margaidh agus rialú nó maoirseacht á déanamh ar oibreoirí eacnamaíocha.

4. Féadfaidh na Páirtithe comhoibriú le chéile agus faisnéis a mhalartú maidir le faireachas margaidh, sábháilteacht agus comhlíontacht táirgí neamhbhíá, go háirithe maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) gníomhaíochtaí agus bearta faireachais margaidh agus forfheidhmiúcháin;
- (b) modhanna measúnúcháin riosca agus tástáil táirgí;
- (c) aisghairmeacha comhordaithe táirg nó gníomhaíochtaí comhchosúla eile;
- (d) ábhair eolaíocha, teicniúla agus rialála, arb é is aidhm dóibh sábháilteacht agus comhlíontacht táirgí neamhbhíá a fheabhsú;
- (e) saincheisteanna atá ag teacht chun cinn a bhfuil ábharthacht shuntasach sláinte poiblí agus sábháilteachta ag baint leo;
- (f) gníomhaíochtaí a bhaineann le caighdeánú; agus
- (g) malartú oifigeach.

5. Féadfaidh an tAontas Eorpach faisnéis roghnaithe óna Chóras Mear- rabhaidh a sholáthar don tSile maidir le táirgí tomhaltais dá dtagraítear i dTreoir 2001/95/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹ nó leis an Treoir a tháinig ina dhiaidh, agus féadfaidh an tSile faisnéis roghnaithe a sholáthar don Aontas Eorpach maidir le sábháilteacht táirgí tomhaltais agus maidir le bearta coisctheacha, sriantacha agus ceartaitheacha a glacadh maidir le táirgí tomhaltais. Féadfaidh an malartú faisnéise a bheith i bhfoirm:

- (a) malartú neamhchórasach, i gcásanna sonracha cuí-réasúnaithe, seachas sonraí pearsanta; agus

---

¹ Treoir 2001/95/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 3 Nollaig 2001 maidir le sábháilteacht ghinearálta táirgí (IO CE L 11, 15.1.2002, lch. 4).

(b) malartú córasach bunaithe ar shocrú arna bhunú le cinneadh ón gComhairle um Thrádáil a leagfar amach in Iarscríbhinn 9-D.

6. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh chun socrú a bhunú maidir le malartú rialta faisnéise lena n-áirítear trí mhodhanna leictreonacha, maidir le bearta a dhéanfar i ndáil le táirgí neamhbhia neamhchomhlíontacha, seachas na táirgí sin a chumhdaítear le mír 5 den Airteagal seo, a leagfar amach in Iarscríbhinn 9-E.

7. Is chun tomhaltóirí, sláinte, sábháilteacht nó an comhshaol a chosaint agus chun na críche sin amháin a úsáidfídh gach Páirtí an fhaisnéis a fhaightear de bhun mhíreanna 4, 5 agus 6.

8. Is mar fhaisnéis rúnda a láimhseálfaidh gach Páirtí an fhaisnéis a fhaightear de bhun mhíreanna 4, 5 agus 6.

9. Sonrófar leis na socruithe a leagtar amach i bpointe (b) de mhír 5 agus i mír 6 an cineál faisnéise atá le malartú, na rialacha mionsonraithe maidir leis an malartú agus cur i bhfeidhm na rialacha maidir le rúndacht agus maidir le sonraí pearsanta a chosaint.

10. De bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6), beidh sé de chumhacht ag an gComhairle um Thrádáil cinntí a ghlacadh chun a socruithe a leagtar amach in Iarscríbhinní 9-D agus 9-E a chinneadh nó a leasú.

AIRTEAGAL 9.8

Caighdeáin

1. D'fhonn caighdeáin a chomhchuibhiú ar an mbonn is leithne agus is féidir, spreagfaidh gach Páirtí na comhlachtaí um chaighdeánú arna mbunú laistigh dá chríoch agus na comhlachtaí réigiúnacha um chaighdeánú a bhfuil an Páirtí nó na comhlachtaí um chaighdeánú arna mbunú laistigh dá chríoch ina gcomhaltaí díobh, na nithe seo a leanas a dhéanamh:
  - (a) páirt a ghlacadh, laistigh de theorainneacha a n-acmhainní, in ullmhú caighdeán idirnáisiúnta ag comhlachtaí ábhartha um chaighdeánú idirnáisiúnta;
  - (b) caighdeáin ábhartha idirnáisiúnta a úsáid mar bhonn do na caighdeáin a fhorbraíonn siad, ach amháin i gcás ina mbeadh na caighdeáin idirnáisiúnta sin neamhéifeachtach nó míchuí, mar shampla, de dheasca leibhéal neamhleor cosanta nó tosca bunúsacha aeráide nó geografacha nó de dheasca fadhbanna bunúsacha teicneolaíocha;
  - (c) dúbláil nó forluí a sheachaint ar obair na gcomhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú;
  - (d) athbhreithniú a dhéanamh go tráthrialta ar chaighdeáin náisiúnta agus réigiúnacha nach bhfuil bunaithe ar chaighdeáin ábhartha idirnáisiúnta, d'fhonn a gcóineasú le caighdeáin ábhartha idirnáisiúnta a mhéadú;
  - (e) comhoibriú leis na comhlachtaí ábhartha caighdeánaithe de chuid an Pháirtí eile i ngníomhaíochtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú, lena n-áirítear trí chomhar sna comhlachtaí idirnáisiúnta um chaighdeánú nó ar an leibhéal réigiúnach; agus

(f) comhar déthaobhach a chothú idir iad féin agus na comhlachtaí um chaighdeánú ón bPáirtí eile;

2. Ba cheart do na Páirtithe faisnéis a mhalartú maidir leis na nithe seo a leanas:

(a) an úsáid a bhaineann siad faoi seach as caighdeáin chun tacú le rialacháin theicniúla; agus

(b) a bpróisis chaighdeánaithe faoi seach, agus an méid úsáide a bhaineann siad as caighdeáin idirnáisiúnta, réigiúnacha nó fhoréigiúnacha mar bhonn dá gcaighdeáin náisiúnta.

3. I gcás ina mbeidh caighdeáin éigeantach trína chorprú nó trí thagairt a dhéanamh dóibh i ndrúacht-rialachán teicniúil nó i nós imeachta um measúnú comhréireachta, cuirfear chun feidhme na hoibleagáidí trédhearcachta a leagtar amach in Airteagal 9.10 den Chomhaontú seo agus in Airteagail 2 nó 5 de Chomhaontú BTT.

AIRTEAGAL 9.9

Measúnú comhréireachta

1. Midir le forálacha Airteagal 9.5 a bhaineann le rialacháin theicniúla a ullmhú, a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm, beidh feidhm acu freisin maidir le nósanna imeachta um measúnú comhréireachta, *mutatis mutandis*.

2. I gcás ina n-éilíonn Páirtí measúnú comhréireachta mar dhearbhu dearfach go bhfuil táirge i gcomhréir le rialachán teicniúil, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

(a) nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a roghnú atá comhréireach leis na rioscaí lena mbaineann;

- (b) úsáid dearbhaithe comhréireachta soláthróra a mheas, faoi réir a dhlíthe agus a rialachán, mar bhealach féideartha chun comhlíonadh rialacháin theicniúil a léiriú; agus
- (c) i gcás ina n-iarrfaidh an Páirtí eile air é, faisnéis a chur ar fáil maidir leis na critéir a úsáidtear chun na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a roghnú le haghaidh táirgí sonracha.
3. I gcás ina n-éilíonn Páirtí measúnú comhréireachta tríú páirtí mar dhearbhu dearfach go gcomhlíonann táirge rialachán teicniúil, agus nach bhfuil an cúram sin tugtha aige d'údarás rialtais mar a shonraítear i mír 4, déanfaidh sé an méid seo a leanas:
- (a) creidiúnú a úsáid mar rogha chun comhlachtaí um measúnú comhréireachta a cháiliú;
- (b) caighdeáin idirnáisiúnta a úsáid go fabhrach le haghaidh creidiúnú agus measúnú comhréireachta, chomh maith le comhaontuithe idirnáisiúnta a bhaineann le comhlachtaí creidiúnaithe na bPáirtithe, mar shampla trí shásraí an Chomhair Idirnáisiúnta um Chreidiúnú Saotharlainne (dá ngairtear 'ILAC' anseo fosta) agus an Fhórait Idirnáisiúnta Creidiúnúcháin (dá ngairtear 'IAF' anseo fosta);
- (c) beidh sé páirteach lena chomhlachtaí um measúnú comhréireachta, nó, de réir mar is infheidhme, molfaidh sé dóibh a bheith páirteach in aon chomhaontú nó socrú idirnáisiúnta atá i bhfeidhm chun glacadh le torthaí measúnaithe comhréireachta a chomhchuibhiú nó a éascú;
- (d) áiritheoidh sé, má dhéanfar níos mó ná aon chomhlacht amháin um measúnú comhréireachta a ainmniú le haghaidh táirge ar leith nó foireann ar leith de tháirgí, gur féidir le hoibreoirí eacnamaíocha cé acu comhlacht um measúnú comhréireachta a ndéanfaidh an nós imeachta um measúnú comhréireachta;

- (e) a áirithiú go bhfuil comhlachtaí um measúnú comhréireachta neamhspleách ar mhonaróirí, ar allmhaireoirí agus ar oibreoirí eacnamaíocha i gcoitinne agus nach bhfuil aon choinbhleacht leasa idir comhlachtaí creidiúnaithe agus comhlachtaí um measúnú comhréireachta;
- (f) a cheadú do chomhlachtaí um measúnú comhréireachta úsáid a bhaint as fochonraitheoirí chun tástáil nó cigireachtaí a dhéanamh i ndáil leis an measúnú comhréireachta, lena n-áirítear fochonraitheoirí atá suite i gcóir an Pháirtí eile. Ní fhorléireofar sa phointe seo mar ní a chuireann toirmeasc ar Pháirtí a cheangal ar fhochonraitheoirí na ceanglais chéanna a chomhlíonadh agus a cheanglófaí ar an gcomhlacht um measúnú comhréireachta dá bhfuil sé faoi chonradh a chomhlíonadh chun na tástálacha ar conradh nó an chigireacht féin a dhéanamh; agus
- (g) liosta de na comhlachtaí atá ainmnithe aige chun measúnú comhréireachta den sórt sin a dhéanamh agus an fhaisnéis ábhartha maidir le raon feidhme ainmniúcháin gach comhlachta den sórt sin a fhoilsiú ar shuíomh gréasáin aonair.

4. Ní chuirfidh aon rud san Airteagal seo bac ar Pháirtí a cheangal go ndéanfaidh a údaráis rialtais shonraithe measúnú comhréireachta i ndáil le táirgí ainmnithe. I gcásanna den sórt sin, déanfaidh an Páirtí na nithe seo a leanas:

- (a) teorainn a chur leis na táillí a bhaineann le measúnú comhréireachta do neaschostas na seirbhísí a tugadh agus, arna iarraidh sin d'iarratasóir ar mheasúnú comhréireachta, míneoidh sé an chaoi a bhfuil aon táille a fhorchuirfidh sé le haghaidh measúnú comhréireachta den sórt sin teoranta do neaschostas na seirbhísí a tugadh; agus
- (b) táillí na measúnuithe comhréireachta a chur ar fáil go poiblí nó iad a sholáthar arna iarraidh sin.

5. D'ainneoin mhíreanna 2, 3 agus 4 den Airteagal seo, agus sna cásanna ina nglacfaidh an tAontas Eorpach dearbhú comhréireachta an tsoláthróra sna réimsí a liostaítear in Iarscríbhinn 9-B, déanfaidh an tSile foráil, i gcomhréir lena dlíthe agus lena rialacháin, maidir le nós imeachta éifeachtúil agus trédhearcach chun deimhnithe agus tuarascálacha tástála a ghlacadh a d'eisigh comhlachtaí um measúnú comhréireachta atá lonnaithe i gcríoch an Aontais Eorpaigh agus atá creidiúnaithe ag comhlacht creidiúnaithe atá ina chomhalta de na socruithe idirnáisiúnta maidir le haitheantas frithpháirteach do ILAC agus do IAF mar chinnteacht go comhlíonann táirge ceanglais rialacháin theicniúla na Sile.

6. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn 'dearbhu comhréireachta an tsoláthróra' fianú céadpháirtí arna eisiúint ag an monaróir faoi fhreagracht an mhonaróra sin amháin bunaithe ar thorthaí cineál iomchuí gníomhaíochta um measúnú comhréireachta agus gan measúnú éigeantach tríú páirtí a áireamh, mar chinnteacht go gcomhlíonann táirge rialachán teicniúil ina leagtar amach na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta sin.

7. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, déanfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 9.14 athbhreithniú ar liosta na réimsí i mír 1 d'Iarscríbhinn 9-B. Féadfaidh an Fochoiste a mholadh go leasaíonn an Chomhairle um Thrádáil Iarscríbhinn 9-B, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6).

Trédhearcacht

1. I gcomhréir leis na rialacha agus na nósanna imeachta faoi seach agus gan dochar do Chaibidil 29, i gcás ina mbeidh mór-rialacháin theicniúla á fhorbairt a bhféadfadh tionchar suntasach a bheith aige ar thrádáil earraí, áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh nósanna imeachta um thrédhearcacht ann a chuirfidh ar chumas daoine ó na Páirtithe a dtuairimí a chur in iúl trí phróiseas comhairliúcháin poiblí, ach amháin i gcás ina dtiocfaidh fadhbanna práinneacha chun cinn maidir le sábháilteacht, sláinte, cosaint chomhshaoil nó slándáil náisiúnta nó ina mbeidh baol ann go dtiocfaidh siad chun cinn.
2. Ceadóidh gach Páirtí do dhaoine de chuid an Pháirtí eile páirt a ghlacadh sna chomhairliúcháin sin faoi théarmaí nach mbeidh níos neamhfhabhraí ná na téarmaí a thabharfar dá chuid daoine féin, agus cuirfidh sé torthaí na bpróiseas comhairliúcháin sin ar fáil go poiblí.
3. Tar éis dó rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta atá beartaithe a tharchur chuig Clárann Lárnach Fógraí WTO, féachfaidh gach Páirtí le tréimhse 60 lá ar a laghad a thabhairt don Pháirtí eile chun tuairimí i scríbhinn a thabhairt, ach amháin i gcás ina dtiocfaidh fadhbanna práinneacha a bhaineann le sábháilteacht, sláinte, cosaint an chomhshaoil nó slándáil náisiúnta chun cinn nó ina mbeidh baol ann go dtiocfaidh siad chun cinn. Measfaidh Páirtí aon iarraidh réasúnach ón bPáirtí eile ar shíneadh a chur leis an tréimhse barúla.
4. I gcás nach bhfuil an téacs ar tugadh fógra ina leith i gceann de theangacha oifigiúla na hEagraíochta Domhanda Trádála, cuirfidh gach Páirtí tuairisc mhionsonraithe chuimsitheach ar fáil maidir le hinneachar an rialacháin theicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta atá beartaithe i bhformáid fógartha EDT.

5. Má fhaigheann Páirtí barúlacha i scríbhinn dá dtagraítear i mír 3, déanfaidh sé an méid seo a leanas:
- (a) má iarrann an Páirtí eile air é, na barúlacha i scríbhinn a phlé le rannpháirtíocht a údaráis rialála inniúil, tráth inar féidir na barúlacha sin a chur san áireamh; agus
  - (b) freagra a thabhairt i scríbhinn ar na barúlacha tráth nach déanaí ná dáta foilsithe an rialacháin theicniúil nó an nós imeachta um measúnacht chomhréireachta.
6. Féachfaidh gach Páirtí lena fhreagraí ar na barúlacha i scríbhinn dá dtagraítear i mír 3 a gheobhaidh sé ón bPáirtí eile a fhoilsiú ar shuíomh gréasáin tráth nach déanaí ná an dáta a bhfoilseofar an rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta a glacadh.
7. Soláthróidh gach Páirtí, i gcás go n-iarrfaidh an Páirtí eile í, faisnéis maidir leis na cuspóirí, an bunús dlí agus an réasúnaíocht atá le rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta atá glactha ag an bPáirtí nó a bhfuil sé beartaithe ag an bPáirtí é a ghlacadh.
8. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil rochtain ar na rialacháin theicniúla agus na nósanna imeachta um measúnú comhréireachta atá glactha aige ar shuíomh gréasáin oifigiúla nó trí irisí oifigiúla ar líne saor in aisce.
9. Trí aguisín a ghabhann leis an bhfógra bunaidh chuig EDT, soláthróidh gach Páirtí faisnéis maidir le glacadh agus teacht i bhfeidhm rialachán teicniúil nó an nós imeachta um measúnú comhréireachta agus an téacs críochnaitheach arna nglacadh.

10. Fágfaidh gach Páirt go mbeidh eatramh réasúnta idir foilsiú na rialachán teicniúil agus a dteacht i bhfeidhm, faoi réir na gcoinníollacha a shonraítear in Airteagal 2.12 de Chomhaontú BTT. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘eatramh réasúnach’ tréimhse nach gairide ná 6 mhí, ach amháin nuair nach mbeadh tréimhse den sórt sin éifeachtach chun na cuspóirí dlisteanacha atáthar á saothrú a chomhlíonadh.

11. Measfaidh Páirtí aon iarraidh réasúnta ón bPáirtí eile, a gheofar roimh dheireadh na tréimhse barúla dá dtagraítear i mír 3, maidir le síneadh a chur leis an tréimhse ama idir foilsiú an rialacháin theicniúil agus a theacht i bhfeidhm, ach amháin i gcás ina mbeadh an mhoill neamhéifeachtach chun na cuspóirí dlisteanacha a saothraíodh a chomhlíonadh.

AIRTEAGAL 9.11

Marcáil agus lipéadú

1. Dearbhaíonn na Páirtithe go gcomhlíontar prionsabail Airteagal 2.2 de Chomhaontú BTT lena gcuid rialachán teicniúil ina n-áirítear marcáil nó lipéadú nó ina dtugtar aghaidh orthu go heisiach.
2. Mura bhfuil gá leis chun cuspóirí dlisteanacha dá dtagraítear in Airteagal 2.2 de Chomhaontú BTT a chomhlíonadh, déanfaidh Páirtí a éilíonn marcáil nó lipéadú éigeantach táirgí an méid seo a leanas:
  - (a) ní éileoidh sé ach faisnéis atá ábhartha do thomhaltóirí nó d’úsáideoirí an táirge nó faisnéis lena léirítear comhréireacht an táirge leis na ceanglais theicniúla éigeantacha;

- (b) ní éileoidh sé aon fhormheas, clárú ná deimhniú roimhe ré maidir leis na marcálacha ná na lipéid ar tháirgí, ná aon eisíocaíocht táillí, mar réamhchoinníoll chun táirgí a chur ar a mhargadh lena gcomhlíontar a cheanglais theicniúla éigeantacha seachas sin;
- (c) i gcás ina gceanglóidh sé ar oibreoirí eacnamaíocha uimhir aitheantais uathúil a úsáid, eiseoidh sé an uimhir sin d'oibreoirí eacnamaíocha an Pháirtí eile gan moill mhíchuí agus ar bhonn neamh- idirdhealaitheach;
- (d) ar choinníoll nach mbeidh sé míthreorach, contrártha nó mearbhlach i ndáil leis an bhfaisnéis a cheanglaíonn Páirtí is allmhaireoir na n-earraí, ceadófar an méid seo a leanas:
- (i) faisnéis i dteangacha eile i dteannta na teanga a éilítear sa Pháirtí is allmhaireoir maidir leis na hearraí;
  - (ii) ainmníochtaí, pictagraim, siombailí nó grafaicí a nglactar leo go hidirnáisiúnta; agus
  - (iii) faisnéis bhreise i dteannta na faisnéise sin a éilítear i bPáirtí is allmhaireoir na n-earraí;
- (e) glacfaidh sé leis go dtarlóidh an lipéadú, lena n-áirítear lipéadú forlíontach nó ceartuithe ar lipéadú, i stóir chustaim nó i limistéir ainmnithe eile sa tír allmhairiúcháin mar rogha ar lipéadú sa tír thionscnaimh mura n-éileofar go ndéanfadh daoine formheasta an lipéadú sin ar chúiseanna sláinte phoiblí nó sábháilteachta; agus
- (f) féachfaidh sé le lipéid neamhbhuana nó inbhainte a ghlacadh, nó le faisnéis is ábhartha a áireamh sa doiciméadacht a ghabhann leis an táirge, seachas í a áireamh i lipéid atá i gceangal go fisiciúil leis an táirge.

AIRTEAGAL 9.12

Idirphlé teicniúil agus comhairliúcháin

1. Féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí eile faisnéis faoi aon ábhar a chumhdaítear leis an gCaibidil seo a sholáthar. Soláthróidh an Páirtí eile an fhaisnéis sin laistigh de thréimhse réasúnta ama.
2. Má mheasann Páirtí go bhféadfadh éifeacht dhíobhálach shuntasach a bheith ag dréacht nó ag rialachán teicniúil nó nós imeachta um measúnú comhréireachta de chuid an Pháirtí eile ar thrádáil idir na Páirtithe, féadfaidh sé pléití teicniúla ar bheart lena mbaineann a iarraidh. Déanfar an t-iarraidh sin i scríbhinn agus sainaitheofar ann:
  - (a) Na bearta
  - (b) na forálacha den Chaibidil seo lena mbaineann ábhair inní an Pháirtí iarrataigh; agus
  - (c) na cúiseanna atá leis an iarraidh, lena n-áirítear tuairisc ar ábhair inní an Pháirtí iarrataigh maidir leis an mbeart.
3. Cuirfidh an Páirtí iarraidh de bhun an Airteagail seo chuig pointe teagmhála an Pháirtí eile arna ainmniú bhun Airteagal 9.13.
4. Arna iarraidh sin do Pháirtí, tiocfaidh na Páirtithe le chéile chun na hábhair inní ardaíodh san iarraidh dá dtagraítear i mír 2 a phlé, go pearsanta nó trí fhíschomhdháil nó trí theileachomhdháil, laistigh de 60 lá ó dháta an iarrata. Déanfaidh na Páirtithe gach iarracht chun teacht ar réiteach ar an ábhar sin a bheidh chun sástacht a chéile.

5. Má mheasann an Páirtí iarrthach go bhfuil práinn leis an ábhar, féadfaidh sé a iarraidh ar an bPáirtí eile bualadh le chéile laistigh de thréimhse ama níos giorra. Measfaidh an Páirtí eile an iarraidh sin.
6. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an Airteagal seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí ceachtar Páirtí faoi Chaibidil 31.

AIRTEAGAL 9.13

Pointí teagmhála

1. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun comhar agus comhordú faoin gCaibidil seo a éascú agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoina mhionsonraí teagmhála. Tabharfaidh gach Páirtí fógra pras don Pháirtí eile faoi aon athrú ar na sonraí teagmhála sin.
2. Oibreoidh na pointí teagmhála i gcomhpháirt chun cur chun feidhme na Caibidle seo agus an comhar idir na Páirtithe maidir le gach ábhar a bhaineann le bacainní teicniúla ar thrádáil a éascú. Déanfaidh na pointí teagmhála na nithe seo a leanas:
  - (a) na plé teicniúil agus comhairliúcháin theicniúla dá dtagraítear in Airteagal 9.12 a eagrú;
  - (b) aghaidh a thabhairt go pras ar shaincheist a tharraingeoidh Páirtí anuas maidir le caighdeáin, rialacháin theicniúla nó nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a fhorbairt, a ghlacadh nó a chur i bhfeidhm;
  - (c) arna iarraidh sin do Pháirtí, plé a shocrú maidir le haon ní a éiríonn as an gCaibidil seo; agus

- (d) faisnéis a mhalartú maidir le forbairtí i bhfórais neamhrialtais, réigiúnacha agus iltaobhacha a bhaineann le rialacháin theicniúla, caighdeáin, agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta.

3. Déanfaidh comhordaitheoirí Chaibidil BTT cumarsáid lena chéile trí aon mhodh comhaontaithe a bheidh iomchuí chun a bhfreagrachtaí a dhéanamh.

AIRTEAGAL 9.14

An Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil

Déanfaidh an Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil ('Fochoiste') a bhunaítear de bhun Airteagal 33.4(1) an méid seo a leanas:

- (a) déanfaidh sé faireachán ar chur chun feidhme agus riar na Caibidle seo;
- (b) cuirfidh sé leis an gcomhar maidir le caighdeáin, rialacháin theicniúla agus nósanna imeachta um measúnú comhréireachta a fhorbairt agus a fheabhsú;
- (c) bunóidh sé réimsí tosaíochta leasa choitinn a ndéanfar obair ina leith amach anseo faoin gCaibidil seo agus déanfaidh sé machnamh ar thograí le haghaidh tionscnaimh nua;
- (d) déanfaidh sé faireachán agus plé ar an méid a thiteann amach faoi Chomhaontú BTT; agus
- (e) déanfaidh sé aon bheart eile a bheidh ina chúnamh dóibh, dar leis na Páirtithe, i gcur chun feidhme na Caibidle seo agus Chomhaontú BTT.

CAIBIDIL 10

LÉIRSCAOILEADH INFHEISTÍOCHTA

AIRTEAGAL 10.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlacann nó a choinníonn Páirtí ina chríoch ar bun lena ndéantar difear do bhunú fiontair nó d'oibriú fiontar cumhdaithe i ngach gníomhaíocht eacnamaíoch ag infheisteoir de chuid an Pháirtí.
2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:
  - (a) seirbhísí closamhairc;
  - (b) cabatáiste muirí náisiúnta¹; nó

---

¹ Gan dochar do raon feidhme na ngníomhaíochtaí a d'fhéadfaí a mheas mar chabatáiste faoin reachtaíocht náisiúnta ábhartha, cumhdaíonn cabatáiste náisiúnta muirí faoin gCaibidil seo paisinéirí nó earraí a iompar idir calafort nó pointe atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach agus calafort nó pointe eile atá suite sa tSile nó sa Bhallstát céanna den Aontas Eorpach, lena n-áirítear ar a scairbh ilchríochach, dá bhforáiltear i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, arna dhéanamh, agus trácht a thosaíonn agus a chríochnaíonn sa chalafort nó sa phointe céanna atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach.

- (c) seirbhísí aeir náisiúnta agus idirnáisiúnta nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le seirbhísí aeir¹, bíodh siad sceidealaithe nó ná bíodh, agus seirbhísí a bhaineann go díreach le feidhmiú ceart tráchta, seachas:
- (i) seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh a dtugtar aerárthach as seirbhís le linn a bhfeidhmiú;
  - (ii) díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair;
  - (iii) seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CRS); agus
  - (iv) seirbhísí láimhseála ar an talamh.

3. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun ag Páirtí a bhaineann le hinstiúidí airgeadais an Pháirtí eile, le hinfheisteoirí an Pháirtí eile nó le hinfheistíochtaí na n-infheisteoirí sin in instiúidí airgeadais i gcríoch an Pháirtí sin, mar a shainmhínítear in Airteagal 18.2;

4. Níl feidhm ag Airteagail 10.5, 10.6, 10.8, 10.9 ná 10.10 maidir le soláthar poiblí.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, le haersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara mar thaca le haersheirbhísí, áirítear na seirbhísí seo a leanas: an t- aeriompar; seirbhísí a sholáthraítear trí úsáid a bhaint as aerárthach nach é is príomhchuspóir dó earraí nó paisinéirí a iompar, amhail oiliúint eitilte maidir le haerchomhrac dóiteáin, fámaireacht, spraeáil, suirbhéireacht, mapáil, grianghrafadóireacht, léim pharaisiúit, tarraingt faoileoirí, ardú le héileacaptar chun lománaíocht agus tógáil a dhéanamh, agus aersheirbhísí talmhaíochta, tionsclaíocha agus cigireachta eile; aerárthaí a fháil ar cíós le criú; agus seirbhísí oibriúcháin aerfoirt.

5. Níl feidhm ag Airteagail 10.5, 10.6, 10.8 agus 10.10 maidir le fóirdheontais arna soláthar ag Páirtí, lena n-áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

AIRTEAGAL 10.2

Sainmhínithe

1. Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C:
  - (a) ciallaíonn ‘gníomhaíochtaí arna ndéanamh i bhfeidhmiú údaráis rialtais’ gníomhaíochtaí, lena n- áirítear seirbhísí a sholáthraítear, nach ndéantar ar bhonn tráchtála ná in iomaíocht le hoibreoir eacnamaíoch amháin nó níos mó;
  - (b) ciallaíonn ‘seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh’ na gníomhaíochtaí sin arna ndéanamh le haerárthach nó le cuid de le linn dó a bheith tarraingthe siar ó sheirbhís, agus ní áirítear leo an ní ar a dtugtar gnáthchothabháil;
  - (c) ciallaíonn ‘seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CRS)’ seirbhís a sholáthraítear le córais ríomhairithe ina bhfuil faisnéis faoi sceidil, infhaighteacht, táillí agus rialacha táillí aeriompróirí, ar córais iad trínar féidir áirithintí a dhéanamh nó ticéid a eisiúint;
  - (d) ciallaíonn ‘fiontar cumhdaithe’ fiontar a bhunaíonn infheisteoir de chuid Pháirtí i gcomhréir le fomhír (h) i gcríoch an Pháirtí eile i gcomhréir leis an dlí is infheidhme, agus arb ann dó ar dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo nó ar bunaíodh ina dhiaidh sin é;

- (e) ciallaíonn ‘soláthar trasteorann seirbhísí’ seirbhís a sholáthar:
- (i) ó chríoch Páirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó
  - (ii) i gcríoch Páirtí chuig tomhaltóir seirbhíse an Pháirtí eile;
- (f) ciallaíonn ‘gníomhaíochtaí eacnamaíocha’ aon ghníomhaíocht de chineál tionsclaíoch, tráchtála nó gairmiúil nó gníomhaíochtaí aos ceirde, lena n-áirítear soláthar seirbhísí, ach amháin gníomhaíochtaí arna ndéanamh i bhfeidhmiú údaráis rialtais;
- (g) ciallaíonn ‘fiontar’ duine dlítheanach, brainse nó oifig ionadaíochta arna mbunú trí bhunaíocht;
- (h) ciallaíonn ‘bunú’ fiontar a bhunú, lena n- áirítear é a éadail¹, ag infheisteach de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile;

---

¹ Tuigtear leis an téarma ‘éadail’ rannpháirtíocht chaipitiúil i nduine dlítheanach d’fhonn naisc eacnamaíocha a bhunú nó a choinneáil ar bun.

- (i) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála ar an talamh’ na seirbhísí seo a leanas a chuirtear ar fáil ag aerfort ar bhonn táille nó conartha: ionadaíocht, riarachán agus maoirseacht aeriompróra; láimhseáil paisinéirí; láimhseáil bagáiste; seirbhísí rampa; lónadóireacht, ach amháin i gcás bia a ullmhú; láimhseáil aerlasta agus poist; breoslú aerárthaigh, seirbhísiú agus glanadh aerárthaigh; iompar de mhuir is tír; agus oibriú eitle, riar foirne agus pleanáil eitiltí; ní áirítear na seirbhísí seo a leanas le seirbhísí láimhseála ar an talamh: féinseirbhís láimhseála; an tslándáil; gnáthchothabháil; deisiú agus cothabháil aerárthaigh; nó bonneagar láraithe aerfoirt, atá fíor- riachtanach, a bhainistiú nó a oibriú, amhail saoráidí dí- oighrithe, córais dáilte breosla, córais láimhseála bagáiste agus córais iompair fhosaithe laistigh den aerfort;
- (j) ciallaíonn ‘infheisteoir de chuid Páirtí’ duine nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le fiontar a bhunú, a bhfuil fiontar á bhunú aige nó a bhunaigh fiontar i gcomhréir le fomhír (h);
- (k) ciallaíonn ‘duine dlítheanach de chuid Páirtí’¹:

(i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí an Aontais Eorpaigh nó faoi dhlí ceann amháin dá Bhallstáit ar a laghad agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha² i gcríoch an Aontais Eorpaigh; agus

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní mheastar gur daoine dlítheanacha de chuid Páirtí iad na cuideachtaí loingseoireachta dá dtagraítear sa sainmhíniú seo ach amháin i leith a ngníomhaíochtaí a bhaineann le seirbhísí muiriompair a sholáthar.

² I gcomhréir lena fhógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh don EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an Aontas gurb ionann an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit den Aontas Eorpach atá cumhdaithe in Airteagal 54 de CFAE coibhéiseach agus an coincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

(B) cuideachtaí loingseoireachta a bhunaítear lasmuigh den Aontas Eorpach, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid Ballstáit den Aontas Eorpach, a bhfuil a soithí cláraithe i mBallstát den Aontas Eorpach agus a bhfuil bratach an Bhallstáit ar foluain acu;

(ii) i gcás na Sile:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí na Sile agus atá ag gabháil d'oibríochtaí gnó substainteacha i gcríoch na Sile; agus

(B) cuideachtaí loingseoireachta atá bunaithe lasmuigh den tSile, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid na Sile, a bhfuil a soithí cláraithe sa tSile agus a bhfuil bratach na Sile ar foluain acu;

(l) ciallaíonn 'oibriú' fiontar a sheoladh, a bhainistiú, a chothabháil, a úsáid, tairbhiú dó, nó é a dhíol nó cineál eile diúscartha fiontair; ag infheisteoir de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile;

(m) ciallaíonn 'díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair' na deiseanna atá ag an aeriompróir lena mbaineann a chuid seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú faoi shaoirse, lena n-áirítear gach gné den mhargaíocht, amhail taighde margaidh, fógraíocht agus dáileadh; ní áirítear leis na gníomhaíochtaí sin praghsáil seirbhísí aeriompair ná na coinníollacha is infheidhme; agus

(n) ciallaíonn 'seirbhís' aon seirbhís in aon earnáil seachas seirbhísí a sholáthraítear i bhfeidhmiú údaráis rialtais.

AIRTEAGAL 10.3

An ceart chun rialála

Athdheimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach, mar shampla sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas poiblí, sábháilteacht, an comhshaol lena n-áirítear athrú aeráide, agus an mhoráltacht phoiblí a chosaint, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideacht agus cosaint sonraí nó éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint.

AIRTEAGAL 10.4

Gaol le caibidlí eile

1. I gcás neamhréireacht a bheith idir an Chaibidil seo agus Caibidil 18, is ag Caibidil 18 a bheidh tosaíocht a mhéid atá siad ar neamhréir le chéile.
2. Aon cheanglas a chuireann Páirtí ar sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile bannaí nó cineál eile urrúis airgeadais a phostáil mar choinníoll le haghaidh seirbhís trasteorann a sholáthar ina chríoch, ní fhágann sin ina aonar go mbíonn feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlacann an Páirtí nó a choinníonn sé ar bun maidir le soláthar trasteorann na seirbhíse sin. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta a ghlacann an Páirtí nó a choinníonn sé ar bun maidir leis an mbanna nó leis an urrús airgeadais postáilte más rud é gur fiontar cumhdaithe é an banna nó an t-urrús airgeadais sin.

AIRTEAGAL 10.5

Rochtain ar an margadh

Sna hearnálacha nó sna fo-earnálacha ina ndéantar gealltanais i ndáil le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí beart a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, i ndáil le rochtain ar an margadh, trí bhunú nó trí oibriú ag infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile nó ag fiontair chumhdaithe, cibé acu ar bhonn a chríche uile nó ar bhonn foroinn chríochach, ar beart é lena ndéanfar an méid seo a leanas:

- (a) líon na bhfiontar a fhéadfaidh gníomhaíocht eacnamaíoch shonrach a dhéanamh, bíodh sé i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí nó cearta eisiacha nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
- (b) teorainn a chur le luach iomlán na n-idirbheart nó na sócmhainní i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
- (c) an líon iomlán oibríochtaí nó cainníocht iomlán an aschuir arna shloinneadh mar aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch¹;
- (d) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintitis dhlíthiúil nó comhfhiontair trínar féidir le hinfheisteoir de chuid an Pháirtí eile gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad; nó

---

¹ Ní chumhdaítear le fomhíreanna (a), (b) agus (c) bearta a dhéantar chun táirgeadh táirge talmhaíochta nó iascaigh a theorannú.

- (e) an líon iomlán daoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil ar leith nó a fhéadfar a fhostú i bhfiontar agus atá riachtanach le haghaidh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm an cheanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch, agus atá bainteach go díreach leis an ngníomhaíocht sin.

AIRTEAGAL 10.6

Cóir náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna¹, dá infheisteoirí féin agus dá bhfiontair, maidir lena mbunú.
2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna¹², dá infheisteoirí féin agus dá bhfiontair, maidir lena mbunú.
3. Is éard is brí leis an gcóir a thugann Páirtí faoi mhíreanna 1 agus 2:
  - (a) maidir le rialtas réigiúnach nó áitiúil de chuid na Sile, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí na Sile agus dá bhfiontair ina críoch;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

- (b) maidir le rialtas Ballstáit, nó rialtas i mBallstát den Aontas Eorpach, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí an Bhallstáit sin agus dá bhfiontair ina chríoch¹.

AIRTEAGAL 10.7

Soláthar poiblí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar cóir d'fhiontair ar fiontar cumhdaithe iad ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugtar, i gcúinsí den chineál céanna, dá bhfiontair féin i ndáil le haon bheart maidir le ceannach earraí nó seirbhísí ag eintiteas soláthair chun críoch rialtais.
2. Cur i bhfeidhm na hoibleagáide cóireála náisiúnta dá bhforáiltear san Airteagal seo, tá sé de bheith faoi réir eisceachtaí slándála agus eisceachtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 21.3.

AIRTEAGAL 10.8

Cóir an náisiúin barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna², d'infheisteoirí de chuid tríú tír agus dá bhfiontair, maidir lena mbunú.

---

¹ Ar maithe le cinnteacht níos fearr, an chóir a thugann rialtas Ballstáit nó rialtas i mBallstát, áirítear leis sin an leibhéal réigiúnach rialtais agus an leibhéal áitiúil rialtais, i gcás inarb infheidhme.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís chás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna¹, d'infheisteoirí de chuid tríú tír agus dá bhfiontair, maidir lena n-oibriú.
3. Ní fhorléireofar míreanna 1 agus 2 mar mhíreanna chun a chur d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt d'infheisteoirí an Pháirtí eile nó d'fhiontair chumhdaithe ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt do na caighdeáin, lena n-áirítear do na caighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.
4. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní áirítear nósanna imeachta um réiteach díospóidí infheistíochta ná sásraí dá bhforáiltear i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta eile nó i gcomhaontuithe idirnáisiúnta leis an gcóir dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta eile nó i gcomhaontuithe trádála agus 'cóir' dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu, in éagmais bearta a ghlacann Páirtí nó a choinníonn Páirtí ar bun. Féadfaidh bearta Páirtí, a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha substainteacha den sórt sin, a bheith ina 'gcóir' faoin Airteagal seo agus, dá bhrí sin, féadfaidh sárú ar an Airteagal seo eascairt astu.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís chás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

AIRTEAGAL 10.9

Ceanglais feidhmíochta

1. Ní dhéanfaidh Páirtí, i ndáil le fiontar a bhunú nó a oibriú, ar fiontar í de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír ina chríoch, aon cheanglas a fhorchur ná a fhorfheidhmiú, ná aon ghealltanais ná tiomantas a fhorfheidhmiú:
- (a) leibhéal nó céatadán ar leith d'earraí nó seirbhísí a onnmhairiú;
  - (b) leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;
  - (c) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;
  - (d) méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an bhfiontar sin;
  - (e) chun srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an fiontar sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith;
  - (f) teicneolaíocht, próiseas táirgthe nó eolas dílsithe eile a aistriú chuig duine nádúrtha nó chuig fiontar ina chríoch;
  - (g) chun na hearraí a tháirgeann sé nó na seirbhísí a sholáthraíonn sé a sholáthar go heisiach ó chríoch an Pháirtí sin do réigiún ar leith nó don mhargadh domhanda;

- (h) chun ceanncheathrú an infheisteora sin a shuí le haghaidh réigiún sonrach den domhan atá níos leithne ná críoch an Pháirtí nó an margadh domhanda ina chríoch;
- (i) líon nó céatadán áirithe dá náisiúnaigh a earcú;
- (j) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú; nó
- (k) maidir le haon chonradh ceadúnais a bheidh ann tráth a fhorchuirfear nó a fhorfheidhmeofar an ceanglas, nó aon ghealltanas nó gnóthas a fhorfheidhmeofar, nó aon chonradh¹ ceadúnais amach anseo a dhéanfar faoi shaoirse idir an t-infheisteoir agus duine nádúrtha nó duine dlítheanach nó aon eintiteas eile ina chríoch, ar choinníoll go bhforchuirfear nó go gcuirtear i bhfeidhm an ceanglas nó go bhforfheidhmeofar an gealltanas nó an gnóthas, ar bhealach arb ionann é agus cur isteach go díreach ar an gconradh ceadúnais sin trí údarás rialtasach neamhbhreithiúnach de chuid Páirtí a fheidhmiú, chun na nithe seo a leanas a ghlacadh:
- (i) ráta nó méid áirithe ríchiosa faoi bhun leibhéal áirithe faoi chonradh ceadúnais; nó
- (ii) fad áirithe téarma maidir le conradh ceadúnais.
2. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, níl feidhm ag fomhír (k) de mhír 1 nuair a thugtar an conradh ceadúnais i gcrích idir an t-infheisteoir agus Páirtí.

---

¹ Ciallaíonn ‘conradh ceadúnais’ dá dtagraítear san fhomhír seo aon chonradh a bhaineann le ceadúnú teicneolaíochta, próiseas táirgthe, nó faisnéis dílseánaigh eile.

3. I ndáil le Páirtí nó tríú tír fiontar a bhunú nó a oibriú ina chríoch, ní chuirfidh Páirtí comhlíonadh aon cheann de na ceanglais seo a leanas mar choinníoll le buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil:

- (a) chun leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;
- (b) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;
- (c) chun méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an bhfiontar sin;
- (d) chun srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an fiontar sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith; nó
- (e) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

4. Ní fhorléireofar mír 3 mar mhír lena gcuirtear cosc ar Pháirtí comhlíonadh ceanglais chun táirgeadh a lonnú, seirbhís a sholáthar, oiliúint a chur ar oibrithe nó iad a fhostú, saoráidí áirithe a thógáil nó a fhairsingiú, nó taighde agus forbairt a dhéanamh ina chríoch a chur mar choinníoll chun buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil, i ndáil le Páirtí nó tríú tír fiontar a bhunú nó a oibriú ina chríoch.

5. Ní bheidh feidhm ag fomhíreanna (f) ná (k) de mhír 1 sna cásanna seo a leanas:
- (a) má údaraíonn Páirtí ceart maoine intleachtúla a úsáid i gcomhréir le hAirteagal 31 nó 31bis de Chomhaontú TRIPS, nó nuair a ghlacann nó nuair a chothaíonn sé bearta lena ndéantar den riachtanas é go nochtar sonraí nó faisnéis dílseánaigh a thagann faoi raon feidhme mhír 3 d'Airteagal 39 de Chomhaontú TRIPS agus atá comhsheasmhach léi; nó
  - (b) go bhforchuirtear nó go gcuirtear i bhfeidhm an ceanglas, nó go bhforfheidhmíonn cúirt, binse riaracháin, nó údarás iomaíochta an gealltanais nó an gnóthas chun cleachtas a leigheas a chinntear tar éis próiseas breithiúnach nó riaracháin a bheith ina sháru ar dhlí iomaíochta an Pháirtí.
6. Níl feidhm ag fomhíreanna (a), (b) ná (c) de mhír 1 ná ag fomhíreanna (a) ná (b) de mhír 3 maidir le ceanglais cháilíochta le haghaidh earraí nó seirbhísí i ndáil le rannpháirtíocht i gcláir chun onnmhairiú a spreagadh ná i gcláir um chúnamh eachtrach.
7. Níl feidhm ag fomhíreanna (a) ná (b) de mhír 3 maidir le ceanglais arna bhforchur ag Páirtí is allmhaireoir maidir leis an ábhar nach mór a bheith le fáil in earra chun go gcáileoidh sé le haghaidh taraifí fabhracha nó cuótaí fabhracha.
8. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní fhorléireofar an tAirteagal seo mar ní a cheanglaíonn ar Pháirtí cead a thabhairt seirbhís ar leith a sholáthar ar bhonn trasteorann i gcás ina nglacfaidh nó ina gcothóidh an Páirtí sin srianta nó toirmisc ar an soláthar seirbhísí sin a bheidh i gcomhréir leis na forchoimeádais, na coinníollacha nó na cáilíochtaí a shonraítear maidir le hearnáil, fo-earnáil nó gníomhaíocht a liostaítear in Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C.
9. Tá an tAirteagal seo gan dochar do ghealltanais a rinne Páirtí faoi Chomhaontú EDT.

AIRTEAGAL 10.10

Bainistíocht shinsearach agus bord stiúrthóirí

Ní cheanglóidh Páirtí ar fhiontar cumhdaithe daoine nádúrtha d'aon náisiúntacht ar leith a cheapadh mar chomhaltaí de bhoird stiúrthóirí, nó i bpost ardbhainistíochta, amhail feidhmeannaigh nó bainisteoirí.

AIRTEAGAL 10.11

Bearta neamh-chomhréireacha

1. Níl feidhm ag Airteagail 10.6, 10.8, 10.9 agus 10.10 maidir leis an méid seo a leanas:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:

(i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 10-A-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 10-A-1;

(C) leibhéal réigiúnach rialtais Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 10-A-1;
nó

(D) leibhéal áitiúil rialtais; agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-2;

(B) leibhéal réigiúnach rialtais, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-2; nó

(C) leibhéal áitiúil rialtais;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo, nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh; nó

(c) modhnú ar aon bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo a mhéid nach laghdaíonn an modhnú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé díreach roimh an modhnú, le hAirteagal 10.6, 10.8, 10.9, nó 10.10.

2. Níl feidhm ag Airteagal 10.6, 10.8, 10.9 agus 10.10 maidir le bearta de chuid Páirtí maidir le hearnálacha, fo- earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagtar amach sa sceideal a ghabhann le hIarscríbhinn 10-B.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí, faoi aon bheart arna ghlacadh tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus a chumhdaítear leis na bhforchoimeádais a leagtar amach in Iarscríbhinn 10-B, a cheangal ar infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, mar gheall ar a náisiúntacht, fiontar cumhdaithe atá ann cheana tráth a dtiocfaidh an beart i bhfeidhm a dhíol nó fáil réidh léi ar shlí eile.

4. Níl feidhm ag Airteagal 10.5 maidir le haon bheart de chuid Páirtí atá i gcomhréir leis na gealltanais a leagtar amach in Iarscríbhinn 10-C.

5. Níl feidhm ag Airteagail 10.6 agus 10.8 maidir le haon bheart de chuid Páirtí arb é atá ann eisceacht nó maolú ar Airteagal 3 nó 4 de Chomhaontú TRIPS, dá bhforáiltear go speisialta in Airteagail 3, 4 agus 5 den Chomhaontú sin.

6. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní dhéanfar Airteagail 10.6 agus 10.8 a fhorléiriú mar Airteagail lena gcuirtear cosc ar Pháirtí ceanglais faisnéise a fhorordú, lena n-áirítear chun críoch staidrimh, i dtaca le hinfheisteoirí de chuid an Pháirtí eile nó de chuid fiontair chumhdaithe a bhunú nó a oibriú, ar choinníoll nach bealach é chun dul timpeall ar oibleagáidí an Pháirtí sin faoi na hAirteagail sin.

AIRTEAGAL 10.12

Diúltú sochar

Féadfaidh Páirtí sochair na Caibidle seo a dhiúltú d'infheisteoir den Pháirtí eile, nó d'fhiontar cumhdaithe, má ghlacann nó má choinníonn an Páirtí diúltaithe bearta a bhaineann leis an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta a chothabháil, lena n- áirítear cearta an duine a chosaint, ar bearta iad:

- (a) lena ndéantar idirbhearta leis an infheisteoir, leis an bhfiontar cumhdaithe sin a thoirmeasc; nó
- (b) a shárófaí nó a rachfaí timpeall orthu más rud é gur tugadh sochair na Caibidle seo don infheisteoir nó don fhiontar cumhdaithe sin, lena n-áirítear i gcás ina dtoirmisctear leis na bearta idirbhearta le duine ar leis ceachtar acu nó a bhfuil ceachtar acu faoina rialú.

AIRTEAGAL 10.13

Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht

Bunaítear an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht ('Fochoiste') de bhun Airteagal 33.4(1). Agus aird á tabhairt ar ábhair a bhaineann leis an infheistíocht, déanfaidh an Fochoiste faireachán ar chur chun feidhme na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C, agus áiritheoidh sé cur chun feidhme ceart na Caibidle seo.

CAIBIDIL 11

TRÁDÁIL TRASTEORANN I SEIRBHÍSÍ

AIRTEAGAL 11.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a dhéanann difear don trádáil trasteorann i seirbhísí arna soláthar ag soláthróirí seirbhíse de chuid an Pháirtí eile. Áirítear ar na bearta sin bearta a dhéanann difear don mhéid seo a leanas:

- (a) seirbhís a tháirgeadh, a dháileadh, a mhargú, a dhíol agus a sholáthar;
- (b) ceannach nó úsáid seirbhíse, nó íocaíocht a dhéanamh as seirbhís;
- (c) i ndáil le seirbhís a sholáthar, rochtain ar sheirbhísí agus úsáid seirbhísí a n- éilíonn Páirtí go dtairgfí iad don phobal i gcoitinne, lena n- áirítear dáileadh, iompar agus líonra teileachumarsáide; agus
- (d) soláthar barra nó cineáil eile urrúis airgeadais, mar choinníoll i ndáil le soláthar seirbhíse.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) seirbhísí airgeadais, mar a shainmhínítear in Airteagal 18.2;

- (b) seirbhísí closamhairc;
- (c) cabatáiste muirí náisiúnta¹;
- (d) seirbhísí aeir náisiúnta agus idirnáisiúnta nó seirbhísí gaolmhara a thacaíonn le seirbhísí aeir², bíodh siad sceidealaithe nó ná bíodh, agus seirbhísí a bhaineann go díreach le feidhmiú ceart tráchta, seachas:
  - (i) seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh a dtugtar aerárthach as seirbhís le linn a bhfeidhmiú;
  - (ii) díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair;
  - (iii) seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CRS); agus
  - (iv) seirbhísí láimhseála ar an talamh;

¹ Gan dochar do raon feidhme na ngníomhaíochtaí a d'fhéadfaí a mheas mar chabatáiste faoin reachtaíocht náisiúnta ábhartha, cumhdaíonn cabatáiste náisiúnta muirí faoin gCaibidil seo paisinéirí nó earraí a iompar idir calafort nó pointe atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach agus calafort nó pointe eile atá suite sa tSile nó sa Bhallstát céanna den Aontas Eorpach, lena n-áirítear ar a scairbh ilchríochach, dá bhforáiltear i gCoinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, arna dhéanamh, agus trácht a thosaíonn agus a chríochnaíonn sa chalafort nó sa phointe céanna atá suite sa tSile nó i mBallstát den Aontas Eorpach.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, le haersheirbhísí nó seirbhísí gaolmhara mar thaca le haersheirbhísí, áirítear na seirbhísí seo a leanas: an t- aeriompar; seirbhísí a sholáthraítear trí úsáid a bhaint as aerárthach nach é is príomhchuspóir dó earraí nó paisinéirí a iompar, amhail oiliúint eitilte maidir le haerchomhrac dóiteáin, fámaireacht, spraeáil, suirbhéireacht, mapáil, grianghrafadóireacht, léim pharaisiúit, tarraingt faoileoirí, ardú le héileacaptar chun lománaíocht agus tógáil a dhéanamh, agus aersheirbhísí talmhaíochta, tionsclaíocha agus cigireachta eile; aerárthaí a fháil ar cíós le criú; agus seirbhísí oibriúcháin aerfoirt.

- (e) soláthar poiblí; agus
- (f) fóirdheontais ná deontais arna soláthar ag Páirtí nó ag fiontair faoi úinéireacht stáit, lena n- áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

AIRTEAGAL 11.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C:

- (a) ciallaíonn ‘seirbhísí deisithe agus cothabhála aerárthaigh’ na gníomhaíochtaí sin arna ndéanamh le haerárthach nó le cuid de le linn dó a bheith tarraingthe siar ó sheirbhís, agus ní áirítear leo an ní ar a dtugtar gnáthchothabháil;
- (b) ciallaíonn ‘seirbhísí córais áirithinte ar ríomhaire (CRS)’ seirbhís a sholáthraítear le córais ríomhairithe ina bhfuil faisnéis faoi sceidil, infhaighteacht, táillí agus rialacha táillí aeriompróirí, ar córais iad trínar féidir áirithintí a dhéanamh nó ticéid a eisiúint;
- (c) ciallaíonn ‘trádáil trasteorann’ i seirbhísí nó ‘soláthar trasteorann seirbhísí’ seirbhís a sholáthar:
  - (i) ó chríoch Páirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó
  - (ii) i gcríoch Páirtí chuig tomhaltóir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile;

- (d) ciallaíonn ‘fiontar’ duine dlítheanach, brainse nó oifig ionadaíochta arna mbunú trí bhunaíocht;
- (e) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála ar an talamh’ na seirbhísí seo a leanas a chuirtear ar fáil ag aerfort ar bhonn táille nó conartha: ionadaíocht, riarachán agus maoirseacht aeriompróra; láimhseáil paisinéirí; láimhseáil bagáiste; seirbhísí rampa; lónadóireacht, ach amháin i gcás bia a ullmhú; láimhseáil aerlasta agus poist; breoslú aerárthaigh; seirbhísíú agus glanadh aerárthaigh; iompar de mhuir is tír; agus oibriú eitilte, riar foirne agus pleanáil eitiltí; ní áirítear na seirbhísí seo a leanas le seirbhísí láimhseála ar an talamh: féinseirbhís láimhseála; an tslándáil; gnáthchothabháil; deisiú agus cothabháil aerárthaigh; nó bonneagar láraithe aerfoirt, atá fíor- riachtanach, a bhainistiú nó a oibriú, amhail saoráidí dí- oighrithe, córais dáilte breosla, córais láimhseála bagáiste agus córais iompair fhosaithe laistigh den aerfort;
- (f) ciallaíonn ‘duine dlítheanach de chuid Páirtí’¹:
- (i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:
- (A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí an Aontais Eorpaigh nó faoi dhlí ceann amháin dá Bhallstáit ar a laghad agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha² i gcríoch an Aontais Eorpaigh; agus

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní mheastar gur daoine dlítheanacha de chuid Páirtí iad na cuideachtaí loingseoireachta dá dtagraítear sa sainmhíniú seo ach amháin i leith a ngníomhaíochtaí a bhaineann le seirbhísí muiriompair a sholáthar.

² I gcomhréir lena fhógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh don EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an Aontas gurb ionann an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit den Aontas atá cumhdaithe in Airteagal 54 den Chomhaontú ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh coibhéiseach agus an coincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

(B) cuideachtaí loingseoireachta a bunaítear lasmuigh den Aontas Eorpach, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid Ballstáit den Aontas Eorpach, a bhfuil a soithí cláraithe i mBallstát den Aontas Eorpach agus a bhfuil bratach an Bhallstáit ar foluain acu;

(ii) i gcás na Sile:

(A) duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí na Sile agus atá ag gabháil d'oibríochtaí gnó substainteacha i gcríoch na Sile; agus

(B) cuideachtaí loingseoireachta atá bunaithe lasmuigh den tSile, agus atá á rialú ag daoine nádúrtha de chuid na Sile, a bhfuil a soithí cláraithe sa tSile agus a bhfuil bratach na Sile ar foluain acu;

(g) ciallaíonn 'díol agus margaíocht seirbhísí aeriompair' na deiseanna atá ag an aeriompróir lena mbaineann a chuid seirbhísí aeriompair a dhíol agus a mhargú faoi shaoirse, lena n-áirítear gach gné den mhargaíocht, amhail taighde margaidh, fógraíocht agus dáileadh; ní áirítear leis na gníomhaíochtaí sin praghsáil seirbhísí aeriompair ná na coinníollacha is infheidhme;

(h) ciallaíonn 'seirbhís' aon seirbhís in aon earnáil seachas seirbhísí arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais;

(i) ciallaíonn 'seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais' aon seirbhís nach soláthraítear ar bhonn tráchtála ná san iomaíocht le soláthróir seirbhíse amháin nó níos mó; agus

(j) ciallaíonn 'soláthróir seirbhíse de chuid Páirtí' aon duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le seirbhís a sholáthar nó a sholáthraíonn seirbhís.

AIRTEAGAL 11.3

An ceart chun rialála

Athdheimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcíocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach, mar shampla sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas, sábháilteacht, an comhshaol, lena n-áirítear athrú aeráide, agus an mhoráltacht phoiblí a chosaint, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideacht agus cosaint sonraí nó éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint.

AIRTEAGAL 11.4

Cóir náisiúnta

1. Déanfaidh gach Páirtí cóir a thabhairt do sheirbhísí agus do sholáthróirí seirbhíse de chuid an Pháirtí eile nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, do sheirbhísí agus do sholáthróirí seirbhíse dá chuid féin.
2. Is éard is brí leis an gcóir a thugann Páirtí faoi mhír 1:
  - (a) maidir le rialtas réigiúnach nó áitiúil de chuid na Sile, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an leibhéal rialtais sin, i gcúinsí den chineál céanna, dá sheirbhísí féin agus dá sholáthróirí seirbhíse féin;
  - (b) maidir le rialtas de chuid Ballstáit nó i mBallstát, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, dá sheirbhísí féin agus dá sholáthróirí seirbhíse féin.

3. Féadfaidh Páirtí ceanglas a leagtar amach i mír 1 a chomhlíonadh trí chóir atá comhionann go foirmiúil nó cóir atá éagsúil go foirmiúil leis an gcóir a thugann sé dá sheirbhísí agus dá sholáthróirí seirbhíse féin a thabhairt do sheirbhísí agus do sholáthróirí seirbhíse an Pháirtí eile.
4. Cóir atá comhionann go foirmiúil nó cóir atá éagsúil go foirmiúil, measfar nach bhfuil sí chomh fabhrach sin más rud é go modhnaítear na coinníollacha iomaíochta léi i bhfabhar seirbhísí nó soláthróirí seirbhísí Páirtí i gcomparáid le soláthróirí seirbhísí an Pháirtí eile.
5. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a cheanglaíonn ar cheachtar Páirtí cúiteamh a thabhairt i leith míbhuntáistí dúchasacha iomaíocha a eascraíonn as gné eachtrach na seirbhísí nó na soláthróirí seirbhíse iomchuí.

AIRTEAGAL 11. 5

Cóir an náisiúin barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid an Pháirtí eile cóir nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna, do sholáthróirí seirbhíse agus seirbhísí de chuid tríú tír.
2. Ní fhorléireofar mír 1 mar mhír chun a chur d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt do sheirbhísí ná do sholáthróirí seirbhíse an Pháirtí eile ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt do na caighdeáin, lena n-áirítear do chaighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní áirítear nósanna imeachta um réiteach díospóidí ná sásraí dá bhforáiltear i gcomhaontuithe trádála nó conarthaí idirnáisiúnta eile leis an ‘gcóir’ dá dtagraítear i mír 1. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gconarthaí idirnáisiúnta nó i gcomhaontuithe trádála eile agus ‘cóir’ dá dtagraítear i mír 1, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu, in éagmais bearta a ghlacann Páirtí nó a choinníonn Páirtí ar bun. Féadfaidh bearta Páirtí, a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha substainteacha den sórt sin, a bheith ina ‘gcóir’ faoin Airteagal seo agus, dá bhrí sin, féadfaidh sárú ar an Airteagal seo eascairt astu.

AIRTEAGAL 11.6

Láithreacht áitiúil

Ní cheanglóidh Páirtí ar sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile fiontar a chur ar bun nó a choinneáil ar bun nó cónaí a bheith air i gcríoch Páirtí mar choinníoll le soláthar trasteorann seirbhíse.

AIRTEAGAL 11.7

Rochtain ar an margadh

Sna hearnálacha nó sna fo-earnálacha ina ndéantar gealltanais maidir le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí, ar bhonn a chríche iomláine nó ar bhonn foroinn chríochach, bearta lena ndéantar an méid seo a leanas an méid seo a leanas:

- (a) lena gcuirfear teorainneacha leis na nithe seo a leanas:
- (i) an líon soláthróirí seirbhíse, bíodh sé i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí nó soláthróirí seirbhíse eisiacha nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
  - (ii) luach iomlán na n-idirbheart seirbhíse nó na sócmhainní i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch;
  - (iii) an líon iomlán oibríochtaí seirbhíse nó cainníocht iomlán an aschuir seirbhísí a shloinntear mar aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó i bhfoirm ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch¹; nó
  - (iv) líon iomlán na ndaoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil seirbhísí áirithe nó a fhéadfaidh soláthróir seirbhísí a fhostú, ar daoine iad is gá i leith seirbhís shonrach a fheidhmiú agus a bhfuil baint dhíreach acu leis an bhfeidhmiú sin, i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha; nó

---

¹ Ní chumhdaíonn an fhomhír seo bearta an Pháirtí a chuireann srian ar ionchuir le haghaidh soláthair seirbhísí.

- (b) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintitis dhlíthiúil nó comhfhiontair trínar féidir le soláthróir seirbhíse seirbhís a sholáthar a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad.

AIRTEAGAL 11.8

Bearta neamh-chomhréireacha

1. Níl feidhm ag Airteagail 11.4, 11.5 agus 11.6 maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:

- (i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-1;

(C) leibhéal réigiúnach rialtais Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-1;
nó

(D) leibhéal áitiúil rialtais; agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-2;

(B) leibhéal réigiúnach rialtais, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-2; nó

(C) leibhéal áitiúil rialtais;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo, nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh; nó

(c) modhnú ar aon bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo a mhéid nach laghdófar leis an modhnú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé go díreach roimh an leasú, i gcomhréir le hAirteagail 11.4, 11.5 agus 11.6.

2. Níl feidhm ag Airteagal 11.4, 11.5 agus 11.6 maidir le haon bheart de chuid Páirtí maidir le hearnálacha, fo- earnálacha nó gníomhaíochtaí mar a leagtar amach ina Sceideal in Iarscríbhinn 10-B.

3. Níl feidhm ag Airteagal 11.7 maidir le haon bheart de chuid Páirtí i ndáil le hearnálacha, fo- earnálacha nó gníomhaíochtaí tiomanta, mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 10-C.

AIRTEAGAL 11.9

Diúltú sochar

Féadfaidh Páirtí sochair na Caibidle seo a dhiúltú do sholáthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile má ghlacann an Páirtí diúltaithe bearta a bhaineann leis an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta, lena n-áirítear cearta an duine a chosaint, nó má choimeádann sé na bearta sin ar bun, ar bearta iad:

- (a) lena dtoirmiscear idirbhearta leis an soláthróir seirbhíse sin, nó le duine ar leis an soláthróir seirbhíse sin nó a rialaíonn an soláthróir seirbhíse sin; nó
- (b) a shárófaí nó a rachfaí timpeall air dá dtabharfaí sochair na Caibidle seo don soláthróir seirbhíse sin.

AIRTEAGAL 11.10

Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht

Bunaítear an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht ('Fochoiste') de bhun Airteagal 33.4(1). Agus aird á tabhairt ar ábhair a bhaineann le seirbhísí, déanfaidh an Fochoiste faireachán ar an gCaibidil seo, ar Chaibidlí 12, 13, 14, 15, 16, 17 agus 19 agus Iarscríbhinní 10-A, 10-B, 10-C, 12-A, 12-B, 12-C, 14-A agus 14-B agus áiritheoidh sé go gcuirfear chun feidhme go cuí iad.

CAIBIDIL 12

LÁITHREACHT SHEALADACH DAOINE NÁDÚRTHA CHUN CRÍOCH GNÓ

AIRTEAGAL 12.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a bhaineann le feidhmiú gníomhaíochtaí eacnamaíocha trí dhul isteach agus fanacht sealadach ina chríoch a dhéanann daoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile, ar cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta iad, infheisteoirí, aistrithe ionchorparáideacha, cuairteoirí gnó gearrthéarmacha, soláthróirí seirbhísí conarthacha agus gairmithe neamhspleácha.
2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis na hearnálacha dá dtagraítear i bhfomhíreanna (b), (c) agus (d) d'Airteagal 11.1(2).
3. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a dhéanann difear do dhaoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile atá ag lorg rochtain ar a mhargadh fostaíochta, ná níl feidhm aici maidir le bearta i ndáil le saoránacht nó náisiúntacht, cónaí, nó fostaíocht ar bhonn buan.
4. Ní choiscfidh an Chaibidil seo ar Pháirtí bearta a chur i bhfeidhm lena rialaítear teacht isteach dhaoine nádúrtha an Pháirtí eile ina chríoch, nó fanacht dhaoine nádúrtha an Pháirtí eile go sealadach ina chríoch, lena n-áirítear na bearta sin is gá chun sláine daoine nádúrtha a chosaint agus a ngluaiseacht ordúil trasna a theorann a áirithiú, ar choinníoll nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfar neamhniú nó lagú ar na sochair a fhabhraíonn don Pháirtí eile faoin gCaibidil seo.

5. An fíor go gceanglaíonn Páirtí víosa a bheith ag daoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile, ní fhorléireofar an fíor sin ann féin mar chúis le neamhniú nó lagú a dhéanamh ar shochair a fhabhraítear don Pháirtí eile faoin gComhaontú seo.
6. Sa mhéid nach dtugtar faoi ghealltanais faoin gCaibidil seo, leanfar d'fheidhm a bheith ag na ceanglais go léir dá bhforáiltear i ndlí Páirtí maidir le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha, lena n-áirítear dlíthe agus rialacháin a bhaineann leis an tréimhse fanachta.
7. D'ainneoin na Caibidle seo, leanfar d'fheidhm a bheith ag na ceanglais go léir dá bhforáiltear i ndlí Páirtí maidir le hobair agus bearta slándála sóisialta, lena n-áirítear dlíthe agus rialacháin a bhaineann le pá íosta agus comhaontuithe comhchoiteanna pá.
8. Níl feidhm ag gealltanais maidir le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha chun críocha gnó i gcásanna inarb é is aidhm nó is éifeacht don dul isteach agus don fhanacht sealadach cur isteach ar thoradh aon díospóidí nó caibidlíochta saothair nó bainistíochta nó ar fhostaíocht aon duine nádúrtha a bhfuil baint aige leis an díospóid sin, nó tionchar a imirt ar shlí eile ar an toradh sin.

AIRTEAGAL 12.2

Sainmhínithe

1. Tá feidhm ag na sainmhínithe in Airteagail 10.2 agus 11.2 maidir leis an gCaibidil seo agus maidir le hlarscríbhinní 12-A, 12-B agus 12-C, cé is moite den sainmhíniú ar infheisteoir de chuid Páirtí i bhfomhír (j) d'Airteagal 10.2 (1).

2. Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 12-A, 12-B agus 12-C:

(a) ciallaíonn ‘díoltóirí gnó’ cuairteoirí gnó gearrthéarmacha:

- (i) atá ina n-ionadaithe ó sholáthróir seirbhísí nó earraí de chuid Páirtí chun díolachán seirbhísí nó earraí a chaibidliú nó atá ag déanamh comhaontuithe chun seirbhísí nó earraí a dhíol don soláthróir sin, lena n-áirítear: freastal ar chruinnithe nó comhdhálacha; comhairliúcháin a dhéanamh le comhghleacaithe gnó; agus orduithe a ghlacadh nó conarthaí a chaibidliú le fiontar atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí eile;
- (ii) nach bhfuil seirbhís á soláthar acu faoi chuimsiú conradh arna thabhairt i gcrích idir fiontar nach bhfuil láithreacht tráchtála aige i gcríoch an Pháirtí ina bhfuil na cuairteoirí gnó gearrthéarmacha ag fanacht go sealadach, agus tomhaltóir sa chríoch sin; agus
- (iii) nach gníomhairí ar coimisiún iad; agus

(b) ciallaíonn ‘cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta’ daoine nádúrtha atá ag obair i bpost sinsearach laistigh de dhuine dlítheanach de chuid Páirtí agus atá freagrach as fiontar de chuid an duine dhlítheanaigh sin a bhunú i gcríoch an Pháirtí eile, ach nach dtairgeann nó nach soláthraíonn seirbhísí agus nach mbíonn ag plé le haon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile seachas gníomhaíocht a theastaíonn chun críoch bunaíochta agus nach bhfaigheann luach saothair ó fhoinsé atá suite sa Pháirtí eile;

- (c) ciallaíonn ‘soláthróirí seirbhísí conarthacha’ daoine nádúrtha atá fostaithe ag duine dlítheanach de chuid Pháirtí, ar fiontar é nach bhfuil bunaithe i gcríoch an Pháirtí eile agus nach gníomhaireacht le haghaidh seirbhísí chun pearsanra a lonnú agus a sholáthar é agus nach ngníomhaíonn trí ghníomhaireacht den sórt sin, agus a bhfuil Conradh *bona fide* tugtha i gcrích aige chun seirbhísí a sholáthar in éineacht le tomhaltóir deiridh sa Pháirtí eile lena gceanglaítear go mbeidh a fhostaithe i láthair sa Pháirtí eile sin ar bhonn sealadach, chun an Conradh chun seirbhísí a sholáthar a chomhlíonadh¹;
- (d) ciallaíonn ‘gairmithe neamhspleácha’ daoine nádúrtha atá ag soláthar seirbhíse agus atá bunaithe mar dhaoine féinfhostaithe i gcríoch Pháirtí ach ní i gcríoch an Pháirtí eile agus a bhfuil Conradh *bona fide* tugtha i gcrích acu, seachas trí ghníomhaireacht le haghaidh seirbhísí chun pearsanra a lonnú agus a sholáthar, le tomhaltóir deiridh chun seirbhísí a sholáthar sa Pháirtí eile lena gceanglaítear ar an duine nádúrtha a bheith i láthair ar bhonn sealadach sa Pháirtí sin²;
- (e) ciallaíonn ‘suiteálaithe agus pearsanra cothabhála’ cuairteoirí gnó gearrthéarmacha a bhfuil saineolas acu atá ríthábhachtach d’oibleagáid chonarthaigh an díoltóra nó an léasóra, do chur i gcrích seirbhísí nó d’oiliúint oibrithe chun seirbhísí a dhéanamh, de bhun barántais nó Conradh seirbhíse eile atá teagmhasach le trealamh nó innealra tráchtála nó tionsclaíoch a dhíol nó a léasú, lena n-áirítear seirbhísí ríomhaireachta agus seirbhísí gaolmhara, a ceannaíodh nó a léasaíodh ó fhiontar atá suite lasmuigh de chríoch an Pháirtí ar ina leith a iarrtar teacht isteach agus fanacht sealadach, le linn an barántais nó an Conradh seirbhíse a bheith i bhfeidhm;

---

¹ Comhlíonfaidh an Conradh chun seirbhísí a sholáthar dá dtagraítear faoin bhfomhír seo ceanglais dhlí an Pháirtí ina bhforghníomhaítear an Conradh.

² Comhlíonfaidh an Conradh chun seirbhísí a sholáthar seirbhíse dá dtagraítear faoin bhfomhíreanna (b) agus (c) seo ceanglais dhlí an Pháirtí ina bhforghníomhaítear an Conradh.

- (f) ciallaíonn ‘aistrithe ionchorparáideacha’ daoine nádúrtha atá fostaithe ag duine dlítheanach de chuid Páirtí, nó atá ina bpáirtithe ann, ar feadh tréimhse nach gairide ná bliain, a aistrítear go sealadach chuig fiontar de chuid an duine dhlítheanaigh sin i gcríoch an Pháirtí eile, agus a bhaineann le ceann amháin de na catagóirí a leanas:
- (i) bainisteoirí;
  - (ii) speisialtóirí;
  - (iii) fostaithe oiliúna;
- (g) ciallaíonn ‘infheisteoir’ duine nádúrtha a bhunaíonn fiontar i gcríoch an Pháirtí eile a bhfuil méid substaintiúil caipitil geallta ag an duine nádúrtha sin nó ag an duine dlítheanach a bhfuil an duine nádúrtha sin fostaithe aige ina leith, nó méid substaintiúil caipitil a bhfuiltear i mbun a gheallta ina leith, agus a fhorbraíonn nó a riarann oibriú an fhiontair sin ina cháil mar mhaoirseoir nó mar fheidhmeannach;
- (h) ciallaíonn ‘bainisteoirí’ nó daoine nádúrtha atá ag obair i bpost sinsearach laistigh de dhuine dlítheanach de chuid Páirtí, daoine a stiúran bainistíocht an fhiontair go príomha i gcríoch an Pháirtí eile¹ agus a fhaigheann maoirseacht ghinearálta nó treoir ghinearálta go príomha ó fheidhmeannaigh ardleibhéil, ón mbord stiúrthóirí nó ó stocshealbhóirí an ghnó nó óna gcoibhéis, agus daoine a bhfuil na cúraimí seo a leanas ar na cúraimí atá orthu:
- (i) an fiontar nó roinn nó foroinnt de a stiúradh;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní eisítear leis an sainmhíniú sin bainisteoirí a dhéanann cúraimí, agus iad i mbun a gcuid cúraimí mar a shainmhínítear sa sainmhíniú seo, atá riachtanach chun na seirbhísí a sholáthar, cé nach ndéanann siad cúraimí a bhaineann go díreach le soláthar iarbhír na seirbhísí.

- (ii) maoirseacht agus rialú a dhéanamh ar obair fostaithe eile maoirseachta, gairmiúla nó bainistíochta; agus
  - (iii) daoine a bhfuil d'údarás pearsanta acu daoine a earcú agus a bhriseadh as a bpost, sin nó earcú, briseadh as post nó gníomhaíochtaí eile a bhaineann le pearsanra a mholadh;
- (i) ciallaíonn ‘cuairteoirí gnó gearrthéarmacha’ daoine nádúrtha ar mian leo dul isteach go críoch an Pháirtí eile agus fanacht ann go sealadach, daoine nach mbíonn ag plé le díolacháin dhíreacha leis an bpobal i gcoitinne agus nach bhfaigheann luach saothair ó fhoinsé atá suite i gcríoch an Pháirtí eile, daoine a bhaineann le ceann de na catagóirí a leanas:
- (i) díoltóirí gnó;
  - (ii) suiteálaithe agus pearsanra cothabhála;
- (j) ciallaíonn ‘speisialtóirí’ daoine nádúrtha atá ag obair laistigh de dhuine dlítheanach de chuid Páirtí a bhfuil eolas speisialaithe acu atá riachtanach maidir le réimsí gníomhaíochta, teicnící nó bainistíochta an fhiontair; agus measúnú á dhéanamh ar an eolas sin, cuirfear san áireamh ní hamháin eolas a bhaineann go sonrach leis an bhfiontar, ach cibé acu atá nó nach bhfuil ardleibhéal cáilíochta ag an duine freisin, lena n-áirítear taithí ghairmiúil leormhaith, maidir le cineál oibre nó ceirde a éilíonn eolas teicniúil sonrach, lena n-áirítear comhaltacht fhéideartha i ngairm chreidiúnaithe; agus

- (k) ciallaíonn ‘fostaithe oiliúna’ daoine nádúrtha a bhfuil céim ollscoile acu agus a aistrítear go sealadach iad chun críoch forbartha gairme, nó chun oiliúint a fháil i dteicnící nó modhanna gnó¹.

AIRTEAGAL 12.3

Aistrithe ionchorparáideacha, cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta agus infheisteoirí

1. Faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a leagtar amach in Iarscríbhinn 12-A, ní mór do gach Páirtí an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) ceadóidh sé dul isteach agus fanacht sealadach aistrithe ionchorparáideacha, cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta agus infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile;
- (b) ceadóidh sé fostú aistrithe ionchorparáideacha an Pháirtí eile ina chríoch;
- (c) ní dhéanfaidh Páirtí teorainneacha a choinneáil ná a ghlacadh i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglais maidir le tástálacha riachtanas eacnamaíoch ar an líon iomlán daoine nádúrtha, in earnáil shonrach, a cheadaítear dóibh dul isteach mar chuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta nó mar infheisteoirí, nó a fhéadfar a fhostú mar aistrithe ionchorparáideacha, ar bhonn foroinn chríochach nó ar bhonn a chríche ar fad; agus

---

¹ Féadfar a cheangal ar an bhfiontar is faighteoir clár oiliúna a chur isteach lena gcumhdófar fad an fhanachta le formheas roimh ré, lena léireofar gur le haghaidh oiliúna cuspóir an fhanachta. I gcás AT, CZ, DE, FR, ES, HU agus LT, ní mór an oiliúint a bheith nasctha leis an gcéim ollscoile a fuarthas.

- (d) tabharfaidh sé cóir nach lú fabhar d'aistrithe ionchorparáideacha, do chuairoteoirí gnó chun críoch bunaíochta agus d'infheisteoirí an Pháirtí eile, maidir lena bhfanacht sealadach ina chríoch ná mar a thugann sé, in imthosca den chineál céanna, dá dhaoine nádúrtha féin.
2. Is mar seo a leanas a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe:
- (a) i gcás na Sile, tréimhse suas le 2 bhliain ar féidir síneadh a chur leis, gan aon cheanglas cur isteach ar chónaí buan, ar choinníoll go mbíonn na coinníollacha ar a bhfuil an fhanacht bunaithe i bhfeidhm; agus
- (b) i gcás an Aontais Eorpaigh, tréimhse suas le 3 bliana i gcás bainisteoirí agus speisialtóirí; suas le bliain i gcás fostaithe oiliúna agus infheisteoirí; agus suas le 90 lá laistigh d'aon tréimhse 6 mhí i gcás cuairteoirí gnó chun críoch bunaíochta.

AIRTEAGAL 12.4

Cuairoteoirí gnó gearrthéarmacha

1. Faoi réir na n-eisiamh i ndáil le raon feidhme a leagtar amach in Airteagal 10.1(2) agus faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a leagtar amach in Iarscríbhinn 12-A, ceadóidh Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach cuairteoirí gnó gearrthéarmacha gan gá le cead oibre, tástálacha riachtanas eacnamaíoch ná nósanna imeachta eile den chineál céanna um fhormheas roimh ré.

2. Má bhíonn cuairteoirí gnó gearrthéarmacha de chuid Páirtí ag gabháil do sheirbhís a sholáthar do thomhaltóir i gcríoch an Pháirtí ina bhfuil siad ag fanacht go sealadach, déanfaidh an Páirtí sin cóir nach lú fabhar ná mar a thugann sé, i gcásanna mar an gcéanna, dá sholáthróirí seirbhíse féin a thabhairt dóibh maidir le soláthar na seirbhíse sin.

3. Is ar feadh tréimhse nach faide ná 90 lá in aon tréimhse 12 mhí a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe.

AIRTEAGAL 12.5

Soláthróirí seirbhísí conarthacha agus gairmithe neamhspleácha

1. Ceadóidh gach Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach soláthróirí seirbhísí conarthacha de chuid an Pháirtí eile ina chríoch, sna hearnálacha, sna fo-earnálacha agus sna gníomhaíochtaí a leagtar amach in Iarscríbhinn 12-B, faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a shainmhínítear ann, agus ar na coinníollacha seo a leanas:

- (a) ní mór do dhaoine nádúrtha a bheith ag gabháil do sheirbhís a sholáthar mar fhostaithe de chuid duine dhlítheanaigh a bhfuil conradh seirbhíse nach faide ná 12 mhí faighte aige;
- (b) na daoine nádúrtha a théann isteach sa Pháirtí eile, bhí siad fostaithe ag an duine dlítheanach dá dtagraítear i bhfomhír (a) ar feadh bliain amháin go díreach roimh dháta tíolactha iarratais ar dhul isteach sa Pháirtí eile agus a bhfuil taithí ghairmiúil 3 bliana acu ar a laghad ar dháta an iarratais ar dhul isteach, taithí a fuarthas tar éis lán-aois a bhaint amach, in earnáil na gníomhaíochta atá faoi réir an chonartha;

- (c) na daoine nádúrtha a thiocfaidh isteach sa Pháirtí eile, beidh an méid seo a leanas acu:
- (i) céim ollscoile nó cáilíocht lena léirítear eolas ar leibhéal coibhéiseach¹; agus
  - (ii) cáilíochtaí gairmiúla, má tá gá leo chun gníomhaíocht a fheidhmiú de bhun dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís;
- (d) ní fhaigheann an duine nádúrtha luach saothair ar seirbhísí a sholáthar i gcríoch an Pháirtí eile, seachas luach saothair a íocann an duine dlítheanach ag a bhfuil an duine nádúrtha fostaithe; agus
- (e) ní bhaineann rochtain a thugtar de bhun an Airteagail seo ach leis an ngníomhaíocht seirbhíse is ábhar don chonradh agus ní thugann an rochtain sin teidlíocht chun teideal gairmiúil an Pháirtí a úsáid nuair a chuirtear an tseirbhís ar fáil.

2. Ceadóidh gach Páirtí dul isteach agus fanacht sealadach gairmithe neamhspleácha de chuid an Pháirtí eile ina chríoch, sna hearnálacha, sna fo-earnálacha agus sna gníomhaíochtaí a leagtar amach in Iarscríbhinn 12-B, faoi réir na gcoinníollacha agus na gcáilíochtaí ábhartha a shainmhínítear ann, agus ar na coinníollacha seo a leanas:

- (a) ní rachaidh an conradh a thugtar i gcrích níos faide ná tréimhse bliana;

---

¹ I gcás nach sa Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís a fuarthas an chéim nó an cháilíocht, féadfaidh an Páirtí sin a mheas an bhfuil sí coibhéiseach leis an gcéim ollscoile atá ag teastáil ina chríoch.

- (b) ní mór taithí ghairmiúil sé bliana ar a laghad a bheith ag na daoine nádúrtha, ar dháta an iarratais ar dhul isteach agus ar fhanacht sealadach, in earnáil na gníomhaíochta is ábhar don chonradh.
- (c) tá an méid seo a leanas ag na daoine nádúrtha a thagann isteach i gcríoch an Pháirtí eile:
- (i) céim ollscoile nó cáilíocht lena léirítear eolas ar leibhéal coibhéiseach¹; agus
  - (ii) cáilíochtaí gairmiúla, má tá gá leo chun gníomhaíocht a fheidhmiú de bhun dhlíthe nó rialacháin an Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís;
- (d) ní bhaineann rochtain a thugtar de bhun an Airteagail seo ach leis an ngníomhaíocht seirbhíse is ábhar don chonradh; ní thugann an rochtain sin teidlíocht chun teideal gairmiúil an Pháirtí a úsáid nuair a chuirtear an tseirbhís ar fáil.
3. Ní dhéanfaidh Páirtí teorainneacha a ghlacadh ná a choimeád ar bun ar líon iomlán na soláthróirí seirbhísí conarthacha nó na ngairmithe neamhspleácha de chuid an Pháirtí eile a gceadaítear dul isteach agus fanacht sealadach dóibh, i bhfoirm cuótaí uimhriúla ná ceanglais maidir le tástáil riachtanas eacnamaíoch.
4. Déanfaidh Páirtí cóir a thabhairt do sholáthróirí seirbhísí conarthacha agus do ghairmithe neamhspleácha de chuid an Pháirtí eile, maidir le soláthar a seirbhísí ina chríoch, cóir nach lú fabhar ná an chóir a dhéanann sé, i gcásanna den chineál céanna, dá sholáthróirí seirbhíse féin.

---

¹ I gcás nach sa Pháirtí ina soláthraítear an tseirbhís a fuarthas an chéim nó an cháilíocht, féadfaidh an Páirtí sin a mheas an bhfuil sí coibhéiseach leis an gcéim ollscoile atá ag teastáil ina chríoch.

5. Is mar seo a leanas a bheidh an tréimhse fanachta incheadaithe:

- (a) i gcás an Aontais Eorpaigh, tréimhse charntha nach faide ná 6 mhí in aon tréimhse 12 mhí nó ar feadh ré an chonartha, cibé acu is lú; agus
- (b) i gcás na Sile, tréimhse suas le bliain ar féidir síneadh a chur leis le haghaidh tréimhsí ina dhiaidh sin, ar choinníoll go mbíonn na coinníollacha ar a bhfuil an fhanacht bunaithe ann i gcónaí.

AIRTEAGAL 12.6

Bearta neamh-chomhréireacha

A mhéid a dhéanann an beart ábhartha difear do dhul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha chun críoch gnó, níl feidhm ag fomhíreanna (c) agus (d) d’Airteagail 12.3(1) agus Airteagal 12.5(3) agus (4) maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) aon bheart neamh-chomhréireach atá ann cheana de chuid Páirtí ar leibhéal arb é:
  - (i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:
    - (A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-1;
    - (B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-1;
    - (C) rialtas réigiúnach Ballstáit, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-1; nó

(D) leibhéal rialtais áitiúil, seachas an beart dá dtagraítear i bhfomhír (C); agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-2;

(B) rialtas réigiúnach, mar a leagtar amach i bhFoscúbhinn 10-A-2; nó

(C) rialtas áitiúil;

(b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo;

(c) modhnú ar aon bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) agus (b) den Airteagal seo a mhéid nach laghdóidh sé comhréireacht an bhirt, faoi mar a bhí sé díreach roimh an modhnú, le fomhíreanna (c) agus (d) d'Airteagal 12.3(1) agus Airteagal 12.5(3) agus (4); nó

(d) maidir le haon bheart de chuid Páirtí atá comhsheasmhach le coinníoll nó cáilíocht a shonraítear in Iarscúbhinn 10-B.

AIRTEAGAL 12.7

Trédhearcacht

1. Cuirfidh gach Páirtí faisnéis ar fáil go poiblí maidir le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha de chuid an Pháirtí eile, dá dtagraítear in Airteagal 12.1(1).

2. Áireofar leis an bhfaisnéis dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo an fhaisnéis seo a leanas, más infheidhme:

- (a) catagóirí víosa, ceadanna nó aon chineál údaraithe den chineál céanna a bhaineann le hiontráil agus fanacht sealadach;
- (b) an doiciméadacht is gá agus na coinníollacha atá le comhlíonadh;
- (c) an modh chun iarratas a chur isteach agus roghanna i dtaobh cá háit a gcuirfear é, amhail oifigí consalachta nó ar líne;
- (d) táillí iarratais agus clár ama táscaigh le haghaidh iarratas a phróiseáil;
- (e) an tréimhse uasta fanachta faoi gach cineál údaraithe dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo;
- (f) coinníollacha maidir le haon fhadú nó athnuachan atá ar fáil;
- (g) rialacha maidir le cleithiúnaithe tionlacain;
- (h) nósanna imeachta maidir le hathbhreithniú nó achomharc a bheidh ar fáil; agus
- (i) dlíthe ábhartha a bhfuil feidhm ghinearálta acu agus a bhaineann le dul isteach agus fanacht sealadach daoine nádúrtha.

3. Maidir leis an bhfaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo, féachfaidh Páirtí leis an bPáirtí eile a chur ar an eolas go pras faoi aon cheanglas nó nós imeachta nua a thabharfar isteach nó faoi aon athrú ar cheanglais agus nósanna imeachta a dhéanann difear don iarratas éifeachtach ar dhul isteach, ar fhanacht sealadach sa Pháirtí agus, i gcás inarb infheidhme, ar chead dul i mbun oibre sa Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 12.8

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir le diúltú do dheonú an cheada isteach agus an fhanachta shealadaigh mura mbaineann an t-ábhar le pátrún cleachtais.

CAIBIDIL 13

RIALÁIL INTÍRE

AIRTEAGAL 13.1

Raon feidhme agus sainmhínte

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta ag na Páirtithe a bhaineann le ceanglais agus nósanna imeachta ceadúnaithe, le ceanglais cháilíochta agus nósanna imeachta cáilíochta, agus le caighdeáin theicniúla¹ a mbíonn tionchar acu ar na nithe seo a leanas:

- (a) soláthar trasteorann seirbhísí;
- (b) soláthar seirbhíse nó saothrú aon ghníomhaíochta eacnamaíche eile trí fhiontar nó oibriú fiontair chumhdaithe a bhunú; nó
- (c) soláthar seirbhíse trí fhanacht catagóirí áirithe de dhaoine nádúrtha de chuid Páirtí i gcríoch an Pháirtí eile, mar a leagtar amach in Airteagal 12.1.

2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo ach maidir le hearnálacha a bhfuil gealltanais shonracha tugtha ag Páirtí ina leith faoi Chaibidlí 10, 11 agus 12 agus a mhéid atá feidhm ag na gealltanais shonracha sin.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, a mhéid a bhaineann le bearta i ndáil le caighdeáin theicniúla, níl feidhm ag an gCaibidil seo ach amháin maidir leis na bearta sin a dhéanann difear do thrádáil seirbhísí.

3. D'ainneoin mhír 2, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le ceanglais agus nósanna imeachta ceadúnúcháin, ceanglais cháilíochta agus nósanna imeachta cáilíochta, agus caighdeáin theicniúla a bhaineann le:

- (a) monarú ceimiceán bunúsach agus táirgí ceimiceacha eile;
- (b) monarú táirgí rubair;
- (c) monarú táirgí plaisteacha;
- (d) monarú mótar leictreach, gineadóirí leictreacha agus claochladán leictreach;
- (e) monarú cnuasaitheoirí, ceall príomhúil agus ceallraí príomhúla; agus
- (f) athchúrsáil dramhaíola miotail agus neamh-mhiotail.

4. D'ainneoin mhír 1, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta de chuid Páirtí a mhéid gur srianta iad faoi réir sceidealaithe de bhun Airteagail 10.5, 10.6, Airteagal 10.11(1), 10.11(2), Airteagail 11.4, 11.6, 11.7, Airteagail 11.8(1), 11.8(2), 12.3(1), 12.4(2), 12.5(1) agus Airteagal 12.6.

5. Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn 'údarú' cead chun aon cheann de na gníomhaíochtaí dá dtagraítear i bhfomhíreanna (a) (b) agus (c) de mhír 1 a thagann as nós imeachta a chur i gcrích, nach mór d'iarratasóir cloí leis d'fhonn a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cheadúnúcháin, ceanglais cháilíochta nó caighdeáin theicniúla;

- (b) ciallaíonn ‘údarás inniúil’ rialtas nó údarás láir, réigiúnach nó áitiúil nó comhlacht neamhrialtasach i bhfeidhmiú na gcumhachtaí arna dtarmligeán ag rialtais nó údaráis láir, réigiúnacha nó áitiúla agus atá cumhachtaithe cinneadh a dhéanamh maidir leis an údarú seirbhís a sholáthar, lena n-áirítear trí fhiontar a bhunú, nó maidir leis an údarú aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú;
- (c) ciallaíonn ‘nósanna imeachta ceadúnúcháin’ rialacha riaracháin nó nós imeachta nach mór do dhuine nádúrtha nó dlítheanach atá ag lorg údaraithe, lena n-áirítear leasú nó athnuachan údaraithe, cloí leo chun a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cheadúnúcháin;
- (d) ciallaíonn ‘ceanglais cheadúnúcháin’ ceanglais shubstainteacha, seachas ceanglais cháilíochta, nach mór do dhuine nádúrtha nó dlítheanach cloí leo chun údarú a fháil, a leasú nó a athnuachan;
- (e) ciallaíonn ‘nósanna imeachta cáilíochta’ rialacha riaracháin nó nós imeachta nach mór do dhuine nádúrtha cloí leo chun a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cháilíochta, chun údarú a fháil; agus
- (f) ciallaíonn ‘ceanglais cháilíochta’ ceanglais shubstainteacha a bhaineann le hinniúlacht duine nádúrtha seirbhís a sholáthar, agus nach mór do dhuine nádúrtha cloí leo chun údarú a fháil, a leasú nó a athnuachan.

6. Chun críocha na Caibidle seo, tá feidhm ag na sainmhínithe a leagtar amach in Airteagail 10.2 agus 11.2 freisin.

AIRTEAGAL 13.2

Coinníollacha maidir le ceadúnú agus cáilíocht

1. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le bearta a bhaineann leis na ceanglais cheadúnúcháin, na nósanna imeachta cheadúnúcháin, agus na ceanglais cháilíochta agus na nósanna imeachta cáilíochta, go mbeidh siad bunaithe ar chritéir a choisceann ar na húdaráis inniúla a gcumhacht mheasúnaithe a fheidhmiú ar bhealach treallach¹.
2. Na critéir dá dtagraítear i mír 1:
  - (a) glan;
  - (b) oibiachtúil agus trédhearcach; agus
  - (c) inrochtana ag an bpobal agus ag daoine leasmhara roimh ré.
3. Agus caighdeáin theicniúla á nglacadh aige, molfaidh gach Páirtí dá údaráis inniúla caighdeáin theicniúla a ghlacadh arna bhforbairt trí phróisis oscailte thrédhearcacha, agus molfaidh sé do chomhlachtaí atá ainmnithe chun caighdeáin theicniúla a fhorbairt, lena n-áirítear eagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha², é sin a dhéanamh trí phróisis oscailte thrédhearcacha.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, féadfar a áireamh ar na critéir sin, *inter alia*, inniúlacht agus an cumas seirbhís a sholáthar nó aon ghníomhaíocht eacnamaíoch eile a shaothrú, lena n-áirítear déanamh amhlaidh i mbealach atá comhsheasmhach le ceanglais rialála Páirtí, amhail ceanglais sláinte agus comhshaoil. Féadfaidh na húdaráis inniúla measúnú a dhéanamh ar an tábhacht atá le tabhairt do gach critéar.

² Tagraíonn an téarma ‘eagraíochtaí idirnáisiúnta ábhartha’ do chomhlachtaí idirnáisiúnta a mballraíocht ar oscailt do chomhlachtaí ábhartha an dá Pháirtí.

4. Deonófar údarú, ach é a bheith ar fáil, a luaíthe a shuífear, i bhfianaise scrúdú iomchuí, gur comhlíonadh na coinníollacha chun údarú a fháil.
5. I gcás ina bhfuil teorainn le líon gceadúnas atá ar fáil i leith gníomhaíocht áirithe mar gheall ar ghanntanas na n-acmhainní nádúrtha nó na hinniúlachta teicniúla atá ar fáil, cuirfidh gach Páirtí nós imeachta roghnúcháin i bhfeidhm maidir le hiarrthóirí ionchasacha lena soláthrófar ráthaíochtaí iomlána i dtaobh neamhchlaontachta agus trédhearcachta, lena n-áirítear, go háirithe, poiblíocht leordhóthanach faoi sheoladh, déanamh agus tabhairt i gcrích an nós imeachta.
6. Faoi réir mhír 5, agus na rialacha maidir leis an nós imeachta roghnúcháin á mbunú, féadfaidh gach Páirtí cuspóirí beartais dlisteanacha a chur san áireamh, lena n-áirítear gnéithe a bhaineann le sláinte, sábháilteacht, cosaint an chomhshaoil agus caomhnú na hoidhreachtachta cultúrtha.

AIRTEAGAL 13.3

Nósanna imeachta ceadúnúcháin agus cáilíochta

1. Na nósanna imeachta agus foirmiúlachtaí ceadúnúcháin agus cáilíochta, beidh siad soiléir, cuirfear ar fáil go poiblí iad roimh ré, agus ní hionann iad, astu féin, agus srian ar sholáthar seirbhíse nó ar shaothrú aon gníomhaíocht eacnamaíche eile. Féachfaidh gach Páirtí leis na nósanna imeachta agus na foirmiúlachtaí sin a dhéanamh chomh simplí agus is féidir agus ní chuirfidh sé castacht ná moill mhíchuí ar sholáthar na seirbhíse ná ar shaothrú aon gníomhaíochta eacnamaíche eile.

2. Má cheanglaítear údarú, déanfaidh gach Páirtí an fhaisnéis is gá chun go gcomhlíonfaidh an t-iarratasóir na ceanglais agus na nósanna imeachta maidir le húdarú den sórt sin a fháil, a choinneáil ar bun, a leasú agus a athnuachan a fhoilsiú go pras nó a chur ar fáil go poiblí ar shlí eile. Áireofar san fhaisnéis sin an méid seo a leanas ar a laghad, a mhéid is ann dó:

- (a) na ceanglais agus na nósanna imeachta;
- (b) sonraí teagmhála na n-údaráis inniúla ábhartha;
- (c) táillí;
- (d) caighdeáin theicniúla;
- (e) nósanna imeachta maidir le hachomharc nó athbhreithniú ar bhreitheanna a bhaineann le hiarratais;
- (f) nósanna imeachta um fhaireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh téarmaí agus coinníollacha na gceadúnas agus na gcáilíochtaí;
- (g) deiseanna le haghaidh rannpháirtíocht an phobail, amhail trí éisteachtaí nó barúlacha; agus
- (h) cláir ama tháscacha le haghaidh iarratas a phróiseáil.

3. Aon táille údaraithe¹ a fhéadfaidh na hiarratasóirí a thabhtú, beidh sí réasúnach, trédhearcach, agus ní chuirfidh sí srian inti féin ar sholáthar na seirbhíse ábhartha ná ar shaothrú na gníomhaíochta eacnamaíche ábhartha.
4. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh na nósanna imeachta a úsáidfidh an t-údarás inniúil agus a chinntí sa phróiseas údaraithe neamhchlaonta i leith na n-iarratasóirí uile. Tiocfaidh an t-údarás inniúil ar a chinneadh ar bhealach neamhspleách agus ní bheidh sé cuntasach d'aon duine a sholáthraíonn na seirbhísí nó a dhéanann na gníomhaíochtaí eacnamaíocha a bhfuil an t-údarú ag teastáil ina leith.
5. Má tá feidhm ag teorainneacha ama sonracha le haghaidh iarratas, ceadófar tréimhse réasúnta d'iarratasóir chun iarratas a chur isteach. Más féidir, ba cheart don údarás inniúil glacadh le hiarratais i bhformáid leictreonach faoi na coinníollacha barántúlachta céanna le hiarratais a chuirtear isteach ar pháipéar.
6. Cuirfidh an t-údarás inniúil tús le próiseáil iarratais gan moill mhíchúí tar éis an t-iarratas a chur isteach. Féachfaidh gach Páirtí leis an amchlár tascach a bhunú chun iarratas a phróiseáil agus, arna iarraidh sin don iarratasóir agus gan moill mhíchúí, áiritheoidh sé go soláthróidh an t-údarás inniúil faisnéis maidir le stádas an iarratais. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar i gcrích próiseáil iarratais, lena n-áirítear teacht ar chinneadh críochnaitheach, laistigh de thréimhse ama réasúnach ón dáta a gcuirfear isteach iarratas iomlán.

---

¹ Ní áirítear sna táillí údarúcháin táillí i gcomhair úsáid acmhainní nádúrtha, íocaíochtaí as ceant, tairiscintí ná modhanna neamh- idirdhealaitheacha eile chun lamháltais a dhámhachtain, ná ranníocaíochtaí sainordaithe chun seirbhís uilíoch a sholáthar.

7. Laistigh de thréimhse réasúnta ama tar éis don údarás inniúil iarratas a fháil a mheasann sé a bheith neamhiomlán, cuirfidh sé an t-iarratasóir ar an eolas, sainaitheoidh sé, a mhéid is féidir, an fhaisnéis bhreise is gá chun an t-iarratas a chomhlánú, agus tabharfaidh sé deis don iarratasóir easnaimh san iarratas a cheartú.
8. Glacfaidh an t-údarás inniúil le cóipeanna de dhoiciméid, atá fiordheimhnithe de réir dhlí an Pháirtí, in ionad doiciméad bunaidh, mura rud é go gceanglaíonn an t-údarás inniúil doiciméid bhunaidh chun sláine an phróisis údarúcháin a chosaint.
9. Má dhiúltaíonn an t-údarás inniúil d'iarratas, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas, arna iarraidh sin dó féin nó ar thionscnamh an údaráis inniúil, i scríbhinn agus gan moill mhíchuí. I bprionsabal, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas maidir leis na cúiseanna atá leis an gcinneadh diúltú don iarratas agus faoin tréimhse ama chun achomharc a chur isteach i gcoinne an chinnidh sin. Ceadófar d'iarratasóir, laistigh de thréimhse réasúnach ama, iarratas a chur isteach arís.
10. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh éifeacht le húdarú, a luaithe a dheonófar é, gan moill mhíchuí agus i gcomhréir leis na téarmaí agus na coinníollacha a shonraítear ann.
11. I gcás ina n-éilítear scrúduithe le haghaidh údarú, áiritheoidh an t-údarás inniúil go ndéanfar na scrúduithe sin ag eatraimh réasúnta minic agus soláthróidh sé tréimhse réasúnta ama chun a chumasú d'iarratasóirí a iarraidh go ndéanfar an scrúdú.

AIRTEAGAL 13.4

Athbhreithniú

Má thagann torthaí na caibidlíochta a bhaineann le mír 4 d'Airteagal VI de GATS i bhfeidhm, déanfaidh na Páirtithe athbhreithniú comhpháirteach ar na torthaí sin. I gcás ina meastar san athbhreithniú comhpháirteach go bhfeabhsófaí na disciplíní sa Chomhaontú seo dá ndéanfaí torthaí den sórt sin a ionchorprú sa Chomhaontú seo, cinnfidh na Páirtithe go comhpháirteach ar cheart na torthaí sin a ionchorprú sa Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 13.5

Bearta a bhfuil feidhm ghinearálta acu a riar

Áiríteoidh gach Páirtí, i gcás na mbeart go léir a bhfuil feidhm ghinearálta acu lena ndéantar difear do thrádáil i seirbhísí, go ndéanfar iad a riar ar bhealach réasúnach, oibiachtúil agus neamhchlaonta.

AIRTEAGAL 13.6

Achomharc ar chinntí riaracháin

Coinneoidh gach Páirtí ar bun, nó tionscnóidh sé, binsí nó nósanna imeachta athbhreithniúcháin, eadrána nó riaracháin a dhéanann foráil, arna iarraidh d'infheisteoir nó do sholáthróir seirbhíse dá ndéantar difear, chun athbhreithniú pras a dhéanamh ar chinntí riaracháin agus, i gcás ina bhfuil bonn cuí leo, leigheasanna iomchuí, a dhéanann difear do bhunú, soláthar trasteorann seirbhísí, nó láithreacht shealadach daoine nádúrtha chun críoch gnó. Mura mbíonn na nósanna imeachta sin neamhspleách ar an údarás inniúil a bhfuil de chúram air an cinneadh riaracháin lena mbaineann a dhéanamh, áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfar foráil, leis na nósanna imeachta sin, maidir le hathbhreithniú oibiachtúil neamhchlaonta.

CAIBIDIL 14

AITHEANTAS FRITHPHÁIRTEACH DO CHÁILÍOCHTAÍ GAIRMIÚLA

AIRTEAGAL 14.1

Aitheantas frithpháirteach ar cháilíochtaí gairmiúla

1. Ní chuirfidh aon ní sa Chaibidil seo cosc ar Pháirtí a cheangal go mbeidh ag daoine nádúrtha na cáilíochtaí agus an taithí ghairmiúil is gá atá riachtanach sa chríoch ina ndéantar an ghníomhaíocht, don earnáil gníomhaíochta lena mbaineann.
2. Molfaidh gach Páirtí na comhlachtaí gairmiúla nó na húdaráis ghairmiúla is ábhartha don earnáil nó don ghníomhaíocht lena mbaineann, ina chríoch, moltaí comhpháirteacha a fhorbairt agus a sholáthar maidir le haitheantas frithpháirteach a thabhairt do cháilíochtaí gairmiúla don Fhochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht dá dtagraítear in Airteagal 11.10. Beidh measúnú fianaise-bhunaithe ar na nithe seo a leanas mar thaca leis na moltaí comhpháirteacha sin:
  - (a) luach eacnamaíoch socraithe atá beartaithe maidir le cáilíochtaí gairmiúla a aithint go frithpháirteach ('socrú aitheantais fhrithpháirtigh'); agus
  - (b) comhoiriúnacht na réimeas faoi seach, is é sin, a mhéid atá na ceanglais arna gcur i bhfeidhm ag gach Páirtí don údarú, don cheadúnú, don oibríocht agus don deimhniú ag teacht lena chéile.

3. Ar mholadh comhpháirteach a fháil, déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht a chomhsheasmhacht leis an gComhaontú seo a athbhreithniú laistigh de thréimhse réasúnach ama. Féadfaidh an Fochoiste sin, tar éis an athbhreithnithe sin, cinneadh maidir le socrú um aitheantas frithpháirteach a ghlacadh, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6), agus a mholadh don Chomhairle um Thrádáil é sin a dhéanamh, d'fhonn socruithe um aitheantas frithpháirteach a leagtar amach in Iarscríbhinn 14-B a chinneadh nó a leasú¹.
4. Le socrú dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo, déanfar foráil maidir leis na coinníollacha chun aitheantas a thabhairt do cháilíochtaí gairmiúla a baineadh amach san Aontas Eorpach agus do cháilíochtaí gairmiúla a fuarthas sa tSile a bhaineann le gníomhaíocht a chumhdaítear le Caibidil 10, Caibidil 11, Caibidil 12 nó Caibidil 19.
5. Cuirfear na treoirlínte maidir le socruithe i ndáil le haitheantas a thabhairt do cháilíochtaí gairmiúla a leagtar amach in Iarscríbhinn 14-A san áireamh agus na moltaí comhpháirteacha dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo á bhforbairt agus déanfaidh an Chomhairle um Thrádáil iad a chur san áireamh agus measúnú á dhéanamh aici cé acu is ceart nó nár cheart an comhshocrú dá dtagraítear i mír 3 a ghlacadh.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní dhéanfar cáilíochtaí gairmiúla a aithint go huathoibríoch mar thoradh ar na comhaontuithe aitheantais chomhpháirtigh ach, ar mhaithe le leas frithpháirteach na bPáirtithe, leagfar síos na coinníollacha le haghaidh na n-údarás inniúil a dheonaíonn aitheantas do na cáilíochtaí sin.

CAIBIDIL 15

SEIRBHÍSÍ SEACHADTA

AIRTEAGAL 15.1

Raon feidhme agus sainmhínithe

1. Leagtar amach sa Chaibidil seo prionsabail an chreata rialála a bhaineann le seirbhísí seachadta.
2. Chun críocha na Caibidle seo:
  - (a) ciallaíonn ‘seirbhísí seachadta’ seirbhísí poist agus seirbhísí cúiréireachta nó seirbhísí mearphoist, lena n- áirítear na gníomhaíochta a bhaineann le hítimí poist a bhailiú, a shórtáil, a iompar agus a sheachadadh;
  - (b) ciallaíonn ‘seirbhísí mearsheachadta’ ítimí poist a bhailiú, a shórtáil, a iompar agus a sheachadadh ar luas brostaithe agus ar iontaofacht, agus féadfaidh eilimintí breisluacha a bheith ar áireamh iontu amhail bailiú ón bpointe tionscnaimh, seachadadh pearsanta chuig an seolaí, rianú, an fhéidearthacht an ceann scríbe agus an seolaí a athrú agus na hítimí faoi bhealach, nó deimhniú go bhfuarthas iad;
  - (c) ciallaíonn ‘seirbhísí luasphoist’ seirbhísí mearsheachadta idirnáisiúnta arna soláthar trí Chomharchumann na Seirbhíse Luasphoist Náisiúnta , ar comhlachas deonach é d’oibreoirí poist ainmnithe faoin Aontas Poist Uilechoiteann ;

- (d) ciallaíonn ‘ceadúnas’ údarú a dheonaíonn údarás rialála inniúil do sholáthróir aonair seirbhísí seachadta lena leagtar amach nósanna imeachta, oibleagáidí agus ceanglais a bhaineann go sonrach leis an earnáil seirbhísí seachadta;
- (e) ciallaíonn ‘ítim poist’ ítim suas le 31,5 kg, ar a bhfuil seoladh agus é san fhoirm dheiridh ina bhfuil sé le hiompar ag aon chineál soláthróra seirbhísí seachadta, poiblí nó príobháideach, agus féadfaidh ítimí amhail litreacha, beartáin, nuachtáin nó catalóga a bheith san áireamh ann;
- (f) ciallaíonn ‘monaplacht phoist’ an ceart eisiach chun seirbhísí seachadta sonraithe a sholáthar i gcríoch Pháirtí, de bhun dhlíthe an Pháirtí sin; agus
- (g) ciallaíonn ‘seirbhís uilíoch’ buansoláthar seirbhíse seachadta de cháilíocht shonraithe ag gach pointe i gcríoch Páirtí ar phraghsanna inacmhainne do gach úsáideoir.

AIRTEAGAL 15.2

Seirbhís uilíoch

1. Tá sé de cheart ag gach Páirtí sainiú a dhéanamh ar na cineálacha oibleagáide seirbhíse uilíche a theastaíonn uaidh a choinneáil ar bun. Gach Páirtí a choinníonn oibleagáid seirbhíse uilíche ar bun, déanfaidh sé é a riar ar bhealach trédhearcach, neamh- idirdhealaitheach agus neodrach i leith gach soláthróir seirbhísí seachadta a bheidh faoi réir na hoibleagáide.
2. Má éilíonn Páirtí go soláthrófar seirbhísí luasphoist isteach ar bhonn seirbhíse uilíche, ní thabharfaidh sé cóir fhabhrach do na seirbhísí sin thar sheirbhísí mearsheachadta idirnáisiúnta eile.

AIRTEAGAL 15.3

Cosc cleachtais saofa margaidh

Áiritheoidh gach páirtí nach rachaidh soláthróir seirbhísí seachadta atá faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachtaí poist i mbun cleachtais a shaobhann an margadh amhail:

- (a) ioncam, a fhaightear ó sholáthar seirbhíse faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachta poist, a úsáid chun soláthar seirbhíse mearsheachadta nó aon seirbhís seachadta neamhuilíche a thras- fhóirdheonú; nó
- (b) idirdhealú gan údar a dhéanamh idir custaiméirí amhail gnólachtaí nó postairí nó consailí mórtóirte i leith taraifí nó téarmaí agus coinníollacha eile chun seirbhís a sholáthar atá faoi réir oibleagáid seirbhíse uilíche nó monaplachta poist.

AIRTEAGAL 15.4

Ceadúnais

1. Má éilíonn Páirtí ceadúnas chun seirbhísí seachadta a sholáthar, déanfaidh sé an méid seo a leanas a chur ar fáil go poiblí:

- (a) na ceanglais cheadúnúcháin uile agus an tréimhse ama is gá de ghnáth chun teacht ar chinneadh maidir le hiarratas ar cheadúnas; agus
- (b) téarmaí agus coinníollacha an cheadúnais.

2. Beidh na nósanna imeachta, oibleagáidí agus ceanglais ceadúnais trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach agus bunaithe ar chritéir oibiachtúla.
3. Má dhiúltaíonn an t-údarás rialála inniúil d'iarratas ar cheadúnas, cuirfidh sé na cúiseanna leis an diúltú in iúl i scríbhinn don iarratasóir. Déanfaidh gach Páirtí nós imeachta achomhairc a bhunú nó a choinneáil ar bun trí chomhlacht atá neamhspleách ar na páirtithe a bhfuil baint aige leis an nós imeachta um iarratas a dhéanamh ar cheadúnas. Féadfaidh an comhlacht sin a bheith ina bhinse nó ina chúirt.

AIRTEAGAL 15.5

Neamhspleáchas na n-údarás rialála

1. Áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh aon údarás atá freagrach as seirbhísí seachadta a rialáil cuntasach d'aon soláthróir seirbhísí seachadta, agus go mbeidh na cinntí agus na nósanna imeachta a ghlacfaidh an t-údarás rialála neamhchlaonta, neamh-idirdhealaitheach agus trédhearcach i leith na rannpháirtithe uile sa mhargadh ina chríoch.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh an t-údarás atá freagrach as rialáil a dhéanamh ar sheirbhísí seachadta a chúraimí go tráthúil agus go mbeidh acmhainní leordhóthanacha airgeadais agus daonna aige.

CAIBIDIL 16

SEIRBHÍSÍ TEILEACHUMARSÁIDE

AIRTEAGAL 16.1

Raon feidhme

1. Leagtar amach sa Chaibidil seo prionsabail an chreata rialála chun líonraí agus seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar, arna léirscaoileadh de bhun Chaibidil 10 agus Chaibidil 11.
2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le seirbhísí a sholáthraíonn inneachar a tharchuirtear trí úsáid a bhaint as líonraí agus seirbhísí teileachumarsáide nó seirbhísí a bhfuil smacht eagarthóireachta acu ar an inneachar sin.

AIRTEAGAL 16.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘saoráidí gaolmhara’ seirbhísí, bonneagair fhisiceacha agus saoráidí eile atá gaolmhar le líonra nó seirbhís teileachumarsáide a chumasaíonn nó a thacaíonn le soláthar seirbhísí tríd an líonra nó an tseirbhís sin, nó a bhfuil an poitéinseal aige é sin a dhéanamh, agus féadfar foirgnimh nó bealaí isteach foirgneamh, sreangú foirgnimh, aeróga, túir agus déantúis tacaíochta eile, duchtanna, seolphíobáin, crainn, dúnphoill, agus caibinéid a áireamh leo;

- (b) ciallaíonn ‘saoráidí fíor-riachtanacha’ saoráidí de chuid líonra nó seirbhís teileachumarsáide poiblí:
- (i) nach bhfuil á soláthar, ina n-iomláine nó den chuid is mó, ach ag soláthróir amháin nó ag líon teoranta soláthróirí; agus
  - (ii) nach féidir saoráidí eile a chur ina n-ionad ar bhonn eacnamaíoch nó ar bhonn teicniúil chun seirbhís a sholáthar;
- (c) ciallaíonn ‘idirnascadh’ nascadh líonraí teileachumarsáide poiblí a úsáideann na soláthróirí céanna líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide nó soláthróirí éagsúla líonraí teileachumarsáide nó seirbhísí teileachumarsáide chun gur féidir le húsáideoirí soláthróir amháin cumarsáid a dhéanamh le húsáideoirí an tsoláthróra chéanna nó soláthróir eile nó rochtain a fháil ar sheirbhísí a sholáthraíonn soláthróirí eile, is cuma cé acu ag na soláthróirí lena mbaineann nó ag aon soláthróir eile a bhfuil rochtain acu ar an líonra a chuireann na seirbhísí sin ar fáil;
- (d) ciallaíonn ‘seirbhísí rochtana ar an idirlíon’ seirbhísí teileachumarsáide poiblí lena soláthraítear rochtain ar an idirlíon i gcrích Páirtí agus a sholáthraíonn ar an gcaoi sin nascacht le beagnach gach pointe deiridh ar an idirlíon, gan beann ar an teicneolaíocht líonra agus ar an trealamh teirminéil a úsáidtear;
- (e) ciallaíonn ‘ciorcaid léasa’ seirbhísí nó saoráidí teileachumarsáide idir dhá phointe ainmnithe nó níos mó, lena n-áirítear seirbhísí de chineál fíorúil, lena gcuirtear cumas i leataobh le haghaidh úsáid thiomnaithe úsáideora, nó infhaighteacht úsáideora;
- (f) ciallaíonn ‘mórsholáthróir’ soláthróir líonraí teileachumarsáide nó seirbhísí teileachumarsáide a bhfuil sé ar a chumas difear ábhartha a dhéanamh do théarmaí rannpháirtíochta, ag féachaint do phraghas agus do sholáthar i margadh ábhartha do líonraí teileachumarsáide nó do sheirbhísí teileachumarsáide de thoradh rialú a bheith aige ar shaoráidí fíor-riachtanacha nó ar a staid sa mhargadh sin a úsáid;

- (g) ciallaíonn ‘eilimintí líonra’ saoráidí nó trealamh a úsáidtear chun seirbhís teileachumarsáide poiblí a sholáthar, lena n- áirítear gnéithe, feidhmeanna agus cumais arna soláthar trí bhíthin na saoráidí nó an trealamh sin;
- (h) ciallaíonn ‘inaistritheacht uimhreach’:
- (i) i gcás an Aontais Eorpaigh, cumas síntiúsóra, a iarrann amhlaidh, an uimhir teileafóin atá ann cheana a choimeád, ar an suíomh céanna i gcás síntiúsóirí líne fosaithe, agus iad ag aistriú idir an chatagóir chéanna soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide poiblí, gan lagú ar cháilíocht, ar iontaofacht ná ar áisiúlacht; agus
  - (ii) i gcás na Sile, cumas úsáideora deiridh, a iarrann amhlaidh, an uimhir teileafóin atá ann cheana a choimeád agus iad ag aistriú idir soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide poiblí, gan lagú ar cháilíocht, ar iontaofacht ná ar áisiúlacht;
- (i) ciallaíonn ‘líonra teileachumarsáide poiblí’ aon líonraí teileachumarsáide a úsáidtear go hiomlán nó go formhór le haghaidh soláthar seirbhísí teileachumarsáide poiblí idir críochphointí líonra;
- (j) ciallaíonn ‘seirbhís teileachumarsáide poiblí’ aon seirbhís teileachumarsáide a thairgtear don phobal i gcoitinne;
- (k) ciallaíonn ‘síntiúsóir’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach ar páirtí é i gconradh le soláthróir seirbhísí teileachumarsáide poiblí i dtaca leis na seirbhísí sin;
- (l) ciallaíonn ‘teileachumarsáid’ comharthaí a tharchur agus a ghlacadh ar aon mhodh leictreamaighnéadach;

- (m) ciallaíonn ‘líonra teileachumarsáide’ córais tarchuir, agus i gcás inarb infheidhme, trealamh lasctha nó ródúcháin agus acmhainní eile, lena n-áirítear eilimintí líonra neamhghníomhacha, a cheadaíonn iompar comharthaí ar shreang, ar raidió, ar mhodh optach nó ar mhodh leictreamaighnéadach eile;
- (n) ciallaíonn ‘údarás rialála teileachumarsáide’ an comhlacht nó na comhlachtaí a gcuireann Páirtí de chúram air nó orthu rialú a dhéanamh ar líonraí teileachumarsáide agus seirbhísí teileachumarsáide eile a chumhdaítear faoin gCaibidil seo¹;
- (o) ciallaíonn ‘seirbhís teileachumarsáide’ seirbhís a bhaineann go hiomlán nó go príomha le hiompar agus glacadh comharthaí, lena n-áirítear comharthaí craolacháin, trí líonraí teileachumarsáide, lena n-áirítear trí líonraí a úsáidtear le haghaidh craolacháin;
- (p) ciallaíonn ‘seirbhís uilíoch’ an tacar íosta de cháilíocht a shonraítear nach mór a chur ar fáil do gach úsáideoir i gcríoch Páirtí gan beann ar a suíomh geografach, agus ar phraghas inacmhainne; agus
- (q) ciallaíonn ‘úsáideoir’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach a úsáideann líonra nó seirbhís teileachumarsáide poiblí.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, áirítear le húdarás rialála teileachumarsáide aon údarás a bhfuil Páirtí freagrach as forfheidhmiú na n-oibleagáidí a leagtar amach sa Chaibidil seo.

AIRTEAGAL 16.3

Údarás rialála teileachumarsáide

1. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh a údarás rialála teileachumarsáide leithleach go dlíthiúil agus neamhspleách ó thaobh feidhme de ar aon soláthróir líonraí, seirbhísí nó trealamh teileachumarsáide, agus go mbeidh na cinntí a ghlacfaidh a údarás rialála teileachumarsáide, agus na nósanna imeachta a úsáideann sé, neamhchlaonta i leith gach rannpháirtí sa mhargadh.
2. Páirtí a choinníonn úinéireacht nó ceannas ar sholáthróirí a sholáthraíonn líonraí, seirbhísí nó trealamh teileachumarsáide, áiritheoidh sé go mbeidh deighilt struchtúrach idir an fheidhm rialála agus na gníomhaíochtaí a bhaineann leis an úinéireacht nó leis an rialú sin.
3. D'fhonn neamhspleáchas agus neamhchlaontacht na n-údarás rialála teileachumarsáide a áirithiú, áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh leas airgeadais ag a údarás rialála teileachumarsáide ná nach gcoinneoidh sé ról oibríochta nó bainistíochta in aon soláthróir líonraí, seirbhísí nó trealamh teileachumarsáide.
4. Áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh tionchar ag soláthróirí líonraí, seirbhísí nó trealamh teileachumarsáide ar chinntí agus nósanna imeachta an údaráis rialála teileachumarsáide.
5. Tabharfaidh gach Páirtí an chumhacht rialála agus maoirseachta dá údarás rialála teileachumarsáide, chomh maith le hacmhainní leordhóthanacha airgeadais agus daonna, chun na cúraimí a shanntar dó a chur i gcrích chun na hoibleagáidí a leagtar amach sa Chaibidil seo a fhorfheidhmiú. Déanfar an chumhacht sin a fheidhmiú go trédhearcach agus go tráthúil. Cuirfear na cúraimí sin ar fáil don phobal i bhfoirm shoroachtana agus shoiléir, go háirithe nuair a shannfar na cúraimí sin do níos mó ná comhlacht amháin.

6. Tabharfaidh gach Páirtí an chumhacht dá údarás rialála teileachumarsáide chun a áirithiú go ndéanfaidh soláthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide an fhaisnéis uile, lena n-áirítear faisnéis airgeadais, is gá chun a chumasú don údarás rialála teileachumarsáide a chúraimí a dhéanamh i gcomhréir leis an gCaibidil seo, a chur ar fáil dó go pras arna iarraidh sin dó. Aon fhaisnéis a sholáthraítear, déileálfar léi i gcomhréir le ceanglais na rúndachta.

7. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh sé de cheart ag úsáideoir nó soláthróir líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a ndéanann cinneadh arna eisiúint ag a údarás rialála teileachumarsáide difear dó achomharc a dhéanamh in aghaidh an chinnidh sin chuig comhlacht achomhaire atá neamhspleách ar an údarás rialála teileachumarsáide agus ar pháirtithe eile a ndéanann an cinneadh difear dóibh. Go dtí go mbeidh toradh ar an achomharc, seasfaidh an cinneadh a eiseoidh an t-údarás rialála teileachumarsáide mura ndeonófar bearta eatramhacha i gcomhréir le dlí an Pháirtí den údarás sin.

AIRTEAGAL 16.4

Údarú chun líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar

1. Má éilíonn Páirtí údarú chun líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar, luafaidh sé tréimhse réasúnach ama a theastaíonn de ghnáth don údarás rialála teileachumarsáide chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an iarraidh ar údarú, cuirfidh sé an tréimhse ama sin in iúl don iarratasóir ar bhealach trédhearcach agus féachfaidh sé le cinneadh a dhéanamh maidir leis an iarraidh laistigh den tréimhse ama a chuirtear in iúl¹.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní choisceann an tAirteagal seo ar Pháirtí soláthar líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a údarú ar fhógra simplí a thabhairt gan fanacht ar chinneadh ón údarás rialála teileachumarsáide.

2. Aon chritéir údarúcháin agus nósanna imeachta is infheidhme, beidh siad chomh simplí, oibiachtúil, trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach comhréireach agus is féidir. Aon choinníollacha a fhorchuirtear ar údarú nó atá bainteach leis, beidh sé neamh-idirdhealaitheach trédhearcach comhréireach agus beidh baint aige leis na seirbhísí a sholáthrófar.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfaighidh iarratasóir i scríbhinn na cúiseanna a bhaineann le húdarú a dhiúltú nó a chúlghairm nó le coinníollacha a fhorchur a bhaineann go sonrach le soláthróir. I gcás diúltú den sórt sin, cúlghairm nó forchur den sórt sin, beidh iarratasóir in ann cúlárach a lorg os comhair comhlacht achomhairc.

4. Táillí riaracháin a fhorchuirfear ar sholáthróirí, más ann dóibh, beidh siad oibiachtúil trédhearcach neamh-idirdhealaitheach agus ar comhréir leis na costais riaracháin a thabhaítear go réasúnach i mbainistiú, rialú agus i bhforfheidhmiú na n-oibleagáidí a leagtar amach sa Chaibidil seo¹.

AIRTEAGAL 16.5

Idirnascadh

Gan dochar d’Airteagal 16.9, áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh sé de cheart ag soláthróir líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí ina chríoch agus, arna iarraidh sin ag soláthróir eile líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí sin ina chríoch, d’oibleagáid air caibidlíocht a dhéanamh maidir le hidirnascadh chun críche líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a sholáthar laistigh dá chríoch.

---

¹ Ní áirítear i dtáillí riaracháin íocaíochtaí le haghaidh ceart chun acmhainní ganna a úsáid agus ranníocaíochtaí sainordaitheach le soláthar seirbhíse uilíche.

AIRTEAGAL 16.6

Rochtain agus úsáid

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar d'aon soláthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile, rochtain ar líonraí teileachumarsáide poiblí nó ar sheirbhísí teileachumarsáide poiblí nó cead iad a úsáid ar théarmaí agus ar choinníollacha réasúnacha neamh-idirdhealaitheacha¹, i gcomhréir, *inter alia*, le míreanna 2 go 5.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh rochtain ag aon soláthróir seirbhíse de chuid an Pháirtí eile ar aon líonra teileachumarsáide poiblí nó ar aon seirbhís teileachumarsáide poiblí a thairgtear laistigh de theorainn an Pháirtí eile nó thar theorainn an Pháirtí eile, lena n-áirítear ciorcaid léasa phríobháideacha, agus chun na críche sin, faoi réir mhír 5, go gceadófar don soláthróir sin:
  - (a) trealamh teirminéil nó trealamh eile a cheannach, a léasú nó a cheangal, a théann i gcomhéadan leis an líonra agus is gá chun a sheirbhísí a sholáthar;
  - (b) ciorcaid phríobháideacha atá léasaithe nó faoi úinéireacht a idirnascadh le líonraí teileachumarsáide poiblí nó le ciorcaid atá léasaithe nó faoi úinéireacht soláthróra eile seirbhísí teileachumarsáide; agus
  - (c) a rogha prótacal oibríochta a úsáid i soláthar aon seirbhíse, seachas mar is gá chun a áirithiú go mbeidh seirbhísí teileachumarsáide ar fáil don phobal i gcoitinne.

---

¹ Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘neamh-idirdhealaitheach’ cóir an náisiúin barrfhabhair agus cóir náisiúnta mar a shainmhínítear in Airteagail 10.6, 11.4, 10.8 agus 11.5, é sin agus faoi théarmaí agus coinníollacha nach lú fabhar ná iad sin a bhronntar ar aon úsáideoirí eile a úsáideann líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí comhchosúla i gcásanna comhchosúla.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh soláthróir seirbhísí de chuid an Pháirtí eile líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a úsáid chun faisnéis a aistriú laistigh de theorainn an Pháirtí sin nó thar a theorainn, lena n- áirítear cumarsáid ionchorparáideach an tsoláthróra seirbhíse sin, agus i gcomhair rochtain ar fhaisnéis atá i mbunachair sonraí nó a stóráiltear ar shlí eile i bhfoirm atá inléite ag meaisín i gcríoch ceachtar den dá Pháirtí.
4. D'ainneoin mhír 3, féadfaidh Páirtí cibé bearta is gá a ghlacadh chun slándáil agus rúndacht chumarsáide a áirithiú, faoi réir an cheanglais nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó gan údar nó ina shrian ceilte ar an trádáil i seirbhísí.
5. Áiritheoidh gach Páirtí nach bhforchuirfear aon choinníoll maidir le rochtain ar líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí ina chríoch agus maidir le húsáid a bhaint astu seachas mar is gá chun:
- (a) na freagrachtaí seirbhíse poiblí atá ar sholáthróirí líonraí teileachumarsáide poiblí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a chosaint, go háirithe a gcumas i dtaobh a gcuid líonraí nó seirbhísí a chur ar fáil don phobal i gcoitinne; nó
  - (b) sláine theicniúil líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí a chosaint.

AIRTEAGAL 16.7

Díospóidí teileachumarsáide a réiteach

1. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás díospóide idir soláthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide i ndáil le cearta agus oibleagáidí a eascraíonn as an gCaibidil seo, agus arna iarraidh sin ag an bpáirtí is déantóir díospóide, go ndéanfaidh an t-údarás rialála teileachumarsáide cinneadh ceangailteach laistigh de thréimhse ama réasúnach chun an díospóid a réiteach.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfear an cinneadh arna eisiúint ag an údarás rialála teileachumarsáide ar fáil don phobal, faoi réir na gceanglas maidir le rúndacht ghnó faoina dhlíthe agus faoina rialacháin. Tabharfaidh an t-údarás rialála teileachumarsáide ráiteas iomlán do na páirtithe díospóideacha maidir leis na cúiseanna ar a bhfuil an cinneadh bunaithe. Beidh sé de cheart ag na páirtithe díospóideacha achomharc a dhéanamh in aghaidh an chinnidh sin, i gcomhréir le hAirteagal 16.3(7).
3. Maidir leis an nós imeachta dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, áiritheoidh gach Páirtí nach gcuirfidh sé cosc ar cheachtar páirtí is déantóir díospóide caingean a thabhairt os comhair údarás breithiúnach, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin an Pháirtí.

AIRTEAGAL 16.8

Coimircí iomaíocha ar mhórsholáthróirí

Glacfaidh gach Páirtí bearta iomchuí nó coinneoidh sé ar bun iad chun críocha cosc a chur ar sholáthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide, arb é atá iontu, ina n-aonar nó in éindí, mórsholáthróir, cosc a chur orthu cleachtais fhrithiomaíocha a dhéanamh nó leanúint díobh, a chuimsíonn an méid seo a leanas:

- (a) tras-fhóirdheonú frithiomaíoch a dhéanamh;
- (b) faisnéis a fhaightear ó iomaitheoirí a úsáid agus torthaí frithiomaíocha a bheith air sin; agus
- (c) gan faisnéis theicniúil faoi shaoráidí fíor-riachtanacha ná faisnéis atá ábhartha ó thaobh na tráchtála de a chur ar fáil do sholáthróirí seirbhíse eile, ar bhonn tráthúil, ar faisnéis í a bhfuil gá acu léi chun seirbhísí a sholáthar.

AIRTEAGAL 16.9

Idirnascadh le mórsholáthróirí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh mórsholáthróirí líonraí teileachumarsáide poiblí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí, go ndéanfaidh siad idirnascadh a sholáthar ag aon phointe is indéanta go teicniúil sa líonra. Soláthróidh mórsholáthróirí idirnascadh den sórt sin:
  - (a) faoi théarmaí agus coinníollacha neamh-idirdhealaitheacha, lena n-áirítear maidir le rátaí, caighdeáin theicniúla, sonraíochtaí, cáilíocht agus cothabháil, agus de cháilíocht nach lú fabhar ná an t-idirnasc a sholáthraítear dá seirbhísí comhchosúla féin, nó do sheirbhísí comhchosúla a bhfochuideachtaí nó a gcuideachtaí comhlacha eile;
  - (b) go tráthúil agus ar théarmaí agus coinníollacha, lena n-áirítear i dtaca le rátaí, caighdeáin theicniúla, sonraíochtaí, cáilíocht agus cothabháil, atá trédhearcach, réasúnach, ag féachaint d'indéantacht eacnamaíoch, agus díchuachta a ndóthain ionas nach gá don soláthróir íoc as comhpháirteanna nó saoráidí líonra nach bhfuil gá aige leo i leith na seirbhísí atá le soláthar; agus
  - (c) arna iarraidh sin, ag pointí de bhreis ar na críochphointí líonra a chuirtear ar fáil do thromlach na n-úsáideoirí, faoi réir muirir lena léirítear costas tógála na saoráidí breise is gá.
2. Cuirfidh gach Páirtí na nósanna imeachta is infheidhme maidir le hidirnascadh le mórsholáthróir ar fáil go poiblí.
3. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirfidh mórsholáthróirí ar fáil go poiblí a gcomhaontuithe maidir le hidirnascadh nó a dtairiscint thagartha maidir le hidirnascadh, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 16.10

Rochtain ar shaoráidí fíor-riachtanacha mórsholáthróirí

Tabharfaidh gach Páirtí an chumhacht dá údarás rialála teileachumarsáide chun a cheangal go ndéanfaidh mórsholáthróir ina chríoch a shaoráidí fíor-riachtanacha a chur ar fáil do sholáthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide ar théarmaí agus ar choinníollacha réasúnacha neamh- idirdhealaitheacha chun líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a sholáthar, ach amháin murar gá sin chun iomaíocht éifeachtach a bheith ann ar bhonn na bhfíricí a bhailítear agus ar bhonn an mheasúnaithe a dhéanann an t- údarás rialála teileachumarsáide. D'fhéadfaí a chuimsiú le háiseanna saoráidí fíor-riachtanacha mórsholáthróra eilimintí líonra, seirbhísí ciorcaid léasa agus saoráidí gaolmhara.

AIRTEAGAL 16.11

Acmhainní tearca

1. Áiríteoidh gach Páirtí go ndéanfar cearta úsáide acmhainní ganna, lena n-áirítear speictream raidió, uimhreacha agus cearta slí, a leithdháileadh agus a dheonú ar bhealach oscailte, oibiachtúil, tráthúil, trédhearcach, neamh-idirdhealaitheach agus comhréireach atá dírithe ar chuspóirí leasa ghinearálta a bhaint amach. Beidh na nósanna imeachta, na coinníollacha agus na hoibleagáidí a ghabhann le cearta úsáide bunaithe ar chritéir oibiachtúla, thrédhearcacha, neamh-idirdhealaitheacha agus comhréireacha.
2. Déanfaidh gach Páirtí úsáid reatha na mbandaí minicíochta leithdháilte a chur ar fáil go poiblí, ach ní gá sainaithint mhionsonraithe a dhéanamh ar an speictream raidió a leithdháiltear d'úsáidí sonracha rialtais.

3. Bearta de chuid Páirtí a dhéanann speictream a leithdháileadh agus a shannadh agus minicíocht a bhainistiú, níl siad iontu féin ar neamhréir le hAirteagail 10.5 agus 11.7. Dá réir sin, coinníonn gach Páirtí an ceart bearta bainistithe speictrim agus minicíochta a bhunú agus a chur i bhfeidhm a bhféadfadh sé go mbeadh d'éifeacht acu líon na soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide a theorannú, ar choinníoll go ndéanfaidh sé amhlaidh ar bhealach a bheidh i gcomhréir leis an gComhaontú seo. Áirítear leis sin an cumas bandaí minicíochta a leithdháileadh, ag cur san áireamh riachtanais reatha agus todhchaí agus infhaighteacht speictrim.

AIRTEAGAL 16.12

Inaistritheacht uimhreach

Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le soláthróirí seirbhísí teileachumarsáide poiblí ina chríoch, go soláthróidh siad inaistritheacht uimhreach ar bhonn tráthúil ar théarmaí agus coinníollacha réasúnacha.

AIRTEAGAL 16.13

Seirbhís uilíoch

1. Tá an ceart ag gach Páirtí an cineál oibleagáidí seirbhíse uilíche is mian leis a choinneáil ar bun a shainiú agus a raon feidhme agus a chur chun feidhme a chinneadh.
2. Ní mheasfar gur oibleagáidí frithiomaíocha iontu féin iad oibleagáidí seirbhíse uilíche, ar choinníoll go riartar iad ar bhealach comhréireach, trédhearcach, oibiachtúil agus neamh-idirdhealaitheach. Beidh riar na n-oibleagáidí sin neodrach maidir le hiomaíocht agus ní bheidh sé níos troime ná mar is gá don chineál seirbhíse uilíche arna sainiú ag an bPáirtí.

3. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh nósanna imeachta maidir le soláthróirí seirbhíse uilíche a ainmniú ar oscailt do gach soláthróir líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí agus ainmneoidh sé soláthróirí seirbhíse uilíche trí shásra éifeachtúil, trédhearcach agus neamh-idirdhealaitheach.
4. Má shocraíonn Páirtí soláthróir a mhaoiniú as seirbhís uilíoch a sholáthar, áiritheoidh sé nach rachaidh an maoiniú sin thar an nglanchostas arbh é an oibleagáid seirbhíse uilíche ba chúis leis.

AIRTEAGAL 16.14

Rúndacht faisnéise

1. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le soláthróirí líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide a fhaigheann faisnéis rúnda ó sholáthróir eile líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide le linn socruithe a chaibidlíú de bhun Airteagail 16.5, 16.6, 16.9 agus 16.10 go n-úsáidfídh siad an fhaisnéis sin chun na gcríoch dár soláthraíodh í agus go n-urramóidh siad rúndacht na faisnéise sin i gcónaí.
2. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le rúndacht teileachumarsáide agus sonraí tráchta gaolmhara a tharchuirtear trí úsáid a bhaint as líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide poiblí, ar choinníoll nach nglactar aon bheart a dhéanann sé chuige sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó gan údar nó ina shrian cheilte a dhéanamh ar an trádáil i seirbhísí.

AIRTEAGAL 16.15

Scairshealbhú eachtrach

Maidir le líonraí nó seirbhísí teileachumarsáide seachas craoltóireacht raidió phoiblí a sholáthar trí láithreacht thráchtála, ní dhéanfaidh Páirtí ceanglais chomhfhiontair a fhorchur nó teorainn chéatadánach uasta ar scairshealbhú eachtrach nó luach iomlán na hinfheistíochta eachtraí aonair nó i dtéarmaí luach iomlán na hinfheistíochta eachtraí comhiomláine ar chaipiteal eachtrach.

AIRTEAGAL 16.16

Rochtain oscailte neamh-idirdhealaitheach ar an idirlíon

1. Déanfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a áirithiú go gcuirfidh soláthróirí seirbhísí rochtana ar an idirlíon ar chumas úsáideoirí na seirbhísí sin faisnéis, ábhar agus seirbhísí dá rogha féin a rochtain agus a dháileadh.
2. Tá mír 1 gan dochar do dhlíthe agus rialacháin Páirtí a bhaineann le dlíthiúlacht na faisnéise, an ábhair nó na seirbhísí dá dtagraítear sa mhír sin.
3. D'ainneoin mhír 1, féadfaidh soláthróirí seirbhísí rochtana ar an idirlíon bearta bainistíochta gréasáin atá neamh-idirdhealaitheach¹, réasúnta, trédhearcach agus comhréireach a chur chun feidhme, ar bearta iad atá comhsheasmhach le dlíthe agus rialacháin Páirtí.

---

¹ Faoi réir na n-eisceachtaí dá bhforáiltear i ndlíthe agus rialacháin Páirtí.

4. Déanfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a áirithiú go gcuirfidh soláthróirí seirbhísí rochtana ar an idirlíon ar chumas úsáideoirí na seirbhísí sin feistí dá rogha féin a úsáid, ar choinníoll nach ndéanfaidh na gléasanna sin dochar do shlándáil gléasanna eile, don líonra nó do na seirbhísí a sholáthraítear thar an líonra.

AIRTEAGAL 16.17

Fánaíocht idirnáisiúnta soghluaiste

1. Féachfaidh na Páirtithe le comhoibriú chun rátaí trédhearcacha réasúnacha do sheirbhísí fánaíochta soghluaiste idirnáisiúnta a chur chun cinn ar bhealaí ar féidir leo cabhrú le fás na trádála i measc na bPáirtithe a chur chun cinn agus leas tomhaltóirí a fheabhsú.
2. Féadfaidh gach Páirtí bearta a dhéanamh chun trédhearcacht agus iomaíocht a fheabhsú i dtaca le rátaí idirnáisiúnta fánaíochta soghluaiste agus roghanna malartacha teicneolaíochta ar sheirbhísí fánaíochta, amhail:
  - (a) a áirithiú go mbeidh rochtain éasca ag an bpobal ar fhaisnéis maidir le rátaí miondíola; agus
  - (b) íoslaghdú a dhéanamh ar bhacainní ar úsáid roghanna teicneolaíochta ar fhánaíocht, trínar féidir le húsáideoirí a thugann cuairt ar chríoch Páirtí ó chríoch an Pháirtí eile rochtain a fháil ar sheirbhísí teileachumarsáide trí úsáid a bhaint as a rogha feiste.

CAIBIDIL 17

SEIRBHÍSÍ MUIRIOMPAIR IDIRNÁISIÚNTA

AIRTEAGAL 17.1

Raon feidhme, sainmhínithe agus prionsabail

1. Leagtar amach sa Chaibidil seo na prionsabail maidir le léirscaoileadh seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta de bhun Chaibidlí 10, 11 agus 12.
2. Chun críocha na Caibidle seo, agus Chaibidlí 10, 11 agus 12 agus Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C:
  - (a) ciallaíonn ‘seirbhísí stáisiún coimeádáin agus iosta’ gníomhaíochtaí arb é atá iontu coimeádáin a stóráil, bíodh sin i limistéir chalafoirt nó go hintíre d’fhonn iad a phacáil, a dhíphacáil nó a nochtadh, iad a dheisiú agus iad a chur ar fáil lena loingsiú;
  - (b) ciallaíonn ‘seirbhísí imréitigh custaim’ nó ‘seirbhísí bróicéirí tí custaim’ gníomhaíochtaí arb é atá iontu foirmiúlachtaí custaim a dhéanamh thar ceann páirtí eile a bhaineann le lastaí a allmhairiú, a onnmhairsiú nó a iompar, bíodh na seirbhísí sin ina bpríomhghníomhaíocht nó ina ngníomhaíocht thánaisteach ag an soláthraí seirbhíse nó ná bíodh;
  - (c) ciallaíonn ‘oibríochtaí iompair ó dhoras go doras nó ilmhódacha’ lasta a iompar trí úsáid a bhaint as níos mó ná modh iompair amháin, lena mbaineann céim farraige idirnáisiúnta, faoi dhoiciméad iompair aonair;

- (d) ciallaíonn ‘seirbhísí friothálacha’ lasta idirnáisiúnta a réamhsheoladh agus a sheoladh ar aghaidh ar muir, idir calafoirt atá suite i bPáirtí, go háirithe lasta i gcoimeádán, ar an mbealach chuig ceann scríbe lasmuigh de chríoch an Pháirtí sin;
- (e) ciallaíonn ‘seirbhísí seolta lasta’ an ghníomhaíocht arb í oibríochtaí loingseoireachta a eagrú agus faireachán a dhéanamh orthu thar ceann seoladóirí trí iompar a shealbhú agus seirbhísí gaolmhara a shocrú, trí dhoiciméid a ullmhú agus trí fhaisnéis ghnó a sholáthar;
- (f) ciallaíonn ‘lasta idirnáisiúnta’ lasta a iompraítear idir calafort Páirtí amháin agus calafort de chuid an Pháirtí eile nó de chuid tríú tír, nó idir calafort Ballstáit amháin agus calafort Ballstáit eile;
- (g) ciallaíonn ‘seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta’ paisinéirí nó lasta a iompar ar shoithí- farraige idir calafort Páirtí amháin agus calafort de chuid Pháirtí eile nó tríú tír, lena n- áirítear conradh díreach le soláthraithe seirbhísí iompair eile, d’fhonn oibríochtaí iompair ó dhoras go doras nó ilmhódacha a chumhdach faoi dhoiciméad iompair amháin, ach ní an ceart na seirbhísí iompair eile a sholáthar;
- (h) ciallaíonn ‘seirbhísí gníomhaireachta muirí’ gníomhaíochtaí lena ndéantar ionadaíocht, mar ghníomhaire, laistigh de limistéar geografach ar leith, ar leasanna gnó líne loingseoireachta amháin nó níos mó nó cuideachta loingseoireachta amháin nó níos mó, chun na gcríoch seo a leanas:
- (i) margaíocht agus díolachán a dhéanamh ar sheirbhísí muiriompair agus seirbhísí gaolmhara, ó luachan go heisiúint sonrasc, billí luchta a eisiúint thar ceann na gcuideachtaí, na seirbhísí gaolmhara is gá a fháil agus a athdhíol, doiciméadacht a ullmhú, agus faisnéis ghnó a sholáthar; nó

(ii) gníomhú thar ceann na gcuideachtaí a eagraíonn glao na loinge nó a ghlacfaidh lastaí nuair is gá;

(i) ciallaíonn ‘seirbhísí cúnta muirí’ seirbhísí láimhseála lasta mhuirí, seirbhísí imréitigh custaim, seirbhísí stáisiún coimeádáin agus iosta, seirbhísí gníomhaireachta muirí agus seirbhísí seolta lasta mhuirí; agus

(j) ciallaíonn ‘seirbhísí láimhseála lasta mhuirí’ gníomhaíochtaí a fheidhmíonn cuideachtaí stibheadóra, lena n- áirítear oibreoirí críochfoirt ach nach ndéanann gníomhaíochtaí díreacha dugairí a áireamh nuair a dhéantar na hoibrithe sin a eagrú go neamhspleách ar na cuideachtaí stibheadóra nó ar na cuideachtaí oibritheora críochfoirt; ar na seirbhísí a chumhdaítear tá eagrú agus maoirseacht na nithe seo a leanas:

(i) lasta a luchtú ar shoitheach nó a dhíluchtú as soitheach;

(ii) lasta a cheangal nó a dhícheangal; agus

(iii) glacadh le lasta nó é a sheachadadh agus é a choimeád slán roimh loingsiú nó tar éis a dhíluchtaithe.

3. I bhfianaise na leibhéal léirscaoilte atá ann cheana idir na Páirtithe i muiriompar idirnáisiúnta, tá feidhm ag na prionsabail seo a leanas:

(a) cuirfidh na Páirtithe prionsabal na rochtana neamhshrianta ar na margaí muirí agus trádála muirí idirnáisiúnta ar bhonn tráchtála agus neamh- idirdhealaitheach i bhfeidhm go héifeachtach; agus

(b) tabharfaidh gach Páirtí cóir nach lú fabhar do longa atá faoi bhratach an Pháirtí eile nó atá á n-oibriú ag soláthróirí seirbhíse an Pháirtí eile ná an chóir a thugtar dá longa féin, lena n-áirítear maidir le rochtain ar chalafoirt, úsáid bonneagair agus seirbhísí calafort, agus úsáid seirbhísí cúnta muirí, chomh maith le táillí agus muirir ghaolmhara, saoráidí custaim agus sannadh bearta agus saoráidí le haghaidh luchtú agus díluchtú.

4. Agus na prionsabail dá dtagraítear i mír 3 á chur i bhfeidhm, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:

- (a) gan socruithe maidir le comhroinnt lasta a thabhairt isteach i gcomhaontuithe a bheidh ann amach anseo le tríú tíortha maidir le seirbhísí muiriompair, lena n-áirítear an trádáil bhulc thirim agus leachtach agus línéir, agus deireadh a chur, laistigh de thréimhse réasúnta ama, leis na socruithe sin maidir le comhroinnt lasta más ann dóibh i gcomhaontuithe atá an cheana; agus
- (b) ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo ar aghaidh, deireadh a chur le haon bheart aontaobhach nó le haon bhac riaracháin, teicniúil agus eile a d'fhéadfadh bheith ina shrian faoi cheilt nó a mbeadh éifeacht idirdhealaitheach aige ar sholáthar saor seirbhísí i muiriompar idirnáisiúnta, agus staonadh ó aon bheart nó aon bhac den sórt sin a thabhairt isteach.

5. Ceadóidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhíse muiriompair idirnáisiúnta de chuid an Pháirtí eile fiontar a bheith bunaithe agus ag oibriú ina chríoch i gcomhréir leis na coinníollacha dá bhforáiltear ina sceideal gealltanais sonracha in Iarscríbhinní 10-A, 10-B agus 10-C.

6. Déanfaidh gach Páirtí na seirbhísí seo a leanas a chur ar fáil ag an gcalafort do sholáthróirí seirbhíse muiriompair idirnáisiúnta de chuid an Pháirtí eile, ar théarmaí agus coinníollacha réasúnacha agus neamh- idirdhealaitheacha: píolótaíocht, cúnamh tuála agus tarraingthe, soláthar, breoslú agus uisciú, bailiú dramhaíola agus diúscairt dramhaíola ballasta, seirbhísí captaein calafoirt, áiseanna loingseoireachta, seirbhísí oibríochtúla ar tír atá riachtanach d'oibríochtaí long, lena n-áirítear cumarsáid, soláthairtí uisce agus leictreacha, saoráidí deisithe éigeandála, seirbhísí ancaireachta, agus calaithe agus seirbhísí calaithe.

7. Ceadóidh gach Páirtí do sholáthróirí seirbhísí muiriompair idirnáisiúnta an Pháirtí eile suíomh coimeádán folamh dá gcuid féin nó coimeádán folamh atá ar léas acu, nach bhfuil á n- iompar mar lasta le haghaidh íocaíochta a athrú idir calafoirt na Sile nó idir calafoirt Ballstáit.

CAIBIDIL 18

SEIRBHÍSÍ AIRGEADAIS

AIRTEAGAL 18.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le beart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag Páirtí, ar beart é a bhaineann le:
  - (a) institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile;
  - (b) infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile agus institiúidí airgeadais de chuid na n-infheisteoirí sin i gcríoch an Pháirtí; nó
  - (c) trádáil trasteorann i seirbhísí airgeadais.
2. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, tá feidhm ag Caibidil 10 maidir le beart:
  - (a) a bhaineann le hinfheisteoir de chuid Páirtí i bhfiontar cumhdaithe mar a shainmhínítear i bhfomhír (d) d’Airteagal 10.2(1) nach institiúid airgeadais é ach a sholáthraíonn seirbhís airgeadais i gcríoch an Pháirtí eile, nó don fhiontar cumhdaithe sin; agus
  - (b) seachas beart a bhaineann le soláthar seirbhísí airgeadais, a bhaineann le hinfheisteoir de chuid Páirtí, nó le fiontar cumhdaithe arna bhunú ag an infheisteoir sin i gcríoch an Pháirtí eile ar foras airgeadais é.

3. Níl feidhm ag forálacha Chaibidlí 10 agus 11 maidir le bearta a thagann faoi raon feidhme na Caibidle seo ach amháin a mhéid a dhéantar na forálacha sin a chorprú sa Chaibidil seo agus a dhéantar cuid den Chaibidil seo díobh.
4. Ionchorpraítear Airteagail 10.12 agus 11.9 sa Chaibidil seo agus déantar cuid den Chaibidil seo díobh.
5. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le beart arna ghlacadh nó arna choinneáil ar bun ag Páirtí, ar beart é a bhaineann le:
- (a) gníomhaíochtaí a dhéanann banc ceannais nó údarás airgeadaíochta nó aon eintiteas poiblí eile d'fhonn beartais airgeadaíochta nó ráta malairte a shaothrú;
  - (b) gníomhaíochtaí nó seirbhísí atá ina gcuid de phlean scoir poiblí nó de chóras reachtúil slándála sóisialta; nó
  - (c) gníomhaíochtaí nó seirbhísí arna ndéanamh do chuntas an Pháirtí, le ráthaíocht an Pháirtí nó trí leas a bhaint as acmhainní airgeadais an Pháirtí, lena n-áirítear a eintitis phoiblí.
6. D'ainneoin mhír 5, tá feidhm ag an gCaibidil seo a mhéid a cheadóidh Páirtí dá chuid institiúidí airgeadais aon cheann de na gníomhaíochtaí nó de na seirbhísí dá dtagraítear i bhfomhír (b) nó i bhfomhír (c) de mhír 5 a dhéanamh in iomaíocht le heintiteas poiblí nó le hinstitiúid airgeadais.
7. Níl feidhm ag Airteagail 18.3 agus 18.5 go 18.9 maidir le soláthar poiblí.
8. Níl feidhm ag Airteagail 18.3, 18.5, 18.6, 18.7 agus 18.8 maidir le fóirdheontais arna soláthar ag Páirtí, lena n-áirítear iasachtaí, ráthaíochtaí agus árachas lena dtacaíonn an rialtas.

AIRTEAGAL 18.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 18:

- (a) ciallaíonn ‘soláthróir seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid Páirtí’ duine de chuid Páirtí atá ag gabháil do ghnó seirbhíse airgeadais a sholáthar laistigh de chríoch an Pháirtí agus a fhéachann le seirbhís airgeadais a sholáthar trí sholáthar trasteorann na seirbhíse sin, nó a sholáthraíonn seirbhís airgeadais amhlaidh;
- (b) ciallaíonn ‘soláthar trasteorann seirbhísí airgeadais’ nó ‘trádáil trasteorann i seirbhísí airgeadais’, seirbhís airgeadais a sholáthar:
  - (i) ó chríoch Páirtí isteach i gcríoch an Pháirtí eile; nó
  - (ii) i gcríoch Páirtí ag duine de chuid an Pháirtí sin chuig tomhaltóir seirbhísí de chuid an Pháirtí eile;
- (c) ciallaíonn ‘institiúid airgeadais’ soláthróir seirbhíse airgeadais amháin nó níos mó a rialáiltear nó a ndéantar maoirseacht air i ndáil le soláthar na seirbhísí sin mar institiúid airgeadais faoi dhlí an Pháirtí a bhfuil sé lonnaithe ina chríoch, lena n-áirítear brainse i gcríoch Pháirtí an tsoláthróra seirbhíse airgeadais sin a bhfuil a cheannoifigí suite i gcríoch an Pháirtí eile;

(d) ciallaíonn ‘seirbhís airgeadais’ seirbhís de chineál airgeadais, lena n-áirítear seirbhísí árachais agus seirbhísí a bhaineann le hárachas, seirbhísí baincéireachta agus seirbhísí airgeadais eile (seachas árachas). Áirítear le seirbhísí airgeadais na gníomhaíochtaí seo a leanas:

(i) seirbhísí árachais agus seirbhísí a bhaineann le hárachas:

(A) árachas díreach (comhárachas san áireamh):

(1) árachas saoil; agus

(2) árachas neamhshaoil;

(B) athárachas agus aisghéilleadh;

(C) idirghabháil árachais, amhail bróicéireacht agus gníomhaireacht; agus

(D) seirbhísí atá tánaisteach i leith árachais, cuir i gcás sainchomhairleoireacht, seirbhísí aachtúireacha, measúnú riosca, agus seirbhísí maidir le héilimh a shocrú; agus

(ii) seirbhísí baincéireachta agus seirbhíse airgeadais eile (seachas árachas):

(A) glacadh le taiscí agus cistí inaisíoctha eile ón bpobal;

(B) iasachtú de gach cineál, lena n- áirítear creidmheas tomhaltóra, creidmheas morgáiste, fachtóireacht, agus idirbhearta tráchtála a mhaoiniú;

(C) léasú airgeadais;

- (D) gach seirbhís íocaíochta agus tarchuir airgid, lena n-áirítear cártaí creidmheasa, cártaí muirir agus cártaí dochair, seiceanna taistil, agus dréachtaí baincéirí;
- (E) ráthaíochtaí agus gealltanais;
- (F) trádáil a dhéanamh ar a gcuntas féin nó ar chuntas custaiméirí, cibé acu ar mhalartán, i margadh thar an gcuntar nó ar shlí eile, ar na nithe seo a leanas:
- (1) ionstraimí margaidh airgid (lena n-áirítear seiceanna, billí, deimhnithe taisce);
  - (2) malairt eachtrach;
  - (3) táirgí díorthacha lena n-áirítear todhchaíochtaí agus roghanna;
  - (4) ionstraimí ráta malairte agus ionstraimí ráta úis, lena n-áirítear táirgí amhail babhtálacha agus comhaontuithe ar réamhráta;
  - (5) urrúis inaistrithe; nó
  - (6) ionstraimí agus sócmhainní airgeadais soshanta eile, lena n-áirítear buillean;
- (G) rannpháirtíocht in eisiúintí de gach cineál urrús, lena n-áirítear frithghealladh agus socrú mar ghníomhaire, bíodh sin go poiblí nó go príobháideach, agus soláthar seirbhísí a bhaineann le heisiúintí den chineál sin;
- (H) bróicéireacht airgid;

- (I) bainistíocht sócmhainní, amhail bainistíocht airgid nó punainne, gach cineál bainistíochta ar infheistíocht chomhchoiteann, bainistíocht ciste pinsin, agus seirbhísí coinneála, taisclainne, agus iontaobhais;
- (J) seirbhísí socraíochta agus imréitigh le haghaidh sócmhainní airgeadais, lena n-áirítear urrúis, táirgí díorthacha, agus ionstraimí soshanta eile;
- (K) soláthar agus aistriú faisnéise airgeadais, agus próiseáil sonraí airgeadais agus bogearraí gaolmhara; agus
- (L) seirbhísí comhairleacha, idirghabhála agus seirbhísí airgeadais cúntacha eile maidir leis na gníomhaíochtaí a liostaítear i bhfomhíreanna (A) go (K), lena n-áirítear teistiméireacht chreidmheasa agus anailís airgeadais, taighde agus comhairle faoi infheistíocht agus punanna, agus comhairle maidir le héadálacha agus maidir le hathstruchtúráil corparáideach agus straitéisí corparáideacha;
- (e) ciallaíonn ‘soláthróir seirbhíse airgeadais de chuid Páirtí’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le seirbhís airgeadais a sholáthar nó a dhéanann í a sholáthar agus ní chuimsítear ann eintiteas poiblí;
- (f) ciallaíonn ‘infheisteoir de chuid Páirtí’ duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid Páirtí a fhéachann le hinstitiúid airgeadais a bhunú, a bhfuil institiúid airgeadais á bunú aige nó a bhunaigh institiúid airgeadais i gcríoch an Pháirtí eile;

- (g) ciallaíonn ‘duine dlítheanach de chuid Páirtí’:
- (i) thar ceann an Aontais Eorpaigh: duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí an Aontais Eorpaigh nó faoi dhlí ceann amháin dá Bhallstáit ar a laghad agus atá i mbun oibríochtaí gnó substainteacha¹ i gcríoch an Aontais Eorpaigh; agus
  - (ii) i gcás na Sile: duine dlítheanach atá comhdhéanta nó eagraithe faoi dhlí na Sile agus atá ag gabháil d’oibríochtaí gnó substainteacha i gcríoch na Sile;
- (h) ciallaíonn ‘seirbhís airgeadais nua’ seirbhís de chineál airgeadais, lena n-áirítear seirbhísí a bhaineann le táirgí atá ann cheana agus táirgí nua nó an chaoi ina ndéantar táirge a sheachadadh, nach ndéantar a sholáthar ag an soláthróir seirbhíse airgeadais i gcríoch Páirtí ach a sholáthraítear i gcríoch an Pháirtí eile;
- (i) ciallaíonn ‘eintiteas poiblí’:
- (i) rialtas, banc ceannais nó údarás airgeadaíochta de chuid Páirtí nó aon eintiteas atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag Páirtí, a bhíonn ag gabháil go príomha d’fheidhmeanna rialtais a dhéanamh nó do ghníomhaíochtaí a dhéanamh chun críocha rialtais, ach ní áirítear leis eintiteas a bhíonn ag gabháil go príomha do sheirbhísí airgeadais a sholáthar ar théarmaí tráchtála; nó
  - (ii) eintiteas príobháideach a dhéanann feidhmeanna a bhíonn á ndéanamh de ghnáth ag banc ceannais nó údarás airgeadaíochta agus na feidhmeanna sin á bhfeidhmiú aige; agus

---

¹ I gcomhréir lena fhógra faoin gConradh ag bunú an Chomhphobail Eorpaigh don EDT (WT/REG39/1), tá an tuiscint ag an Aontas gurb ionann an coincheap ‘nasc éifeachtach agus leanúnach’ le geilleagar Ballstáit atá cumhdaithe in Airteagal 54 den CFAE coibhéiseach agus an coincheap ‘oibríochtaí gnó substainteacha’.

- (j) ciallaíonn ‘eagraíocht féinrialála’ comhlacht neamhrialtasach, lena n- áirítear malartán urrús nó todhchaíochtaí nó margadh, gníomhaireacht imréitigh, nó eagraíocht nó comhlachas eile a bhfuil údarás rialála nó maoirseachta aige ar sholáthróirí seirbhísí airgeadais nó ar institiúidí airgeadais le dlí nó le tarmligean ó rialtais nó údaráis láir, réigiúnacha nó áitiúla, i gcás inarb infheidhme.

AIRTEAGAL 18.3

Cóir náisiúnta

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d’infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar institiúidí airgeadais iad ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna¹, dá infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad, maidir lena mbunú.
2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d’infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar institiúidí airgeadais iad ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna², dá infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad, maidir lena mbunú.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i ‘cásanna comhchosúla’, is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i ‘cásanna comhchosúla’, is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

3. Is éard is brí leis an gcóir a thugann Páirtí faoi mhíreanna 1 agus 2:
- (a) maidir le rialtas réigiúnach nó áitiúil de chuid na Sile, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid na Sile agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad ina críoch;
  - (b) maidir le rialtas Ballstáit den Aontas Eorpach nó rialtas i mBallstát den Aontas Eorpach, ciallaíonn sé cóir nach lú fabhar ná an chóir is fabhraí a thugann an rialtas sin, i gcúinsí den chineál céanna, d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais an Bhallstáit sin agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad ina chríoch¹.

AIRTEAGAL 18.4

Soláthar poiblí

1. Áiríteoidh gach Páirtí go dtabharfar cóir d'institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile arna mbunú ina críoch, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugtar, i gcúinsí den chineál céanna, dá n-institiúidí airgeadais féin i ndáil le haon bheart maidir le ceannach earraí nó seirbhísí ag eintiteas soláthair chun críoch rialtais.
2. Cur i bhfeidhm na hoibleagáide cóireála náisiúnta dá bhforáiltear san Airteagal seo, leanfaidh sé de bheith faoi réir eisceachtaí slándála agus eisceachtaí ginearálta a leagtar amach in Airteagal 21.3.

---

¹ Ar maithe le cinnteacht níos fearr, an chóir a thugann rialtas Ballstáit nó rialtas i mBallstát, áirítear leis sin an leibhéal réigiúnach rialtais agus an leibhéal áitiúil rialtais, i gcás inarb infheidhme.

AIRTEAGAL 18.5

Cóir an náisiúin barrfhabhair

1. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar institiúidí airgeadais iad ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna¹, d'infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais de chuid tríú tír agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad, maidir lena mbunú.
2. Tabharfaidh gach Páirtí cóir d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile agus dá bhfiontair chumhdaithe ar institiúidí airgeadais iad ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann sé, i gcúinsí den chineál céanna², d'infheisteoirí féin in institiúidí airgeadais de chuid tríú tír agus dá bhfiontair ar institiúidí airgeadais iad, maidir lena n-oibriú.
3. Ní fhorléireofar míreanna 1 agus 2 mar mhíreanna chun a chur d'oibleagáid ar Pháirtí tairbhe aon chóra a thabhairt d'infheisteoirí in institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile nó d'fhiontair chumhdaithe ar institiúidí airgeadais iad ar cóir í a eascraíonn as bearta lena ndéantar foráil d'aitheantas a thabhairt do chaighdeáin, lena n- áirítear do na caighdeáin nó do na critéir chun duine nádúrtha nó fiontar a údarú, nó chun ceadúnas nó deimhniúchán a thabhairt dóibh gníomhaíocht eacnamaíoch a dhéanamh, nó aitheantas a thabhairt do bhearta stuamachta.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cé acu a thugtar nó nach dtugtar cóir i 'cásanna comhchosúla', is rud é sin a éalaíonn anailís cás ar chás atá bunaithe ar fhíorais agus braitheann sé ar iomláine na gcásanna.

4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní áirítear sa chóir dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 nósanna imeachta nó sásraí um réiteach díospóidí infheistíochta dá bhforáiltear i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta eile nó i gcomhaontuithe trádála. Ní hionann na forálacha substainteacha iad féin atá i gconarthaí infheistíochta idirnáisiúnta eile nó i gcomhaontuithe trádála agus ‘an chóir’ dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, agus mar sin ní fhéadfadh sárú an Airteagail seo a bheith mar thoradh orthu, in éagmais bearta a ghlacann Páirtí nó a choinníonn Páirtí ar bun. Féadfaidh bearta Páirtí, a chuirtear i bhfeidhm de bhun forálacha substainteacha den sórt sin, a bheith ina ‘gcóir’ faoin Airteagal seo agus, dá bhrí sin, féadfaidh sárú ar an Airteagal seo eascairt astu.

AIRTEAGAL 18.6

Rochtain ar an margadh

1. Sna hearnálacha nó sna fo-earnálacha a liostaítear i Roinn B d’Fhoscríbhinní 18-1 agus 18-2 ina ndéantar gealltanais i ndáil le rochtain ar an margadh, ní dhéanfaidh Páirtí beart a ghlacadh ná a choinneáil ar bun, i ndáil le rochtain ar an margadh, trí bhunú nó trí oibriú institiúidí airgeadais ag infheisteoirí de chuid an Pháirtí eile, cibé acu ar bhonn a chríche uile nó ar bhonn foroinn chríochach, ar beart é lena ndéanfar an méid seo a leanas:

- (a) cuirtear srian le líon na n-institiúidí airgeadais, bíodh siad i bhfoirm cuótaí uimhriúla, monaplachtaí, soláthróirí seirbhíse eisiacha nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha nó ná bíodh;
- (b) cuirtear srian le luach iomlán na n-idirbheart nó na sócmhainní seirbhíse airgeadais i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha;

- (c) cuirtear srian le líon iomlán na n-oibríochtaí seirbhíse airgeadais nó cainníocht iomlán an aschuir seirbhísí airgeadais arna sloinneadh i dtéarmaí aonaid uimhriúla ainmnithe i bhfoirm cuótaí nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha;
- (d) cuirtear srian le líon iomlán na ndaoine nádúrtha a fhéadfar a fhostú in earnáil seirbhísí airgeadais áirithe nó a fhéadfaidh institiúid airgeadais a fhostú, ar daoine iad is gá i leith seirbhís airgeadais shonrach a sholáthar agus a bhfuil baint dhíreach acu leis an soláthar sin, i bhfoirm cuótaí uimhriúla nó ceanglas i ndáil le tástáil maidir le riachtanais eacnamaíocha; nó
- (e) lena ndéanfar cineálacha sonracha eintiteas dlíthiúil nó comhfhiontar trínar féidir le hinstitiúid airgeadais seirbhís a sholáthar a shrianadh nó lena ndéanfar riachtanach iad.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní chuirtear cosc leis an Airteagal seo ar Pháirtí a cheangal ar institiúid airgeadais seirbhísí airgeadais áirithe a sholáthar trí eintitis dhlíthiúla ar leithligh más rud é, faoi dhlí an Pháirtí sin, nach féidir raon na seirbhísí airgeadais arna soláthar ag an institiúid airgeadais a sholáthar trí aon eintiteas amháin.

AIRTEAGAL 18.7

Soláthar trasteorann seirbhísí airgeadais

1. Déantar Airteagail 11.4, 11.5, 11.6 agus 11.7 a chorprú sa Chaibidil seo agus déantar cuid den Chaibidil seo díobh agus tá feidhm acu maidir le bearta a dhéanann difear do sholáthróirí seirbhíse airgeadais trasteorann a sholáthraíonn na seirbhísí airgeadais a leagtar amach i Roinn A d'Fhoscríbhinní 18-1 agus 18-2.

2. Ceadóidh Páirtí do dhuine atá lonnaithe ina chríoch, agus dá dhaoine nádúrtha cibé áit a bhfuil siad lonnaithe, seirbhísí airgeadais a cheannach ó sholáthróirí seirbhísí airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí eile. Ní cheanglaíonn an oibleagáid sin ar Pháirtí ceadú do na soláthróirí sin gnó a dhéanamh ná sirtheoireacht a dhéanamh ina chríoch. Féadfaidh Páirtí ‘déan gnó’ agus ‘réiteach’ a shainmhíniú chun críocha na hoibleagáide sin, ar choinníoll nach bhfuil na sainmhínithe sin ar neamhréir le mír 1 den Airteagal seo.

3. Gan dochar do mhodhanna eile chun rialáil stuamachta a dhéanamh ar thrádáil trasteorann i seirbhísí airgeadais, féadfaidh Páirtí a cheangal go gclárófar nó go n-údarófar soláthróirí seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile agus go gclárófar nó go n-údarófar ionstraimí airgeadais.

AIRTEAGAL 18.8

Bainistíocht shinsearach agus bord stiúrthóirí

Ní cheanglóidh Páirtí ar institiúidí airgeadais de chuid an Pháirtí eile atá bunaithe ina chríoch daoine nádúrtha d’aon náisiúntacht ar leith a cheapadh mar chomhaltaí de bhoird stiúrthóirí, nó i bpost ardbhainistíochta, amhail feidhmeannaigh nó bainisteoirí.

AIRTEAGAL 18.9

Ceanglais feidhmíochta

1. Ní dhéanfaidh Páirtí, i ndáil le haon fhiontar a bhunú nó a oibriú, ar institiúid airgeadais de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír ina chríoch, aon cheanglas a fhorchur ná a fhorfheidhmiú, ná aon ghealltanas ná tiomantas a fhorfheidhmiú:
- (a) leibhéal nó céatadán ar leith d'earraí nó seirbhísí a onnmhairiú;
  - (b) leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;
  - (c) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;
  - (d) méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an infheistíocht sin;
  - (e) chun srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an institiúid airgeadais sin nó a sholáthraíonn sé, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith;
  - (f) teicneolaíocht, próiseas táirgthe nó eolas dílsithe eile a aistriú chuig duine nádúrtha nó chuig fiontar ina chríoch;
  - (g) chun na hearraí a tháirgeann sé nó na seirbhísí a sholáthraíonn sé a sholáthar go heisiach ó chríoch an Pháirtí do réigiún ar leith nó don mhargadh domhanda;

(h) chun ceanncheathrú na hinstitiúide airgeadais sin a shuí le haghaidh réigiún sonrath den domhan atá níos leithne ná críoch an Pháirtí nó an margadh domhanda ina chríoch;

(i) líon nó céatadán áirithe dá náisiúnaigh a earcú; nó

(j) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

2. I ndáil le Páirtí nó tríú tír institiúid airgeadais de chuid Páirtí nó de chuid tríú tír a bhunú nó a oibriú ina chríoch, ní chuirfidh Páirtí comhlíonadh aon cheann de na ceanglais seo a leanas mar choinníoll le buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil:

(a) chun leibhéal nó céatadán ar leith d'ábhar intíre a bhaint amach;

(b) tosaíocht a thabhairt d'earra a tháirgtear nó do sheirbhís a sholáthraítear ina chríoch nó earraí nó seirbhísí a cheannach nó a úsáid, nó earraí nó seirbhísí a cheannach ó dhaoine nádúrtha nó ó fhiontair ina chríoch;

(c) chun méid nó luach na n-allmhairí a cheangal ar bhealach ar bith le méid nó luach na n-onnmhairí nó le méid na n-insreabh malairte eachtraí atá bainteach leis an institiúid airgeadais sin;

(d) srian a chur ar dhíolacháin earraí nó seirbhísí ina chríoch a tháirgeann an institiúid airgeadais sin nó a sholáthraíonn sí, trí na díolacháin sin a cheangal le méid nó luach a onnmhairí nó a insreabh malairte eachtraí ar bhealach ar bith; nó

(e) srian a chur ar onnmhairiú nó ar dhíol ar mhaithe le honnmhairiú.

3. Ní fhorléireofar mír 2 mar mhír lena gcuirtear cosc ar Pháirtí comhlíonadh ceanglais chun táirgeadh a lonnú, seirbhís a sholáthar, oiliúint a chur ar oibrithe nó iad a fhostú, saoráidí áirithe a thógáil nó a fhairsingiú, nó taighde agus forbairt a dhéanamh ina chríoch ag infheisteoir de chuid Páirtí nó tríú tír, a chur mar choinníoll chun buntáiste a fháil nó leanúint de bhuntáiste a fháil, i ndáil le hinstiúidí airgeadais a bhunú nó a oibriú ina chríoch.
4. Ní bheidh feidhm ag fomhír (f) de mhír 1 más rud é:
- (a) nuair a údaraíonn Páirtí ceart maoine intleachtúla a úsáid i gcomhréir le hAirteagal 31 nó le hAirteagal 31*bis* de Chomhaontú TRIPS, nó nuair a ghlacann nó nuair a chothaíonn sé bearta lena ndéantar den riachtanas é go nochtar sonraí nó faisnéis dílseánaigh a thagann faoi raon feidhme mhír 3 d'Airteagal 39 de Chomhaontú TRIPS agus atá comhsheasmhach léi; nó
  - (b) déanann cúirt, binse riaracháin nó údarás iomaíochta an ceanglas a fhorchur nó an gealltanas nó an gnóthas a chur i bhfeidhm chun cleachtas a leigheas a chinntear tar éis próiseas breithiúnach nó riaracháin a bheith ina shárú ar dhlí iomaíochta a n Pháirtí.
5. Níl feidhm ag fomhíreanna (a), (b) ná (c) de mhír 1 ná ag pointí (a) ná (b) de mhír 2 maidir le ceanglais cháilíochta le haghaidh earraí nó seirbhísí i ndáil le rannpháirtíocht i gcláir chun onnmhairiú a spreagadh ná i gcláir um chúnamh eachtrach.
6. Níl feidhm ag fomhíreanna (a) ná (b) de mhír 2 maidir le ceanglais arna bhforchur ag Páirtí is allmhaireoir maidir leis an ábhar nach mór a bheith le fáil in earra chun go gcáileoidh sé le haghaidh taraifí fabhracha nó cuótaí fabhracha.

7. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní fhorléireofar an tAirteagal seo mar ní a cheanglaíonn ar Pháirtí cead a thabhairt seirbhís ar leith a sholáthar ar bhonn trasteorann i gcás ina nglacfaidh nó ina gcothóidh an Páirtí sin srianta nó toirmisc ar an soláthar seirbhísí sin a bheidh i gcomhréir leis na forchoimeádais, na coinníollacha nó na cáilíochtaí a shonraítear maidir le hearnáil, fo-earnáil nó gníomhaíocht a liostaítear in Iarscríbhinn 18.

8. Tá an tAirteagal seo gan dochar do ghealltanais a rinne Páirtí faoi Chomhaontú EDT.

AIRTEAGAL 18.10

Bearta neamh-chomhréireacha

1. Ní feidhm ag Airteagail 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 ná 18.9 maidir le:

(a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana a gcoinníonn aon cheann de na comhlachtaí seo a leanas ar bun é:

(i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:

(A) an tAontas Eorpach, mar a leagtar amach i Roinn C d’Fhoscríbhinn 18-1;

(B) rialtas láir Ballstáit, mar a leagtar amach i Roinn C d’Fhoscríbhinn 18-1;

(C) leibhéal réigiúnach rialtais Ballstáit, mar a leagtar amach i Roinn C d’Fhoscríbhinn 18-1; nó

(D) leibhéal áitiúil rialtais; agus

(ii) i gcás na Sile:

(A) an rialtas láir, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 18-2;

(B) leibhéal réigiúnach rialtais, mar a leagtar amach i Roinn C d'Fhoscríbhinn 18-2; nó

(C) leibhéal áitiúil rialtais;

- (b) leanúint ar aghaidh le haon bheart neamh- chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a), den mhír seo nó athnuachan pras birt neamh- chomhréirigh; nó
- (c) leasú ar bheart neamh-chomhréireach dá dtagraítear i bhfomhír (a) den mhír seo a mhéid nach laghdaíonn an leasú comhréireacht an bhirt, mar a bhí sé ann díreach roimh an leasú, le hAirteagail 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 nó 18.9.

2. Níl feidhm ag Airteagail 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 agus 18.9 maidir le haon bheart de chuid Páirtí i ndáil le hearnálacha, fo-earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagann an Páirtí sin amach i Roinn D d'Fhoscríbhinní 18-1 agus 18-2, faoi seach.

3. Ní dhéanfaidh Páirtí, faoi aon bheart arna ghlacadh tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus a chumhdaítear le Roinn D d'Fhoscríbhinní 18-1 agus 18-2, a cheangal ar infheisteoir de chuid an Pháirtí eile, mar gheall ar a náisiúntacht, a institiúid airgeadais atá ann cheana tráth a dtiocfaidh an beart i bhfeidhm a dhíol nó fáil réidh léi ar shlí eile.

4. Níl feidhm ag Airteagal 18.6 maidir le haon bheart de chuid Páirtí i ndáil le hearnálacha, fo-earnálacha nó gníomhaíochtaí, mar a leagann an Páirtí sin amach i Roinn B d'Fhoscríbhinn 18-1 nó 18-2.

5. I gcás ina bhfuil forchoimeádas leagtha amach ag Páirtí maidir le hAirteagail 10.6, 10.8, 10.9, 10.10, 11.4 nó 11.5 in Iarscríbhinn 10-A nó 10-B, is forchoimeádas é an forchoimeádas sin freisin maidir le hAirteagail 18.3, 18.5, 18.7, 18.8 nó 18.9, de réir mar a bheidh, a mhéid a chumhdaítear leis an gCaibidil seo an beart, an earnáil, an fho-earnáil nó an ghníomhaíocht a leagtar amach san fhorchoimeádas.

AIRTEAGAL 18.11

Eisceacht stuamachta

1. Ní choiscfidh aon ní sa Chomhaontú seo ar Pháirtí bearta a ghlacadh ná a choinneáil ar bun ar chúiseanna stuamachta, amhail:

(a) chun infheisteoirí, taisceoirí, sealbhóirí polasaí nó daoine a bhfuil dualgas muiníneach ar sholáthróir seirbhísí airgeadais acu a chosaint; nó

(b) sláine agus cobhsaíocht chóras airgeadais Páirtí a áirithiú.

2. I gcás nach mbeidh na bearta sin i gcomhréir le forálacha an Chomhaontaithe seo, ní úsáidfear iad chun gealltanais nó oibleagáidí an Pháirtí faoin gComhaontú seo a sheachaint.

AIRTEAGAL 18.12

An fhaisnéis a láimhseáil

Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo mar ní a cheanglaíonn ar Pháirtí faisnéis a nochtadh a bhaineann le gnóthaí agus cuntais custaiméirí aonair nó aon fhaisnéis rúnda nó dílseánaigh atá i seilbh eintitis phoiblí.

AIRTEAGAL 18.13

Rialáil intíre agus trédhearcacht

1. Níl feidhm ag Caibidil 13, cé is moite d'fhomhíreanna (c) go (f) d'Airteagal 13.1(5), ná ag Caibidil 29 maidir le bearta de chuid Páirtí a thagann faoi raon feidhme na Caibidle seo.
2. A mhéid is indéanta agus ar bhealach atá i gcomhréir lena chóras dlí chun bearta a ghlacadh, déanfaidh gach Páirtí an méid seo a leanas:
  - (a) na nithe seo a leanas a fhoilsiú roimh ré:
    - (i) na dlíthe agus na rialacháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu, dlíthe agus rialacháin a bheartaíonn sé a ghlacadh i ndáil le hábhair a thagann faoi raon feidhme na Caibidle seo; nó
    - (ii) doiciméid inar leor na sonraí a thugtar maidir le dlíthe nó rialacháin féideartha nua den sórt sin, chun deis a thabhairt do dhaoine leasmhara agus do Pháirtí eile a mheas an bhféadfaí difear suntasach a dhéanamh dá leasanna agus conas a dhéanfaí difear suntasach dóibh;

- (b) deis réasúnach a thabhairt do dhaoine leasmhara agus don Pháirtí eile barúlacha a chur isteach maidir le haon dlíthe agus rialacháin nó doiciméid atá beartaithe arna bhfoilsiú de bhun fhomhír (a);
- (c) aon bharúlacha a chuirfear isteach i gcomhréir le fomhír (b) a bhreithniú; agus
- (d) tréimhse réasúnach ama a cheadú idir foilsiú aon dlíthe agus rialachán de bhun fhomhír (a)(i) agus an dáta nach mór do sholáthróirí seirbhíse airgeadais iad a chomhlíonadh.
3. Tá feidhm ag an Airteagal seo maidir le bearta de chuid Páirtí a bhaineann le ceanglais agus nósanna imeachta ceadúnúcháin, agus ceanglais cháilíochta agus nósanna imeachta cáilíochta, agus níl feidhm aige ach amháin in earnálacha a bhfuil gealltanais shonracha tugtha ag an bPáirtí ina leith faoin gCaibidil seo, agus a mhéid atá feidhm ag na gealltanais shonracha sin.
4. Má ghlacann nó má choinníonn Páirtí bearta ar bun a bhaineann leis an údarú le seirbhís airgeadais a sholáthar, áiritheoidh sé an méid seo a leanas:
- (a) go bhfuil na bearta sin bunaithe ar chritéir atá oibiachtúil agus trédhearcach¹;
- (b) go bhfuil na nósanna imeachta údarúcháin neamhchlaonta, agus leordhóthanach chun a léiriú an gcomhlíonann siad na ceanglais, más ann do cheanglais den sórt sin; agus
- (c) nach gcuireann na nósanna imeachta údarúcháin iontu féin cosc dochosanta ar chomhlíonadh na gceanglas.

---

¹ Féadfar a áireamh ar na critéir sin, *inter alia*, inniúlacht agus an cumas seirbhís a sholáthar, lena n-áirítear an cumas é sin a dhéanamh ar bhealach atá comhsheasmhach le ceanglais rialála Páirtí. Féadfaidh na húdaráis inniúla measúnú a dhéanamh ar an meáchan atá le tabhairt do gach critéar.

5. Má éilíonn Páirtí údarú¹ chun seirbhísí airgeadais a sholáthar, déanfaidh sé an fhaisnéis is gá chun go gcomhlíonfaidh an t-iarratasóir na ceanglais agus na nósanna imeachta maidir le húdarú den sórt sin a fháil, a choinneáil ar bun, a leasú agus a athnuachan a fhoilsiú go pras nó a chur ar fáil go poiblí ar shlí eile. Áireofar ar an bhfaisnéis sin, *inter alia*, a mhéid atá sí ar fáil:

- (a) na ceanglais agus na nósanna imeachta maidir leis an údarú sin a fháil, a choinneáil ar bun, a leasú agus a athnuachan;
- (b) sonraí teagmhála na n-údaráis inniúla ábhartha;
- (c) nósanna imeachta maidir le hachomharc nó athbhreithniú ar bhreitheanna a bhaineann le hiarratais;
- (d) nósanna imeachta um fhaireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh téarmaí agus coinníollacha na gceadúnas agus na gcáilíochtaí; agus
- (e) deiseanna le haghaidh rannpháirtíocht an phobail, amhail trí éisteachtaí nó tuairimí a thabhairt.

6. Má éilíonn Páirtí údarú chun seirbhís airgeadais a sholáthar, déanfaidh údaráis inniúla an Pháirtí sin an méid seo a leanas:

- (a) a mhéid is indéanta, ceadóidh siad d'iarratasóir iarratas a chur isteach tráth ar bith i rith na bliana²;

---

¹ Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn ‘údarú’ an cead chun seirbhís airgeadais a sholáthar, ar toradh é ar nós imeachta nach mór d'iarratasóir cloí leis chun a thaispeáint go gcomhlíontar ceanglais cheadúnúcháin, nó ceanglais cháilíochta.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní cheanglaítear ar údaráis inniúla tosú ar iarratais a bhreithniú lasmuigh dá n-uaireanta oibre oifigiúla ná laethanta oibre.

- (b) fágfaidh siad tréimhse réasúnta ama chun iarratas a chur isteach más ann do thréimhsí sonracha ama le haghaidh iarratas;
- (c) tús a chur le próiseáil an iarratais gan moill mhíchuí;
- (d) féachaint le glacadh le hiarratais i bhformáid leictreonach faoi na coinníollacha barántúlachta céanna le hiarratais a chuirtear isteach ar pháipéar; agus
- (e) glacfaidh siad le cóipeanna de dhoiciméid a fhiordheimhnítear de réir dhlí an Pháirtí in ionad doiciméad bunaidh, mura rud é go n- éilíonn siad doiciméid bhunaidh chun sláine an phróisis údaráithe a chosaint.

7. Féachfaidh gach Páirtí leis na nósanna imeachta agus foirmiúlachtaí údaráithe a dhéanamh chomh simplí agus is féidir agus ní chuirfidh sé castacht ná moill mhíchuí ar sholáthar na seirbhíse.

8. Féachfaidh gach Páirtí leis an amchlár tascach a bhunú chun iarratas a phróiseáil agus, arna iarraidh sin don iarratasóir agus gan moill mhíchuí, soláthróidh sé faisnéis maidir le stádas an iarratais.

9. Má mheasann údarás inniúil go bhfuil iarratas neamhiomlán lena phróiseáil faoi dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí, déanfaidh sé an méid seo a leanas laistigh de thréimhse réasúnta agus a mhéid is indéanta:

- (a) cuirfidh sé in iúl don iarratasóir go bhfuil an t- iarratas neamhiomlán;
- (b) arna iarraidh sin don iarratasóir, sainaithint a dhéanamh ar an bhfaisnéis bhreise is gá chun an t-iarratas a chomhlánú nó, seachas sin, treoir a thabhairt maidir leis an gcúis a meastar an t-iarratas a bheith neamhiomlán; agus

(c) tabharfaidh sé deis¹ don iarratasóir an fhaisnéis bhreise is gá a sholáthar chun an t- iarratas a chomhlánú.

10. Mura bhfuil aon cheann de na gníomhaíochtaí a leagtar amach i bhfomhír (a), (b) nó (c) de mhír 9 indéanta, má dhiúltaítear don iarratas mar gheall ar é bheith neamhiomlán, áiríteoidh na húdaráis inniúla mar sin féin go gcuireann siad an t- iarratasóir ar an eolas laistigh de thréimhse réasúnta ama.

11. Áiríteoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údaráis inniúil, maidir le táillí údaráithe a ghearrann siad², sceideal táillí nó faisnéise a chur ar fáil d'iarratasóirí i dtaobh conas a chinntear méideanna na dtáillí, agus nach n-úsáidfídh siad na táillí mar mhodh chun gealltanais nó oibleagáidí an Pháirtí a sheachaint.

12. Glacfaidh an t-údarás inniúil a chinneadh ar bhealach neamhspleách agus ní bheidh sé cuntasach d'aon duine a sholáthraíonn na seirbhísí a bhfuil an ceadúnas nó an t-údarú ag teastáil ina leith.

13. Áiríteoidh gach Páirtí go dtabharfar i gcrích próiseáil iarratais, lena n-áirítear teacht ar chinneadh críochnaitheach, laistigh de thréimhse ama réasúnach tar éis an dáta a gcuirfear isteach iarratas iomlán agus go gcuirfear an cinneadh maidir leis an iarratas in iúl don iarratasóir, a mhéid is indéanta i scríbhinn.

---

¹ Ní rud é an deis sin a chuireann ceangal ar údarás inniúil síneadh a chur leis na sprioc- amanna.

² Ní áirítear sna táillí údarúcháin táillí i gcomhair úsáid acmhainní nádúrtha, íocaíochtaí as ceant, tairiscintí ná modhanna neamh- idirdhealaitheacha eile chun lamháltais a dhámhachtain, ná ranníocaíochtaí sainordaithe chun seirbhís uilíoch a sholáthar.

14. Má dhiúltaíonn an t-údarás inniúil d'iarratas, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas, arna iarraidh sin dó féin nó ar thionscnamh an údaráis inniúil, i scríbhinn agus gan moill mhíchuí. A mhéid is féidir, cuirfear an t-iarratasóir ar an eolas maidir leis na cúiseanna leis an gcinneadh diúltú don iarratas agus maidir leis an tréimhse ama le haghaidh achomharc i gcoinne an chinnidh sin. Ba cheart a cheadú d'iarratasóir, laistigh de theorainneacha ama réasúnacha, iarratas a chur isteach arís.

15. Má éilítear scrúduithe le haghaidh údarú, áiritheoidh an t-údarás inniúil go n-eagrófar na scrúduithe sin ag eatraimh réasúnta minic agus soláthróidh sé tréimhse réasúnta ama chun a chumasú d'iarratasóirí a iarraidh go ndéanfar an scrúdú.

16. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh éifeacht le húdarú, a luaithe a dheonófar é, gan moill mhíchuí agus i gcomhréir leis na téarmaí agus na coinníollacha a shonraítear ann.

AIRTEAGAL 18.14

Seirbhísí Airgeadais ar nuatheachtaithe iad i gCríoch Páirtí

1. Ceadóidh Páirtí d'institiúid airgeadais de chuid an Pháirtí eile, seachas brainse, aon seirbhís airgeadais nua a sholáthar a cheadódh an chéad Pháirtí dá institiúidí airgeadais féin a sholáthar de réir a dhlí féin i gcásanna comhchosúla, ar choinníoll nach gá dlíthe nó rialacháin nua a ghlacadh ná dlíthe nó rialacháin atá ann cheana a leasú chun na seirbhísí airgeadais nua a thabhairt isteach.

2. Féadfaidh Páirtí an fhoirm institiúideach agus an fhoirm dhlítheanach a chinneadh trína bhféadfar an tseirbhís nua airgeadais a sholáthar agus féadfaidh sé a cheangal go mbeidh údarú de dhíth chun an tseirbhís a sholáthar. Má tá údarú den sórt sin de dhíth, déanfar cinneadh laistigh de thréimhse réasúnach ama agus ní dhiúltófar an t-údarú ach amháin ar chúiseanna stuamachta.

3. Leis an Airteagal seo, ní chuirtear cosc ar institiúid airgeadais de chuid Páirtí iarratas a dhéanamh chuig an bPáirtí eile lena n-iarrtar air breithniú a dhéanamh ar údarú a thabhairt do sholáthar seirbhíse airgeadais nach soláthraítear laistigh de chríoch ceachtar Páirtí. Tá iarratas den sórt sin faoi réir dhlí an Pháirtí a gheobhaidh an t-iarratas agus níl sé faoi réir oibleagáidí an Airteagail seo.

AIRTEAGAL 18.15

Eagraíochtaí féinrialaithe

I gcás ina gceanglóidh Páirtí ar institiúid airgeadais nó ar sholáthróir seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile a bheith ina comhalta d’eagraíocht féinrialála, nó a bheith rannpháirteach inti nó rochtain a bheith aici uirthi, chun seirbhís airgeadais a sholáthar i gcríoch an chéad Pháirtí nó isteach inti, áiritheoidh sé go gcomhlíonfaidh an eagraíocht féinrialála na hoibleagáidí a leagtar amach in Airteagail 10.6, 10.8, 11.4 agus 11.5.

AIRTEAGAL 18.16

Córais íocaíochta agus imréitigh

Faoi théarmaí agus coinníollacha lena dtugtar Cóir náisiúnta, tabharfaidh gach Páirtí rochtain d'institiúidí airgeadais an Pháirtí eile atá bunaithe ina chríoch rochtain ar chórais íocaíochta agus imréitigh atá á n- oibriú ag eintitis phoiblí, agus ar shaoráidí oifigiúla cistiúcháin agus athmhaoiniúcháin atá ar fáil i ngnáthchúrsa an ghnáthghnó. Ní thugtar leis an Airteagal seo rochtain d'iasachtóir na rogha deiridh ar shaoráidí an Pháirtí.

AIRTEAGAL 18.17

Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais

1. Beidh an Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais ('Fochoiste'), arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), comhdhéanta d'ionadaithe ó na Páirtithe atá freagrach as seirbhísí airgeadais.
2. Déanfaidh an Fochoiste:
  - (a) maoirsiú ar chur chun feidhme na Caibidle seo;
  - (b) saincheistean a mheas a bhaineann le seirbhísí airgeadais a tharchuireann Páirtí chuige; agus

- (c) idirphlé a dhéanamh maidir le rialáil earnáil na seirbhísí airgeadais d'fhonn feabhas a chur ar an eolas frithpháirteach ar chórais rialála na bPáirtithe faoi seach agus comhoibriú chun caighdeáin idirnáisiúnta a fhorbairt.

AIRTEAGAL 18.18

Idirphlé teicniúil agus comhairliúcháin

1. Féadfaidh Páirtí pléití teicniúla agus comhairliúcháin theicniúla a iarraidh leis an bPáirtí eile maidir le haon ábhar a thagann chun cinn faoin gComhaontú seo agus a dhéanann difear do sheirbhísí airgeadais. Déanfaidh an Páirtí eile an iarraidh sin a mheas go báúil. Déanfaidh na Páirtithe torthaí a bpléití agus a gcomhairliúcháin a thuairisciú don Fhochoiste.
2. Áiritheoidh gach Páirtí, sna pléití agus sna comhairliúcháin theicniúla sin, go n-áireoidh a thoscaireacht oifigigh a bhfuil an saineolas ábhartha acu ar sheirbhísí airgeadais.
3. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann ceangal ar Pháirtí:
  - (a) maolú ar a dhlíthe agus a rialacháin ábhartha maidir le faisnéis a roinnt i measc rialálaithe airgeadais nó ar cheanglais comhaontaithe nó socraithe idir údaráis airgeadais na bPáirtithe; nó
  - (b) ceangal a chur ar údaráis rialála aon ghníomh a dhéanamh a chuirfeadh isteach ar chúrsaí sonracha rialála, maoirseachta, riaracháin nó forfheidhmiúcháin.

4. Ní fhorléireofar aon ní san Airteagal seo mar ní a chuireann bac ar Pháirtí a éilíonn faisnéis chun críoch maoirseachta a bhaineann le hinstitiúid airgeadais atá lonnaithe i gcríoch an Pháirtí eile nó le soláthróir seirbhíse airgeadais trasteorann de chuid an Pháirtí eile ó dhul i dteagmháil le húdarás rialála inniúil an Pháirtí eile chun an fhaisnéis a lorg.
5. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, tá an tAirteagal seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí na bPáirtithe faoi Chaibidil 31.

AIRTEAGAL 18.19

Réiteach díospóidí

1. Tá feidhm ag Caibidil 31, lena n-áirítear Iarscríbhinní 31-A agus 31-B, arna modhnú leis an Airteagal seo maidir le réiteach díospóidí a bhaineann le cur i bhfeidhm nó léirmhíniú na Caibidle seo.
2. Sa bhreis ar na ceanglais a leagtar amach in Airteagal 31.9, beidh saineolas nó taithí ag painéalaithe i ndlí nó i gcleachtas na seirbhísí airgeadais, lena bhféadfaí rialáil institiúidí airgeadais a áireamh, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.
3. Molfaidh an Fochoiste don Choiste um Thrádáil liosta a bhunú de 15 dhuine aonair ar a laghad, daoine aonair a chomhlíonfaidh na ceanglais dá dtagraítear i mír 2, agus a bheidh toilteanach agus ábalta a bheith ag feidhmiú mar phainéalaithe. Bunóidh an Coiste um Thrádáil an liosta sin tráth nach déanaí ná bliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Beidh trí fholiosta sa liosta:
  - (a) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón Aontas Eorpach;

- (b) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón tSile; agus
  - (c) foliosta amháin de dhaoine aonair nach náisiúnaigh de cheachtar Páirtí iad agus a fheidhmeoidh mar chathaoirleach ar an bpainéal.
4. Áireofar cúigear ar a laghad ar gach foliosta. Áiritheoidh an Coiste um Thrádáil go mbeidh an líon íosta sin de dhaoine ar an liosta i gcónaí.
5. Chun críocha na Caibidle seo, cuirfear an liosta dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo in ionad an liosta a bunaíodh de bhun Airteagal 31.8(1) tar éis a bhunaithe.

CAIBIDIL 19

AN TRÁDÁIL DHIGITEACH

ROINN A

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 19.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le trádáil a chumasaítear ar bhealaí leictreonacha.
2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le seirbhísí closamhairc.

AIRTEAGAL 19.2

Sainmhínithe

1. Tá feidhm ag na sainmhínithe in Airteagail 10.2 agus 11.2 maidir leis an gCaibidil seo.

2. Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘tomhaltóir’ aon duine nádúrtha, nó aon duine dlítheanach má fhoráiltear dó i ndlíthe agus i rialacháin Páirtí, a úsáideann nó a iarrann seirbhís teileachumarsáide poiblí chun críocha atá lasmuigh dá thrádáil, dá ghnó nó dá ghairm;
- (b) ciallaíonn ‘cumarsáid maidir le margaíocht dhíreach’ aon chineál fógraíochta tráchtála trína ndéanann duine nádúrtha nó dlítheanach teachtaireachtaí margaíochta a chur in iúl go díreach d’úsáideoirí deiridh trí bhíthin seirbhís teileachumarsáide agus chumhdaítear léi ar a laghad teachtaireachtaí téacs agus ilmheán;
- (c) ciallaíonn ‘fíordheimhniú leictreonach’ próiseas lena gcumasaítear deimhniú na nithe seo a leanas:
  - (i) sainaitheint leictreonach duine nádúrtha nó dlítheanach a shainaitheint; nó
  - (ii) foinse agus sláine ríomhshonraí i bhfoirm leictreonach;
- (d) ciallaíonn ‘ríomhshéala’ sonraí i bhfoirm leictreonach, a mbaineann duine dlítheanach úsáid astu, atá ceangailte de shonraí eile i bhfoirm leictreonach, nó a bhfuil baint loighciúil acu leo, chun foinse agus sláine na sonraí eile sin a áirithiú;
- (e) ciallaíonn ‘ríomhshíniú’ sonraí i bhfoirm leictreonach atá ceangailte de shonraí i bhfoirm leictreonach eile, nó a bhfuil baint loighciúil acu leo, agus a chomhlíonann na ceanglais seo a leanas:
  - (i) úsáideann duine nádúrtha é chun comhaontú ar na sonraí i bhfoirm leictreonach lena mbaineann sé; agus

- (ii) tá sé nasctha leis na sonraí i bhfoirm leictreonach lena mbaineann sé ar shlí gur féidir aon athrú a dhéanfar ar na sonraí i bhfoirm leictreonach ina dhiaidh sin a bhraith;
- (f) ciallaíonn ‘seirbhísí iontaoibhe leictreonacha’ seirbhís leictreonach arb é atá inti ríomhshínithe, ríomhshéalaí, ríomhstampaí ama, ríomhsheachadadh cláraithe, fíordheimhniú láithreán gréasáin agus deimhnithe a bhaineann leis an tseirbhís sin a chruthú, a fhíorú agus a bhailíochtú;
- (g) ciallaíonn ‘úsáideoir deiridh’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach a úsáideann nó a iarrann seirbhís teileachumarsáide poiblí, mar thomhaltóir nó, má fhoráiltear dó sin i ndlíthe agus i rialacháin Páirtí, chun críoch trádála, gnó nó gairmiúil;
- (h) ciallaíonn ‘sonraí pearsanta’ sonraí pearsanta mar a shainmhínítear i bhfomhír (u) d’Airteagal 1.3; agus
- (i) ciallaíonn ‘seirbhís teileachumarsáide poiblí’ seirbhís teileachumarsáide poiblí mar a shainmhínítear i bhfomhír (j) d’Airteagal 16.2.

AIRTEAGAL 19.3

An ceart chun rialála

Athdheimhníonn na Páirtithe an ceart chun rialú a dhéanamh laistigh dá gcríocha chun cuspóirí beartais dlisteanacha a bhaint amach, mar shampla sláinte phoiblí, seirbhísí sóisialta, oideachas, sábháilteacht, an comhshaol, lena n-áirítear athrú aeráide, agus an mhoráltacht phoiblí a chosaint, cosaint shóisialta nó tomhaltóirí, príobháideacht agus cosaint sonraí nó éagsúlacht chultúrtha a chur chun cinn agus a chosaint.

AIRTEAGAL 19.4

Eisceachtaí

Ní choisceann aon ní sa Chaibidil seo ar na Páirtithe bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i gcomhréir le hAirteagail 18.11, 32.1 agus 32.2 ar chúiseanna a bhaineann le leas an phobail a leagtar amach inti.

ROINN B

SREAFÁÍ SONRAÍ AGUS COSAINT SONRAÍ PEARSANTA

AIRTEAGAL 19.5

Sreafaí sonraí trasteorann

Tá na Páirtithe tiomanta sreabha sonraí trasteorann a áirithiú chun trádáil dhigiteach a éascú. Chuige sin, ní chuirfidh Páirtí srian ar shreafaí sonraí trasteorann idir na Páirtithe trí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- (a) a cheangal go n-úsáidfear saoráidí ríomhaireachta nó eilimintí líonra i gcríoch an Pháirtí sin lena bpróiseáil, lena n-áirítear trí úsáid saoráidí ríomhaireachta nó eilimintí líonra a fhorchur atá deimhnithe nó ceadaithe i gcríoch Páirtí;
- (b) a cheangal go ndéanfar sonraí a logánú ar chríoch an Pháirtí sin lena stóráil nó lena bpróiseáil;
- (c) stóráil nó próiseáil i gcríoch an Pháirtí eile a thoirmeasc; nó

- (d) aistriú trasteorann sonraí a dhéanamh ag brath ar úsáid saoráidí ríomhaireachta nó eilimintí líonra i gcríoch an Pháirtí sin nó ar cheanglais logánaithe i gcríoch an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 19.6

Sonraí pearsanta agus príobháideacht a chosaint

1. Aithníonn gach Páirtí gur ceart bunúsach í cosaint sonraí pearsanta agus príobháideachais agus go gcuireann ardchaighdeán maidir leis sin le muinín sa gheilleagar digiteach agus le forbairt trádála.
2. Féadfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh agus a choinneáil ar bun ar bearta iad a mheasann sé a bheith iomchuí chun cosaint sonraí pearsanta agus príobháideachta a áirithiú, lena n- áirítear rialacha a ghlacadh agus a chur i bhfeidhm maidir le sonraí pearsanta a aistriú ar bhonn trasteorann. Ní dhéanfaidh aon ní sa Chomhaontú seo difear do chosaint sonraí pearsanta agus príobháideachta a thugtar le bearta Páirtí.

ROINN C

FORÁLACHA SONRACHA

AIRTEAGAL 19.7

Dleachtanna custaim ar tharchuir leictreonacha

Ní fhorchuirfidh Páirtí dleachtanna custaim ar tharchuir leictreonacha idir duine den Pháirtí sin agus duine den Pháirtí eile.

AIRTEAGAL 19.8

Gan réamhúdarú

1. Ní éileoidh Páirtí údarú roimh ré ar an bhforas amháin go soláthraítear seirbhís ar líne¹, ná ní dhéanfaidh sé aon cheanglas eile a bhfuil éifeacht choibhéiseach aige a ghlacadh nó a choinneáil ar bun.
2. Ní feidhm ag mír 1 maidir le seirbhísí teileachumarsáide, seirbhísí craolacháin, seirbhísí cearrbhachais, seirbhísí ionadaíochta dlíthiúla nó seirbhísí nótaireí nó gairmeacha comhchosúla a mhéid a bhaineann siad le nasc díreach sonrach le feidhmiú údaráis phoiblí.

---

¹ Cuirtear seirbhís ar fáil ar líne nuair a chuirtear ar fáil í go leictreonach agus gan na daoine a bheith i láthair ag an am céanna.

AIRTEAGAL 19.9

Conarthaí a thabhairt i gcrích go leictreonach

1. Áiritheoidh gach Páirtí go gceadófar lena dhlíthe agus lena rialacháin conarthaí a thabhairt i gcrích trí mheán leictreonach agus nach gcruthóidh na ceanglais dhlíthiúla maidir le próisis chonarthacha bacainní ar úsáid conarthaí a thugtar i gcrích trí mheán leictreonach ná nach mbeidh éifeacht dhlíthiúil ná bailíocht dhlíthiúil ag baint de na conarthaí sin mar gheall ar a dtabhairt i gcrích trí mheán leictreonach.
2. Ní bheidh feidhm ag mír 1 maidir leis na nithe seo a leanas:
  - (a) seirbhísí craolacháin, seirbhísí cearrbhachais agus seirbhísí ionadaíochta dlíthiúla;
  - (b) seirbhísí nótaireí nó gairmeacha comhchosúla a bhaineann le nasc díreach sonrach le feidhmiú údaráis phoiblí; agus
  - (c) conarthaí lena mbunaítear nó lena n-aistrítear cearta i réadmhaoín, conarthaí lena gceanglaítear, de réir an dlí, rannpháirteachas cúirteanna, údarás poiblí nó gairmeacha a fheidhmíonn údarás poiblí, conarthaí urraíochta arna ndeonú agus urrúis chomhthaobhacha arna dtabhairt ag daoine atá ag gníomhú chun críocha atá lasmuigh dá dtrádáil, dá ngnó nó dá ngairm, agus conarthaí a rialaítear le dlí an teaghlaigh nó le dlí an chomharbais.

Seirbhísí iontaoibhe leictreonacha agus fíordheimhniú leictreonach

1. Ní dhiúltóidh Páirtí éifeacht dhlíthiúil nó inghlacthacht seirbhíse leictreonaí iontaoibhe nó fíordheimhnithe leictreonaigh mar fhianaise in imeachtaí breithiúnacha nó riaracháin ar an mbonn go bhfuil sí i bhfoirm leictreonach.
2. Ní dhéanfaidh Páirtí bearta a ghlacadh ná a choinneáil ar bun lena ndéanfaí:
  - (a) toirmeasc a chur ar pháirtithe in idirbheart an modh iomchuí um fhíordheimhniú leictreonach dá n-idirbheart a chinneadh go frithpháirteach; nó
  - (b) cosc a chur ar pháirtithe in idirbheart leictreonach an deis a bheith acu a chruthú d'údaráis bhreithiúnacha nó riaracháin go gcomhlíonann a n-idirbheart leictreonach aon cheanglais dhlíthiúla maidir le seirbhísí iontaoibhe leictreonacha nó fíordheimhniú leictreonach.
3. D'ainneoin mhír 2, féadfaidh Páirtí a cheangal, i dtaca le catagóir áirithe idirbheart leictreonach, go ndéanfar an modh um fhíordheimhniú leictreonach nó an tseirbhís leictreonach iontaobhais an méid seo a leanas:
  - (a) a dheimhniú ag údarás creidiúnaithe i gcomhréir lena dhlíthe; nó
  - (b) go gcomhlíonann sé caighdeáin áirithe feidhmíochta a bheidh oibiachtúil, trédhearcach neamh-idirdhealaitheach agus nach mbainfidh sé ach le saintréithe sonracha na catagóire idirbheart leictreonach lena mbaineann.

Muinín tomhaltóirí ar líne

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá an comhar maidir le feabhas a chur ar mhuinín tomhaltóirí sa trádáil dhigiteach. Déanfaidh gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun lena áirithiú go dtabharfar cosaint éifeachtach do thomhaltóirí a bhíonn ag gabháil d'idirbhearta ríomhthráchtála, lena n- áirítear bearta lena ndéantar an méid seo a leanas:

- (a) cleachtais mhealltacha agus cleachtais chalaoiseacha a thoirmeasc;
  - (b) a cheangal ar sholáthróirí earraí agus seirbhísí feidhmiú de mheon maith agus cloí le cleachtais chothroma tráchtála, lena n-áirítear trí thoirmeasc a chur ar phraghas a ghearradh ar thomhaltóirí i leith earraí agus seirbhísí nár iarradh;
  - (c) a cheangal ar sholáthróirí earraí nó seirbhísí faisnéis shoiléir chríochnúil a sholáthar do thomhaltóirí maidir lena gcéannacht agus a sonraí teagmhála¹, agus maidir leis na hearraí nó seirbhísí, an t-idirbheart agus na cearta tomhaltóirí is infheidhme; agus
  - (d) rochtain a dheonú do thomhaltóirí ar shásamh chun a gcearta a éileamh, lena n- áirítear ceart chun leigheasanna i gcásanna ina n- íoctar as earraí agus seirbhísí agus nach ndéantar iad a sheachadadh nó a sholáthar de réir mar a aontaíodh.
2. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá comhar idir a ngníomhaireachtaí náisiúnta cosanta tomhaltóirí, nó comhlachtaí ábhartha eile, faoi seach maidir le gníomhaíochtaí a bhaineann le ríomhthráchtáil chun muinín tomhaltóirí a fheabhsú.

---

¹ I gcás soláthróirí seirbhíse idirghabhálacha, áirítear freisin céannacht agus sonraí teagmhála soláthróir iarbhir an earra nó na seirbhíse mar chéannacht agus sonraí teagmhála.

Cumarsáid maidir le margaíocht dhíreach gan iarraidh

1. Áiritheoidh gach Páirtí go dtabharfar cosaint éifeachtach d'úsáideoirí deiridh ar chumarsáidí nár iarraidh maidir le margaíocht dhíreach.
2. Déanfaidh gach Páirtí bearta éifeachtacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i ndáil le cumarsáid maidir le margaíocht dhíreach gan iarraidh:
  - (a) a cheangal ar sholáthróirí cumarsáide maidir le margaíocht dhíreach gan iarraidh a áirithiú go mbeidh faighteoirí in ann cosc a chur ar fháil leanúnach na cumarsáide sin; nó
  - (b) toiliú faighteoirí a cheangal, mar a shonraítear de réir a dhlíthe agus a rialachán, chun cumarsáidí maidir le margaíocht dhíreach a fháil.
3. Áiritheoidh gach Páirtí gur féidir cumarsáidí maidir le margaíocht dhíreach a aithint go soiléir, go nochtfar leo cé dó a ndéantar iad agus go mbeidh iontu an fhaisnéis is gá chun é a chur ar a chumas d'úsáideoirí deiridh scor a iarraidh saor in aisce agus tráth ar bith.

AIRTEAGAL 19.13

Toirmeasc ar aistriú éigeantach nó rochtain éigeantach ar chód foinseach

1. Ní dhéanfaidh Páirtí ceanglas maidir le haistriú cóid foinse bogearraí, ná rochtain air, atá in úinéireacht ag duine nádúrtha nó dlítheanach de chuid an Pháirtí. Níl feidhm ag an mír seo maidir le haistriú deonach cóid foinse, nó rochtain a dheonú air, ar bhonn tráchtála ag duine den Pháirtí eile, mar shampla i gcomhthéacs idirbheart soláthair phoiblí nó conartha a chaibidlítear go neamhshrianta. Ní choisceann aon ní sa mhír seo ar dhuine de chuid Páirtí a bhogearraí a cheadúnú ar bhonn saor in aisce agus foinse oscailte.
2. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, féadfaidh feidhm a bheith ag Airteagail 18.11, 32.1 agus 32.2 maidir le bearta de chuid Páirtí arna nglacadh nó arna gcoinneáil ar bun i gcomhthéacs nós imeachta deimhniúcháin.
3. Ní dhéanfaidh aon ní dá bhfuil san Airteagal seo difear:
  - (a) do cheanglas a dhéanann cúirt, binse riaracháin nó údarás iomaíochta chun sárú ar dhlí na hiomaíochta a leigheas;
  - (b) cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú; nó
  - (c) ceart Páirtí bearta a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 21.3.

AIRTEAGAL 19.14

Comhar maidir le saincheistanna rialála i ndáil le trádáil dhigiteach

1. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile trí fhaisnéis a mhalartú maidir lena ndlí féin, agus maidir le cur chun feidhme an dlí sin, a bhaineann le saincheistanna rialála a eascraíonn as an trádáil dhigiteach, lena n-áirítear:
  - (a) iontaoibh agus fíordheimhniú leictreonach idir- inoibritheach trasteorann a aithint agus a éascú;
  - (b) láimhseáil cumarsáidí maidir le margaíocht dhíreach;
  - (c) cosaint tomhaltóirí ar líne; agus
  - (d) aon saincheist rialála eile maidir le trádáil dhigiteach a fhorbairt.
2. Coinneoidh na Páirtithe idirphlé ar bun bunaithe ar an malartú faisnéise dá dtagraítear i mír 1.
3. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le rialacha agus bearta Páirtí chun sonraí pearsanta agus príobháideacht a chosaint, lena n-áirítear maidir le haistriú trasteorann sonraí pearsanta.

AIRTEAGAL 19.15

Athbhreithniú

Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht dá dtagraítear in Airteagal 11.10 athbhreithniú ar chur chun feidhme na Caibidle seo, go háirithe i bhfianaise athruithe ábhartha a dhéanfaidh difear don trádáil dhigiteach a d'fhéadfadh eascairt as samhlacha gnó nua nó as teicneolaíochtaí nua gnó. Déanfaidh an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht a thorthaí a thuairisciú agus féadfaidh sé aon mholtaí is gá a dhéanamh don Choiste um Thrádáil.

CAIBIDIL 20

GLUAISEACHTAÍ CAIPITIL, ÍOCAÍOCHTAÍ AGUS AISTRITHE AGUS BEARTA COIMIRCE SEALADACHA

AIRTEAGAL 20.1

Cuspóir agus raon feidhme

Is é is cuspóir don Chaibidil seo saorghluaiseacht caipitil agus íocaíochtaí a bhaineann le léirscaoileadh idirbheart faoin gComhaontú a chumasú¹.

AIRTEAGAL 20.2

Cuntas reatha

Gan dochar d'fhorálacha eile an Chomhaontaithe seo, ceadóidh gach Páirtí, in airgeadra inmhalartaithe go héasca agus i gcomhréir le hAirteagail de Chomhaontú an Chiste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta, arna ghlacadh in Bretton Woods, New Hampshire an 22 Iúil 1944, aon íocaíocht agus aistriú i leith idirbheart ar chuntas reatha an chomhardaithe íocaíochtaí a thagann faoi raon feidhme an Chomhaontaithe seo.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, tá an Chaibidil seo faoi réir Iarscríbhinn 20.

AIRTEAGAL 20.3

Gluaiseachtaí Caipitil

Gan dochar d'fhorálacha eile an Chomhaontaithe seo, ceadóidh gach Páirtí, i dtaca le hidirbhearta ar chuntas caipitil agus airgeadais an chomhardaithe íocaíochtaí, saorghluaiseacht chaipitil chun infheistíochtaí agus idirbhearta eile a léirscaoileadh dá bhforáiltear i gCaibidil 10, Caibidil 11 agus Caibidil 18.

AIRTEAGAL 20.4

Cur i bhfeidhm dlíthe agus rialachán a bhaineann le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe

1. Ní dhéanfar a fhorléiriú le hAirteagail 20.2 agus 20.3 cosc a chur ar Pháirtí a dhlíthe agus a rialacháin a chur i bhfeidhm maidir leis an méid a leanas:

- (a) féimheacht, dócmhainneacht, nó cosaint chearta na gcreidiúnaithe;
- (b) eisiúint, trádáil nó déileáil in ionstraimí airgeadais amhail urrúis, todhchaíochtaí nó díorthaigh;
- (c) tuairisciú airgeadais nó taifeadadh maidir le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe, i gcás inar gá chun cuidiú le forfheidhmiú an dlí nó le húdaráis rialála airgeadais;
- (d) cionta coiriúla nó pionósacha, cleachtais mheabhlacha nó chalaoiseacha;
- (e) comhlíontacht le horduithe nó breithiúnais i dtaca le himeachtaí breithiúnacha nó riaracháin; nó

(f) slándáil shóisialta, scéimeanna scoir nó scéimeanna coigiltis éigeantacha.

2. Cuirfear na dlíthe ná na rialacháin dá dtagraítear i mír 1 i bhfeidhm ar bhealach cothrom agus neamh-idirdhealaitheach, agus ní ar bhealach a bheadh ina shrian faoi cheilt ar ghluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí ná aistrithe.

AIRTEAGAL 20.5

Bearta coimirce sealadacha

I gcúinsí eisceachtúla inarb ann do dheacrachtaí tromchúiseacha i dtaca le haontas eacnamaíoch agus airgeadais an Aontais Eorpaigh a oibriú, nó i gcás baol gurb ann do na deacrachtaí sin, féadfaidh an tAontas Eorpach bearta coimirce a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i dtaca le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe go ceann tréimhse nach faide ná sé mhí. Beidh na bearta sin teoranta a mhéid a bhfuil fíorghá leis.

AIRTEAGAL 20.6

Srianta i gcás deacrachtaí maidir le comhardú íocaíochtaí agus maoiniú seachtrach

1. Má bhíonn deacrachtaí tromchúiseacha maidir le comhardú íocaíochtaí nó maoiniú seachtrach ag Páirtí, nó má bhíonn an baol ann gurb ann dóibh, féadfaidh sé bearta sriantacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun i dtaca le gluaiseachtaí caipitil, íocaíochtaí nó aistrithe¹.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, d'fhéadfadh deacrachtaí tromchúiseacha a bhaineann le beartais airgeadaíochta nó le beartais ráta malairte, nó an baol ann gurb ann dóibh, i measc fachtóirí eile, a bheith ina gcúis le deacrachtaí tromchúiseacha maidir le comhardú íocaíochtaí nó maoiniú seachtrach, nó an baol ann gurb ann dóibh.

2. Maidir leis na bearta dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo:

- (a) beidh siad comhsheasmhach le hAirteagail Chomhaontaithe an Chiste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta, de réir mar is infheidhme;
- (b) ní rachaidh siad thar an méid is gá chun déileáil leis an staid dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo;
- (c) beidh siad sealadach agus déanfar iad a chéimniú amach de réir a chéile de réir mar a fheabhsóidh an staid dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo;
- (d) seachnófar leo go ndéanfar damáiste neamhriachtanach do leasanna tráchtála, eacnamaíocha agus airgeadais an Pháirtí eile; agus
- (e) beidh siad neamh-idirdhealaitheach i gcomparáid le tríú tíortha i gcúinsí comhchosúla.

3. I gcás trádáil in earraí, féadfaidh gach Páirtí bearta sriantacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a staid sheachtrach airgeadais nó comhardú íocaíochtaí a choimirciú. Beidh na bearta den sórt sin i gcomhréir le GATT 1994 agus i gcomhréir leis an gComhthuiscint maidir le Forálacha GATT 1994 a bhaineann le Comhardú Íocaíochtaí.

4. I gcás trádáil i seirbhísí, féadfaidh gach Páirtí bearta sriantacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun a staid sheachtrach airgeadais nó a chomhardú íocaíochtaí a choimirciú. Beidh na bearta sin i gcomhréir le hAirteagal XII de GATS.

5. Páirtí a dhéanfaidh na bearta dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2a ghlacadh nó a choinneáil ar bun, cuirfidh sé in iúl don Pháirtí eile iad go pras.

6. Má ghlactar bearta sriantacha nó má choinnítear ar bun iad de bhun an Airteagail seo, rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin go pras san Fhochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht, mura rud é go ndéanfar na comhairliúcháin sin i bhfóraithe eile ar comhaltaí iontu an dá Pháirtí. Leis na comhairliúcháin, déanfar measúnú ar na deacrachtaí maidir le comhardú íocaíochtaí nó maidir leis an staid airgeadais sheachtrach ba chúis leis na bearta faoi seach, ag cur san áireamh, *inter alia*, tosca amhail:

- (a) cineál agus méid na ndeacrachtaí;
- (b) an timpeallacht sheachtrach eacnamaíoch agus trádála; agus
- (c) bearta ceartaitheacha malartacha a d'fhéadfadh a bheith ar fáil.

7. Tabharfar aghaidh sna comhairliúcháin a dhéanfar de bhun mhír 6 ar an gcomhlíonann na bearta sriantacha mír 1 agus mír 2. Beidh na comhairliúcháin sin bunaithe ar na torthaí ábhartha uile de chineál staidrimh nó fíorasach a thíolacfaidh an Ciste Airgeadaíochta Idirnáisiúnta (CAI), i gcás inarb infhaighte, agus cuirfear san áireamh ina gconclúidí measúnú CAI ar chomhardú agus ar staid airgeadais sheachtrach an Pháirtí lena mbaineann.

CAIBIDIL 21

SOLÁTHAR POIBLÍ

AIRTEAGAL 21.1

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 21-A agus 21-B:

- (a) ciallaíonn ‘earraí nó seirbhísí tráchtála’ earraí nó seirbhísí de chineál a dhíoltar nó a bhíonn ar díol go ginearálta sa mhargadh tráchtála le ceannaitheoirí neamhrialtasacha chun críoch neamhrialtasacha, agus arb iadsan a cheannaíonn de ghnáth iad;
- (b) ciallaíonn ‘seirbhís foirgníochta’ seirbhís a bhfuil sé ina chuspóir aici oibreacha sibhialta nó oibreacha tógála a bhaint amach, ar cibé bealach, bunaithe ar Rannán 51 de CPC;
- (c) ciallaíonn ‘ceant leictreonach’ próiseas atriallach a mbíonn úsáid modhanna leictreonacha i gceist leis ionas go gcuirfidh soláthróir i láthair praghsanna nua, nó luachanna nua d’eilimintí inchainníochtaithe neamhphraghais den tairiscint a bhaineann leis na critéir mheastóireachta, nó iad araon, a mbeidh rangú nó athrangú tairiscintí ina thoradh air;
- (d) ciallaíonn ‘i scríbhinn’ nó ‘scríofa’ aon léiriú i bhfocal nó in uimhreacha is féidir a léamh, a mhacasamhlú agus a chur in iúl níos déanaí; féadfar faisnéis a tharchuirtear agus a stóráiltear go leictreonach a áireamh leis;

- (e) ciallaíonn ‘nós imeachta tairisceana teoranta’ modh soláthair trína ndéanann an t-eintiteas soláthair teagmháil lena rogha soláthróir nó soláthróirí;
- (f) ciallaíonn ‘beart’ aon dlí, rialachán, nós imeachta, treoír riaracháin nó cleachtas, nó aon ghníomh de chuid eintiteas soláthair a bhaineann le soláthar faoi chumhdach;
- (g) ciallaíonn ‘liosta ilúsáide’ liosta soláthróirí a bhfuil cinneadh déanta ag eintiteas soláthair ina leith go gcomhlíonann sé na coinníollacha maidir le bheith ar an liosta sin, agus go bhfuil sé beartaithe ag an eintiteas soláthair níos mó ná uair amháin a úsáid;
- (h) ciallaíonn ‘fógra faoi sholáthar beartaithe’ fógra arna fhoilsiú ag eintiteas soláthair ina n-iarrtar ar sholáthróirí leasmhara iarraidh a chur isteach ar rannpháirtíocht, nó tairiscint a chur isteach, nó iad araon;
- (i) ciallaíonn ‘fritháireamh’ aon choinníoll nó gealltanais lena spreagtar forbairt áitiúil nó lena gcuirtear feabhas ar chuntais comhardaithe íocaíochtaí an Pháirtí, amhail úsáid a bhaint as ábhar intíre, ceadúnú teicneolaíochta, infheistíocht, frith-thrádail agus gníomh nó ceanglas comhchosúil;
- (j) ciallaíonn ‘nós imeachta tairisceana oscailte’ modh soláthair faoinar féidir le gach soláthróir leasmhar tairiscint a chur isteach;
- (k) ciallaíonn ‘eintiteas soláthair’ eintiteas a chumhdaítear faoi Roinn A, B nó C d’Iarscríbhinn 21-A nó 21-B;
- (l) ciallaíonn ‘soláthróir cáilithe’ soláthróir a aithníonn eintiteas soláthair mar sholáthróir a bhfuil na coinníollacha rannpháirtíochta comhlíonta aige;
- (m) ciallaíonn ‘nós imeachta roghnaitheach’ nós imeachta tairisceana ar cuireadh modh soláthair faoina n-iarrann an t-eintiteas soláthair ar sholáthróirí cáilithe, agus orthusan amháin, tairiscint a chur isteach;

- (n) áirítear le ‘seirbhísí’ seirbhísí foirgníochta, mura sonraítear a mhalairt;
- (o) ciallaíonn ‘caighdeán’ doiciméad arna cheadú ag comhlacht aitheanta lena soláthraítear, i gcomhair úsáid choiteann agus athúsáid, rialacha, treoirlínte nó saintréithe le haghaidh earraí nó seirbhísí, nó próisis agus modhanna táirgthe gaolmhara, nach bhfuil a gcomhlíonadh éigeantach; féadfar a áireamh leis freisin téarmaíocht, siombailí, ceanglais phacáistíochta, ceanglais mharcála nó ceanglais lipéadaithe de réir mar atá feidhm acu maidir le hearra, seirbhís, próiseas nó modh táirgthe, nó féadfar go ndéileálfar leis an méid sin iontu, agus an méid sin amháin;
- (p) ciallaíonn ‘soláthróir’ duine nó grúpa daoine a sholáthraíonn earraí nó seirbhísí nó a d'fhéadfadh earraí nó seirbhísí a sholáthar; agus
- (q) ciallaíonn ‘sonraíocht theicniúil’ ceanglas tairisceana:
- (i) lena leagtar amach na saintréithe a bhaineann leis na nithe seo a leanas:
- (A) earraí atá le soláthar, lena n- áirítear cáilíocht, feidhmíocht, sábháilteacht agus toisí, nó na próisis agus na modhanna chun iad a tháirgeadh; nó
- (B) seirbhísí atá le soláthar, lena n- áirítear cáilíocht, feidhmíocht, sábháilteacht, nó na próisis nó modhanna chun iad a sholáthar; nó
- (ii) lena dtugtar aghaidh ar théarmaíocht, siombailí, ceanglais phacáistíochta, ceanglais mharcála nó ceanglais lipéadaithe, de réir mar atá feidhm acu maidir le hearra nó le seirbhís.

AIRTEAGAL 21.2

Raon feidhme agus cumhdach

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le haon bheart a bhaineann le soláthar faoi chumhdach, cibé acu a dhéantar trí mheán leictreonach amháin é nó a dhéantar cuid de trí mheán leictreonach.
2. Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn ‘soláthar faoi chumhdach’ soláthar chun críocha rialtais:
  - (a) earra, seirbhíse, nó aon teaglama díobh:
    - (i) mar a shonraítear in Iarscríbhinn 21-A nó 21-B; agus
    - (ii) nach soláthraítear d’fhonn é, í nó iad a dhíol nó a athdhíol ar bhonn tráchtála, ná le húsáid i ndáil le hearra nó seirbhís a tháirgeadh nó a sholáthar le haghaidh díol nó athdhíol ar bhonn tráchtála;
  - (b) trí aon mhodh conarthach, lena n-áirítear ceannach, léasú, cíos nó fruilcheannach, le rogha ceannaigh nó gan í;
  - (c) a bhfuil a luach, mar a mheastar é i gcomhréir le míreanna 6 go 8 den Airteagal seo, cothrom leis an tairseach ábhartha a shonraítear in Iarscríbhinn 21-A nó 21-B nó níos mó ná an tairseach sin, an tráth a fhoilseofar fógra i gcomhréir le hAirteagal 21.6;
  - (d) ag eintiteas soláthair; agus

- (e) nach n-eisiatar ar shlí eile é ón gcumhdach de bhun mhír 3 den Airteagal seo nó de bhun Iarscríbhinn 21-A nó 21-B.

3. Seachas má fhoráiltear dá mhalairt in Iarscríbhinn 21-A nó 21-B, níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) talamh, foirgnimh atá ann cheana nó maoin dhochorraithe eile nó na cearta ina leith a fháil nó a fháil ar cíos;
- (b) comhaontuithe neamhchonarthacha nó aon chineál cúnaimh a sholáthraíonn Páirtí, lena n-áirítear comhaontuithe comhoibríocha, deontais, iasachtaí, fóirdheontais, instealltaí cothromais, ráthaíochtaí agus dreasachtaí fíoscacha;
- (c) soláthar nó fáil seirbhísí gníomhaireachta fíoscaí nó taisclainne, seirbhísí leachtaithe agus bainistíochta i gcomhair institiúidí airgeadais faoi rialáil, nó seirbhísí a bhaineann le fiachas poiblí a dhíol, a fhuascailt agus a dháileadh, lena n-áirítear iasachtaí agus bannaí rialtais, nótaí agus urrúis eile;
- (d) conarthaí fostaíochta poiblí;
- (e) soláthar a dhéantar:
  - (i) go sonrach chun cúnamh idirnáisiúnta, lena n-áirítear cúnamh forbraíochta, a sholáthar;
  - (ii) faoin nós imeachta áirithe nó faoin gcoinníoll áirithe de chuid comhaontú idirnáisiúnta a bhaineann le trúpaí a lonnú nó a bhaineann le cur chun feidhme comhpháirteach tionscadail ag na tíortha is sínitheoirí; nó

(iii) faoin nós imeachta áirithe nó faoin gcoinníoll áirithe de chuid eagraíocht idirnáisiúnta, nó arna chistiú ag deontais, iasachtaí nó cúnamh eile idirnáisiúnta, sa chás ina mbeadh an nós imeachta nó an coinníoll is infheidhme ar neamhréir leis an gCaibidil seo; nó

(f) seirbhísí airgeadais.

4. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir leis an soláthar uile a chumhdaítear le hIarscríbhinn 28-A nó 28-B, ina leagtar amach gealltanais gach Páirtí mar a leanas:

- (a) i Roinn A d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, na heintitis rialtais láir a gcumhdaítear a soláthar leis an gCaibidil seo;
- (b) i Roinn B d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, na heintitis rialtais foláir a gcumhdaítear a soláthar leis an gCaibidil seo;
- (c) i Roinn C d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, gach eintiteas eile a gcumhdaítear a soláthar leis an gCaibidil seo;
- (d) i Roinn D d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, na hearraí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;
- (e) i Roinn E d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, na seirbhísí, seachas seirbhísí foirgníochta, a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;
- (f) i Roinn F d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, na seirbhísí foirgníochta a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;
- (g) i Roinn G d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, na lamháiltais oibreacha poiblí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo;

- (h) i Roinn H d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B, Nótaí Ginearálta;
- (i) i Roinn I d'Iarscríbhinní 28-A agus 28-B, na meáin trína bhfoilsíonn an Páirtí a fhógraí soláthair, a fhógraí dámhachtana, agus faisnéis eile a bhaineann lena chóras soláthair phoiblí mar a leagtar amach sa Chaibidil seo;
- (j) i Roinn J d'Iarscríbhinn 21-B, an ráta comhshó atá le húsáid le haghaidh na luachanna tairsí.

5. Má cheanglaíonn eintiteas soláthair, i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach, ar dhaoine nach gcumhdaítear faoi Iarscríbhinn 21-A nó 21-B soláthar a dhéanamh i gcomhréir le ceanglais áirithe, beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 21.4 maidir leis na ceanglais sin.

6. Agus luach soláthair á mheas chun a fháil amach an soláthar faoi chumhdach atá ann, déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:

- (a) ní roinnfidh sé soláthar ina sholáthairtí ar leithligh ná ní dhéanfaidh sé modh luachála áirithe a roghnú ná a úsáid chun luach soláthair a mheas agus é ar intinn aige é a eisiamh ina iomláine, nó cuid de a eisiamh, ó chur i bhfeidhm na Caibidle seo; agus
- (b) cuirfidh sé san áireamh uasluach measta iomlán an tsoláthair thar a ré iomlán, cibé acu a dhéantar é a dhámhachtain ar sholáthróir amháin nó níos mó, agus gach cineál luacha saothair á chur san áireamh, lena n-áirítear:
  - (i) préimheanna, táillí, coimisiúin agus ús; agus
  - (ii) má dhéantar foráil leis an soláthar don fhéidearthacht roghanna a bheith ann, luach iomlán na roghanna sin.

7. Má bhíonn sé ina thoradh ar riachtanas aonair ar sholáthar go ndéantar breis is conradh amháin a dhámhachtain, nó go ndéantar conarthaí a dhámhachtain ina gcodanna leithleacha ('conarthaí athfhillteacha'), beidh ríomh an uasluacha iomláin mheasta bunaithe ar an méid a leanas:

- (a) luach na gconarthaí athfhillteacha i leith an chineáil chéanna earra nó seirbhíse a dámhadh i rith an 12 mhí roimhe sin nó i rith bliain fhioscach roimhe sin an eintitis soláthair, arna choigeartú, más féidir, lena chur san áireamh athruithe réamh-mheasta ar chainníocht nó luach an earra nó na seirbhíse arna soláthar sa 12 mhí ina dhiaidh sin; nó
- (b) luach measta na gconarthaí athfhillteacha i leith an chineáil chéanna earra nó seirbhíse a bheidh le dámhachtain le linn an 12 mhí i ndiaidh an chéad dámhachtana conartha nó le linn bhliain fhioscach an eintitis soláthair.

8. I gcás soláthar trí léas, cíos nó fruilcheannach earraí nó seirbhísí, nó soláthar nach bhfuil praghas iomlán sonraithe ina leith, is éard a bheidh sa bhonn luachála:

- (a) i gcás conradh ar théarma seasta:
  - (i) más téarma 12 mhí nó níos lú atá sa chonradh, an t-uasluach measta iomlán ar feadh a ré;
  - (ii) má théann téarma an chonartha thar 12 mhí, an t-uasluach measta iomlán, lena n-áirítear aon luach iarmharach measta;
- (b) más i leith tréimhse éiginnte atá an conradh, an tráthchuid mhíosúil mheasta arna hionlú faoi 48;
- (c) mura bhfuil sé cinnte an conradh téarma sheasta a bheidh sa chonradh, beidh feidhm ag fomhír (b).

AIRTEAGAL 21.3

Eisceachtaí slándála agus eisceachtaí ginearálta

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo lena chosc ar Pháirtí aon ghníomh a dhéanamh nó gan aon fhaisnéis a nochtadh a mheasann sé is gá ar mhaithe le cosaint a leasanna slándála fíor-riachtanacha a bhaineann le soláthar arm, armlóin nó ábhar cogaidh, nó a bhaineann le soláthar atá fíor-riachtanacha ó thaobh na slándála náisiúnta de nó chun críocha na cosanta náisiúnta.
2. Faoi réir an cheanglais nach gcuirfear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó idirdhealú gan údar idir Páirtithe i gcás ina mbeidh na dálaí céanna i réim, nó a bheadh ina shrianadh faoi cheilt ar thrádáil idirnáisiúnta, ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo lena chosc ar Pháirtí bearta a fhorchur nó a fhorfheidhmiú:
  - (a) ar bearta iad is gá chun moráltacht, ord nó sábháilteacht an phobail a chosaint;
  - (b) bearta is gá chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint;
  - (c) ar bearta iad is gá chun maoin intleachtúil a chosaint; nó
  - (d) ar bearta iad a bhaineann le hearraí nó seirbhísí ó dhaoine faoi mhíchumas, ó institiúidí daonchairdiúla nó ó shaothar príosúin.
3. Tuigeann na Páirtithe go n-áirítear i bhfomhír (b) de mhír 2 bearta comhshaoil is gá chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint.

AIRTEAGAL 21.4

Prionsabail ghinearálta

Neamh- idirdhealú

1. I ndáil le haon bheart maidir le soláthar faoi chumhdach, déanfaidh gach Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, cóir a thabhairt, láithreach agus gan choinníoll, d'earraí agus seirbhísí de chuid an Pháirtí eile agus do sholáthróirí de chuid an Pháirtí eile a chuireann earraí nó seirbhísí ceachtar Páirtí ar fáil, ar cóir í nach lú fabhar ná an chóir a thugann an Páirtí eile, lena n-áirítear a eintitis soláthair, dá chuid earraí, seirbhísí agus soláthróirí féin.
2. I ndáil le haon bheart maidir le soláthar faoi chumhdach, ní dhéanfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair:
  - (a) cóir is lú fabhar a chur ar sholáthróir atá bunaithe go háitiúil ná mar a chuirtear ar sholáthróir eile atá bunaithe go háitiúil ar bhonn mhéid na cleamhnachta nó na húinéireachta eachtraí; nó
  - (b) idirdhealú in aghaidh soláthróir atá bunaithe go háitiúil ar an mbonn gur earraí nó seirbhísí de chuid an Pháirtí eile iad na hearraí nó na seirbhísí a chuireann an soláthróir sin ar fáil i leith soláthar áirithe.

Meán leictreonach a úsáid

3. Áiritheoidh na Páirtithe go ndéanfar gach malartú cumarsáide agus faisnéise maidir le soláthar faoi chumhdach trí mhodhanna leictreonacha, lena n-áirítear chun faisnéis soláthair, fógraí agus doiciméid tairisceana a fhoilsiú, agus chun tairiscintí a fháil. Agus soláthar faoi chumhdach á dhéanamh trí mheán leictreonach, déanfaidh eintiteas soláthair:

- (a) a áirithiú go ndéanfar an soláthar trí úsáid a bhaint as córais agus bogearraí teicneolaíochta faisnéise, lena n-áirítear iad siúd a bhaineann le fíordheimhniú agus criptiú faisnéise, atá ar fáil i gcoitinne agus atá comh-inoibritheach le córais agus bogearraí teicneolaíochta faisnéise eile atá ar fáil i gcoitinne;
- (b) sásraí a bhunú agus a choinneáil ar bun lena n-áirítear sláine iarratas ar rannpháirtíocht agus sláine tairiscintí, lena n-áirítear tráth na fála a shuí agus rochtain mhíchuí a chosc; agus
- (c) meán leictreonach faisnéise agus cumarsáide a úsáid chun fógraí agus doiciméadacht tairisceana i nósanna imeachta soláthair a fhoilsiú agus, a mhéid is féidir, chun tairiscintí a chur isteach.

Seoladh soláthair

4. Déanfaidh eintiteas soláthair soláthar faoi chumhdach ar bhealach trédhearcach, neamhchlaonta:

- (a) atá comhsheasmhach leis an gCaibidil seo, ag baint úsáid as modhanna amhail nós imeachta tairisceana oscailte, nós imeachta tairisceana roghnaitheach agus nós imeachta tairisceana teoranta; agus

- (b) a chuireann cosc ar choinbhleachtaí leasa agus ar chleachtais éillitheacha, i gcomhréir leis na dlíthe ábhartha.

Rialacha tionscnaimh

5. Chun críoch soláthair phoiblí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, ní chuirfidh Páirtí rialacha tionscnaimh i bhfeidhm maidir le hearraí a allmhairítear ón bPáirtí eile atá éagsúil leis na rialacha tionscnaimh a chuireann an Páirtí sin i bhfeidhm i ngnáthchúrsa trádála maidir le hallmhairí na n-earraí céanna.

Fritháirimh

6. Maidir le soláthar faoi chumhdach, ní fhéachfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, le haon fhritháireamh a fháil, ní chuirfidh sé aon fhritháireamh san áireamh, ní fhorchuirfidh sé aon fhritháireamh ná ní fhorfheidhmeoidh sé aon fhritháireamh ag aon chéim de sholáthar.

Bearta nach mbaineann go sonrach le soláthar

7. Ní bheidh feidhm ag míreanna 1 agus 2 maidir le dleachtanna custaim agus muirir de chineál ar bith a fhorchuirtear ar allmhairiú nó i ndáil le hallmhairiú, an chaoi a ndéantar na dleachtanna agus na muirir sin a thobhach, agus rialacháin nó foirmiúlachtaí allmhairiúcháin eile agus bearta a théann i bhfeidhm ar thrádáil i seirbhísí seachas bearta lena rialaítear soláthar faoi chumhdach.

Bearta frithéillithe

8. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil bearta iomchuí ar bun aige chun dul i ngleic le héilliú ina sholáthar poiblí agus chun é a chosc. Féadfar a áireamh sna bearta sin, nósanna imeachta chun soláthróirí neamh- incháilithe le haghaidh rannpháirtíocht i soláthairtí an Pháirtí, ar feadh tréimhse éiginnte nó ar feadh tréimhse shainráite, a dhéanamh de sholáthróirí a shuigh údaráis bhreithiúnacha an Pháirtí sin, trí chinneadh críochnaitheach, go ndearna siad breabaireacht, calaois nó gníomhaíochtaí neamhdhleathacha eile i ndáil le soláthar poiblí i gcríoch an Pháirtí sin. Áiritheoidh gach Páirtí freisin go bhfuil beartais agus nósanna imeachta ar bun aige chun aon choinbhleacht leasa féideartha ó thaobh na ndaoine a bhíonn i mbun soláthair nó a bhfuil tionchar acu ar sholáthar a dhíchur, a mhéid agus is féidir, nó a bhainistiú.

AIRTEAGAL 21.5

Faisnéis faoin gcóras soláthair

1. Déanfaidh gach Páirtí:

- (a) aon dlí, rialachán, cinneadh breithiúnach, rialú riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta aige, clásal conartha caighdeánach arna shainordú le dlí nó rialachán agus arna chorprú trí thagairt i bhfógraí nó i ndoiciméadacht agus nós imeachta tairisceana maidir le soláthar faoi chumhdach, agus aon mhodhnuithe orthu, a fhoilsiú go pras sa mheán ábhartha leictreonach nó páipéir arna ainmniú go hoifigiúil ag an leibhéal náisiúnta, a scaipfear go forleathan agus a mbeidh rochtain éasca ag an bpobal air; agus
- (b) míniú air sin a sholáthar don Pháirtí eile, ar iarraidh.

2. I Roinn I d'Iarscríbhinn 28-A agus d'Iarscríbhinn 28-B, faoi seach, tá liosta de na nithe seo a leanas:
- (a) an meán leictreonach nó an meán páipéir ina bhfoilsíonn lena mbaineann an Páirtí an fhaisnéis a leagtar amach i mír 1;
  - (b) an meán leictreonach nó an meán páipéir ina bhfoilsíonn an Páirtí lena mbaineann na fógraí a cheanglaítear le hAirteagal 21.6, Airteagal 21.8(9) agus Airteagal 21.17(2); agus
  - (c) seoladh an tsuímh gréasáin nó seoltaí na suíomh gréasáin ar a bhfoilsíonn an Páirtí lena mbaineann:
    - (i) a chuid staitisticí soláthair de bhun Airteagal 21.17(4); nó
    - (ii) a chuid fógraí maidir le conarthaí arna ndámhachtain de bhun Airteagal 21.17(5).
3. Tabharfaidh gach Páirtí fógra gan mhoill don Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 21.21 faoi aon mhodhnú ar fhaisnéis an Pháirtí a liostaítear i Roinn I d'Iarscríbhinn 21-A agus 21-B, faoi seach.

AIRTEAGAL 21.6

Fógraí

Fógra faoi sholáthar beartaithe

1. I gcás gach soláthair faoi chumhdach, foilseoidh eintiteas soláthair fógra faoi sholáthar beartaithe, ach amháin sna himthosca a leagtar amach in Airteagal 21.14.

2. Ach amháin mar a fhoráiltear a mhalairt sa Chaibidil seo, áireofar le gach fógra faoi sholáthar beartaithe:

- (a) ainm agus seoladh an eintitis soláthair agus faisnéis eile is gá chun teagmháil a dhéanamh leis an eintiteas soláthair agus na doiciméid ábhartha go léir a fháil a bhaineann leis an soláthar, agus a gcostas agus a dtéarmaí íocaíochta, más ann dóibh;
- (b) tuairisc ar an soláthar, lena n-áirítear cineál agus cainníocht na n-earraí nó na seirbhísí atá le soláthar nó, i gcás nach bhfuil an chainníocht ar eolas, an chainníocht mheasta;
- (c) i gcás conarthaí athfhillteacha, meastachán, más féidir, ar uainiú fógraí ina dhiaidh sin faoi sholáthar beartaithe;
- (d) tuairisc ar aon roghanna;
- (e) an fráma ama i ndáil le hearraí nó seirbhísí a sheachadadh, nó fad an chonartha;
- (f) an modh soláthair a úsáidfear agus an mbeidh caibidlíocht nó sásra um cheant leictreonach i gceist leis;
- (g) i gcás inarb infheidhme, an seoladh agus aon dáta deiridh i dtaobh iarrataí ar rannpháirtíocht sa soláthar a chur isteach;
- (h) an seoladh agus an dáta deiridh i dtaobh tairiscintí a chur isteach;

- (i) an teanga nó na teangacha ina bhféadfar tairiscintí nó iarrataí ar rannpháirtíocht a chur isteach, an bhféadfar iad a chur isteach i dteanga seachas teanga oifigiúil de chuid Pháirtí an eintitis soláthair;
- (j) liosta d'aon choinníollacha maidir le rannpháirtíocht soláthróirí, agus tuairisc ghearr ar na coinníollacha sin, lena n-áirítear aon cheanglais maidir le doiciméid nó deimhnithe sonracha atá le soláthar ag soláthróirí ina leith sin, mura n-áirítear na ceanglais sin i ndoiciméadacht tairisceana a chuirfear ar fáil do na soláthróirí leasmhara go léir an tráth céanna leis an bhfógra faoi sholáthar beartaithe;
- (k) más rud é, de bhun Airteagal 21.8(5), go bhfuil sé ar intinn ag eintiteas soláthair líon teoranta soláthróirí cáilithe a roghnú a n-iarrfar orthu tairiscint a chur isteach, na critéir a úsáidfear chun iad a roghnú agus, líon na soláthróirí a gceadófar dóibh tairiscint a chur isteach; agus
- (l) léiriú go bhfuil an soláthar faoi chumhdach ag an gCaibidil seo.

Fógra achomair

3. I leith gach cáis soláthair bheartaithe, foilseoidh eintiteas soláthair fógra achomair atá sorochtana, an tráth céanna a fhoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe, agus i gceann de theangacha oifigiúla EDT¹. Beidh an fhaisnéis seo a leanas, ar a laghad, san fhógra achomair:

- (a) ábhar an tsoláthair;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, is iad an Béarla, an Spáinnis agus an Fhraincis teangacha oifigiúla EDT.

- (b) an dáta deiridh faoina bhféadfar tairiscintí a chur isteach nó, i gcás inarb infheidhme, aon dáta deiridh faoina bhféadfar iarrataí a chur isteach ar rannpháirtíocht sa soláthar nó ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide; agus
- (c) an seoladh ag a bhféadfar doiciméid a bhaineann leis an soláthar a iarraidh.

Fógra faoi sholáthar pleanáilte

4. Moltar d'eintitis soláthair fógra a fhoilsiú a luaithe is féidir i ngach bliain fhioscach maidir lena bpleananna soláthair amach anseo ('fógra faoi sholáthar beartaithe'). Ba cheart a áireamh san fhógra faoi sholáthar pleanáilte ábhar an tsoláthair agus an dáta a bpleanáiltear an fógra faoi sholáthar beartaithe a fhoilsiú.

5. Maidir le heintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B, féadfaidh sé fógra faoi sholáthar pleanáilte a úsáid mar fhógra faoi sholáthar beartaithe ar choinnioll go n-áirítear san fhógra faoi sholáthar pleanáilte an oiread den fhaisnéis dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo atá ar fáil don eintiteas agus ráiteas gur chóir do sholáthróirí leasmhara a leas sa soláthar a chur in iúl don eintiteas soláthair.

Rialacha is coiteann d'fhógraí

6. An fógra faoi sholáthar beartaithe, fógra achomair agus fógra faoi sholáthar pleanáilte, beidh siad inrochtana go díreach trí mheán leictreonach, saor in aisce, trí phointe rochtana aonair ar an idirlíon. Ina theannta sin, féadfar na fógraí a fhoilsiú freisin i meán páipéir iomchuí a scaipfear go forleathan agus beidh rochtain éasca ag an bpobal ar na fógraí sin, ar a laghad go dtí go mbeidh an tréimhse ama a luaitear san fhógra imithe in éag.

Tá an meán páipéir agus leictreonach iomchuí liostaithe ag gach Páirtí i Roinn I d'Iarscríbhinn 21-A agus 21-B faoi seach.

7. D'ainneoin na gceanglas a leagtar amach i mír 6 maidir le hinrochtaineacht, trí mheán leictreonach saor in aisce trí phointe rochtana aonair, na bhfógraí faoi sholáthar beartaithe, fógraí achomair agus fógraí faoi sholáthar pleanáilte, bunóidh an tSile suíomh tairsí, ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo agus d'idirthréimhse 3 bliana go dtí go mbíonn an pointe aonair rochtana i seirbhís go hiomlán, mar réiteach malartach sealadach ar phointe rochtana aonair, suíomh ba cheart a bheith saor in aisce agus ba cheart naisc a sholáthar do na hardáin nó na suíomhanna gréasáin ar a bhfoilsítear na fógraí. Beidh naisc sa tairseach chuig ceithre shuíomh gréasáin ar a mhéad, is iad sin:

- (a) *Mercado público*;
- (b) *Ministerio de Obras Públicas*;
- (c) *Dirección General de Concesiones*; agus
- (d) *Diario Oficial*.

8. Déanfaidh na Páirtithe foráil maidir le hathbhreithniú tréimhsiúil ar mhír 7 den Airteagal seo, lena n-áirítear plé laistigh den Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 21.21, go háirithe maidir le stádas chur chun feidhme an phointe rochtana aonair.

AIRTEAGAL 21.7

Coinníollacha maidir le páirt a ghlacadh

1. Déanfaidh eintiteas soláthair aon choinníollacha maidir le rannpháirtíocht i soláthar a theorannú dóibh siúd atá fíor-riachtanach lena áirithiú go mbeidh an acmhainneacht dhlíthiúil, an acmhainneacht airgeadais agus na cumais tráchtála agus theicniúla ag soláthróir chun an soláthar ábhartha a ghabháil ar láimh.
2. Agus na coinníollacha rannpháirtíochta á mbunú, déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:
  - (a) ní fhorchuirfidh sé an coinníoll, chun go bhféadfaidh soláthróir páirt a ghlacadh i soláthar, go ndearna eintiteas soláthair de chuid Páirtí conradh amháin nó níos mó a dhámhachtain ar an soláthróir sin roimhe sin;
  - (b) féadfaidh sé a cheangal go mbeadh taithí ábhartha roimh ré ag teastáil i gcás ina bhfuil gá léi chun ceanglais an tsoláthair a chomhlíonadh; agus
  - (c) ní cheanglóidh sé taithí roimh ré i gcríoch an Pháirtí mar choinníoll leis an soláthar.
3. Agus é á mheasúnú aige an gcomhlíonann soláthróir na coinníollacha rannpháirtíochta, déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:
  - (a) déanfaidh sé meastóireacht ar acmhainneacht airgeadais agus ar chumais tráchtála agus theicniúla soláthróra ar bhonn ghníomhaíochtaí gnó an tsoláthróra sin laistigh de chríoch Pháirtí an eintitis soláthair agus lasmuigh den chríoch sin; agus

(b) bunóidh sé a mheastóireacht ar na coinníollacha a bheidh sonraithe ag an eintiteas soláthair roimh ré i bhfógraí nó i ndoiciméadacht tairisceana.

4. I gcás ina mbeidh fianaise thacaíochta ann, agus ar choinníoll nach gcuirfear an mhír seo ar bhealach lena ndéanfaí idirdhealú treallach nó gan údar idir na Páirtithe, féadfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, soláthróir a eisiamh ar fhorais amhail:

(a) féimheacht;

(b) dearbhuithe bréagacha;

(c) easnaimh nach beag nó easnaimh leanúnacha i ndáil le haon cheanglas substainteach nó aon oibleagáid shubstainteach a fheidhmiú faoi chonradh nó conarthaí roimh ré;

(d) breithiúnais chríochnaitheacha i leith coireanna tromchúiseacha nó cionta tromchúiseacha eile;

(e) mí-iompar tromchúiseach gairmiúil nó gníomhartha nó neamhghníomhartha lena dtugtar léargas diúltach ar ionracas tráchtála an tsoláthróra; nó

(f) mainneachtain cánacha a íoc.

AIRTEAGAL 21.8

Cáilíocht soláthróirí

Córais chlárúcháin agus nósanna imeachta cáilíochta

1. Féadfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, córas clárúcháin soláthróirí a choinneáil ar bun nach mór do sholáthróirí leasmhara clárú leis agus faisnéis áirithe a sholáthar dó. Sa chás sin, áiritheoidh an Páirtí go mbeidh rochtain ag soláthróirí leasmhara ar fhaisnéis ar an gcóras clárúcháin, trí mheán leictreonach, agus go bhféadfaidh siad clárúchán a iarraidh tráth ar bith. Cuirfidh an t-údarás inniúil ar an eolas iad laistigh de thréimhse ama réasúnach faoin gcinneadh maidir leis an iarraidh sin a dheonú nó a dhiúltú. I gcás go ndiúltófar an iarraidh, beidh an cinneadh cuí- réasúnaithe.
2. Áiritheoidh gach Páirtí:
  - (a) go ndéanfaidh a eintitis soláthair iarrachtaí chun difríochtaí idir a nósanna imeachta cáilíochta a íoslaghdú; agus
  - (b) má choinníonn a eintitis soláthair córais chlárúcháin ar bun, go ndéanfaidh na heintitis iarrachtaí difríochtaí idir na córais sin a íoslaghdú.
3. Ní dhéanfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, córas clárúcháin nó nós imeachta cáilíochta a ghlacadh ná a chur i bhfeidhm a bhfuil sé ina chuspóir leis nó d'éifeacht aige bacainní gan ghá a chruthú ar rannpháirtíocht soláthróirí de chuid an Pháirtí eile ina sholáthar féin.

Nós imeachta roghnaitheach

4. Má tá sé ar intinn ag eintiteas soláthair nós imeachta tairisceana roghnaitheach a úsáid, déanfaidh sé an méid seo a leanas:

- (a) áireoidh sé ina fhógra faoi sholáthar beartaithe an fhaisnéis a leagtar amach i bhfomhíreanna (a), (b), (f), (g), (j), (k) agus (l) d'Airteagal 21.6(2) ar a laghad, agus iarrfaidh sé ar sholáthróirí iarraidh ar rannpháirtíocht a chur isteach; agus
- (b) faoi thosach na tréimhse tairisceana, déanfaidh sé an fhaisnéis i bhfomhíreanna (c), (d), (e), (h) agus (i) d'Airteagal 21.6(2), ar a laghad, a sholáthar do na soláthróirí cáilithe faoina dtugann sé fógra de bhun fhomhír (b) d'Airteagal 21.12(3).

5. Ceadóidh eintiteas soláthair do gach soláthróir cáilithe a bheith rannpháirteach i soláthar áirithe, ach amháin má shonraíonn an t-eintiteas soláthair san fhógra faoi sholáthar beartaithe aon teorainn ar líon na soláthróirí a gceadófar dóibh tairiscint a chur isteach, agus na critéir nó údar i dtaobh an líon teoranta soláthróirí a roghnú. Díreofar cuireadh chun tairisceana ar roinnt soláthróirí is gá chun iomaíocht a áirithiú.

6. I gcás nach gcuirfear an doiciméadacht tairisceana ar fáil go poiblí ó dháta foilsithe an fhógra dá dtagraítear i mír 4, áiritheoidh eintiteas soláthair go gcuirfear na doiciméid sin ar fáil an tráth céanna do na soláthróirí cáilithe go léir a roghnaítear i gcomhréir le mír 5.

Liostaí ilúsáide

7. Féadfaidh eintiteas soláthair liosta ilúsáide soláthróirí a choinneáil ar bun, ar choinníoll, i gcás fógra lena n-iarrtar ar sholáthróirí leasmhara iarratas a dhéanamh ar bheith san áireamh ar an liosta:

- (a) go bhfoilseofar go bliantúil é; agus
- (b) má fhoilsítear trí mheán leictreonach é, cuirtear ar fáil go leanúnach é sa mheán iomchuí a liostaítear i Roinn I d'Iarscríbhinní 21-A agus 21-B.

8. Áireofar san fhógra dá bhforáiltear i mír 7:

- (a) tuairisc ar na hearraí nó na seirbhísí, nó ar chatagóirí díobh, a bhféadfar an liosta a úsáid ina leith;
- (b) na coinníollacha rannpháirtíochta a chomhlíonfaidh na soláthróirí chun bheith san áireamh ar an liosta agus na modhanna a úsáidfídh an t-eintiteas soláthair lena fhíorú go gcomhlíonann soláthróir na coinníollacha;
- (c) ainm agus seoladh an eintitis soláthair agus faisnéis eile is gá chun teagmháil a dhéanamh leis an eintiteas soláthair agus na doiciméid ábhartha go léir a fháil a bhaineann leis an liosta;
- (d) tréimhse bhailíochta an liosta agus na modhanna chun é a athnuachan nó a fhoirceannadh, nó, mura soláthraítear an tréimhse bhailíochta, léiriú ar an gcaoi a dtabharfar fógra maidir le húsáid an liosta a fhoirceannadh; agus
- (e) léiriú go bhféadfar an liosta a úsáid le haghaidh soláthar a chumhdaítear leis an gCaibidil seo.

9. D'ainneoin mhír 7, má bhíonn liosta ilúsáide bailí ar feadh trí bliana nó níos lú, féadfaidh eintiteas soláthair gan an fógra dá dtagraítear i mír 7 a fhoilsiú ach aon uair amháin, ag tús thréimhse bhailíochta an liosta, ar choinníoll, maidir leis an bhfógra:

- (a) go sonrófar ann an tréimhse bhailíochta agus nach bhfoilseofar a thuilleadh fógraí; agus
- (b) go bhfoilseofar trí mheán leictreonach é agus go gcuirfear ar fáil go leanúnach é le linn thréimhse a bhailíochta.

10. Ceadóidh eintiteas soláthair do sholáthróirí iarratas a dhéanamh aon tráth ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide agus áireoidh sé na soláthróirí cáilithe go léir ar an liosta laistigh de thréimhse réasúnta gearr.

11. I gcás ina ndéanann soláthróir nach áirítear ar liosta ilúsáide iarraidh a chur isteach ar rannpháirtíocht i soláthar bunaithe ar liosta ilúsáide chomh maith leis na doiciméid uile a cheanglaítear, laistigh den tréimhse dá bhforáiltear in Airteagal 21.12(2), déanfaidh eintiteas soláthair scrúdú ar an iarraidh. Ní dhéanfaidh an t-eintiteas soláthair an soláthróir a eisiamh óna bheith measta i leith an tsoláthair ar na forais nach bhfuil a dhóthain ama ag an eintiteas chun scrúdú a dhéanamh ar an iarraidh, mura rud é, i gcásanna eisceachtúla, i ngeall ar chastacht an tsoláthair, nach bhfuil an t-eintiteas in ann an scrúdú ar an iarraidh a thabhairt chun críche laistigh den tréimhse ama a cheadaítear i dtaobh tairiscintí a chur isteach.

Eintitis i Ranna B agus C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B

12. Eintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B, féadfaidh sé úsáid a bhaint as fógra lena n- iarrtar ar sholáthróirí iarratas a dhéanamh ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide mar fhógra faoi sholáthar beartaithe, ar choinníoll:

- (a) go bhfoilseofar an fógra i gcomhréir le mír 7 den Airteagal seo agus go n-áireofar ann an fhaisnéis a cheanglaítear faoi mhír 8 den Airteagal seo, an oiread den fhaisnéis a cheanglaítear faoi Airteagal 21.6(2) a bheidh ar fáil agus ráiteas gur fógra faoi sholáthar beartaithe é an fógra nó nach bhfaighidh ach na soláthróirí ar an liosta ilúsáide a thuilleadh fógraí soláthair a chumhdaítear faoin liosta ilúsáide; agus
- (b) maidir le soláthróirí a bhfuil sé curtha in iúl don eintiteas acu go bhfuil leas acu i soláthar ar leith, go soláthróidh an t-eintiteas go pras dóibh faisnéis leordhóthanach chun go bhféadfaidh siad a leas sa soláthar a mheasúnú, lena n-áirítear an fhaisnéis eile go léir a cheanglaítear faoi Airteagal 21.6(2), a mhéid atá an fhaisnéis sin ar fáil.

13. Eintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B, féadfaidh sé cead a thabhairt do sholáthróir, ar soláthróir é a rinne iarratas ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide i gcomhréir le mír 10 den Airteagal seo, tairiscint a chur isteach i leith soláthar ar leith, i gcás ina bhfuil a dhóthain ama ag an eintiteas soláthair chun scrúdú a dhéanamh féachaint an gcomhlíonann an soláthróir na coinníollacha rannpháirtíochta.

Faisnéis maidir le cinntí eintitis soláthair

14. Aon soláthróir a chuirfidh isteach iarraidh ar rannpháirtíocht i soláthar, nó iarratas ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide, cuirfidh eintiteas soláthair é ar an eolas go pras maidir lena chinneadh i ndáil leis an iarraidh nó an iarratas.

15. Má dhiúltaíonn eintiteas soláthair d'iarraidh ó sholáthróir ar rannpháirtíocht i soláthar nó d'iaratas ó sholáthróir ar bheith san áireamh ar liosta ilúsáide, má scoireann sé de sholáthróir a aithint mar sholáthróir cáilithe, nó má bhaineann sé soláthróir de liosta ilúsáide, cuirfidh an t-eintiteas an soláthróir ar an eolas go pras agus, ar iarraidh ón soláthróir, soláthróidh sé go pras don soláthróir míniú i scríbhinn ar na cúiseanna lena chinneadh.

AIRTEAGAL 21.9

Sonraíochtaí teicniúla

1. Ní dhéanfaidh eintiteas soláthair aon sonraíocht theicniúil a ullmhú, a ghlacadh ná a chur i bhfeidhm ná ní dhéanfaidh sé foráil maidir le haon nós imeachta um measúnú comhréireachta a bhfuil an cuspóir aige bacainní neamhriachtanacha ar thrádáil idirnáisiúnta a chruthú, ná a bhfuil an éifeacht sin aige.
2. Agus foráil á déanamh maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh na n-earraí nó na seirbhísí atá á soláthar, déanfaidh eintiteas soláthair, más iomchuí, an méid seo a leanas:
  - (a) an tsonraíocht theicniúil a leagan amach i dtéarmaí ceanglais feidhmíochta agus ceanglais fheidhmiúla, seachas i dtéarmaí saintréithe dearaidh nó saintréithe tuairisciúla; agus
  - (b) an tsonraíocht theicniúil a bhunú ar chaighdeáin idirnáisiúnta, más ann dóibh, nó ar rialacháin theicniúla náisiúnta, ar chaighdeáin aitheanta náisiúnta nó ar chóid tógála, murab ann do chaighdeáin idirnáisiúnta den sórt sin.

3. Má úsáidtear saintréithe dearaidh nó tréithe tuairisciúla sna sonraíochtaí teicniúla, ba cheart d'eintiteas soláthair a léiriú, más iomchuí, go measfaidh sé tairiscintí i dtaobh earraí nó seirbhísí coibhéiseacha ar léir go gcomhlíonann siad ceanglais an tsoláthair trí fhocail amhail ‘nó a choibhéis’ a chur san áireamh sa doiciméadacht tairisceana.
4. Ní dhéanfaidh eintiteas soláthair foráil maidir le sonraíochtaí teicniúla lena gceanglaítear trádmharc nó trádainm, paitinn, cóipcheart, dearadh, cineál, tionscnamh sonrach, táirgeoir nó soláthróir áirithe, nó ina dtagraítear do cheann áirithe díobh sin, mura rud é nach bhfuil bealach eile beacht nó intuigthe a dhóthain ann chun tuairisc a thabhairt ar na ceanglais soláthair agus ar choinníoll, i gcásanna den sórt sin, go gcuirfidh an t-eintiteas focail amhail ‘nó a choibhéis’ san áireamh sa doiciméadacht tairisceana.
5. I gcás eintiteas soláthair, ní dhéanfaidh sé comhairle a lorg nó a ghlacadh, ar bhealach a mbeadh sé d'éifeacht aige iomaíocht a chosc, ó dhuine a bhféadfadh leas tráchtála a bheith aige sa soláthar, ar comhairle í a fhéadfar a úsáid chun aon sonraíocht theicniúil i leith soláthar sonrach a ullmhú nó a ghlacadh.
6. Ar mhaithe le cinnteacht níos mó, i gcomhréir leis an Airteagal seo féadfaidh Páirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, sonraíochtaí teicniúla a ullmhú, a ghlacadh nó a chur i bhfeidhm chun caomhnú acmhainní nádúrtha a chur chun cinn nó chun an comhshaol a chosaint.

Doiciméadacht tairisceana

1. Cuirfidh eintiteas soláthair doiciméadacht tairisceana ar fáil do sholáthróirí ina n-áireofar an fhaisnéis uile is gá lena cheadú do sholáthróirí tairiscintí inghlactha a ullmhú agus a chur isteach. Mura bhfuil sí soláthraithe cheana san fhógra faoi sholáthar beartaithe, áireofar sa doiciméadacht sin tuairisc iomlán ar an méid seo a leanas:

- (a) an soláthar, lena n-áirítear cineál agus cainníocht na n-earraí nó na seirbhísí atá le soláthar nó, i gcás nach bhfuil an chainníocht ar eolas, an chainníocht mheasta agus aon cheanglais atá le comhlíonadh, lena n-áirítear aon sonraíochtaí teicniúla, aon deimhniúchán um measúnú comhréireachta, aon phleananna, aon líníochtaí nó aon ábhair theagaisc;
- (b) aon choinníollacha maidir le rannpháirtíocht soláthróirí, lena n-áirítear liosta faisnéise agus doiciméad a gceanglaítear ar sholáthróirí a chur isteach i ndáil leis na coinníollacha rannpháirtíochta;
- (c) na critéir mheastóireachta go léir a chuirfidh an t-eintiteas i bhfeidhm agus an Conradh á dhámhachtain, agus, murab é an praghas an t-aon chritéar amháin, tábhacht choibhneasta na gcritéar sin;
- (d) más rud é go ndéanfaidh an t-eintiteas soláthair an soláthar trí mheán leictreonach, aon cheanglais fíordheimhniúcháin agus chriptiúcháin nó aon cheanglais eile a bhaineann le faisnéis a chur isteach trí mheán leictreonach;
- (e) má tá an t-eintiteas soláthair chun ceant leictreonach a chur ar bun, na rialacha, lena n-áirítear sainaitheint ar na heilimintí den tairiscint a bhaineann leis na critéir mheastóireachta, ar faoina réir a dhéanfar an ceant;

- (f) más rud é go n-osclófar tairiscintí go poiblí, an dáta, an t-am agus an áit a n-osclófar iad agus, más iomchuí, na daoine atá údaraithe le bheith i láthair;
- (g) aon téarmaí nó coinníollacha eile, lena n-áirítear téarmaí íocaíochta agus aon teorainn ar na modhanna trína bhféadfar tairiscintí a chur isteach, amhail cibé acu atá nó nach bhfuil siad le cur isteach ar pháipéar nó trí mheán leictreonach; agus
- (h) aon dátaí maidir le seachadadh earraí nó soláthar seirbhísí.

2. Agus dáta á shuí i dtaobh seachadadh earraí arna soláthar nó soláthar seirbhísí, cuirfidh eintiteas soláthair san áireamh tosca amhail castacht an tsoláthair, méid na fochonraitheoireachta a bhfuiltear ag súil léi agus an t-am réalaíoch is gá chun earraí a tháirgeadh, a dhí-stocáil agus a iompar ón bpointe soláthair nó chun seirbhísí a sholáthar.

3. I measc na gcritéar meastóireachta a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana, féadfar a áireamh praghas agus tosca praghais eile, cáilíocht, fiúntas teicniúil, tréithe comhshaoil agus téarmaí seachadta.

4. Déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas go pras:

- (a) doiciméadacht tairisceana a chur ar fáil lena áirithiú go mbeidh a ndóthain ama ag soláthróirí leasmhara chun tairiscintí inghlactha a chur isteach;
- (b) an doiciméadacht tairisceana a sholáthar, arna iarraidh sin, d'aon soláthróir leasmhar; agus

- (c) freagra a thabhairt ar aon iarraidh réasúnach ar fhaisnéis ábhartha ó aon soláthróir leasmhar nó aon soláthróir rannpháirteach laistigh den tréimhse amach a shuítear i reachtaíocht gach Páirtí, ar choinníoll nach dtabharfaidh an fhaisnéis sin buntáiste don soláthróir sin thar soláthróirí eile.

Modhnuithe

5. Más rud é go ndéanfaidh eintiteas soláthair modhnú ar na critéir nó na ceanglais a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana a sholáthraítear do sholáthróirí rannpháirteacha, nó go ndéanfaidh sé fógra nó doiciméadacht tairisceana a leasú nó a atheisiúint, tarchuirfidh sé, i scríbhinn, gach modhnú den sórt sin nó an fógra nó an doiciméadacht tairisceana leasaithe nó atheisithe:

- (a) chuig na soláthróirí go léir atá rannpháirteach tráth an mhodhnaithe, an leasaithe nó na hatheisiúna, más eol don eintiteas cé hiad na soláthróirí, agus, i ngach cás eile, ar an mbealach céanna ar cuireadh an fhaisnéis bhunaidh ar fáil; agus
- (b) in am trátha, agus cineál agus castacht an tsoláthair a bhreithniú, chun ligean do na soláthróirí sin tairiscintí leasaithe a mhodhnú agus a athchur isteach, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 21.11

Breithnithe comhshaoil agus sóisialta

1. Féadfaidh Páirtí cead a thabhairt dá eintitis soláthair cúinsí comhshaoil agus sóisialta a úsáid le linn an nós imeachta soláthair, ar choinníoll nach bhfuil siad idirdhealaitheach, go bhfuil siad comhsheasmhach leis an toirmeasc ar fhritháireamh in Airteagal 21.4(6), agus go bhfuil siad nasctha le hábhar an chonartha.

2. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní dhéanfar cúinsí comhshaoil agus sóisialta a ullmhú, a ghlacadh ná a chur i bhfeidhm ar bhealach a bheadh ina idirdhealú treallach nó gan údar idir na Páirtithe nó ina shrian faoi cheilt ar thrádáil idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 21.12

Tréimhsí ama

1. Déanfaidh eintiteas soláthair, ar shlí atá comhsheasmhach lena riachtanais réasúnacha féin, a ndóthain ama a sholáthar do sholáthróirí chun iarrataí ar rannpháirtíocht agus tairiscintí inghlactha a ullmhú agus a chur isteach, ag cur san áireamh tosca amhail:

- (a) cineál agus castacht an tsoláthair;
- (b) méid na fochonraitheoireachta a réamh-mheastar; agus
- (c) i gcás nach n-úsáidtear modhanna leictreonacha, an t-am is gá chun tairiscintí a tharchur trí mheán neamhleictreonach ó phointí eachtracha agus ó phointí intíre.

Na tréimhsí sin, lena n-áirítear aon síneadh orthu, is mar an gcéanna a bheidh siad le haghaidh na soláthróirí leasmhara nó rannpháirteacha uile.

2. I gcás eintiteas soláthair a bhaineann úsáid as nós imeachta tairisceana roghnaitheach, suífidh sé nach mbeidh dáta deiridh faoina bhféadfar iarrataí ar rannpháirtíocht a chur isteach, i bprionsabal, níos luaithe ná 25 lá ón dáta a bhfoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe. Má fhágann staid phráinne atá cuí- réasúnaithe ag an eintiteas soláthair go bhfuil an tréimhse sin dofheidhmithe, féadfar an tréimhse a laghdú go tréimhse nach lú ná 10 lá.

3. Ach amháin mar a fhoráiltear i míreanna 4, 5, 7 agus 8, suífidh eintiteas soláthair nach mbeidh dáta deiridh faoina bhféadfar tairiscintí a chur isteach níos luaithe ná 40 lá ón dáta:

- (a) ón dáta, i gcás nós imeachta tairisceana oscailte, a fhoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe; nó
- (b) i gcás nós imeachta tairisceana roghnaitheach, a thabharfaidh an t-eintiteas soláthair fógra do sholáthróirí go n-iarrfar orthu tairiscintí a chur isteach, cibé acu a úsáideann nó nach n-úsáideann sé liosta ilúsáide.

4. Féadfaidh eintiteas soláthair an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3 a laghdú go tréimhse nach lú ná 10 lá más rud é:

- (a) go bhfuil fógra faoi sholáthar pleanáilte foilsithe ag an eintiteas soláthair a leagtar amach in Airteagal 21.6(4) 40 lá ar a laghad agus tráth nach mó ná 12 mhí, roimh fhoilsiú an fhógra faoi sholáthar beartaithe, agus go bhfuil na nithe seo a leanas san fhógra faoi sholáthar pleanáilte:
  - (i) tuairisc ar an soláthar;
  - (ii) na neas-spriocdhátaí maidir le cur isteach tairiscintí nó iarrataí ar rannpháirtíocht;
  - (iii) ráiteas gur cheart do sholáthróirí leasmhara a leas sa soláthar a chur in iúl don eintiteas soláthair;
  - (iv) an seoladh ag a bhféadfar doiciméid a bhaineann leis an soláthar a fháil; agus
  - (v) an oiread faisnéise atá ar fáil agus a cheanglaítear le haghaidh an fhógra faoi sholáthar beartaithe faoi Airteagal 21.6(2);

- (b) go léireoidh an t-eintiteas soláthair, le haghaidh conarthaí athfhillteacha, i bhfógra tosaigh faoi sholáthar beartaithe, go leagfar síos i bhfógraí ina dhiaidh sin na tréimhsí tairisceana bunaithe ar an mír seo; nó
- (c) go bhfágann staid phráinne atá cuí- réasúnaithe ag an eintiteas soláthair gur dofheidhmithe an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3.
5. Féadfaidh eintiteas soláthair an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3 a laghdú faoi 5 lá le haghaidh gach ceann de na himthosca seo a leanas:
- (a) foilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe trí mheán leictreonach;
- (b) cuirfear an doiciméadacht tairisceana go léir ar fáil trí mheán leictreonach ón dáta a fhoilseofar an fógra faoi sholáthar beartaithe; agus
- (c) glacann an t-eintiteas le tairiscintí trí mheán leictreonach.
6. Ní bheidh sé ina thoradh i gcás ar bith ar chur i bhfeidhm mhír 5, i gcomhar le mír 4, go laghdófar an tréimhse tairisceana a bhunaítear i gcomhréir le mír 3 chuig tréimhse is gairide ná 10 lá ón dáta a fhoilsítear an fógra faoi sholáthar beartaithe.
7. D'ainneoin aon fhoráil eile den Airteagal seo, má cheannaíonn eintiteas soláthair earraí nó seirbhísí tráchtála, nó aon teaghlaim díobh, féadfaidh sé an tréimhse ama le haghaidh tairisceana arna suí i gcomhréir le mír 3 a laghdú go tréimhse nach lú ná 13 lá, ar choinníoll go bhfoilseoidh sé trí mheán leictreonach, an tráth céanna, an fógra faoi sholáthar beartaithe agus an doiciméadacht tairisceana. Ina theannta sin, má ghlacann an t-eintiteas soláthair le tairiscintí le haghaidh earraí nó seirbhísí tráchtála trí mheán leictreonach, féadfaidh sé an tréimhse ama arna bunú i gcomhréir le mír 3 a laghdú go tréimhse nach lú ná 10 lá.

8. Má tá na soláthróirí cáilithe go léir nó líon teoranta soláthróirí cáilithe roghnaithe ag eintiteas soláthair a chumhdaítear faoi Roinn B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B, féadfar an tréimhse ama le haghaidh tairisceana a shocrú trí chomhaontú frithpháirteach idir an t-eintiteas soláthair agus na soláthróirí roghnaithe. In éagmais comhaontaithe, ní bheidh an tréimhse níos lú ná 10 lá.

AIRTEAGAL 21.13

Caibidlíocht

1. Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh go ndéanfaidh a eintitis soláthair caibidlíocht le soláthróirí i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach:

- (a) má tá sé curtha in iúl ag an eintiteas soláthair go bhfuil sé ar intinn aige caibidlíocht a dhéanamh san fhógra faoi sholáthar beartaithe mar a cheanglaítear faoi Airteagal 21.6(2); nó
- (b) más dealraitheach ón meastóireacht nach léir go bhfuil aon tairiscint ar an gceann is buntáistí i dtarmaí na gcritéir meastóireachta sonracha a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana.

2. Déanfaidh eintiteas soláthair an méid seo a leanas:

- (a) áiritheoidh sé, i gcás aon díothú soláthróirí a ghlacfaidh páirt i gcaibidlíocht, go ndéanfar é i gcomhréir leis na critéir mheastóireachta a leagtar amach san fhógra faoi sholáthar beartaithe nó sa doiciméadacht tairisceana; agus
- (b) má thugtar caibidlíocht chun críche, tabharfaidh sé spriocdháta coiteann do na soláthróirí rannpháirteacha atá fágtha i dtaobh aon tairiscintí nua nó tairiscintí athbhreithnithe a chur isteach.

AIRTEAGAL 21.14

Nós imeachta tairisceana teoranta

1. Ar choinníoll nach n-úsáidfídh sé an fhoráil seo chun iomaíocht a sheachaint i measc soláthróirí nó ar bhealach a dhéanann idirdhealú in aghaidh soláthróirí de chuid an Pháirtí eile nó a chosnaíonn soláthróirí intíre, féadfaidh eintiteas soláthair nós imeachta tairisceana teoranta a úsáid agus féadfaidh sé roghnú gan Airteagail 21.6, 21.7, 21.8, 21.10 agus Airteagail 21.12, 21.13, 21.15 ná 21.16 a chur i bhfeidhm in aon cheann de na himthosca seo a leanas:

(a) más rud é:

- (i) nár cuireadh tairiscintí isteach nó nár iarr soláthróir a bheith rannpháirteach;
- (ii) nach gcomhlíonann aon cheann de na tairiscintí a cuireadh isteach ceanglais fíor-riachtanacha na doiciméadachta tairisceana;
- (iii) nár chomhlíon aon cheann de na soláthróirí na coinníollacha rannpháirtíochta; nó
- (iv) gur dhearbhaigh an t-údarás inniúil na tairiscintí a cuireadh isteach a bheith claonpháirteach ar choinníoll nach bhfuil ceanglais na doiciméadachta tairisceana modhnaithe go substaintiúil;

(b) mura féidir ach le soláthróir áirithe na hearraí nó na seirbhísí a sholáthar agus nach ann d'aon earraí nó seirbhísí malartacha réasúnacha ná d'aon earraí nó seirbhísí ionaid réasúnacha, ar aon cheann de na cúiseanna seo a leanas:

- (i) is le saothar ealaíne a bhaineann an ceanglas;

- (ii) a chosaint a dheonaítear le paitinní, cóipchearta nó cearta eisiacha eile; nó
- (iii) easpa iomaíochta ar chúiseanna teicniúla;
- (c) i gcás soláthar seachadtaí breise ag an soláthróir bunaidh ina bhfuil earraí nó seirbhísí nach raibh san áireamh sa soláthar tosaigh más rud é, maidir le hathrú soláthróra i dtaobh earraí nó seirbhísí breise den sórt sin:
- (i) nach féidir an t-athrú sin a dhéanamh ar chúiseanna eacnamaíocha nó teicniúla amhail ceanglais i dtaobh idirmhalartaitheacht nó idir-inoibritheacht le trealamh, bogearraí, seirbhísí nó suiteálacha atá ann cheana agus a soláthraíodh faoin soláthar tosaigh; agus
- (ii) go mbeadh an t-athrú sin ina chúis le míchaoithiúlacht nach beag nó dúbailt shubstaintiúil costas i gcás an eintitis soláthair;
- (d) i gcás, agus más rud é a mhéid is fíorghá amháin, ar chúiseanna fíorphráinne a eascraíonn as teagmhais nach bhféadfadh an t-eintiteas soláthair a thuair, nárbh fhéidir na hearraí ná na seirbhísí a fháil in am trí leas a bhaint as nós imeachta tairisceana oscailte ná nós imeachta tairisceana roghnaitheach;
- (e) i gcás earraí arna gceannach ar mhargadh tráchtearraí;
- (f) i gcás ina bhfaigheann eintiteas soláthair fréamhshamhail nó an chéad earra nó an chéad seirbhís a fhorbraítear arna iarraidh sin dó i gcúrsa conradh áirithe le haghaidh taighde, turgnaimh, staidéir nó forbairt bhunaidh, agus le haghaidh an chonartha áirithe sin; féadfar a áireamh le forbairt bhunaidh an chéad earra nó na chéad seirbhíse táirgeadh nó soláthar teoranta chun torthaí na tástála allamuigh a chorprú agus lena léiriú go bhfuil an t-earra nó an tseirbhís oiriúnach i gcomhair táirgeadh nó soláthar i gcainníocht atá i gcomhréir le caighdeáin cháilíochta inghlactha, ach ní áirítear léi táirgeadh nó soláthar cainníochta chun inmharthanacht tráchtála a shuí ná chun costais taighde agus forbartha a aisghabháil;

- (g) i gcás ceannacháin a dhéantar faoi choinníollacha thar a bheith buntáisteach nach dtagann i gceist ach san fhíor-ghearrthéarma i gcás diúscairtí neamhghnácha amhail iad siúd a eascraíonn as leachtú, glacadóireacht nó féimheacht, ach ní i gcás gnáthcheannach ó sholáthróirí tráthrialta; nó
- (h) i gcás ina ndéantar Conradh a dhámhachtain ar bhuaiteoir comórtais dearaidh ar choinníoll:
- (i) gur eagraíodh an comórtas ar bhealach atá comhsheasmhach le prionsabail na Caibidle seo, go háirithe iad siúd maidir le fógra faoi sholáthar beartaithe a fhoilsiú; agus
  - (ii) go ndéanann giúiré neamhspleách moltóireacht ar na rannpháirtithe d'fhonn Conradh dearaidh a dhámhachtain ar bhuaiteoir.

2. Ullmhóidh an t-eintiteas soláthair tuarascáil i scríbhinn ar gach Conradh arna dhámhachtain faoi mhír 1. Áireofar sa tuarascáil ainm an eintitis soláthair, luach agus cineál na n- earraí nó na seirbhísí arna soláthar, agus ráiteas ina léireofar na himthosca agus na coinníollacha a leagtar amach i mír 1 a bhí ina n- údar le húsáid a bhaint as nós imeachta tairisceana teoranta.

AIRTEAGAL 21.15

Ceantanna leictreonacha

I gcás ina bhfuil sé beartaithe ag eintiteas soláthair soláthar faoi chumhdach a dhéanamh ag úsáid ceant leictreonach, cuirfidh an t-eintiteas na nithe seo a leanas ar fáil do gach rannpháirtí, sula gcuirfidh sé tús leis an gceant leictreonach:

- (a) an modh meastóireachta uathoibríoch, lena n-áirítear an fhoirmle mhatamaiticiúil, atá bunaithe ar na critéir mheastóireachta a leagtar amach sa doiciméadacht tairisceana agus a úsáidfear sa rangú nó ath-rangú uathoibríoch le linn an cheant;
- (b) torthaí aon mheastóireachta tosaigh ar eilimintí a thairisceana i gcás ina bhfuil an Conradh le dámhachtain ar bhonn na tairisceana is buntáistí; agus
- (c) aon fhaisnéis ábhartha eile a bhaineann le déanamh an cheant.

AIRTEAGAL 21.16

Déileáil le tairiscintí agus dámhachtain conarthaí

Déileáil le tairiscintí

1. Déanfaidh eintiteas soláthair na tairiscintí go léir a fháil agus a oscailt faoi nósanna imeachta lena rathaítear cothroime agus neamhchlaontacht an phróisis soláthair agus rúndacht tairiscintí, agus is mar sin a dhéileálfaidh sé leo.

2. Ní ghearrfaidh eintiteas soláthair pionós ar aon soláthróir a gheofar a thairiscint tar éis an sprioc-ama a shonraítear chun tairiscintí a fháil má tharla an mhoill de bharr míláimhseáil ar thaobh an eintitis soláthair amháin.

3. Má sholáthraíonn eintiteas soláthair deis do sholáthróir earráidí neamhbheartaithe foirme a cheartú idir oscailt na dtairiscintí agus dámhachtain an chonartha, soláthróidh an t-eintiteas soláthair an deis chéanna do na soláthróirí rannpháirteacha go léir.

Dámhachtain conarthaí

4. Ionas go ndéanfar í a chur san áireamh i gcomhair dámhachtana, is i scríbhinn a chuirfear tairiscint isteach agus, tráth a hoscailte, comhlíonfaidh sí na ceanglais fhíor-riachtanacha a leagtar amach sna fógraí agus sa doiciméadacht tairisceana agus is ó sholáthróir a chomhlíonann na coinníollacha rannpháirtíochta a bheidh sí.

5. Mura gcinnfidh eintiteas soláthair nach chun leas an phobail é conradh a dhámhachtain, déanfaidh an t-eintiteas an conradh a dhámhachtain don soláthróir a chinn an t-eintiteas atá in ann téarmaí an chonartha a chomhlíonadh, agus a chuir isteach, bunaithe ar na critéir mheastóireachta a shonraítear sna fógraí agus sa doiciméadacht tairisceana, agus orthu siúd amháin, an méid seo a leanas:

(a) an tairiscint is buntáistí; nó

(b) an praghas is ísle, más é an praghas an t-aon chritéar amháin.

6. I gcás ina bhfaigheann eintiteas soláthair tairiscint ina bhfuil praghas atá thar a bheith íseal i ndáil leis na praghsanna i dtairiscintí eile a cuireadh isteach, féadfaidh sé a dheimhniú leis an soláthróir go gcomhlíonann an soláthróir na coinníollacha rannpháirtíochta agus go bhfuil sé in ann téarmaí an chonartha a chomhlíonadh.

7. Ní bhainfidh eintiteas soláthair úsáid as roghanna, ní chuirfidh sé soláthar ar ceal ná ní mhodhnóidh sé conarthaí arna ndámhachtain ar bhealach a théann timpeall ar na hoibleagáidí faoin gCaibidil seo.

8. Déanfaidh gach Páirtí a dhícheall, mar riail ghinearálta, tréimhse neamhghníomhaíochta a sholáthar idir dámhachtain agus tabhairt i gcrích conartha chun am leordhóthanach a thabhairt do thairgeoirí mírathúla chun athbhreithniú a dhéanamh ar an gcinneadh dámhachtana agus agóid a dhéanamh ina aghaidh.

AIRTEAGAL 21.17

Trédhearcacht faisnéise soláthair

Faisnéis a sholáthraítear do sholáthróirí

1. Cuirfidh eintiteas soláthair soláthróirí rannpháirteacha ar an eolas go pras faoi chinntí dámhachtana conartha an eintitis soláthair agus, ar iarraidh ó sholáthróir, déanfaidh sé amhlaidh i scríbhinn. Faoi réir Airteagail 21.18(2) agus (3), soláthróidh eintiteas soláthair, má iarrtar air é, míniú do sholáthróir nár éirigh leis ar na cúiseanna nár roghnaigh an t-eintiteas a thairiscint agus na buntáistí coibhneasta a bhain le tairiscint an tsoláthróra ar éirigh leis.

Foilsiú faisnéise dámhachtana

2. Tráth nach déanaí ná 72 lá tar éis dhámhachtain gach conradh a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, foilseoidh eintiteas soláthair fógra sa mheán páipéir nó sa mheán leictreonach iomchuí a liostaítear i Roinn I d'Iarscríbhinn 21-A agus 21-B. I gcás nach bhfoilsíonn an t-eintiteas soláthair an fógra ach i meán leictreonach, beidh an fhaisnéis inrochtana go héasca ar feadh tréimhse réasúnta ama. Beidh an fhaisnéis seo a leanas ar a laghad san áireamh san fhógra:

- (a) tuairisc ar na hearraí nó na seirbhísí atá le soláthar;
- (b) ainm agus seoladh an eintitis soláthair;
- (c) ainm an tsoláthróra ar éirigh leis;
- (d) luach na tairisceana ar éirigh léi nó luach na dtairiscintí is airde agus is ísle a cuireadh san áireamh agus an conradh á dhámhachtain;
- (e) dáta na dámhachtana; agus
- (f) an cineál modha soláthair a úsáideadh, agus i gcásanna inar úsáideadh nós imeachta tairisceana teoranta i gcomhréir le hAirteagal 21.14, tuairisc ar na himthosca is údar le húsáid a bhaint as nós imeachta tairisceana teoranta.

Coinneáil doiciméadachta, tuarascálacha agus inrianaitheacht leictreonach

3. Coinneoidh gach eintiteas soláthair ar bun, ar feadh tréimhse trí bliana ar a laghad ón dáta a dhámhfaidh sé conradh:

- (a) an doiciméadacht agus na tuarascálacha maidir le nósanna imeachta tairisceana agus dámhachtainí conartha a bhaineann le soláthar faoi chumhdach, lena n-áirítear na tuarascálacha a cheanglaítear faoi Airteagal 21.14; agus
- (b) sonraí lena n-áirítear inrianaitheacht iomchuí dhéanamh an tsoláthair faoi chumhdach trí mheán leictreonach.

Malartú staidrimh

4. Arna iarraidh sin don Pháirtí eile, agus i ndáil leis na pléití san Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 21.21, cuirfidh gach Páirtí staidreamh ar fáil don Pháirtí eile maidir le soláthar earraí, seirbhísí agus seirbhísí foirgníochta faoi chumhdach, lena n-áirítear, a mhéid is féidir, staidreamh maidir le lamháltais oibreacha. I gcomhréir le hAirteagal 21.23, comhoibreoidh na Páirtithe chun tuiscint níos fearr a fháil ar staidreamh soláthair phoiblí a chéile.

5. Má cheanglaíonn Páirtí nach mór fógraí a bhaineann le conarthaí arna ndámhachtain, de bhun mhír 2 den Airteagal seo, a fhoilsiú go leictreonach, agus má tá fógraí den sórt sin inrochtana ag an bpobal trí bhunachar sonraí aonair i bhfoirm lena gceadaítear anailís a dhéanamh ar na conarthaí faoi chumhdach, féadfaidh an Páirtí, in ionad tuairisciú don Fhochoiste dá dtagraítear in Airteagal 21.21, nasc go dtí an suíomh gréasáin a sholáthar, mar aon le haon treoir is gá chun na sonraí sin a rochtain agus a úsáid.

Nochtadh faisnéise

Faisnéis a sholáthar do na Páirtithe

1. Arna iarraidh sin don Pháirtí eile, soláthróidh Páirtí go pras aon fhaisnéis is gá lena chinneadh an ndearnadh soláthar go cóir, go neamhchlaonta agus i gcomhréir leis an gCaibidil seo, lena n-áirítear faisnéis faoi shaintréithe agus buntáistí coibhneasta na tairisceana ar éirigh léi. I gcás ina ndéanfaidh scaoileadh na faisnéise dochar don iomaíocht i dtairiscintí amach anseo, ní dhéanfaidh an Páirtí a gheobhaidh an fhaisnéis í a nochtadh d'aon soláthróir, ach amháin tar éis dó dul i gcomhairle leis an bPáirtí a sholáthair an fhaisnéis agus toiliú a fháil uaidh.

Neamhnochtadh faisnéise

2. D'ainneoin aon fhoráil eile de chuid na Caibidle seo, ní dhéanfaidh Páirtí, lena n-áirítear a chuid eintiteas soláthair, seachas a mhéid a éilítear leis an dlí nó le húdarú i scríbhinn ón soláthróir a chuir an fhaisnéis ar fáil, faisnéis a nochtadh a dhéanfaidh dochar do leasanna dlisteanacha tráchtála soláthróra faoi leith nó a d'fhéadfadh dochar a dhéanamh don iomaíocht chóir idir soláthróirí.

3. Ní fhorléireofar aon ní sa Chaibidil seo lena cheangal ar Pháirtí, lena n-áirítear a eintitis soláthair, a údaráis agus a chomhlachtaí athbhreithnithe, faisnéis rúnda a nochtadh dá bhfágfadh nochtadh:

- (a) go gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí;
- (b) go bhféadfaí dochar a dhéanamh don iomaíocht chóir idir soláthróirí;

- (c) go ndéanfaí dochar do leasanna dlisteanacha tráchtála daoine áirithe, lena n-áirítear cosaint maoine intleachtúla; nó
- (d) go mbeifí contrártha ar shlí eile do leas an phobail.

AIRTEAGAL 21.19

Nósanna imeachta athbhreithnithe intíre

1. Cuirfidh gach Páirtí nós imeachta athbhreithnithe riaracháin nó breithiúnach ar fáil atá tráthúil, éifeachtach, trédhearcach agus neamh- idirdhealaitheach, trína bhféadfaidh soláthróir agóid a dhéanamh in aghaidh an mhéid seo a leanas, a thagann chun cinn i gcomhthéacs soláthair faoi chumhdach ina bhfuil, nó ina raibh, leas ag an soláthróir:

- (a) sárú ar an gCaibidil seo; nó
- (b) mainneachtain bearta Páirtí lena gcuirtear an Chaibidil seo chun feidhme a chomhlíonadh, i gcás nach bhfuil an ceart ag an soláthróir agóid dhíreach a dhéanamh in aghaidh sárú ar an gCaibidil seo faoi dhlíthe an Pháirtí.

Is i scríbhinn a bheidh na rialacha nós imeachta maidir le gach agóid agus cuirfear ar fáil i gcoitinne iad.

2. I gcás gearán ó sholáthróir, a thiocfaidh chun cinn i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach ina bhfuil leas ag an soláthróir, nó ina raibh leas aige, go ndearnadh sárú nó mainneachtain dá dtagraítear i mír 1, déanfaidh Páirtí an eintitis soláthair atá ag déanamh an tsoláthair an t-eintiteas agus an soláthróir a spreagadh chun féachaint le teacht ar réiteach ar an ngearán trí chomhairliúcháin. Measfaidh an t-eintiteas go neamhchlaonta tráthúil aon ghearán den sórt sin ar bhealach nach ndéanann dochar do rannpháirtíocht an tsoláthra i soláthar atá ar siúl nó soláthar a dhéanfar amach anseo ná don cheart atá aige chun bearta ceartaitheacha a lorg faoin nós imeachta athbhreithnithe riaracháin nó faoin nós imeachta athbhreithnithe bhreithiúnaigh.

3. Ceadófar tréimhse ama leordhóthanach do gach soláthróir chun agóid a ullmhú agus a chur isteach, ar tréimhse í nach lú, in aon chás, ná 10 lá ón tráth a tháinig an soláthróir ar an eolas faoi bhonn na hagóide, nó ba cheart le réasún é a bheith tagtha ar an eolas faoi bhonn na hagóide.
4. Déanfaidh gach Páirtí údarás riaracháin nó údarás breithiúnach neamhchlaonta amháin ar a laghad a bhunú nó a ainmniú atá neamhspleách ar a eintitis soláthair chun agóid a dhéanfaidh soláthróir a fháil agus a athbhreithniú i gcomhthéacs soláthar faoi chumhdach.
5. Más comhlacht seachas údarás dá dtagraítear i mír 4 a dhéanann athbhreithniú tosaigh ar agóid, áiríteoidh an Páirtí go bhfuil an ceart ag an soláthróir an cinneadh tosaigh a achomharc os comhair údarás riaracháin nó údarás breithiúnach neamhchlaonta atá neamhspleách ar an eintiteas soláthair arb é a sholáthar is ábhar don agóid.
6. Áiríteoidh gach Páirtí go mbeidh cinntí ó chomhlacht athbhreithnithe nach cúirt é faoi réir athbhreithniú breithiúnach nó go mbeidh nósanna imeachta ag an gcomhlacht athbhreithnithe lena bhforáiltear maidir leis an méid seo a leanas:
- (a) go dtabharfaidh an t-eintiteas soláthair freagra i scríbhinn ar an agóid agus go nochtfaidh sé na doiciméid ábhartha uile don chomhlacht athbhreithnithe;
  - (b) go bhfuil sé de cheart ag na rannpháirtithe sna himeachtaí (dá ngairtear ‘na rannpháirtithe’ anseo feasta) éisteacht a fháil sula ndéanfar cinneadh an chomhlachta athbhreithnithe ar agóid;
  - (c) go bhfuil sé de cheart ag na rannpháirtithe go ndéanfar ionadaíocht orthu agus go mbeidh duine ina dteannta;
  - (d) go bhfuil rochtain ag na rannpháirtithe ar na himeachtaí uile;

- (e) go mbeidh sé de cheart ag na rannpháirtithe a iarraidh go dtionólfar na himeachtaí go poiblí agus go bhféadfar finnéithe a chur i láthair; agus
- (f) go ndéanfaidh an comhlacht athbhreithnithe a chinntí nó a mholtaí ar bhealach tráthúil, i scríbhinn, agus go n-áireoidh sé míniú ar an mbonn a bheidh le gach cinneadh nó moladh.

7. Glacfaidh gach Páirtí nósanna imeachta, nó coinneoidh sé ar bun iad, lena ndéantar foráil maidir le:

- (a) bearta eatramhacha gasta chun deis an tsoláthróra páirt a ghlacadh sa soláthar a chaomhnú; Féadfaidh fionraí an phróisis soláthair a bheith ina toradh ar bhearta eatramhacha den sórt sin; féadfar a fhoráil leis na nósanna imeachta go bhféadfar iarmhairtí díobhálacha sáraitheacha do na leasanna lena mbaineann, lena n-áirítear leas an phobail, a chur san áireamh agus é á chinneadh ar cheart bearta den sórt sin a chur i bhfeidhm; soláthrófar cúis chóir, i scríbhinn, le gan gníomh a dhéanamh; agus
- (b) i gcás ina gcinneann comhlacht athbhreithnithe go ndearnadh sárú nó mainneachtain dá dtagraítear i mír 1, go ndearnadh gníomh ceartaitheach nó cúiteamh as an gcaillteanas nó as an damáiste a fulaingíodh, rud a d'fhéadfadh a bheith teoranta do na costais as ullmhú na tairisceana nó do na costais a bhaineann leis an agóid, nó don dá rud.

AIRTEAGAL 21.20

Athruithe agus ceartúcháin ar chumhdach

1. Féadfaidh an tAontas Eorpach Iarscríbhinn 21-A a mhodhnú nó a cheartú agus féadfaidh an tSile Iarscríbhinn 21-B a mhodhnú nó a cheartú.

Modhnuithe

2. Má tá sé ar intinn ag Páirtí a Iarscríbhinn dá dtagraítear i mír 1 a mhodhnú, déanfaidh an Páirtí sin an méid seo a leanas:

- (a) fógra a thabhairt i scríbhinn don Pháirtí eile; agus
- (b) áireoidh sé san fhógra togra le haghaidh coigeartuithe cúiteacha iomchuí le haghaidh an Pháirtí eile chun leibhéal cumhdaigh a choinneáil ar bun atá inchomparáide leis an leibhéal sin a bhí ann cheana roimh an modhnú.

3. D'ainneoin fomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo, ní gá do Pháirtí coigeartuithe cúiteacha a sholáthar má chumhdaítear eintiteas leis an modhnú ar dhíothaigh an Páirtí go héifeachtach a rialú nó an tionchar a bhíodh aige air. Glactar leis go bhfuil rialú nó tionchar rialtais ar sholáthar eintiteas faoi chumhdach a liostaítear i Roinn A, B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B díothaithe go héifeachtach, a mhéid a bhaineann le soláthar an eintitis, i gcás ina bhfuil an t-eintiteas neamhchosanta ar iomaíocht ar mhargaí nach bhfuil an rochtain orthu srianta.

4. Má thugann Páirtí fógra don Pháirtí eile faoi mhír 2 faoi mhodhnú a bheartaítear a dhéanamh ar a Iarscríbhinn, déanfaidh an Páirtí eile agóid i scríbhinn má dhíospóideann sé:

- (a) go bhfuil coigeartú a bheartaítear faoi fhomhír (b) de mhír 2 leordhóthanach chun leibhéal inchomparáide cumhdaigh arna chomhaontú go frithpháirteach a choinneáil ar bun; nó
- (b) cumhdaítear leis an modhnú eintiteas ar tháinig deireadh le rialú nó tionchar an Pháirtí air i gcomhréir le mír 3.

Déanfaidh an Páirtí eile aon agóid i scríbhinn faoin mír seo a chur isteach laistigh de 45 lá tar éis an fógra dá dtagraítear i bhfomhír (a) de mhír 2 a fháil. Mura ndéanfaidh an Páirtí sin aon agóid i scríbhinn laistigh den tréimhse sin, measfar gur ghlac sé leis an gcoigeartú nó leis an modhnú, lena n-áirítear chun críocha Theideal I de Chaibidil 31.

Ceartúcháin

5. Maidir leis na hathruithe seo a leanas ar Iarscríbhinn 21-A nó 21-B, measfaidh na Páirtithe gur ceartúchán de chineál foirmiúil amháin iad, ar choinníoll nach ndéanfar difear leo don chumhdach a comhaontaíodh go frithpháirteach agus dá bhforáiltear sa Chaibidil seo:

- (a) athrú ar ainm eintitis;
- (b) cumasc dhá eintiteas nó níos mó a liostaítear i Roinn A, B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B;
- (c) deighilt eintitis a liostaítear i Roinn A, B nó C d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B ina dhá eintiteas nó níos mó agus a chuirtear go léir leis na heintitis a liostaítear sa Roinn chéanna d'Iarscríbhinn 21-A nó 21-B.

6. Má mholann Páirtí go gceartófaí Iarscríbhinn 21-A nó Iarscríbhinn 21-B faoi seach, tabharfaidh an Páirtí sin fógra don Pháirtí eile gach dhá bhliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

7. Féadfaidh Páirtí fógra a thabhairt don Pháirtí eile faoi agóid in aghaidh ceartúchán atá beartaithe laistigh de 45 lá ón bhfógra a bheith faighte aige. Má chuireann Páirtí agóid isteach, leagfaidh sé amach na cúiseanna a gcreideann sé nach athrú dá bhforáiltear i mír 5 é an ceartúchán a bheartaítear, agus tabharfaidh sé tuairisc ar éifeacht an cheartúcháin a bheartaítear ar an gcumhdach arna chomhaontú go frithpháirteach dá bhforáiltear sa Chaibidil seo. Mura gcuirfear isteach agóid den sórt sin i scríbhinn laistigh de 45 lá tar éis an fógra a fháil, measfar go bhfuil toilithe ag an bPáirtí leis an gceartúchán a bheartaítear.

Comhairliúcháin agus réiteach díospóidí

8. Má dhéanann an Páirtí eile agóid in aghaidh an mhodhnaithe nó an cheartúcháin bheartaithe laistigh de 45 lá, féachfaidh na Páirtithe leis an gceist a réiteach trí chomhairliúcháin tar éis an fógra a fháil. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú laistigh de 60 lá tar éis dó an agóid a fháil, féadfaidh an Páirtí atá ag iarraidh a larscríbhinn a mhodhnú nó a cheartú an t-ábhar a tharchur chuig an nós imeachta um réiteach díospóidí faoin gComhaontú seo. Ní bheidh éifeacht leis an modhnú nó leis an gceartú atá beartaithe ach amháin i gcás ina mbeidh an dá Pháirtí tar éis comhaontú ina leith nó ar bhonn cinnidh chríochnaithigh de bhun an nós imeachta dá bhforáiltear i gCaibidil 31.

9. Más rud é nach dtagtar ar chomhaontú sa nós imeachta comhairliúcháin faoi mhír 8 den Airteagal seo, ní dhíolmhaítear na Páirtithe ón oibleagáid comhairliúcháin a dhéanamh faoi Chaibidil 31.

AIRTEAGAL 21.21

Fochoiste um Sholáthar Poiblí

Arna iarraidh sin do Pháirtí, tiocfaidh an Fochoiste um Sholáthar Poiblí ('Fochoiste') arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1) le chéile chun aghaidh a thabhairt ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme agus oibriú na Caibidle seo, lena n-áirítear an méid seo a leanas:

- (a) saincheisteanna maidir le soláthar poiblí arna dtarchur chuige ag Páirtí;
- (b) faireachán a dhéanamh ar na gníomhaíochtaí comhair a dhéanann na Páirtithe dá bhforáiltear in Airteagal 21.23;

- (c) rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide i soláthar faoi chumhdach dá bhforáiltear in Airteagal 21.22 a éascú; agus
- (d) plé ar stádas chur chun feidhme an phointe rochtana aonair faoi Airteagal 21.6 (7).

AIRTEAGAL 21.22

Rannpháirtíocht fiontar beag agus meánmhéide a éascú

1. Aithníonn na Páirtithe an rannchuidiú tábhachtach is féidir le fiontair bheaga agus meánmhéide ('FBManna') a dhéanamh le fás eacnamaíoch agus le fostaíocht, agus aithníonn siad a thábhachtaí atá sé rannpháirtíocht FBManna i soláthar poiblí a éascú.
2. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le ríomhsholáthar chun rannpháirtíocht FBManna i nósanna imeachta soláthair a éascú trí thrédhearcacht a áirithiú.
3. Ina theannta sin aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá comhaontais ghnó idir soláthróirí gach Páirtí, agus go háirithe idir FBManna, lena n-áirítear rannpháirtíocht chomhpháirteach i nósanna imeachta tairisceana.
4. Féadfaidh na Páirtithe an méid seo a leanas a dhéanamh:
  - (a) faisnéis a sholáthar a bhaineann lena mbearta a úsáidtear chun rannpháirtíocht FBManna i soláthar poiblí a rannchuidiú, a chur chun cinn, a spreagadh nó a éascú;
  - (b) comhoibriú chun sásraí a fhorbairt chun faisnéis a sholáthar do FBManna maidir leis na modhanna chun páirt a ghlacadh i soláthar faoi chumhdach faoin gCaibidil seo.

5. Chun rannpháirtíocht FBManna i soláthar faoi chumhdach a éascú, déanfaidh gach Páirtí, a mhéid is féidir:

- (a) sainmhíniú ar FBManna a sholáthar i dtairseach leictreonach;
- (b) féachaint le gach doiciméad tairisceana a chur ar fáil saor in aisce;
- (c) aon bheart eile a dhéanamh atá ceaptha rannpháirtíocht FBManna i soláthar poiblí a chumhdaítear leis an gCaibidil seo a éascú, ar choinníoll nach ndéantar idirdhealú leis na bearta sin i gcoinne fhiontair an Pháirtí eile.

AIRTEAGAL 21.23

Comhar

1. Déanfaidh na Páirtithe a ndícheall chun gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt d'fhonn tuiscint níos fearr a fháil ar a gcórais soláthair phoiblí faoi seach, chomh maith le rochtain níos fearr ar a margaí faoi seach, in ábhair amhail:

- (a) taithí agus faisnéis a mhalartú, amhail creataí rialála, dea-chleachtais agus staidreamh;
- (b) rannpháirtíocht soláthróirí i soláthar faoi chumhdach a éascú, go háirithe maidir le FBManna;
- (c) úsáid modhanna leictreonacha i gcórais soláthair phoiblí a fhorbairt agus a leathnú;

- (d) cumas a fhorbairt trí fhoghlaím fhrithpháirteach a chothú idir oifigigh rialtais agus baill foirne eintiteas soláthair d'fhonn forálacha na Caibidle seo a chomhlíonadh.
2. Cuirfidh na Páirtithe an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 21.21 ar an eolas faoi aon cheann de ghníomhaíochtaí den sórt sin.

AIRTEAGAL 21.24

Caibidlíocht bhreise

Déanfaidh an Fochoiste um Sholáthar Poiblí dá dtagraítear in Airteagal 21.21 athbhreithniú ar fheidhmiú na Caibidle seo agus, tráth nach déanaí ná 4 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, féadfaidh sé a mholadh go molann an Coiste um Thrádáil go dtionólaí na Páirtithe tuilleadh caibidlíochta d'fhonn oscailt bhreise rochtana ar an margadh a bhaint amach.

CAIBIDIL 22

FIONTAIR FAOI ÚINÉIREACHT STÁIT, FIONTAIR DAR DEONAÍODH CEARTA NÓ PRIBHLÉIDÍ SPEISIALTA AGUS MONAPLACHTAÍ AINMNITHE

AIRTEAGAL 22.1

Raon feidhme

1. Dearbhaíonn na Páirtithe a gcearta agus a n- oibleagáidí faoi mhíreanna 1 go 3 d'Airteagal XVII de GATT 1994, faoin doiciméad dar teideal Tuiscint ar Léiriú Airteagal XVII de GATT 1994, agus faoi mhíreanna 1, 2 agus 5 d'Airteagal VIII de GATS.
2. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fiontar faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó agus monaplacht ainmnithe ('eintiteas') a ghabhann do ghníomhaíochtaí tráchtála. Má bhíonn eintiteas ag gabháil do ghníomhaíochtaí tráchtála agus neamhthráchtála araon¹ ní chumhdaítear leis an gCaibidil seo ach na gníomhaíochtaí tráchtála.
3. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair dar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta agus monaplachtaí ainmnithe, ar na leibhéil rialtais uile.

---

¹ D'fhéadfaí a áireamh le gníomhaíochtaí neamhthráchtála sainordú seirbhíse poiblí dlisteanach a dhéanamh nó aon ghníomhaíocht a bhfuil gaol díreach aici le cosaint náisiúnta nó slándáil phoiblí a sholáthar.

4. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le soláthar earra nó seirbhíse ag Páirtí, ar earra nó seirbhís é a cheannaítear chun críocha rialtais agus ní d'fhonn athdhíol a dhéanamh ar bhonn tráchtála ná i ndáil le hearra nó seirbhís a sholáthar le haghaidh díol ar bhonn tráchtála, cé acu is 'soláthar cumhdaithe' é an soláthar sin nó nach ea mar a shainmhínítear in Airteagal 21.2.
5. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le haon seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údaráis rialtais.
6. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fiontar atá faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó agus monaplachtaí ainmnithe i gcásanna más amhlaidh, in aon cheann de na 3 bliana fhioscacha as a chéile roimhe sin gur lú ná 100 milliún de Chearta Tarraingthe Speisialta (SDRanna) an t-ioncam bliantúil a díorthaíodh ó ghníomhaíochtaí tráchtála an eintitis¹.
7. Níl feidhm ag Airteagal 22.4 maidir le hearnálacha seirbhísí nach dtagann faoi raon feidhme an Chomhaontaithe seo.
8. Níl feidhm ag Airteagal 22.4 a mhéid a dhéanann fiontar faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó nó monaplacht ainmnithe de chuid Páirtí earraí nó seirbhísí a cheannach agus a dhíol de bhun:
- (a) aon bheart neamh- chomhréireach atá ann cheana, a dhéanfaidh an Páirtí a choinneáil ar bun, leanúint de, a athnuachan nó a leasú i gcomhréir le hAirteagal 10.11, Airteagal 11.8 nó Airteagal 18.10 mar a leagtar amach ina sceideal in Iarscríbhinn 10-A; nó
  - (b) aon bheart neamh- chomhréireach, ar beart é a ghlacfaidh nó a choinneoidh an Páirtí ar bun, i dtaca le hearnálacha, fo-earnálacha, nó gníomhaíochtaí i gcomhréir le hAirteagal 10.11, Airteagal 11.8 nó Airteagal 18.10 mar a leagtar amach ina sceideal in Iarscríbhinn 10-B.

---

¹ Le linn na gcéad 5 bliana ó theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, beidh an tairseach faoi bhun 200 milliún SDR.

AIRTEAGAL 22.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinn 22:

- (a) ciallaíonn ‘gníomhaíochtaí tráchtála’ gníomhaíochtaí a ghabhann fiontar de láimh, arb é an toradh deiridh orthu earra a tháirgeadh nó seirbhís a sholáthar a bheidh le díol sa mhargadh ábhartha i gcainníochtaí agus de réir praghsanna a chinnefidh an fiontar, agus a ngabhtar de láimh iad chun brabús-a dhéanamh¹;
- (b) ciallaíonn ‘breithnithe tráchtála’ breithnithe maidir le praghas, cáilíocht, infhaighteacht, indíoltacht, iompar agus téarmaí agus coinníollacha eile ceannaigh nó díola, nó maidir le tosca eile a chuirfí san áireamh de ghnáth i gcinntí tráchtála de chuid fiontar atá faoi úinéireacht phríobháideach agus a oibríonn de réir phrionsabail an gheilleagair mhargaidh sa ghnó nó sa tionscal ábhartha;
- (c) ciallaíonn ‘ainmniú’ monaplacht a bhunú nó a údarú, nó raon feidhme monaplachta a leathnú chun earra nó seirbhís bhreise a chumhdach;
- (d) ciallaíonn ‘monaplacht ainmnithe’ eintiteas, lena n- áirítear grúpa eintiteas nó gníomhaireacht rialtais, a ainmnítear i margadh ábhartha i gcríoch Páirtí mar sholáthróir nó ceannaitheoir aonair earra nó seirbhíse, ach ní áirítear leis sin eintiteas ar deonáíodh ceart eisiach maoine intleachtúla dó mar gheall ar an deontas sin amháin;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, eisiatar le ‘gníomhaíochtaí tráchtála’ gníomhaíochtaí a ghabhann fiontar de láimh, a fheidhmíonn ar bhonn neamhbhrabúis; nó a fheidhmíonn ar bhonn gnóthú costas.

- (e) ciallaíonn ‘fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó’¹ aon fhiontar, poiblí nó príobháideach, ar dheonaigh Páirtí, le dlí nó le fíoras, cearta nó pribhléidí speisialta dó; deonaíonn Páirtí cearta nó pribhléidí speisialta nuair a ainmníonn sé nó nuair a theorannaíonn sé go dhá cheann nó níos mó líon na bhfiontar atá údaráithe chun earra nó seirbhís a sholáthar, agus an rialachán earnálach sonrach faoinar deonaíodh an ceart nó an pribhléid á chur san áireamh, seachas de réir critéir oibiachtúla, comhréireacha agus neamh- idirdhealaitheacha, agus dá réir sin déantar difear suntasach do chumas aon fhiontair eile an t- earra nó an tseirbhís chéanna a sholáthar sa limistéar geografach céanna faoi choinníollacha atá thar a bheith coibhéiseach;
- (f) ciallaíonn ‘seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údarais rialtais’ seirbhís arna soláthar i bhfeidhmiú údarais rialtais mar a shainmhínítear i mír 3(c) d’Airteagal 1 de GATS, lena n- áirítear mar a shainmhínítear ina larscríbhinn maidir le Seirbhísí Airgeadais a ghabhann le GATS, más infheidhme; agus
- (g) ciallaíonn ‘fiontar faoi úinéireacht stáit’ fiontar atá faoi úinéireacht nó faoi rialú ag Páirtí².

AIRTEAGAL 22.3

Forálacha ginearálta

Gan dochar do chearta agus oibleagáidí Páirtí faoin gCaibidil seo, ní choisctear le haon ní sa Chaibidil seo ar Pháirtí fiontair faoi úinéireacht stáit a bhunú ná a choinneáil ar bun, monaplachtaí a ainmniú ná a choinneáil ar bun nó cearta nó pribhléidí speisialta a dheonú d’fhiontair.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní pribhléid eisiach nó speisialta inti féin ná aisti féin é ceadúnas a dheonú do líon teoranta fiontar agus acmhainn thearc á leithdháileadh i gcomhréir le critéir atá oibiachtúil, comhréireach agus neamh- idirdhealaitheach.

² Chun úinéireacht nó rialú a bhunú, cuirfear na gnéithe ábhartha dlíthiúla agus fíorasacha uile san áireamh ar bhonn cás ar chás.

AIRTEAGAL 22.4

Cóir neamh- idirdhealaitheach agus breithnithe tráchtála

1. Áiritheoidh Páirtí go ndéanfaidh gach ceann dá fhiontair faoi úinéireacht stáit, dá fhiontair dar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta agus dá mhonaplacht ainmnithe an méid seo a leanas agus é ag gabhail do ghníomhaíochtaí tráchtála:

- (a) gníomhóidh siad i gcomhréir le breithnithe tráchtála le linn dóibh earra nó seirbhís a cheannach nó a dhíol, seachas chun aon téarma sainordaithe seirbhíse poiblí, nach bhfuil ar neamhréir le fomhír (b) nó (c) den mhír seo, a chomhlíonadh;
- (b) agus earra nó seirbhís á ceannach aige:
  - (i) cóir nach lú fabhar a thabhairt d'earra nó do sheirbhís a sholáthraíonn fiontar de chuid an Pháirtí eile ná mar a thugann sé d'earra dá shamhail nó do sheirbhís dá shamhail a sholáthraíonn fiontair de chuid an Pháirtí lena mbaineann; agus
  - (ii) go dtugtar cóir nach lú fabhar d'earra nó do sheirbhís a sholáthraíonn fiontar ar fiontar cumhdaithe é, mar a shainmhínítear i bhfomhír (d) d'Airteagal 10.2(1) i gcríoch an Pháirtí sin ná mar a thugann sé d'earra dá shamhail nó do sheirbhís dá shamhail a sholáthraíonn fiontair sa mhargadh ábhartha i gcríoch an Pháirtí sin ar infheistíochtaí de chuid infheisteoirí an Pháirtí sin iad; agus
- (c) agus earra nó seirbhís á díol aige:
  - (i) go dtugtar d'fhiontar an Pháirtí eile cóir nach lú fabhar ná mar a thugann sé d'fhiontair an Pháirtí lena mbaineann; agus

- (ii) go dtugtar cóir nach lú fabhar d'fhiontar ar fiontar cumhdaithe é, mar a shainmhínítear i bhfomhír (d) d'Airteagal 10.2(1) i gcríoch an Pháirtí sin ná mar a thugann sé d'fhiontair sa mhargadh ábhartha i gcríoch an Pháirtí sin ar infheistíochtaí de chuid infheisteoirí an Pháirtí sin iad.

2. Le mír 1 ní choiscítear ar fhiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair dar deonafodh cearta nó pribhléidí speisialta ná monaplachtaí ainmnithe an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) earraí nó seirbhísí a cheannach nó a sholáthar de réir téarmaí nó coinníollacha éagsúla, lena n-áirítear téarmaí nó coinníollacha a bhaineann le praghas, ar choinníoll go mbunaítear na téarmaí nó na coinníollacha éagsúla sin i gcomhréir le breithnithe tráchtála; nó
- (b) diúltú earraí nó seirbhísí a cheannach nó a sholáthar, ar choinníoll go ndéanfar an diúltú sin i gcomhréir le breithnithe tráchtála.

AIRTEAGAL 22.5

Creat rialála

1. Bainfidh na Páirtithe an leas is fearr is féidir as caighdeáin idirnáisiúnta, de réir mar is infheidhme, lena n-áirítear Treoirlínte ECFE maidir le Rialachas Corparáideach Fiontar faoi Úinéireacht Stáit, de réir mar is iomchuí.

2. Áiritheoidh gach Páirtí gur fíor an méid seo a leanas maidir le haon chomhlacht rialála nó aon chomhlacht eile a fheidhmíonn feidhm rialála a bhunaíonn sé nó a choinníonn sé ar bun:

- (a) beidh sé neamhspleách ar aon cheann de na fiontair a rialálann sé agus ní bheidh sé cuntasach dóibh, chun éifeachtacht na feidhme rialála a áirithiú; agus

(b) gníomhóidh sé go neamhchlaonta¹ in imthosca comhchosúla i leith na bhfiontar uile a rialaíonn sé, lena n- áirítear fiontair faoi úinéireacht stáit, fiontair dar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta agus monaplachtaí ainmnithe².

3. Cuirfidh gach Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin i bhfeidhm maidir le fiontair faoi úinéireacht Stáit, fiontair ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dóibh agus monaplachtaí ainmnithe ar bhealach comhsheasmhach neamh- idirdhealaitheach.

AIRTEAGAL 22.6

Trédhearcacht

1. Páirtí ('an Páirtí is iarrthóir') a bhfuil cúis aige lena chreidiúint go bhfuil difear díobhálach á dhéanamh dá leasanna faoin gCaibidil seo de dheasca na gníomhaíochtaí tráchtála de chuid fiontar faoi úinéireacht stáit, fiontar ar deonaíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó nó monaplacht ainmnithe de chuid an Pháirtí eile, féadfaidh sé a iarraidh ar an bPáirtí eile sin ('an Páirtí iarrtha') faisnéis a sholáthar i scríbhinn faoi ghníomhaíochtaí tráchtála an eintitis sin a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo.

2. Áiritheoidh an Páirtí is iarrthóir, in iarraidh de bhun mhír 1, míniú ar an gcúis atá ag an bPáirtí sin lena chreidiúint go bhféadfadh gníomhaíochtaí an eintitis difear a dhéanamh do leasanna an Pháirtí sin faoin gCaibidil seo agus sonróidh sé an chuid den fhaisnéis a liostaítear i mír 3 atá á hiarraidh aige.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, maidir leis an neamhchlaontacht lena bhfeidhmíonn an comhlacht rialála a fheidhmeanna rialála, tá measúnú le déanamh air faoi threoir patrún nó cleachtas ginearálta de chuid an chomhlachta rialála sin.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, le haghaidh na n- earnálacha sin inar chomhaontaigh na Páirtithe le hoibleagáidí sonracha a bhaineann leis an gcomhlacht rialála i gCaibidlí eile den Chomhaontú seo, beidh forlámhas ag na forálacha ábhartha sna Caibidlí eile sin.

3. Soláthróidh an Páirtí iarrtha an fhaisnéis seo a leanas, i gcomhréir le míreanna 1 agus 2:
- (a) úinéireacht agus struchtúir vótála an eintitis, lena léirítear céatadán na scaireanna atá faoi úinéireacht charnach an Pháirtí, a fhiontar faoi úinéireacht stáit, a fhiontar ar deonáíodh cearta nó pribhléidí speisialta dó nó a mhonaplachtaí ainmnithe, agus céatadán na gceart vótála atá ina seilbh go carnach, san eintiteas;
  - (b) tuairisc ar aon scair speisialta nó ceart vótála speisialta nó ceart eile a shealbhaíonn an Páirtí, a fhiontair faoi úinéireacht stáit, a fhiontair dar deonáíodh cearta nó pribhléidí speisialta nó a mhonaplachtaí ainmnithe, má tá na cearta sin éagsúil leo sin a ghabhann le scaireanna coiteanna ginearálta an eintitis;
  - (c) struchtúr eagraíochtúil an eintitis agus comhdhéanamh a bhoird stiúrthóirí nó comhlachta choibhéisigh;
  - (d) tuairisc ar cé acu de na ranna rialtais nó na comhlachtaí poiblí a rialaíonn an t-eintiteas nó a dhéanann faireachán air, tuairisc ar na ceanglais tuairiscithe a fhorchuireann na ranna rialtais nó na comhlachtaí poiblí sin air, agus cearta agus cleachtais na ranna rialtais sin nó aon chomhlachta phoiblí maidir le feidhmeannaigh shinsearacha agus comhaltaí dá mbord stiúrthóirí nó d'aon chomhlacht bainistíochta coibhéiseach a cheapadh, a bhriseadh as a phost nó luach saothair a thabhairt dóibh;
  - (e) ioncam bliantúil an eintitis agus sócmhainní iomlána i gcaitheamh na tréimhse 3 bliana is déanaí a bhfuil faisnéis ar fáil fúithi;
  - (f) aon saoirseachtaí, díolúintí agus bearta gaolmhara as a dtairbhíonn an t-eintiteas faoi dhlíthe agus rialacháin an Pháirtí iarrtha; agus

(g) aon fhaisnéis bhreise maidir leis an eintiteas atá ar fáil go poiblí, lena n- áirítear tuarascálacha airgeadais bliantúla agus iniúchtaí tríú páirtithe.

4. Le míreanna 1, 2 agus 3 ní chuirtear de cheangal ar aon Pháirtí faisnéis rúnda a nochtadh, a mbeadh a nochtadh ar neamhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, lena gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí, nó a bheadh contrártha ar shlí eile do leas an phobail, nó a chuirfeadh i gcion leasanna tráchtála dlisteanacha fiontar áirithe.

5. Mura mbeidh an fhaisnéis a iarradh ar fáil don Pháirtí iarrtha, soláthróidh an Páirtí sin na cúiseanna atá leis sin i scríbhinn don Pháirtí is iarrthóir.

AIRTEAGAL 22.7

Iarscríbhinn a bhaineann go sonrach le Páirtí faoi leith

1. Níl feidhm ag Airteagal 22.4 maidir leis na gníomhaíochtaí neamh- chomhréireacha d'fhiontair faoi úinéireacht stáit nó de mhonaplachtaí ainmnithe a liostaíonn Páirtí ina sceideal in Iarscríbhinn 22 i gcomhréir le téarmaí sceideal an Pháirtí.

2. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, feadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh Iarscríbhinn 22 a leasú de bhun Airteagal 33.1(6) agus in aon chás breithneoidh sé leasuithe a dhéanamh ar Iarscríbhinn 22 laistigh de 5 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

CAIBIDIL 23

BEARTAS IOMAÍOCHTA

AIRTEAGAL 23.1

Prionsabail

Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá iomaíocht shaor gan saobhadh i dtrádáil agus infheistíocht. Admhaíonn na Páirtithe go bhféadfadh cleachtais fhrithiomaíocha saobhadh a dhéanamh ar fheidhmiú cuí margaí agus an bonn a bhaint de shochair an léirscaoilte trádála.

AIRTEAGAL 23.2

Creat rialála

1. Déanfaidh gach Páirtí dlí na hiomaíochta a choinneáil ar bun nó a ghlacadh ag a bhfuil feidhm maidir leis na hearnálacha uile den gheilleagar¹ agus lena ndírítear, ar bhealach éifeachtach, ar na cleachtais seo a leanas:

- (a) comhaontuithe idir fiontair, cinntí ó chomhlachais fiontar agus cleachtais chomhbheartaithe arb é is cuspóir nó is éifeacht dóibh an iomaíocht a chosc, a shrianadh nó a shaobhadh;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag dlí na hiomaíochta san Aontas Eorpach maidir le hearnáil na talmhaíochta i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 1308/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Nollaig 2013 lena mbunaítear comheagraíocht na margaí i dtáirgí talmhaíochta agus lena n-aisghairtear Rialacháin (CEE) Uimh. 922/72, (CEE) Uimh. 234/79, (CE) Uimh. 1037/2001, agus (CE) Uimh. 1234/2007 ón gComhairle (IO AE L 347, 20.12.2013, lch. 671).

- (b) mí- úsáid ceannasachta ag fiontar amháin nó níos mó; agus
- (c) cumaisc idir fiontair lena gcuirtear bac suntasach ar an iomaíocht éifeachtach, go háirithe de dheasca ceannasacht a chruthú nó a neartú.
2. Áiritheoidh gach Páirtí go mbeidh gach fiontar, idir phríobháideach agus phoiblí, faoi réir dhlí na hiomaíochta dá dtagraítear i mír 1.
3. Níor cheart, le cur i bhfeidhm dhlí na hiomaíochta de chuid gach Páirtí bac a chur ar fheidhmíocht, sa dlí ná i bhfíoras, aon chúraim shonraigh leasa phoiblí arna sannadh do na fiontair lena mbaineann. Díolúintí ó dhlí iomaíochta Páirtí, ba cheart iad a bheith teoranta do chúramáí leasa phoiblí, teoranta don mhéid a bhfuil géarghá leis chun an cuspóir beartais phoiblí inmhianaithe a bhaint amach, agus trédhearcach.

AIRTEAGAL 23.3

Cur chun feidhme

1. Déanfaidh gach Páirtí údarás a choinneáil ar bun, ar údarás é a bheidh neamhspleách ó thaobh feidhme de agus a bheidh freagrach as cur i bhfeidhm iomlán agus forfheidhmiú éifeachtach dhlí na hiomaíochta dá dtagraítear in Airteagal 23.2. agus ag a mbeidh na cumhachtaí agus na hacmhainní is gá chuige sin.
2. Cuirfidh gach Páirtí a dhlí iomaíochta i bhfeidhm ar bhealach trédhearcach agus neamh- idirdhealaitheach, agus na prionsabail nós imeachta cothroime agus an ceart cosanta atá ag na fiontar lena mbaineann á n- urramú aige, gan beann ar náisiúntacht ná úinéireacht na bhfiontar.

AIRTEAGAL 23.4

Comhar

1. Admhaíonn na Páirtithe gur chun a leasa choitinn é an comhar a chur chun cinn maidir le hábhair a bhaineann lena mbeartas iomaíochta agus le forfheidhmiú an bheartais sin.
2. Chun an comhar a éascú, féadfaidh údaráis iomaíochta na bPáirtithe faisnéis a mhalartú, faoi réir na rialacha rúndachta dá bhforáiltear ina ndlíthe agus a rialacháin faoi seach.
3. Féachfaidh údaráis iomaíochta na bPáirtithe le comhordú a dhéanamh, a mhéid is féidir agus más iomchuí, ar a ngníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin san iompraíocht nó sna cásanna atá mar an gcéanna nó gaolmhar.

AIRTEAGAL 23.5

Comhairliúcháin

1. Chun comhthuiscint idir na Páirtithe a chothú, nó chun aghaidh a thabhairt ar ábhair shonracha maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo, arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin go pras maidir le haon ábhar a bhaineann le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo¹. An Páirtí a iarrann comhairliúcháin, léireoidh sé, más ábhartha, conas mar a dhéanann an t-ábhar difear don trádáil nó don infheistíocht idir na Páirtithe.

---

¹ Maidir leis an Aontas Eorpach, is é an t-idirghabhálaí Ard-Stiúrthóireacht na hIomaíochta de chuid an Choimisiúin Eorpaigh.

2. Chun na comhairliúcháin dá dtagraítear i mír 1 a éascú, féachfaidh gach Páirtí le faisnéis neamhrúnda ábhartha a sholáthar don Pháirtí eile.

AIRTEAGAL 23.6

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir leis an gCaibidil seo.

CAIBIDIL 24

FÓIRDHEONTAIS

AIRTEAGAL 24.1

Prionsabail

Aithníonn na Páirtithe go bhféadfadh fóirdheontais a bheith deonaithe más ga iad chun cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach. Adhmaíonn na Páirtithe, áfach, go bhféadfadh fóirdheontais áirithe feidhmiú ceart na margaí a shaobhadh, agus an bonn a bhaint de shochair an léirscaoilte trádála agus na hiomaíochta. Dá bhrí sin, i bprionsabal, ní dheonóidh Páirtí fóirdheontais má dhéanann siad difear diúltach, nó más dócha go ndéanfaidís difear diúltach don trádáil nó don iomaíocht idir na Páirtithe.

AIRTEAGAL 24.2

Sainmhíniú agus raon feidhme

1. Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn ‘fóirdheontas’ beart lena gcomhlíontar na coinníollacha a leagtar amach in Airteagal 1.1 de Chomhaontú SCM, gan beann ar cé acu an ndéanfaítear é d’fhiontar a sholáthraíonn earraí nó d’fhiontar a sholáthraíonn seirbhísí¹.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá an tAirteagal seo gan dochar do thoradh an idirphlé a bheidh san Eagraíocht Dhomhanda Trádála (EDT) nó i bhfóraim ilpháirtithe ghaolmhara sa todhchaí maidir leis an sainmhíniú ar fhóirdheontais le haghaidh seirbhísí.

2. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fóirdheontais atá sonrach i gcomhréir le hAirteagal 2 de Chomhaontú SCM.
3. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le fóirdheontais a dheonaítear d'aon fhiontar, lena n-áirítear fiontair phríobháideacha agus fiontair phoiblí.
4. Áiritheoidh gach Páirtí gur faoi réir na rialacha a leagtar amach sa Chaibidil seo a bheidh fóirdheontais a dheonaítear d'fhiontair a gcuirtear ar a n-iontaoibh seirbhísí a ngabhann leas eacnamaíoch ginearálta leo a oibriú, a mhéid nach gcuirtear bac le cur i bhfeidhm na rialacha sin ar fheidhmíocht, i ndlí ná i bhfíoras, na gcúraimí áirithe a shanntar do na fiontair sin. Beidh na cúraimí a shanntar trédhearcach, agus aon teorannú le cur i bhfeidhm na rialacha a leagtar amach sa Chaibidil seo nó aon imeacht ón gcur i bhfeidhm sin, ní rachaidh sé thar a bhfuil riachtanach chun na cúraimí sannta a bhaint amach.
5. Níl feidhm ag Airteagal 24.5 maidir le fóirdheontais a bhaineann le trádáil in earraí a chumhdaítear le hIarscríbhinn 1 a ghabhann leis an gComhaontú maidir le Talmhaíocht.
6. Níl feidhm ag Airteagal 24.5 ná Airteagal 24.6 maidir leis an earnáil closamhairc.
7. Níl feidhm ag Airteagail 24.5 ná 24.6 maidir le fóirdheontais a dheonaítear mar chúnamh do dhaoine dúchasacha agus dá gcuid pobal agus iad i mbun a bhforbartha eacnamaíche¹. Fóirdheontais den sórt sin, beidh siad spriocdhírthe, comhréireach agus trédhearcach.
8. Níl feidhm ag Airteagail 24.5 ná 24.6 maidir le fóirdheontais a dheonaítear chun an damáiste a tharla de dheasca tubaistí nádúrtha nó tarluithe eisceachtúla eile a leigheas.

---

¹ Chun críocha na míre seo, tabharfar le tuiscint gur mar a shainmhínítear faoi dhlí gach Páirtí iad daoine dúchasacha agus a gcuid pobal. Maidir leis an Aontas Eorpach, cumhdaítear leis an dlí dá chuid dlíthe an Aontais Eorpaigh mar aon le dlí gach aon cheann de na Ballstáit dá chuid.

9. Níl feidhm ag Airteagal 24.5 maidir le fóirdheontais a dheonaítear ar bhonn sealadach chun freagairt d'éigeandáil eacnamaíoch¹. Beidh na fóirdheontais den sórt sin comhréireach agus spriocdhírithe chun an éigeandáil eacnamaíoch sin a leigheas.

10. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh lena leasófar an sainmhíniú ar 'fóirdheontas' i mír 1 den Airteagal seo a mhéid a bhaineann sé le fiontair a sholáthraíonn seirbhísí, d'fhonn toradh an phlé a ionchorprú a bheidh in EDT nó i bhfóraim ilpháirtithe ghaolmhara sa todhchaí maidir leis an ábhar sin, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6).

AIRTEAGAL 24.3

Gaolmhaireacht le Comhaontú EDT

Tá feidhm ag an gCaibidil seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí Páirtí faoi Airteagal XV de GATS, faoi Airteagal XVI de GATT 1994, faoi Chomhaontú SCM agus faoin gComhaontú maidir le Talmhaíocht.

---

¹ Tabharfar le tuiscint gur teagmhas eacnamaíoch arb é is cúis le suaitheadh tromchúiseach i ngeilleagar Páirtí a bheidh i gceist le 'éigeandáil eacnamaíoch'. Maidir leis an Aontas Eorpach, tabharfar le tuiscint gurb é geilleagar an Aontais Eorpaigh nó geilleagar ceann amháin nó níos mó de na Ballstáit dá chuid a bheidh i gceist le 'geilleagar Páirtí'.

AIRTEAGAL 24.4

Trédhearcacht

1. Maidir le fóirdheontas a dheonaítear nó a choinnítear ar bun laistigh dá chríoch, cuirfidh gach Páirtí an fhaisnéis seo a leanas ar fáil:

- (a) bunús dlí agus cuspóir an fhóirdheontais;
- (b) foirm an fhóirdheontais;
- (c) méid an fhóirdheontais nó an méid arna bhuiséadú don fhóirdheontas; agus
- (d) más féidir, ainm fhaighteoir an fhóirdheontais.

2. Comhlíonfaidh Páirtí na ceanglais a leagtar amach i mír 1 den Airteagal seo trí bhíthin:

- (a) fógra a chur isteach de bhun Airteagal 25 de Chomhaontú SCM, ar choinníoll go mbeidh an fhaisnéis uile dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo san fhógra agus go soláthrófar gach 2 bhliain ar a laghad í;
- (b) fógra a chur isteach de bhun Airteagal 18 den Chomhaontú maidir le Talmhaíocht; nó
- (c) foilsiú ag an bPáirtí nó thar a cheann, ar shuíomh gréasáin a bhfuil rochtain ag an bpobal air, faoin 31 Nollaig den bhliain féilire tar éis na bliana a ndearnadh an fóirdheontas a dheonú nó a choinneáil ar bun lena linn.

AIRTEAGAL 24.5

Comhairliúcháin

1. Má mheasann Páirtí go bhfuil éifeachtaí diúltacha ag fóirdheontas arna dheonú ag an bPáirtí eile ar a leasanna trádála nó ar iomaíocht, nó go bhféadfadh sé go mbeadh éifeachtaí diúltacha aige orthu, féadfaidh an Páirtí sin (an 'Páirtí is iarrthóir') a ábhar inní a chur in iúl don Pháirtí eile i scríbhinn (an 'Páirtí is freagróir') agus comhairliúcháin ar an ábhar a iarraidh. Áireofar in iarraidh den sórt sin míniú ar an gcaoi a bhfuil éifeacht dhiúltach ag an bhfóirdheontas ar leasanna trádála an Pháirtí is iarrthóir nó ar iomaíocht nó ar an gcaoi a d'fhéadfadh sé éifeacht dhiúltach a bheith aige orthu.
2. Chun críocha mhír 1, féadfaidh an Páirtí is iarrthóir an fhaisnéis seo a leanas faoin bhfóirdheontas a iarraidh ar an bPáirtí is freagróir:
  - (a) bunús dlí agus cuspóir nó cuspóir beartais an fhóirdheontais;
  - (b) foirm an fhóirdheontais;
  - (c) dátaí agus fad an fhóirdheontais agus aon teorainn ama eile a ghabhann leis;
  - (d) ceanglais incháilitheachta an fhóirdheontais;
  - (e) an méid iomlán nó an méid bliantúil arna bhuiséadú le haghaidh an fhóirdheontais;
  - (f) más féidir, ainm fhaighteoir an fhóirdheontais; agus
  - (g) aon fhaisnéis eile lena gceadaítear measúnú a dhéanamh ar éifeacht dhiúltach an fhóirdheontais.

3. Soláthróidh an Páirtí is freagróir an fhaisnéis i scríbhinn arna hiarraidh de bhun mhír 2 tráth nach déanaí ná 60 lá tar éis an dáta a fhaightear an iarraidh.
4. I gcás nach soláthraíonn an Páirtí is freagróir, ina hiomláine nó ina cuid, an fhaisnéis a iarradh de bhun mhíreanna 2 agus 3, míneoidh an Páirtí is freagróir na fáthanna leis sin i scríbhinn.
5. Tar éis don Pháirtí is iarrthóir an fhaisnéis a iarradh a fháil, agus tar éis na gcomhairliúchán, más rud é go measann an Páirtí is iarrthóir go mbaineann éifeacht dhíobhálach mhór leis an bhfóirdheontas lena mbaineann dá leasanna trádála nó don iomaíocht, nó go bhféadfadh éifeacht mhór dhíobhálach a bheith ag baint leo, déanfaidh an Páirtí is freagróir a dhícheall an éifeacht sin a dhíothú nó a íoslaghdú.

AIRTEAGAL 24.6

Fóirdheontais faoi réir coinníollacha

1. Agus na fóirdheontais seo a leanas á ndeonú aige, cuirfidh gach Páirtí coinníollacha seo a leanas i bhfeidhm:
  - (a) maidir le fóirdheontais trína bhfuil rialtas freagrach, go díreach nó go hindíreach, as fiachais nó dliteanas fiontar áirithe a ráthú, nach mbeidh cumhdach na bhfiachas nó na ndliteanas gan teorainn a mhéid a bhaineann le méid na bhfiachas nó na ndliteanas sin nó nach mbeidh fad na tréimhse a mbeidh an rialtas freagrach lena linn gan teorainn; agus

(b) maidir le fóirdheontais a thugtar d'fhiontair dhócmhainneacha nó anásta amhail iasachtaí agus ráthaíochta, deontais airgid, insteallta caipitil, soláthar sócmhainní faoi bhun praghsanna margaidh agus díolúintí ó cháin ag a bhfuil tréimhse ama níos faide ná 1 bhliain amháin, go mbeidh plean athstruchtúrúcháin inchreidte ullmhaithe atá bunaithe ar thiomhdí réadúla d'fhonn a áirithiú go mbeidh na fiontair anásta nó dhócmhainneacha inmharthana go fadtéarmach an athuair, laistigh de thréimhse ama réasúnach agus an fiontar, cé is moite d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide, ag rannchuidiú é féin le costais an athstruchtúrúcháin.

2. Níl feidhm ag fomhír (b) de mhír 1 maidir le fóirdheontais a dheonaítear d'fhiontair mar thacaíocht shealadach leachtachta i bhfoirm ráthaíochtaí i leith iasachtaí nó iasachtaí atá teoranta don mhéid is gá ar mhaithe leis an gcuideachta anásta a choinneáil i gceann gnó agus leis sin amháin agus ar feadh an ama is gá chun plean athstruchtúrúcháin nó leachtaithe a ghlacadh.

3. Níl feidhm ag an Airteagal seo ach amháin maidir le fóirdheontais a mbíonn éifeacht dhiúltach acu ar thrádáil agus iomaíochas an Pháirtí eile nó ar dócha go mbeidh an éifeacht sin acu.

4. Níl feidhm ag an Airteagal seo maidir le fóirdheontais:

(a) a ndéonaítear iad chun imeacht ordúil cuideachta ó mhargadh a áirithiú; nó

(b) a bhfuil a méideanna carnacha nó a mbuiséid charnacha níos lú ná SDR 170 000 in aghaidh an fhiontair i gcaitheamh tréimhse 3 bliana as a chéile.

AIRTEAGAL 24.7

Úsáid fóirdheontas

Áiritheoidh gach Páirtí nach n-úsáidfídh frontair fóirdheontais ach le haghaidh an chuspóra beartais arna shainmhíniú go fhollasach ar lena aghaidh a deonaíodh na fóirdheontais sin¹.

AIRTEAGAL 24.8

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir le hAirteagal 24.5(5).

AIRTEAGAL 24.9

Rúndacht

1. Nuair a bheidh faisnéis á malartú faoin gCaibidil seo acu, cuirfídh na Páirtithe san áireamh na teorainneacha a fhorchuirtear lena ndlíthe faoi seach a bhaineann le rúndacht ghairmiúil agus rúndacht ghnó agus áiritheoidh siad go gcosnófar rúin ghnó agus faisnéis rúnda eile.
2. Más rud é go gcuireann Páirtí faisnéis in iúl faoin gCaibidil seo, coinneoidh an Páirtí is faighteoir rúndacht na faisnéise sin ar bun.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, nuair atá na creataí reachtacha iomchuí agus na nósanna imeachta riaracháin curtha ar bun ag Páirtí chuige sin, meastar go gcomhlíontar an oibleagáid.

CAIBIDIL 25

MAOIN INTLEACHTÚIL

ROINN A

FORÁLACHA GINEARÁLTA

AIRTEAGAL 25.1

Cuspóirí

1. Is iad cuspóirí na Caibidle seo:
  - (a) táirgeadh agus tráchtálú earraí agus seirbhísí nuálacha cruthaitheacha i measc na bPáirtithe a éascú, rud a chuirfidh le gilleagar níos inbhuanaithe agus níos cuimsithí do na Páirtithe;
  - (b) trádáil idir na Páirtithe a éascú agus a rialú, chomh maith le saobhadh agus bacainní ar thrádáil den sórt sin a laghdú; agus
  - (c) leibhéal leordhóthanach éifeachtach cosanta agus forfheidhmithe a bhaint amach i dtaobh cearta maoine intleachtúla.
2. Tá feidhm ag na cuspóirí a leagtar amach in Airteagal 7 de Chomhaontú TRIPS maidir leis an gCaibidil seo, *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 25.2

Raon feidhme

1. Comhlíonfaidh gach Páirtí a ghealltanais faoi na conarthaí idirnáisiúnta i réimse na maoine intleachtúla a bhfuil sé ina pháirtí iontu, lena n- áirítear Comhaontú TRIPS.
2. Leis an gCaibidil seo comhlánófar agus sonrófar tuilleadh cearta agus oibleagáidí gach Páirtí faoi Chomhaontú TRIPS agus faoi chonarthaí idirnáisiúnta eile i réimse na maoine intleachtúla.
3. Ní chuirtear bac le haon ní sa Chaibidil seo ar aon Pháirtí forálacha a dhlí a chur i bhfeidhm lena dtugtar isteach caighdeán níos airde chun cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú, ar choinníoll go mbeidh na forálacha sin comhoiriúnach leis an gCaibidil seo. Beidh gach Páirtí saor chun modh cur chun feidhme iomchuí na Caibidle seo a chinneadh laistigh dá chóras dlí agus dá chleachtas féin.

AIRTEAGAL 25.3

Prionsabail

1. Maidir leis an gCaibidil seo, tá feidhm ag na prionsabail a leagtar amach in Airteagal 8 de Chomhaontú TRIPS, *mutatis mutandis*.

2. Agus na cuspóirí beartais phoiblí is bun le córais intíre á gcur san áireamh, aithníonn na Páirtithe an gá atá ann na nithe seo a leanas a dhéanamh trína gcórais maoine intleachtúla faoi seach, agus prionsabail na trédhearcachta á urramú, agus leasanna páirtithe leasmhara ábhartha, lena n-áirítear sealbhóirí ceart, úsáideoirí agus an pobal i gcoitinne, á gcur san áireamh:

- (a) an nuálaíocht agus an chruthaitheacht a chur chun cinn; agus
- (b) an scaipeadh faisnéise, eolais, teicneolaíochta, cultúir agus ealaíon a éascú.

AIRTEAGALE 25.4

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 25-A, 25-B agus 25-C:

- (a) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Bheirn’ Coinbhinsiún Bheirn chun Saothair Litríochta agus Ealaíon a Chosaint, arna dhéanamh ag Beirn an 9 Meán Fómhair 1886, agus arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979;
- (b) ciallaíonn ‘maoin intleachtúil’ gach catagóir de chearta maoine intleachtúla a chumhdaítear le Fo- Ranna 1 go 7 de Roinn B den Chaibidil seo nó Ranna 1 go 7 de Chuid II de Chomhaontú TRIPS; áirítear le cosaint maoine intleachtúla cosaint in aghaidh iomaíocht éagórach de bhun Airteagal 10*bis* de Choinbhinsiún Pháras;
- (c) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún Pháras’ Coinbhinsiún Pháras chun Maoin Tionscail a Chosaint, an 20 Márta 1883, arna athbhreithniú go deireanach i Stócólm an 14 Iúil 1967 agus arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979;

- (d) ciallaíonn ‘Coinbhinsiún na Róimhe’ Coinbhinsiún Idirnáisiúnta um Chosaint Taibheoirí, Léiritheoirí Fónagram agus Eagraíochtaí Craolacháin, arna dhéanamh sa Róimh an 26 Deireadh Fómhair 1961; agus
- (d) ciallaíonn ‘EDMI’ an Eagraíocht Dhomhanda um Maoin Intleachtúil.

AIRTEAGAL 25.5

Cóir náisiúnta

1. Maidir leis na catagóirí uile de chearta maoine intleachtúla a chumhdaítear leis an gCaibidil seo, déanfaidh gach Páirtí cóireáil nach lú fabhar a thabhairt do náisiúnaigh an Pháirtí eile ná mar a thugann sé dá náisiúnaigh féin maidir le cearta maoine intleachtúla a chosaint¹, faoi réir na n-eisceachtaí dá bhforáiltear cheana, faoi seach, i gCoinbhinsiún Pháras, i gCoinbhinsiún Bheirn, i gCoinbhinsiún na Róimhe nó sa Chonradh um Maoin Intleachtúil i leith Ciorcaid Chomhtháite, arna dhéanamh in Washington an 26 Bealtaine 1989 agus Conradh EDMÍ um Thaibhithe agus Fónagraim (‘WPPT’), arna dhéanamh sa Ghinéiv an 20 Nollaig 1996. Maidir le taibheoirí, táirgeoirí fónagram agus eagraíochtaí craolacháin, níl feidhm ag an oibleagáid sin ach amháin i leith na gceart dá bhforáiltear faoin gCaibidil seo.

---

¹ Chun críocha na míre seo, áirítear le ‘cosaint’ ábhair a dhéanann difear d’infhaighteacht, éadail, raon feidhme, cothabháil, agus forfheidhmiú chearta maoine intleachtúla chomh maith le hábhair a dhéanann difear d’úsáid chearta maoine intleachtúla a dtugtar aghaidh orthu go sonrach sa Chaibidil seo. Thairis sin, chun críocha na míre seo, áirítear le ‘cosaint’ freisin bearta chun cosc a chur ar dhul timpeall ar bhearta teicneolaíochta éifeachtacha agus bearta a bhaineann le faisnéis bainistithe ceart.

2. Féadfaidh Páirtí leas a bhaint as na heisceachtaí a cheadaítear faoi mhír 1 i ndáil lena nósanna imeachta riaracháin agus breithiúnacha, lena n-áirítear a cheangal ar náisiúnach de chuid an Pháirtí eile seoladh a ainmniú le haghaidh seirbheáil próisis ina chríoch, nó gníomhaire a cheapadh ina chríoch, ar choinníoll maidir le heisceacht den sórt sin:

- (a) gur gá é lena áirithiú go gcomhlíonfar dlíthe nó rialacháin an Pháirtí lena mbaineann nach bhfuil ar neamhréir leis an gCaibidil seo; agus
- (b) nach gcuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach arb é a bheadh ann srian faoi cheilt ar thrádáil.

3. Níl feidhm ag mír 1 maidir le nósanna imeachta dá bhforáiltear i gcomhaontuithe iltaobhacha arna dtabhairt i gcrích faoi choimirce EDMÍ maidir le cearta maoine intleachtúla a fháil nó a choinneáil.

AIRTEAGAL 25.6

Maoin intleachtúil agus sláinte phoiblí

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann leis an Dearbhú ar Chomhaontú TRIPS agus an tSláinte Phoiblí, arna ghlacadh an 14 Samhain 2001 ag Comhdháil Aireachta EDT in Doha (dá ngairtear ‘Dearbhú Doha’ anseo feasta). Agus na cearta agus na hoibleagáidí faoin gCaibidil seo á léirmhíniú agus á gcur chun feidhme, áiritheoidh na Páirtithe comhsheasmhacht le Dearbhú Doha.

2. Cuirfidh gach Páirtí Airteagal 31*bis* de Chomhaontú TRIPS chun feidhme, chomh maith leis an Iarscríbhinn agus an Fhoscríbhinn a ghabhann leis an Iarscríbhinn sin, a tháinig i bhfeidhm an 23 Eanáir 2017.

AIRTEAGAL 25.7

Ídiú

Ní chuirtear bac le haon ní sa Chomhaontú seo ar Pháirtí ó thaobh a chinneadh cé acu atá feidhm ag ídiú na gceart maoine intleachtúla faoina chóras dhlí, agus cé na coinníollacha faoina bhfuil feidhm ag an ídiú sin.

ROINN B

CAIGHDEÁIN MAIDIR LE CEARTA MAOINE INTLEACTHÚLA

FOROINN 1

CÓIPCHEART AGUS CEARTA GAOLMHARA

AIRTEAGAL 25.8

Comhaontuithe idirnáisiúnta

1. Dearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanas i dtaobh na gCoinbhinsiún agus na gConarthaí seo a leanas agus comhlíonfaidh sé:

- (a) Coinbhinsiún Bheirn;
- (b) Coinbhinsiún na Róimhe;

- (c) Conradh EDMÍ um Chóipcheart ('WCT') arna dhéanamh sa Ghinéiv an 20 Nollaig 1996;
  - (d) Conradh EDMÍ um Thaibhithe agus Fónagraim (WPPT); agus
  - (e) Conradh Marrakech maidir le rochtain ar shaothair fhoilsithe a éascú do dhaoine dalla, do dhaoine lagamhairc nó dóibh siúd atá faoi mhíchumas léitheoireachta cló ar aon bhealach eile, arna dhéanamh in Marrakech an 27 Meitheamh 2013.
2. Déanfaidh gach Páirtí iarracht réasúnach Conradh Bhéising maidir le Taibhithe Closamhairc, arna ghlacadh i mBéising an 24 Meitheamh 2012, a dhaingniú nó aontú dó.

AIRTEAGAL 25.9

Údair

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach d'údair chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

- (a) atáirgeadh díreach nó indíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar a gcuid saothar;
- (b) aon chineál scaipeadh ar an bpobal tríd an leagan bunaidh dá gcuid saothar, nó cóipeanna de, a dhíol nó ar bhealach eile;
- (c) aon chumarsáid leis an bpobal maidir lena gcuid saothar trí shreang nó gan sreang, lena n-áirítear a gcuid saothar a chur ar fáil don phobal ar shlí a bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil orthu ó áit agus ag am dá rogha féin; agus

- (d) bunleaganacha nó cóipeanna dá gcuid ríomhchlár nó saothar cineamatagraif a ligean ar cíós ar bhonn tráchtála don phobal.

AIRTEAGAL 25.10

Taibheoirí

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach do thaibheoirí chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

- (a) fosú a¹ dtaibhithe;
- (b) atáirgeadh díreach nó indíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar fhosú a dtaibhithe;
- (c) fosú a dtaibhithe a scaipeadh ar an bpobal, trína ndíol nó ar shlí eile;
- (d) fosú a dtaibhithe a scaipeadh ar an bpobal, trí shreang nó gan sreang, lena n-áirítear a gcuid saothar a chur ar fáil don phobal ar shlí a bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil orthu ó áit agus ag am dá rogha féin; agus
- (e) a dtaibhithe a chraoladh ar mhodh gan sreang agus a chur in iúl don phobal, ach amháin i gcás inar taibhiú craolta cheana féin an taibhiú nó ina ndéantar é ó fhosú.

---

¹ Ciallaíonn an téarma ‘fosú’ corprú fuaimeanna, nó corprú léirithe orthu, óna bhféadtar iad a bhrath, a atáirgeadh nó a chur in iúl trí ghaireas.

AIRTEAGAL 25.11

Táirgeoirí fónagram

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach do tháirgeoirí fónagram chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

- (a) atáirgeadh díreach nó indíreach, sealadach nó buan ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine, ar a gcuid fónagram;
- (b) dáileadh a gcuid fónagram ar an bpobal, trína ndíol nó trí aistriú úinéireachta eile, lena n-áirítear cóipeanna díobh;
- (c) a gcuid fónagram a scaipeadh ar an bpobal, trí shreang nó gan sreang, lena n-áirítear a gcuid saothar a chur ar fáil don phobal ar shlí a bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil orthu ó áit agus ag am dá rogha féin; agus
- (d) a gcuid fónagram a ligean ar cíos ar bhonn tráchtála don phobal.

AIRTEAGAL 25.12

Eagraíochtaí craoltóireachta

Tabharfaidh gach Páirtí an ceart eisiach d'eagraíochtaí craoltóireachta chun na nithe a leanas a údarú nó a thoirmeasc:

- (a) fosú a gcraoltaí arna dtarchur trí mhodh gan sreang;

- (b) atáirgeadh fhosuithe a gcrailtaí arna dtarchur trí mhodh gan sreang, bíodh an atáirgeadh sin díreach nó indíreach, sealadach nó buan, ar aon mhodh agus in aon fhoirm, i bpáirt nó ina iomláine ; agus
- (c) a gcrailtaí a athchraoladh trí mheán gan sreang, chomh maith lena gcrailtaí a chur in iúl don phobal¹ má dhéantar an cumarsáid sin in áiteanna a bhfuil rochtain ag an bpobal orthu ar tháille iontrála a íoc.

AIRTEAGAL 25.13

Fónagraim a foilsíodh ar chúiseanna tráchtála a chraoladh
agus a chur in iúl don phobal²

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le ceart chun a áirithiú go n- íocfaidh an t- úsáideoir luach saothair cothromasach aonair le taibhithe agus táirgeoirí fónagram, má úsáidtear fónagram a fhoilsítear chun críocha tráchtála, nó atáirgeadh ar fhónagram den sórt sin, le haghaidh craoladh nó cumarsáid leis an bpobal³.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl aon ní sa mhír seo lena gcuirfear bac ar Pháirtí na coinníollacha a chinneadh faoinar féidir an ceart sin a fheidhmiú, i gcomhréir le hAirteagal 13(d) de Choinbhinsiún na Róimhe.

² Féadfaidh gach Páirtí cearta níos fairsinge, i dtaca le fónagraim a foilsíodh ar chúiseanna tráchtála a chraoladh agus a chur in iúl don phobal, a dheonú do thaibheoirí agus do léiritheoirí fónagram.

³ Chun críoch an Airteagail seo, ní áirítear le ‘cumarsáid leis an bpobal’ fónagram a chur ar fáil don phobal, trí shreang nó gan sreang, ar bhealach trína bhféadfaidh an pobal rochtain a fháil ar an bhfónagram ó áit agus ag am dá rogha féin ar bhonn aonarach.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go roinnfear an luach saothair cothromasach aonair dá dtagraítear i mír 1 idir na taibheoirí ábhartha agus na táirgeoirí fónagram. Féadfaidh gach Páirtí reachtaíocht a achtú a dhéanfaidh, in éagmais comhaontú idir taibheoirí agus táirgeoirí fónagram, na téarmaí a shocrú a gcomhroinnfidh taibheoirí agus táirgeoirí fónagram luach saothair cothromasach aonair den sórt sin dá réir.

AIRTEAGAL 25.14

Téarma cosanta

1. Mairfidh cearta údair i leith saothair ar feadh shaol an údair agus ar feadh tréimhse nach lú ná 70 bliain tar éis bhás an údair, gan beann ar an dáta a chuirtear an saothar ar fáil go dleathach don phobal¹.
2. I gcás saothar ag a bhfuil comhúdair, ríomhfar an téarma cosanta dá bhforáiltear i mír 1 ó bhás an údair mharthanaigh deiridh.
3. I gcás saothair gan ainm nó a bhfuil ainm cleite leo, mairfidh an téarma cosanta nach lú ná 70 bliain tar éis an dáta ar a gcuirfear an saothar ar fáil go dlíthiúil don phobal. Mura bhfuil amhras ar bith ann, áfach, faoi chéannacht an údair a bhuí leis an ainm cleite a ghlac an t- údar, nó má nochtann an t- údar a chéannacht le linn na tréimhse dá dtagraítear sa mhír seo, is é an téarma cosanta a bheidh infheidhme an téarma cosanta dá bhforáiltear i mír 1.

---

¹ Má sholáthraíonn Páirtí téarma cosanta speisialta i gcásanna ina n- ainmnítear duine breithiúnach mar shealbhóir an chirt, mairfidh an téarma cosanta ar feadh tréimhse nach lú ná 70 bliain tar éis don saothar a bheith curtha ar fáil go dleathach don phobal.

4. Rachaidh an téarma cosanta do shaothair chineamatagraif nó chlosamhairc in éag ar dháta nach luaithe ná 70 bliain tar éis dháta bhás an údair deiridh a mhair. Is faoi dhlíthe agus rialacháin na bPáirtithe a chinnfear na daoine a bheidh le meas mar údair saothair cineamatagraif nó closamhairc.
5. Rachaidh cearta eagraíochtaí craoltóireachta in éag 50 bliain tar éis an dáta a chraoltar craolachán den chéad uair.
6. Rachaidh cearta taibheoirí in éag ar dháta nach luaithe ná 50 bliain tar dháta fhosú an taibhithe; mar sin féin:
- (a) má dhéantar fosú an taibhithe a fhoilsiú go dleathach nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, a chur in iúl go dleathach don phobal laistigh den tréimhse 50 bliain dá dtagraítear sa mhír seo, déanfar an tréimhse cosanta a ríomh ón dáta a foilsíodh den chéad uair é nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, ón dáta a cuireadh in iúl don phobal den chéad uair é, i gcás ina ndéanann Páirtí foráil don dá fhéidearthacht, déanfar an tréimhse cosanta a ríomh ó pé tarlúint is túisce; agus
  - (b) má dhéantar fosú an taibhithe i bhfónagram a fhoilsiú go dleathach nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, a chur in iúl go dleathach don phobal laistigh den tréimhse 50 bliain dá dtagraítear sa mhír seo, rachaidh an tréimhse cosanta in éag ar dháta nach luaithe ná 70 bliain tar éis an dáta a foilsíodh an fosú den chéad uair nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, ón dáta a cuireadh in iúl don phobal den chéad uair é, i gcás ina ndéanann Páirtí foráil don dá fhéidearthacht, déanfar an tréimhse cosanta a ríomh ón tarlúint is túisce.

7. Rachaidh cearta táirgeoirí fónagram in éag ar dháta nach luaithe na 50 bliain tar éis don fhosú a bheith déanta. Má dhéantar an fónagram a fhoilsiú go dleathach, áfach, nó, i gcás ina bhforálann Páirtí dó sin, a chur in iúl go dleathach don phobal laistigh den tréimhse sin, rachaidh na cearta sin in éag ar dháta nach luaithe ná 70 bliain ó dháta an chéad fhoilsithe den sórt sin nó, i gcás ina bhforálann an Páirtí dó sin, ón dáta a cuireadh in iúl don phobal é. Féadfaidh na Páirtithe bearta éifeachtacha a ghlacadh nó a choinneáil ar bun lena áirithiú go ndéanfar an brabús a ghintear le linn 20 bliain cosanta tar éis 50 bliain a chomhroinnt go cothrom idir taibheoirí agus táirgeoirí fónagram.

AIRTEAGAL 25.15

Ceart athdhíola

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil, ar mhaithe le húdar bunsaothair ealaíne grafaice nó plaistí, maidir le ‘ceart athdhíola’, a bheidh le sainmhíniú mar cheart doshannta, nach féidir a tharscaoileadh, fiú roimh ré, maidir le ríchíos a fháil bunaithe ar an bpraghas díola a fhaightear, ar aon athdhíol ar an obair sin, tar éis an chéad uair a d’aistrigh an t-údar an saothar¹.
2. Beidh feidhm ag an gceart athdhíola dá dtagraítear i mír 1 maidir leis na gníomhartha athdhíola uile lena bhfuil baint ag díoltóirí, ceannaitheoirí nó idirghabhálaithe, gairmithe sa mhargadh ealaíne, ar nós seomraí díolachán, dánlanna agus, go ginearálta, aon déileálaí i saothair ealaíne.

---

¹ D’ainneoin an Airteagail seo, maidir leis an tSile d’fhéadfadh feidhm a bheith ag an gcéad mhír d’Airteagal 36 de Dhlí Uimh. 17.366 an 28 Lúnasa 1970 i gcónaí, mar a leasaítear é le Dlí Uimh. 21.045 an 13 Deireadh Fómhair 2017 maidir le ríomh na ndleacht.

3. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh nach mbeidh feidhm ag an gceart athdhíola dá dtagraítear i mír 1 maidir le gníomhartha athdhíola ina bhfuair an díoltóir an saothar go díreach ón údar níos lú ná 3 bliana roimh an athdhíol sin agus nuair nach mó ná íosmhéid áirithe an praghas athdhíola.

AIRTEAGAL 25.16

Bainistiú ar chearta comhchoiteann

1. Cuirfidh na Páirtithe comhar chun cinn idir a n- eagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne faoi seach chun infhaighteacht saothar agus ábhair chosanta eile i gcríocha na bPáirtithe a chothú, agus aistriú ioncaim ó chearta idir na heagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne faoi seach i dtaca le húsáid na saothar sin nó ábhair chosanta eile.
2. Cuirfidh na Páirtithe trédhearcacht eagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne chun cinn, go háirithe i dtaca le cearta ioncaim a bhailíonn siad, asbhaintí a chuireann siad i bhfeidhm maidir le cearta ioncaim a bhailíonn siad, an úsáid a bhaintear as cearta ioncaim a bhailítear, an beartas leithdháilte agus a raon.
3. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le heagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne atá bunaithe ina chríoch agus a dhéanann ionadaíocht ar eagraíocht bainistíochta comhchoitinne eile atá bunaithe i gcríoch an Pháirtí eile trí bhíthin comhaontú ionadaíochta go ndéanfar na heagraíochtaí bainistíochta comhchoitinne sin a spreagadh chun na méideanna a íoc go cruinn, go tráthrialta agus go dícheallach leis an eagraíocht bainistíochta comhchoitinne a ndéantar ionadaíocht uirthi agus go ndéanfar iad a spreagadh chun faisnéis a sholáthar don eagraíocht bainistíochta comhchoitinne a ndéantar ionadaíocht uirthi chomh maith le faisnéis faoin méid ceart ioncaim a bhailítear thar a ceann agus faoi aon asbhaintí ón ioncam sin ó chearta.

AIRTEAGAL 25.17

Teorainneacha agus eisceachtaí

Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le teorainneacha nó eisceachtaí i dtaobh na gceart a leagtar amach in Airteagail 25.9 go 25.13 i gcásanna speisialta áirithe nach bhfuil i gcoimhlint le gnáth- shaothrú na hoibre nó ábhair eile agus nach ndéantar dochar go neamhréasúnach leo do leasanna dlisteanacha shealbhóirí an chirt.

AIRTEAGAL 25.18

Bearta teicneolaíocha a chosaint

1. Cuirfidh gach Páirtí cosaint dlí leordhóthanach ar fáil in aghaidh imchéimniú aon bheart teicneolaíoch éifeachtach, imchéimniú a dhéanann an duine lena mbaineann agus a fhios aige, nó forais réasúnacha aige fios a bheith aige, go bhfuil sé ag gabháil don chuspóir sin.
2. Soláthróidh gach Páirtí cosaint dlí leordhóthanach ar ghairis, táirgí nó comhpháirteanna a mhonarú, a allmhairiú, a dháileadh, a dhíol, a ligean ar cíos, a fhógairt iad a bheith ar díol nó ar cíos, nó seilbh a fháil chun críoch tráchtála ar ghairis, táirgí nó comhpháirteanna, nó seirbhísí a sholáthar:
  - (a) a chuirtear chun cinn, a fhógraítear nó a mhargaítear ar mhaithe le dul timpeall ar aon bheart teicneolaíoch éifeachtach;
  - (b) nach bhfuil ach cuspóir teoranta nó úsáid theoranta acu atá suntasach ó thaobh na tráchtála de seachas dul timpeall ar aon bheart éifeachtach teicneolaíoch; nó

(c) a dearadh, a táirgeadh, a cuireadh in oiriúint nó a fheidhmítear chun dul timpeall a chumasú, nó a éascú, ar aon bheart teicneolaíoch éifeachtach.

3. Chun críocha na bhForanna seo, ciallaíonn ‘beart teicneolaíochta’, aon teicneolaíocht, aon ghaireas, nó aon chomhpháirt a cheaptar, arna oibriú sa ghnáthchúrsa, chun gníomhartha a chosc nó a shrianadh, i leith saothar nó ábhair eile¹, nach bhfuil údaraithe ag sealbhóir cirt aon chóipchirt nó aon chirt ghaolmhair, dá bhforáiltear le dlí Páirtí. Measfar bearta teicneolaíocha a bheith éifeachtach i gcás ina rialaíonn na sealbhóirí cirt úsáid saothair faoi chosaint nó úsáid ábhair eile trí rialú rochtana nó próiseas cosanta a chur i bhfeidhm, amhail criptiú, scrobhadh nó claochlú eile an tsaothair nó ábhair eile nó, meicníocht um rialú cóipeanna, a bhaineann cuspóir na cosanta amach.

4. D’ainneoin na cosanta dlíthiúla dá bhforáiltear i mír 1 den Airteagal seo, in éagmais bearta deonacha arna ndéanamh ag na sealbhóirí cirt, féadfaidh gach Páirtí bearta iomchuí a dhéanamh, de réir mar is gá, lena áirithiú, maidir leis an gcosaint dhlíthiúil leordhóthanach ar dhul timpeall ar bhearta teicneolaíochta éifeachtacha dá bhforáiltear i gcomhréir leis an Airteagal seo, nach gcuirfidh sí cosc ar thairbhíthe eisceachtaí nó teorainneacha dá ndéantar foráil i gcomhréir le hAirteagal 25.17 leas a bhaint as eisceachtaí nó teorainneacha den sórt sin.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, níl feidhm ag ‘saothair nó ábhair eile’ san abairt seo maidir le saothair nó ábhair eile a bhfuil an tréimhse cosanta ina leith tar éis dul in éag.

Oibleagáidí maidir le faisnéis faoi bhainistiú na gceart

1. Soláthróidh gach Páirtí cosaint dlí leordhóthanach in aghaidh aon duine a dhéanfaidh aon cheann de na gníomhartha seo a leanas go feasach, gan údarú, más eol do dhuine den sórt sin, nó má tá foras réasúnach aige chun a bheith ar an eolas go bhfuil sé, tríd an méid sin a dhéanamh, ag spreagadh, ag cumasú, ag éascú nó ag ceilt sárú ar aon chóipcheart nó cearta gaolmhara dá bhforáiltear i ndlíthe an Pháirtí sin:

- (a) faisnéis leictreonach faoi bhainistiú na gceart a bhaint nó a choigeartú; agus
- (b) saothair nó ábhar eile a chosnaítear faoin bhForoinn seo ar baineadh faisnéis leictreonach faoi bhainistiú na gceart díobh nó ar coigeartaíodh an fhaisnéis sin gan údarú, a dháileadh, nó a allmhairiú lena ndáileadh, a chraoladh, a chur in iúl nó a chur ar fáil don phobal.

2. Chun críocha an Airteagail seo, ciallaíonn ‘faisnéis faoi chearta a bhainistiú’ aon fhaisnéis a sholáthraíonn sealbhóirí cirt lena sainaithnítear an saothar nó an t-ábhar eile dá dtagraítear san Airteagal seo, an t-údar nó aon sealbhóir cirt eile, nó faisnéis faoi théarmaí agus coinníollacha úsáid an tsaothair nó an ábhair eile, agus aon uimhir nó cód lena léirítear an fhaisnéis sin.

3. Tá feidhm ag mír 2 má bhíonn baint ag aon cheann de na hítimí faisnéise dá dtagraítear sa mhír sin le cóip de shaothar, nó ábhar eile dá dtagraítear san Airteagal seo, nó má thagann sé chun cinn agus an saothar nó an t-ábhar sin á chur in iúl don phobal.

FOROINN 2

TRÁDMHARCANNA

AIRTEAGAL 25.20

Comhaontuithe idirnáisiúnta

Déanfaidh gach Páirtí:

- (a) an Prótacal a bhaineann le Comhaontú Mhaidrid maidir le Clárú Idirnáisiúnta Marcanna, arna ghlacadh i Maidrid an 27 Meitheamh 1989, arna leasú go deireanach an 12 Samhain 2007, a chomhlíonadh;
- (b) an Conradh um Dhlí Trádmhairc, arna dhéanamh sa Ghinéiv an 27 Deireadh Fómhair 1994, agus Comhaontú Nice a Bhaineann le hAicmiú Idirnáisiúnta Earraí agus Seirbhísí chun Críocha an Chláraithe Marcanna, an 15 Meitheamh 1957, arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979, a chomhlíonadh; agus
- (c) gach iarracht réasúnach a dhéanamh aontú do Chonradh Shingepór um an Dlí Trádmharcanna, arna dhéanamh i Singepór an 27 Márta 2006.

AIRTEAGAL 25.21

Na cearta a thugtar le trádmharc

Déanfaidh gach Páirtí foráil don cheart eisiach a bheith ag úinéir trádmhaire chláráithe cosc a chur ar thríú páirtithe nach bhfuil toil an úinéara acu, úsáid a bhaint, le linn dóibh trádáil a dhéanamh, as comharthaí atá comhionann nó comhchosúil leo siúd a bhfuil an trádmharc cláráithe ina leith, i gcás inar dócha go mbeadh mearbhall ann de thoradh na húsáide sin. I gcás ina n-úsáidtear comhartha comhionann le haghaidh earraí nó seirbhísí comhionanna, déanfar talamh slán de gur dócha go mbeidh mearbhall ann.

AIRTEAGAL 25.22

Nós imeachta clárúcháin

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le córas chun trádmharcanna a chlárú ina ndéanfar gach cinneadh críochnaitheach diúltach a dhéanann an riarachán trádmhaire ábhartha, lena n-áirítear diúltú páirteach chun clárú a dhéanamh, a réasúnú go hiomchuí agus a chur in iúl i scríbhinn don pháirtí ábhartha.
2. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir leis an bhféidearthacht a bheith ag tríú páirtithe cur in aghaidh iarratais ar thrádmharc nó, i gcás inarb iomchuí faoin dlí dá chuid, in aghaidh clárúcháin trádmhaire. Beidh na himeachtaí freasúracha sin ina n-imeachtaí sáraíochta.
3. Cuirfidh gach Páirtí bunachar sonraí leictreonach ar fáil go poiblí ina bhfuil iarratais ar thrádmharc agus clárúcháin trádmhaire.

AIRTEAGAL 25.23

Trádmharcanna aitheanta

Chun críocha éifeacht a thabhairt do chosaint trádmharcanna aitheanta, dá dtagraítear in Airteagal 6*bis* de Choinbhinsiún Pháras agus Airteagal 16(2) agus (3) de Chomhaontú TRIPS, dearbhaíonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann leis an Moladh Comhpháirteach maidir le Forálacha i ndáil le Cosaint Marcanna Aitheanta, a ghlac Comhthionól Aontas Pháras chun Maoin Tionscail a Chosaint agus Comhthionól Ginearálta EDMÍ ag an 34ú Sraith de Chruinnithe Chomhthionóil Bhallstáit EDMÍ ón 20 go dtí an 29 Meán Fómhair 1999.

AIRTEAGAL 25.24

Eisceachtaí ar na cearta a thugtar le trádmharc

1. Déanfaidh gach Páirtí:
  - (a) foráil maidir le húsáid chóir téarmaí tuairisciúla mar eisceacht theoranta ó na cearta a thugtar le trádmharcanna; agus
  - (b) foráil maidir le heisceachtaí teoranta eile.
2. Tá feidhm ag mír 1 ar choinníoll go gcuirfear san áireamh sna heisceachtaí leasanna dlisteanacha úinéirí na dtrádmharcanna agus na dtríú páirtithe.

3. Ní bheidh an dílseánach i dteideal, mar gheall ar an trádmharc, toirmeasc a chur ar thríú páirtí úsáid a bhaint as an méid seo a leanas i gcúrsa trádála:

- (a) a ainm nó a sheoladh féin;
- (b) tásca a bhaineann le cineál, cáilíocht, cainníocht, úsáid bheartaithe, luach, tionscnamh geografach, tráth táirgthe earraí nó déanamh seirbhíse, nó saintréithe eile earraí nó seirbhísí; nó
- (c) an trádmharc, i gcás ina bhfuil gá le cuspóir beartaithe earra nó seirbhíse a chur in iúl, go háirithe mar ghabhálaí nó páirteanna spártha.

4. Tá feidhm ag mír 3 i gcás ina bhfuil an úsáid a bhaineann an tríú páirtí as i gcomhréir le cleachtais mhacánta in ábhair thionsclaíocha nó thráchtála¹.

5. Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh ionas nach dtabharfar teidlíocht don dílseánach, leis an trádmharc sin, toirmeasc a chur ar thríú páirtí ceart a bhí aige cheana a úsáid le linn trádála, ar ceart é nach bhfuil feidhm aige ach amháin i limistéar áirithe, má tá an ceart sin aitheanta i ndlí an Pháirtí sin agus laistigh de theorainneacha na críche ina n- aithnítear é.

---

¹ Mar mhalairt air sin, féadfaidh Páirtí úsáid den sórt sin a bhaint ach faoi réir í a dhéanamh sa chaoi nach gcuirfí an pobal amú mar gheall uirthi nó nach mbeadh sí ina cúis le mearbhall a chruthú i measc cuid ábhartha den phobal.

Forais le cúlghairm a dhéanamh

1. Déanfaidh gach Páirtí a fhoráil go ndlífear trádmharc a chúlghairm, más rud é, laistigh de thréimhse leanúnach 5 bliana, nár baineadh fíorúsáid as an trádmharc sa chríoch ábhartha i ndáil leis na hearraí nó na seirbhísí a bhfuil sé cláraithe ina leith, agus nach ann do chúiseanna cuí maidir le neamh-úsáid. Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh, áfach, ionas nach maífidh aon duine gur cheart cearta dílseánaigh i dtrádmharc a chúlghairm i gcás inar tosaíodh nó inar atosáíodh ar úsáid fhírinneach a bhaint as an trádmharc le linn na hidirlinne idir dul in éag na tréimhse 5 bliana agus comhdú an iarratais ar chúlghairm. Tabharfar neamhaird, áfach, ar thosú nó atosú úsáide laistigh de thréimhse 3 mhí roimh chomhdú an iarratais ar chúlghairm, a thosaigh ar a luaithe tráth dhul in éag na tréimhse leanúnaí 5 bliana neamhúsáide, mura tharla na hullmhúcháin don tosú nó don atosú go dtí tar éis don dílseánach teacht ar an eolas go bhféadfaí an t- iarratas ar chúlghairm a chomhdú.
2. D'fhéadfadh sé go ndéanfaí trádmharc a chúlghairm freisin más rud é, tar éis an dáta a cláraíodh é, mar thoradh ar ghníomhartha nó neamhghníomhaíocht an dílseánaigh, gur éirigh an trádmharc ina ghnáthainm sa trádáil ar tháirge nó ar sheirbhís a bhfuil sé cláraithe ina leith¹.

---

¹ D'fhéadfadh sé go ndéanfaí trádmharc a chúlghairm freisin más rud é, tar éis an dáta a cláraíodh é, mar thoradh ar an úsáid a bhain dílseánach an trádmhairc as nó mar thoradh ar an úsáid a baineadh as le toiliú an dílseánaigh i ndáil leis na hearraí nó na seirbhísí a bhfuil sé cláraithe ina leith, go bhféadfadh sé go gcuirfí an pobal amú, go háirithe maidir le cineál, cáilíocht nó tionscnamh geografach na n- earraí nó na seirbhísí sin.

AIRTEAGAL 25.26

Iarratais de mheon mímhacánta

Féadfar trádmharc a dhearbhu a bheith neamhbhailí más de mheon mímhacánta a rinne an t- iarratasóir an t- iarratas ar an trádmharc a chlárú. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh freisin nach ndéanfar trádmharc den sórt sin a chlárú.

FOROINN 3

DEARAÍ¹

AIRTEAGAL 25.27

Comhaontuithe idirnáisiúnta

Déanfaidh gach Páirtí gach iarracht réasúnach chun aontú d'Ionstraim na Ginéive de Chomhaontú na Háige i dtaca le Clárú Idirnáisiúnta Dearaí Tionscail, arna ghlacadh sa Ghinéiv an 2 Iúil 1999.

---

¹ Tagairtí do dhearaí sa Chaibidil seo, léifear iad mar thagairtí do dhearaí tionscail.

Cosaint dearaí cláraithe¹

1. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le cosaint dearaí nua nó bunaidh a cruthaíodh go neamhspleách². Is le clárú a sholáthrófar an chosaint sin agus a bhronnfar ceart eisiach ar a sealbhóir i gcomhréir le forálacha an Airteagail seo.
2. Beidh an ceart ag sealbhóir dearaídh chláraithe cosc a chur ar thríú páirtithe, nach bhfuil toiliú an tsealbhóra ar a laghad acu, an táirge ar a bhfuil an dearadh atá faoi chosaint agus ina n- ionchorpraítear é a dhéanamh, a dhíol, a allmhairiú, a onnmhairiú, nó úsáid a bhaint as earraí ar a bhfuil an dearadh atá faoi chosaint agus ina n- ionchorpraítear é, i gcás ina ndéantar na gníomhartha sin chun críocha tráchtála, ina ndéantar dochar go mícheart do ghnáth- shaothrú an dearaídh mar gheall orthu, nó nach bhfuil siad comhoiriúnach le cleachtas na trádála córa.
3. Maidir le dearadh a úsáidtear ar tháirge nó a ionchorpraítear ann arb é atá ann comhpháirt de tháirge casta, ní mheasfar gur táirge nua nó bunaidh é:
  - (a) ach amháin má bhíonn an chomhpháirt, tar éis í a chur isteach sa táirge ilchasta, fós le feiceáil le linn gnáthúsáid an táirge ilchasta sin, agus

¹ Deonaíonn an tAontas cosaint don dearadh neamhchláraithe freisin i gcás ina gcomhlíonann sé ceanglais Rialachán (CE) Uimh. 6/2002 ón gComhairle an 12 Nollaig 2001 maidir le dearaí Comhphobail (IO CE L 3, 5.1.2002, lch. 1).

² Féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh ina chuid dlíthe ionas gur féidir gné shainiúil a cheangal freisin i ndáil le dearaí. Measann an tAontas Eorpach go mbíonn gné shainiúil ag roinnt le dearadh más rud é nach ionann an léiriú foriomlán a thugtar don úsáideoir eolach leis agus an léiriú foriomlán a thugtar d'úsáideoir den sórt sin le haon dearadh atá curtha ar fáil don phobal.

(b) a mhéid a chomhlíonann na gnéithe infheicthe sin den chomhpháirt dá dtagraítear i bhfomhír (a) iontu féin an ceanglas úrnuaachta agus bunúlachta.

4. Chun críocha fhomhír (a) de mhír 3, ciallaíonn ‘gnáthúsáid’ an úsáid a bhaineann an t-úsáideoir deiridh as comhpháirt, gan cothabháil, seirbhísiú nó obair dheisithe a áireamh.

AIRTEAGAL 25.29

Fad na cosanta

Téarma iomlán 15 bliana ar a laghad ó dháta chomhdú an iarratais a bheidh i gceist le fad na cosanta a bheidh ar fáil.

AIRTEAGAL 25.30

Eisceachtaí agus eisiaimh

1. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le heisceachtaí teoranta ó chosaint dearaí, ar choinníoll nach bhfuil na dearaí sin ar neamhréir go míréasúnta le gnáthshaothrú dearaí cosanta agus nach ndéantar leo dochar míréasúnta do leasanna dlisteanacha shealbhóir an dearaidh chosanta, agus leasanna dlisteanacha tríú páirtithe á gcur san áireamh.

2. Ní leathnófar cosaint dearaidh chun dearaí a chumhdach ar faoi réir gnéithe teicniúla nó feidhmiúla a leagtar síos iad tríd is tríd.

3. Ní bhronnfar le dearadh i ndáil le gnéithe den chuma is gá a atáirgeadh go cruinn ó thaobh déanaimh agus toisí de ionas gur féidir leis an táirge a bhfuil an dearadh ionchorpraithe ann, nó a bhfuil sé le cur i bhfeidhm air, a cheangal go meicniúil le táirge eile, nó a chur isteach i dtáirge eile, nó timpeall air, nó ina choinne, ionas gur féidir le ceachtar den dá tháirge a fheidhm féin a chur de.
4. De mhaolú ar mhír 3, d'fhéadfadh ceart i leith dearaidh a bheith ar marthain i ndearadh a bhfuil de chuspóir aige táirgí comh- inmhálartaithe a chur le chéile nó a cheangal le chéile go hiolrach laistigh de chóras modúlach.

AIRTEAGAL 25.31

Nasc le cóipcheart

Beidh dearadh incháilithe do chosaint faoi dhlí an chóipchirt de chuid Páirtí freisin amhail ón dáta a cruthaíodh nó a fosaíodh an dearadh in aon fhoirm. Cinnfidh gach Páirtí a mhéid a thabharfar cosaint den sórt sin, lena n- áirítear an leibhéal úrnúachta is gá, agus na coinníollacha faoina dtabharfar cosaint den sórt sin.

FOROINN 4

TÁSCA GEOGRAFACHA

AIRTEAGAL 25.32

Sainmhíniú agus raon feidhme

1. Chun críocha an Chomhaontaithe seo ciallaíonn ‘tásc geografach’ tásc lena sainithnítear earra mar earra de thionscnamh críche Páirtí, nó de thionscnamh réigiúin nó ceantair ina chríoch, i gcás ina mbeidh cáilíocht, clú nó saintréith eile áirithe den earra sin inchurtha go bunúsach i leith a thionscnaimh gheografaigh.
2. Tá feidhm ag an bhForoinn seo maidir le tásca geografacha lena sainithnítear na táirgí a liostaítear in Iarscríbhinn 25- C.
3. Comhaontaíonn na Páirtithe go ndéanfaidh siad a machnamh, tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, ar raon feidhme tásc geografach a chumhdaítear san Fhoroinn seo a leathnú ionas go gcumhdófar cineálacha eile táirgí nach bhfuil cumhdaithe le mír 2, agus i gcás lámhcheirdeanna áirithe, trí fhorbairtí reachtacha a bhaineann leis na Páirtithe a chur san áireamh.
4. Déanfaidh Páirtí tásca geografacha an Pháirtí eile a chosaint, i gcomhréir leis an bhForoinn seo, ar choinníoll go bhfuil na tásca geografacha sin faoi chosaint mar sin sa tír thionscnaimh.

AIRTEAGAL 25.33

Tásca geografacha a liostaítear

Agus scrúdú déanta ag gach Páirtí ar reachtaíocht an Pháirtí eile dá dtagraítear in Iarscríbhinn 25-A agus ar thásca geografacha an Pháirtí eile a liostaítear in Iarscríbhinn 25-C, agus bearta poiblíochta iomchuí déanta aige, i gcomhréir leis na dlíthe agus na cleachtais dá chuid, déanfaidh gach Páirtí tásca geografacha an Pháirtí eile a liostaítear in Iarscríbhinn 25-C a chosaint, i gcomhréir leis an leibhéal cosanta a leagtar síos san Fhoroinn seo.

AIRTEAGAL 25.34

Leasú ar liosta na dtásc geografach

1. Comhaontaíonn na Páirtithe maidir leis an bhféidearthacht an liosta de thásca geografacha a leasú in Iarscríbhinn 25-C, de bhun Airteagal 25.40(1). Maidir le haon tásca geografacha a bheith á gcur leis an liosta de thásca geografacha in Iarscríbhinn 25- C ag Páirtí, ní shárófar 45 thásc gheografacha gach 3 bliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Cuirfidh na Páirtithe tásca geografacha nua leis an liosta tar éis don nós imeachta freasúra a bheith tugtha chun críche i gcomhréir leis na critéir a leagtar amach in Iarscríbhinn 25-B agus tar éis dóibh scrúdú a dhéanamh ar na tásca geografacha, chun sástacht an dá Pháirtí.
2. Nuair a bhaineann leasú ar liosta na dtásc geografach in Iarscríbhinn 25-C le mionathrú atá gaolmhar le litriú táisc gheografaigh nó leis an tagairt d'ainmniú an limistéir gheografaigh a bhfuil sé inchurtha ina leith, beidh feidhm ag an nós imeachta dá dtagraítear in Airteagal 25.40(4).

3. Is de chomhthoil na bPáirtithe a dhéanfar tásca geografacha a chur leis nó a athrú de bhun mhír 1 nó 2.

AIRTEAGAL 25.35

Raon feidhme chosaint na dtásca geografacha

1. Déanfar na tásca geografacha a liostaítear in Iarscríbhinn 25- C a chosaint ar an méid seo a leanas chomh maith leis na tásca geografacha arna gcur isteach de bhun Airteagal 25.34:
- (a) aon úsáid tráchtála a bhaintear as tásca geografach, maidir le táirge arb é den chineál céanna é agus ar fíor an méid seo a leanas ina leith:
- (i) ní de thionscnamh na háite tionscnaimh a shonraítear in Iarscríbhinn 25- C i leith an táisc gheografaigh sin é; nó
- (ii) is de thionscnamh na háite tionscnaimh a shonraítear in Iarscríbhinn 25- C i leith an táisc gheografaigh sin é ach níor táirgeadh nó níor monaraíodh é i gcomhréir le sonraíocht táirge an ainm chosanta, fiú amháin i gcás ina ngabhann téarmaí amhail ‘cineál’, ‘saghas’, ‘stíl’, ‘blas’ nó léirithe comhchosúla eile;
- (b) úsáid aon mhodha chun táirge a ainmniú nó a chur i láthair lena léirítear nó lena dtugtar le fios go bhfuil an táirge atá i gceist de thionscnamh limistéir gheografaigh seachas de thionscnamh na háite iarbhír, ar ainmniú nó cur i láthair é a dhéantar ar bhealach a ngabhann an baol leis go gcuirfí an pobal amú maidir le tionscnamh geografach an táirge;

- (c) aon úsáid arb ionann í agus gníomh iomaíochta éagóraí de réir bhrí Airteagal 10bis de Choinbhinsiún Pháras, lena n- áirítear clú táisc gheografaigh a shaothrú nó aon fhaisnéis bhréagach nó mhíthreorach eile faoi fhoinsé, tionscnamh, cineál nó cáilíochtaí bunúsacha an táirge, ar an bpacáistiú laistigh nó ar an bpacáistiú lasmuigh, ar an ábhar fógraíochta nó ar na doiciméid a bhaineann leis na hearraí iad féin, agus aon chleachtas lena bhféadfaí an tomhaltóir a chur amú i ndáil le tionscnamh iarbhir an táirge.
2. Na tásca geografacha a chosnaítear, ní bheidh siad ina dtásca geografacha cineálacha i gcríocha na bPáirtithe.
3. Ní bheidh aon oibleagáid faoin bhForoinn seo tásca geografacha a chosaint nach bhfuil cosanta ina gcríoch thionscnaimh féin, nó a dtagann deireadh leis an gcosaint a bhí acu inti.
4. Ní choiscfidh Páirtí an fhéidearthacht go ndéanfaidh na húdaráis inniúla i gcríoch a thionscnaimh cosaint ná aithint táisc gheografaigh a chealú ar an mbonn nach gcomhlíonann an téarma atá cosanta nó aitheanta na coinníollacha a thuilleadh faoinar deonaíodh an chosaint nó an t- aitheantas i gcríoch thionscnaimh an téarma i gcéaduaire.
5. Tabharfaidh gach Páirtí fógra don Pháirtí eile má scoireann tasc geografach de bheith cosanta ina chríoch thionscnaimh. Tabharfar fógra den sórt sin i gcomhréir leis na nósanna imeachta a leagtar síos in Airteagal 25.40.
6. Ní dhéanfaidh aon rud san Fhoroinn seo dochar do cheart aon duine úsáid a bhaint, i gcúrsa na trádála, as ainm an duine sin nó ainm réamhtheachtaí an duine sin sa ghnó, ach amháin má úsáidtear an t- ainm sin chun críche an pobal a chur amú.

7. Beidh feidhm ag an gcosaint dá bhforáiltear faoin bhForoinn seo maidir leis an aistriúchán ar na tásca geografacha a liostaítear in Iarscríbhinn 25-C, má ghabhann an baol le húsáid an aistriúcháin sin go gcuirfear an pobal amú.

8. Má tá aistriúchán ar thasc geografach comhionann le téarmaí cineálacha nó tuairisciúla, lena n-áirítear ainmfhocail nó aidiachtaí, nó téarmaí is gnách a úsáidtear sa teanga chomónta mar an t-ainm comónta ar tháirge i gcríoch Páirtí, nó más ann do na téarmaí sin san aistriúchán, nó mura bhfuil tasc geografach comhionann le téarma den sórt sin ach go gcuimsítear ann téarma den sórt sin, ní dhéanfaidh forálacha na Foroinne seo dochar do cheart aon duine an téarma sin a úsáid i ndáil leis an táirge sin.

9. Níl feidhm ag an gcosaint dá bhforáiltear faoin bhForoinn seo maidir le comhpháirt shainiúil de théarma a bhfuil comhpháirteanna iolracha aige atá cosanta mar thasc geografach a liostaítear i bhFoscríbhinn 25-C-1, más téarma é an chomhpháirt shainiúil¹ a úsáidtear sa teanga chomónta mar an t-ainm comónta atá ar an táirge lena mbaineann.

10. Níl aon ní san Fhoroinn seo lena gcuirfear cosc, i gcríoch Páirtí, ar aon táirge, ainm cineáil planda nó póir ainmhí a úsáid².

---

¹ Mar a leagtar amach i bhFoscríbhinn 25-C-1, ina bhfuil téarmaí nach n-iarrtar cosaint ina leith.

² I nótaí míniúcháin in Iarscríbhinn 25- C sainmhínítear na cineálacha plandaí agus na póirha ainmhí nach gcuirfear cosc ar iad a úsáid.

11. Maidir le tásca geografacha nua a bheartaíonn Páirtí a chur leis i gcomhréir le hAirteagal 25.34, ní cheanglófar ar Pháirtí le haon ní tasc geografach a chosaint atá comhionann leis an téarma is gnách a úsáidtear sa teanga chomónta mar an t- ainm comónta ar an táirge lena mbaineann i gcríoch an Pháirtí sin¹.

AIRTEAGAL 25.36

Ceart úsáide na dtasc geografach

1. Aon oibreoir a chuireann táirge ar an margadh atá i gcomhréir leis an tsonraíocht chomhfhreagrach, féadfaidh sé ainm atá faoi chosaint faoin bhForoinn seo a úsáid mar thasc geografach.
2. Ní bheidh ainm atá faoi chosaint faoin bhForoinn seo mar thasc geografach faoi réir aon chlárúchán úsáideoirí ná aon mhuirir bhreise.

---

¹ Agus cinneadh á dhéanamh maidir le tásca geografacha nua a bheidh le cur isteach, is cuma más téarma é is gnách sa teanga chomónta mar an t- ainm comónta ar an earra ábhartha ina chríoch, beidh an t- údar ag údaráis Páirtí an bealach a thuigeann tomhaltóirí an téarma sin i gcríoch an Pháirtí sin a chur san áireamh. D'fhéadfaí tosca atá ábhartha maidir leis an tuiscint sin i measc tomhaltóirí a áireamh leis an méid seo a leanas: (a) cé acu a úsáidtear nó nach n- úsáidtear an téarma chun tagairt don chineál táirge i gceist, mar a léirítear le foinsí inniúla amhail foclóirí, nuachtáin agus suíomhanna gréasáin ábhartha; nó (b) an chaoi a ndéantar an táirgeadh dá dtagraíonn an téarma a chur ar an margadh agus a úsáid i dtrádáil i gcríoch an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 25.37

An gaol idir trádmharcanna agus tásca geografacha

1. Diúltóidh na Páirtithe do thrádmharc a chlárú a mbeadh a úsáid ag sárú Airteagal 25.35 agus a bhaineann leis an gcineál céanna táirge leis an tasc geografach, ar choinníoll go gcuirtear isteach an t- iarratas ar an trádmharc sin a chlárú tar éis an dáta a cuireadh isteach an t- iarratas ar an tasc geografach a chosaint i gcríoch an Pháirtí lena mbaineann.
2. Maidir leis na trádmharcanna a chláraítear de shárú ar mhír 1, déanfar iad a neamh- bhailíochtú, *ex officio* nó arna iarraidh sin do pháirtí leasmhar, i gcomhréir le dlí agus cleachtas na bPáirtithe.
3. Maidir le tásca geografacha dá dtagraítear in Airteagal 25.33, is é a bheidh sa dáta a chuirfear isteach an t- iarratas ar chosaint dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 an 1 Samhain 2022.
4. Maidir le tásca geografacha a chuirfear isteach in Iarscríbhinn 25-C i gcomhréir le hAirteagal 25.34, is é a bheidh sa dáta a chuirfear isteach an t- iarratas ar chosaint an dáta a tharchuirfear iarraidh chuig an bPáirtí eile ar thasc geografach a chosaint faoi réir thabhairt i gcrích faoi rathúil an phróisis chun leasú a dhéanamh ar an liosta de thásca geografacha faoi chosaint dá dtagraítear in Airteagal 25.34.
5. Déanfaidh na Páirtithe tásca geografacha a chosaint i gcás inarb ann do réamh- thrádmharc freisin. Is féidir trádmharc a bhí ann roimhe a chlárú de mheon macánta agus is féidir iad a bheith faoi réir éagsúluithe lena gceanglaítear iarratas nua ar thrádmharc a chur isteach, ar choinníoll nach mbaintear an bonn de chosaint tasc geografach mar gheall ar an éagsúlú sin agus nach ann d'aon fhoras leis an trádmharc a neamh- bhailíochtú faoi dhlí na bPáirtithe.

6. Chun críocha mhír 5 den Airteagal seo, ciallaíonn ‘réamh- thrádmharc’ trádmharc a sáraítear Airteagal 25.35 trína úsáid, agus ar trádmharc é ar cuireadh iarratas isteach air, nó ar bunaíodh é trí úsáid, má dhéantar foráil maidir leis an bhféidearthacht sin leis an reachtaíocht lena mbaineann, de mheon macánta i gcríoch Pháirtí, roimh dháta chur isteach an iarratais ar chosaint an táisc gheografaigh ag an bPáirtí eile faoin gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 25.38

An chosaint a fhorfheidhmiú

Déanfaidh gach Páirtí an chosaint dá ndéantar foráil in Airteagail 25.35, 25.36 agus 25.37 a fhorfheidhmiú trí ghníomhaíocht riaracháin arna iarraidh sin do pháirtí leasmhar. Déanfaidh gach Páirtí foráil, faoin dlí agus faoin gcleachtas dá chuid, maidir le céimeanna breise riaracháin agus breithiúnacha chun úsáid mhídhleathach tásc geografach faoi chosaint a chosc nó a stopadh.

AIRTEAGAL 25.39

Rialacha ginearálta

1. Ní cheanglófar ar Pháirtí ainm a chosaint mar thásc geografach faoin bhForóinn seo, i gcás ina mbeadh an t- ainm sin ar neamhréir le hainm cineál planda nó pór ainmhí agus inar dócha go ndéanfaidh an t- ainm, dá dheasca sin, an tomhaltóir a chur amú maidir le fíorchéannacht an táirge.

2. Má tá tásca geografacha na bPáirtithe comhainmneach, deonóidh an Páirtí eile cosaint do gach tásca geografach, ar choinníoll go bhfuil idirdhealú leordhóthanach i geleachtas idir coinníollacha úsáide agus cur i láthair na n- ainmneacha ionas nach gcuirfear an tomhaltóir amú.
3. Más rud é go mbeartaíonn Páirtí, i gcomhthéacs na gcaibidlíochtaí déthaobhacha le tríú tír, cosaint a thabhairt do thásca geografach den tríú tír sin atá comhainmneach le tásca geografach de chuid an Pháirtí eile, cuirfidh sé an Páirtí eile ar an eolas, agus tabharfaidh sé deis dó barúil a thabhairt sula gcosnófar an tásca geografach sin.
4. Táirgí atá comhfhreagrach leis na tásca geografacha a liostaítear in Iarscríbhinn 25- C, déanfar iad a allmhairiú, a onnmhairsiú agus a mhargú i gcomhréir leis na dlíthe agus na rialacháin is infheidhme i gcríoch an Pháirtí ina gcuirtear na táirgí ar an margadh.
5. Aon ábhar a thiocfaidh as sonraíochtaí táirge de thásca geografacha faoi chosaint, is é an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 25.40 a bheidh ag plé leis.
6. Is é Páirtí áit tionscnaimh an táirge agus é sin amháin a fhéadfaidh tásca geografacha atá faoi chosaint faoin bhForoinn seo a chealú. Tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile má thagann deireadh le cosaint táisc gheografaigh ina chríoch a liostaítear in Iarscríbhinn 25- C. Déanfar Iarscríbhinn 25-C a leasú de bhun Airteagal 25.40(3) tar éis an fhógra sin.
7. Is éard a bheidh i sonraíocht táirge dá dtagraítear san Fhoroinn seo an tsonraíocht táirge a fhormheasfaidh údaráis an Pháirtí, lena n- áirítear aon leasú a bheidh formheasta freisin, sa chríoch ina dtionscnaíonn an táirge.

AIRTEAGAL 25.40

An Fochoiste, comhar agus trédhearcacht

1. Chun críocha na Foroinne seo, féadfaidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 25.66 a mholadh don Chomhairle um Thrádáil leasú a dhéanamh, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6) ar:
  - (a) Iarscríbhinn 25- A a mhéid a bhaineann leis na tagairtí don dlí is infheidhme sna Páirtithe;
  - (b) Iarscríbhinn 25- B a mhéid a bhaineann leis na critéir a bheidh le háireamh sa nós imeachta freasúra; agus
  - (c) Iarscríbhinn 25- C a mhéid a bhaineann leis na tásca geografacha.
2. Chun críocha na Foroinne seo, beidh an Fochoiste dá dtagraítear in Airteagal 25.66 freagrach as faisnéis a mhalartú faoin méid seo a leanas:
  - (a) forbairtí reachtaíochta agus beartais maidir le tásca geografacha;
  - (b) tásca geografacha chun críche a gcosaint a mheas i gcomhréir leis an bhForoinn seo; agus
  - (c) aon ábhar leasa choitinn eile i réimse na dtásc geografach.
3. Tar éis an fhógra dá dtagraítear in Airteagal 25.39(6), molfaidh an Fochoiste don Chomhairle um Thrádáil Iarscríbhinn 25-C a leasú i gcomhréir le fómhír (c) de mhír 1 den Airteagal seo chun deireadh a chur leis an gcosaint faoin gComhaontú seo.

4. I gcás inar ann do mhionathrú a bhaineann le litriú táisc gheografaigh atá ar an liosta nó leis an tagairt d'ainmniú an limistéir gheografaigh lena bhfuil an mionathrú inchurtha, tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile san Fhochoiste faoin athrú sin mar aon le míniúchán maidir leis. Molfaidh an Fochiste don Chomhairle um Thrádáil leasú a dhéanamh ar Iarscríbhinn 25-C, de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6), de bhíthin an mhionathraithe sin.

5. Maidir le gach ábhar a bhaineann le cur chun feidhme agus feidhmiú na Foroinne seo, coinneoidh na Páirtithe teagmháil ar bun, go díreach nó tríd an bhFochiste. Go háirithe, féadfaidh Páirtí faisnéis faoi shonraíochtaí táirge agus faoi leasuithe orthu a iarraidh ar an bPáirtí eile, chomh maith le pointí teagmhála le haghaidh forfheidhmiú riaracháin.

6. Féadfaidh na Páirtithe sonraíochtaí táirgí, nó achoimre orthu, a chur ar fáil go poiblí, agus pointí teagmhála le haghaidh forfheidhmiú riaracháin atá comhfhreagrach do thásca geografacha an Pháirtí eile a gcosnaítear iad de bhun na Foroinne seo.

AIRTEAGAL 25.41

Cosaint eile

1. Tá feidhm ag an bhForoinn seo gan dochar do chearta agus oibleagáidí na bPáirtithe i gcomhréir le Comhaontú EDT, nó le haon chomhaontú iltaobhach eile maidir le dlí na maoine intleachtúla a bhfuil an tAontas Eorpach agus an tSile ina bpáirtithe iontu.

2. Tá an Fhoroinn seo gan dochar don cheart féachaint le haitheantas agus cosaint a fháil le haghaidh tásc geografach faoi reachtaíocht ábhartha na bPáirtithe.

FOROINN 5

PAITINNÍ

AIRTEAGAL 25.42

Comhaontuithe idirnáisiúnta

Comhlíonfaidh gach Páirtí¹ an Conradh Comhair Paitinní, arna dhéanamh in Washington an 19 Meitheamh 1970, arna leasú an 28 Meán Fómhair 1979, arna leasú go deireanach an 3 Deireadh Fómhair 2001.

AIRTEAGAL 25.43

Cosaint fhorlíontach i gcás moilleanna ar fhorpheas margaíochta le haghaidh táirgí cógaisíochta

1. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfaidh táirgí cógaisíochta a chosnaítear le paitinn ina gcríoch faoi seach a bheith faoi réir forpheas margaíochta nó nós imeachta um cheadúnas sláintíochta sula gcuirfear ar an margadh iad.

---

¹ Maidir leis an Aontas Eorpach, comhlíonann na Ballstáit an oibleagáid faoin Airteagal seo.

2. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le sásra leormhaith éifeachtach lena soláthrófar téarma breise cosanta chun úinéir na paitinne a chúiteamh as an laghdú ar chosaint éifeachtach na paitinne mar thoradh ar mhoilleanna míréasúnta¹ ar an gcéad fhormheas margaíochta nó ceadúnas sláintíochta a dheonú ina chríoch. Ní mhairfidh an téarma breise cosanta níos faide ná 5 bliana.
3. D'ainneoin mhír 2, féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh maidir le tuilleadh cosanta, i gcomhréir lena dhlíthe agus a rialacháin, le haghaidh táirge atá faoi chosaint paitinne agus a bhí faoi réir nós imeachta formheasa margaíochta nó ceadúnais sláintíochta, chun cúiteamh a thabhairt don sealbhóir paitinne i ngeall ar laghdú ar chosaint éifeachtach na paitinne. Ní mhairfidh an chosaint bhreise sin níos faide ná 5 bliana².
4. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, agus oibleagáidí an Airteagail seo á gcur chun feidhme aige, féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le coinníollacha agus teorainneacha, ar choinníoll go leanfaidh an Páirtí d'éifeacht a thabhairt don Airteagal seo.
5. Déanfaidh gach Páirtí a dhícheall iarratais ar fhormheas margaíochta nó ar cheadúnas clárú sláintíochta do tháirgí cógasaíochta a phróiseáil ar bhealach éifeachtúil tráthúil, d'fhonn moilleanna míchuí nó moilleanna gan ghá a sheachaint. Agus é de chuspóir leis sin moilleanna míréasúnta a sheachaint, féadfaidh Páirtí nósanna imeachta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun lena mbrostaítear an phróiseáil ar iarratais ar fhormheas margaíochta nó ar cheadúnas sláintíochta.

---

¹ Chun críocha an Airteagail seo, áirítear le moill mhíréasúnta moill de bhreis ar 2 bhliain ar an gcéad fhreagairt shubstainteach chuig an iarratasóir tar éis an dáta a comhdaíodh an t- iarratas ar fhormheas margaíochta nó ar cheadúnas sláintíochta. Aon mhoill a thagann ar dheonú formheasa margaíochta nó ceadúnais sláintíochta de bharr tréimhsí is inchurtha i leith an iarratasóra nó aon tréimhse nach bhfuil smacht ag an údarás a phróiseálann an t- iarratas ar mhaithe le formheas margaíocht uirthi nó ag an údarás cláraithe sláintíochta, ní gá iad a chur san áireamh agus moill den sórt sin á cinneadh.

² Tá an uastréimhse sin gan dochar do shíneadh eile a d'fhéadfaí a chur ar an tréimhse cosanta i gcás táirgí íocshláinte a bhfuil staidéir phéidiatraiceacha déanta ina leith, agus léirítear torthaí na staidéar sin san fhaisnéis faoin táirge.

FOROINN 6

COSAINT FAISNÉISE NEAMHNOCHTA

AIRTEAGAL 25.44

Raon feidhme cosanta na rún ceirde

1. Agus a oibleagáid maidir le Comhaontú TRIPS á comhlíonadh, go háirithe míreanna 1 agus 2 d’Airteagal 39 á chomhlíonadh aige, déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le nósanna imeachta breithiúnacha sibhialta agus leigheasanna iomchuí le haghaidh aon sealbhóra rún ceirde chun cosc a chur ar rún ceirde a éadáil, a úsáid nó a nochtadh aon uair a dhéantar sin ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta, agus sásamh a fháil ina leith sin.

2. Chun críocha na Foroinne seo:

(a) ciallaíonn ‘rún ceirde’ faisnéis:

- (i) ar rún í sa chiall nach bhfuil daoine laistigh de na ciorcail a dhéileálann de ghnáth leis an gcineál faisnéise i gceist ar an eolas go ginearálta fúithi ná nach bhfuil rochtain acu uirthi, ina hiomláine nó i gcumraíocht agus cóimeáil bheacht a comhpháirteanna;
- (ii) a bhfuil luach tráchtála uirthi toisc gur rún í; agus
- (iii) atá faoi réir bearta réasúnacha, sa chás sin, a rinne an duine a bhí i gceannas go dleathach ar an bhfaisnéis chun í a choinneáil faoi rún;

(b) ciallaíonn ‘sealbhóir rúin ceirde’ aon duine nádúrtha nó dlítheanach a rialaíonn rún ceirde go dleathach.

3. Chun críocha na Foroinne seo, measfar na hiompraíochtaí seo a leanas a bheith ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta:

(a) rún ceirde a fháil gan toiliú an tsealbhóra rúin ceirde, aon uair a dhéantar é le rochtain neamhúdaraíthe ar aon doiciméad, earra, ábhar, substaint, nó comhad leictreonach, nó iad a leithreasú nó a chóipeáil, is é sin doiciméid, earraí, ábhair, substaintí, nó comhaid leictreonacha atá go dleathach faoi rialú an tsealbhóra rúin ceirde, ina bhfuil an rún ceirde nó ónar féidir an rún ceirde a oibriú amach;

(b) rún ceirde a úsáid nó a nochtadh aon uair a dhéanann duine é, gan toiliú an tsealbhóra rúin ceirde, ag duine a bhfaightear amach ina leith go gcomhlíonann sé aon cheann de na coinníollacha seo a leanas:

(i) a bhfuil an rún ceirde faighte aige ar bhealach dá dtagraítear i bhfomhír (a);

(ii) a bhfuil aon chomhaontú rúndachta sáraithe aige nó aon dualgas gan an rún ceirde a nochtadh; nó

(iii) a bhfuil aon dualgas conarthach sáraithe aige nó aon dualgas eile maidir le húsáid an rúin ceirde a theorannú;

(c) fáil, úsáid nó nochtadh rúin ceirde aon uair a dhéanann duine é arbh eol dó, ag an am a rinneadh an rún ceirde a fháil, a úsáid nó nochtadh, nó go mba cheart gurbh eol dó, sna cásanna sin, go bhfuarthas an rún ceirde go díreach nó go neamhdhíreach ó dhuine eile a bhí ag úsáid nó ag nochtadh an rúin ceirde go neamhdhleathach de réir bhrí fhomhír (b).

4. Níl aon ní san Fhoroinn seo a dtuigfear go gceanglaíonn sé ar cheachtar Páirtí a bhreith go bhfuil aon cheann de na hiompraíochtaí sin ina shárú ar chleachtais tráchtála mhacánta:
- (a) fionnachtain nó cruthú neamhspleách na faisnéise ábhartha ag duine;
  - (b) ais- innealtóireacht ar tháirge ag duine a bhfuil an táirge ina sheilbh aige go dleathach agus atá saor ó aon dualgas atá bailí go dlíthiúil chun teorainn a chur le fáil na faisnéise ábhartha;
  - (c) fáil, úsáid nó nochtadh na faisnéise a cheanglaítear nó a cheadaítear faoi dhlí an Pháirtí sin; nó
  - (d) úsáid a bheith á baint ag fostaithe as an taithí agus na scileanna a fuair siad go macánta i ngnáthchúrsa a bhfostaíochta.
5. Níl aon ní san Fhoroinn seo a thuigfear mar shrian a chur ar an tsaoirse chun tuairimí a nochtadh agus faisnéis a fháil, lena n- áirítear saoirse na meán, mar a chosnaítear i ngach Páirtí.

AIRTEAGAL 25.45

Nósanna imeachta breithiúnacha sibhialta agus leigheasanna ar rúin trádála

1. Áiritheoidh gach Páirtí, maidir le haon duine atá rannpháirteach sna himeachtaí breithiúnacha sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 25.44 nó a bhfuil rochtain aige ar dhoiciméid ar cuid de na himeachtaí dlí sin iad, nach gceadófar don duine sin aon rún ceirde nó rún ceirde líomhainte a úsáid nó a nochtadh atá sainaitheanta mar rúnda ag na húdaráis bhreithiúnacha inniúla mar fhreagairt ar iarratas atá réasúnaithe go cuí ó pháirtí leasmhar, agus a bhfuil eolas orthu faighte ag an duine sin de bharr na rannpháirtíochta nó na rochtana sin.

2. Sna himeachtaí breithiúnacha sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 25.44, déanfaidh gach Páirtí foráil go mbeidh údarás ag a údaráis bhreithiúnacha an méid seo a leanas a dhéanamh ar a laghad:

- (a) bearta sealadacha a ordú, i gcomhréir le dlíthe agus rialacháin Páirtí, chun cosc a chur ar fháil, úsáid nó nochtadh an rúin ceirde ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta;
- (b) urghaire a ordú chun cosc a chur ar fháil, úsáid nó nochtadh an rúin ceirde ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta;
- (c) ordú a thabhairt don duine arbh eol dóibh nó ar cheart gurbh eol dóibh go raibh rún ceirde á fháil, á úsáid nó á nochtadh aige ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta chun damáistí iomchuí a íoc leis an sealbhóir rúin ceirde a oireann don dochar iarbhir a d'fhulaing sé de thoradh fháil, úsáid nó nochtadh an rúin ceirde;
- (d) bearta sonracha a dhéanamh chun rúndacht aon rún ceirde nó aon rún ceirde líomhainte arna chur i láthair in imeachtaí sibhialta a chaomhnú ar rún ceirde nó rún ceirde líomhainte é a bhaineann le fáil, úsáid agus nochtadh rúin ceirde líomhainte ar bhealach a bheadh ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta; d'fhéadfaí a bheith san áireamh le bearta sonracha den sórt sin, i gcomhréir le dlí an Pháirtí lena mbaineann, an fhéidearthacht go ndéanfaí:
  - (i) srian a chur le rochtain ar dhoiciméid áirithe go hiomlán nó go páirteach;
  - (ii) srian a chur le rochtain ar éisteachtaí agus ar a dtaifid chomhfhreagracha nó a dtras- scríbhinní;
  - (iii) leagan neamhrúnda den chinneadh breithiúnach a chur ar fáil ina bhfuil na sleachta maidir le rún ceirde bainte amach nó folaithe;

- (e) smachtbhannaí a fhorchur ar pháirtithe nó ar aon daoine eile atá rannpháirteach sna himeachtaí dlí agus nach ndéanann nó a dhiúltaíonn orduithe ó údaráis bhreithiúnacha inniúla a chomhlíonadh a bhaineann le cosaint an rúin ceirde nó an rúin ceirde líomhainte.

3. Áiritheoidh gach Páirtí nach mbeidh ar a údaráis bhreithiúnacha na nósanna imeachta breithiúnacha agus na leigheasanna dá dtagraítear in Airteagal 25.44 a chur i bhfeidhm má dhéantar an iompraíocht atá ar neamhréir le cleachtais tráchtála mhacánta, i gcomhréir lena dhlí, chun mí- iompar, éagóiritheoireacht nó gníomhaíocht neamhdhleathach a nochtadh nó chun críche leas dlisteanach a aithnítear le dlí an Pháirtí sin a chosaint.

AIRTEAGAL 25.46

Cosaint sonraí neamhnocta a bhaineann le táirgí cógaisíochta

1. Má cheanglaíonn Páirtí, mar choinníoll a ghabhann le formheas margaíochta nó ceadúnas sláintíochta le haghaidh táirge cógaisíochta a n- úsáidtear eintiteas ceimiceach i ndáil leis nach bhfuarthas formheas ina leith cheana, go gcuirfear isteach tástáil neamhnocta nó sonraí eile a bhfuil gá leo le cinneadh cé acu an bhfuil nó nach bhfuil sé sábháilte agus éifeachtach an táirge sin a úsáid, déanfaidh an Páirtí sin na sonraí sin a chosaint ar nochtadh do thríú páirtithe, más rud é go bhfuil iarracht nach beag i gceist le sonraí den sórt sin a thionscnamh, ach amháin i gcás ina mbeidh an nochtadh riachtanach ar mhaithe le leas poiblí sáraitheach nó mura ndéantar bearta lena áirithiú go gcosnófar na sonraí ar úsáid tráchtála éagórach.

2. Áiritheoidh gach Páirtí, ar feadh 5 bliana ar a laghad ó dháta an chéad fhormheasa margaíochta nó an chéad cheadúnais sláintíochta sa Pháirtí lena mbaineann, nach gcuirfear táirge cógaisíochta ar an margadh a fhormheastar ina dhiaidh sin ar bhonn torthaí tástálacha réamhchliniciúla agus trialacha cliniciúla a cuireadh isteach san iarratas ar an gcéad fhormheas margaíochta nó ar an gcéad cheadúnas sláintíochta, gan comhthoiliú sainráite shealbhóir an chéad fhormheasa margaíochta nó an chéad cheadúnais sláintíochta.

3. Ní bheidh aon teorannú ar cheachtar Páirtí i dtaobh nósanna imeachta údaraithe giorraithe a chur chun feidhme le haghaidh táirgí cógaisíochta ar bhonn staidéir bhithchoibhéise agus bhith- infhaighteachta.

4. Féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le coinníollacha agus teorainneacha i gcur chun feidhme oibleagáidí an Airteagail seo, ar choinníoll go leanfaidh an Páirtí d'éifeacht a thabhairt don Airteagal seo.

AIRTEAGAL 25.47

Sonraí a bhaineann le táirgí agraiceimiceáin a chosaint

1. Má cheanglaíonn Páirtí, mar choinníoll i dtaca le formheas margaíochta a dheonú le haghaidh táirge ceimiceáin a n- úsáidtear eintiteas nua lena aghaidh, go gcuirfear isteach tuarascálacha ar thástálacha nó ar staidéar a bhaineann le sábháilteacht agus éifeachtúlacht an táirge sin, ní dheonóidh an Páirtí sin údarú le haghaidh táirge agraiceimiceáin eile ar bhonn na dtuarascálacha ar na tástálacha nó an staidéir sin gan comhthoiliú an duine a chuir isteach iad cheana, le haghaidh tréimhse 10 mbliana ar a laghad i ndiadh dháta an chéad fhormheasa margaíochta don táirge ceimiceáin.

2. Féadfaidh Páirtí teorainn a chur leis an gcosaint faoin Airteagal seo a thugtar do thuarascálacha ar thástálacha nó ar staidéar lena gcomhlíontar na coinníollacha seo a leanas:

- (a) is gá iad chun údarú a fháil nó chun údarú a leasú le go gceadófaí an táirge agraiceimiceáin a úsáid ar bharra eile; agus
- (b) deimhníodh gur thuarascálacha iad a chomhlíon prionsabail an dea- chleachtais saotharlainne nó an dea- chleachtais thurgnamhaigh.

3. Féadfaidh gach Páirtí rialacha a shuí chun tástáil dhúblach ar ainmhithe veirteabracha a sheachaint.

4. Agus oibleagáidí an Airteagail seo á gcur chun feidhme aige, féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh maidir le coinníollacha agus teorainneacha, ar choinníoll go leanfaidh an Páirtí d'éifeacht a thabhairt don Airteagal seo.

FOROINN 7

CINEÁLACHA PLANDAÍ

AIRTEAGAL 25.48

Ceartha chun cineálacha plandaí a chosaint

Déanfaidh na Páirtí cearta maidir le cineálacha plandaí a chosaint, i gcomhréir leis an gCoinbhinsiún Idirnáisiúnta, an 2 Nollaig 1961 do Chosaint Cineálacha Nua Plandaí, arna athbhreithniú go deireanach sa Ghinéiv an 19 Márta 1991 ('Coinbhinsiún UPOV'), lena n-áirítear na heisceachtaí ar cheart an phóraitheora dá dtagraítear in Airteagal 15 de Choinbhinsiún UPOV, agus oibreoidh siad i gcomhar chun na cearta sin a chur chun cinn agus a fhorfheidhmiú.

ROINN C

CEARTA MAOINE INTLEACTÚLA A FHORFHEIDHMIÚ

FOROINN 1

FORFHEIDHMIÚ SIBHIALTA AGUS RIARACHÁIN

AIRTEAGAL 25.49

Oibleagáidí ginearálta

1. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanais faoi Chomhaontú TRIPS agus áiritheoidh sé go gcuirfear cearta maoiní intleachtúla chun feidhme i gcomhréir lena dhlí agus lena chleachtas. Déanfaidh na Páirtithe foráil maidir leis na bearta, na nósanna imeachta agus na leigheasanna dá bhforáiltear faoin bhForoinn seo.
2. Níl feidhm ag an Roinn seo maidir leis na cearta a chumhdaítear le Foroinn 6 de Roinn B.
3. Déanfaidh Páirtí foráil maidir le bearta, nósanna imeachta agus leigheasanna a bheidh cóir agus cothromasach, agus ní bheidh castacht ná costas gan ghá ag baint leo, ná ní bheidh teorainneacha ama míréasúnta ná moilleanna gan údar i gceist leo.
4. Beidh na bearta, na nósanna imeachta agus na leigheasanna dá dtagraítear i mír 3 sin éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach agus cuirfear i bhfeidhm iad ar bhealach lena seachnófar bacainní a chur ar thrádáil dhlísteach agus lena ndéanfar foráil maidir le coimircí i gcoinne a mí- úsáide.

5. Níl aon ní sa Roinn seo lena gcruthaítear oibleagáid ar cheachtar Páirtí an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) córas breithiúnach a chur i bhfeidhm chun cearta maoine intleachtúla a fhorghníomhú a bheadh difriúil leis an gcóras chun an dlí i gcoitinne a fhorfheidhmiú; nó
- (b) maidir le dáileadh acmhainní idir forfheidhmiú ceart maoine intleachtúla agus forfheidhmiú an dlí i gcoitinne.

AIRTEAGAL 25.50

Daoine atá i dteideal a iarraidh go gcuirfear bearta forfheidhmithe, nósanna imeachta agus leigheasanna i bhfeidhm

Aithneoidh gach Páirtí na daoine seo a leanas mar dhaoine atá i dteideal a lorg go gcuirfear i bhfeidhm na bearta, na nósanna imeachta agus na leigheasanna dá dtagraítear sa Roinn seo agus i gCuid III de Chomhaontú TRIPS:

- (a) sealbhóirí ceart maoine intleachtúla i gcomhréir le dlí gach Páirtí;
- (b) gach duine eile atá údaraithe chun na cearta sin a úsáid, ceadúnaithe go háirithe, a mhéid a cheadaítear é sin le dlí gach Páirtí agus i gcomhréir leis na dlíthe sin;
- (c) comhlachtaí bainistíochta ceart comhchoiteann maoine intleachtúla a aithnítear go tráthrialta go bhfuil sé de cheart acu ionadaíocht a dhéanamh ar shealbhóirí ceart maoine intleachtúla, a mhéid a cheadaítear le dlí gach Páirtí agus i gcomhréir leis na dlíthe sin;

- (d) eintitis¹ a aithnítear go tráthrialta go bhfuil sé de cheart acu ionadaíocht a dhéanamh ar shealbhóirí ceart maoine intleachtúla, a mhéid a cheadaítear le dlí gach Pháirtí agus i gcomhréir leis na dlíthe sin;

AIRTEAGAL 25.51

Fianaise

1. Áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha inniúla, fiú roimh thosach feidhme na n- imeachtaí ar fhiúntais an cháis, ar iarratas ó pháirtí a chuir i láthair fianaise atá ar fáil go réasúnta chun tacú lena mhaíomh go ndearnadh sárú ar a cheart maoine intleachtúla nó go bhfuil an ceart sin ar tí a shárú, a ordú go ndéanfar bearta sealadacha atá pras agus éifeachtach chun fianaise ábhartha a chaomhnú i leith an tsáraithe a líomhnaítear, faoi réir cosaint faisnéise faoi rún faoi dhlí an Pháirtí sin. Agus bearta sealadacha á n- ordú acu, cuirfidh na húdaráis bhreithiúnacha san áireamh leasanna dlisteanacha an tsáraitheora líomhainte.
2. D'fhéadfaí go n- áireofaí leis na bearta sealadacha dá dtagraítear i mír 1 tuairisc mhionsonraithe, agus samplaí á dtógáil nó gan iad á dtógáil, ar na hearraí a líomhnaítear gur earraí sáraitheacha iad, nó iad a urghabháil go fisiceach, agus, i gcásanna iomchuí, tuairisc mhionsonraithe a thabhairt ar na hábhair agus na huirlisí a úsáideadh go príomha chun na hearraí sin a tháirgeadh nó a dháileadh agus na doiciméid a bhaineann leo.
3. Déanfaidh gach Páirtí na bearta is gá, i gcás sárú líomhainte ar cheart maoine intleachtúla arna dhéanamh ar scála tráchtála, lena chur ar chumas na n- údarás breithiúnach inniúla a ordú, más iomchuí agus ar iarratais ó pháirtí, cur in iúl doiciméad baincéireachta, airgeadais nó tráchtála atá faoi rialú an duine freasúra, faoi réir chosaint na faisnéise faoi rún.

¹ Maidir leis an tSile, ciallaíonn an téarma 'eintitis' 'cónaidhmeanna agus comhlachais'. Maidir leis an Aontas Eorpach, ciallaíonn an téarma 'eintitis' 'comhlachtaí cosanta gairmiúla'.

AIRTEAGAL 25.52

An ceart chun faisnéise

1. Áiritheoidh gach Páirtí, le linn imeachtaí sibhialta a bhaineann le sárú ar cheart maoine intleachtúla agus mar fhreagairt ar iarraidh chuí- údaraithe, chomhréireach ón éilitheoir, go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha inniúla a ordú don duine a rinne an sárú, nó aon duine eile, faisnéis maidir le tionscnamh agus líonraí dáileacháin na n- earraí nó na seirbhísí lena ndéantar sárú ar cheart maoine intleachtúla a sholáthar.
2. Chun críocha mhír 1, ciallaíonn ‘aon duine eile’ ar a laghad duine:
  - (a) a fuarthas agus na hearraí sáraitheacha ar seilbh aige ar scála tráchtála;
  - (b) a fuarthas go raibh na seirbhísí sáraitheacha á n- úsáid aige ar scála tráchtála;
  - (c) a fuarthas go raibh seirbhísí arna n- úsáid i ngníomhaíochtaí sáraitheacha á soláthar aige ar scála tráchtála; nó
  - (d) ar chuir an duine dá dtagraítear san fhomhír seo in iúl go raibh sé páirteach i dtáirgeadh, monarú nó dáileadh na n- earraí sáraitheacha nó i soláthar na seirbhísí sáraitheacha.
3. D’fhéadfaí a chuimsiú san fhaisnéis dá dtagraítear i mír 1, de réir mar is iomchuí, an méid a leanas:
  - (a) ainmneacha agus seoltaí tháirgeoirí, mhonaróirí, dháileoirí, sholáthróirí agus shealbhóirí eile roimhe sin na n- earraí nó na seirbhísí, chomh maith leis na mórdhíoltóirí agus na miondhíoltóirí atá beartaithe; agus

- (b) faisnéis ar na cainníochtaí a táirgeadh, a monaraíodh, a seachadadh, a fuarthas nó a ordaíodh, chomh maith leis an bpraghas a fuarthas ar na hearraí nó na seirbhísí atá i gceist.
4. Beidh feidhm ag an Airteagal seo gan dochar do dhlíthe de chuid Páirtí:
- (a) lena ndeonaítear don sealbhóir cirt cearta chun faisnéis níos iomláine a fháil;
  - (b) lena rialaítear úsáid na faisnéise a cuireadh in iúl de bhun an Airteagail seo in imeachtaí sibhialta;
  - (c) lena rialaítear an fhreagracht as mí- úsáid an chirt chun faisnéise;
  - (d) lena dtugtar an deis chun diúltú faisnéis a sholáthar lena gcuirfí iallach ar an duine dá dtagraítear i mír 1 a admháil go raibh sé féin nó garghaolta leis rannpháirteach i sárú ar cheart maoinne intleachtúla; nó
  - (e) lena rialaítear cosaint rúndachta foinsí faisnéise nó próiseáil sonraí pearsanta.

Bearta sealadacha agus bearta réamhchúraim

1. Áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha, arna iarraidh sin don iarratasóir, urghaire idirbhreitheach a eisiúint in aghaidh an tsáraitheora líomhainte lena mbeartaítear cosc a chur ar aon sárú atáthar ar tí a dhéanamh ar cheart maoine intleachtúla, nó a thoirmeasc, ar bhonn sealadach agus faoi réir, i gcás inarb iomchuí, íocaíocht pionóis athfhillteach má dhéantar foráil maidir leis sin i ndlí an Pháirtí sin, go leanfar ar aghaidh leis na sáruithe líomhainte ar an gceart sin, nó leanúint ar aghaidh amhlaidh a chur faoi réir ráthaíochtaí a thaisceadh atá beartaithe lena áirithiú go ndéanfar an sealbhóir cirt a chúiteamh. Féadfar urghaire idirbhreitheach a eisiúint freisin, faoi na coinníollacha céanna, i gcás inarb iomchuí, in aghaidh tríú páirtí¹ a bhfeidhmíonn an t- údarás breithiúnach ábhartha dlínse os a chionn agus a bhfuil a chuid seirbhísí á n- úsáid chun ceart maoine intleachtúla a shárú.
2. Déanfaidh gach Páirtí a fhoráil go mbeidh sé d'údarás ag a údaráis bhreithiúnacha, arna iarraidh sin don iarratasóir, a ordú go ndéanfar na hearraí a bhfuil amhras fúthu go sáraíonn siad ceart maoine intleachtúla a urghabháil nó a chur faoi choimeád ar shlí eile² lena chosc go rachaidh siad isteach chuig na bealaí tráchtála nó go mbeidh siad ar gluaiseacht iontu.

---

¹ Chun críocha an Airteagail seo, féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh go n- áirítear idirghabhálal le 'tríú páirtí'.

² Féadfaidh Páirtí rogha a dhéanamh idir urghabháil agus cur faoi choimeád chun an mhír seo a chur chun feidhme.

3. I gcás sárú líomhainte arna dhéanamh ar scála tráchtála, áiríteoidh gach Páirtí go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha, má léiríonn an t- iarratasóir gur ann do chúinsí a fhágann gur dócha go gcuirfear i mbaol aisghabháil na ndamáistí, a ordú go ndéanfar urghabháil réamhchúraim ar mhaoín shochorraithe agus dhochorraithe an tsáraitheora líomhainte, lena n- áirítear a chuid cuntas bainc agus sócmhainní eile dá chuid a bhlocáil. Chun na críche sin, féadfaidh na húdaráis inniúla a ordú go gcuirfear doiciméid bhainc, airgeadais nó tráchtála in iúl, nó go dtabharfar rochtain iomchuí ar an bhfaisnéis ábhartha.

AIRTEAGAL 25.54

Leigheasanna

1. Áiríteoidh gach Páirtí go mbeidh sé d'údarás ag na húdaráis bhreithiúnacha a ordú, ar iarraidh ón iarratasóir agus gan dochar d'aon damáistí atá dlite don sealbhóir cirt mar gheall ar an sárú, agus gan cúiteamh d'aon sórt, go ndéanfaí earraí a dhíothú, nó a bhaint go cinntitheach as na bealaí tráchtála earraí ar chinn siad a bhfuil sárú á dhéanamh acu ar cheart maoine intleachtúla. Féadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha a ordú, más iomchuí, go ndíothófar ábhair agus uirlisí a úsáidtear go príomha chun na hearraí sin a chruthú nó a mhonarú.
2. Beidh an t- údarás ag údaráis bhreithiúnacha gach Páirtí ordú a thabhairt go ndéanfar na bearta sin a chur i gcrích ar speansais an duine a dhéanann an sárú, mura ndéanfar cúiseanna ar leith a agairt gan é sin a dhéanamh.
3. Agus iarraidh ar leigheasanna á meas, cuirfear san áireamh an gá atá le comhréireacht idir tromchúis an tsáraithe agus na leigheasanna a ordófar, chomh maith le leasanna tríú páirtithe.

AIRTEAGAL 25.55

Urghairí

Áiritheoidh gach Páirtí, i gcás ina ndéantar cinneadh breithiúnach lena gcinntear gurb ann do shárú ar cheart maoine intleachtúla, go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha urghaire arb é is aidhm léi toirmeasc a chur ar leanúint den sárú a eisiúint in aghaidh an tsáraitheora agus, más iomchuí, in aghaidh tríú páirtí¹ ar a bhfeidhmíonn údarás breithiúnach ábhartha dlínse agus a bhfuil a sheirbhísí á n- úsáid ag tríú páirtí chun sárú a dhéanamh ar cheart maoine intleachtúla.

AIRTEAGAL 25.56

Bearta malartacha

Féadfaidh gach Páirtí a fhoráil, i gcásanna iomchuí agus arna iarraidh don duine a d'fhéadfaí a chur faoi réir na mbeart dá bhforáiltear in Airteagal 25.54 nó 25.55, go bhféadfaidh húdaráis bhreithiúnacha inniúla a ordú go n- íocfar cúiteamh airgid leis an bpáirtí díobhálaíthe seachas na bearta dá bhforáiltear in Airteagal 25.54 nó 25.55 a chur i bhfeidhm, más rud é gur ghníomhaigh an duine go neamhbheartaithe agus gan faillí, dá mba rud é go ndéanfadh forfheidhmiú na mbeart atá i gceist dochar doleigheasta dó agus dá ndealródh sé go mbeadh cúiteamh airgid don pháirtí díobhálaíthe réasúnta sásúil.

---

¹ Chun críocha an Airteagail seo, féadfaidh Páirtí foráil a dhéanamh go n- áirítear idirghabhálai le 'tríú páirtí'.

Damáistí

1. Áiritheoidh gach Páirtí go n- ordóidh na húdaráis bhreithiúnacha ar iarratas ón bpáirtí díobhálaíthe, don sáraitheoir a bhí ag gabháil go feasach do ghníomhaíocht sháraitheach nó a bhí ag gabháil di agus forais réasúnacha aige a bheith feasach ina leith, damáistí a íoc leis an sealbhóir cirt ar damáistí iad is leordhóthanach don díobháil iarbhir a d'fhulaing sé mar gheall ar an sárú.
2. Nuair a bheidh méid na ndamáistí á chinneadh faoi mhír 1, beidh sé d'údarás ag údaráis bhreithiúnacha gach Páirtí, *inter alia*, aon bheart dlisteanach luacha a chuireann an sealbhóir cirt isteach a bhreithniú, lena n- áirítear brabúis chaillte, luach na n- earraí nó na seirbhísí arna dtomhas de réir an mhargadhphraghais, nó an phraghais miondíola mholta¹. Ar a laghad i gcásanna sárú ar chóipcheart nó ar chearta gaolmhara agus góchumadh trádmhaire, déanfaidh gach Páirtí foráil, in imeachtaí breithiúnacha sibhialta, go mbeidh sé d'údarás ag a údaráis bhreithiúnacha ordú a thabhairt don sáraitheoir cuid de bhrabúis an tsáraitheora atá inchurtha i leith an tsáraithe a íoc leis an sealbhóir cirt, bídís mar mhalairt ar dhamáistí, ina dteannta nó mar chuid de na damáistí.
3. Mar mhalairt ar mhír 2, féadfaidh gach Páirtí foráil a dhéanamh de go bhfuil údarás ag a údaráis bhreithiúnacha, i gcásanna iomchuí, na damáistí a shocrú mar chnapshuim ar bhonn gnéithe amhail ar a laghad méid na ríchíosanna nó na dtáillí a bheadh dlite dá mba rud é gur iarr an duine a rinne an sárú údarú chun leas a bhaint as an gceart maoine intleachtúla a bhí i gceist.

---

¹ Maidir leis an Aontas Eorpach, d'áireofaí ansin freisin, de réir mar is iomchuí, eilimintí seachas tosca eacnamaíocha, amhail an dochar morálta a rinneadh don sealbhóir cirt de bharr an tsáraithe.

4. Ní chuireann aon ní san Airteagal seo cosc ar cheachtar Páirtí ó fhoráil a dhéanamh mura ndearna an sáraitheoir go feasach, nó le forais réasúnacha le fios a bheith acu, tabhairt faoi ghníomhaíocht sháraitheach, go mbeidh a údaráis bhreithiúnacha in ann a ordú i bhfabhar an pháirtí dhíobhálaithe, go ndéanfaí brabús a aisghabháil nó damáistí a d'fhéadfadh a bheith réamhbhunaithe a íoc.

AIRTEAGAL 25.58

Costais dlí

Déanfaidh gach Páirtí a fhoráil go mbeidh sé d'údarás ag a údaráis bhreithiúnacha, i gcás inarb iomchuí, a ordú, ag deireadh imeachtaí breithiúnacha sibhialta maidir le cearta maoine intleachtúla a fhorfheidhmiú, go ndeonófar don pháirtí a bhuafaidh go n- íocfaidh an páirtí a chaillfidh costais dlí agus costais eile leis, amhail dá bhforáiltear faoi dhlí an Pháirtí lena mbaineann.

AIRTEAGAL 25.59

Cinntí breithiúnacha a fhoilsiú

Áiritheoidh gach Páirtí, in imeachtaí dlí arna dtionscnamh as sárú a dhéanamh ar cheart maoine intleachtúla, go bhféadfaidh na húdaráis bhreithiúnacha, ar iarraidh ón iarratasóir agus ar chostas an duine a rinne an sárú, bearta iomchuí a ordú chun an fhaisnéis a bhaineann leis an gcinneadh a scaipeadh, lena n- áirítear an cinneadh a chur ar taispeáint agus é a fhoilsiú go hiomlán nó go páirteach.

AIRTEAGAL 25.60

Toimhde i dtaobh an údair nó an úinéara

Aithneoidh na Páirtithe, ar mhaithe leis na bearta, nósanna imeachta agus na leigheasanna dá bhforáiltear sa Roinn seo a chur i bhfeidhm:

- (a) i gcás údar saothair litríochta nó ealaíne, in éagmais cruthúnas ar a mhalairt, gur leor ainm an údair a bheith le feiceáil ar an saothar ar an ngnáthbhealach ionas go measfar gurb é an t-údar é agus dá dhroim sin go mbeidh sé i dteideal imeachtaí sáraithe a thionscnamh; agus
- (b) beidh feidhm ag fomhír (a) *mutatis mutandis* maidir le sealbhóirí ceart a bhaineann le cóipcheart i ndáil leis an ábhar dá gcuid atá faoi chosaint.

AIRTEAGAL 25.61

Nósanna imeachta riaracháin

A mhéid is féidir aon leigheas sibhialta a ordú de bharr imeachtaí riaracháin ar fhiúntais cháis, beidh na himeachtaí sin i gcomhréir le prionsabail atá coibhéiseach ó thaobh substainte de leis na prionsabail sin dá bhforáiltear sna forálacha ábhartha den Fhoroinn seo.

FOROINN 2

FORFHEIDHMIÚ TEORANN

AIRTEAGAL 25.62

Bearta teorann

1. I dtaca leis na hearraí faoi rialú custaim, déanfaidh gach Páirtí nósanna imeachta a ghlacadh, nó a choinneáil ar bun, faoinar féidir le sealbhóir cirt iarratais a chur isteach lena n- iarrtar ar údaráis inniúla scaoileadh, earraí amhrasta a chur ar fionraí nó na hearraí sin a choimeád. Chun críocha na Foroinne seo, ciallaíonn ‘earraí faoi amhras’ earraí a bhfuil a bhfuil amhras fúthu go sáraíonn siad trádhmharcanna, cóipchirt, agus cearta gaolmhara, táscairí geografacha, paitinní, deartha tionsclaíocha nó topagrafaíochtaí ciorcad comhtháite.
2. Beidh córais leictreonacha ar bun ag gach Páirtí ionas go ndéanfaidh na húdaráis inniúla na hiarratais a dheonófar nó a thaifeadfar a bhainistiú.
3. Áiritheoidh gach Páirtí nach ngearrfaidh a údaráis inniúla táille chun na costais riaracháin a eascraíonn as próiseáil iarratais nó as taifead a chumhdach.
4. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a údaráis inniúla cinneadh maidir le hiarratais a dheonú nó a thaifeadadh laistigh de thréimhse réasúnach ama.
5. Áiritheoidh gach Páirtí go bhfuil feidhm ag an iarratas a deonaíodh nó a taifeadadh maidir le hil- lastais.

6. I dtaca leis na hearraí faoi rialú custaim, áiritheoidh gach Páirtí go bhféadfaidh a údaráis chustaim gníomhú ar a thionscnamh féin chun scaoileadh earraí a bhfuil amhras fúthu maidir le trádmarcanna nó cóipcheart a shárú a chur ar fionraí, nó iad a choinneáil.
7. Úsáidfídh údaráis chustaim anailís riosca chun earraí a bhfuil amhras fúthu a shainaithint. Cuirfidh gach Páirtí an mhír seo chun feidhme i gcomhréir lena dhlí.
8. Féadfaidh nósanna imeachta a bheith i bhfeidhm ag gach Páirtí lena gceadófar earraí a bhfuil amhras fúthu a scriosadh, gan an gá roimh ré le himeachtaí riaracháin nó breithiúnacha chun na sáruithe a chinneadh go foirmiúil, i gcásanna ina gcomhthoilíonn na daoine i gceist leis an scriosadh nó nach bhfuil siad ina choinne. Mura ndéantar earraí den sórt sin a dhíothú, áiritheoidh gach Páirtí, ach amháin in imthosca eisceachtúla, go ndiúscrófar earraí den sórt sin lasmuigh de na bealaí tráchtála, ar bhealach lena seachnófar aon díobháil don sealbhóir cirt.
9. Féadfaidh gach Páirtí nósanna imeachta a bheith i bhfeidhm aige lena gceadaítear trádmarc góchumtha agus earraí bradacha a sheoltar trí choinsíneachtaí poist nó mearchúiréirí a scriosadh go pras.
10. Féadfaidh gach Páirtí a chinneadh gan an tAirteagal seo a chur i bhfeidhm maidir le hallmhairiú earraí a chuirtear ar an margadh i dtríú tír ag na sealbhóirí cirt nó lena dtoiliú. Féadfaidh Páirtí cinneadh a dhéanamh gan an tAirteagal seo a chur chun feidhme ar earraí de chineál neamhthráchtála i mbagáiste pearsanta daoine atá ag taisteal.
11. Coinneoidh údaráis chustaim na bPáirtithe idirphlé tráthrialta ar bun agus cuirfidh siad comhar chun cinn leis na páirtithe leasmhara ábhartha agus le húdaráis eile a bhfuil baint acu le cearta maoine intleachtúla a fhorfheidhmiú.
12. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar le chéile maidir le trádáil idirnáisiúnta in earraí faoi amhras. Go háirithe, a mhéid is féidir, malartóidh na Páirtithe faisnéis maidir le trádáil in earraí faoi amhras a dhéanann difear don Pháirtí eile.

13. Gan dochar do chineálacha comhair eile, beidh feidhm ag an bPrótacal a ghabhann leis an gComhaontú seo maidir le Cúnamh Riaracháin Frithpháirteach in Ábhair Chustaim i dtaca le sáruithe ar reachtaíocht maidir le cearta maoine intleachtúla a bhfuil údarais chustaim Páirtí inniúil chun iad a fhorfheidhmiú i gcomhréir leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 25.63

Comhsheasmhacht le Comhaontú GATT agus TRIPS

Agus bearta teorann á gcur chun feidhme ag gach Páirtí i dtaca le forfheidhmiú ceart maoine intleachtúla ag údarais chustaim an Pháirtí, bíodh sin cumhdaithe leis an bhForoinn seo nó ná bíodh, áiríteoidh gach Páirtí comhsheasmhacht lena n- oibleagáidí faoi GATT 1994 agus Comhaontú TRIPS agus, go háirithe le hAirteagal V de GATT 1994, agus Airteagal 41 agus Roinn 4 de Chuid III de Chomhaontú TRIPS.

ROINN D

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

AIRTEAGAL 25.64

Comhar

1. Comhaontóidh na Páirtithe go n- oibreoidh siad i gcomhar le chéile d'fhonn tacú le cur chun feidhme na ngealltanais agus na n- oibleagáidí ar tugadh fúthu de bhun na Caibidle seo.

2. D'fhéadfaí a áireamh ar na réimsí comhair maidir le hábhair chosanta agus chur chun feidhme ceart maoine intleachtúla na gníomhaíochtaí seo a leanas:

- (a) malartú faisnéise faoin gcreat dlíthiúil maidir le cearta maoine intleachtúla agus rialacha ábhartha cosanta agus forfheidhmiúcháin;
- (b) taithí ar dhul chun cinn reachtach á mhalartú idir na Páirtithe;
- (c) malartú taithí idir na Páirtithe maidir le cearta maoine intleachtúla a fhorfheidhmiú;
- (d) taithí a mhalartú idir na Páirtithe maidir le forfheidhmiú ar an leibhéal lárnach agus ar an leibhéal folárnach ag údaráis chustaim, póilíní agus údaráis riaracháin agus bhreithiúnacha;
- (e) comhordú, le tríú tíortha san áireamh, chun onnmhairiú earraí góchumtha a chosc;
- (f) cúnamh teicniúil, fothú acmhainneachta agus malartú pearsanra agus oiliúint a chur orthu;
- (g) cearta maoine intleachtúla a chosaint agus faisnéis i leith an mhéid sin a scaipeadh, *inter alia*, ar chiorcail ghnó agus an tsochaí shibhialta;
- (h) feasacht phoiblí ar thomhaltóirí agus sealbhóirí cirt, chomh maith le feabhas a chur ar an gcomhar institiúideach, idir na hoifigí maoine intleachtúla go háirithe;
- (i) cur chun cinn gníomhach ar fheasacht agus oideachas an phobail i gcoitinne i dtaca le beartais maidir le cearta maoine intleachtúla;

(j) comhar poiblí- príobháideach a bhíonn ag plé le FBManna, lena n- áirítear ag imeachtaí nó tionóil atá dírithe ar FBManna, maidir le cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú agus a sárú a laghdú; agus

(k) straitéisí éifeachtacha agus cláir chumarsáide a fhoirmiú chun lucht éisteachta/féachana a shainaithint chun méadú a dhéanamh ar fheasacht tomhaltóirí agus meán ar an éifeacht a bhíonn ag sárú ar chearta maoine intleachtúla, lena n- áirítear an riosca do shláinte agus do shábháilteacht agus an nasc leis an gcoireacht eagraithe.

3. Féadfaidh gach Páirtí na sonraíochtaí táirgí, nó achoimre ar na sonraíochtaí sin, a chur ar fáil go poiblí, agus pointí teagmhála ábhartha chun tásca geografacha an Pháirtí eile a chosnaítear de bhun Fhoroinn 4 de Roinn B a rialú nó a bhainistiú.

4. Coinneoidh na Páirtithe teagmháil ar bun maidir le gach ábhar a bhaineann le cur chun feidhme agus feidhmiú na Caibidle seo, go díreach nó tríd an bhFochoiste dá dtagraítear in Airteagal 25.66.

AIRTEAGAL 25.65

Tionscnaimh dheonacha páirtithe leasmhara

Féachfaidh gach Páirtí le tionscnaimh dheonacha páirtithe leasmhara a éascú chun sárú ar chearta maoine intleachtúla a laghdú, lena n- áirítear sárú ar líne agus i margaí eile, agus iad ag díriú ar fhadhbanna coincréiteacha agus ag lorg réitigh phraiticiúla atá réadúil, comhréireach agus cóir do gach duine lena mbaineann, lena n- áirítear ar na bealaí seo a leanas:

(a) féachfaidh gach Páirtí le páirtithe leasmhara a thabhairt le chéile go toiliúil ina chríoch chun tionscnaimh dheonacha a éascú d'fhonn teacht ar réitigh agus easaontais a réiteach i dtaca le cearta maoine intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú agus sárú a laghdú;

- (b) féachfaidh gach Páirtí le faisnéis a mhalartú leis an bPáirtí eile maidir le hiarrachtaí tionscnaimh dheonacha páirtithe leasmhara ina chríoch féin a éascú; agus
- (c) féachfaidh na Páirtithe le hidirphlé oscailte agus comhar a chur chun cinn i measc pháirtithe leasmhara na bPáirtithe, agus páirtithe leasmhara na bPáirtithe a spreagadh chun teacht ar réitigh i gcomhpháirt agus chun easaontais a réiteach maidir le cearta maoin intleachtúla a chosaint agus a fhorfheidhmiú agus maidir lena sárú a laghdú.

AIRTEAGAL 25.66

Fochoiste um Maoin Intleachtúil

Déanfaidh an Fochoiste um Maoin Intleachtúil ('Fochoiste'), arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), faireachán ar chur chun feidhme agus feidhmiú ceart na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 25-A, 25-B agus 25-C agus áiritheoidh sé go ndéantar i gceart é. Déanfaidh an Fochoiste freisin cúraimí sonracha a shanntar dó sa Chaibidil seo, lena n- áirítear in Airteagal 25.40.

CAIBIDIL 26

TRÁDÁIL AGUS FORBAIRT INBHUANAITHE

ROINN A

FORÁLACHA COITEANNA

AIRTEAGAL 26.1

Cuspóirí

1. Meabhraíonn na Páirtithe Clár 21 maidir le Comhshaol agus Forbairt, arna ghlacadh ag Comhdháil na Náisiún Aontaithe ar Chomhshaol agus Forbairt in Rio de Janeiro, an 3 go 14 Meitheamh 1992, Plean Cur Chun Feidhme an Chruinnithe Mhullaigh Dhomhanda um Fhorbairt Inbhuanaithe Johannesburg 2002, Dearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair ('EIS') maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir, arna ghlacadh ag an gComhdháil Idirnáisiúnta Saothair ag a 97ú Seisiún, a reáchtáladh sa Ghinéiv an 10 Meitheamh 2008 ('Dearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir'), an Doiciméad Deiridh ó Chomhdháil na Náisiún Aontaithe maidir leis an bhForbairt Inbhuanaithe 2012 dar teideal *The Future We Want* [An Todhchaí atá Uainn] agus Clár Oibre 2030 agus Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe a ghabhann leis.
2. Sa chomhthéacs sin, aithníonn na Páirtithe go bhfuil forbairt eacnamaíoch, forbairt shóisialta agus cosaint an chomhshaoil ina gcomhpháirteanna den fhorbairt inbhuanaithe atá idirspiléach agus a threisiúnn a chéile ar mhaithe le leas na glúine reatha agus na nglún le teacht.

3. I bhfianaise an mhéid thuas, is é cuspóir na Caibidle seo an ghaolmhaireacht sa trádáil agus san infheistíocht idir na Páirtithe a bhreisiú ar bhealach a chuireann le forbairt inbhuanaithe, go háirithe maidir leis na gnéithe saothair¹ agus comhshaoil atá ábhartha don trádáil agus don infheistíocht.

4. Léirítear sa Chaibidil seo cur chuige comhoibritheach bunaithe ar luachanna agus leasanna coiteanna.

AIRTEAGAL 26.2

An ceart chun rialáil agus leibhéil chosanta

1. Aithníonn na Páirtithe an ceart atá ag gach Páirtí chun a bheartais agus a thosaíochtaí forbartha inbhuanaithe féin a chinneadh, go háirithe chun a leibhéil chosanta saothair intíre agus comhshaoil dílse a leagan síos, agus chun a dhlí agus a bheartais a bhaineann le saothair agus comhshaoil a ghlacadh nó a mhodhnú dá réir sin.

2. Beidh na leibhéil chosanta, dlíthe agus beartais dá dtagraítear i mír 1 i gcomhréir le tiomantas gach Páirtí do na comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha ('MEAnna') agus na caighdeáin agus na comhaontuithe saothair iltaobhacha, dá dtagraítear sa Chaibidil seo, ar páirtí iontu é.

3. Déanfaidh gach Páirtí a dhícheall a áirithiú go ndéanfar foráil ina dhlíthe, ina rialacháin agus ina bheartais chomhshaoil agus saothair agus spreagfaidh sé ardleibhéal cosanta comhshaoil, agus saothair agus déanfaidh sé a dhícheall chun leanúint ar aghaidh le feabhas a chur ar na leibhéil cosanta comhshaoil agus saothair dá ndéantar foráil ina dhlíthe, ina rialacháin agus ina bheartais.

---

¹ Chun críocha na Caibidle seo, ciallaíonn an téarma 'saothar' cuspóirí straitéiseacha EIS faoin gClár Oibre um Obair Chuibhiúil, a léirítear i nDearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair (EIS) maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir.

4. Ní dhéanfaidh Páirtí na leibhéil chosanta a thugtar ina dhlíthe agus ina rialacháin chomhshaoil agus saothair a lagú ná a laghdú chun trádáil nó infheistíocht a spreagadh.
5. Ní dhéanfaidh Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin chomhshaoil agus saothair a tharscaoileadh ná a mhaolú ar bhealach eile, ná tairiscint a dhéanamh iad a tharscaoileadh nó a mhaolú ar bhealach eile, ar bhealach a lagaíonn nó a laghdaíonn na leibhéil chosanta a thugtar sna dlíthe agus sna rialacháin sin chun trádáil nó infheistíocht a spreagadh.
6. Ní mhainneoidh Páirtí, trí ghníomhaíocht nó neamhghníomhaíocht leanúnach nó athfhillteach, a dhlí agus rialacháin chomhshaoil agus saothair a fhorfheidhmiú go héifeachtach a bhealach a dhéanfaidh difear do thrádáil nó infheistíocht.
7. Coinníonn gach Páirtí an ceart le discréd réasúnach a fheidhmiú agus chun cinntí *bona fide* a dhéanamh maidir le leithdháileadh acmhainní forfheidhmithe i gcomhréir leis na tosaíochtaí maidir le forfheidhmiú a dhlíthe agus a rialacháin chomhshaoil agus saothair.
8. Ní chuirfidh Páirtí a dhlíthe agus a rialacháin chomhshaoil agus saothair i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann srian faoi cheilt ar thrádáil nó infheistíocht.

AIRTEAGAL 26.3

Trádáil agus iompar gnó freagrach agus bainistíocht slabhraí soláthair

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le slabhraí soláthair a bhainistiú ar bhealach freagrach trí iompar gnó freagrach nó trí chleachtais maidir le freagracht shóisialta chorparáideach, agus ról na trádála chun an cuspóir sin a shaothrú.

2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:
- (a) iompar gnó freagrach nó freagracht shóisialta chorparáideach a chur chun cinn trí ghnólachtaí a spreagadh chun na cleachtais ábhartha a ghlacadh atá comhsheasmhach le prionsabail, caighdeáin agus treoirlínte a aithnítear go hidirnáisiúnta, lena n-áirítear treoirlínte earnála maidir le dícheall cuí, a d'fhormhuinigh nó ar thacaigh an Páirtí sin leo; agus
  - (b) tacú le scaipeadh agus úsáid ionstraimí idirnáisiúnta ábhartha a d'fhormhuinigh nó ar thacaigh an Páirtí sin leo, amhail Treoirlínte ECFE le haghaidh Fiontair Ilnáisiúnta, an Dearbhú Trípháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta ó EIS, a glacadh sa Ghinéiv i mí na Samhna 1977, ('Dearbhú Trípháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta EIS'), Comhshocrú Domhanda NA agus Prionsabail Threoracha NA maidir le Gnó agus Cearta an Duine arna bhformhuiniú ag an gComhairle um Chearta an Duine lena Rún 17/4 an 16 Meitheamh 2011.
3. Aithníonn na Páirtithe áirgiúlacht treoirlínte idirnáisiúnta a bhaineann go sonrach le hearnáil faoi leith i réimse na freagrachta sóisialta corparáidí nó i réimse an iompair fhreagraigh gnó agus cuirfidh siad obair chomhpháirteach chun cinn ina leith sin. Cuirfidh na Páirtithe freisin bearta i bhfeidhm chun cloí le Treoirlínte um Dhícheall Cuí ECFE a chur chun cinn.
4. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le cur chun cinn trádála earraí a chuireann le dálaí sóisialta feabhsaithe agus cleachtais atá fóna ó thaobh an chomhshaoil, amhail earraí agus seirbhísí comhshaoil a rannchuidíonn le geilleagar tíosach ar acmhainní, ísealcharbóin, nach nasctar a dtáirgeadh le dífhoraíocht agus earraí atá faoi réir scéimeanna agus sásraí dearbhaithe inbhuanaitheachta deonacha.
5. Malartóidh na Páirtithe faisnéis chomh maith le dea-chleachtais agus, de réir mar is iomchuí, rachaidh siad i gcomhar le chéile, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta maidir le saincheistean a chumhdaítear leis an Airteagal seo.

AIRTEAGAL 26.4

Faisnéis eolaíoch agus theicniúil

1. Agus bearta á mbunú nó á gcur chun feidhme ag na Páirtithe arb é is aidhm dóibh an comhshaol nó dálaí saothair a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do thrádáil nó d'infheistíocht idir na Páirtithe a chosaint, déanfaidh gach Páirtí faisnéis eolaíoch agus theicniúil, ó chomhlachtaí aitheanta teicniúla agus eolaíochta más féidir, chomh maith le caighdeáin ábhartha idirnáisiúnta, treoirlínte nó moltaí, áit ar ann dóibh, a chur san áireamh.
2. Má tá fianaise nó faisnéis eolaíoch neamh- leordhóthanach nó neamhchinntitheach ann agus go bhfuil riosca díghrádú comhshaoil tromchúiseach nó riosca le sláinte agus sábháilteacht ghairme ina chríoch, féadfaidh Páirtí bearta a ghlacadh bunaithe ar phrionsabal an réamhchúraim. Beidh bearta den sórt sin faoi réir athbhreithniú má thagann faisnéis eolaíocht nua nó bhreise chun cinn.
3. Má bhíonn tionchar ag beart a ghlactar i gcomhréir le mír 2 ar thrádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe, féadfaidh Páirtí a iarraidh ar an bPáirtí a rinne an beart faisnéis a sholáthar ina dtugtar le fios go bhfuil an beart comhsheasmhach lena leibhéil féin chosanta, agus féadfaidh sé plé a iarraidh ar an ábhar san Fhochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe.
4. Ní chuirfear bearta den sórt sin i bhfeidhm ar bhealach a bheadh ina mhodh d'idirdhealú treallach nó gan údar, nó srian faoi cheilt ar thrádáil nó infheistíocht.

AIRTEAGAL 26.5

Trédhearcacht agus dea- chleachtais rialála

Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le cur i bhfeidhm na rialacha maidir le trédhearcacht agus dea- chleachtais rialála i gcomhréir le Caibidlí 28 agus 29, go háirithe na rialacha ina dtugtar deiseanna do dhaoine ar suim leo tuairimí a chur isteach i leith an mhéid seo a leanas:

- (a) bearta arb é is aidhm dóibh an comhshaol agus dálaí saothair a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do thrádáil nó d'infheistíocht a chosaint; agus
- (b) bearta trádála nó infheistíochta a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do chosaint an chomhshaoil nó do chosaint dálaí saothair.

AIRTEAGAL 26.6

Feasacht phoiblí, faisnéis, rannpháirtíocht agus ráthaíochtaí nós imeachta

1. Déanfaidh gach Páirtí feasacht phoiblí a chur chun cinn maidir lena dhlíthe agus lena rialacháin saothair agus chomhshaoil, lena n- áirítear trína áirithiú go bhfuil a dhlíthe agus a rialacháin saothair agus chomhshaoil agus a nósanna imeachta forfheidhmithe agus comhlíontachta ar fáil go poiblí.
2. Déanfaidh gach Páirtí iarracht freastal ar iarrataí ar fhaisnéis ó aon duine maidir le cur chun feidhme na Caibidle seo ag Páirtí.
3. Úsáidfidh gach Páirtí na sásraí dá dtagraítear Airteagail 33.5, 33.6 agus 33.7 chun tuairimí a lorg ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo.

4. Déanfaidh gach Páirtí foráil maidir le fáil, agus tabharfaidh sé aird chuí ar chumarsáidí agus tuairimí trí aighneachtaí scríofa ó dhuine den Pháirtí sin ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo i gcomhréir lena nósanna imeachta intíre. Freagróidh Páirtí aighneachtaí den sórt sin i scríbhinn agus go tráthúil. Féadfaidh sé fógra a thabhairt faoi chumarsáidí agus tuairimí den sórt sin dá Ghrúpa Comhairleach Intíre arna bhunú de bhun Airteagal 33.6 agus pointe teagmhála an Pháirtí eile arna ainmniú de bhun Airteagal 26.19(6).

5. Áiritheoidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlí, go mbeidh rochtain ar nósanna imeachta riaracháin nó breithiúnacha ar fáil do dhaoine a bhfuil leas a aithnítear go dlíthiúil acu in ábhar ar leith nó a áitíonn go sáraítear a gceart, chun gníomhaíocht a cheadú in aghaidh sáruithe ar a dhlí comhshaoil nó saothair, lena n-áirítear leigheasanna iomchuí i leith sáruithe ar an dlí sin.

6. Déanfaidh gach Páirtí, i gcomhréir lena dhlí, a áirithiú go gcomhlíonann na nósanna imeachta dá dtagraítear i mír 5 le próis chuí, nach mbeidh siad róchostasach, agus nach mbeidh teorainneacha ama míréasúnta ná moilleanna gan údar i gceist leo, go soláthrófar féidearthacht urghaire a ordú, más iomchuí, agus go mbeidh siad cothrom, cothromasach agus trédhearcach.

AIRTEAGAL 26.7

Gníomhaíochtaí comhair

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le gníomhaíochtaí comhair ar ghnéithe a bhaineann le trádáil de na beartais chomhshaoil agus saothair chun cuspóirí an Chomhaontaithe seo a bhaint amach agus an Chaibidil seo a chur chun feidhme.

2. Is féidir gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme le rannpháirtíocht eagraíochtaí idirnáisiúnta agus réigiúnacha chomh maith le tríú tíortha, gnólachtaí, eagraíochtaí fostóirí agus oibrithe, eagraíochtaí oideachais agus taighde agus eagraíochtaí neamhrialtasacha eile, de réir mar is iomchuí.
3. Déanfar gníomhaíochtaí comhair ar shaincheisteannta agus topaicí ar a n- aontaíonn na Páirtithe chun dul i ngleic le hábhair leasa choitinn.
4. Féadfaidh na Páirtithe comhoibriú ar shaincheisteannta dá bhforáiltear sa Chaibidil seo chomh maith le, *inter alia*:
- (a) gnéithe saothair agus comhshaoil na trádála agus na forbartha inbhuanaithe i bhfóraim idirnáisiúnta, lena n- áirítear go háirithe an Eagraíocht Dhomhanda Trádála, Fóram Polaitiúil Ardleibhéil NA um an Fhorbairt Inbhuanaithe, Clár Comhshaoil na Náisiún Aontaithe ('UNEP'), EIS agus MEAnna;
  - (b) tionchar na ndlíthe saothair agus comhshaoil agus na gcaighdeán saothair agus comhshaoil ar thrádáil agus ar infheistíocht;
  - (c) tionchar an dlí maidir le trádáil agus infheistíocht ar chúrsaí saothair agus an comhshaoil; agus
  - (d) gnéithe a bhaineann le trádáil díobh seo a leanas:
    - (i) tionscnaimh maidir le tomhaltas agus táirgeadh inbhuanaithe, lena n- áirítear na tionscnaimh sin arb é is aidhm dóibh geilleagar ciorclach agus fás glas agus laghdú ar thruailliú a chur chun cinn; agus
    - (ii) tionscnaimh chun earraí agus seirbhísí comhshaoil a chur chun cinn, lena n- áirítear trí aghaidh a thabhairt ar bhacainní gaolmhara neamhtharaifí.

5. Cinnfidh na Páirtithe i gcomhpháirt na tosaíochtaí maidir le gníomhaíochtaí comhair bunaithe ar réimsí leasa choitinn agus na hacmhainní atá ar fáil.
6. Féadfaidh na Páirtithe gníomhaíochtaí a dhéanamh sna réimsí comhair a leagtar amach sa Chaibidil seo ar an láthair nó ar aon mhodh teicneolaíochta a bheidh ar fáil do na Páirtithe.

ROINN B

AN COMHSHAOL AGUS TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 26.8

Cuspóirí

1. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe beartais trádála agus chomhshaoil atá tacúil go frithpháirteach, ardleibhéil cosanta comhshaoil i gcomhréir le MEAnna a bhfuil siad ina bpáirtí iontu, faoi seach, agus cur chun feidhme éifeachtach a ndlíthe agus a rialachán comhshaoil féin a chur chun cinn, agus a gcumas a fheabhsú chun dul i ngleic le saincheistanna comhshaoil a bhaineann le trádáil, lena n- áirítear trí chomhar.
2. Maidir le tairbhí ag comhar breisithe chun an comhshaol a chosaint agus a chaomhnú agus a n- acmhainní nádúrtha a bhainistiú go hinbhuanaithe, aithníonn na Páirtithe go bhfuil tairbhí leo is féidir rannchuidiú le forbairt inbhuanaithe, a rialachas comhshaoil a neartú agus cuspóirí an Chomhaontaithe seo a chomhlánú.

3. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le beartais agus cleachtais trádála agus chomhshaoil thacúla chun cosaint chomhshaoil a fheabhsú chun forbairt inbhuanaithe a chur chun cinn.

AIRTEAGAL 26.9

Rialachas agus comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le Tionól Comhshaoil na Náisiún Aontaithe de UNEP. Aithníonn na Páirtithe ról ríthábhachtach MEAnna chun dul i ngleic le dúshláin chomhshaoil dhomhanda, réigiúnacha agus intíre. Aithníonn na Páirtithe a thuilleadh an gá le tacaíocht fhrithpháirteach idir beartais trádála agus chomhshaoil a bhreisiú. Dá réir sin, cuirfidh gach Páirtí MEAnna lena n-áirítear a bprótacail a bhfuil siad ina bpáirtí iontu i bhfeidhm go héifeachtach.
2. Aithníonn na Páirtithe ceart gach Páirtí bearta a ghlacadh nó a choinneáil ar bun chun cuspóirí comhaontuithe iltaobhacha comhshaoil ar páirtí iontu é a chur chun cinn.
3. Tabharfaidh na Páirtithe faoi idirphlé agus comhar, de réir mar is iomchuí, maidir le saincheisteanna trádála agus comhshaoil de leas coiteann, go háirithe i ndáil le MEAnna. Áireofar ansin malartuithe tráthrialta faisnéise maidir le tionscnaimh gach Páirtí a mhéid a bhaineann le daingnithe MEAnna, lena n-áirítear a bprótacail agus a leasuithe.

Trádáil agus athrú aeráide

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá MEAnna i réimse an athraithe aeráide, go háirithe an gá le cuspóir Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide, arna dhéanamh i Nua-Eabhrac an 9 Bealtaine 1992 ('UNFCCC') a bhaint amach, agus cuspóir agus spriocanna Chomhaontú Pháras, chun dul i ngleic le bagairt phráinneach an athraithe aeráide. Dá réir sin, aithníonn na Páirtithe ról na trádála chun sprioc na forbartha inbhuanaithe a bhaint amach agus dul i ngleic leis an athrú aeráide, chomh maith le tábhacht na n- iarrachtaí aonair agus cnuasaitheacha le dul i ngleic le tionchair an athraithe aeráide trí ghníomhaíochtaí maolaithe agus oiriúnaithe.
2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:
  - (a) UNFCCC agus Comhaontú Pháras a chur chun feidhme go héifeachtach, lena n- áirítear a ghealltanais i ndáil le rannchuidithe arna gcinneadh go náisiúnta;
  - (b) rannchuidiú dearfach na trádála leis an aistriú chuig geilleagar íseal i dtaobh astaíochtaí gás ceaptha teasa agus an geilleagar ciorclach agus le forbairt aeráid- díonach, lena n- áirítear gníomhaíochta maidir le maolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide; agus
  - (c) trádáil agus infheistíocht in earraí agus seirbhísí a bhfuil ábharthacht ar leith acu don mhaolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide a éascú agus a chur chun cinn, le haghaidh fuinneamh in-athnuaite inbhuanaithe agus le haghaidh éifeachtúlacht fuinnimh, ar bhealach atá comhsheasmhach le forálacha eile an Chomhaontaithe seo.

3. I gcomhréir le hAirteagal 26.7, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí, maidir le gnéithe den athrú aeráide, go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta, lena n-áirítear in UNFCCC, san Eagraíocht Dhomhanda Trádála agus i bPrótacal Montréal um Shubstaintí a Ídíonn an Ciseal Ózóin, arna chur i gcrích in Montréal an 16 Meán Fómhair 1987 ('Prótacal Montréal'). Thairis sin, féadfaidh na Páirtithe dul i gcomhar, de réir mar is iomchuí, ar na saincheistean sin freisin san Eagraíocht Mhuirí Idirnáisiúnta.
4. I gcomhréir le mír 1, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar i réimsí amhail:
- (a) eolas agus taithí a mhalartú maidir le cur chun feidhme Chomhaontú Pháras, chomh maith le tionscnaimh chun athléimneacht i gcoinne an athraithe aeráide, fuinneamh in-athnuaite, teicneolaíochtaí ísealcharbóin, éifeachtúlacht fuinnimh, praghsáil charbóin, iompar inbhuanaithe, forbairt bonneagair inbhuanaithe agus aeráidseasmhach, faireachán ar astaíochtaí agus réitigh dúlraibhuanaithe; chomh maith le roghanna a fhiosrú chun comhoibriú i réimsí amhail truailleáin aeráide ghearrshaolacha agus ceapadh carbóin ithreach; agus
  - (b) eolas agus taithí a mhalartú maidir le deireadh uailmhianach a chur le substaintí ídithe ózóin agus hidreafluoracarbóin a laghdú de réir a chéile faoi Phrótacal Montréal trí bhearta chun a dtáirgeadh, a dtomhaltas agus a dtrádáil a rialú, táirgí malartacha nach ndéanann díobháil don chomhshaol a thabhairt isteach in ionad substaintí ídithe ózóin agus hidreafluoracarbóin, sábháilteacht agus caighdeáin ábhartha eile a thabhairt cothrom le dáta, agus trádáil neamhdhleathach substaintí atá rialaithe ag Prótacal Montréal a chomhrac, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 26.11

Trádáil agus foraoisí

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le bainistiú inbhuanaithe ar fhoraoisí, agus ról na trádála chun an cuspóir sin a shaothrú.
2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:
  - (a) bearta a chur chun feidhme chun lománaíocht neamhdhleathach agus trádáil ghaolmhar a chomhrac, lena n- áirítear trí ghníomhaíochtaí comhair le tríú tíortha, de réir mar is iomchuí;
  - (b) caomhnú agus bainistíocht foraoisí ar bhealach inbhuanaithe a spreagadh;
  - (c) trádáil agus tomhailt adhmaid agus táirgí adhmaid a fhaightear go dlíthiúil ó fhoraoisí a bhainistítear go hinbhuanaithe a chur chun cinn; agus
  - (d) faisnéis a mhalartú agus, de réir mar is iomchuí, comhoibriú leis an bPáirtí eile faoi thionscnaimh a bhaineann le trádáil maidir le lománaíocht neamhdhleathach a chomhrac, bainistiú inbhuanaithe foraoisí, dífhoraoisiú agus díghrádú foraoise, rialachas foraoisí agus caomhnú cumhdaigh foraoise, agus tionchar agus tacaíocht fhrithpháirteach a mbeartas leasa chomhchoitinn faoi seach a uasmhéadú.
3. Ag aithint go bhfuil príomhról ag foraoisí agus a mbainistiú inbhuanaithe chun an t- athrú aeráide a chomhrac agus bithéagsúlacht a chothú, cuirfidh gach Páirtí tionscnaimh chun cinn ina dtéitear i ngleic le dífhoraoisiú, lena n- áirítear trí shlabhraí soláthair saor ó dhífhoraoisiú. Ina theannta sin, oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí agus i gcomhréir le hAirteagal 26.7, go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfórim idirnáisiúnta ábhartha, chun dífhoraoisiú agus díghrádú foraoise a íoslaghdú ar fud an domhain.

AIRTEAGAL 26.12

Trádáil agus flóra agus fána fiáin

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le trádáil idirnáisiúnta fána agus flóra fhiáin nach mbagraíonn a marthanais a áirithiú, mar a leagtar amach sa Choinbhinsiún maidir le Trádáil Idirnáisiúnta i Speicis Fauna agus Flora Fiáine i mBaol, arna dhéanamh in Washington, D.C. an 3 Márta 1973 ('CITIES').
2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:
  - (a) bearta éifeachtacha a chur chun feidhme chun trádáil neamhdhleathach i bhflóra agus fána fiáin a chomhrac, lena n-áirítear trí ghníomhaíochtaí comhair le tríú tíortha, de réir mar is iomchuí; agus
  - (b) caomhnú agus úsáid inbhuanaithe fhadtéarmach na speiceas a liostaítear sna Foscúibhinní a ghabhann le CITIES a chur chun cinn, lena n-áirítear trí chomhoibriú sna comhlachtaí CITIES ábhartha chun na Foscúibhinní a ghabhann le CITIES a choinneáil cothrom le dáta agus trí áireamh speiceas a mheastar a bheith i mbaol mar gheall ar thrádáil idirnáisiúnta a chur chun cinn agus critéir eile arna mbunú faoi CITIES.
3. I gcomhréir le hAirteagal 26.7, féadfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, oibriú i gcomhar nó faisnéis a mhalartú go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta maidir le saincheistean leas choitinn a bhaineann le dul i ngleic le trádáil neamhdhleathach i bhflóra agus fána fiáin, lena n-áirítear trí fheasacht a ardú chun éileamh a laghdú ar tháirgí agus tionscnaimh fiadhúlra neamhdhleathacha chun comhar maidir le malartú faisnéise agus forfheidhmiú a bhreisiú.

Trádáil agus bithéagsúlacht

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé an bithéagsúlacht a chaomhnú agus a úsáid ar bhonn inbhuanaithe, agus ról na trádála chun na cuspóirí sin a bhaint amach, i gcomhréir leis an gCoinbhinsiún maidir leis an mBithéagsúlacht, a rinneadh in Rio de Janeiro an 5 Meitheamh 1992 agus MEAnna eile a bhfuil siad ina bpáirtí iontu, agus na cinntí arna nglacadh fúthu sin.
2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh gach Páirtí bearta chun an bithéagsúlacht a chaomhnú nuair atá sí faoi réir brúnna atá nasctha le trádáil agus infheistíocht, lena n-áirítear trí mhalartú faisnéise agus taithí, agus bearta chun scaipeadh speiceas coimhthíoch ionrach a chosc, á aithint dóibh gur féidir le gluaiseacht speiceas coimhthíoch ionrach talún agus uisceach thar theorainneacha trí chonairí a bhaineann le trádáil drochthionchar a imirt ar an gcomhshaol, ar ghníomhaíochtaí agus forbairt eacnamaíoch, agus ar shláinte an duine.
3. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé meas a léiriú ar eolas, nuálaíochtaí agus cleachtais pobal dúchasach agus pobal áitiúil lena gcorpraítear stíleanna maireachtála traidisiúnta, agus iad a chaomhnú agus a choinneáil ar bun, rud a chuireann le caomhnú agus úsáid inbhuanaithe na bithéagsúlachta, chomh maith le ról na trádála ansin.
4. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le rochtain ar acmhainní géiniteacha agus comhroinnt chothrom agus chothromasach tairbhí a eascraíonn as úsáid acmhainní géiniteacha a chur chun cinn, i gcomhréir lena mbearta intíre faoi seach agus oibleagáidí idirnáisiúnta gach Páirtí.
5. Aithníonn na Páirtithe freisin an tábhacht a bhaineann le rannpháirtíocht agus comhairliúchán poiblí, i gcomhréir lena ndlí nó a mbeartas faoi seach, i bhforbairt agus cur chun feidhme beart a bhaineann le caomhnú agus úsáid inbhuanaithe na bithéagsúlachta.

6. I gcomhréir le hAirteagal 26.7, féadfaidh na Páirtithe, de réir mar is iomchuí, cur chun cinn, oibriú i gcomhar nó faisnéis a mhalartú go déthaobhach, go réigiúnach agus i bhfóraim idirnáisiúnta, maidir le gnéithe a bhaineann le trádáil de bheartais bithéagsúlachta agus bearta leasa choitinn, amhail:

- (a) tionscnaimh agus dea- chleachtais a bhaineann le trádáil i dtáirgí bunaithe ar acmhainní a fhaightear ó úsáid inbhuanaithe acmhainní bitheolaíocha agus a chuireann le caomhnú na bithéagsúlachta;
- (b) caomhnú agus úsáid inbhuanaithe a bhaint as cuspóirí bithéagsúlachta, agus cosaint, athchóiriú agus luacháil éiceachóras agus a gcuid seirbhísí agus ionstraimí eacnamaíocha gaolmhara; agus
- (c) rochtain ar acmhainní géiniteacha agus na tairbhí a eascraíonn óna úsáid a roinnt go cothrom agus go cothromasach.

AIRTEAGAL 26.14

Trádáil agus bainistiú inbhuanaithe iascaigh agus dobharshaothrú

1. Aithníonn na Páirtithe a thábhachtaí atá sé acmhainní bitheolaíocha na mara agus éiceachórais mhuirí a chaomhnú agus a bhainistiú ar bhealach inbhuanaithe, mar aon leis an ról atá ag an trádáil chun na cuspóirí sin a bhaint amach.
2. Fad is a fhorbraítear agus a chuirtear chun feidhme bearta caomhnaithe agus bainistíochta, cuirfidh na Páirtithe san áireamh inní shóisialta, thrádála, forbartha agus chomhshaoil agus an tábhacht a bhaineann le hiascaigh cheardaíochta nó ar scála beag le slite beatha na bpobal iascaigh áitiúil.

3. Aithníonn na Páirtithe go bhféadfadh tionchair dhiúltacha thromchúiseacha a bheith ag iascaireacht neamhdhleathach, neamhthuiriscithe agus neamhrialáilte (NNN)¹ ar stoic éisc, ar inbhuanaitheacht na trádála i dtáirgí iascaigh, agus ar fhorbairt agus ar an gcomhshaol, agus deimhníonn siad an gá atá le gníomhaíocht chun aghaidh a thabhairt ar fhadhbanna na ró- iascaireachta agus úsáid neamh- inbhuanaithe acmhainní iascaigh.
4. I gcomhréir le míreanna 1, 2 agus 3 den Airteagal seo, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:
- (a) prionsabail na gcomhaontuithe a leanas a chur chun feidhme agus gníomhú i gcomhréir leo: Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige a rinneadh in Montego Bay an 10 Nollaig 1982, Comhaontú na Náisiún Aontaithe maidir le Forálacha Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige an 10 Nollaig 1982 i ndáil le Caomhnú agus le Bainistiú Stoc Éisc Traslimistéir agus Stoc Éisc Mór- imirceach a chur chun feidhme, arna ghlacadh i Nua- Eabhrac an 4 Lúnasa 1995, Comhaontú Eagraíocht Bhia agus Talmhaíochta na Náisiún Aontaithe ('FAO'), Comhaontú chun Comhlíontacht Bád Iascaireachta ar an Mórmhuir i dtaca le Bearta Idirnáisiúnta Caomhantais agus Bainistíochta a chur chun cinn, arna ghlacadh sa Róimh an 24 Samhain 1993, an Cód Iompair d'Iascaigh Fhreagracha de chuid na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta arna ghlacadh i Rún 4/95 an 31 Deireadh Fómhair 1995, agus Comhaontú na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta maidir le Bearta Stát an Chalafoirt chun Iascaireacht Neamhdhleathach, Neamhthuiriscithe agus Neamhrialáilte a Chosc, a Dhíspreagadh agus a Dhíothú, arna dhéanamh sa Róimh, an 22 Samhain 2009;
- (b) bheith rannpháirteach i dtionscnamh na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta maidir le Taifead Domhanda na Soithí Iascaireachta, Soithí Iompair Cuisnithe agus Soithí Soláthair;

---

¹ Tuigtear leis an téarma 'iascaireacht neamhdhleathach, neamhthuiriscithe agus neamhrialáilte' go bhfuil an bhrí chéanna leis mar a leagtar amach i mír 3 den Phlean Idirnáisiúnta Gníomhaíochta chun Iascaireacht Neamhdhleathach, Neamhthuiriscithe agus Neamhrialáilte a Chosc, a Dhíspreagadh agus a Dhíothú de chuid Eagraíocht Bia agus Talmhaíochta na Náisiún Aontaithe, arna ghlacadh sa Róimh, 2001 ('Plean Gníomhaíochta Iascaireachta NNN 2001').

- (c) iarracht a dhéanamh córas bainistíochta iascaigh a oibriú bunaithe ar an bhfianaise eolaíoch is fearr atá ar fáil agus ar dhea- chleachtais atá aitheanta go hidirnáisiúnta le haghaidh bainistíocht agus caomhnú iascaigh, mar a léirítear sna forálacha ábhartha ar ionstraimí idirnáisiúnta dírithe ar úsáid inbhuanaithe agus caomhnú speiceas muirí a áirithiú¹, agus deartha, *inter alia*, chun:
- (i) ró- iascaireacht agus róthoilleadh a chosc;
  - (ii) foghabháil speiceas nach spriocspeicis iad a laghdú;
  - (iii) athshlánú stoc a ndearnadh ró- iascaireacht orthu a chur chun cinn le haghaidh gach iascach muirí; agus
  - (iv) bainistíocht iascaigh ina bhfuil cur chuige éiceachórais a chur chun cinn, lena n- áirítear trí chomhar i measc Páirtithe;
- (d) chun tacú le hiarrachtaí chun dul i ngleic le cleachtais iascaireachta NNN agus chun cuidiú le trádáil earraí a thagann ó speicis arna mbuain leis na cleachtais sin a dhíspreagadh:
- (i) bearta éifeachtacha a chur chun feidhme chun dul i ngleic le hiascaireacht NNN;

---

¹ Áirítear leis na hionstraimí sin, i measc eile agus de réir mar is infheidhme iad, Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige, an Comhaontú maidir le Forálacha Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige ó mhí na Nollag 1982 i ndáil le Caomhnú agus le Bainistiú Stoc Éisc Traslimistéir agus Stoc Éisc Mór- imirceach a chur chun feidhme, Cód Iompair d'Iascaigh Fhreagracha na hEagraíochta Bia agus Talmhaíochta, Comhaontú FAO chun Comhlíontacht Bád Iascaireachta ar an Mórmhuir i dtaca le Bearta Idirnáisiúnta Caomhantais agus Bainistíochta a chur chun cinn, Plean Gníomhaíochta Iascaireachta um Iascaireacht neamhdhleathach, neamhthuairiscithe agus neamhrialáilte 2001, agus Comhaontú FAO ar Bhearta Stát an Chalafoirt chun Iascaireacht Neamhdhleathach, Neamhthuairiscithe agus Neamhrialáilte a Chosc, a Dhíspreagadh agus a Dhíothú.

- (ii) úsáid córas faireacháin, rialaithe, faireachais, comhlíontachta agus forfheidhmithe a áirithiú, chun:
- (A) i gcomhréir lena oibleagáidí idirnáisiúnta agus a dhlí, soithí a bhfuil a bhrat ar foluain acu agus a dhaoine nádúrtha a chosc agus a dhíspreagadh ó bheith páirteach i ngníomhaíochtaí iascaireachta NNN; agus
  - (B) aghaidh a thabhairt ar thrasloingsiú ar muir iasc nó táirgí éisc chun gníomhaíochtaí iascaireachta NNN a dhíspreagadh agus a sheachaint;
- (iii) bearta stát an chalafoirt a chur chun feidhme; agus
- (iv) bearta a chur chun feidhme chun iascaireacht NNN agus táirgí éisc a chosc ar shlabhraí soláthair gach Páirtí a iontráil agus oibriú i gcomhar chuige sin, lena n- áirítear trí mhalartú faisnéise a éascú;
- (e) páirt ghníomhach a ghlacadh in obair na n- eagraíochtaí réigiúnacha bainistithe iascaigh ('ERBInna') ina bhfuil sé ina chomhalta, ina bhreathnóir, nó ina pháirtí comhoibritheach neamhchonarthach, arb é is aidhm dó dea- rialachas iascaigh agus iascach inbhuanaithe a bhaint amach, amhail trí thaighde eolaíochta a chur chun cinn agus bearta caomhnaithe a dhéanamh bunaithe ar an bhfianaise eolaíoch is fearr atá ar fáil, trí shásraí comhlíonta a neartú, athbhreithnithe tréimhsiúla ar fheidhmíocht a dhéanamh agus rialú, faireachán agus forfheidhmiú éifeachtach ar bhearta bainistithe de chuid ERBInna a dhéanamh agus, i gcás inarb infheidhme, doiciméadacht ghabhála nó scéimeanna deimhniúcháin agus bearta stát an chalafoirt a ghlacadh agus a chur chun feidhme;

- (f) iarracht a dhéanamh feidhmiú i gcomhréir le bearta caomhnaithe agus bainistíochta ábhartha arna nglacadh ag ERBInna nach bhfuil sé ina gcomhalta díobh ionas nach ndéantar dochar do na bearta sin agus féachaint le gan dochar a dhéanamh do scéimeanna doiciméadachta gabhála nó trádála arna n-oibriú ag ERBInna nó socruithe nach bhfuil sé ina chomhalta dóibh; agus
- (g) forbairt do bharshaothraithe inbhuanaithe agus fhreagraigh a chur chun cinn, agus na gnéithe eacnamaíocha, sóisialta agus comhshaoil de á gcur san áireamh, de réir chur chun feidhme na gcuspóirí agus na bprionsabal atá i gCód Iompair na hEagraíocht Bia agus Talmhaíochta maidir le hIascach Freagrach.

5. Oibreoidh na Páirtithe i gcomhar, de réir mar is iomchuí agus i gcomhréir le hAirteagal 26.7, go déthaobhach agus laistigh de ERBInna agus é mar aidhm acu cleachtais inbhuanaithe iascaireachta agus trádáil i dtáirgí éisc a chur chun cinn ó iascaigh a bhainistítear go hinbhuanaithe. Ina theannta sin, féadfaidh na Páirtithe oibriú i gcomhar chun faisnéis agus dea-chleachtais a mhalartú le tacú le cur chun feidhme an Airteagail seo.

ROINN C

SAOTHAR AGUS TRÁDÁIL

AIRTEAGAL 26.15

Cuspóirí

1. Aithníonn na Páirtithe go dtugann trádáil agus infheistíocht deiseanna chun poist a chruthú agus obair chuibhiúil, lena n-áirítear le haghaidh daoine óga, le téarmaí agus coinníollacha fostaíochta a chloíonn leis na prionsabail a leagtar síos i nDearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair, a glacadh ag an gComhdháil Idirnáisiúnta Saothair sa Ghinéiv an 18 Meitheamh 1998 agus arna leasú in 2022 ('Dearbhú EIS na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair') agus i nDearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair (EIS) maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir arna ghlacadh an 10 Meitheamh 2008 agus arna leasú in 2022 ('Dearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir').
2. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe ardleibhéil cosanta saothair a áirithiú i gcomhréir leis na caighdeáin saothair idirnáisiúnta lena gcloíonn siad, agus chun beartais trádála agus saothair atá tacúil go frithpháirteach a chur chun cinn d'fhonn dálaí oibre agus cáilíocht saoil oibre na bhfostaithe a fheabhsú. Déanfaidh siad iarracht forbairt agus bainistíocht caipitil dhaonna a fheabhsú le haghaidh infhostaitheacht feabhsaithe, sármhaitheas gnó, agus táirgiúlacht níos mó ar mhaithe le leas na n-oibrithe agus na bhfiontar araon. Dá réir sin, féachann na Páirtithe le deiseanna a sholáthar do dhaoine óga chun na scileanna is gá a fhorbairt chun go n-éireoidh leo rochtain a fháil ar an margadh saothair agus fanacht ann.
3. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe oibriú i gcomhar ar shaincheisteanna saothair de leas coiteann a bhaineann le trádáil d'fhonn an caidreamh níos leithne idir na Páirtithe a neartú.

Caighdeán agus comhaontuithe iltaobhacha saothair

1. Dearbhaíonn na Páirtithe a thiomanta atá siad d'fhorbairt na trádála idirnáisiúnta a chur chun cinn ar bhealach a chuideoidh le hobair chuibhiúil do chách, go háirithe mná, daoine óga agus daoine faoi mhíchumas, i gcomhréir lena n- oibleagáidí faoi seach faoi EIS, lena n- áirítear iad sin a luaitear i nDearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair (EIS) maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha san Obair agus i nDearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir.
2. Ag tabhairt chun cuimhne Dhearbhú na hEagraíochta Idirnáisiúnta Saothair (EIS) maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir tugann na Páirtithe faoi deara nach féidir sárú ar chearta agus prionsabail bhunúsacha ag an obair a agairt ná a úsáid ar bhealach eile mar bhuntáiste inchomparáide dlisteanach agus nár cheart caighdeán saothair a úsáid chun críoch caomhnaitheachta trádála.
3. Cuirfidh gach Páirtí chun feidhme go héifeachtach Coinbhinsiún EIS atá daingnithe ag na Ballstáit agus ag an tSile faoi seach.
4. I gcomhréir le Bunreacht EIS, arna ghlacadh mar Chuid XIII de Chonradh Versailles, arna shíniú an 28 Meitheamh 1919, agus le Dearbhú EIS maidir le Prionsabail Bhunúsacha agus Cearta Bunúsacha ag an Obair, déanfaidh gach Páirtí na croíchaighdeán saothair a aithnítear go hidirnáisiúnta, mar a shainmhínítear i gCoinbhinsiún bhunúsacha EIS a urramú, a chur chun cinn agus a chur chun feidhme go héifeachtach, arb iad:
  - (a) an tsaoirse comhlachais agus aitheantas éifeachtacht a thabhairt don cheart cómhargála;
  - (b) gach cineál saothair éignithe nó éigeantaigh a dhíchur;

- (c) cealú éifeachtach saothair leanaí lena n- áirítear toirmeasc ar na foirmeacha is measa den saothar leanaí;
- (d) idirdhealú i leith fostaíochta agus gairm bheatha a dhíothú; agus
- (e) timpeallacht oibre shábháilte agus shláintiúil.

5. Malartóidh na Páirtithe faisnéis go tráthrialta faoin dul chun cinn atá déanta acu faoi seach maidir le Coinbhinsiún EIS nó prótacail a aicmítear amhail suas chun dáta ag EIS agus nach bhfuil siad ina bPáirtithe iontu go fóill.

6. Déanfaidh gach Páirtí Clár Oibre um Obair Chuibhiúil EIS a chur chun cinn mar a leagtar amach i nDearbhú EIS maidir le Ceartas Sóisialta le haghaidh an Domhandaithe Chóir, go háirithe maidir leis an méid seo a leanas:

- (a) dálaí cuibhiúla oibre do chách, i ndáil le, *inter alia*, pá agus tuilleamh, uaireanta oibre, dálaí oibre eile agus cosaint shóisialta; agus
- (b) idirphlé sóisialta faoi chúrsaí saothair i measc oibrithe agus fostóirí, agus a n- eagraíochtaí faoi seach, agus le húdaráis rialtais ábhartha.

7. I gcomhréir lena ghealltanais faoi EIS, déanfaidh gach Páirtí an méid a leanas:

- (a) bearta agus beartais maidir le sláinte agus sábháilteacht cheirde a ghlacadh agus a chur chun feidhme; agus
- (b) córas cigireachta saothair a choinneáil ar bun i gcomhréir le caighdeáin EIS ábhartha maidir le cigireacht saothair.

AIRTEAGAL 26.17

Saothar éignithe nó éigeantach

1. Ag meabhrú go bhfuil díothú an tsaothair éignithe i measc na gcuspóirí de Chlár 2030, cuireann na Páirtithe i dtábhacht daingniú dearbhaithe agus cur chun feidhme éifeachtach Phrótacal 2014 a ghabhann leis an gCoinbhinsiún maidir le hObair Éigeantais, 1930, a glacadh sa Ghinéiv an 11 Meitheamh 2014.
2. Aithníonn na Páirtithe an sprioc maidir le gach cineál saothair éignithe nó éigeantaigh a dhíothú, lena n- áirítear saothar leanaí éignithe nó éigeantach.
3. Dá dhroim sin, sainaitheoidh na Páirtithe deiseanna le haghaidh comhair, ag comhroinnt faisnéise, eispéireas agus dea- chleachtas a bhaineann le gach cineál saothair éignithe nó éigeantaigh a dhíothú.

AIRTEAGAL 26.18

Comhar maidir le saincheisteanna trádála agus saothair

I gcomhréir le hAirteagal 26.7, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle agus comhoibreoidh siad le chéile, de réir mar is iomchuí, go déthaobhach agus i gcomhthéacs EIS, maidir le saincheisteanna saothair a bhaineann le trádáil a bhfuil leas coiteann acu ina leith, lena n- áirítear, ach gan a bheith teoranta díobh seo a leanas:

- (a) cruthú post agus fostaíocht tháirgiúil, ardcháilíochta a chur chun cinn, lena n- áirítear beartais chun fás ina mbeidh poist ar fáil go flúirseach a ghiniúint agus fiontair agus fiontraíocht inbhuanaithe a chur chun cinn;

- (b) feabhsúcháin i dtáirgiúlacht ghnó agus saothair a chur chun cinn, go háirithe i leith fiontair bheaga agus mheánmhéide;
- (c) forbairt caipitil dhaonna, rochtain ar mhargadh saothair agus infhostaitheacht a bhreisiú, go háirithe i leith daoine óga, lena n- áirítear trí fhoghlaim ar feadh an tsaoil agus gairmoiliúint, oideachas leanúnach, oiliúint agus forbairt agus uasghrádú scileanna, lena n- áirítear i dtionscail atá ag teacht chun cinn agus tionscail chomhshaoil;
- (d) cothromaíocht oibre agus saoil agus cleachtais nuálacha san áit oibre chun folláine oibrithe a bhreisiú;
- (e) feasacht maidir le Clár Oibre um Obair Chuibhiúil EIS a chur chun cinn, lena n- áirítear maidir leis na hidirnaise idir trádáil agus fostaíocht iomlán tháirgiúil, coigeartú mhargadh an tsaothair, croíchaighdeáin saothair, obair chuibhiúil sna slabhraí soláthair domhanda, cosaint shóisialta agus cuimsiú sóisialta, idirphlé sóisialta agus comhionannas inscne;
- (f) poist de cháilíocht mhaith a chur chun cinn trí thrádáil, lena n- áirítear sábháilteacht agus sláinte oibrithe toircheasacha agus oibrithe atá tar éis leanbh a shaolú le deireanaí;
- (g) sábháilteacht agus sláinte gairme agus cigireacht saothair, mar shampla, sásraí comhlíontachta agus forfheidhmithe a fheabhsú;
- (h) dul i ngleic le dúshláin agus deiseanna a bhaineann le lucht saothair éagsúil, ilghlúine, tríd an méid a leanas:
  - (i) comhionannas a chur chun cinn agus idirdhealú i gcúrsaí fostaíochta agus slí bheatha a dhíothú; agus

- (ii) oibrithe soghonta a chosaint;
- (i) caidreamh saothair a fheabhsú, mar shampla, dea- chleachtas a mhalartú i réiteach malartach díospóidí agus comhairliúchán tríthaobhach;
- (j) cur chun feidhme Choinbhinsiúin EIS bhunúsacha, tosaíochta agus eile atá cothrom le dáta, chomh maith le Dearbhú Trípháirteach Prionsabal maidir le Fiontair Ilnáisiúnta agus Beartas Sóisialta EIS, agus Prionsabail Threoracha maidir le Gnó agus Cearta an Duine na Náisiún Aontaithe; agus
- (k) staitisticí saothair.

ROINN D

SOCRUITHE INSTITIÚIDEACHA

AIRTEAGAL 26.19

Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe agus pointí teagmhála

1. Beidh an Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe ('Fochoiste') arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1) comhdhéanta, don tSile, d'oifigigh ó na hinstitiúidí atá freagrach as trádáil, saothar, comhshaol agus saincheisteanna inscne.

2. Beidh seisiúin shonracha ag an bhFochoiste maidir le hábhair chomhshaoil agus shaothair¹, faoi seach, chomh maith le maidir le saincheisteanna trasghearrtha a bhaineann le trádáil agus forbairt inbhuanaithe.

3. Is iad feidhmeanna an Fhochoiste:

- (a) éascú, faireachán agus athbhreithniú a dhéanamh ar chur chun feidhme na Caibidle seo;
- (b) na gníomhaíochtaí comhair a leagtar síos sa Chaibidil seo a chinneadh, a eagrú, a mhaoirsiú agus a mheasúnú, lena n- áirítear malartú faisnéise agus eispéiris ar réimsí leasa choitinn;
- (c) moltaí a thuairisciú agus a chur faoi bhráid an Choiste um Thrádáil ar aon ábhar a bhaineann leis an gCaibidil seo, lena n- áirítear i ndáil le hábhair atá le plé leis na sásraí sochaí sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 33.5;
- (d) na cúraimí dá dtagraítear in Airteagail 26.21 agus 26.22 a chomhlíonadh;
- (e) comhordú le Fochoistí eile arna mbunú faoin gComhaontú seo, de réir mar is iomchuí, lena n- áirítear i ndáil le hiarrachtaí chun saincheisteanna, breithnithe agus gníomhaíochtaí a bhaineann le hinscene a chomhtháthú ina gcuid oibre dá dtagraítear in Airteagal 27.4(8); agus
- (f) aon fheidhm eile a dhéanamh de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

4. Féadfaidh an Fochoiste, mar a comhaontaíodh go frithpháirteach, dul i gcomhairle le páirtithe leasmhara nó saineolaithe nó a gcomhairle a lorg ar ábhair a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo.

---

¹ Is féidir na hábhair chomhshaoil agus shaothair a phlé i seisiúin aonair nó i seisiúin i ndiaidh a chéile.

5. Ullmhóidh an Fochoiste, de chomhthoil, tuarascáil ar gach cruinniú agus foilseoidh sé é tar éis gach cruinnithe.

6. Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála laistigh dá riarachán chun cumarsáid agus comhordú idir na Páirtithe a éascú ar aon ábhar a bhaineann le cur chun feidhme na Caibidle seo. Maidir leis an tSile, beidh pointí teagmhála sonracha d'ábhair shaothair, chomhshaoil agus inscne laistigh dá Forúnaíocht um Chaidreamh Eacnamaíoch Idirnáisiúnta den Aireacht Gnóthaí Eachtracha nó a chomharba. Tabharfaidh gach Páirtí fógra pras don Pháirtí eile maidir lena phointí teagmhála agus soláthróidh sé a fhaisnéis theagmhála.

7. Déanfaidh na pointí teagmhála na nithe seo a leanas:

- (a) cumarsáid agus comhordú tráthrialta idir na Páirtithe a éascú;
- (b) d'ainneoin Airteagal 33.3(2), cuidiú leis an bhFochoiste lena n- áirítear tríd an gclár oibre a bhunú agus na hullmhúcháin uile eile is gá a dhéanamh do chruinnithe an Fhochoiste.
- (c) cumarsáid a dhéanamh lena sochaí shibhialta faoi seach, de réir mar is iomchuí; agus
- (d) oibriú le chéile, lena n- áirítear le comhlachtaí eile iomchuí a riarachán, chun gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme.

AIRTEAGAL 26.20

Réiteach díospóide

1. Déanfaidh na Páirtithe gach iarracht is féidir trí idirphlé, trí mhalartú faisnéise agus trí chomhar chun aghaidh a thabhairt ar aon easaontas idir na Páirtithe maidir le léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo.
2. I gcás easaontais idir na Páirtithe maidir leis an mbrí a bhaintear as an gCaibidil seo nó a cur i bhfeidhm, beidh teacht ag na Páirtithe, go heisiach, ar na nósanna imeachta um réiteach díospóidí arna mbunú de bhun Airteagail 26.21 agus 26.22.

AIRTEAGAL 26.21

Comhairliúcháin

1. Féadfaidh Páirtí ('an Páirtí is iarrthóir'), tráth ar bith, comhairliúcháin a iarraidh leis an bPáirtí eile ('an Páirtí is freagróir') maidir le ní ar bith a eascraíonn as léirmhíniú nó cur i bhfeidhm na Caibidle seo trí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig pointe teagmhála an Pháirtí is freagróir. Leagfar amach na cúiseanna le comhairliúcháin a iarraidh san iarraidh sin, lena n-áirítear tuairisc atá sonrach go leordhóthanach ar an ábhar atá i gceist agus forálacha na Caibidle seo a mheasann sé a bheith infheidhme.
2. Soláthróidh an Páirtí is freagróir, mura gcomhaontaítear ina mhalairt de chás é leis an bPáirtí is iarrthóir, freagra i scríbhinn tráth nach déanaí ná 10 lá tar éis dháta fháil na hiarrata.

3. Tosóidh na Páirtithe ar chomhairliúcháin tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis an dáta a fhaigheann an Páirtí is freagróir an iarraidh, mura gcomhaontaíonn na Páirtithe a mhalairt.
4. Féadfar na comhairliúcháin a reáchtáil ar an láthair nó ar aon mhodh teicneolaíochta a bheidh ar fáil do na Páirtithe. Má reáchtáiltear comhairliúcháin ar an láthair, reáchtálfar iad i gcríoch an Pháirtí is freagróir, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.
5. Déanfaidh na Páirtithe an méid a leanas sna comhairliúcháin:
- (a) faisnéis leordhóthanach a sholáthar ionas gur féidir scrúdú iomlán a dhéanamh ar an ábhar; agus
  - (b) aon fhaisnéis a mhalartaítear le linn na gcomhairliúcháin a chóireáil go rúnda.
6. Rachaidh na Páirtithe i mbun comhairliúcháin arb é is aidhm dóibh teacht ar réiteach ar an ábhar atá sásúil don dá thaobh, ag tabhairt san áireamh na deiseanna le haghaidh comhair a bhaineann leis an ábhar. I ndáil le hábhair a bhaineann le comhaontuithe iltaobhacha dá dtagraítear sa Chaibidil seo, déanfaidh na Páirtithe breith ar fhaisnéis ó EIS nó ó chomhlachtaí ábhartha arna mbunú faoi na comhaontuithe sin. I gcás inarb ábhartha, féadfaidh na Páirtithe comhaontú chun comhairle a lorg go comhpháirteach ar na heagraíochtaí sin nó ar na comhlachtaí, nó ar aon saineolaí nó comhlacht eile a mheasfaidh siad a bheith iomchuí cuidiú leo ina gcomhairliúcháin.
7. Mura bhfuil na Páirtithe in ann an t-ábhar a réiteach laistigh de 60 lá ó sheachadadh na hiarrata i scríbhinn ar chomhairliúcháin de bhun mhír 1, féadfaidh gach Páirtí, trí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig pointe teagmhála an Pháirtí eile, a iarraidh go dtionólfai an Fochoiste chun an t-ábhar a bhreith. Tionólfaidh an Fochoiste go pras agus féachfaidh siad le comhaontú ar réiteach an ábhair.

8. Féadfaidh gach Páirtí nó an Fochoiste a tionóladh de bhun mhír 7 den Airteagal seo, más iomchuí, tuairimí na nGrúpaí Comhairleacha Baile dá dtagraítear in Airteagal 33.6 nó comhairle ó shaineolaithe eile a lorg.

9. Má tá na Páirtithe in ann an t-ábhar a réiteach, déanfaidh siad doiciméadú ar an toradh sin lena n-áirítear, más iomchuí, céimeanna sonracha agus amlínte a comhaontaíodh. Cuirfidh na Páirtithe an toradh ar fáil don phobal, mura n-aontaíonn siad a mhalairt.

AIRTEAGAL 26.22

Painéal saineolaithe

1. Mura n-éiríonn leis na Páirtithe an cheist a réiteach laistigh de 60 lá tar éis iarraidh i scríbhinn chun an Fochoiste a thionól dá dtagraítear in Airteagal 26.21(7) a sheachadadh nó, mura ndearnadh iarraidh ar bith den sórt sin, laistigh de 120 lá tar éis iarraidh i scríbhinn ar chomhairliúcháin de bhun Airteagal 26.21(1), féadfaidh an Páirtí iarratach a iarraidh go mbunófaí painéal saineolaithe chun scrúdú a dhéanamh ar an ábhar. Ní mór aon iarraidh den sórt sin a dhéanamh i scríbhinn chuig pointe teagmhála an Pháirtí is freagróir. Sainithneofar san iarraidh na cúiseanna le painéal saineolaithe a bhunú, lena n-áirítear tuairisc atá sonrach go leordhóthanach ar an ábhar atá i gceist, agus míneofar inti an chaoi ar ionann an t-ábhar sin agus sárú ar fhorálacha sonracha na Caibidle seo.

2. Seachas mar a dhéantar foráil dó ina mhalairt de chás san Airteagal seo, beidh feidhm ag Airteagail 31.6, 31.10, 31.13, Airteagal 31.14(1), Airteagail 31.15, 31.19, Airteagal 31.20(2), agus Airteagail 31.21, 31.22, 31.24, 31.32, 31.33, 31.34, 31.35, chomh maith le Rialacha Nós Imeachta in Iarscríbhinn 31-A agus an Cód Iompair in Iarscríbhinn 31-B *mutatis mutandis*.

3. Ag an gcéad chruinniú a bheidh ag an bhFochoiste, molfaidh siad don Choiste um Thrádáil 15 dhuine aonair ar a laghad a bhunú atá toilteanach agus in ann feidhmiú ar an bpainéal saineolaithe. Bunaithe ar an moladh seo, déanfaidh an Coiste um Thrádáil, tráth nach déanaí ná 1 bhliain amháin tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, liosta de dhaoine aonair den sórt sin a bhunú. Beidh trí fholiosta sa liosta:

- (a) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón Aontas Eorpach;
- (b) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón tSile; agus
- (c) foliosta amháin de dhaoine aonair nach náisiúnaigh de cheachtar Páirtí iad agus a fheidhmeoidh mar chathaoirleach ar an bpainéal saineolaithe.

4. Áireofar cúigear ar a laghad ar gach foliosta. Áiritheoidh an Coiste um Thrádáil go gcoinnítear an liosta cothrom le dáta agus go mbeidh an líon seo daoine ar a laghad ar an liosta.

5. Beidh eolas speisialaithe nó saineolas ag na daoine dá dtagraítear i mír 3 ar an dlí saothair nó comhshaoil, ar shaincheisteanna a dtugtar aghaidh orthu sa Chaibidil seo, nó ar réiteach díospóidí a thagann chun cinn faoi chomhaontuithe idirnáisiúnta. Beidh siad neamhspleách, beidh siad ag fónamh ina gcumas aonair agus ní thógfaidh siad teoracha ó aon eagraíocht nó rialtas maidir le saincheisteanna a bhaineann leis an díspóid, ná ní bheidh siad cleamhnaithe le rialtas aon Pháirtí, agus comhlíonfaidh siad an Cód Iompair in Iarscríbhinn 31-B.

6. I gcás ina mbíonn an painéal saineolaithe sin comhdhéanta de réir na nósanna imeachta a leagtar amach in Airteagal 31.6(3), (4) agus (6), roghnófar na saineolaithe ó na foliostaí ábhartha dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo.

7. Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt laistigh de 5 lá ó dháta bunaithe an phainéil saineolaithe, is é an méid seo a leanas a bheidh sna téarmaí tagartha:

‘scrúdú a dhéanamh, i bhfianaise forálacha ábhartha de Chaibidil 26 den Chomhaontú Eatramhach maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile ar an ábhar dá dtagraítear san iarraidh ar bhunú an phainéil saineolaithe, agus chun tuarascáil a eisiúint, i gcomhréir le hAirteagal 26.23 den Chomhaontú sin, lena thorthaí agus a mholtaí chun an t-ábhar a réiteach’.

8. Maidir le hábhair a bhaineann leis na comhaontuithe iltaobhacha dá dtagraítear sa Chaibidil seo, ba cheart don phainéal saineolaithe faisnéis a lorg ó EIS nó ó chomhlachtaí ábhartha arna mbunú faoi na comhaontuithe sin, lena n-áirítear aon treoraíocht léiriúcháin, torthaí nó cinntí ábhartha atá ar fáil arna nglacadh ag EIS nó na comhlachtaí sin. Cuirfear aon fhaisnéis den sórt sin ar fáil don dá Pháirtí chun a mbarúlacha ina leith a fháil.

9. Déanfaidh an painéal saineolaithe forálacha na Caibidle seo a léirmhíniú i gcomhréir leis na rialacha gnácha maidir le léirmhíniú ar dhlí poiblí idirnáisiúnta, lena n-áirítear iad sin a chódaítear i gCoinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí.

10. Eiseoidh an painéal saineolaithe tuarascáil eatramhach agus tuarascáil chríochnaitheach do na Páirtithe ina leagfar amach na torthaí fíorais, infheidhmeacht na bhforálacha ábhartha agus an réasúnaíocht taobh thiar d’aon toradh, conclúid agus moladh a dhéanann sé.

11. Déanfaidh an painéal saineolaithe an tuarascáil eatramhach a sheachadadh chuig na Páirtithe laistigh de 100 lá tar éis dháta bunaithe an phainéil saineolaithe. I gcás ina measfaidh an painéal saineolaithe nach féidir an teorainn ama sin a bhaint amach, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil saineolaithe fógra i scríbhinn do na Páirtithe, agus sonródh sé na cúiseanna atá leis an moill agus an dáta atá sé beartaithe ag an bpainéal saineolaithe a thuairisc eatramhach a thabhairt. D’fhéadfaí an teorainn ama a leagtar amach sa mhír seo a shíneadh le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe.

12. Féadfaidh Páirtí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh chuig an mbinse eadrána chun gnéithe beachta na tuarascála eatramhaí a athbhreithniú laistigh de 25 lá tar éis sheachadadh na tuarascála eatramhaí. Féadfaidh Páirtí trácht a dhéanamh ar iarraidh an Pháirtí eile laistigh de 15 lá ón iarraidh a sheachadadh.
13. Tar éis an iarraidh agus na barúlacha sin a bhreithniú, ullmhóidh an painéal saineolaithe an tuarascáil chríochnaitheach. Mura seachadfar aon iarraidh chun athbhreithniú a dhéanamh ar ghnéithe ar leith den tuarascáil eatramhach laistigh den tréimhse ama dá dtagraítear i mír 12, is í an tuarascáil eatramhach a bheidh mar thuarascáil chríochnaitheach ag an bpainéal saineolaithe.
14. Déanfaidh an Painéal Saineolaithe an tuarascáil chríochnaitheach a sheachadadh chuig na Páirtithe laistigh de 175 lá tar éis dháta bunaithe an phainéil sin. I gcás ina measfaidh an painéil saineolaithe nach féidir an teorainn ama sin a bhaint amach, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil fógra i scríbhinn do na Páirtithe, agus sonróidh sé na cúiseanna atá leis an moill agus an dáta atá sé beartaithe ag an bpainéal saineolaithe a thuairisc chríochnaitheach a thabhairt. D'fhéadfaí an teorainn ama a leagtar amach sa mhír seo a shíneadh le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe.
15. Áireofar sa tuarascáil chríochnaitheach plé ar aon iarraidh a fuarthas i scríbhinn ó na Páirtithe maidir leis an tuarascáil eatramhach agus tabharfar aghaidh go soiléir ar bharúil a thabharfaidh na Páirtithe.
16. Cuirfidh na Páirtithe an tuarascáil chríochnaitheach ar fáil don phobal laistigh de 15 lá tar éis don phainéal saineolaithe í a chur isteach.
17. Má chinneann an painéal saineolaithe sa tuarascáil chríochnaitheach nár chomhlíon Páirtí a oibleagáidí faoin gCaibidil seo, déanfaidh na Páirtithe bearta iomchuí a bheidh le cur chun feidhme a phlé, agus tuarascáil agus moltaí an phainéil saineolaithe á gcur i gcuntas. Cuirfidh an Páirtí is freagróir a Ghrúpa Comhairleach Baile dá dtagraítear in Airteagal 33.6 agus an Páirtí eile ar an eolas faoina chinntí maidir le haon ghníomhaíocht nó beart a bheidh le cur chun feidhme tráth nach déanaí ná 3 mhí tar éis don tuarascáil a bheith curtha ar fáil go poiblí.

18. Déanfaidh an Fochoiste faireachán ar na bearta leantacha i leith na tuarascála críochnaithí agus moltaí an phainéil saineolaithe. Féadfaidh na Grúpaí Comhairleacha Baile dá dtagraítear in Airteagal 33.6 barúlacha a chur faoi bhráid an Fhochoiste ina leith sin.

AIRTEAGAL 26.23

Athbhreithniú

1. Chun críche baint amach chuspóirí na Caibidle seo a bhreisiú, pléifidh na Páirtithe trí chruinnithe an Fhochoiste a chur chun feidhme éifeachtach, ag tabhairt san áireamh, *inter alia*, mórforbairtí beartais i ngach Páirtí agus forbairtí i gcomhaontuithe idirnáisiúnta.
2. Ag tabhairt san áireamh toradh pléití den sórt sin, féadfaidh Páirtí athbhreithniú ar an gCaibidil seo a iarraidh tráth ar bith tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Chun na críche sin, féadfaidh an Fochoiste leasuithe ar fhorálacha ábhartha na Caibidle seo i gcomhréir leis an nós imeachta maidir le leasú arna bhunú in Airteagal 33.10(1) a mholadh do na Páirtithe.

CAIBIDIL 27

TRÁDÁIL AGUS COMHIONANNAS INSCNE

AIRTEAGAL 27.1

Comhthéacs agus cuspóirí

1. Comhaontaíonn na Páirtithe ar a thábhachtaí atá sé gné inscne a ionchorprú i bhfás eacnamaíoch cuimsitheach a chur chun cinn, agus ar an bpríomhról atá ag beartais inscne- fhreagrúla ina leith sin. Áirítear air sin bacainní ar rannpháirtíocht na mban sa gheilleagar agus i dtrádáil idirnáisiúnta a bhaint, lena n- áirítear trí chomhionannas deiseanna rochtana a fheabhsú ar fheidhmeanna agus earnálacha oibre d'fhir agus do mhná sa mhargadh saothair.
2. Aithníonn na Páirtithe gur innill den fhás eacnamaíoch iad trádáil agus infheistíocht idirnáisiúnta agus aithníonn siad freisin an rannchuidiú tábhachtach a chuireann mná leis an bhfás eacnamaíoch trína rannpháirtíocht i ngníomhaíocht eacnamaíoch, lena n- áirítear gnó agus trádáil idirnáisiúnta.
3. Aithníonn na Páirtithe gur féidir le rannpháirtíocht na mban sa trádáil idirnáisiúnta rannchuidiú lena gcumhachtú eacnamaíoch agus a neamhspleáchas eacnamaíoch a chur ar aghaidh. Thairis sin, cuireann rochtain ban ar acmhainní eacnamaíocha agus a n- úinéireacht ar acmhainní eacnamaíocha le fás eacnamaíoch ionchuimsitheach, rathúnas, iomaíochas, agus folláine na sochaí inbhuanaithe. Dá réir sin, cuireann na Páirtithe i dtábhacht a rún chun an Comhaontú seo a chur chun feidhme ar bhealach lena gcothaítear agus lena bhfeabhsaítear comhionannas idir fir agus mná.

4. Meabhraíonn na Páirtithe Clár Oibre don Fhorbairt Inbhuanaithe 2030 de chuid na Náisiún Aontaithe agus na SDGanna a bhaineann le comhionannas trádála agus inscne, go háirithe Sprioc 5: comhionannas inscne a bhaint amach agus na mná agus na cailíní uile a chumhachtú.
5. Meabhraíonn na Páirtithe cuspóirí an Dearbhaithe Chomhpháirtigh ar Thrádáil agus Cumhachtú Eacnamaíoch na mBan ar ócáid Chomhdháil Aireachta na hEagraíochta Domhanda Trádála in Buenos Aires i mí na Nollag 2017.
6. Meabhraíonn na Páirtithe a ngealltanais maidir le comhionannas inscne agus cumhachtú na mban agus na gcailíní a phríomhshruthú chomh maith leis an urraim do phrionsabail dhaonlathacha agus do chearta an duine agus do shaoirsí bunúsacha mar a leagtar síos i nDearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine, arna ghlacadh ag Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 10 Nollaig 1948, agus in ionstraimí ábhartha idirnáisiúnta eile maidir le cearta an duine a bhaineann le comhionannas inscne a bhfuil siad ina bpáirtí iontu.
7. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a ngealltanais faoi Dhearbhú agus Clár Oibre Gníomhaíochta Bhéising, arna ghlacadh ag Ceathrú Comhdháil Dhomhanda na mBan, a reáchtáladh i mBéising ón 4 go dtí an 15 Meán Fómhair 1995, ag tabhairt faoi deara go háirithe na cuspóirí agus na forálacha a bhaineann le rochtain chomhionann na mban ar acmhainní, fostaíocht, margáil agus trádáil.
8. Athdhearbhaíonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le beartais trádála ionchuimsitheacha a rannchuidíonn le cearta comhionanna, cóir chomhionann agus comhionannas deiseanna idir fir agus mná a chur chun cinn chomh maith le gach foirm idirdhealaithe in aghaidh na mban a dhíothú.
9. Cuireann na Páirtithe i dtábhacht ról na hearnála príobháidí chun comhionannas inscne a chothú trí bheartas neamh- idirdhealaitheacha agus éagsúlachta a chur i bhfeidhm ina n- oibríochtaí corparáideacha i gcomhréir le treoirlínte agus caighdeáin idirnáisiúnta arna bhformhuiniú nó arna dtacú ag na Páirtithe.

10. Tá sé mar aidhm ag na Páirtithe:

- (a) a gcaidreamh trádála, comhar agus idirphlé a bhreisiú ar bhealaí atá fabhrach do chomhionannas deiseanna agus cóir chomhionann do mhná agus fir, mar oibrithe, táirgeoirí, trádálaithe nó tomhaltóirí, i gcomhréir lena ngealltanais idirnáisiúnta.
- (b) comhar agus idirphlé a éascú leis an aidhm chun acmhainneacht, coinníollacha agus rochtain na mban ar dheiseanna arna gcruthú ag an trádáil a bhreisiú.
- (c) a n- acmhainneachtaí a fheabhsú a thuilleadh chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna inscne a bhaineann le trádáil, lena n- áirítear trí mhalartú faisnéise agus dea- chleachtais.

AIRTEAGAL 27.2

Comhaontuithe iltaobhacha

1. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanais chun a oibleagáidí a chur chun feidhme go héifeachtach faoin gCoinbhinsiún maidir le gach cineál Idirdhealaithe in aghaidh na mBan a Dhíothú, a ghlac Comhthionól Ginearálta na Náisiún Aontaithe an 18 Nollaig 1979, agus aird á tabhairt go háirithe ar na forálacha sin a bhaineann le hidirdhealú in aghaidh na mban a dhíothú sa saol eacnamaíoch agus i réimse na fostaíochta.
2. Meabhraíonn na Páirtithe a n- oibleagáidí faoi seach faoi Airteagal 26.16 den Chomhaontú seo maidir le Coinbhinsiún EIS a bhaineann le comhionannas inscne agus idirdhealú i leith fostaíochta agus gairm bheatha a dhíothú arna dhaingniú ag na Ballstáit agus ag an tSile.

3. Athdhearbhaíonn gach Páirtí a ghealltanais chun a oibleagáidí faoi chomhaontuithe iltaobhacha eile ar páirtí iontu é a chur chun feidhme ina dtéitear i ngleic le comhionannas inscne nó cearta na mban.

AIRTEAGAL 27.3

Forálacha ginearálta

1. Aithníonn na Páirtithe ceart gach Páirtí a raon feidhme agus a ráthaíochtaí comhionannais deiseanna féin d'fhir agus mná a bhunú agus chun a dhlíthe agus a bheartais ábhartha féin a ghlacadh nó a mhodhnú, i gcomhréir lena chuid gealltanais faoi na comhaontuithe idirnáisiúnta dá dtagraítear in Airteagal 27.2.
2. Déanfaidh gach Páirtí iarracht a áirithiú go ndéantar foráil ina dhlíthe agus ina bheartais ábhartha maidir le cearta comhionanna, cóir chomhionann agus comhionannas deiseanna idir fir agus mná a chur chun cinn, i gcomhréir lena ghealltanais idirnáisiúnta. Déanfaidh gach Páirtí iarracht na dlíthe agus na beartais sin a fheabhsú.
3. Féachfaidh gach Páirtí le sonraí imdhealaithe- inscne a bhaineann le trádáil agus inscne a bhailiú d'fhonn tuiscint níos fearr a fháil ar na tionchair dhifriúla atá ag ionstraimí um beartas trádála ar mhná agus ar fhir ina róil mar oibrithe, táirgeoirí, trádálaithe nó tomhaltóirí.
4. Cuirfidh gach Páirtí feachtas phoiblí chun cinn ina chríoch ar a dhlíthe agus a bheartais maidir le comhionannas inscne, lena n- áirítear an tionchar a bhíonn acu ar fhás eacnamaíoch cuimsitheach agus ar bheartas trádála agus a n- ábharthacht ina leith.

5. Déanfaidh gach Páirtí, i gcás inar ábhartha, cuspóir an chomhionannais idir fir agus mná a thabhairt san áireamh agus bearta á bhfoirmliú, á gcur chun feidhme agus á n- athbhreithniú i réimsí atá cumhdaithe faoin gComhaontú seo.
6. Spreagfaidh gach Páirtí trádáil agus infheistíocht trí chomhionannas deiseanna agus rannpháirtíocht ban agus fear sa gheilleagar agus sa trádáil idirnáisiúnta a chur chun cinn. Áirítear air sin, *inter alia*, bearta a bhfuil sé mar aidhm leo: gach cineál idirdhealaithe ar fhorais inscne a dhíothú de réir a chéile; prionsabal an phá chomhionann ar obair arb ionann a luach d'fhonn dul i ngleic leis an mbearna pá idir na hinscní agus a éascú nach ndéantar idirdhealú ar mhná san fhostaíocht agus sa ghairm, lena n- áirítear ar chúiseanna toirchis agus máithreachais.
7. Ní dhéanfaidh Páirtí lagú ná laghdú ar an gcosaint a thugtar faoina dhlíthe faoi seach atá dírithe ar chomhionannas inscne nó comhionannas deiseanna a áirithiú do mhná agus fir chun trádáil nó infheistíocht a spreagadh.
8. Ní dhéanfaidh Páirtí a dhlíthe faoi seach atá dírithe ar chomhionannas inscne nó comhionannas deiseanna a áirithiú do mhná agus fir a tharscaoileadh ná maolú uathu ar bhealach eile a lagaíonn nó a laghdaíonn an chosaint a dheonaítear de bhun na ndlíthe sin, d'fhonn trádáil nó infheistíocht a spreagadh.
9. Ní theipfidh ar Pháirtí an chosaint a thugtar faoina dhlíthe faoi seach atá dírithe ar chomhionannas inscne nó comhionannas deiseanna a áirithiú do mhná agus fir, ar bhealach a dhéanann difear do thrádáil nó infheistíocht a fhorfheidhmiú go héifeachtach, trí ghníomhaíocht nó éighníomhaíocht mharthanach nó athfhillteach.

AIRTEAGAL 27.4

Gníomhaíochtaí comhair

1. Aithníonn na Páirtithe na tairbhí a bhaineann lena n- eispéiris faoi seach a roinnt i ndáil le dearadh, cur chun feidhme, faireachán agus neartú gnéithe a bhaineann le trádáil de bhearta um chomhionannas inscne.
2. I gcomhréir le mír 1, déanfaidh na Páirtithe gníomhaíochtaí comhair a dearadh chun acmhainneacht agus coinníollacha do mhná a fheabhsú, lena n- áirítear oibrithe, mná gnó agus fiontraithe, chun rochtain a thabhairt dóibh ar na deiseanna a chruthófar leis an gComhaontú seo agus chun tairbhiú go hiomlán de na deiseanna sin.
3. Déanfar gníomhaíochtaí comhair ar shaincheisteanna agus topaicí ar a n- aontaíonn na Páirtithe.
4. Is féidir gníomhaíochtaí comhair a fhorbairt agus a chur chun feidhme le rannpháirtíocht NA, EDT, EIS, ECFE agus eagraíochtaí idirnáisiúnta eile chomh maith le tríú tíortha, gnólachtaí, eagraíochtaí fostóirí agus oibrithe, eagraíochtaí oideachais agus taighde agus eagraíochtaí neamhrialtasacha eile, de réir mar is iomchuí.
5. D'fhéadfaí a áireamh ar réimsí comhair eispéiris agus dea- chleachtais a chomhroinnt a bhaineann le beartais agus cláir chun rannpháirtíocht mhéadaithe na mban i dtrádáil idirnáisiúnta a spreagadh chomh maith le gnéithe díobh seo a leanas a bhaineann le trádáil:
  - (a) cuimsiú airgeadais agus oideachas na mban a chur chun cinn chomh maith le rochtain ar mhaoiniú agus cúnamh airgeadais;
  - (b) dul chun cinn ar cheannaireacht na mban agus forbairt líonraí na mban;

- (c) rannpháirtíocht iomlán na mban sa gheilleagar a chur chun cinn trína rannpháirtíocht, ceannaireacht agus oideachas a spreagadh, go háirithe i réimsí ina ndéantar tearcionadaíocht orthu, amhail eolaíocht, teicneolaíocht, innealtóireacht agus matamaitic (ETIM), chomh maith le nuálaíocht agus gnó;
- (d) cur chun cinn an chomhionannais inscne laistigh d'fhiontair;
- (e) rannpháirtíocht na mban i bpoist chinnteoireachta sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha;
- (f) tionscnaimh phoiblí agus phríobháideacha dírithe ar fhiontraíocht bhaineann a chur chun cinn, lena n- áirítear comhtháthú na mban in earnáil fhoirmiúil an gheilleagair, ag breisiú iomaíochais na bhfiontar faoi threoir na mban lena cheadú dóibh a bheith rannpháirteach agus iomaíoch i slabhraí luacha áitiúla, réigiúnacha agus domhanda, agus gníomhaíochtaí chun idirnáisiúnú fiontar beag agus meánmhéide arna dtreorú ag mná a chur chun cinn;
- (g) beartais agus cláir chun scileanna digiteacha agus rochtain ar uirlisí gnó ar líne agus ardáin ríomhthráchtála a fheabhsú;
- (h) dul chun cinn na mbeartas agus na gclár cúraim chomh maith le bearta um chothromaíocht oibre agus saoil ag a bhfuil dearcadh inscne;
- (i) fiosrú an naisc idir rannpháirtíocht mhéadaithe na mban i dtrádáil idirnáisiúnta agus an laghdú sa bhearna pá idir na hinscní;
- (j) forbairt ar anailís inscne- bhunaithe ar bheartais trádála, lena n- áirítear dearadh, cur chun feidhme agus faireachán ar a n- éifeachtaí;

- (k) bailiúchán na sonraí imdhealaithe de réir inscne, úsáid táscairí, modheolaíochtaí faireacháin agus meastóireachta, agus an anailís ar staidreamh a bhaineann le trádáil ó dhearcadh inscne;
- (l) fiosrú na nasc idir rannpháirtíocht na mban i dtrádáil idirnáisiúnta agus réimsí amhail obair chuibhiúil, idirdheighilt fostaíochta, agus coinníollacha na mban, lena n- áirítear sábháilteacht agus sláinte ag an obair oibrithe toircheasacha agus oibrithe atá tar éis leanbh a shaolú le deireanaí, i gcomhréir le fomhír (f) d'Airteagal 26.18;
- (m) beartais agus cláir chun tionchar eacnamaíoch difreáilte a bhíonn ag géarchéimeanna agus éigeandálaí ar mhná agus ar fhir a chosc, a mhaolú agus a fhreagairt; agus
- (n) saincheisteanna eile mar a chomhaontaíonn na Páirtithe.

6. Cinnfidh na Páirtithe i gcomhpháirt na tosaíochtaí maidir le gníomhaíochtaí comhair bunaithe ar réimsí leasa choitinn agus na hacmhainní atá ar fáil.

7. Féadfar tabhairt faoi chomhar, lena n- áirítear sna réimsí a leagtar amach i mír 5, i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta a bheidh ar fáil do na Páirtithe, trí ghníomhaíochtaí amhail: ceardlanna, seimineáir, comhdhálacha, cláir chomhoibritheacha agus tionscadail; malartú eispéireas, agus comhroinnt dea- chleachtas maidir le beartais agus nósanna imeachta; agus an malartú saineolaithe.

8. Tríd an bhFochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), spreagfaidh na Páirtithe iarrachtaí de chuid na gcomhlachtaí arna mbunú sa Chomhaontú seo chun saincheisteanna, breithnithe agus gníomhaíochtaí a bhaineann le hinscne ina gcuid oibre a chomhtháthú.

9. Spreagfaidh na Páirtithe rannpháirtíocht ionchuimsitheach na mban i gcur chun feidhme na ngníomhaíochtaí comhair arna mbunú de bhun an Airteagail seo, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 27.5

Socruithe institiúideacha

1. Beidh an Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe arna bhunú de bhun Airteagal 33.4(1), freagrach as cur chun feidhme na Caibidle seo. Beidh feidhm ag Airteagal 26.19 ar an gCaibidil seo *mutatis mutandis*¹.
2. I gcás ina bhfuiltear ag idirghníomhú leis an tsochaí shibhialta sna Grúpaí Comhairleacha Baile a cruthaíodh nó a ainmníodh de bhun Airteagal 33.6 agus san Fhóram Sochaí Sibhialta arna eagrú de bhun Airteagal 33.7, spreagfaidh na Páirtithe rannpháirtíocht eagraíochtaí a chuireann comhionannas idir fir agus mná chun cinn.

AIRTEAGAL 27.6

Réiteach díospóide

Tá feidhm ag Airteagail 26.20, 26.21 agus 26.22 maidir leis an gCaibidil seo *mutatis mutandis*².

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tuigfear aon tagairt do Chaibidil 26, nó do shaincheisteanna nó ábhair chomhshaoil agus shaothair, san Airteagal sin amhail bheith ag tagairt don Chaibidil seo, nó do shaincheisteanna nó ábhair inscne, de réir mar is infheidhme.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tuigfear aon tagairt do Chaibidil 26, nó do shaincheisteanna, ábhair nó dlíthe comhshaoil agus saothair, sna hAirteagail sin amhail bheith ag tagairt don Chaibidil seo, nó do shaincheisteanna, ábhair nó dlíthe inscne a bhaineann leis na saincheisteanna nó na hábhair sin, de réir mar is infheidhme.

AIRTEAGAL 27.7

Athbhreithniú

1. Comhaontaíonn na Páirtithe ar a thábhachtaí atá sé faireachán agus measúnú a dhéanamh, i gcomhpháirt nó go haonarach, trína bpróisis agus a n- institiúidí faoi seach, mar aon leo sin arna mbunú faoin gComhaontú seo ar thionchar chur chun feidhme an Chomhaontaithe seo maidir le comhionannas idir fir agus mná agus deiseanna a chuirtear ar fáil do mhná i ndáil le trádáil.
2. Féadfaidh na Páirtithe athbhreithniú a dhéanamh ar an gCaibidil seo i bhfianaise an eispéiris a fhaightear trína chur chun feidhme agus más gá, moladh a thabhairt faoin gcaoi ar féidir é a neartú.

CAIBIDIL 28

TRÉDHEARCACHT

AIRTEAGAL 28.1

Cuspóir

1. Féadfaidh na Páirtithe, agus aitheantas á thabhairt don tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag a dtimpeallachtaí rialála féin ar an infheistíocht agus ar an trádáil eatarthu, féachaint le timpeallacht rialála intuartha agus nósanna imeachta éifeachtúla a sholáthar d'oibreoirí eacnamaíocha, fiontair bheaga agus mheánmhéide go háirithe.
2. Athdhearbhaíonn na Páirtithe a ngealltanais faoi seach faoi Chomhaontú EDT, agus, sa Chaibidil seo, chun cur leis na gealltanais sin agus socruithe breise don trédhearcacht a leagan síos.

AIRTEAGAL 28.2

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘cinneadh riaracháin’ cinneadh nó gníomhaíocht lena bhfuil éifeacht dhlíthiúil a bhaineann le duine, earra nó seirbhís shonrach i gcás aonair agus cumhdaítear leis mainneachtain cinneadh riaracháin a dhéanamh dá bhforáiltear i ndlí Páirtí; agus

- (b) ciallaíonn ‘rialú riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta aige’ rialú nó léirmhíniú riaracháin a bhfuil feidhm aige maidir le gach duine agus staid fíorais a thagann go ginearálta faoi raon an rialaithe nó an léirmhínithe riaracháin sin, agus lena mbunaítear gnás iompair, ach ní áirítear leis:
- (i) cinneadh nó rialú arna dhéanamh in imeacht riaracháin nó garbhreithiúnach a bhfuil feidhm aige maidir le duine, earra nó seirbhís ar leith de chuid an Pháirtí eile i gcás sonrach; nó
  - (ii) rialú lena ndéantar breithniú maidir le gníomh nó cleachtas ar leith.

AIRTEAGAL 28.3

Foilseachán

1. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfar a dhlíthe, rialacháin, nósanna imeachta, rialuithe riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu agus cinntí breithiúnacha maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo a fhoilsiú go pras trí mheán a ainmnítear go hoifigiúil agus, i gcás inar féidir, trí mheán leictreonach, nó go gcuirfear ar fáil iad ar dhóigh ina bhféadfadh aon duine eolas a fháil orthu.
2. Soláthróidh gach Páirtí míniú ar chuspóir, agus ar réasúnaíocht, a dhlíthe, a rialachán, a nósanna imeachta, a rialuithe riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu agus a chinntí breithiúnacha i ndáil le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo.

3. Soláthróidh gach Páirtí tréimhse réasúnta ama idir dáta foilsithe agus dáta theacht i bhfeidhm na ndlíthe agus na rialachán maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo, seachas i gcás nach féidir sin a dhéanamh ar fhorais phráinne. Níl feidhm ag an mír seo maidir le rialuithe riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu ná le cinntí breithiúnacha.

AIRTEAGAL 28.4

Fiosrúcháin agus soláthar faisnéise

1. Bunóidh nó coinneoidh gach Páirtí sásraí iomchuí ar bun chun freagairt d'fhiosrúcháin ó aon duine maidir le haon dlí nó rialachán i ndáil le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo.
2. Arna iarraidh sin do Pháirtí, soláthróidh an Páirtí eile faisnéis go pras agus freagróidh sé fiosrúcháin a bhaineann le haon dlí nó rialachán, bíodh sé i bhfeidhm nó beartaithe, maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo, ach amháin má leagtar síos sásra sonracha faoi Chaibidil eile den Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 28.5

Nósanna imeachta riaracháin

1. Riarfaidh gach Páirtí na dlíthe, rialacháin, nósanna imeachta agus rialuithe riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo ar bhealach oibiachtúil neamhchlaonta réasúnach.

2. Má thionscnaítear imeachtaí riaracháin a bhaineann le daoine, earraí nó seirbhísí áirithe de chuid an Pháirtí eile i leith cur i bhfeidhm dlíthe, rialachán, nósanna imeachta nó rialuithe riaracháin a bhfuil feidhm ghinearálta acu dá dtagraítear i mír 1, déanfaidh gach Páirtí na nithe seo a leanas:

- (a) féachfaidh sé le fógra réasúnta a thabhairt do dhaoine dá ndéantar difear díreach le himeachtaí riaracháin, i gcomhréir lena dhlíthe agus lena rialacháin, nuair a thionscnaítear imeachtaí, lena n- áirítear tuairisc ar chineál na n- imeachtaí, ráiteas maidir leis an údarás dlíthiúil faoina dtionscnaítear na himeachtaí agus tuairisc ghinearálta ar aon saincheist i gceist; agus
- (b) tabharfaidh sé deis réasúnta do na daoine sin fíorais agus argóintí a chur i láthair mar thaca lena seasamh roimh aon chinneadh riaracháin críochnaitheach a mhéid a cheadaítear le ham, cineál na n- imeachtaí agus an leas poiblí.

AIRTEAGAL 28.6

Athbhreithniú agus achomharc

1. Déanfaidh gach Páirtí binsí nó nósanna imeachta breithiúnacha, eadrána nó riaracháin a bhunú nó a choinneáil ar bun, chun críocha an athbhreithnithe phrais agus, i gcás ina bhfuil údar leis sin, cinntí riaracháin a cheartú maidir le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo.

2. Áiritheoidh gach Páirtí go ndéanfaidh a bhinsí breithiúnacha, eadrána nó riaracháin nósanna imeachta achomhairc nó athbhreithnithe ar bhealach neamh- idirdhealaitheach neamhchlaonta. Beidh na binsí sin neamhchlaonta agus neamhspleách ar an údarás a gcuirtear forfheidhmiú riaracháin de chúram air, agus ní bheidh aon leas acu i dtoradh an ábhair.

3. Maidir leis na binsí nó nósanna imeachta dá dtagraítear i mír 1, áiríteoidh gach Páirtí go soláthrófar na nithe seo a leanas do na páirtithe os comhair na mbinsí sin nó i nósanna imeachta den sórt sin:

- (a) deis réasúnach chun tacú lena seasaimh faoi seach nó iad a chosaint; agus
- (b) cinneadh atá bunaithe ar fhianaise agus ar aighneachtaí taifead nó, i gcás ina gceanglófar faoina dhlí é, na taifid arna dtiomsú ag an údarás ábhartha.

4. Áiríteoidh gach Páirtí go ndéanfaidh an t- údarás a bhfuil cumhachtaí forfheidhmiúcháin riaracháin curtha ar a iontaoibh, faoi réir achomhairc nó athbhreithniú breise dá bhforáiltear ina dhlíthe agus a rialacháin, an cinneadh dá dtagraítear i bhfomhír (b) de mhír 3.

AIRTEAGAL 28.7

Gaol le Caibidlí eile

Tá feidhm ag na forálacha a leagtar amach sa Chaibidil seo mar aon leis na forálacha sonracha a leagtar amach i gCaibidlí eile.

CAIBIDIL 29

DEA- CHLEACHTAIS RIALÁLA

AIRTEAGAL 29.1

Raon feidhme

1. Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le bearta rialála arna nglacadh nó arna dtionscain ag údaráis rialála i ndáil le haon ábhar a chumhdaítear leis an gComhaontú seo.
2. Níl feidhm ag an gCaibidil seo maidir le húdaráis rialála ná bearta, cleachtais ná cuir chuige rialála na mBallstát.

AIRTEAGAL 29.2

Prionsabail ghinearálta

1. Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le:
  - (a) dea- chleachtais rialála a úsáid nuair atá bearta rialála á bpleanáil, á ndearadh, á n- eisiúint agus á gcur chun feidhme nó nuair atá meastóireacht nó athbhreithniú á dhéanamh orthu chun beartais intíre a bhaint amach; agus
  - (b) tairbhí an Chomhaontaithe seo a choinneáil ar bun agus a fheabhsú chun trádáil in earraí agus seirbhísí a éascú agus infheistíocht idir na Páirtithe a mhéadú.

2. Beidh gach Páirtí in ann a sheasamh i leith dea-chleachtas rialála a chinneadh faoin gComhaontú seo ar bhealach a bheidh i gcomhréir lena chreat dlíthiúil, cleachtas agus prionsabail bhunúsacha féin, lena n-áirítear prionsabal an réamhchúraim, is bunús lena chóras rialála.

3. Ní fhorléireofar le haon ní sa Chaibidil seo go gceanglófar ar Pháirtí:

- (a) imeacht ó nósanna imeachta intíre chun bearta rialála a ullmhú agus a ghlacadh;
- (b) gníomhartha a dhéanamh lena ndéanfaí dochar do bhearta rialála nó lena gcuirfí bac orthu, ar bearta iad atá dírithe ar a chuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach; nó
- (c) aon toradh rialála ar leith a bhaint amach.

AIRTEAGAL 29.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo:

- (a) ciallaíonn ‘údarás rialála’:
  - (i) thar ceann an Aontais Eorpaigh: an Coimisiún Eorpach; agus
  - (ii) i gcás na Sile: aon údarás rialála den bhrainse feidhmeannach; agus

(b) ciallaíonn ‘bearta rialála’:

(i) thar ceann an Aontais Eorpaigh:

(A) rialacháin agus teoracha, dá bhforáiltear in Airteagal 288 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh; agus

(B) gníomhartha cur chun feidhme agus tarmligthe, dá bhforáiltear in Airteagal 290 agus in Airteagal 291 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, faoi seach; agus

(ii) i gcás na Sile: dlíthe agus foraitheanta lena bhfuil feidhm ghinearálta a ghlacann na húdaráis rialála a bhfuil comhlíontacht leo éigeantach¹.

AIRTEAGAL 29.4

Comhordú inmheánach forbartha rialála

Coinneoidh gach Páirtí próisis nó sásraí inmheánacha comhordúcháin nó athbhreithnithe ar bun le haghaidh ullmhúchán, mheastóireacht agus athbhreithniú na mbeart rialála. Leis na próisis nó na sásraí sin ba cheart féachaint, *inter alia*, le:

(a) dea- chleachtais rialála a chothú, lena n- áirítear na cinn a leagtar amach sa Chaibidil seo;

(b) dúbláil neamhriachtanach agus ceanglais neamhréireacha idir bearta rialála an Pháirtí a aithint agus a sheachaint;

---

¹ De réir mhír II.1 de threoir Uimh. 3 de 2019 ón uachtarán agus a mhodhnuithe.

- (c) a áirithiú go gcomhlíonfar oibleagáidí trádála idirnáisiúnta an Pháirtí; agus
- (d) breithniú ar thionchar na mbeart rialála atá á n- ullmhú a chur chun cinn, lena n- áirítear an tionchar ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide.

AIRTEAGAL 29.5

Trédhearcacht na sásraí agus na bpróiseas rialála

Cuirfidh gach Páirtí ar fáil go poiblí tuairisc, i gcomhréir lena rialacha agus nósanna imeachta faoi seach, ar na próisis agus ar na sásraí a bhíonn in úsáid ag a údarás rialála chun bearta rialála a ullmhú chun meastóireacht a dhéanamh orthu agus chun iad a athbhreithniú. Déanfar tagairt sna tuairiscí sin do threoirlínte, rialacha nó nósanna imeachta ábhartha, lena n- áirítear iad siúd a cheadaíonn don phobal chun barúlacha a thabhairt.

AIRTEAGAL 29.6

Luathfaisnéis maidir le bearta rialála atá beartaithe

1. Féachfaidh gach Páirtí le faisnéis a fhoilsiú ar bhonn bliantúil, i gcomhréir lena rialacha agus nósanna imeachta faoi seach, maidir le mórbhearta rialála atá beartaithe¹.
2. Maidir le gach mórbheart rialála, dá dtagraítear i mír 1, féachfaidh gach Páirtí le hiad a chur ar fáil go poiblí go tráthuil:
  - (a) tuairisc ghearr ar a raon feidhme agus a chuspóirí; agus

---

¹ Féadfaidh údarás rialála gach Páirtí a chinneadh céard é mórbheart rialála chun críocha a chuid oibleagáidí faoin gCaibidil seo.

- (b) más infhaighte, an t- am a mheastar a ghlacfar é, lena n- áirítear, i gcás inarb infheidhme, deiseanna le haghaidh comhairliúcháin phoiblí.

AIRTEAGAL 29.7

Comhairliúcháin phoiblí

1. Agus mórbheart rialála á ullmhú aige, déanfaidh gach Páirtí, más infheidhme, i gcomhréir lena rialacha agus a nósanna imeachta:

- (a) an dréachtbheart rialála nó na doiciméid chomhairliúcháin a fhoilsiú ina dtabharfar mionsonraí leordhóthanacha maidir leis an mbeart rialála atá á ullmhú chun go bhféadfadh aon duine¹ a mheas an ndéanfaí difear suntasach dá leasanna agus an chaoi a ndéanfaí an difear sin;
- (b) deiseanna réasúnacha a chur ar fáil d'aon duine, ar bhonn neamh- idirdhealaitheach, barúlacha a thabhairt; agus
- (c) na barúlacha a gheofar a bhreithniú.

2. Féachfaidh údarás rialála gach Páirtí le húsáid a bhaint as modhanna leictreonacha cumarsáide agus ba cheart dóibh féachaint le tairseach leictreonach thiomnaithe a choinneáil ar oscailt chun faisnéis a sholáthar agus barúlacha a bhaineann le comhairliúcháin phoiblí a fháil.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní choisctear aon Pháirtí ar chomhairliúcháin spriocdhírith a dhéanamh le daoine leasmhara faoi choinníollacha a shainítear ina rialacha agus nósanna imeachta.

3. Féachfaidh údarás rialála gach Páirtí le hachóimre ar thorthaí na gcomhairliúchán agus ar na barúlacha a fuarthas a chur ar fáil go poiblí, ach amháin a mhéid is gá chun faisnéis faoi rún a chosaint nó sonraí pearsanta nó ábhar míchuí a choimeád siar.

AIRTEAGAL 29.8

Measúnú tionchair

1. I gcomhréir leis na rialacha agus nósanna imeachta is infheidhme, cuirfidh gach Páirtí chun cinn go ndéanfaidh a údarás rialála measúnú tionchair ar na mórbhearta rialála a ullmhaíonn sé.

2. Agus measúnú tionchair á dhéanamh, cuirfidh údarás rialála gach Páirtí próisis agus sásraí chun cinn lena gcuirtear na tosca seo a leanas san áireamh:

- (a) an gá atá leis an mbeart rialála, lena n- áirítear cineál agus suntas na faidhbe lena bhféachtar, leis an mbeart rialála, le haghaidh a thabhairt uirthi;
- (b) aon rogha mhalartach rialála nó neamhrialála is indéanta agus is iomchuí, más ann di, lena mbainfí cuspóir beartais phoiblí an Pháirtí amach, lena n- áirítear an rogha gan rialáil a dhéanamh;
- (c) a mhéid is féidir agus is ábhartha, tionchar sóisialta, eacnamaíoch agus comhshaoil na roghanna malartacha sin a d'fhéadfadh a bheith ann, lena n- áirítear an tionchar ar an trádáil idirnáisiúnta agus ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide; agus

(d) an chaoi a mbaineann na roghanna atá á mbreithniú leis na caighdeáin idirnáisiúnta ábhartha, más ann dóibh, lena n- áirítear an chúis atá le haon éagsúlacht, i gcás inarb iomchuí.

3. I ndáil le haon mheasúnú tionchair a dhéanann údarás rialála le haghaidh beart rialála, ullmhóidh an t- údarás rialála sin tuarascáil chríochnaitheach ina mionsonrófar na tosca a rinne sé a bhreithniú le linn an mheasúnaithe agus na torthaí ábhartha. Cuirfear tuarascálacha den sórt sin ar fáil go poiblí, nuair a bheidh an beart rialála lena mbaineann curtha ar fáil go poiblí.

AIRTEAGAL 29.9

Meastóireacht shiarghabhálach

Aithníonn na Páirtithe rannhuidiú dearfach meastóireachtaí siarghabhálacha ar bhearta rialála atá in ann cheana chun ualach rialála neamhriachtanach a laghdú, lena n- áirítear ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide, agus chun cuspóirí beartais phoiblí a bhaint amach ar bhonn níos éifeachtaí. Féachfaidh na Páirtithe le húsáid meastóireachtaí siarghabhálacha tréimhsiúla a chur chun cinn ina gcórais rialála.

AIRTEAGAL 29.10

Clár rialála

Áiritheoidh gach Páirtí go bhfoilseofar bearta rialála atá in éifeacht i gclár ainmnithe lena sainaitheann bearta rialála de réir topaice agus atá ar fáil go poiblí ar shuíomh gréasáin amháin is féidir a rochtain saor in aisce. Ba cheart don suíomh gréasáin cuardaigh ar bhearta rialála de réir luanna nó de réir focail a cheadú. Déanfaidh gach Páirtí a chlár a thabhairt cothrom le dáta go tréimhsiúil.

AIRTEAGAL 29.11

Comhar agus malartú faisnéise

Féadfaidh na Páirtithe a bheith ag obair i gcomhar chun cur chun feidhme na Caibidle seo a éascú. Féadfar a áireamh leis an gcomhar sin eagrú aon ghníomhaíochta ábhartha chun an comhar idir a n-údaráis rialála a neartú chomh maith le malartú faisnéise maidir le cleachtais rialála a leagtar amach sa Chaibidil seo.

AIRTEAGAL 29.12

Pointí teagmhála

Ainmneoidh gach Páirtí pointe teagmhála chun malartú faisnéise a éascú idir na Páirtithe, laistigh de 1 mhí amháin ón dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.

AIRTEAGAL 29.13

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir leis an gCaibidil seo.

CAIBIDIL 30

FIONTAIR BHEAGA AGUS MHEÁNMHÉIDE

AIRTEAGAL 30.1

Cuspóirí

Aithníonn na Páirtithe an tábhacht a bhaineann le fiontair bheaga agus mheánmhéide ('FBManna') ina gcaidrimh thrádála agus infheistíochta iltaobhacha agus dearbhaíonn siad a ngealltanas chun cumas FBManna tairbhiú den Chomhaontú seo a fheabhsú.

AIRTEAGAL 30.2

Comhroinnt faisnéise

1. Déanfaidh gach Páirtí suíomh gréasáin a bhunú nó a choinneáil ar bun, ar suíomh gréasáin é a bhaineann go sonach le FBManna agus a mbeidh rochtain ag an bpobal air agus ar a mbeidh faisnéis maidir leis an gComhaontú seo, lena n- áirítear:

(a) achoimre ar an gComhaontú seo; agus

(b) faisnéis arna ceapadh do FBManna lena gcuimsítear:

(i) tuairisc ar na forálacha sa Chomhaontú seo a mheasann gach Páirtí a bheith ábhartha maidir le fiontair bheaga agus mheánmhéide an dá Pháirtí; agus

- (ii) aon fhaisnéis bhreise a mheasfaidh an Páirtí a bheadh úsáideach d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide ar spéis leo tairbhe a bhaint as an gComhaontú seo.

2. Cuirfidh gach Páirtí nasc idirlín chuig an méid seo a leanas ar an suíomh gréasáin dá bhforáiltear i mír 1:

- (a) téacs an Chomhaontaithe seo, lena n- áirítear Iarscríbhinní agus Foscscríbhinní a ghabhann leis, go háirithe sceidil taraifí, agus rialacha tionscnaimh táirgeshonracha;
- (b) suíomh gréasáin coibhéiseach an Pháirtí eile; agus
- (c) suíomhanna gréasáin a údarás féin a mheasann an Páirtí a chuirfeadh faisnéis úsáideach ar fáil do dhaoine ar spéis leo trádáil agus gnó a dhéanamh sa Pháirtí sin.

3. Cuirfidh gach Páirtí nasc idirlín chuig suíomhanna gréasáin a údarás féin ina bhfuil faisnéis a bhaineann leis an méid seo a leanas ar an suíomh gréasáin dá bhforáiltear i mír 1:

- (a) rialacháin chustaim agus nósanna imeachta maidir le hallmhairiú, onnmhairsiú agus idirthuras chomh maith le foirmeacha, doiciméid agus faisnéis ábhartha eile a cheanglaítear;
- (b) rialacháin agus nósanna imeachta maidir le cearta maoine intleachtúla, lena n- áirítear tásca geografacha;
- (c) rialacháin theicniúla lena n- áirítear, i gcás inar gá, nósanna imeachta éigeantacha um measúnú comhréireachta agus naisc chuig liostaí de chomhlachtaí um measúnú comhréireachta, sna cásanna ina bhfuil measúnú comhréireachta le tríú páirtí éigeantach, dá bhforáiltear i gCaibidil 9;

- (d) bearta sláintíochta agus fiteashláintíochta a bhaineann le hallmhairiú agus onnmhairiú dá bhforáiltear i gCaibidil 6;
- (e) rialacha maidir le soláthar agus bunachar sonraí ina bhfuil fógraí i ndáil le soláthar poiblí agus forálacha ábhartha eile de Chaibidil 21;
- (f) nósanna imeachta chun cuideachta a chlárú; agus
- (g) faisnéis eile a mheasfaidh an Páirtí a d'fhéadfadh a bheith ina cúnamh do FBManna.

4. Cuirfidh gach Páirtí nasc idirlín chuig bunachar sonraí is féidir a chuardach go leictreonach de réir cód Córais Chomhchuibhithe agus ina bhfuil an fhaisnéis seo a leanas maidir le rochtain ar a mhargadh ar an suíomh gréasáin dá bhforáiltear i mír 1:

- (a) rátaí dleachtanna custaim agus cuótaí custaim, lena n- áirítear ráta dleachta custaim an náisiúin bharfhabhair, rátaí a bhaineann le tíortha nach náisiúin bharrfhabhair iad agus le rátaí fabhracha agus cuótaí rátaí taraife;
- (b) dleachtanna máil;
- (c) cánacha (amhail cáin bhreisluacha);
- (d) táillí custaim nó táillí eile, lena n- áirítear táillí táirgeshonracha;
- (e) rialacha tionscnaimh dá bhforáiltear i gCaibidil 3;
- (f) aisíocaíocht dleachta, iarchur, nó cineálacha eile faoisimh lena ndéantar dleachtanna custaim a laghdú, a aisíoc nó a tharscaoileadh;

- (g) na critéir a úsáidtear chun luach custaim an earra a chinneadh;
- (h) bearta taraife eile;
- (i) faisnéis is gá le haghaidh nósanna imeachta allmhairiúcháin; agus
- (j) faisnéis a bhaineann le rialacháin nó bearta neamhtharaife.

5. Déanfaidh gach Páirtí go tráthrialta, nó nuair a iarrann an Páirtí eile air é, an fhaisnéis agus na naisc dá dtagraítear i míreanna 1 go 4 atá á gcoinneáil aige ar a shuíomh gréasáin a thabhairt cothrom le dáta chun a áirithiú go mbeidh siad cothrom le dáta agus cruinn.

6. Áiritheoidh gach Páirtí go gcuirtear an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo i láthair ar bhealach leordhóthanach chun gur féidir le FBManna í a úsáid. Féachfaidh gach Páirtí leis an bhfaisnéis sin a chur ar fáil i mBéarla.

7. Ní ghearrfaidh Páirtí aon táille maidir le rochtain ar an bhfaisnéis a sholáthraítear le haghaidh aon duine de Pháirtí de bhun mhíreanna 1 go 4.

AIRTEAGAL 30.3

Pointí teagmhála FBManna

1. Cuirfidh gach Páirtí a phointe teagmhála, a dhéanfaidh na feidhmeanna a liostaítear san Airteagal seo, in iúl don Pháirtí eile. Tabharfaidh Páirtí fógra don Pháirtí eile go pras maidir le haon athrú ar shonraí na bpointí teagmhála sin.

2. Déanfaidh pointí teagmhála FBManna na nithe seo a leanas:

- (a) a áirithiú go ndéanfar riachtanais FBManna a chur san áireamh i gcur chun feidhme an Chomhaontaithe seo ionas go bhféadfaidh FBManna an dá Pháirtí leas a bhaint as deiseanna nua faoin gComhaontú seo;
- (b) a áirithiú go mbeidh an fhaisnéis dá dtagraítear in Airteagal 30.2 cothrom le dáta agus ábhartha do FBManna; féadfaidh ceachtar Páirtí, trí phointe teagmhála na FBManna, faisnéis bhreise a mholadh a fhéadfaidh an Páirtí eile a chur san áireamh leis an bhfaisnéis atá le soláthar i gcomhréir le hAirteagal 30.2;
- (c) scrúdú a dhéanamh ar aon ábhar atá ábhartha maidir le fiontair bheaga agus mheánmhéide i ndáil leis an gComhaontú seo a chur chun feidhme, lena n-áirítear an méid seo a leanas:
  - (i) faisnéis a mhalartú chun cabhrú leis an gCoiste um Thrádáil lena chúraimí chun faireachán a dhéanamh ar na gnéithe sin den Chomhaontú seo a bhaineann le FBManna agus iad a chur chun feidhme;
  - (ii) cúnadh a thabhairt d'Fhochoistí agus do phointí teagmhála a bhunaítear leis an gComhaontú seo, agus ábhair atá ábhartha do FBManna á mbreithniú;
- (d) tuairisc a thabhairt go tréimhsiúil ar a ngníomhaíochtaí, i gcomhpháirt nó ar leithligh, don Choiste um Thrádáil lena mbreithniú; agus
- (e) breithniú a dhéanamh ar aon ní eile a thiocfaidh chun cinn faoin gComhaontú seo a bhaineann le FBManna de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe.

3. Tiocfaidh pointí teagmhála FBManna le chéile de réir mar is gá agus déanfaidh siad a gcuid oibre trí na cainéil chumarsáide a chomhaontóidh na Páirtithe, ar a bhféadfaí ríomhphost, fíis-chomhdháil nó modhanna eile a áireamh.

4. Féadfaidh pointí teagmhála FB Manna féachaint le dul i gcomhar le saineolaithe agus eagraíochtaí seachtracha, de réir mar is iomchuí, agus a ngníomhaíochtaí á ndéanamh acu.

AIRTEAGAL 30.4

Gan réiteach díospóide a chur i bhfeidhm

Níl feidhm ag Caibidil 31 maidir leis an gCaibidil seo.

CAIBIDIL 31

RÉITEACH DÍOSPÓIDÍ

ROINN A

CUSPÓIR AGUS RAON FEIDHME

AIRTEAGAL 31.1

Cuspóir

Is é is cuspóir don Chaibidil seo sásra éifeachtach agus éifeachtúil a bhunú chun aon díospóid idir na Páirtithe maidir le léirmhíniú agus cur i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo a sheachaint agus a réiteach d'fhonn teacht ar réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach.

AIRTEAGAL 31.2

Raon feidhme

Tá feidhm ag an gCaibidil seo maidir le haon díospóid idir na Páirtithe i ndáil le léirmhíniú agus cur i bhfeidhm fhorálacha an Chomhaontaithe seo (dá ngairtear ‘forálacha faoi chumhdach’ anseo feasta), mura bhforáiltear a mhalairt sa Chomhaontú seo.

AIRTEAGAL 31.3

Sainmhínithe

Chun críocha na Caibidle seo agus Iarscríbhinní 31-A agus 31-B:

- (a) ciallaíonn ‘an Páirtí is gearánach’ an Páirtí a iarrfaidh painéal a bhunú de bhun Airteagal 31.5;
- (b) ciallaíonn ‘idirghabhálaí’ duine aonair a roghnaíodh mar idirghabhálaí i gcomhréir le hAirteagal 31.27;
- (c) ciallaíonn ‘painéal’ painéal arna bhunú de bhun Airteagal 31.6;
- (d) ciallaíonn ‘painéalai’ comhalta de phainéal; agus
- (e) ciallaíonn ‘an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh’ an Páirtí a líomhnaítear ina leith go bhfuil an fhoráil faoi chumhdach á sárú aige.

ROINN B

COMHAIRLIÚCHÁIN

AIRTEAGAL 31.4

Comhairliúcháin

1. Féachfaidh na Páirtithe le haon díospóid dá dtagraítear in Airteagal 31.2 a réiteach trí dhul i mbun comhairliúcháin de mheon macánta d'fhonn teacht ar réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach.
2. Lorgóidh Páirtí comhairliúcháin trí iarraidh i scríbhinn arna soláthar don Pháirtí eile lena sainaitheann an beart i gceist agus na forálacha faoi chumhdach a mheasann sé is infheidhme.
3. An Páirtí a ndéantar an iarraidh ar chomhairliúcháin chuige, féadfaidh sé an iarraidh a fhreagairt go pras, ach tráth nach déanaí ná 10 lá tar éis dháta na hiarrata ar chomhairliúcháin. Reachtálfar comhairliúcháin laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata ar chomhairliúcháin agus déanfar iad, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, i gcríoch an Pháirtí a ndéantar an iarraidh chuige. Measfar na comhairliúcháin a bheith tugtha chun críche 46 lá ón dáta a sheachadfar an iarraidh ar chomhairliúcháin, mura gcomhaontóidh na Páirtithe leanúint ar aghaidh leis na comhairliúcháin.
4. Comhairliúcháin maidir le hábhair phráinne, lena n- áirítear iad sin maidir le hearraí meatacha nó earraí nó seirbhísí séasúracha, déanfar iad laistigh de 15 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata ar chomhairliúcháin. Measfar na comhairliúcháin a bheith tugtha chun críche 23 lá ón dáta a sheachadfar an iarraidh ar chomhairliúcháin, mura gcomhaontóidh na Páirtithe leanúint ar aghaidh leis na comhairliúcháin.

5. Le linn comhairliúchán, soláthróidh gach Páirtí faisnéis fhíorasach leordhóthanach chun go bhféadfar scrúdú iomlán a dhéanamh ar an mbealach lena bhféadfadh an beart i gceist difear a dhéanamh do chur i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Féachfaidh gach Páirtí le rannpháirtíocht phearsanra a údarás rialtais inniúil, ag a bhfuil saineolas san ábhar is ábhar do na comhairliúcháin, a áirithiú.
6. Is faoi rún a bheidh comhairliúcháin agus, go háirithe, an fhaisnéis uile a ainmneofar mar fhaisnéis rúnda agus seasaimh arna nglacadh ag Páirtí le linn comhairliúchán agus beidh siad gan dochar do chearta ceachtar Páirtí in aon imeacht eile.
7. Mura bhfreagraíonn an Páirtí, a ndéantar an iarraidh ar chomhairliúcháin chuige, an iarraidh laistigh de 10 lá ón dáta a sheachadfar í, mura réachtáiltear na comhairliúcháin laistigh de na tráthchláir a leagtar síos i mír 3 nó 4, nó má chomhaontaíonn na Páirtithe gan na comhairliúcháin a dhéanamh, nó má thugtar na comhairliúcháin i gcrích gan aon réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach, féadfaidh an Páirtí a d'iarr na comhairliúcháin dul ar iontaoibh Airteagal 31.5.

ROINN C

NÓSANNA IMEACHTA AN PHAINÉIL

AIRTEAGAL 31.5

Nósanna imeachta a thionscnamh

1. Mura dtagann na Páirtithe ar réiteach an ábhair le comhairliúcháin, dá bhforáiltear in Airteagal 31.4, féadfaidh an Páirtí a d'iarr na comhairliúcháin iarraidh a dhéanamh go mbunófaí painéal.

2. Is trí bhíthin iarraidh i scríbhinn chuig an bPáirtí eile a dhéanfar an iarraidh chun painéal a bhunú. Déanfaidh an Páirtí is gearánach an beart atá i gceist a shainaithint ina iarraidh, sonródh sé na forálacha faoi chumhdach a mheasann sé a bheith infheidhme, agus míneoidh sé conas atá an beart sin ina shárú ar na forálacha faoi chumhdach ar bhealach atá leordhóthanach chun bunús dlí an ghearáin a chur i láthair go soiléir.

AIRTEAGAL 31.6

Painéal a bhunú

1. Triúr painéalaithe a bheidh sa phainéil.
2. Laistigh de 14 lá tar éis an dáta a sheachadtar an iarraidh ar bhunú painéil chuig an bPáirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, rachaidh na Páirtithe i gcomhairle le chéile d'fhonn teacht ar chomhaontú maidir le comhdhéanamh an phainéil.
3. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le comhdhéanamh an phainéil laistigh den tréimhse ama dá bhforáiltear i mír 2 den Airteagal seo, ceapfaidh gach Páirtí painéalaí ó fholiosta an Pháirtí sin a bhunaítear faoi Airteagal 31.8(1) laistigh de 10 lá tar éis dháta éaga na tréimhse ama dá bhforáiltear i mír 2 den Airteagal seo. Mura gceapfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh painéalaí óna fholiosta laistigh den tréimhse ama sin, roghnóidh comhchathaoirleach Choiste um Thrádáil an Pháirtí is gearánach an painéalaí trí chrannchur, laistigh de 5 lá tar éis dháta éaga na tréimhse ama sin, ó fholiosta an Pháirtí sin. Féadfaidh comh-chathaoirleach Choiste um Thrádáil an Pháirtí is gearánach an roghnú sin a tharmligean trí chrannchur an phainéalaí.

4. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le cathaoirleach an phainéil laistigh den tréimhse ama dá bhforáiltear i mír 2 den Airteagal seo, déanfaidh comhchathaoirleach Choiste um Thrádáil an Pháirtí is gearánach cathaoirleach an phainéil a roghnú trí chrannchur, laistigh de 10 lá tar éis dháta éaga na tréimhse ama sin, ó fho-liosta na gcathaoirleach a bhunaítear faoi fhomhír (c) d'Airteagal 31.8(1). Féadfaidh comhchathaoirleach an Choiste um Thrádáil ón bPáirtí is gearánach an roghnú sin a tharmligean trí chrannchur chathaoirleach an phainéil.

5. Measfar an painéal a bheith bunaithe 15 lá tar éis an dáta ar a gcuirfidh an triúr painéalaithe roghnaithe glacadh a gceapachán in iúl do na Páirtithe i gcomhréir le hIarscríbhinn 31- A, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt. Cuirfidh gach Páirtí dáta bunaithe an phainéil ar fáil go poiblí go pras.

6. Mura mbeidh aon cheann de na liostaí dá bhforáiltear in Airteagal 31.8 bunaithe nó mura mbeidh dóthain ainmneacha orthu tráth a dhéantar iarraidh de bhun mhír 3 nó 4 den Airteagal seo, déanfar na painéalaithe a roghnú trí chrannchur as ainmneacha na ndaoine aonair a mhol Páirtí amháin nó an dá Pháirtí go foirmiúil, i gcomhréir le hIarscríbhinn 31- A.

AIRTEAGAL 31.7

Rogha fóraim

1. Má thagann díospóid chun cinn maidir le beart ar leith de shárú líomhainte ar oibleagáid faoin gComhaontú seo agus oibleagáid atá coibhéiseach go substaintiúil léi faoi chomhaontú idirnáisiúnta eile ar páirtí ann an dá Pháirtí, lena n- áirítear Comhaontú EDT, roghnóidh an Páirtí a lorgaíonn sásamh an fóram chun an díospóid a réiteach ann.

2. A luaithe a bheidh an fóram roghnaithe ag Páirtí agus a bheidh nósanna imeachta um réiteach díospóidí tionscanta aige faoin Roinn seo nó faoi chomhaontú idirnáisiúnta eile i ndáil leis an mbeart faoi leith dá dtagraítear i mír 1, ní thionscnóidh an Páirtí sin nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoin gcomhaontú idirnáisiúnta eile sin nó faoin Roinn seo, faoi seach, mura mainneoidh an fóram a roghnaítear ar dtús teacht ar thorthaí ar chúiseanna nós imeachta nó dlínsiúla.

3. Chun críocha an Airteagail seo:

- (a) meastar go mbeidh nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoin Roinn seo tionscanta le hiarraidh ó Pháirtí go mbunófar painéal de bhun Airteagal 31.5;
- (b) measfar nósanna imeachta um réiteach díospóide faoi Chomhaontú EDT a bheith tionscanta le hiarraidh ó Pháirtí chun painéal a bhunú de bhun Airteagal 6 den Chomhthuiscint maidir le Rialacha agus Nósanna Imeachta a Rialaíonn Réiteach Díospóidí in Iarscríbhinn 2 a ghabhann le Comhaontú EDT; agus
- (c) measfar nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoi aon chomhaontú eile a bheith tionscanta de réir fhorálacha ábhartha an chomhaontaithe sin.

4. Gan dochar do mhír 2, ní chuirfidh aon ní sa Chomhaontú seo bac ar Pháirtí oibleagáidí a chur ar fionraí, oibleagáidí atá údaraithe ag Comhlacht um Réiteach Díospóide na hEagraíochta Domhanda Trádála nó atá údaraithe faoi na nósanna imeachta um réiteach díospóidí atá ag comhaontú idirnáisiúnta eile a bhfuil na Páirtithe ina bpáirtithe ann. Ní dhéanfar Comhaontú EDT ná aon chomhaontú idirnáisiúnta eile idir na Páirtithe a agairt chun bac a chur ar Pháirtí oibleagáidí de bhun na Roinne seo a chur ar fionraí.

AIRTEAGAL 31.8

Liostaí painéalaithe

1. Déanfaidh an Coiste um Thrádáil, tráth nach déanaí ná 1 bhliain amháin tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, liosta de 15 dhuine aonair ar a laghad a bhunú, ar daoine aonair iad atá toilteanach agus in ann feidhmiú mar phainéalaithe. Beidh trí fholiosta sa liosta:

- (a) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón Aontas Eorpach;
- (b) foliosta amháin de dhaoine aonair a bhunófar ar bhonn moltaí ón tSile; agus
- (c) foliosta amháin de dhaoine aonair nach náisiúnaigh de cheachtar Páirtí iad agus a fheidhmeoidh mar chathaoirleach ar an bpainéal.

2. Áireofar cúigear ar a laghad ar gach foliosta. Áiritheoidh an Coiste um Thrádáil go mbeidh an líon sin daoine ar a laghad ar an liosta i gcónaí.

3. Féadfaidh an Coiste um Thrádáil liostaí breise de dhaoine aonair ar a bhfuil saineolas in earnálacha sonracha a chumhdaítear leis an gComhaontú seo a bhunú. Má thagann na Páirtithe ar chomhaontú maidir leis sin, úsáidfear na liostaí breise sin chun an painéal a chur le chéile i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar amach in Airteagal 31.6.

AIRTEAGAL 31.9

Ceanglais le haghaidh painéalaithe

1. Is fíor an méid seo a leanas maidir le gach painéalaí:
  - (a) beidh saineolas léirithe aige ar an dlí, ar thrádáil idirnáisiúnta agus ar ábhair eile a chumhdaítear leis an gComhaontú seo;
  - (b) beidh sé neamhspleách ar gach Páirtí agus ní bheidh sé cleamhnaithe le ceachtar Páirtí ná ní ghlacfaidh sé le teoracha uathu;
  - (c) go bhfeidhmeoidh siad ina gcáil phearsanta, agus nach nglacfaidh siad le teoracha ó aon eagraíocht ná aon rialtas maidir le hábhair a bhaineann leis an díospóid; agus
  - (d) comhlíonfaidh siad Iarscríbhinn 31- B.
2. Beidh taithí ag an gcathaoirleach ar nósanna imeachta um réiteach díospóidí, anuas ar chomhlíonadh na gceanglas a leagtar amach i mír 1.
3. I bhfianaise ábhar díospóide ar leith, féadfaidh na Páirtithe a chomhaontú go maolófar ar na ceanglais a liostaítear i bpointe (a) de mhír 1.

AIRTEAGAL 31.10

Feidhmeanna an phainéil

Maidir leis an bpainéal:

- (a) déanfaidh sé measúnú oibiachtúil ar an ábhar atá os a chomhair, lena n-áirítear measúnú oibiachtúil ar fhíorais an cháis agus infheidhmeacht na bhforálacha faoi chumhdach agus comhréireacht leis na forálacha sin;
- (b) is é a leagfaidh sé amach ina chinntí agus ina thuarascálacha torthaí na bhfíoras, infheidhmeacht na bhforálacha faoi chumhdach agus an bhunreásúnaíocht atá taobh thiar d'aon toradh agus conclúid a dhéanann sé; agus
- (c) ba cheart dó dul i gcomhairle go rialta leis na Páirtithe agus deiseanna leordhóthanacha a sholáthar chun réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach a fhorbairt.

AIRTEAGAL 31.11

Téarmaí tagartha

1. Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt laistigh de 5 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil, is é a bheidh i dtéarmaí tagartha an phainéil:

‘scrúdú a dhéanamh, i bhfianaise fhorálacha ábhartha an Chomhaontaithe Eatramhaigh maidir le Trádáil idir an tAontas Eorpach agus Poblacht na Sile arna lua ag na Páirtithe, ar an ábhar dá dtagraítear san iarraidh ar bhunú an phainéil, torthaí a dhéanamh ar chomhlíontacht an bhirt i gceist le forálacha faoi chumhdach an Chomhaontaithe sin agus tuarascáil a sheachadadh i gcomhréir le hAirteagal 31.13 den Chomhaontú sin’.

2. Má chomhaontaíonn na Páirtithe téarmaí tagartha seachas na cinn a leagtar amach i mír 1, tabharfaidh siad fógra don phainéal faoi na téarmaí tagartha comhaontaithe laistigh den tréimhse ama a leagtar amach i mír 1.

AIRTEAGAL 31.12

Cinneadh maidir le práinne

1. Má iarrann Páirtí sin, cinnfidh an painéal, laistigh de 10 lá tar éis a bhunaíochta, cé acu a bhaineann nó nach mbaineann an cás le hábhar práinne.
2. I gcásanna práinne, na tréimhsí is infheidhme a leagtar amach sa Roinn seo, mairfidh siad leathfhad na tréimhse a leagtar amach inti, ach amháin na tréimhsí dá dtagraítear in Airteagail 31.6 agus 31.11.

AIRTEAGAL 31.13

Tuarascáil eatramhach agus tuarascáil chríochnaitheach

1. Déanfaidh an painéal tuarascáil eatramhach a sholáthar do na Páirtithe laistigh de 90 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil. I gcás ina measfaidh an painéal nach féidir an sprioc- am sin a chomhlíonadh, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil fógra i scríbhinn do na Páirtithe, ina luafar na cúiseanna leis an moill agus an dáta a bheartaíonn an painéal a thuarascáil eatramhach a sholáthar. Ní dhéanfaidh an painéal, in imthosca ar bith, a thuarascáil eatramhach a sholáthar tráth is déanaí ná 120 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil.

2. Féadfaidh gach Páirtí iarraidh i scríbhinn a sheachadadh ar an bpainéal chun athbhreithniú a dhéanamh ar ghnéithe beachta den tuarascáil eatramhach laistigh de 10 lá tar éis dháta a soláthair. Féadfaidh Páirtí barúil a thabhairt ar iarraidh an Pháirtí eile laistigh de 6 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata sin.
3. Mura seachadfar aon iarraidh de bhun mhír 2, tuarascáil chríochnaitheach a bheidh sa tuarascáil eatramhach.
4. Déanfaidh an painéal a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar do na Páirtithe laistigh de 120 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil. I gcás ina measfaidh an painéal nach féidir an sprioc- am sin a chomhlíonadh, tabharfaidh cathaoirleach an phainéil fógra i scríbhinn do na Páirtithe, ina luafar na cúiseanna leis an moill agus an dáta a bheartaíonn an painéal a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar. Ní dhéanfaidh an painéal, in imthosca ar bith, a thuarascáil chríochnaitheach a sholáthar tráth is déanaí ná 150 lá tar éis dháta bunaíochta an phainéil.
5. Áireofar sa tuarascáil chríochnaitheach plé ar aon iarraidh a fuarthas i scríbhinn ó na Páirtithe maidir leis an tuarascáil eatramhach agus tabharfar aghaidh go soiléir ar thuairimí na bPáirtithe. Leagfaidh an painéal amach an méid seo a leanas sa tuarascáil eatramhach agus sa tuarascáil chríochnaitheach:
- (a) roinn thuairisciúil ina mbeidh achoimre ar argóintí na bPáirtithe agus na barúlacha dá dtagraítear i mír 2;
  - (b) a thorthaí maidir le fíorais an cháis agus maidir le hinfheidhmeacht na bhforálacha ábhartha faoi chumhdach;
  - (c) a thorthaí maidir le cé acu atá nó nach bhfuil an beart i gceist i gcomhréir leis na forálacha ábhartha faoi chumhdach; agus
  - (d) cúiseanna na dtorthaí dá dtagraítear i bhfomhíreanna (b) agus (c).

6. Beidh an tuarascáil chríochnaitheach críochnaitheach agus ina ceangal ar na Páirtithe.

AIRTEAGAL 31.14

Beara comhlíontachta

1. Déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh aon bheart is gá chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh go pras chun é féin a thabhairt i gcomhréir leis na forálacha faoi chumhdach.
2. Déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis dháta seachadta na tuarascála críochnaithí, fógra a thabhairt don Pháirtí is gearánach faoi aon bheart atá déanta aige, nó a bheartaíonn sé a dhéanamh, chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh.

AIRTEAGAL 31.15

Tréimhse réasúnta ama

1. Mura mbeidh an chomhlíontacht láithreach indéanta, tabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, tráth nach déanaí ná 30 lá tar éis dháta seachadta na tuarascála críochnaithí, fógra don Pháirtí is gearánach faoi fhad na tréimhse réasúnta ama a cheanglóidh sé le haghaidh comhlíontachta. Féachfaidh na Páirtithe le teacht ar chomhaontú maidir le fad na tréimhse réasúnta chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh.

2. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le fad na tréimhse réasúnta ama, féadfaidh an Páirtí is gearánach, tráth nach túisce ná 20 lá tar éis dháta seachadta an fhógra dá dtagraítear i mír 1, a iarraidh, i scríbhinn, go gcinnfidh an painéal bunaidh fad na tréimhse réasúnta ama. Soláthróidh an painéal a chinneadh do na Páirtithe laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata.
3. Tabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra chuig an bPáirtí is gearánach maidir leis an dul chun cinn atá déanta aige i ndáil leis an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh 1 mhí amháin ar a laghad roimh dhul in éag na tréimhse réasúnta ama.
4. Féadfaidh na Páirtithe teacht ar chomhaontú chun síneadh a chur leis an tréimhse réasúnta ama.

AIRTEAGAL 31.16

Athbhreithniú ar chomhlíontacht

1. Déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh, tráth nach déanaí ná dáta dhul in éag na tréimhse réasúnta ama dá dtagraítear in Airteagal 31.15, fógra a thabhairt don Pháirtí is gearánach faoi aon bheart atá déanta aige chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh.
2. I gcás ina n-easaontóidh na Páirtithe gur ann do bheart maidir le comhlíonadh, nó go bhfuil aon bheart maidir le comhlíonadh atá ann comhsheasmhach leis na forálacha cumhdaithe, féadfaidh an Páirtí is gearánach iarraidh i scríbhinn a sheachadadh, i scríbhinn, chuig an bpainéal bunaidh chun go ndéanfar cinneadh faoin ábhar. Leis an iarraidh sainaitheofar aon bheart i gceist agus míneofar inti conas atá an beart sin ina shárú ar na forálacha faoi chumhdach ar bhealach is leordhóthanach chun an bunús dlí leis an ngearán a chur i láthair go soiléir. Déanfaidh an painéal a chinneadh a sholáthar do na Páirtithe laistigh de 46 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata.

AIRTEAGAL 31.17

Leigheasanna sealadacha

1. Arna iarraidh sin don Pháirtí is gearánach, agus tar éis comhairliúchán leis an bPáirtí is gearánach, déanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh tairiscint ar chúiteamh sealadach a chur i láthair más rud é:
  - (a) go dtabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra don Pháirtí is gearánach nach féidir an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh;
  - (b) nach ndéanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra a thabhairt faoi aon bheart atá déanta aige, nó a bheartaíonn sé a dhéanamh maidir le comhlíonadh, laistigh den tréimhse ama dá dtagraítear in Airteagal 31.14, nó nach ndéanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra a thabhairt faoi aon bheart atá déanta aige maidir le comhlíonadh roimh dháta éaga na tréimhse réasúnta ama dá dtagraítear in Airteagal 31.15;
  - (c) go bhfionnfaidh an painéal nach ndearnadh aon bheart maidir le comhlíonadh, i gcomhréir le hAirteagal 31.16; nó
  - (d) go bhfionnfaidh an painéal go bhfuil an beart maidir le comhlíonadh atá déanta ar neamhréir leis na forálacha faoi chumhdach, i gcomhréir le hAirteagal 31.16.
2. In aon cheann de na cásanna dá dtagraítear i bhfomhír (a), (b), (c) nó (d) de mhír 1, féadfaidh an Páirtí is gearánach fógra a thabhairt don Pháirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh á rá go mbeartaíonn sé a oibleagáidí a leagtar amach sna forálacha faoi chumhdach a chur ar fionraí:
  - (a) i gcás ina gcinneann an Páirtí is gearánach gan iarraidh a dhéanamh de bhun mhír 1; nó

- (b) i gcás ina mbeidh iarraidh déanta ag an bPáirtí is gearánach de bhun mhír 1 agus nach dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le cúiteamh sealadach laistigh de 20 lá tar éis dháta éaga na tréimhse réasúnta dá dtagraítear in Airteagal 31.15 nó cinneadh an phainéil a sholáthar de bhun Airteagal 31.16.
3. Féadfaidh an Páirtí is gearánach na hoibleagáidí a chur ar fionraí 10 lá tar éis dháta seachadta an fhógra dá dtagraítear i mír 2, mura ndéanfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh iarraidh de bhun mhír 6.
4. Ní rachaidh leibhéal fionraíochta na n- oibleagáidí thar an leibhéal atá coibhéiseach leis an neamhniú nó an lagú arb é an sárú is cúis leis. Sonrófar san fhógra dá dtagraítear i mír 2 an leibhéal atá beartaithe maidir le hoibleagáidí a chur ar fionraí.
5. Agus é ag breithniú cé na n- oibleagáidí a bheidh le cur ar fionraí, ba cheart don Pháirtí is gearánach féachaint leis na hoibleagáidí atá san earnáil chéanna nó sna hearnálacha céanna leis na cinn siúd a ndéanann an beart, a bhfuil sé suite ag an bpainéal go bhfuil sé ar neamhréir leis na forálacha faoi chumhdach, difear di nó dóibh a chur ar fionraí ar dtús. Féadfaidh fionraí oibleagáidí a chur i bhfeidhm maidir le hearnáil nó earnálacha a chumhdaítear leis an gComhaontú seo seachas an earnáil nó na hearnálacha ina bhfuair an painéal neamhniú nó lagú, go háirithe i gcás ina bhfuil an Páirtí is gearánach den tuairim go bhfuil an fhionraí sin san earnáil nó earnálacha eile indéanta nó éifeachtach chun comhlíontacht a spreagadh.
6. Má mheasann an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh go sáraíonn leibhéal fionraíochta beartaithe na n- oibleagáidí faoina dtugtar fógra an leibhéal atá coibhéiseach leis an neamhniú nó leis an lagú arb é an sárú is cúis leis, féadfaidh sé iarraidh i scríbhinn a sholáthar don phainéal bunaidh roimh dhul in éag na tréimhse ama a leagtar amach i mír 3 chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an ábhar. Déanfaidh an painéal a chinneadh maidir leis an leibhéal a chuirfear oibleagáidí ar fionraí a sheachadadh chuig na Páirtithe laistigh de 30 lá tar éis dháta na hiarrata. Ní chuirfidh an Páirtí is gearánach aon oibleagáid ar fionraí go dtí go mbeidh a chinneadh soláthartha ag an bpainéal. Beidh fionraí na n- oibleagáidí i gcomhréir leis an gcinneadh sin.

7. Beidh fionraí na n- oibleagáidí, nó an cúiteamh dá dtagraítear san Airteagal seo sealadach agus ní chuirfear i bhfeidhm iad tar éis do na nithe seo a leanas tarlú:

- (a) do na Páirtithe teacht ar réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach de bhun Airteagal 31.32;
- (b) chomhaontaigh na Páirtithe go bhfuil an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh arna thabhairt i gcomhlíontacht leis na forálacha faoi chumhdach de dhroim an bhirt comhlíontachta; nó
- (c) tar éis d'aon bheart a bheith tarraingthe siar nó leasaithe, ar beart é a rinneadh chun an tuarascáil chríochnaitheach a chomhlíonadh agus d'fhionn an painéal a bheith ar neamhréir leis na forálacha faoi chumhdach, ionas go dtabharfar an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh i gcomhréir leis na forálacha sin.

AIRTEAGAL 31.18

Athbhreithniú ar aon bheart a dhéanfar chun comhlíonadh a dhéanamh tar éis leigheasanna sealadacha

1. Tabharfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh fógra don Pháirtí is gearánach faoi aon bheart a rinne sé chun comhlíonadh a dhéanamh tar éis oibleagáidí a bheith curtha ar fionraí nó tar éis cúiteamh sealadach a chur i bhfeidhm, de réir mar a bheidh. Cé is moite de na cásanna dá dtagraítear i mír 2, déanfaidh an Páirtí is gearánach fionraí na n- oibleagáidí a fhoirceannadh laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta an fhógra sin. I gcásanna ina mbeidh cúiteamh curtha i bhfeidhm, agus cé is moite de na cásanna dá dtagraítear i mír 2, féadfaidh an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh cur i bhfeidhm an chúitimh sin a fhoirceannadh laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta a fhógra á rá go raibh sé comhlíontach.

2. Mura dtiocfaidh na Páirtithe ar chomhaontú maidir le cibé acu a thugtar nó nach dtugtar an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh i gcomhréir leis na forálacha faoi chumhdach leis an mbeart faoina dtugtar fógra i gcomhréir le mír 1, agus sin laistigh de 30 lá tar éis dháta seachadta an fhógra sin, soláthróidh an Páirtí is gearánach iarraidh i scríbhinn don phainéal bunaidh chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an ábhar. Soláthróidh an painéal a chinneadh do na Páirtithe laistigh de 46 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata. Má chinneann an painéal go bhfuil an beart a rinneadh chun comhlíonadh a dhéanamh i gcomhréir leis na forálacha faoi chumhdach, cuirfear deireadh le fionraí na n- oibleagáidí nó leis an gcúiteamh, de réir mar a bheidh. I gcás inarb ábhartha, déanfaidh an Páirtí is gearánach leibhéal fionraíochta na n- oibleagáidí nó an leibhéal cúitimh a choigeartú i bhfianaise chinneadh an phainéil.

3. Má mheasann an Páirtí a ndearnadh gearán ina aghaidh go sáraíonn an leibhéal fionraíochta arna chur chun feidhme ag an bPáirtí is gearánach an leibhéal atá coibhéiseach leis an neamhniú nó leis an lagú arb é an sárú is cúis leis, féadfaidh sé iarraidh i scríbhinn a sholáthar don phainéal bunaidh chun cinneadh a dhéanamh maidir leis an ábhar.

AIRTEAGAL 31.19

Painéalaithe a ionadú

Más rud é, le linn nósanna imeachta painéil faoin Roinn seo, nach féidir le painéalaí a bheith rannpháirteach, go dtarraingeoidh sé siar nó gur gá é a ionadú toisc nach gcomhlíonann sé ceanglais Iarscríbhinn 31- B, ceapfar painéalaí nua i gcomhréir le hAirteagal 31.6. An síneadh ama is gá chun an painéalaí nua a cheapadh, cuirfear an síneadh sin leis an tréimhse ama chun tuarascáil nó cinneadh dá dtagraítear sa Roinn seo a sheachadadh.

AIRTEAGAL 31.20

Rialacha nós imeachta

1. Déanfar nósanna imeachta an phainéil faoin Roinn seo a rialú leis an gCaibidil seo agus Iarscríbhinn 31- A.
2. Beidh aon éisteacht de chuid an phainéil ar oscailt go poiblí mura bhforáiltear a mhalairt in Iarscríbhinn 31- A.

AIRTEAGAL 31.21

Fionraí agus foirceannadh

1. Ar iarraidh na bPáirtithe i gcomhar le chéile, cuirfidh an painéal a chuid oibre ar fionraí tráth ar bith ar feadh tréimhse arna comhaontú ag na Páirtithe agus tréimhse nach faide ná 12 mhí as a chéile.
2. Atosóidh an painéal ar a obair roimh dheireadh na tréimhse fionraíochta arna iarraidh sin i scríbhinn don dá Pháirtí, nó i ndeireadh na tréimhse fionraíochta arna iarraidh sin i scríbhinn do cheachtar Páirtí. Tabharfaidh an Páirtí is iarrthóir fógra don Pháirtí eile dá réir sin. Mura n- iarrfaidh Páirtí go bhfillfidh an painéal ar a chuid oibre ag deireadh na tréimhse fionraí, rachaidh údarás an phainéil i léig agus cuirfear deireadh leis an nós imeachta um réiteach díospóidí.
3. I gcás ina gcuirfear obair an phainéil ar fionraí de bhun an Airteagail seo, cuirfear síneadh leis na tréimhsí ábhartha faoin Roinn seo a bheidh ar aon fhad leis an tréimhse chéanna ar cuireadh obair an phainéil ar fionraí lena linn.

AIRTEAGAL 31.22

Ceart chun faisnéis a lorg

1. Ar iarraidh ó Pháirtí, nó ar a thionscnamh féin, féadfaidh an painéal faisnéis a mheasann sé a bheith riachtanach agus iomchuí a lorg ó na Páirtithe. Tabharfaidh na Páirtithe freagra pras agus iomlán ar aon iarraidh ón bpainéal ar an bhfaisnéis sin.
2. Arna iarraidh sin do Pháirtí nó ar a thionscnamh féin, féadfaidh an painéal faisnéis a mheasann sé is gá agus is iomchuí a lorg ó aon fhoinsé. Tá sé de cheart ag an bpainéal freisin tuairim saineolaithe a lorg, lena n- áirítear faisnéis agus comhairle theicniúil, de réir mar is iomchuí, agus faoi réir aon téarma agus coinníoll a chomhaontóidh na Páirtithe, más infheidhme.
3. Breithneoidh an painéal aighneachtaí *amicus curiae* ó dhaoine nádúrtha de Pháirtí nó ó dhaoine dlítheanacha atá bunaithe i bPáirtí i gcomhréir le hIarscríbhinn 31- A.
4. Aon fhaisnéis a fhaigheann an painéal de bhun an Airteagail seo, nochtfar do na Páirtithe í, agus féadfaidh na Páirtithe barúlacha a thabhairt i leith na faisnéise sin.

AIRTEAGAL 31.23

Rialacha léirmhínithe

1. Déanfaidh an painéal na forálacha faoi chumhdach a léirmhíniú i gcomhréir le rialacha gnácha maidir le léirmhíniú ar dhlí poiblí idirnáisiúnta, lena n- áirítear iad sin a chodaítear i gCoinbhinsiún Vín maidir le Dlí na gConarthaí.

2. Cuirfidh an painéal san áireamh freisin léirmhínthe ábhartha i dtuarascálacha ó Phainéil EDT agus ón mBuanchomhlacht Achomhairc arna nglacadh ag Comhlacht EDT um Réiteach Díospóidí.
3. Le tuarascálacha agus cinntí an phainéil, ní féidir cur le cearta ná oibleagáidí na bPáirtithe faoin gComhaontú seo, ná ní laghdófar na cearta ná na hoibleagáidí sin ach oiread.

AIRTEAGAL 31.24

Tuarascálacha agus cinntí an phainéil

1. Coimeádfar pléití an phainéil faoi rún. Déanfaidh an painéal gach iarracht chun tuarascálacha a dhréachtú agus cinntí a dhéanamh de chomhthoil. Mura mbeidh an méid sin indéanta, déanfaidh an painéal cinneadh maidir leis an ábhar le vóta tromlach. Ní nochtfar, i gcás ar bith, tuairimí leithleacha painéalaithe.
2. Cuirfidh gach Páirtí a aighneachtaí agus tuarascálacha agus cinntí an phainéil ar fáil go poiblí, faoi réir cosaint faisnéise rúnda.
3. Glacfaidh na Páirtithe gan choinníoll le tuarascálacha agus cinntí an phainéil. Ní chruthóidh siad aon cheart ná oibleagáid i ndáil le daoine.
4. Déileálfaidh an painéal agus na Páirtithe mar fhaisnéis rúnda le haon fhaisnéis arna cur isteach ag Páirtí i gcomhréir leis na Rialacha Nós Imeachta a leagtar amach in Iarscríbhinn 31- A.

ROINN D

SÁSRA IDIRGHABHÁLA

AIRTEAGAL 31.25

Cuspóir

1. Is é is cuspóir don sásra idirghabhála cuidiú chun gur fusa a bheidh sé teacht ar réiteach a chomhaontófar go frithpháirteach trí nós imeachta cuimsitheach gasta le cúnamh ó idirghabhálaí.
2. Ní fhéadfar an nós imeachta idirghabhála a thionscnamh ach le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe chun réitigh arna gcomhaontú go frithpháirteach a fhiosrú agus aon chomhairle agus réiteach molta ón idirghabhálaí a mheas.

AIRTEAGAL 31.26

An nós imeachta idirghabhála a thionscnamh

1. Féadfaidh Páirtí ('an Páirtí is iarrthóir'), tráth ar bith, a iarraidh ar an bPáirtí eile ('an Páirtí is freagróir'), i scríbhinn, dul i mbun nós imeachta idirghabhála maidir le haon bheart de chuid an Pháirtí is freagróir a líomhnaítear go ndéantar dochar leis do thrádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe.

2. Beidh an iarraidh dá dtagraítear i mír 1 mionsonraithe go leor chun ábhair inní an Pháirtí iarratach a chur in iúl go soiléir agus déanfar an méid seo a leanas inti:

- (a) sonrófar an beart atá i gceist;
- (b) soláthrófar ráiteas maidir leis na héifeachtaí diúltacha a mheasann an Páirtí iarratach atá, nó a bheidh, ag an mbeart ar thrádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe; agus
- (c) míneofar conas a mheasann an Páirtí is iarrthóir go bhfuil na héifeachtaí sin nasctha leis an mbeart.

3. Déanfaidh an Páirtí is freagróir breithniú tuisceanach ar an iarraidh agus déanfaidh sé fógra i scríbhinn á rá go nglacann sé léi nó go ndiúltaíonn sé di a sholáthar don Pháirtí is iarrthóir laistigh de 10 lá tar éis dháta a seachadta; mura ndéantar sin, measfar gur diúltaíodh don iarraidh.

AIRTEAGAL 31.27

Eadránaí a roghnú

1. Féachfaidh na Páirtithe le teacht ar chomhaontú maidir le hidirghabhálaí laistigh de 14 lá tar éis thionscnamh an nós imeachta idirghabhála.

2. Mura mbeidh na Páirtithe in ann teacht ar chomhaontú maidir leis an idirghabhálaí laistigh den tréimhse ama a leagtar amach i mír 1 den Airteagal seo, féadfaidh ceachtar Páirtí a iarraidh ar chomhchathaoirleach Choiste um Thrádáil an Pháirtí is iarrthóir chun an t-idirghabhálaí a roghnú trí chrannchur, laistigh de 5 lá tar éis dháta na hiarrata, ó fholiosta na gcathaoirleach a bhunaítear de bhun fhomhír (c) d'Airteagal 31.8(1). Féadfaidh comhchathaoirleach Choiste um Thrádáil an Pháirtí is iarrthóir an roghnú sin a tharmligean trí chrannchur an idirghabhálaí.

3. Mura mbeidh foliosta na gcathaoirleach dá dtagraítear i bhfomhír (c) d'Airteagal 31.8(1) bunaithe tráth a dhéantar iarraidh de bhun Airteagal 31.26, déanfar an t- idirghabhálaí a roghnú trí chrannchur ó na daoine aonair a bheidh molta go foirmiúil ag Páirtí amháin nó ag an dá Pháirtí le haghaidh an fho-liosta sin.
4. Ní bheidh idirghabhálaí ina náisiúnach de chuid Páirtí ná ní bheidh sé fostaithe ag ceachtar Páirtí, mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt.
5. Comhlíonfaidh idirghabhálaí Iarscríbhinn 31- B.

AIRTEAGAL 31.28

Rialacha an nós imeachta idirghabhála

1. Laistigh de 10 lá tar éis dháta cheapadh an idirghabhálaí, déanfaidh an Páirtí is iarrthóir tuairisc mhionsonraithe i scríbhinn ar a ábhair inní a sheachadadh chuig an idirghabhálaí agus chuig an bPáirtí is freagróir, go háirithe maidir le hoibriú an bhirt atá i gceist agus ar na héifeachtaí díobhálacha a d'fhéadfadh a bheith aige ar thrádáil nó ar infheistíocht. Féadfaidh an Páirtí is freagróir barúlacha i scríbhinn a sholáthar ar an tuairisc sin, laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na tuairisce sin. Féadfaidh Páirtí aon fhaisnéis a áireamh ina thuairisc nó ina bharúlacha a mheasann sé is ábhartha.
2. Tabharfaidh an t- idirghabhálaí cúnamh do na Páirtithe ar bhealach trédhearcach chun soiléireacht a thabhairt don bheart i gceist agus dá éifeachtaí diúltacha féideartha ar thrádáil agus infheistíocht. Go háirithe, féadfaidh an t- idirghabhálaí cruinnithe a eagrú idir na Páirtithe, dul i gcomhairle leis na Páirtithe go comhpháirteach nó go haonarach, cúnamh a lorg ó shaineolaithe agus geallsealbhóirí ábhartha, nó dul i gcomhairle leo, agus aon tacaíocht bhreise arna hiarraidh ag na Páirtithe a sholáthar. Rachaidh an t- idirghabhálaí i gcomhairle leis na Páirtithe roimh chúnamh a lorg ó shaineolaithe agus geallsealbhóirí ábhartha, nó roimh dhul i gcomhairle leo.

3. Féadfaidh an t- idirghabhálaí comhairle a thairiscint agus réiteach a mholadh lena meas ag na Páirtithe. Féadfaidh na Páirtithe glacadh leis an réiteach molta nó diúltú dó, nó teacht ar chomhaontú maidir le réiteach éagsúil. Ní thabharfaidh an t- idirghabhálaí comhairle maidir le comhsheasmhacht an bhiarta leis an gComhaontú seo.

4. Seolfar an nós imeachta idirghabhála i gcríoch an Pháirtí is freagróir nó, le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe in aon suíomh eile nó ar aon bhealach eile.

5. Féachfaidh na Páirtithe le teacht ar réiteach a comhaontófar ar bhealach frithpháirteach laistigh de 60 lá tar éis dháta ceapacháin an idirghabhálaí. Go dtí go dtiocfar ar chomhaontú críochnaitheach, féadfaidh na Páirtithe réitigh eatramhacha a d'fhéadfadh a bheith ann a mheas, go háirithe má bhaineann an bearta le hearraí meatacha, nó le hearraí nó seirbhísí seasúracha.

6. Arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí, déanfaidh an t- idirghabhálaí dréacht- tuarascáil fhíorasach a sholáthar do na Páirtithe, lena soláthraítear:

(a) achoimre ghearr ar an mbearta i gceist;

(b) na nósanna imeachta a leanadh; agus

(c) más infheidhme, aon réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach, lena n- áirítear réitigh eatramhacha fhéideartha.

7. Ceadóidh an t- idirghabhálaí 15 lá, tar éis dháta seachadta na dréacht- tuarascála fíorasáil, do na Páirtithe chun barúil a thabhairt ar an dréacht- tuarascáil fhíorasach. Tar éis barúlacha na bPáirtithe a fuarthas a mheas, agus laistigh de 15 lá tar éis na barúlacha a fháil, soláthróidh an t-idirghabhálaí tuarascáil fhíorasach chríochnaitheach do na Páirtithe. Ní bheidh aon léirmhíniú ar an gComhaontú seo san áireamh sna dréacht- tuarascálacha fíorasacha ná sna tuarascálacha fíorasacha críochnaitheacha.

8. Déanfar an nós imeachta idirghabhála a fhoirceannadh tríd an méid seo a leanas:
- (a) glacadh réitigh arna chomhaontú go frithpháirteach ag na Páirtithe, ar dháta an fhógra maidir leis don idirghabhálaí;
  - (b) comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe ag aon chéim den nós imeachta, ar dáta an fhógra maidir leis an gcomhaontú sin don idirghabhálaí;
  - (c) dearbhú i scríbhinn ón idirghabhálaí, tar éis dul i gcomhairle leis na Páirtithe, nach mbeadh maith ar bith in iarrachtaí breise idirghabhála, ar dháta fhógra an dearbhaithe sin do na Páirtithe; nó
  - (d) dearbhú i scríbhinn ó Pháirtí tar éis dó réitigh mholta a fhiosrú faoin nós imeachta idirghabhála agus tar éis aon chomhairle agus réiteach molta ón idirghabhálaí a mheas, ar dháta an fhógra maidir leis an dearbhú sin don idirghabhálaí agus don Pháirtí eile.

AIRTEAGAL 31.29

Rúndacht

Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, tá na céimeanna uile den nós imeachta idirghabhála, lena n- áirítear aon chomhairle nó réiteach molta, rúnda. Féadfaidh Páirtí a nochtadh don phobal gurb amhlaidh atá idirghabháil ar bun.

AIRTEAGAL 31.30

Gaol le nósanna imeachta um réiteach díospóidí

1. Tá an nós imeachta idirghabhála gan dochar do chearta ná oibleagáidí na bPáirtithe faoi Ranna B agus C nó faoi nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoi aon chomhaontú eile.
2. Ní bhraithfidh Páirtí ar an méid seo a leanas, ná ní thabharfaidh sé an méid seo a leanas isteach mar fhianaise, i nósanna imeachta eile um réiteach díospóidí faoin Iarscríbhinn seo ná in aon chomhaontú eile, agus ní chuirfidh painéal an méid seo a leanas san áireamh:
  - (a) seasaimh arna nglacadh ag an bPáirtí eile le linn an nós imeachta idirghabhála nó faisnéis arna bailiú go heisiach faoi Airteagal 31.28(2);
  - (b) gurb amhlaidh a léirigh an Páirtí eile go bhfuil sé toilteanach glacadh le réiteach ar an mbeart faoi réir idirghabhála; nó
  - (c) comhairle arna tabhairt nó tograí arna ndéanamh ag an idirghabhálaí.
3. Mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, ní fheidhmeoidh idirghabhálaí mar phainéalaí i nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoin gComhaontú seo ná faoi aon chomhaontú eile lena mbaineann an t-ábhar céanna ar lena aghaidh a bhí sé nó sí ina idirghabhálaí.

ROINN E

FORÁLACHA COITEANNA

AIRTEAGAL 31.31

Iarraidh ar fhaisnéis

1. Sula ndéanfar iarraidh ar chomhairliúcháin nó idirghabháil de bhun Airteagal 31.4 nó 31.26, faoi seach, féadfaidh Páirtí faisnéis a iarraidh ar an bPáirtí eile maidir le beart a líomhnaítear go ndéanann sé dochar don trádáil nó infheistíocht idir na Páirtithe a iarraidh. Déanfaidh an Páirtí dá ndéantar an iarraidh sin, laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata, freagra i scríbhinn a sholáthar ina mbeidh a bharúlacha ar an bhfaisnéis a iarrtar.
2. Má mheasann an Páirtí a ndéantar an iarraidh chuige nach mbeidh sé in ann freagra a sholáthar laistigh de 20 lá tar éis dháta seachadta na hiarrata, tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile go pras faoi sin, lena luaitear na cúiseanna leis an moill agus lena soláthraítear meastachán ar an tréimhse is gairide ar lena linn a bheidh sé in ann a fhreagra a sholáthar.
3. Is iondúil go mbíonn coinne leis go ndéanfaidh Páirtí faisnéis a iarraidh de bhun mhír 1 den Airteagal seo sula ndéanfaí iarraidh ar chomhairliúcháin nó idirghabháil de bhun Airteagal 31.4 nó 31.26 faoi seach.

AIRTEAGAL 31.32

Réiteach a chomhaontú ar bhonn frithpháirteach

1. Féadfaidh na Páirtithe teacht ar réiteach comhaontaithe ar bhonn frithpháirteach, tráth ar bith, i ndáil le haon díospóid dá dtagraítear in Airteagal 31.2.
2. Má thagtar ar réiteach arna chomhaontú go frithpháirteach le linn nós imeachta an phainéil nó an nós imeachta idirghabhála, tabharfaidh na Páirtithe fógra go comhpháirteach faoin réiteach sin do chathaoirleach an phainéil nó don idirghabhálaí, faoi seach. Ar an bhfógra sin a thabhairt, déanfar nós imeachta an phainéil nó an nós imeachta idirghabhála a fhoirceannadh.
3. Déanfaidh gach Páirtí na bearta is gá chun an réiteach a comhaontaíodh go frithpháirteach a chur chun feidhme láithreach nó laistigh den tréimhse ama a comhaontaíodh, de réir mar is infheidhme.
4. Tráth nach déanaí ná dul in éag na tréimhse ama comhaontaithe, cuirfidh an Páirtí cur chun feidhme an Páirtí eile ar an eolas, i scríbhinn, faoi aon bheart atá déanta aige chun an réiteach a comhaontaíodh go frithpháirteach a chur chun feidhme.

AIRTEAGAL 31.33

Tréimhsí ama

1. Déantar na tréimhsí ama uile a leagtar amach sa Chaibidil seo a chomhaireamh ón lá tar éis an ghnímh dá dtagraíonn siad.
2. Aon tréimhse dá dtagraítear sa Chaibidil seo, féadfar í a mhodhnú le comhaontú frithpháirteach na bPáirtithe.

3. Faoi Roinn C, féadfaidh an painéal tráth ar bith a mholadh do na Páirtithe aon tréimhse dá dtagraítear sa Chaibidil seo a mhodhnú, agus na cúiseanna leis an moladh á lua.

AIRTEAGAL 31.34

Costais

1. Seasfaidh gach Páirtí a chostais féin a dhíorthaíonn ón rannpháirtíocht i nós imeachta an phainéil nó sa nós imeachta idirghabhála.
2. Déanfaidh na Páirtithe na costais a dhíorthaítear ó ábhair eagraíochtúla, lena n- áirítear luach saothair agus costais na bpainéalaithe agus an idirghabhálaí, a chomhroinnt go comhpháirteach agus go cothrom. Cinnfear luach saothair na bpainéalaithe i gcomhréir le hIarscríbhinn 31- A. I ndáil leis na rialacha maidir le luach saothair na bpainéalaithe a leagtar síos in Iarscríbhinn 31- A, beidh feidhm acu maidir le hidirghabhálaithe *mutatis mutandis*.

AIRTEAGAL 31.35

Leasú na nIarscríbhinní

Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh a ghlacadh chun Iarscríbhinní 31-A agus 31-B a leasú de bhun Airteagal 33.1(6).

CAIBIDIL 32

EISCEACHTAÍ

AIRTEAGAL 32.1

Eisceachtaí ginearálta

1. Chun críocha Chaibidlí 2, 4, 8, 10¹, 19 agus 22 den Chomhaontú seo, déantar Airteagal XX de GATT 1994, lena n- áirítear a Nótaí agus a Fhorálacha Forlíontacha, a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus féachtar chuige go bhfuil an méid sin mar chuid den Chomhaontú seo, *mutatis mutandis*.
2. Faoi réir an cheanglais nach gcuirtear na bearta sin i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann modh idirdhealaithe threallaigh nó gan údar idir na tíortha i gcás ina mbeidh forlámhas ag coinníollacha comhchosúla, nó srianadh faoi cheilt ar léirscaoileadh infheistíochta nó trádáil i seirbhísí, ní fhorléireofar aon ní i gCaibidlí 8, 10² go 20³ ná 22 den Chomhaontú seo mar ní lena gcoisctear ar cheachtar Páirtí bearta a ghlacadh nó a fhorfheidhmiú:
  - (a) ar bearta iad a bhfuil gá leo chun slándáil an phobail nó moráltacht an phobail a chosaint nó an t- ord poiblí a choimeád⁴;

---

¹ Níl feidhm ag an bhforáil seo maidir le hAirteagal 10.7.

² Níl feidhm ag an bhforáil seo maidir le hAirteagal 10.7.

³ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, ní fhorléireofar le haon ní san Airteagal seo mar ní lena gcoisctear na cearta a leagtar amach in Iarscríbhinn 20.

⁴ Ní fhéadfar na heisceachtaí a leagtar amach san fhomhír seo a agairt ach amháin i gcás ina mbeidh bagairt dháiríre, atá tromchúiseach a dhóthain, ar cheann de leasanna bunúsacha na sochaí.

- (b) ar bearta iad a bhfuil gá leo chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint;
- (c) ar bearta iad a bhfuil gá leo chun a áirithiú go gcomhlíonfar dlíthe nó rialacháin nach bhfuil ar neamhréir leis an gComhaontú seo, lena n-áirítear na forálacha sin a bhaineann le:
  - (i) cleachtais mhealltacha agus cleachtais chalaoiseacha a chosc nó déileáil le héifeachtaí mainneachtana ar chonarthaí;
  - (ii) príobháideachas a chosaint i ndáil le próiseáil agus scaipeadh sonraí pearsanta agus rúndacht taifead agus cuntas aonair a chosaint; nó
  - (iii) sábháilteacht.

3. Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, a mhéid atá na bearta sin ar neamhréir le forálacha Chaibidlí an Chomhaontaithe seo dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 den Airteagal seo, tuigeann na Páirtithe an méid seo a leanas:

- (a) leis na bearta dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal XX de GATT 1994 agus i bhfomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo áirítear bearta comhshaoil is gá chun beatha nó sláinte an duine, ainmhithe nó plandaí a chosaint;
- (b) go bhfuil feidhm ag fomhír (g) d'Airteagal XX de GATT 1994 maidir le bearta a bhaineann le hacmhainní nádúrtha neamh- in-athnuaite, idir bheo agus neamhbheo, a chaomhnú; agus
- (c) is féidir go dtagann bearta arna ndéanamh chun comhaontuithe comhshaoil iltaobhacha a chur chun feidhme faoi fhomhír (b) nó (g) d'Airteagal XX de GATT 1994 nó faoi fhomhír (b) de mhír 2 den Airteagal seo.

4. Sula ndéanfaidh Páirtí aon bheart dá bhforáiltear i bhfomhíreanna (i) agus (j) d’Airteagal XX de GATT 1994, soláthróidh an Páirtí sin an fhaisnéis ábhartha uile don Pháirtí eile, d’fhonn réiteach is inghlactha ag na Páirtithe a lorg. Mura dtagtar ar réiteach inghlactha laistigh de 30 lá ó sholáthar na faisnéise ábhartha, féadfaidh an Páirtí, a bhfuil sé beartaithe aige an bheart a chur i bhfeidhm, déanamh amhlaidh. I gcás ina gcoisceann tosca eisceachtúla criticiúla, lena n-éilítear gníomhaíocht láithreach, réamhsholáthar agus réamhscrúdú na faisnéise, féadfaidh an Páirtí, a bhfuil sé beartaithe aige na bearta a chur i bhfeidhm, aon bheart réamhchúramach is gá chun aghaidh a thabhairt ar an gcás a chur i bhfeidhm láithreach. Cuirfidh an Páirtí sin an Páirtí eile ar an eolas láithreach maidir le cur i bhfeidhm na mbeart sin.

AIRTEAGAL 32.2

Eisceachtaí slándála

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo:
  - (a) mar ní lena gceanglaítear ar Pháirtí rochtain ar aon fhaisnéis a thabhairt nó a sholáthar, ar faisnéis í a mheasann sé go mbeadh a nochtadh in aghaidh a leasanna bunúsacha slándála; nó
  - (b) mar ní chun Páirtí a chosc ar ghníomh a dhéanamh a mheasann sé a bhfuil gá leis chun a leasanna bunúsacha slándála a chosaint:
    - (i) atá nasctha le hairm, armlón agus ábhair chogaidh a tháirgeadh nó a gháinneáil agus leis an ngáinneáil agus na hidirbhearta sin in earraí agus ábhair, seirbhísí agus teicneolaíocht eile, agus le gníomhaíochtaí eacnamaíocha, arna ndéanamh go díreach nó go hindíreach chun bunaíocht mhíleata a sholáthar;

- (ii) a bhaineann le hábhair ineamhnaithe agus in- chomhleáite nó na hábhair óna bhfaightear iad; nó
  - (iii) arna dhéanamh le linn cogaidh nó le linn éigeandáil eile sa chaidreamh idirnáisiúnta; nó
- (c) chun Páirtí a chosc ar aon ghníomh a dhéanamh de bhun a oibleagáidí faoi Chairt na Náisiún Aontaithe chun an tsíocháin agus an tslándáil idirnáisiúnta a choinneáil ar bun.
2. Cuirfidh Páirtí an Coiste um Thrádáil ar an eolas, a mhéid is féidir, maidir le haon ghníomhaíocht a dhéanann sé faoi fhomhíreanna (b) agus (c) de mhír 1 agus scor na gníomhaíochta sin.

AIRTEAGAL 32.3

Cánachas

1. Chun críocha an Airteagail seo:
- (a) ciallaíonn ‘áit chónaithe’ áit chónaithe chun críocha cánach;
  - (b) ciallaíonn ‘comhaontú cánach’ comhaontú chun cánachas dúbailte a sheachaint nó aon chomhaontú nó socrú idirnáisiúnta eile a bhaineann go hiomlán nó go príomha le cánachas ar páirtí ann aon Bhallstát, an tAontas Eorpach nó an tSile; agus
  - (c) ciallaíonn ‘beart cánachais’ beart lena gcuirtear i bhfeidhm dlí cánach an Aontais Eorpaigh, dlí cánach aon Bhallstáit, nó dlí cánach na Sile.

2. Tá feidhm ag an gComhaontú seo maidir le bearta cánachais a mhéid atá gá lena gcur i bhfeidhm chun éifeacht a thabhairt d'fhorálacha an Chomhaontaithe seo, agus sa chás sin amháin.
3. Ní dhéanfar difear le haon ní sa Chomhaontú seo do chearta agus oibleagáidí an Aontais Eorpaigh ná cearta agus oibleagáidí a Bhallstát ná cearta agus oibleagáidí na Sile, faoi aon chomhaontú cánach. I gcás ina mbeidh aon neamhréir ann idir an Comhaontú seo agus aon chomhaontú cánach, beidh forlámhas ag an gcomhaontú cánach sin go méid na neamhréire. Maidir le comhaontú cánach idir an tAontas Eorpach nó a Bhallstáit agus an tSile, údaráis inniúla ábhartha an Aontais Eorpaigh nó údaráis inniúla ábhartha a Bhallstát ar thaobh amháin, agus údaráis inniúla ábhartha na Sile ar an taobh eile, faoin gComhaontú seo agus faoin gcomhaontú cánach sin, déanfaidh siad a chinneadh go comhpháirteach an ann do neamhréireacht idir an Comhaontú seo agus an comhaontú cánach sin.
4. Ní bheidh feidhm ag aon oibleagáid i ndáil le náisiún barrfhabhair faoin gComhaontú seo maidir le buntáiste arna thabhairt ag an Aontas Eorpach, a Bhallstáit, nó an tSile de bhun comhaontú cánach.
5. Faoi réir an cheanglais nach gcuirtear bearta den sórt sin i bhfeidhm ar bhealach arb é a bheadh ann modh idirdhealaithe threallaigh nó gan údar idir tíortha i gcás ina mbeidh forlámhas ag coinníollacha comhchosúla, nó srianadh faoi cheilt ar thrádáil agus infheistíocht, ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo mar ní lena gcoisctear ar Pháirtí aon bheart a ghlacadh, a choinneáil ar bun nó a fhorfheidhmiú, ar beart é arb é is aidhm dó forchur nó bailiú cothromasach nó éifeachtach cánach díreach a áirithiú:
- (a) lena ndéantar idirdhealú idir cáiníocóirí, nach bhfuil sa staid chéanna, go háirithe maidir lena n-áit chónaithe nó maidir leis an áit ina bhfuil a gcuid caipitil infheistithe; nó
  - (b) cánach a bhfuil sé d'aidhm acu seachaint nó imghabháil cánach a chosc faoi chomhaontú cánach nó dlí fíoscach an Pháirtí sin.

AIRTEAGAL 32.4

Nochtadh faisnéise

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo mar ní lena gceanglaítear ar Pháirtí faisnéis rúnda a chur ar fáil, a bhfágfadh nochtadh na faisnéise sin go gcuirfí bac ar fhorfheidhmiú an dlí, nó a bheadh contrártha ar bhealach eile do leas an phobail, nó lena ndéanfaí dochar do leasanna tráchtála dlisteanacha fiontar ar leith, poiblí nó príobháideach, seachas i gcás ina gceanglóidh painéal an fhaisnéis rúnda sin i nósanna imeachta um réiteach díospóidí faoi Chaibidil 31. Sna cásanna sin, áiritheoidh an painéal go gcosnófar an rúndacht go hiomlán.
2. Nuair a dhéanann Páirtí faisnéis a mheastar a bheith rúnda faoina dhlí a chur faoi bhráid na Comhairle um Thrádáil, an Choiste um Thrádáil, Fochoistí nó comhlachtaí eile a bhunaítear faoin gComhaontú seo, déileálfaidh an Páirtí eile leis an bhfaisnéis sin mar fhaisnéis rúnda, mura gcomhaontóidh an Páirtí a chuireann isteach an fhaisnéis a mhalairt.

AIRTEAGAL 32.5

Tarscaoiltí EDT

Má tá oibleagáid faoin gComhaontú seo coibhéiseach go substaintiúil le hoibleagáid faoi Chomhaontú EDT, aon bheart arna dhéanamh i gcomhréir le tarscaoileadh a ghlactar de bhun Airteagal IX de Chomhaontú EDT, measfar go bhfuil sé i gcomhréir leis an oibleagáid den Chomhaontú seo atá coibhéiseach go substainteach.

CAIBIDIL 33

FORÁLACHA INSTITIÚIDEACHA AGUS CRÍOCHNAITHEACHA

ROINN A

FORÁLACHA INSTITIÚIDEACHA

AIRTEAGAL 33.1

Comhairle um Thrádáil

1. Bunaíonn na Páirtithe Comhairle um Thrádáil leis seo. Déanfaidh an Chomhairle um Thrádáil maoirsiú ar chomhlíonadh chuspóirí an Chomhaontaithe seo agus a chur chun feidhme. Scrúdóidh sí aon ábhar a thiocfaidh chun cinn faoi chuimsiú an Chomhaontaithe seo.
2. Tiocfaidh an Chomhairle um Thrádáil le chéile laistigh de 1 bhliain amháin ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus ar bhonn débhlíantúil ina dhiaidh sin, nó de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe. Reáchtálfar cruinnithe na Comhairle um Thrádáil agus an lucht freastail i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Reáchtálfar na cruinnithe, ag a mbeidh an lucht freastail i láthair go pearsanta, sa Bhruiséil agus in Santiago gach re seal. Bunóidh comhordaitheoirí an Chomhaontaithe seo clár oibre chruinniú den Chomhairle um Thrádáil ag gníomhú di i gcumraíocht trádála, de bhun Airteagal 33.3(2).

3. Ar an gComhairle um Thrádáil beidh ionadaithe ó na Páirtithe a bhfuil freagracht orthu as cúrsaí trádála agus infheistíochta. Beidh ionadaí as gach Páirtí ina gcomhchathaoirligh ar an gComhairle um Thrádáil.
4. Beidh an chumhacht ag an gComhairle um Thrádáil cinntí a ghlacadh sna cásanna dá bhforáiltear sa Chomhaontú seo agus moltaí a dhéanamh, i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Is le comhaontú frithpháirteach a ghlacfaidh an Chomhairle um Thrádáil a cinntí agus a dhéanfaidh sí moltaí. Beidh na cinntí sin ina gceangal ar na Páirtithe, agus déanfaidh na Páirtithe sin na bearta uile is gá chun na cinntí sin a chur chun feidhme¹. Ní bheidh aon bhrí cheangailteach le moltaí.
5. Bunóidh an Chomhairle um Thrádáil a rialacha nós imeachta féin agus rialacha nós imeachta an Choiste um Thrádáil ag a chéad chruinniú.
6. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil:
- (a) cinntí a ghlacadh chun an méid seo a leanas a leasú:
- (i) na sceidil taraifí i bhFoscúibhinní 2-1 agus 2-2 chun dlús a chur le díothú taraifí;
- (ii) Caibidil 3 agus Iarscúibhinní 3-A go 3-E;
- (iii) Iarscúibhinní 6-F agus 6- G, Foscúibhinn 6-E-1;
- (iv) Iarscúibhinní 9-A, 9-D, 9-E, agus mír 1 d'Iarscúibhinn 9-B;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cuirfidh an tSile aon chinneadh a ghlacfaidh an Chomhairle um Thrádáil chun feidhme trí *acuerdos de ejecución* (comhaontuithe forghníomhaithe), i gcomhréir le dlí na Sile.

- (v) Iarscríbhinn 14-B;
- (vi) Iarscríbhinn 22;
- (vii) sainmhíniú ar ‘fóirdheontas’ in Airteagal 24.2(1) a mhéid a bhaineann sé le fiontair a sholáthraíonn seirbhísí, d’fhonn toradh an phlé a bheidh in EDT nó i bhfóraim ilpháirtithe ghaolmhara sa todhchaí maidir leis an ábhar sin a ionchorprú;
- (viii) Iarscríbhinn 25- A a mhéid a bhaineann leis na tagairtí don dlí is infheidhme sna Páirtithe;
- (ix) Iarscríbhinn 25- B a mhéid a bhaineann leis na critéir atá le háireamh sa nós imeachta freasúra;
- (x) Iarscríbhinn 25- C a mhéid a bhaineann leis na tásca geografacha;
- (xi) Iarscríbhinní 31-A agus 31-B; agus
- (xii) aon fhoráil, iarscríbhinn, foscscríbhinn nó prótacal eile, dá ndéantar foráil dá leasú san Chomhaontú seo;
- (b) cinntí a ghlacadh chun léirithe ar fhorálacha an Chomhaontaithe seo a eisiúint, a bheidh ceangailteach ar na Páirtithe agus ar gach comhlacht arna bhunú faoin gComhaontú seo agus na painéil dá dtagraítear i gCaibidlí 26 agus 31;
- (c) aon cheann dá feidhmeanna a tharmligean chuig an gCoiste um Thrádáil, lena n- áirítear an chumhacht chun cinntí a ghlacadh agus moltaí a dhéanamh;
- (d) Fochoistí agus comhlachtaí eile a bhunú de bhun Airteagal 33.4(2); agus

- (e) rialacha nós imeachta na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bhunú, má mheastar go bhfuil sé sin iomchuí, de bhun Airteagal 33.4(7).

AIRTEAGAL 33.2

Coiste um Thrádáil

1. Bunaíonn na Páirtithe Coiste um Thrádáil leis seo. Tabharfaidh an Coiste um Thrádáil cúnamh don Chomhairle um Thrádáil chun a feidhmeanna a chomhlíonadh.
2. Beidh an Coiste um Thrádáil freagrach as cur chun feidhme ginearálta an Chomhaontaithe seo. Maidir le cás ina mbeidh ábhar á bhreithniú nó saincheist á breithniú ag an gCoiste um Thrádáil, ní choiscfear ar an gComhairle um Thrádáil leis sin plé leis an ábhar nó leis an tsaincheist.
3. Tiocfaidh an Coiste um Thrádáil le chéile laistigh de 1 bhliain amháin ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus uair sa bhliain ina dhiaidh sin, nó de réir mar a chomhaontóidh na Páirtithe. Reáchtálfar cruinnithe an Choiste um Thrádáil agus an lucht freastail i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Reáchtálfar na cruinnithe, ag a mbeidh an lucht freastail i láthair go pearsanta, sa Bhruiséil agus in Santiago gach re seal. Bunóidh comhordaitheoirí an Chomhaontaithe seo clár oibre chruinniú an Choiste um Thrádáil, de bhun Airteagal 33.3(2).
4. Ar an gCoiste um Thrádáil beidh ionadaithe ó na Páirtithe a bhfuil freagracht orthu as cúrsaí trádála agus infheistíochta. Beidh ionadaí ó gach Páirtí ina chomhchathaoirleach ar an gCoiste um Thrádáil.

5. Beidh an chumhacht ag an gCoiste um Thrádáil cinntí a ghlacadh sna cásanna dá bhforáiltear sa Chomhaontú seo i gcás ina mbeidh an chumhacht sin tarmligthe ag an gComhairle um Thrádáil chuige de bhun fhomhír (c) d’Airteagal 33.1(6). Beidh an chumhacht ag an gCoiste um Thrádáil freisin moltaí a dhéanamh, lena n- áirítear i gcás ina mbeidh an chumhacht sin tarmligthe de bhun fhomhír (c) d’Airteagal 33.1(6). Is le comhaontú frithpháirteach agus i gcomhréir lena rialacha nós imeachta a ghlacfaidh an Coiste um Thrádáil a chinntí agus a dhéanfaidh sé moltaí. Agus é ag feidhmiú na bhfeidhmeanna tarmligthe, glacfaidh an Coiste um Thrádáil a chinntí agus déanfaidh sé moltaí i gcomhréir le rialacha nós imeachta na Comhairle um Thrádáil. Beidh na cinntí sin ina gceangal ar na Páirtithe, agus déanfaidh na Páirtithe sin na bearta uile is gá chun na cinntí sin a chur chun feidhme¹. Ní bheidh aon bhrí cheangailteach le moltaí.

6. Déanfaidh an Coiste um Thrádáil na nithe seo a leanas:

- (a) a bheith freagrach as cur chun feidhme ceart an Chomhaontaithe seo; maidir leis sin, agus gan dochar do na cearta arna mbunú faoi Chaibidil 31, féadfaidh Páirtí aon saincheist a bhaineann le cur i bhfeidhm nó léirmhíniú an Chomhaontaithe seo a tharchur lena plé laistigh den Choiste um Thrádáil;
- (b) formhaoirseacht a dhéanamh ar fhorbairt bhreise ar an gComhaontú seo de réir mar is gá agus meastóireacht a dhéanamh ar na torthaí a fhaightear óna chur i bhfeidhm;
- (c) bealaí iomchuí a lorg chun fadhbanna a d’fhéadfadh teacht chun cinn ar bhealach eile i réimsí a chumhdaítear leis an gComhaontú seo a chosc agus a réiteach;
- (d) maoirsiú a dhéanamh ar obair na bhFochoistí uile arna mbunú faoi Airteagal 33.4; agus

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, cuirfidh an tSile aon chinneadh a ghlacfaidh an Coiste um Thrádáil chun feidhme trí *acuerdos de ejecución* (comhaontuithe forghníomhaithe), i gcomhréir le dlí na Sile.

- (e) scrúdú a dhéanamh ar aon éifeacht ar an gComhaontú a bhíonn ag aontachas Ballstát nua chuig an Aontas Eorpach.

7. Féadfaidh an Coiste um Thrádáil:

- (a) Fochoistí agus comhlachtaí eile a bhunú de bhun Airteagal 33.4(2);
- (b) cinntí a ghlacadh chun an Comhaontú seo a leasú de bhun fhomhír (a) d'Airteagal 33.1(6) agus chun na léirmhínithe dá dtagraítear i bhfomhír (b) d'Airteagal 33.1(6) a eisiúint idir cruinnithe den Chomhairle um Thrádáil, i gcás nach féidir leis an gComhairle um Thrádáil teacht le chéile nó dá ndéantar foráil ina mhalairt de chás sa Chomhaontú seo; agus
- (c) rialacha nós imeachta na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bhunú, má mheastar go bhfuil sé sin iomchuí, de bhun Airteagal 33.4(7).

AIRTEAGAL 33.3

Comhordaitheoirí

1. Ceapfaidh gach Páirtí comhordaitheoir le haghaidh an Chomhaontaithe seo, laistigh de 60 lá ó dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, agus tabharfaidh sé fógra don Pháirtí eile faoi mhionsonraí teagmhála an chomhordaitheora sin.
2. Bunóidh na comhordaitheoirí i gcomhpháirt an clár oibre agus déanfaidh siad na hullmhúcháin uile eile is gá a dhéanamh do chruinnithe na Comhairle um Thrádáil, an Choiste um Thrádáil, agus na bhFochoistí agus comhlachtaí eile arna mbunú de bhun Airteagal 33.4. Déanfaidh na comhordaitheoirí bearta leantacha faoi chinntí na Comhairle um Thrádáil agus an Choiste um Thrádáil, de réir mar is iomchuí.

AIRTEAGAL 33.4

Fochoistí agus comhlachtaí eile

1. Bunaíonn na Páirtithe leis seo na Fochoistí seo a leanas:
  - (a) an Fochoiste um Chustam, Éascú Trádála agus Rialacha Tionscnaimh;
  - (b) an Fochoiste um Sheirbhísí Airgeadais;
  - (c) an Fochoiste um Maoin Intleachtúil;
  - (d) an Fochoiste um Sholáthar Poiblí;
  - (e) an Fochoiste um Bearta Sláintíochta agus Fíteashláintíochta;
  - (f) an Fochoiste um Sheirbhísí agus Infheistíocht;
  - (g) an Fochoiste um Chórais Bhia Inbhuanaithe;
  - (h) an Fochoiste um Bacainní Teicniúla ar Thrádáil;
  - (i) an Fochoiste um Thrádáil in Earraí; agus
  - (j) an Fochoiste um Thrádáil agus um Fhorbairt Inbhuanaithe.

2. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil cinneadh a ghlacadh chun Fochoiste breise nó comhlacht eile a bhunú. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil cúraimí a bhaineann lena n- inniúlachtaí faoi seach a shannadh d'Fhochoiste nó do chomhlacht eile a bhunaítear de bhun na míre seo chun cabhrú leo a bhfeidhmeanna faoi seach a dhéanamh agus chun aghaidh a thabhairt ar chúraimí sonracha nó ábhair shonracha. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil na cúraimí a shanntar d'aon Fhochoiste nó do chomhlacht eile a bhunaítear de bhun na míre seo a athrú nó a dhíscaoileadh.
3. Beidh na Fochoistí agus na comhlachtaí eile comhdhéanta d'ionadaithe na bPáirtithe agus ionadaí ó gach Páirtí ina gcomhchathaoirligh orthu.
4. Mura ndéantar foráil dá mhalairt sa Chomhaontú seo nó mura gcomhaontóidh na Páirtithe a mhalairt, tiocfaidh na Fochoistí le chéile laistigh de 1 bhliain amháin óna mbunú, ina dhiaidh sin, arna iarraidh sin do cheachtar Páirtí nó don Chomhairle um Thrádáil nó don Choiste um Thrádáil, ar leibhéal iomchuí. Féadfaidh na Fochoistí teacht le chéile ar a dtionscnamh féin freisin, faoi réir a rialacha nós imeachta faoi seach. Reáchtálfar cruinnithe an Fhochoiste agus an lucht freastail i láthair go pearsanta nó ar aon mhodh teicneolaíochta i gcomhréir lena rialacha nós imeachta. Reáchtálfar na cruinnithe, ag a mbeidh an lucht freastail i láthair go pearsanta, sa Bhruiséil agus in Santiago gach re seal. Bunóidh comhordaitheoirí an Chomhaontaithe seo clár oibre chruinniú na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile de bhun Airteagal 33.3(2).
5. Seachas má fhoráiltear dá mhalairt sa Chomhaontú seo, tuairisceoidh na Fochoistí agus na comhlachtaí eile ar a ngníomhaíochtaí don Choiste um Thrádáil, go tráthrialta agus arna iarraidh sin don Choiste um Thrádáil.
6. Maidir le cás ina mbeidh ábhar á bhreithniú nó saincheist á breithniú ag aon cheann de na Fochoistí nó comhlachtaí eile, ní choiscfear ar an gComhairle um Thrádáil nó ar an gCoiste um Thrádáil leis sin plé leis an ábhar nó leis an tsaincheist.

7. Féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil rialacha nós imeachta na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile a bhunú, má mheastar go bhfuil sé sin iomchuí. Mura mbunóidh an Chomhairle um Thrádáil nó an Coiste um Thrádáil rialacha nós imeachta den sórt sin, beidh feidhm ag rialacha nós imeachta an Choiste um Thrádáil *mutatis mutandis*.

8. Féadfaidh na Fochoistí agus comhlachtaí eile moltaí a dhéanamh, i gcomhréir lena rialacha nós imeachta faoi seach. Déanfaidh na Fochoistí agus comhlachtaí eile moltaí le comhaontú frithpháirteach. Ní bheidh aon bhrí cheangailteach le moltaí na bhFochoistí agus na gcomhlachtaí eile.

AIRTEAGAL 33.5

Rannpháirtíocht na sochaí sibhialta

Cuirfidh gach Páirtí rannpháirtíocht na sochaí sibhialta chun cinn i gcur chun feidhme an Chomhaontaithe seo, go háirithe trí idirghníomh leis an nGrúpa Comhairleach Baile faoi seach, dá dtagraítear in Airteagal 33.6, agus leis an bhFóram Sochaí Sibhialta dá dtagraítear in Airteagal 33.7.

AIRTEAGAL 33.6

Grúpaí Comhairleacha Baile

1. Cruthóidh nó ainmneoidh gach Páirtí Grúpa Comhairleach Baile laistigh de 2 bhliain tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo. Is éard a bheidh i ngach Grúpa Comhairleach Baile ionadaíocht chothrom ar eagraíochtaí neamhspleácha sochaí sibhialta, lena n-áirítear eagraíochtaí neamhrialtasacha, ceardchumann, eagraíochtaí gnó agus eagraíochtaí fostóirí. Chun na críche sin, bunóidh gach Páirtí a rialacha ceapacháin féin chun comhdhéanamh an Ghrúpa Chomhairligh Baile faoi seach a chinneadh, lena soláthrófar deiseanna rochtana do ghníomhaithe ar fud earnálacha éagsúla. Déanfar comhaltas gach Grúpa Chomhairligh Baile a athnuachan go tréimhsiúil, i gcomhréir leis na rialacha ceapacháin a bhunaítear de bhun na míre seo.
2. Tiocfaidh gach Páirtí agus a Ghrúpa Comhairleach Baile le chéile uair sa bhliain ar a laghad chun plé a dhéanamh ar chur chun feidhme an Chomhaontaithe seo. Féadfaidh gach Páirtí breithniú ar na tuairimí nó ar na moltaí a chuirfidh a Ghrúpa Comhairleach Baile faoina bhráid.
3. Chun feasacht an phobail ar a Ghrúpa Comhairleacha Intíre féin a chur chun cinn, foilseoidh gach Páirtí liosta na n-eagraíochtaí atá rannpháirteach ina Ghrúpa Comhairleach Baile, chomh maith lena fhaisnéis teagmhála.
4. Cuirfidh na Páirtithe an idirghníomhaíocht idir na Grúpaí Comhairleacha Baile chun cinn, ar mhodhanna iomchuí.

AIRTEAGAL 33.7

Fóram na Sochaí Sibhialta

1. Cuirfidh na Páirtithe eagrú tráthrialta Fhóram na Sochaí Sibhialta chun cinn chun idirphlé a chur sa siúl maidir le cur chun feidhme an Chomhaontaithe seo.
2. Reáchtálfaidh na Páirtithe cruinnithe den Fhóram Sochaí Sibhialta le comhaontú frithpháirteach. Agus cruinniú den Fhóram Sochaí Sibhialta á reáchtáil, cuirfidh gach Páirtí cuireadh chuig eagraíochtaí sochaí sibhialta neamhspleácha atá bunaithe ina chríoch, lena n-áirítear comhaltaí a Ghrúpa Chomhairligh Baile faoi seach, dá dtagraítear in Airteagal 33.6. Cuirfidh gach Páirtí ionadaíocht chothrom chun cinn, lena gceadófar rannpháirtíocht eagraíochtaí neamhrialtasacha, ceardchumann, agus eagraíochtaí gnó agus eagraíochtaí fostóirí. Iompróidh gach eagraíocht na costais a bhaineann lena rannpháirtíocht san Fhóram Sochaí Sibhialta.
3. Ionadaithe na bPáirtithe a bheidh rannpháirteach sa Chomhairle um Thrádáil nó sa Choiste um Thrádáil, glacfaidh siad, de réir mar is iomchuí, páirt i gcruinnithe an Fhóraithe Sochaí Sibhialta. Foilseoidh na Páirtithe, i gcomhpháirt nó ar leithligh, aon ráiteas foirmiúil a dhéantar ag an bhFóram Sochaí Sibhialta.

ROINN B

FORÁLACHA CRÍOCHNAITHEACHA

AIRTEAGAL 33.8

Cur i bhfeidhm críochach

1. Tá feidhm ag an gComhaontú seo maidir leis na háiteanna a leanas:
  - (a) maidir leis an Aontas Eorpach, na críocha a gcuirtear an Conradh ar an Aontas Eorpach agus an Conradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh i bhfeidhm maidir leo, agus faoi na coinníollacha a leagtar síos sna Conarthaí sin; agus
  - (b) maidir leis an tSile, an talamh, an limistéar muirí, agus an t- aerspás faoina ceannasacht, agus an limistéar eacnamaíoch eisiach agus an scairbh ilchríochach a bhfeidhmíonn sí a cearta ceannasachta agus a dlínse laistigh díobh i gcomhréir leis an dlí idirnáisiúnta¹ agus dlí na Sile².

Tuigfear tagairtí do ‘críoch’ sa Chomhaontú seo i gcomhréir leis an mír seo, ach amháin mar a bhforáiltear a mhalairt go sainráite sa Chomhaontú seo.

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, áirítear i ndlí idirnáisiúnta, go háirithe, Coinbhinsiún na Náisiún Aontaithe maidir le Dlí na Farraige arna dhéanamh ag Montego Bay an 10 Nollaig 1982.

² Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, i gcás neamhréir idir dlí na Sile agus an dlí idirnáisiúnta, beidh feidhm ag an dlí idirnáisiúnta.

2. A mhéid a bhaineann leis na forálacha a bhaineann le cóir taraife earraí, lena n- áirítear rialacha tionscnaimh agus stop sealadach na córa sin, tá feidhm ag an gComhaontú seo freisin maidir leis na limistéir sin de chríoch chustam an Aontais Eorpaigh de réir bhrí Airteagal 4 de Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹ nach gcumhdaítear le fomhír (a) de mhír 1.

AIRTEAGAL 33.9

Teacht i bhfeidhm

1. Tiocfaidh an Comhaontú seo i bhfeidhm an chéad lá den tríú mí tar éis dháta an fhógra deiridh lena gcuirfidh na Páirtithe a chéile ar an eolas gur chuir siad i gcrích a nósanna imeachta inmheánacha féin is gá do theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.
2. Fógraí a thugtar i gcomhréir le mír 1, seolfar iad, le haghaidh an Aontais, chuig Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh, agus, le haghaidh na Sile, chuig an Aireacht Gnóthaí Eachtracha.

---

¹ Rialachán (AE) Uimh. 952/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Deireadh Fómhair 2013 lena leagtar síos Cód Custaim an Aontais (IO AE L 269, 10.10.2013, lch. 1).

AIRTEAGAL 33.10

Leasuithe

1. Féadfaidh na Páirtithe a chomhaontú, i scríbhinn, an Comhaontú seo a leasú. Tiocfaidh leasuithe i bhfeidhm i gcomhréir le hAirteagal 33.9, *mutatis mutandis*.
2. D'ainneoin mhír 1 den Airteagal seo, féadfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinntí a ghlacadh chun an Comhaontú seo a leasú sna cásanna dá dtagraítear i bhfomhír (a) d'Airteagal 33.1(6) agus in Airteagal 33.13(4).

AIRTEAGAL 33.11

Comhaontuithe eile

1. Cuid IV den Chomhaontú Comhlachais, lena n- áirítear aon chinneadh a dhéantar faoina Chreat Institiúideach, scoirfidh sé de bheith éifeachtach tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.
2. Tagann an Comhaontú seo in ionad Chuid IV den Chomhaontú Comhlachais, lena n- áirítear aon chinneadh a dhéantar faoina Chreat Institiúideach. Tagairtí don Chomhaontú réamhluaite, lena n- áirítear aon chinneadh a dhéantar faoina Chreat Institiúideach, sna comhaontuithe agus comhthuiscintí uile eile idir na Páirtithe, forléireofar go dtagraítear don Chomhaontú seo leo.

3. Scoirfidh comhaontuithe atá ann cheana a thagann faoi raon feidhme an Chomhaontaithe seo de bheith éifeachtach tar éis theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo.
4. An Comhaontú maidir le Trádáil i bhFionta in Iarscríbhinn V a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais ('Comhaontú Fíona') agus an Comhaontú maidir le Trádáil i nDeochanna Biotáilleacha agus i nDeochanna Cumhraithe in Iarscríbhinn VI a ghabhann leis an Comhaontú Comhlachas ('Comhaontú Biotáille')¹ lena n-áirítear na foscíbhinní uile, déantar iad a ionchorprú sa Chomhaontú seo agus déantar cuid den Chomhaontú iad *mutatis mutandis* agus mar seo a leanas:
- (a) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille don sásra um réiteach díospóidí dá dtagraítear i gCuid IV den Chomhaontú Comhlachais, agus don Chód Iompair dá dtagraítear in Iarscríbhinn XVI a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais chomh maith, tá na tagairtí sin le léamh mar thagairtí don sásra um réiteach díospóidí dá dtagraítear i gCaibidil 31 den Chomhaontú seo agus don Chód Iompair dá dtagraítear in Iarscríbhinn 31-B a ghabhann leis an gComhaontú seo;
  - (b) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille don Chomhphobal, tá siad le léamh mar thagairtí don Aontas Eorpach;
  - (c) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille don Choiste Comhlachais arna bhunú leis an gComhaontú Comhlachais, tá siad le léamh mar thagairtí don Choiste um Thrádáil arna bhunú de bhun Airteagal 33.2 den Chomhaontú seo;
  - (d) tagairtí sa Chomhaontú Fíona agus sa Chomhaontú Biotáille d'Iarscríbhinn IV a ghabhann leis an gComhaontú Comhlachais, tá siad le léamh mar thagairtí do Chaibidil 6 den Chomhaontú seo;

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fear, is ionann dáta sínithe agus dáta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe Fíona agus an Chomhaontaithe Biotáille agus dáta sínithe agus dáta theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe Comhlachais.

- (e) ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, an Comhchoiste arna bhunú le hAirteagal 30 den Chomhaontú Fíona agus an Comhchoiste arna bhunú le hAirteagal 17 den Chomhaontú Biotáille, beidh siad i bhfeidhm go fóill, agus leanfaidh siad d'fheidhmiú na bhfeidhmeanna a léirítear in Airteagal 29 den Chomhaontú Fíona agus in Airteagal 16 den Chomhaontú Biotáille; agus
- (f) ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, tá feidhm ag Airteagal 1.5(2) den Chomhaontú seo maidir leis an gComhaontú Fíona agus Comhaontú Biotáille.
5. Aon chinneadh a ghlactar faoi Chreat Institiúideach an Chomhaontaithe Comhlachais maidir leis an gComhaontú Fíona nó an Comhaontú Biotáille, ar cinneadh é atá i bhfeidhm ar theacht i bhfeidhm an Chomhaontaithe seo, measfar é a bheith glactha ag an gCoiste um Thrádáil arna bhunú de bhun Airteagal 33.2 den Chomhaontú seo.
6. Féadfaidh na Páirtithe leasú a dhéanamh ar na foscúbhinní a ghabhann leis an gComhaontú Fíona agus an Comhaontú Biotáille arna n-ionchorprú, trí mhalartú litreacha.¹

---

¹ Ar mhaithe le cinnteacht níos fearr, déanfaidh an tSile aon leasú ar an gComhaontú Fíona agus ar an gComhaontú Biotáille arna n-ionchorprú sa Chomhaontú seo a chur chun feidhme trí *acuerdos de ejecución* (comhaontuithe feidhmiúcháin), i gcomhréir le dlí na Sile.

AIRTEAGAL 33.12

Iarscríbhinní, foscscríbhinní, prótacail, nótaí agus fonótaí

Beidh na harscríbhinní, na foscscríbhinní, na prótacail, na nótaí agus na fonótaí a ghabhann leis an gComhaontú seo ina gcuid dhílis de.

AIRTEAGAL 33.13

Aontachais leis an Aontas Eorpach amach anseo

1. Tabharfaidh an tAontas Eorpach fógra don tSile faoi aon iarraidh ar aontachas tríú tír leis an Aontas Eorpach.
2. Cuirfidh an tAontas Eorpach an tSile ar an eolas faoi dháta sínithe agus dáta teacht i bhfeidhm Conartha Aontachais Ballstáit nua leis an Aontas Eorpach ('Conradh Aontachais').
3. Maidir le Ballstát nua, beidh feidhm ag an gComhaontú seo ó dháta aontachais an Bhallstáit nua sin leis an Aontas Eorpach.

4. Chun cur chun feidhme mhír 3 den Airteagal seo a éascú, ó dháta sínithe an Chonartha Aontachais amach, déanfaidh an Coiste um Thrádáil scrúdú ar aon éifeacht ar an gComhaontú seo a eascróidh as aontachas Ballstáit nua leis an Aontas Eorpach, de bhun fhomhír (e) d'Airteagal 33.2(6). Glacfaidh an Chomhairle um Thrádáil cinneadh maidir le haon leasú is gá ar na hIarscríbhinní a ghabhann leis an gComhaontú seo, agus maidir le haon oiriúnú eile is gá, lena n-áirítear bearta idirthréimhseacha. Beidh éifeacht ag aon chinneadh ón gComhairle um Thrádáil, arna ghlacadh de bhun na míre seo, ar dháta aontachais an Bhallstáit nua sin leis an Aontas Eorpach.

AIRTEAGAL 33.14

Cearta príobháideacha

1. Ní fhorléireofar aon ní sa Chomhaontú seo mar ní a thugann cearta go díreach do dhaoine nó a fhorchuireann oibleagáidí ar dhaoine, seachas na cearta nó oibleagáidí siúd arna gcruthú idir na Páirtithe faoi dhlí idirnáisiúnta poiblí, ná mar ní a cheadaíonn an Comhaontú seo a agairt go díreach i gcórais dlí na bPáirtithe.
2. Ní dhéanfaidh Páirtí foráil maidir le ceart caingne faoi dhlí an Pháirtí sin in aghaidh an Pháirtí eile ar an bhforas go bhfuil beart de chuid an Pháirtí eile ar neamhréir leis an gComhaontú seo.

AIRTEAGAL 33.15

Marthanacht

Leanfaidh an Comhaontú seo de bheith i bhfeidhm go dtí dáta theacht i bhfeidhm an Chreat-Chomhaontaithe Ardleibhéil.

AIRTEAGAL 33.16

Foirceannadh

D'ainneoin Airteagal 33.15, féadfaidh ceachtar Páirtí fógra a thabhairt don Pháirtí eile faoin rún atá aige an Comhaontú seo a fhoirceannadh. Seolfar an fógra sin, i gcás an Aontais, chuig Ardrúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh agus, i gcás na Sile, chuig an Aireacht Gnóthaí Eachtracha. Gabhfaidh éifeacht leis an bhfoirceannadh 6 mhí tar éis dháta an fhógra sin.

AIRTEAGAL 33.17

Téacsanna barántúla

Déantar an Comhaontú seo a tharraingt suas i ndúblach sa Bhéarla, sa Bhulgáiris, sa Chróitis, sa Danmhairgis, san Eastóinis, san Fhionlainnis, sa Fhraincis, sa Ghaeilge, sa Ghearmáinis, sa Ghréigis, san Iodáilis, sa Laitvis, sa Liotuáinis, sa Mháltais, san Ollainnis, sa Pholainnis, sa Phortaingéilis, sa Rómáinis, sa tSeicis, sa tSlóivéinis, sa tSlóvaicis, sa Spáinnis, sa tSualainnis agus san Ungáiris, agus comhúdarás ag an téacs i ngach ceann de na teangacha sin.

MAR FHIANAISE AIR SIN shínigh na daoine thíos- sínithe, agus iad údaraithe go cuí chuige sin, an Comhaontú seo.

Arna dhéanamh i/sa ..., an... lá de ... sa bhliain ...

Thar ceann an Aontais Eorpaigh

Thar ceann Phoblacht na Sile